

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 30 marca 2011 r.

Druk nr 1162

**PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

w załączeniu uprzejmie przekazuję Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie 1 stycznia 2010 r. – 31 grudnia 2010 r.

Z poważaniem

(-) Franciszek Gryciuk
p.o. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

UCHWAŁA Nr 1/2011
KOLEGIUM INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU
z dnia 1 marca 2011 r.

w sprawie Informacji o działalności
Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
w okresie od 1 stycznia 2010 r. – 31 grudnia 2010 r.

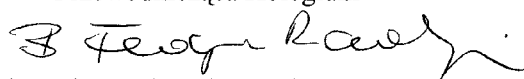
na podstawie art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, z późn. zm.), uchwała się co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się przedłożoną informację roczną o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie od 1 stycznia 2010 r. – 31 grudnia 2010 r., z zaleceniem wprowadzenia poprawek i uzupełnień wskazanych w czasie dyskusji nad nią.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodnicząca Kolegium

dr Barbar Fedyszak-Radziejowska

.....
Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
.....

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ
– KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

w okresie 1 stycznia 2010 r. – 31 grudnia 2010 r.

Warszawa 2011

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
Wstęp	9

CZĘŚĆ I

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

– KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU	15
---	----

1. Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	15
2. Współpraca międzynarodowa Instytutu Pamięci Narodowej	18
3. Sekretariat Prezesa IPN	31
4. Główna i Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	42
4.1. Działalność śledcza Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	46
4.2. Udział prokuratorów pionu śledczego w postępowaniu przed sądem; najważniejsze skierowane w 2010 r. akty oskarżenia i uzyskane orzeczenia	50
4.3. Śledztwa prowadzone w okresie sprawozdawczym budzące szerokie zainteresowanie społeczne, niezakończone wydaniem decyzji merytorycznej	52
5. Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów	56
5.1. Ewidencja	57
5.1.1. Wydział Ewidencji	58
5.1.2. Referaty/Sekcje Ewidencji	59
5.1.3. Ewidencja – dane statystyczne	65
5.2. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów	66
5.2.1. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów	66
5.2.2. Referaty/Sekcje Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów	72
5.2.3. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów – dane statystyczne	84
5.3. Udostępnianie i informacja naukowa	93
5.3.1. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej	93
5.3.2. Referaty/Sekcje Udostępniania i Informacji Naukowej	97
5.3.3. Samodzielna Sekcja Realizacji Skarg, Kontroli i Analiz BUiAD	99
5.3.4. Udostępnianie i informacja naukowa – dane statystyczne	101
5.4. Obsługa bieżąca	121
5.4.1. Obsługa bieżąca – dane statystyczne	122
5.5. Badania archiwalne i edycja źródeł	123
5.5.1. Opracowanie wydawnictw	123
5.5.2. Redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”	125
5.5.3. Międzynarodowa współpraca archiwalno-historyczna	125
5.5.4. Współpraca z instytucjami krajowymi	126
5.5.5. Współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD	126
5.5.6. Redakcja katalogów archiwalnych	127
5.5.7. Przygotowanie wystawy „...A akta zniszczyć. Archiwalia komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy”, Warszawa 7–21 października 2010 r.	128
5.5.8. Indywidualne prace naukowe	128
5.6. Działalność naukowa i popularyzatorska	128
5.6.1. BUiAD	128
5.6.2. OBUiAD w Białymstoku	130
5.6.3. OBUiAD w Gdańsku	130
5.6.4. OBUiAD w Katowicach	131
5.6.5. OBUiAD w Krakowie	132

5.6.6. OBUiAD w Lublinie	132
5.6.7. OBUiAD w Łodzi.	134
5.6.8. OBUiAD w Poznaniu	135
5.6.9. OBUiAD w Rzeszowie	136
5.6.10. OBUiAD w Szczecinie	137
5.6.11. OBUiAD w Warszawie.	137
5.6.12. OBUiAD we Wrocławiu	137
5.6.13. Delegatura w Bydgoszczy	138
5.6.14. Delegatura w Kielcach	138
5.6.15. Delegatura w Olsztynie	138
5.6.16. Delegatura w Opolu	138
5.6.17. Delegatura w Radomiu	138
6. Biuro Edukacji Publicznej	140
6.1. Działalność naukowo-badawcza	140
6.1.1. Ogólnopolskie projekty badawcze	140
6.2. Działalność popularyzatorska i edukacyjna BEP	155
6.2.1. Edukacja historyczna	155
6.2.2. Działania wystawiennicze	165
6.3. Działalność wydawnicza BEP	167
7. Biuro Lustracyjne	168
7.1. Wydział Ewidencji Oświadczeń Lustracyjnych, Sygnalizowania i Publikacji.	168
7.1.1. Zadania Sekcji Ewidencji i Sygnalizowania (SEiS)	168
7.1.2. Zadania Sekcji Udostępniania i Publikacji.	175
7.2. Wydział Przygotowywania i Publikowania Katalogów	179
7.2.1. Przygotowywanie i publikowanie katalogów w Biuletynie Informacji Publicznej IPN.	179
7.3. Wydział Przygotowywania Postępowań Lustracyjnych.	181
7.3.1. Sprawy zainicjowane zgodnie z treścią art. 52a pkt 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN-KŚZpNP.	181
7.3.2. Sprawy przejęte po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego	184
8. Budżet	186
8.1. Wykonanie dochodów budżetowych.	186
8.2. Wykonanie wydatków budżetowych	187
8.2.1. Dotacje	189
8.2.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych.	190
8.2.3. Wydatki bieżące	190
8.2.4. Wydatki majątkowe	194
8.3. Zatrudnienie.	197
9. Gospodarstwo Pomocnicze IPN-KŚZpNP.	199

CZĘŚĆ II

ANEKS DO INFORMACJI O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

Załącznik nr 1: Wydawnictwa	5
Załącznik nr 2: Publikacje pracowników IPN	15
Załącznik nr 3: Wystawy	100
Załącznik nr 4: Konferencje. Sesje naukowe i popularnonaukowe.	107
Załącznik nr 5: Spotkania Klubów im. Gen. Stefana Roweckiego „Grotą” w roku 2010	114

CZĘŚĆ III

WYDAWNICTWA IPN W ROKU 2010

WYKAZ SKRÓTÓW

ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AK	– Armia Krajowa
AW	– Agencja Wywiadu
AWL	– Archiwum Wojsk Lądowych
BEP	– Biuro Edukacji Publicznej
BIP	– Biuletyn Informacji Publicznej
BL	– Biuro Lustracyjne
BP	– Biuro Prawne
BStU	– Die Bundesbeauftragte für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der Ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik – Instytut Gaucka (Urząd Pełnomocnika Rządu do spraw Dokumentów Służb Bezpieczeństwa byłej Niemieckiej Republiki Demokratycznej)
BUiAD	– Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
CAW	– Centralne Archiwum Wojskowe
CMUJ	– Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego
CNSAS	– Consiliul National pentru Studierea Arhivelor Securitatii (Zarząd Narodowej Rady ds. Badania Archiwów Securitate)
Dep.	– Departament
DVL	– Deutsche Volksliste (Niemiecka Lista Narodowościowa)
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
ESTEZET	– Samodzielna Placówka Wywiadowcza w Nowym Jorku (1941–1945)
EWP	– Elektroniczny Wykaz Postępowań
EZAN	– Ewidencja Zarządzeń i innych Aktów Normatywnych [organów bezpieczeństwa państwa]
GAP	– Główne Archiwum Policji
GKBZpNP	– Główna Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
GKŚZpNP	– Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
IH PAN	– Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
IH UJ	– Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego
IH UW	– Instytut Historii Uniwersytetu Warszawskiego
IJPA	– Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce
IPN (IPN–KŚZpNP)	– Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ISP	– Instytut Studiów Politycznych
j.a.	– jednostka archiwalna
JW MSW	– Jednostka Wojskowa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
KBW	– Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego
KdsBP	– Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
KG AK	– Komenda Główna Armii Krajowej
KGB	– Komitet Gosudarstwiennoj Biezopasnosti (Komitet Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR)
KIHAM	– Krąg Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego
KIRP	– Krajowa Izba Radców Prawnych
kk	– kodeks karny
KL	– Konzentrationslager (obóz koncentracyjny)
KO	– kontakt operacyjny
KOP	– Korpus Ochrony Pogranicza

KOR	– Komitetu Obrony Robotników
kpk	– kodeks postępowania karnego
KPK	– Kongres Polonii Kanadyjskiej
KPP	– Komenda Powiatowa Policji
KŚZpNP	– Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
KUL	– Katolicki Uniwersytet Lubelski
KW MO	– Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej
KWP	– Komenda Wojewódzka Policji
KWP	– Konspiracyjne Wojsko Polskie
LK	– lokal kontaktowy
LWP	– Ludowe Wojsko Polskie
mb	– metr bieżący
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MEN	– Ministerstwo Edukacji Narodowej
MKiDN	– Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MO	– Milicja Obywatelska
MOB	– dopuszczenie do informacji niejawnej
MON	– Ministerstwo Obrony Narodowej
MSP	– Ministerstwo Skarbu Państwa
MSW	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSWiA	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MSZ	– Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MWD	– Ministerstwo Wnuczeniennich Dziej (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ZSRR)
NARA	– National Archive and Records Administration (Archiwum Narodowe Zarządu Dokumentacji USA)
NATO	– North Atlantic Treaty Organization (Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego)
NDAP	– Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych
NKWD	– Narodnyj Komissariat Wnuczeniennich Dziej (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRR)
NPW	– Naczelną Prokuraturą Wojskową
NRA	– Naczelną Radą Adwokacką
NRD	– Niemiecka Republika Demokratyczna
NSDAP	– Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników)
NSZZ	– Niezależny Samorządny Związek Zawodowy
NZS	– Niezależnie Zrzeszenie Studentów
OBEP	– Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej
OBL	– Oddziałowe Biuro Lustracyjne
OBUiAD	– Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
OIRP	– Okręgowa Izba Radców Prawnych
OK	– Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
OKBZpNP	– Okręgowa Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
OKŚZpNP	– Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ONR	– Obóz Narodowo-Radykalny
ORA	– Okręgowa Rada Adwokacka

ORMO	– Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
OUN	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów
PAN	– Polska Akademia Nauk
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PSZ	– Polskie Siły Zbrojne
PTH	– Polskie Towarzystwo Historyczne
PZPR	– Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
PUBP	– Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
RAF	– Royal Air Force (Królewskie Siły Lotnicze)
RGiOM	– Referat Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów
RIP	– Rzecznik Interesu Publicznego
RP	– Rzeczpospolita Polska
RSHA	– Reichssicherheitshauptamt (Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy)
RSW	– Resort Spraw Wewnętrznych
RUSW	– Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych
SB	– Służba Bezpieczeństwa
SBU	– Służba Bezpieczeństwa Ukrainy
SD	– Sicherheitsdienst des Reichsführers SS (Służba Bezpieczeństwa Przywódcy SS)
SEiS	– Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania
SEP	– System Ewidencji Paszportów
SG	– Straż Graniczna
SIPO	– Sicherheitspolizei (Policja Bezpieczeństwa)
SKW	– Służba Kontrwywiadu Wojskowego
SS	– Die Schutzstaffeln der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei (Sztafety Ochronne NSDAP)
SUSW	– Stołeczny Urząd Spraw Wewnętrznych
SW	– Służba Więzienna
SWW	– Służba Wywiadu Wojskowego
ŚZZAK	– Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TRJN	– Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej
TW	– tajny współpracownik
UB (UBP)	– Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
UŁ	– Uniwersytet Łódzki
UMCS	– Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (w Lublinie)
UMK	– Uniwersytet Mikołaja Kopernika (w Toruniu)
UOP	– Urząd Ochrony Państwa
UPA	– Ukraińska Powstańcza Armia
UPN	– Ústav pamäti národa (słowacki Instytut Pamięci Narodu)
USRR	– Ukraińska Socjalistyczna Republika Radziecka
WBAiEŻ	– Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł
WBBH	– Wojskowe Biuro Badań Historycznych
WBNDiZB	– Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych
WEH	– Wydział Edukacji Historycznej

WGOiOM	– Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów
WIKS	– Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej
WiN	– Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”
WKU	– Wojskowa Komenda Uzupelnień
WOB	– Wydział Obsługi Bieżącej
WOP	– Wojska Ochrony Pogranicza
WP	– Wojsko Polskie
WPA SBU	– Wydzielone Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy
WPR	– Wojskowa Prokuratura Rejonowa
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
WSI	– Wojskowe Służby Informacyjne
WSO	– Wewnętrzna Służba Ochrony
WSO	– Wojewódzki Sąd Okręgowy
WSR	– Wojskowy Sąd Rejonowy
WSW	– Wojskowa Służba Wewnętrzna
WUBP	– Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
WUiAD	– Wydział Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
WUiIN	– Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej
WUSW	– Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
ZHP	– Związek Harcerstwa Polskiego
ZK	– zakład karny
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

WSTĘP

Rok 2010 był dla Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu okresem wyjątkowo trudnym z powodu tragicznej śmierci w katastrofie smoleńskiej prezesa Janusza Kurtyki. Prezes Janusz Kurtyka, przedtem dyrektor Oddziału Krakowskiego IPN, inicjator nagrody Kustosza Pamięci Narodowej oraz wielu istotnych projektów badań naukowych, a także ważnych dla Polski kontaktów międzynarodowych, był również bardzo sprawnym menedżerem.

Jego brak niewątpliwie zaważył na pracy Instytutu, tak samo jak kolejna nowelizacja ustawy o IPN – KŚZpNP i przedłużający się wybór nowego prezesa.

Od dnia 9 czerwca 2010 r. dotychczasowy zastępca prezesa, dr Franciszek Gryciuk, pełnił oficjalnie obowiązki prezesa Instytutu. Kontynuowało też działalność Kolegium Instytutu, z tym że w drugiej połowie kwietnia nastąpiła zmiana przewodniczącego. Kolegium odwołało dotychczasowego przewodniczącego, prof. Andrzeja Chojnowskiego, i powołało na jego miejsce dr Barbarę Fedyszak-Radziejowską.

Pracownicy Instytutu dołożyli starań, aby mimo trudności zrealizować zaplanowane działania oraz sprostać wszystkim innym bieżącym obowiązkom, nałożonym przez ustawy.

Pełniący obowiązki prezesa IPN, dr Franciszek Gryciuk, odwołał dyrektora generalnego Jana Bastera i powołał jako p.o. na jego miejsce Krzysztofa Swibodę. Pod koniec 2010 r. dyrektora Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, dr. Zbigniewa Nawrockiego, zastąpił jako pełniący obowiązki dr Rafał Leśkiewicz.

W roku sprawozdawczym odbywały się wybory samorządowe, co wiązało się z ogromnym zwiększeniem zadań dla Biura Lustracyjnego. Będzie o tym mowa w sprawozdaniu.

Inną trudnością, o charakterze organizacyjnym, była likwidacja Gospodarstwa Pomocniczego i przejęcie jego zadań przez Instytut, co wiązało się z wieloma zmianami organizacyjnymi, jak się w praktyce okazało trudnymi do rozwiązania.

Pion archiwalny Instytutu, podobnie jak w latach ubiegłych, wykonywał swoje ustawowe zadania związane z udostępnianiem, digitalizacją, konserwacją i porządkowaniem zasobu archiwalnego, który na koniec 2010 r. osiągnął poziom ponad 89 kilometrów bieżących i zwiększył się w ciągu tego roku o kolejne 284 metry. Priorytetowe znaczenie miał proces digitalizacji materiałów archiwalnych, który w okresie sprawozdawczym dotyczył przede wszystkim najczęściej wykorzystywanych materiałów aktowych oraz kartotek. W jego ramach w 2010 r. wykonano kopie cyfrowe blisko 21 tysięcy jednostek archiwalnych, a także 28 tys. mikrofilmów i mikrofisz oraz 38 tys. fotografii. Rosła w związku z tym systematycznie liczba dokumentów udostępnianych w formie kopii cyfrowych, osiągając poziom 12 proc. z ponad 137 tys. udostępnionych w roku sprawozdawczym jednostek archiwalnych. Systematycznie powiększano też rozmiary uruchomionej jeszcze w 2009 r. zintegrowanej, ogólnopolskiej bazy danych o zasobie archiwalnym *Nexus*, w której na koniec okresu sprawozdawczego znalazło się ponad 16 mln rekordów opisujących jednostki archiwalne i przeszło 17 mln rekordów indeksu osobowego

BUiAD na bieżąco wykonywało zadania związane z udostępnianiem materiałów dla podmiotów zewnętrznych oraz pracowników Instytutu, realizując ponad 54 tys. wniosków w tym zakresie (ponad 6 tys. z nich złożyli dziennikarze i naukowcy). W sumie z materiałami w czytelniach akt jawnych Instytutu zapoznało się ponad 10 tys. osób. Archiwiści zatrudnieni w komórkach ewidencji BUiAD dokonali też ponad 194 tys. sprawdzeń. Kontynuowano działania związane z wykonaniem tzw. ustawy dezubekizacyjnej, w ramach których w latach 2009–2010 wydano organom emerytalnym informacje o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa dotyczące 43 tys. byłych funkcjonariuszy. Popularyzacji działania pionu archiwalnego IPN służył z kolei udział w ogólnopolskiej akcji „Noc Muzeów” zorganizowanej wraz z Sekretariatem Prezesa IPN. W ramach tego przedsięwzięcia kilka tysięcy Polaków mogło obejrzeć wnętrza magazynów IPN i zapoznać się ze sposobem działania archiwistów. Kontynuowano też edycje wydawnictw źródłowych

oraz opublikowano kolejny numer czasopisma „Przegląd Archiwalny IPN”. W ramach współpracy z Wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy udało się doprowadzić do wydania publikacji źródłowej *Wielki Terror: operacja polska 1937–1938*, dotyczącej największej w historii XX wieku eksterminacji Polaków dokonanej w okresie pokoju.

Współpraca z partnerem ukraińskim była jednym z wielu przykładów aktywności Instytutu na arenie międzynarodowej, czym obok Sekretariatu Prezesa, kierowanego przez Dorotę Koczwańską-Kalitę, zajmowali się przede wszystkim pracownicy Biura Edukacji Publicznej, na którego czele stoi dr Łukasz Kamiński. W roku sprawozdawczym IPN przewodniczył Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb, w ramach czego zorganizował w październiku w Warszawie spotkanie ich przedstawicieli połączone z obchodami dziesięciolecia utworzenia Instytutu. Podpisano też umowę o współpracy bilateralnej między IPN a bułgarską Komisją ds. Odtajniania Dokumentów oraz Ujawniania Powiązań z byłymi Organami Bezpieczeństwa Państwa i Wywiadu. Kilka wystaw przygotowanych przez Instytut było prezentowanych za granicą. Tytułem przykładu można wymienić wystawę „PRL – tak daleko, tak blisko...”, prezentowaną w trzynastu miejscach w Irlandii, Kanadzie i USA (m.in. w Woodrow Wilson Center w Waszyngtonie i na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku), oraz wystawę „Battle of Britain. To commemorate the Fight for Freedom”, przygotowaną we współpracy z brytyjskim Muzeum RAF w Londynie i czeskim Instytutem Badania Reżimów Totalitarnych. Zaprezentowano ją w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli w 70. rocznicę Bitwy o Anglię.

Pracownicy IPN występowali na konferencjach, prezentowali książki i wystawy w takich krajach jak Francja, Kanada, Czechy, RFN, Dania, Izrael, Słowacja, Szwajcaria, Bułgaria, Rumunia, Litwa, Łotwa, Estonia, Węgry, Wielka Brytania i USA. Instytut uczestniczył też w Międzynarodowych Targach Książki w Paryżu, Frankfurcie, Moskwie oraz Targach Książki Historycznej Warszawie

W wymiarze naukowym największym dokonaniem IPN była publikacja sześciu z siedmiu planowanych tomów syntezy dziejów NSZZ „Solidarność” w latach 1980–1989 pod redakcją Łukasza Kamińskiego i Grzegorza Waligóry, co stanowiło podsumowanie kilkuletniego programu badawczego, w którym uczestniczyło kilkadziesiąt badaczy. W jego ramach wydano też kilka syntez dziejów poszczególnych regionów „Solidarności”, a kolejne znajdują się w przygotowaniu. Ponadto nakładem Stowarzyszenia Pokolenie i Oficyny Wydawniczej Volumen ukazał się tom I *Encyklopedii Solidarności*, w którego przygotowaniu decydującą rolę odegrali historycy zatrudnieni w Instytucie. W związku z trzydziestą rocznicą narodzin „Solidarności” zorganizowano kilkanaście konferencji na temat dziejów „Solidarności”, w tym dużą międzynarodową konferencję naukową „Świat wobec Solidarności” we Wrocławiu, w której uczestniczyli naukowcy z dwudziestu państw. Publikowano również opracowania i wydawnictwa źródłowe na temat przedsięwziętej opozycji demokratycznej.

Kontynuowane były prace w ramach kilku innych ogólnopolskich programów badawczych, dotyczących m.in. dziejów komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w latach 1944–1990; działań bezpieki wobec środowisk naukowych i twórczych, Kościoła katolickiego i innych wyznań, mniejszości narodowych oraz emigracji i Polonii; historii lat wojny i okupacji. Równolegle prowadzono prace w ramach wieloletnich projektów dokumentacyjnych, takich jak „Index Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom” czy „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką 1939–1945”. Ukazał się też czwarty tom słownika biograficznego *Konspiracja i opór społeczny 1944–1956*, a w dużym nakładzie opublikowano bogato ilustrowaną książkę *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, pomyślaną jako pomoc dla uczniów, zwłaszcza tych przygotowujących się do egzaminu maturalnego z historii.

Łącznie w okresie sprawozdawczym pracownicy BEP opublikowali ponad 900 prac o charakterze naukowym, a także przeszło 800 artykułów popularnonaukowych. Sam Instytut wydał natomiast 202 książki i inne wydawnictwa zwarte, w tym kolejne numery „Biuletynu IPN”, do których dołączono tematyczne płyty DVD z filmami dokumentalnymi. Historycy z IPN byli gośćmi wielu programów realizowanych przez różne stacje radiowe i telewizyjne. Kontynuowano też praktykę

publikowania wkładek tematycznych w różnych czasopismach, w tym tak wysokonakładowych jak „Gość Niedzielny”.

W 2010 r. ukazały się kolejne numery periodyków naukowych „Pamięć i Sprawiedliwość”, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” oraz „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”, które zyskują coraz mocniejszą pozycję w środowisku historycznym. Instytut był organizatorem i współorganizatorem wielu konkursów, w tym również konkursu na Książkę Historyczną Roku im. Oskara Haleckiego (wspólnie z Polskim Radiem i Telewizją Polską) oraz Debiutu Historycznego Roku im. Władysława Pobóg-Malinowskiego (wspólnie z Instytutem Historii PAN). Kontynuowano też przyznawanie ustanowionej w 2002 r. nagrody Kustosza Pamięci Narodowej, której laureatami w ubiegłym roku zostali: Muzeum Sługi Bożego ks. Jerzego Popiełuszki, Niezależny Komitet Historyczny Badania Zbrodni Katyńskiej, Komitet Katyński, ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski, prof. Jan Łopuski oraz pośmiertnie dr hab. Janusz Kurtyka. W roku sprawozdawczym miały miejsce obchody dziesięciolecia Instytutu Pamięci Narodowej, w ramach których zorganizowano wiele projektów edukacyjnych oraz wydana została *Kronika. 10 lat IPN* stanowiąca podsumowanie pierwszej dekady działalności Instytutu, w której przedstawione zostały nie tylko dokonania IPN, ale i kontrowersje, jakie budziły niektóre jego działania.

W okresie sprawozdawczym pion edukacyjny IPN zorganizował – samodzielnie i we współpracy z różnymi partnerami (także zagranicznymi) – 87 sesji i konferencji naukowych oraz popularnonaukowych. Wielu z nich towarzyszyły wernisaże wystaw, których łącznie przygotowano 58, a także różne okolicznościowe spotkania. Przejawem otwartości na zewnętrzną krytykę stała się zorganizowana w grudniu 2010 r. – we współpracy z Uniwersytetem Łódzkim – konferencja „Bez taryfy ulgowej. Dorobek naukowy i edukacyjny Instytutu Pamięci Narodowej 2000–2010”, na której doszło do merytorycznej konfrontacji stanowisk zwolenników i przeciwników różnych form działalności Instytutu.

Instytut kontynuował też program „Lekcje z historii najnowszej”, w ramach którego przeszkoleni przez edukatorów IPN nauczyciele prowadzili w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych cykl lekcji dotyczących najnowszych dziejów Polski. Przygotowano kolejne konkursy dla młodzieży (m.in. ogólnopolski konkurs historyczny „W kalejdoskopie pamięci – Polska i Polacy w latach 1939–1989”). Z kolei dla studentów i doktorantów zorganizowano w 2010 r. już po raz czwarty Letnią Szkołę Historii Najnowszej. Kontynuowano też takie sprawdzone działania edukacyjne, jak terenowe lekcje historii, rajdy czy wykłady otwarte. Inną formą upowszechniania wiedzy o przeszłości, skierowaną głównie do młodzieży, były nowe gry edukacyjne. W siedemdziesiątą rocznicę Bitwy o Anglię opublikowano historyczną grę planszową „303”, przypominającą o udziale polskich lotników w tych zmaganiach; przygotowano też grę „Kolejka”, opowiadającą o życiu codziennym w latach 80.

Sekretariat Prezesa IPN wraz z Biurem Edukacji Publicznej rozwijał akcję edukacyjną w Internecie, czego przejaw stanowiło m.in. uruchomienie portali tematycznych o poznańskim Czerwcu 1956, Grudniu 1970 oraz Katyniu (www.grudzien70.ipn.gov.pl; www.czerwiec56.ipn.gov.pl; www.ipn.gov.pl/katyn), a także uzupełnianie zawartość ośmiu innych uruchomionych w minionych latach. Łącznie – wraz z najczęściej odsłanianą stroną główną Instytutu (www.ipn.gov.pl) – odnotowano na nich w 2010 r. ponad 10 mln odwiedzin.

W okresie sprawozdawczym Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu kierowana przez dyrektora Dariusza Gabriela realizowała swoje zadania na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. nr 63 poz. 424 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 7 poz. 39) i kodeksu postępowania karnego.

Działalność śledcza, podobnie jak działalność innych pionów Instytutu Pamięci Narodowej, ma na celu zachowanie pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu, a także powinność zadośćuczynienia przez Nasze Państwo wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka.

Zgodnie z art. 18 i 19 wyżej wymienionej ustawy, Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu realizuje zadania ustawowe przez działalność prokuratorów zatrudnionych w Głównej i Oddziałowych Komisjach Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Prokuratorzy oddziałowych komisji prowadzą śledztwa w sprawach o zbrodnie wskazane w art. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 54 i 55 ustawy, zaś prokuratorzy Głównej Komisji wykonują zadania w zakresie nadzoru nad działalnością oddziałowych komisji w oparciu o zapis art. 47 ust. 3 i art. 49 ustawy o IPN w oraz art. 18 ust 2a ustawy o prokuraturze w zw. z § 74 i nast. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. Nr 49, poz. 296).

Oddziałową Komisją kieruje naczelnik Oddziałowej Komisji, który jest bezpośrednim przełożonym prokuratorów tej komisji. Dyrektor Głównej Komisji jest prokuratorem przełożonym prokuratorów Głównej Komisji oraz komisji oddziałowych. Inaczej niż jest to uregulowane w prokuraturze powszechnej i wojskowej.

Naczelnik Oddziałowej Komisji i Dyrektor Głównej Komisji, będący kierownikami jednostek organizacyjnych prokuratury, nie mają zastępców.

W roku 2010 w funkcjonowaniu Komisji Ścigania zaszły istotne zmiany, wynikające z nowelizacji zarówno ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, jak i ustawy o prokuraturze. Zmiany te obejmowały poszerzenie zakresu niezależności prokuratora (art. 8 ustawy o prokuraturze), z czym wiązały się zmiany zasad sprawowania nadzoru służbowego oraz wykluczenie możliwości bezpośredniego wpływu prokuratora nadrzędnego na wykonywane w sprawie czynności, zmianę trybu powoływania Dyrektora Głównej Komisji (art. 12 ust. 3 ustawy o prokuraturze) oraz trybu powoływania prokuratorów Komisji Ścigania (art. 14b ustawy o prokuraturze).

Kolejnym istotnym czynnikiem mającym wpływ na funkcjonowanie Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu stało się wydanie przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 25 maja 2010 r., stwierdzającej, że ustawa o IPN z dnia 18 grudnia 1998 r. „nie stanowi samodzielnej podstawy normatywnej do ustalania terminu przedawnienia karalności zbrodni komunistycznych określonych w art. 2 ust. 1 tej ustawy”. Chodzi tu o przestępstwa zagrożone karą do 5 lat pozbawienia wolności.

W praktyce uchwała ta spowodowała, że 246 śledztw w sprawach o zbrodnie komunistyczne, prowadzonych dotąd przez prokuratorów Komisji, podlegać miało umorzeniu (do końca 2010 r. umorzono już 181 postępowań). Z kolei zmiana ustawy o prokuraturze z dnia 31 marca 2010 r. spowodowała nie tylko oddzielenie urzędu Prokuratora Generalnego od urzędu Ministra Sprawiedliwości, ale w istotny sposób zmieniła zasady powoływania na stanowisko prokuratora pionu śledczego Instytutu Pamięci Narodowej, jak również ograniczyła Dyrektorowi Głównej Komisji oraz naczelnikom oddziałowych komisji możliwość wydawania prokuratorom poleceń dotyczących treści czynności procesowych.

W ciągu całego 2010 r. 101 prokuratorów oddziałowych komisji zakończyło 1174 postępowania (z czego 781 dotyczyło zbrodni komunistycznych, 358 zbrodni nazistowskich, a 35 – zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości, w tym zbrodni ludobójstwa). Dla porównania w 2009 r. prokuratorzy zakończyli 1118 postępowań (z czego 716 dotyczyło zbrodni komunistycznych, 368 – zbrodni nazistowskich, a 34 – zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości, w tym zbrodni ludobójstwa).

Zdecydowana większość postępowań zakończyła się umorzeniem. Do sądów skierowano 17 aktów oskarżenia (w poprzednim roku 30, a w 2008 r. – 42), którymi objęto łącznie 22 oskarżonych. Ponadto prokuratorzy wystąpili do sądów okręgowych z 12 apelacjami od orzeczeń sądów I instancji, a także skierowali do sądów okręgowych 15 zażaleń. W trakcie prowadzonych w dalszym ciągu blisko 1,2 tys. postępowań, prokuratorzy pionu śledczego IPN przesłuchali w 2010 r. łącznie ponad 7 tys. świadków. Zgromadzony tą drogą materiał źródłowy może się okazać w przyszłości pomocny w prowadzeniu badań historycznych.

W 2010 r. sądy wydały orzeczenia wobec 113 oskarżonych przez prokuratorów IPN (w 2009 r. wobec 53). W stosunku do czterech oskarżonych zapadły wyroki skazujące, sześciu uniewinniono,

dziewięciu skorzystało z dobrodziejstwa ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii, natomiast w stosunku do pozostałych 94 sądy umorzyły postępowanie.

Analizując dane statystyczne, należy stwierdzić, że mimo zmian ustawowych i zmian w orzecznictwie sądów aktywność śledcza oraz poziom realizowanych czynności śledczych w porównaniu z okresami analogicznymi nie uległ zasadniczym zmianom.

Ocena efektywności działania Komisji Ścigania nie może zatem opierać się wyłącznie na liczbę wykrytych i pociągniętych do odpowiedzialności karnej sprawców przestępstw, powinna obejmować również liczbę zakończonych i wyjaśnionych spraw, liczba i jakość zgromadzonych w tych sprawach nowych dowodów, pozwalających na ustalenie przebiegu dotychczas nieznanymi albo znanych tylko fragmentarycznie zdarzeń, stanowiących zbrodnie określone w ustawie o Instytucji Pamięci Narodowej.

W przeciwieństwie do wygaszającej stopniowo, także z przyczyn obiektywnych, swoją aktywność Głównej Komisji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. systematycznie rosła liczba zadań stojących przed Biurem Lustracyjnym, kierowanym przez prokuratora Jacka Wygodę. W okresie sprawozdawczym do BL napłynęło ponad 150 tys. oświadczeń ze strony osób podlegających procedurom sprawdzającym (głównie w związku z wyborami samorządowymi). W okresie sprawozdawczym 24 prokuratorów zdołało zainicjować takie procedury w ponad 5 tys. spraw, wobec 68 osób skierowano do sądów wnioski o wszczęcie postępowania lustracyjnego. W tym samym czasie sądy wydały 52 prawomocne orzeczenia w sprawach lustracyjnych. W 27 sprawach stwierdzono niezgodność z prawdą oświadczeń lustracyjnych, natomiast w 17 przypadkach orzeczono o zgodności z prawdą złożonych oświadczeń, wbrew stanowisku prokuratora BL. W pozostałych ośmiu orzeczeniach – związanych z przypadkami tzw. autolustracji – sąd podzielił stanowisko prokuratora BL i orzekł o zgodności z prawdą złożonych oświadczeń.

Obok weryfikacji oświadczeń podstawowym zadaniem pionu lustracyjnego IPN było tworzenie internetowych katalogów tematycznych (funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, ludzi piastujących najwyższe stanowiska w hierarchii partyjno-państwowej PRL i osób rozpracowywanych) oraz wykazu osób pełniących funkcje publiczne. We wszystkich tych kategoriach opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej IPN dane ponad 12 tys. osób, przy czym największą grupę stanowią funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa PRL (7769 nazwisk) oraz osoby pełniące funkcje w aparacie władzy PRL (3727) .

W związku z niewywiązywaniem się z obowiązku złożenia oświadczeń lustracyjnych dyrektor Biura Lustracyjnego skierował pisma w tej sprawie do siedmiu instytucji: Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Komendy Głównej Policji, Kuratorium Oświaty w Katowicach, Kancelarii Prezydenta RP, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Krajowej Rady Sądownictwa. Kontynuowano też korespondencję z wieloma innymi organami państwowymi, które nie przekazały dotąd informacji o obsadzie stanowisk podlegających lustracji oraz – w tej samej sprawie – z Ministerstwem Skarbu na temat władz spółek z udziałem Skarbu Państwa.

***

W dniu 12 sierpnia 2010 r. Senat RP przyjął uchwałę w sprawie uczczenia pamięci żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego, w której napisano: „Nowe, komunistyczne władze nie cofały się przed prześladowaniami żołnierzy Polski Podziemnej i ich rodzin – przejawem takiego działania był mord sądowy na osobie generała Augusta Emila Fieldorfa Nila. Takie postępowanie nie złamało ducha tych bohaterów. To dzięki nim, stanowiącym żywy przykład tego, jak można miłować Ojczyznę, możliwe stało się pielęgnowanie poczucia wolności, przekazywanie prawdziwej historii i w końcu powstanie ruchu »Solidarność«, uwieńczone po długiej pełnej cierpień drodze uzyskaniem przez Polskę niepodległości”. Dzięki pracy Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu pamięć o tych ludziach i wydarzeniach będących ich dziełem jest stale obecna w polskim życiu publicznym.

CZEŚĆ I

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ – KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

1. Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

W roku 2010 Kolegium działało w składzie: prof. dr hab. Andrzej Chojnowski, prof. dr hab. Jan Draus, dr Barbara Fedyszak-Radziejowska, Andrzej Gwiazda, Jacek Niemir, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, prof. dr hab. Bogusław Polak, dr Sławomir Radoń, dr hab. Mieczysław Ryba, Andrzej Urbański, dr hab. Teofil Wojciechowski.

Pracami Kolegium od dnia 22 września 2009 do 20 kwietnia 2010 r. kierował jako przewodniczący Andrzej Chojnowski, zastępcami przewodniczącego byli Bogusław Polak i Sławomir Radoń. W dniu 20 kwietnia 2010 r., podczas nadzwyczajnego posiedzenia Kolegium, w wyniku sporu o termin ogłoszenia konkursu na prezesa IPN, z funkcji przewodniczącego Kolegium odwołany został Andrzej Chojnowski, a w tajnym głosowaniu przewodniczącym wybrana została Barbara Fedyszak-Radziejowska.

Kolegium w 2010 r. odbyło 18 posiedzeń. W posiedzeniach oprócz członków Kolegium uczestniczył Prezes Instytutu prof. Janusz Kurtyka, a po jego śmierci p.o. Prezesa Instytutu dr Franciszek Gryciuk lub delegowana przez niego wiceprezes Maria Dmochowska, którzy informowali o bieżących sprawach Instytutu oraz odpowiadali na pytania i interpelacje. W zależności od tematu obrad w posiedzeniach Kolegium brali udział dyrektorzy lub wicedyrektorzy odpowiednich pionów Instytutu oraz pracownicy merytoryczni.

Kontynuując działania podjęte przez Kolegium pierwszej kadencji, od 2008 r. przeprowadzono cykl spotkań z przedstawicielami służb specjalnych w sprawie koordynacji procesu przekazywania do IPN materiałów archiwalnych, zgodnie z wymogami nałożonymi ustawą o Instytucie Pamięci Narodowej. Jedno z nich odbyło się w dniu 5 stycznia 2010 r. z udziałem przedstawiciela Agencji Wywiadu oraz prezesa IPN i kierownictwa pionu archiwalnego Instytutu.

Członkowie Kolegium zapoznawali się z dokumentami w związku z odwołaniami wnoszonymi, zgodnie z art. 39 ust. 4 ustawy o IPN, przez przedstawicieli służb specjalnych. W 2010 r. Kolegium rozpatrzyło odwołania od 14 decyzji prezesa dotyczących zbioru zastrzeżonego.

Kolegium na osobnych posiedzeniach omawiało sprawy dotyczące informacji BEP o programach badawczych zrealizowanych 2006–2010 (19 stycznia) oraz o planach naukowych Biura Edukacji Publicznej na lata 2011–2015 (23 marca).

W dniu 12 kwietnia na nadzwyczajnym posiedzeniu, które zwołano z powodu tragicznej śmierci prof. Janusza Kurtyki, Kolegium wyraziło głęboki smutek oraz przekonanie, że Jego odejście nie zakłóci funkcjonowania Instytutu, a prace podjęte przez Niego będą kontynuowane. Stwierdzono, że do czasu powołania prezesa Instytutu Kolegium będzie wspierać, w ramach swych prawnych obowiązków i kompetencji, dr. Franciszka Gryciuka, pełniącego obowiązki prezesa IPN, oraz wiceprezes Marię Dmochowską w ich działalności. W trakcie tego posiedzenia (12 kwietnia) oraz na posiedzeniu w dniu 20 kwietnia członkowie Kolegium prowadzili długą i wyczerpującą dyskusję nad organizacyjnymi, merytorycznymi i prawnymi konsekwencjami pozostawienia Instytutu Pamięci Narodowej w sytuacji długotrwałego nieobsadzenia stanowiska prezesa. Wynikiem dyskusji była decyzja o przystąpieniu do ogłoszenia konkursu na stanowisko prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Zasadniczym motywem jej podjęcia był fakt, iż obowiązująca ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.) obowiązywała Kolegium do rozpoczęcia procedury

ogłoszenia konkursu w przypadku zaistnienia „innej przyczyny opróżnienia stanowiska Prezesa IPN” (art. 10 ust. 3). Konkurs został ogłoszony w dniu 21 kwietnia 2010 r. Procedura konkursowa prowadzona była do ostatniego dnia obowiązywania ustawy, czyli do wejścia w życie nowelizacji ustawy w dniu 27 maja 2010 r.

Z powodu niespełnienia formalnych wymagań ustawowych i regulaminowych przez osoby kandydujące Kolegium w dniu 26 maja 2010 r. podjęło decyzję o niedopuszczeniu żadnego z kandydatów do drugiego etapu konkursu i tym samym konkurs pozostał nierozstrzygnięty. Równocześnie, z uwagi na wejście w życie nowelizacji ustawy o IPN w dniu 27 maja 2010 r., Kolegium zrezygnowało z ogłoszenia kolejnego konkursu, mimo że tak jak poprzedni posiadałby on moc prawną, gdyby został rozpoczęty przed wejściem w życie nowelizacji ustawy. Kolegium wyraziło ubolewanie z powodu małej liczby zgłoszeń konkursowych, uznając, że przyczyną tego była zarówno dominująca w mediach informacja, jakoby konkurs (po wejściu w życie nowelizacji ustawy) stał się bezprzedmiotowy, jak i sugestie niektórych polityków, że w przypadku zgłoszenia przez Kolegium kandydata na funkcję prezesa IPN jego kandydatura nie będzie głosowana w Sejmie. Kolegium oświadczyło, że wszystkie czynności konkursowe podjęte na rzecz wyłonienia kandydata na prezesa IPN były zgodne z obowiązującą ustawą, ponieważ wejście w życie nowelizacji ustawy z 18 marca 2010 r., odbierającej Kolegium IPN prawo ogłoszenia konkursu nastąpiło dopiero 27 maja 2010 roku. Kolegium wyraziło przekonanie, że ogłoszenie konkursu na stanowisko prezesa IPN było zarówno z merytorycznego, jak i prawnego punktu widzenia najwłaściwszym rozwiązaniem sytuacji powstałej po tragicznej śmierci prof. Janusza Kurtyki. Ostatecznie pełniący obowiązki Prezydenta RP Marszałek Sejmu Bronisław Komorowski wybrał jako rozwiązanie kolejną nowelizację ustawy, w wyniku której mógł w dniu 9 czerwca 2010 r. wyznaczyć dr. Franciszka Gryciuka jako pełniącego obowiązki prezesa IPN.

Członkowie Kolegium poza sprawami związanymi z konsekwencjami katastrofy smoleńskiej zajmowali się także następującymi kwestiami:

- Rozważano (19 stycznia) prasowe doniesienia o możliwości wyłączenia ze składu Komitetu Obchodów XXX-lecia powstania Solidarności przedstawiciela IPN. Członkowie Kolegium wyrazili nadzieję, że faktyczna decyzja w tej kwestii jeszcze nie zapadła oraz że niezależnie od niej inicjatywy wydawnicze i edukacyjne podjęte przez IPN w 2010 r. będą znaczącym wkładem w upamiętnienie rocznicy tak niezwykle ważnej nie tylko dla Polski i Polaków. Jednocześnie zwrócili uwagę na fakt, że IPN jest instytucją państwową, powołaną – tak jak i jego władze – przez demokratycznie wybranych przedstawicieli społeczeństwa, oraz że w interesie publicznym leży wykorzystanie wszystkich instytucji i ośrodków naukowych posiadających dorobek w badaniach nad powstaniem i działalnością „Solidarności”, w tym także Instytutu Pamięci Narodowej;

- Na dwu posiedzeniach (15 czerwca i 13 lipca) poruszano w dyskusji z p.o. prezesa, dr. Franciszkiem Gryciukiem sprawę jego decyzji o rezygnacji IPN z wydania wspólnego ze Stowarzyszeniem Pokolenie pierwszego tomu *Encyklopedii Solidarności*;

- Omówiono działalność Oddziału IPN w Poznaniu (9 marca);

- Omówiono i zatwierdzono „Informację o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2009 r.” (23 lutego),

- Podczas posiedzenia w dniu 15 czerwca wysłuchano referatu prof. Jerzego Eislera nt. periodyku „Pamięć i Sprawiedliwość” oraz podjęto dyskusję poświęconą temu wydawnictwu,

- W trakcie posiedzenia 24 sierpnia Kolegium sformułowało w liście do p.o. prezesa dr. Franciszka Gryciuka prośbę (postulat), by upamiętnić zaangażowanie śp. Janusza Kurtyki w powstanie Centrum Edukacyjnego IPN *Przystanek Historia* poprzez nadanie Centrum imienia dr. hab. Janusza Kurtyki.

Ponadto w dniu 19 października 2010 r. na wniosek p.o. prezesa IPN dr. Franciszka Gryciuka Kolegium podjęło uchwałę zmieniającą statut Instytutu Pamięci Narodowej w związku z koniecznością likwidacji Gospodarstwa Pomocniczego, zaś w konsekwencji tej zmiany omówiony

został (w dniu 16 listopada) projekt regulaminu IPN. Członkowie Kolegium wyrazili swoje opinie nt. proponowanych zmian.

Na siedmiu posiedzeniach mających miejsce w dniach 11 maja, 13 lipca, 24 sierpnia, 21 września, 19 października, 16 listopada i 7 grudnia omawiane były bieżące sprawy Instytutu zgodnie z zadaniami i kompetencjami Kolegium IPN.

2. Współpraca międzynarodowa Instytutu Pamięci Narodowej

Instytut Pamięci Narodowej prowadzi szeroką współpracę międzynarodową zgodnie ze swymi zadaniami, wynikającymi z ustawy o IPN, które nakładają na niego m.in. w zakresie działalności archiwalnej opracowywanie, zabezpieczanie i udostępnianie dokumentów zbrodni oraz dokumentów ukazujących fakty i okoliczności dotyczące losów Narodu Polskiego w latach 1939–1990 (Rozdział 3, art. 29), a także w zakresie funkcji badawczych i edukacyjnych upowszechniania w kraju i za granicą wyników swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania (Rozdział 6, art. 53, pkt 4).

W roku sprawozdawczym 2010 Instytut kontynuował kooperację z instytucjami partnerskimi przede wszystkim z Niemiec, Czech, Ukrainy, Litwy, Bułgarii, Słowacji, Węgier, Rumunii, Kanady i USA. IPN współpracował z instytucjami zagranicznymi w zakresie prowadzenia wspólnych projektów naukowych, wydawania wspólnych publikacji, pozyskiwania materiałów archiwalnych do zasobu IPN i przeprowadzania zagranicznych kwerend archiwalnych. Pracownicy Instytutu brali udział w międzynarodowych konferencjach naukowych, prezentowali wystawy IPN za granicą oraz współtworzyli ekspozycje międzynarodowe.

Pierwszoplanowym wydarzeniem stało się objęcie przez IPN przewodnictwa w Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb, skupiającej instytucje archiwalne z Bułgarii, Czech, Niemiec, Węgier, Rumunii, Słowacji i Polski. Działania Sieci mają na celu przede wszystkim zwiększenie świadomości na poziomie społecznym i politycznym w zakresie rozliczeń z totalitarną przeszłością. Szczególnie ważną rolę dla organizacji odgrywa aktywność edukacyjna, kierowana do szerokiego europejskiego kręgu. Jako przewodniczący Sieci, IPN w 2010 r. zorganizował dwa spotkania robocze (30 marca 2010 r. i 7 października 2010 r.), na których omawiane były wspólne projekty. Podczas spotkań uczestnicy omawiali również procesy, które zachodzą obecnie w instytucjach członkowskich Sieci, a także wymieniali doświadczenia. Podkreślono, iż wspólnym procesem, realizowanym w większości instytucji, jest digitalizacja archiwów oraz ułatwienie dostępu do akt.

Kolejnym projektem, który powstał podczas polskiego przewodnictwa w Sieci, było przygotowanie polsko-angielskiej wystawy plenerowej „...A akta zniszczyć. Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy”. Główna idea wystawy sprowadzała się do przedstawienia modelu funkcjonowania archiwów byłych komunistycznych służb specjalnych w Polsce i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Pokazywała ona zasady prowadzenia ewidencji operacyjnej i zdobywania wiedzy o obywatelach oraz metody represji stosowane przez aparat bezpieczeństwa. Ekspozycja została przygotowana przez Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN, a materiały wykorzystane do niej pochodziły z zasobu Instytutu Pamięci Narodowej oraz instytucji zagranicznych. Wystawa była prezentowana na placu Zamkowym w Warszawie, gdzie mogło ją zobaczyć wielu mieszkańców stolicy, jak również turystów z kraju i zagranicy. W planach jest pokazanie jej poza Polską.

W ramach swojej prezydencji w Sieci IPN zorganizował również międzynarodową konferencję „Archiwa i świadomość. Archiwa komunistycznej bezpieki w badaniach naukowych i odbiorze społecznym”, która odbyła się w Zamku Królewskim w Warszawie 8 października 2010 r. w połączeniu z obchodami 10-lecia istnienia Instytutu. Konferencję otworzył wykład prof. Pawła Śpiwaka pt. „Jak funkcjonowanie IPN wpłynęło na polską debatę publiczną”. W programie znalazła się również dyskusja o wpływie funkcjonowania europejskich instytucji pamięci na świadomość społeczną obywateli, w której wzięli udział reprezentanci międzynarodowych instytucji archiwalnych. Prelegenci zaprezentowali dokonania swoich instytucji oraz odbiór społeczny, z jakim się one spotkały. Dyskutowano o kierunkach działalności europejskich instytucji pamięci i o tym, jakie jest ich miejsce w społeczeństwie. Oprócz podstawowej funkcji, jaką instytucje te spełniały na początku swojego istnienia, tj. gromadzenia i zarządzania dokumentami organów bezpieczeństwa państwa, europejskie instytucje pamięci ewoluowały w kierunku edukacji i upowszechniania

wiedzy o epoce dyktatury. Wszyscy uczestnicy wydarzenia otrzymali *Informator* o Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb, którą IPN przetłumaczył na język polski na potrzeby swojego przewodnictwa w Sieci. Publikacja stanowi kompendium informacji o działalności organizacji, która przybliży działalność i dokonania wszystkich jej członków. 9 października 2010 r. IPN przekazał przewodnictwo Sieci rumuńskiej Krajowej Radzie ds. Badania Archiwów Securitate.

Oprócz działalności w ramach Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb w 2010 r. Instytut zaangażowany był również w dwie inne cenne inicjatywy, skupiające międzynarodowe instytucje archiwalne. Pierwszą z nich była Platforma Europejskiej Pamięci i Sumienia (Platform of European Memory and Conscience). Inicjatywa ta powstała w wyniku rezolucji Parlamentu Europejskiego, zalecającej stworzenie organizacji odpowiedzialnej za rozliczenie się z dziedzictwem komunizmu i nazizmu, a także zapobiegającej pojawianiu się totalitaryzmów w przyszłości. Głównymi zadaniami nowej organizacji będzie stworzenie bazy dokumentacji na temat zbrodni reżimów totalitarnych, zapewnienie bezpłatnego i nieograniczonego dostępu do niej osobom zainteresowanym oraz współpraca na rzecz spójnej edukacji o reżimach totalitarnych w całej Europie. Utworzeniem Platformy kieruje czeski Instytut Badania Reżimów Totalitarnych, a w prace zaangażowane są inne europejskie instytucje pamięci oraz organizacje zajmujące się badaniem reżimów totalitarnych. Od początku pojawienia się inicjatywy Instytut Pamięci Narodowej jest zaangażowany w prace nad powstaniem Platformy. 18 stycznia 2010 r. w spotkaniu roboczym w Brukseli uczestniczyła wiceprezes Maria Dmochowska, negocjując umowę między członkami organizacji. Delegacja IPN wzięła również udział w kolejnym spotkaniu roboczym, które odbyło się 25 lutego 2010 r. w Pradze, w trakcie którego trwały prace nad powołaniem Platformy. Spotkanie miało miejsce podczas konferencji zorganizowanej przez czeski Instytut Badania Reżimów Totalitarnych pt. „Zbrodnie reżimów komunistycznych”, która miała na celu przedstawienie przeglądu zbrodni popełnionych przez komunistyczne reżimy za żelazną kurtyną oraz dokonanie ich oceny z punktu widzenia prawnego. Instytut reprezentował dr Władysław Bułhak z Biura Edukacji Publicznej IPN, który wygłosił referat na temat *Realizacja zadań Instytutu dotyczących ścigania zbrodni komunistycznych, nazistowskich, przeciwko ludzkości, wojennych i przeciwko pokojowi*.

Następna inicjatywa jest rezultatem Drugiego Międzynarodowego Spotkania Centrów Pamięci Historycznej, zorganizowanego w dniach 26–28 kwietnia 2010 r. w Salamance przez hiszpańskie Centrum Dokumentacji Pamięci Historycznej pod patronatem Ministerstwa Kultury Hiszpanii. Oprócz gospodarzy wzięli w nim udział przedstawiciele m.in. Instytutu Pamięci Yad Vashem (Izrael), urzędu Federalnego Pełnomocnika ds. Dokumentów byłej NRD (Niemcy), Narodowej Rady Badania Archiwów Securitate (Rumunia), Fundacji Résistance (Francja) oraz stowarzyszeń ofiar systemów totalitarnych. Instytut Pamięci Narodowej był reprezentowany przez dr. Krzysztofa Persaka z Biura Edukacji Publicznej. W efekcie tego spotkania Centrum Dokumentacji Pamięci Historycznej i Narodowej Rady Badania Archiwów Securitate wystąpiły z inicjatywą uchwalenia dokumentu pt. „Porozumienie o Pamięci Historycznej z Salamanki” (Salamanca Charter on Historical Memory), przewidującego utworzenie Globalnej Sieci na Rzecz Badań nad Przeszłością Dyktatorską i Polityką Ludobójstwa, grupującej instytucje publiczne i prywatne, zajmujące się tą problematyką. Zadaniem sieci byłyby wymiana doświadczeń i informacji, m.in. na bazie wspólnego portalu internetowego oraz w formie dorocznych konferencji.

Formę szeroko pojętej współpracy międzynarodowej stanowią konferencje w kraju, których organizatorem jest przede wszystkim Biuro Edukacji Publicznej IPN wraz ze swymi oddziałami w Polsce. W organizowanych corocznie przez BEP IPN międzynarodowych konferencjach naukowych biorą udział wybitni badacze dziejów najnowszych, reprezentujący uniwersytety i inne placówki naukowo-badawcze z większości krajów europejskich, a także USA, Kanady, Australii, Japonii, Indii itd. Ich uczestnicy bardzo wysoko oceniają zarówno poziom merytoryczny, jak i organizacyjny spotkań. Konferencje są doskonałą okazją do dyskusji i wymiany poglądów, jak również zacieśniają kontakty BEP z ważniejszymi placówkami naukowo-badawczymi w Europie i na świecie.

Największą z organizowanych w 2010 r. międzynarodowych konferencji naukowych była „Świat wobec »Solidarności«, 1980–1989”, która odbyła się we Wrocławiu w dniach 21–23 października 2010 r. Współorganizowana została z Wydziałem Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego pod honorowym patronatem Prezydenta Wrocławia Rafała Dutkiewicza. W konferencji, w charakterze referentów, panelistów i prowadzących sesje, uczestniczyło 69 osób reprezentujących 23 państwa, w tym 17 europejskich i 6 pozaeuropejskich. Pozostałe konferencje międzynarodowe zorganizowane w 2010 r.:

1. „Internacjonalizm czy...? Działania organów bezpieczeństwa państw komunistycznych wobec mniejszości narodowych” – organizatorzy: OBEP Wrocław, BEP Warszawa, Instytut Historii Uniwersytetu Wrocławskiego, 22–23 IV 2010 – Wrocław.

2. „Damnatio memoriae w europejskiej kulturze politycznej” – organizatorzy: OBEP Szczecin, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, 20–21 X 2010 – Szczecin.

Z innych działań BEP IPN o zasięgu międzynarodowym wymienić należy IV Polonijne Spotkania z Historią Najnowszą, które odbyły się w dniach 5–17 lipca 2010 r. Ten doroczny kurs najnowszych dziejów Polski oraz aktywnych metod ich nauczania przeznaczony jest dla polskich i polonijnych nauczycieli z całego świata. W czwartej edycji Spotkań wzięło udział 41 pedagogów z 15 krajów: Białorusi, Bułgarii, Estonii, Francji, Kanady, Litwy, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Rumunii, Szwecji, Ukrainy, USA, Węgier, Wielkiej Brytanii. Uczestnicy kursu mieli okazję zapoznać się z działalnością Instytutu Pamięci Narodowej i ofertą edukacyjną BEP IPN, a także ze specyfiką zasobów archiwalnych IPN.

Z akcji edukacyjnych o międzynarodowym rezonansie wymienić trzeba program „Katyń... ocalić od zapomnienia” przygotowany przez Stowarzyszenie „Parafiada”, w którym Instytut Pamięci Narodowej jest jedną z instytucji wspierających. Głównym celem tej inicjatywy jest upamiętnienie ofiar Zbrodni Katyńskiej przez posadzenie ponad 20 tys. Dębów Pamięci. Każde z drzew upamiętnia jedną zamordowaną w 1940 r. osobę, stając się swoistym żywym pomnikiem. Edukatorzy IPN promują program, pomagają w zbieraniu informacji na temat ofiar zbrodni, wygłaszają wykłady w czasie uroczystości sadzenia dębów.

W ramach Programu Polonijnego Biura Edukacji Publicznej IPN idea sadzenia Dębów Pamięci została rozpropagowana także wśród Polaków poza granicami kraju. W ten sposób ofiary Zbrodni Katyńskiej są upamiętniane m.in. na Białorusi, Litwie, Ukrainie, Węgrzech, w Rosji, Niemczech, Szwajcarii i USA.

W związku z beatyfikacją księdza Jerzego Popiełuszki, która nastąpiła 6 czerwca 2010 r., Instytut Pamięci Narodowej był zaangażowany w upowszechnianie wiedzy o kapłanie również na polu międzynarodowym. W czerwcu pod adresem www.en.popieluszko.pl uruchomiony został anglojęzyczny portal adresowany do cudzoziemców. Na stronie zamieszczono m.in. filmy archiwalne i dokumentalne, galerię zdjęć oraz mapę przedstawiającą miejsca działalności ks. Jerzego. Anglojęzyczni goście mogą również przeczytać tam homilie ks. Popiełuszki, wygłaszane podczas mszy świętych za Ojczyznę.

W roku sprawozdawczym 2010 Instytut Pamięci Narodowej kontynuował bądź podejmował współpracę międzynarodową m.in. z archiwami, instytucjami naukowymi, badawczymi, szkołami, różnymi organizacjami i stowarzyszeniami przede wszystkim na terenie Ameryki Północnej, Australii oraz Europy.

Ameryka Północna Stany Zjednoczone

Do najważniejszych zagranicznych przedsięwzięć pionu archiwalnego w 2010 r. należało nawiązanie współpracy z Instytutem Józefa Piłsudskiego w Ameryce (IJPA) z siedzibą w Nowym Jorku. W maju 2010 r. podpisano umowę o współpracy zakładającą m.in. edycję źródeł będących w posiadaniu IJPA oraz IPN, digitalizację zespołów i zbiorów archiwalnych będących w posia-

daniu IJPA, w szczególności skanowanie i opisywanie dokumentów archiwalnych; konserwację i digitalizację materiałów filmowych i ikonograficznych oraz wspólne przedsięwzięcia edukacyjne. Umowa przewiduje również przekazywanie kopii zdigitalizowanych dokumentów do Instytutu Pamięci Narodowej i IJPA. W dniach 10–18 maja 2010 r. delegacja IPN pod przewodnictwem dyrektorów BUiAD dr. Zbigniewa Nawrockiego i Jacka Kwilosa podczas wizyty w Stanach Zjednoczonych odwiedziła Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce z siedzibą w Nowym Jorku. W jej trakcie omówiono zasady przyszłej współpracy.

Na mocy tej umowy w dniach 7 czerwca–2 lipca 2010 r. IPN delegował do IJPA dwóch pracowników Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów. Podczas wizyty delegacja IPN uporządkowała zbiór filmowy Instytutu Piłsudskiego, tworząc zamknięty katalog tego zbioru. Opracowaniu poddano łącznie 122 j.a. Opracowano też i zeskanowano następujące zespoły archiwalne: Ukraińska Misja Wojskowa w Polsce, Poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej w Rio de Janeiro, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Watykanie. Łącznie zdigitalizowano 5052 stron (32 j.a.).

Wszystkie wyżej wymienione kopie cyfrowe włączone zostały do zasobu IPN na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych, a ich opisy umieszczono w systemie informacji archiwalnej *Nexus*. Kolejną grupą materiałów, jakie przetransportowano do BUiAD w Warszawie, były mikrofilmy szpulowe (2 sztuki), przekazane przez IJPA jako depozyt. Zawierały one kopie czasopisma „Nowy Świat” wydawanego w Nowym Jorku, dotyczące w dużej mierze problemu Zbrodni Katyńskiej. Po ich cyfryzacji w IPN zostaną one zwrócone do IJPA w Nowym Jorku wraz z drugim egzemplarzem kopii cyfrowych, pierwszy natomiast pozostanie w zasobie BUiAD.

W dniach 1–31 października 2010 r. przedstawiciele BUiAD po raz drugi przebywali ze służbową wizytą w Instytucie Józefa Piłsudskiego. Zadaniem realizowanym w IJPA było wyodrębnienie, przygotowanie do skanowania (opracowanie techniczne i merytoryczne, konserwacja) oraz cyfryzacja dokumentów. Skanowanie odbyło się na sprzęcie przywiezionym przez pracowników IPN. Podczas drugiego pobytu pracowników IPN w Nowym Jorku opracowano i zeskanowano następujące zespoły archiwalne: Samodzielna Placówka Wywiadowcza ESTEZET i Ukraińska Misja Wojskowa w Polsce – łącznie 22 606 stron (67 j.a.). Kopie cyfrowe przyjęto w listopadzie 2010 r. do zasobu archiwalnego BUiAD na podstawie protokołów i spisów zdawczo-odbiorczych.

W dniu 19 października 2010 r. pracownik IPN przeprowadził szkolenie pracowników i wolontariuszy IJPA w zakresie podstawowych prac reparacyjnych i konserwacyjnych oraz przedstawił podstawowe założenia tzw. konserwacji prewencyjnej. W dniu 26 października 2010 r. na prośbę Prezes Instytutu Piłsudskiego, dr Marii Magdaleny Kapuścińskiej, pracownik IPN poprowadził także spotkanie z sympatykami IJPA, prezentując dokumentację przygotowaną na okolicznościową wystawę przygotowywaną przez BUiAD „...A akta zniszczyć”. Ponadto Andrzej Pieczunko wygłosił wykład pt. *Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy. Przegląd zasobów archiwalnych na przykładzie służb cywilnych*.

W dniach 28 listopada–23 grudnia 2010 r. po raz trzeci miała miejsce wizyta służbowa pracowników BUiAD w Instytucie Józefa Piłsudskiego. Opracowywano i skanowano wówczas następujące zespoły: Radio Wolna Europa i Samodzielna Placówka Wywiadowcza ESTEZET (ukończone) – razem 8070 stron (22 j.a.).

Natomiast Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej BUiAD kontynuował realizację projektu dla Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie (The United States Holocaust Memorial Museum), polegającego na wypożyczeniu i przygotowaniu do mikrofilmowania znacznej ilości materiałów dotyczących zagłady Żydów z zasobu po b. Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Równocześnie na potrzeby kwerend prowadzonych dla Muzeum Holokaustu udostępniane są na bieżąco akta osób podejrzanych o przestępstwa z dekretu PKWN „O wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną, jeńcami oraz zdrajców Narodu Polskiego” z dnia 31 sierpnia 1944 r. Szczegóły wymiany archiwalnej z Muzeum Holokaustu, regulowanej umową podpisaną w grudniu 2009 r., omawiane

były również w czasie majowej wizyty dyrektorów BUiAD dr. Zbigniewa Nawrockiego i Jacka Kwilosza w Waszyngtonie.

Podczas wizyty dyrektorów BUiAD odbyło się również spotkanie z Bożeną Kamiński, Dyrektorem Wykonawczym Centrum Polsko-Słowiańskiego. Omawiano wówczas zasady współpracy między obiema instytucjami, w ramach której IPN nieodpłatnie przekazywałby Centrum swoje wydawnictwa IPN w celach edukacyjnych. Trafiałyby one do dzieci i młodzieży z polskich szkół w Nowym Jorku. Rozmawiano również o możliwości cyklicznych spotkań przybliżających amerykańskiej Polonii działalność IPN oraz o zorganizowaniu w Centrum serii wykładów z zakresu najnowszej historii Polski, prowadzonych przez pracowników Instytutu. W Waszyngtonie przedstawiciele BUiAD spotkali się również z Zofią Korbońską, wdową po ostatnim delegacie rządu RP na kraj, Stefanie Korbońskim.

Pion archiwalny Instytutu zaangażował się w popularyzację wiedzy o Julianie Bryanie, amerykańskim reporterze, który w 1939 r. udokumentował oblężenie Warszawy. Podczas uroczystości 3 września 2010 r. prezes IPN, Franciszek Gryciuk, i Sam Bryan, syn Juliana, podpisali umowę o przekazaniu kopii cyfrowych zdjęć do Instytutu Pamięci Narodowej. Spuścizna amerykańskiego dokumentalisty stała się podstawą dwóch dwujęzycznych albumów przygotowanych przez pracowników BUiAD: *Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana* oraz *Kolory wojny*, a także wystawy opracowanej wspólnie z Domem Spotkań z Historią.

Przedstawiciele instytucji ze Stanów Zjednoczonych wizytowali również archiwum BUiAD: Bożena Kamiński, wiceprezes Kongresu Polonii Amerykańskiej, oraz dr Maciej Siekierski z Instytutu Hoovera.

Z kolei w ramach działalności Biura Edukacji Publicznej IPN przy współpracy OBEP w Warszawie wystawa „PRL – tak daleko, tak blisko” prezentowana była w Columbia University w Nowym Jorku, Landmark Center w St. Paul, parafii Św. Ferdynanda oraz University of Illinois w Chicago. Otwarcie wystawy „PRL – tak daleko, tak blisko” zazwyczaj połączone było z prezentacją anglojęzycznych publikacji i działań edukacyjnych Instytutu skierowanych zarówno do Polonii, jak i odbiorców zagranicznych, otwarciu towarzyszył też najczęściej wykład historyka z BEP poświęcony powojennej historii Polski (wykłady takie wygłaszali: dr Łukasz Kamiński, Wiesława Młynarczyk, dr Krzysztof Persak i dr Paweł Sasanka). Z kolei uzupełnieniem prezentacji wystawy w Chicago i St. Paul w USA była seria zajęć edukacyjnych przeprowadzonych przez pracowników BEP i OBEP w Warszawie. Na program złożyły się lekcje, wykłady, prelekcje dla uczniów oraz warsztaty metodyczne dla nauczycieli.

Przedstawiciele BEP IPN wzięli udział w międzynarodowej konferencji i szkoleniu „Projekt Civic voices – Międzynarodowy Bank Pamięci o Demokracji” zorganizowanej przez Edukacyjną Fundację Amerykańskiej Federacji Nauczycieli oraz Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Kielcach 19 sierpnia 2010 r., wraz z referatem i pokazem multimedialnym „Działalność naukowa i edukacyjna Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej ze szczególnym uwzględnieniem OBEP IPN Delegatura w Kielcach”.

Z innych inicjatyw edukacyjnych BEP IPN wymienić należy udział w realizacji warsztatów „Nauczanie o holokauście przez sztukę”, przygotowanych w Zespole Państwowych Szkół Plastycznych w Krakowie dla nauczycieli amerykańskich uczących o holokauście, 15 października 2010 r. (III edycja – grupy pozostające pod opieką I sekretarza Ambasady RP w Waszyngtonie, Witolda Dzielskiego).

Natomiast dr Krzysztof Persak z BEP IPN uczestniczył w międzynarodowych konferencjach zorganizowanych przez Columbia University w Nowym Jorku, pt. „Historical Commissions: Comparative Perspectives”, wygłaszając referat *Polish model of dealing with the totalitarian past* w dniach 12–13 marca 2010 r., oraz w Princeton University w Princeton, pt. *Holocaust in Occupied Poland – New Findings and New Interpretations*, wygłaszając referat *Jedwabne before the court: Poland's justice and the Jedwabne massacre – court proceedings and public prosecutor's investigations, 1947–1974* w dniach 29–30 października 2010 r.

Kanada

Na zaproszenie The League of Ukrainian Canadians przedstawiciele pionu archiwalnego dyrektor BUiAD dr Rafał Leśkiewicz, naczelnik WBAiEŻ Marcin Majewski, zastępca naczelnika OBUiAD w Łodzi dr Jerzy Bednarek, odbyli wizytę w Kanadzie, promując wydawnictwo źródłowe *Holodomor. The Great Famine in Ukraine 1932–1933* w dniach 21–28 listopada 2010 r.

Delegacja prezentowała książkę 23 listopada w siedzibie diaspory ukraińskiej (Ukrainian Canadian Art Foundation) w Toronto z udziałem emigracyjnych mediów ukraińskich. Kolejne spotkanie miało miejsce dzień później w Munk Centre na Uniwersytecie w Toronto. Uczestniczyli w nim badacze zajmujący się problematyką Wielkiego Głodu oraz Konsul Generalny RP, Marek Ciesielczyk, i Konsul Generalny Ukrainy, Ołeksandr Daniłejko. 25 listopada w Petro Jacyk's Center na Uniwersytecie w Toronto nastąpiło oficjalne przekazanie pracy przez dyrektora BUiAD, dr. Leśkiewicza, dyrektorowi Robarts Research Library Uniwersytetu w Toronto. Pracownicy IPN zostali następnie zapoznani z funkcjonowaniem Petro Jacyk's Center i obejrzeli wystawę w Robarts Library. 26 listopada przedstawiciele IPN, goszcząc w Ukrainian Canadian Research and Documentation Center (St. Vladimir Institute), omówili książkę *Holodomor...*, elektroniczne pomoce archiwalne dotyczące problematyki ukraińskiej oraz wspólne projekty z WPA SBU. 27 listopada delegacja IPN spotkała się także z ambasadorem Ukrainy, dr. Ihorem Ostaszem, Konsulem Generalnym Ukrainy, wiceszefową Kongresu Ukraińców Kanady, Aleksandrą Chyczij oraz zastępcą przewodniczącego Kongresu Polonii Kanadyjskiej Janem Cytowskim. W trakcie pobytu złożono kwiaty pod pomnikiem katyńskim w Toronto i pod dzwonem „Holodomoru”. Przedstawiciele IPN otrzymali też oficjalne podziękowania od ministra ds. obywatelstwa, imigracji i wielokulturowości Kanady, Jasona Kenneya, wraz z listem premiera Kanady, Stephena Harpera, dotyczącym rocznicy Wielkiego Głodu na Ukrainie.

Podczas pobytu w Toronto w listopadzie 2010 r. delegacja IPN dwukrotnie spotkała się z przedstawicielami władz Kongresu Polonii Kanadyjskiej – m.in. z wiceprezesem KPK Janem Cytowskim oraz miejscową Polonią. 22 listopada dr Leśkiewicz wygłosił w Centrum Kulturalnym im. Jana Pawła II w Mississauga referat o polskich doświadczeniach z dokumentami komunistycznych służb specjalnych, natomiast dr Bednarek omówił dorobek naukowy pionu archiwalnego IPN. Do kolejnego spotkania z władzami KPK doszło 24 listopada w siedzibie Stowarzyszeń Polskich Kombatantów. Przedyskutowano problematykę związaną z pomocą IPN dla KPK w zakresie m.in. ochrony dobrego imienia Polski na arenie międzynarodowej. 26 listopada delegacja IPN wzięła udział w konferencji prasowej w Konsulacie Generalnym RP z udziałem mediów polonijnych.

W czasie tej wizyty reprezentanci pionu archiwalnego wygłosili referaty:

Rafał Leśkiewicz, *W kręgu „teczek”. Polskie doświadczenia z dokumentami komunistycznych służb specjalnych* (wykład otwarty dla Polonii kanadyjskiej w Centrum Kulturalnym im. Jana Pawła II w Mississauga – Kanada, 22 listopada 2010 r.).

Rafał Leśkiewicz i Marcin Majewski, *Archival Cooperation between the Polish Institute of National Remembrance and the Security Service of Ukraine on the History of the Holodomor* (referat w ramach promocji książki *Holodomor* – Uniwersytet w Toronto, 26 listopada 2010 r.).

W Kanadzie przedstawiciele BEP IPN i OBEP Warszawa zaprezentowali wystawę „PRL – tak daleko, tak blisko” w University of Waterloo w Waterloo, University of Toronto w Toronto, Domu Polskim w Hamilton, Mississauga Center w Mississauga oraz University of Ottawa w Ottawie. Otwarcie wystawy – analogicznie jak w Stanach Zjednoczonych – towarzyszyła prezentacja anglojęzycznych publikacji i działań edukacyjnych Instytutu, skierowanych zarówno do Polonii, jak i odbiorów zagranicznych, oraz wykład historyka z BEP poświęcony powojennej historii Polski.

Australia

BEP IPN Centrala zaprezentował wystawę „Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń” na terenie Australii w University of Western Sydney, w Parlamencie Nowej Walii w Sydney, w Parlamencie Australii w Canberze i w State Library South w Adelajdzie.

Bliski Wschód

Izrael

Na początku lipca delegacja BUiAD IPN przebywała w Izraelu. Celem wizyty było przede wszystkim przekazanie kopii dokumentów archiwalnych Instytutowi Yad Vashem na podstawie umowy podpisanej z IPN. Przeprowadzono również kwerendę archiwalną i wybrano dokumenty interesujące Instytut.

Dr hab. Grzegorz Berendt z OBEP w Gdańsku odbył kwerendę w Instytucie Yad Vashem, dotyczącą form oporu Żydów wobec niemieckiej polityki okupacyjnej na Kresach Wschodnich RP, 27 XI – 9 XII 2010 r.

Europa

Austria

Agnieszka Łuczak z OBEP w Poznaniu wygłosiła referat „Polish children’s everyday life in Wielkopolska during the German occupation, 1939–1945” na konferencji „Children and War: Past and Present” zorganizowanej przez Uniwersytet w Salzburgu i Uniwersytet w Woulverhampton w Salzburgu, 30 września–2 października 2010 r. zaś Bartosz Kuświk z tegoż oddziału zaprezentował referat *Das polnische Heer zur Zeit des Stalinismus (Hauptprobleme)* na konferencji „Von Söldnerheeren zu UN-Truppen – Heerwesen und Kriege in Österreich und Polen vom 17. bis zum 20. Jahrhundert” we Wiedniu, 5 listopada 2010 r. referat wygłosił również Tomasz Kozłowski z BEP Centrala pt. *The Memory of NSZZ »Solidarność«*.

Belgia

Od 28 września do 1 października 2010 r. w Parlamencie Europejskim w Brukseli prezentowana była wystawa „Battle of Britain – to Commemorate the Fight for Freedom” (BEP Centrala), przypominająca wspólną walkę o wolność pilotów czechosłowackich i polskich, którzy wsparli Brytyjczyków w Bitwie o Anglię. Symbolem tego braterstwa są postacie trzech lotników Dywizjonu 303 przedstawione na wystawie: Witolda Urbanowicza, Johna Kenta i Josefa Františka. Otwarcie wystawy połączone było z premierą gry edukacyjnej „303” (BEP Centrala) w języku polskim, angielskim i czeskim. Prezentacja wystawy i gry w Brukseli przygotowana została we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego oraz z eurodeputowanymi reprezentującymi Europejskich Konserwatystów i Reformatorów (European Conservatives and Reformists). Byli to Paweł Kowal (Polska), Geoeffrey van Orden (Wielka Brytania) i Ivo Strejček (Republika Czeska). Wydarzenie objął honorowym patronatem przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Jerzy Buzek. Jednocześnie dążono do uzyskania poparcia dla planowanych przez IPN inicjatyw europejskich skoncentrowanych na promowaniu w PE historii Wielkiego Głodu.

Natomiast OBEP IPN w Lublinie zaprezentował „Zaczęło się w Lipcu. Solidarność w regionie Środkowo-Wschodnim 1980–1989” w Domu Polski Wschodniej w Brukseli.

Bułgaria

8 października 2010 r. podczas spotkania Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb doszło do podpisania umowy o współpracy bilateralnej pomiędzy IPN a bułgarską Komisją ds. Odtajniania Dokumentów oraz Ujawniania Powiązań z byłymi Organami Bezpieczeństwa Państwa i Wywiadu. Na jej mocy rozwijana będzie współpraca na polu badań naukowych, publikacji źródeł i edukacji historycznej, a w szczególności prowadzenie wspólnych programów badawczych, organizacja wystaw, seminariów i konferencji oraz wspólne publikacje badań i dokumentów historycznych. Współpraca archiwalna będzie natomiast dotyczyła w szczególności wymiany doświadczeń w zakresie zbierania, opracowywania i udostępniania dokumentów z archiwów, jak również zachowania i ochrony tych dokumentów przy użyciu technologii cyfrowej oraz wymiany informacji o zebranych materiałach archiwalnych.

W sierpniu BEP uczestniczyło w konferencji prasowej współorganizowanej przez Ambasadę RP w Sofii poświęconej XXX rocznicy podpisania porozumień sierpniowych. Podczas konferen-

cji przedstawiciel IPN zaprezentował wystąpienie na temat „Solidarności”. Uczestnicy otrzymali anglojęzyczną publikację IPN na temat „Solidarności”. Informacje o konferencji odbiły się echem zarówno w prasie polskiej, jak i bułgarskiej.

Czechy

Przedstawiciele BEP Centrala wzięli udział w konferencji „Československo a polská krize 1980–1982” w Pradze w dniu 1 października 2010 r., wygłaszając referaty Grzegorz Majchrzak *Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ Solidarność* oraz dr Łukasz Kamiński *Blok sowiecki wobec kryzysu w PRL*.

Dania

Dr Władysław Bułhak (Centrala BEP) został członkiem rzeczywistym międzynarodowej sieci badawczej Centrum Badań nad Zimną Wojną na Uniwersytecie Południowej Danii w Odensee.

Finlandia

Dr Władysław Bułhak wziął udział w międzynarodowej konferencji naukowej „Intelligence and Security in the Cold War around the Baltic Sea” zorganizowanej w dniach 28–30 czerwca 2010 r. na wyspie Seili z udziałem Centrum Badań nad Zimną Wojną i Uniwersytetu w Turku (Finlandia) gdzie wygłosił referat poświęcony metodycznym zagadnieniom związanym z badaniami nad tzw. wywiadem nielegalnym PRL.

Francja

Dużym zainteresowaniem i dobrym odbiorem ze strony paryskiej Polonii cieszyła się wystawa „Nasz Duszpasterz i my. Ks. Jerzy Popiełuszko w fotografii i wspomnieniach Jerzego Szóstki”, którą Instytut zaprezentował 14 listopada 2010 r. w centralnym kościele Polskiej Misji Katolickiej przy Saint-Honoré w Paryżu. W spotkaniach towarzyszących prezentacji wystawy uczestniczył prezes Franciszek Gryciuk oraz przedstawiciele Oddziałowego Biuro Edukacji Publicznej w Białymstoku, które przygotowało wystawę. Uczestnikom przybliżono postać ks. Jerzego Popiełuszki, sytuację Kościoła katolickiego w Polsce lat 80. oraz stan zachowanych archiwaliów na temat Kościoła wytworzonych przez służby specjalne PRL.

Dr Małgorzata Ptasieńska-Wójcik z BEP Centrali zorganizowała wraz z Ambasadą Polską w Paryżu i L’Université Paris-Sorbonne IV konferencję poświęconą 30. rocznicy „Solidarności” zatytułowaną „Solidarność – bataille pour l’indépendance, souci de justice, enjeux pour l’avenir. Bilan de 30 ans”, na której referaty wygłosili: Przemysław Gasztold-Sen, *La naissance de Solidarność en Pologne. Causes, chronologie, hommes, importance*, Małgorzata Ptasieńska-Wójcik, *La rôle de Solidarność dans la chute du communisme en Europe Centrale et en Europe de l’Est*, Patryk Pleskot, *Le monde face à Solidarność*, 13 października 2010.

W kwietniu, lipcu i wrześniu 2010 r. pracownicy WUiIN prowadzili we francuskich archiwach kwerendy materiałów dotyczących Polaków internowanych w obozach francuskich w okresie II wojny światowej.

W lutym, październiku oraz grudniu dr Małgorzata Ptasieńska-Wójcik kontynuowała kwerendy w Bibliotece Polskiej w Paryżu oraz w Archiwum Instytutu Literackiego w Maisons-Laffitte w ramach projektu badawczego BEP IPN dotyczącego emigracji i Polonii po 1939 roku.

7–11 grudnia dr Małgorzata Ptasieńska-Wójcik odbyła spotkania z przedstawicielami Ambasady RP w Paryżu oraz Towarzystwa Historyczno-Literackiego w celu zorganizowania międzynarodowej konferencji, która odbędzie się w grudniu w 2011 r. ramach Prezydencji Polski w Unii Europejskiej. Konferencja będzie dotyczyć dialogu narodów Europy Środkowo-Wschodniej, jaki zaistniał w Paryżu po II wojnie światowej.

Wiesława Młynarczyk z OBEP Warszawa przeprowadziła warsztaty na międzynarodowym seminarium zorganizowanym przez Memorial de la Shoah we Francji (Paryż) zatytułowanym

„Historia i Kultura Żydów”; spotkanie połączone było z promocją działań edukacyjnych IPN na temat Zagłady.

Litwa

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów podjęło w 2010 r. współpracę naukowo-archiwalną z Centrum Badania Eksterminacji i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy oraz Litewskim Archiwum Specjalnym. W listopadzie dr Tomasz Balbus, naczelnik OBUiAD we Wrocławiu, przeprowadził w Wilnie rozmowy w sprawie przygotowania wspólnie ze stroną litewską serii źródłowej, ukazującej sowieckie represje oraz działania niepodległościowe Litwinów i Polaków w latach 1939–1952, oraz przejścia do zasobów IPN kopii akt sowieckich służb bezpieczeństwa (1939–1990) dotyczących obywateli polskich. Była to kontynuacja rozmów podjętych jeszcze we wrześniu 2010 r. w Wilnie przez dyrektora BUiAD dr. Zbigniewa Nawrockiego oraz naczelnika WBA-iEŻ, dr. Jerzego Bednarka, zakończonych podpisaniem umowy z Centrum Badania Eksterminacji oraz Archiwum Specjalnym. Uzgodniony projekt zakłada wydawanie serii: *Litwini i Polacy wobec okupacji sowieckiej (1939–1991)*. Podczas wyjazdu wykonana została również dokumentacja fotograficzna do przygotowanej biografii komendanta 1. Brygady Wileńskiej AK, dr. Romana Koraba-Żebryka oraz kwerendy źródłowe w Centralnym Archiwum Państwowym Republiki Litewskiej i Archiwum Specjalnym. Prace te koordynuje Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł.

Trwają przygotowania do wydania publikacji *Pamiętnik partyzanta* L. Balinkeviciusa, które nastąpi po ostatecznej akceptacji umowy licencyjnej z Centrum Badania Eksterminacji i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy.

W archiwum BUiAD w 2010 r. wizytę złożyła delegacja litewska, w składzie: Eugenijus Peikštenis – Dyrektor Muzeum Ofiar Ludobójstwa, Ovidijus Leveris – Dyrektor Litewskich Archiwów Specjalnych, Arunas Bubnys – Centrum Badania Eksterminacji i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy.

Od 25 sierpnia do 15 września 2010 r. IPN prezentował w Grodnie wystawę o księdzu Popiełuszko – „Pomnażanie dobra”. Ekspozycja przygotowana została przez Jacka Pawłowicza z warszawskiego oddziału Instytutu, Muzeum Księdza Jerzego Popiełuszki i parafię pw. Św. Stanisława Kostki w Warszawie z okazji 25. rocznicy męczeńskiej śmierci błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki. Prezentuje ona zdjęcia ze zbiorów Instytutu Pamięi Narodowej, przedstawiające m.in. pogrzeb ks. Jerzego, wizyty znanych osób przy jego grobie, a także dokumenty kościelne z zapisami świadectw uzdrowień.

Oddział IPN w Białymstoku w ramach współpracy z Domem Kultury Polskiej w Wilnie zorganizował w 2010 r. cykliczne spotkania podczas przeglądu filmowego „Kino Pamięci”. Co dwa miesiące w Domu Kultury Polskiej w Wilnie wyświetlany był film dotyczący najnowszych dziejów Polski. Każdy pokaz poprzedzony był stosownym wykładem przygotowanym przez pracownika Instytutu. Przy okazji spotkań filmowych promowane były wydawnictwa IPN. Edukatorzy z OBEP Białystok współpracują także bardzo aktywnie z nauczycielami szkół polskich na Litwie. W ramach tej współpracy odbyły się w Wilnie w dniach 7–8 grudnia 2010 r. warsztaty dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych „Historia alternatywna”.

Z kolei edukatorzy z OBEP Łódź przeprowadzili lekcje na temat Zbrodni Katyńskiej dla polskojęzycznych uczniów szkół średnich okręgu wileńskiego i sołecznickiego na Litwie oraz w Dyneburgu na Łotwie.

Przedstawiciele BEP IPN Centrala odbyli kwerendy archiwalne w Litewskim Centralnym Archiwum Państwowym i Litewskim Archiwum Specjalnym.

Niemcy

Wyodrębniony zespół w WUiIN kierowany przez Janusza Piwowara od połowy 2010 r. uczestniczy w budowie portalu informacyjnego „Praca przymusowa na rzecz III Rzeszy” – www.zwang-sarbeits.eu, zainicjowanego przez Fundację „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” (Stiftung

„Erinnerung, Verantwortung und Zukunft”) oraz Archiwum Federalne Niemiec (Das Bundesarchiv Deutschland). Celem przedsięwzięcia jest stworzenie międzynarodowej bazy danych dotyczącej pracy przymusowej w nazistowskich Niemczech i na okupowanych przez nie terytoriach. Pracownicy Wydziału wprowadzili do bazy 30 szczegółowych rekordów w oparciu o zespoły aktowe przejęte po b. Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

OBUiAD w Gdańsku udostępniał materiały archiwalne Günter Grass-Haus w Lubece (wystawa „Günter Grass i Polska”) i Fundacji Pomnik ku czci pomordowanym Żydom Europy w Berlinie.

OBUiAD w Katowicach i we Wrocławiu kontynuowały współpracę z BStU. We wrześniu 2010 r. goście z Instytutu Gaucka mogli m.in. zwiedzać magazyny i zapoznać się z zasobem katowickiego OBUiAD.

Przedstawiciele OBEP w Poznaniu, Rafał Sierchuła, odpowiadał za zorganizowanie polsko-niemieckiej konferencji naukowej „Śladami zbrodni – dreźnieński szafot” 21 maja 2010, podczas której wygłosił referat *Lista dreźnieńska*.

Katarzyna Pawlak-Weiss z OBUiAD we Wrocławiu brała udział w konferencjach: „Die Zukunft der Erinnerung an die Verbrechen des Nationalsozialismus” w dniach 15–17 października 2010 r., zorganizowanej przez Fundację Brandenburskich Miejsc Pamięci Sachsenhausen i Ravensbrück, oraz „Kooperation via Internet: Möglichkeiten Web-basierter Zusammenarbeit – Digitalisierung von Opferdaten der NS-Zeit” w dniach 28–29 października 2010 r., zorganizowanej przez KZ-Gedenkstätte Flossenbürg.

23 sierpnia przedstawiciel BEP na zaproszenie współorganizator Biura Urzędu Służby Bezpieczeństwa byłej NRD w Saksonii Anhalt wziął udział w konferencji popularnonaukowej dotyczącej paktu Hitler-Stalin. Dr Piotr Łysakowski z BEP Warszawie wygłosił referat o odbiorze paktu w „polskiej pamięci historycznej”. Podczas konferencji wyemitowany został również film „Katyń” Andrzeja Wajdy.

W ramach współpracy OBEP Lublin z Ministerstwem Edukacji Narodowej, Polsko-Niemiecką Komisją Podręcznikową i Instytutem Georga Eckerta ds. Międzynarodowych Badań nad Podręcznikami w Brunzshwiku Agnieszka Jaczyńska (OBEP Lublin) uczestniczyła w pracach Rady Ekspertów przy projekcie „Polsko-niemiecki podręcznik do historii”. Brała udział w sesji podsumowującej prace Komisji Ekspertów w Poczdamie, 13 października 2010 r., podczas której przyjęto ostateczne założenia merytoryczne przyszłego podręcznika.

Bartosz Kuświk z OBEP Poznań zaprezentował dorobek edukacyjny IPN podczas „Konferencji multiplikatorów i edukatorów” w Norymberdze, 14-18 czerwca 2010 r.

Wiesława Młynarczyk z OBEP Warszawa zorganizowała i przeprowadziła spotkania oraz warsztaty dla młodzieży z Niemiec (Bundestag) *Propaganda w sztuce PRL*.

Dr Jacek Wołoszyn z OBEP Lublin przeprowadził w ramach projektu Wojna i okupacja (Konferencja pt. „Wysiedlenia jako narzędzie polityki ludnościowej w Europie XX wieku”) wstępną kwerendę w zasobach Bundesarchiv Berlin Abteilung R (Reich) i NS (Nationalsozialismus) w dniach 16–30 czerwca 2010 r.

Daniluk Jan z OBEP w Gdańsku przeprowadził kwerendę archiwalną w Bundesarchiv-Militärarchiv we Fryburgu Bryzgowijskim, do projektu nt. niemieckiego garnizonu w Gdańsku w latach 1939–1945 14–27 listopada 2010 r., a także kwerendę biblioteczną w zbiorach Instytutu Herdera w Marburgu 4–22 października 2010 r.

Rumunia

Na zaproszenie Asocjacji Memorialul Revoluției 16–22 Decembrie 1989 Timișoara 23 marca 2010 r. w Timișoarze gościła delegacja IPN w składzie: zastępca prezesa IPN, dr Franciszek Gryciuk, dyrektor BUiAD, dr Zbigniew Nawrocki, dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu, dr Rafał Reczek, naczelnik, dr Jerzy Bednarek (BUiAD) oraz Jan Kołodziejski (OBUiAD w Poznaniu) i dr Konrad Białecki (OBEP w Poznaniu). W trakcie wizyty przekazano na własność Muzeum wystawę „Solidarni z Rumunią”, przygotowaną przez poznański oddział IPN, która stała się częścią

stałej ekspozycji w Muzeul Revoluției din Timișoara. Autor zdjęć, Jan Kołodziejski, przekazał również stronie rumuńskiej licencję na wykonane przez siebie zdjęcia. W trakcie uroczystości dr Traian Orban, przewodniczący Asociația, wręczył zastępcy prezesa IPN pamiątkowy medal dla Instytutu. Medal otrzymał również Jan Kołodziejski. Traian Orban w czasie pobytu w Polsce złożył także wizytę w BUiAD IPN.

Dokumenty dotyczące obywateli polskich internowanych przez Rumunię w 1939 r., przekazane wcześniej przez partnera rumuńskiego, są w Wydziale Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł przygotowywane do opublikowania w książce o roboczym tytule *Polacy w Rumunii 1939–1947*.

Słowacja

Podczas konferencji dyrektor BUiAD, dr Rafał Leśkiewicz, wygłosił referat *The range of files (dossier). Polish experience with the communist Secret Services documents* podczas konferencji „Interpretation of the State Security documents. Creation of Documentation (operative files) and way of using the obtained information” w Bratysławie, 16 listopada 2010 r.

Dr Mariusz Krzysztofiński wygłosił referat *Likwidacja cerkwi greckokatolickich na Rzeszowszczyźnie po 1946 r.* podczas konferencji „Cerkiew w okowach. Likwidacja Cerkwi greckokatolickiej w Czechosłowacji w 1950 r.”, Preszów, 27 kwietnia 2010 r.

Ukraina

15 grudnia 2010 r. doszło do wizyty delegacji IPN na Ukrainie pod przewodnictwem p.o. prezesa dr. Franciszka Gryciuka wraz przedstawicielami pionu archiwalnego, reprezentowanego przez dr. Rafała Leśkiewicza, p.o. dyrektora BUiAD, naczelnika WBAiEŻ, Marcina Majewskiego, oraz zastępcy naczelnika OBUiAD w Łodzi, dr. Jerzego Bednarka. Przeprowadzono wówczas rozmowy z kierownictwem Ukraińskiego Instytutu Pamięci Narodowej na temat współpracy obu Instytutów, w tym poszukiwania i publikacji dokumentów odnoszących się do losów Polaków – działalności AK i represji wobec Kościoła katolickiego.

Pion archiwalny kontynuuje wieloletnią współpracę z Wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. W 2010 r. jej rezultatem był ósmy tom serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych-czterdziestych XX wieku” pt. *Wielki Terror: operacja polska 1937–1938* opublikowany przez Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł. Książka zawiera ponad 200 dokumentów z archiwum SBU dotyczących tzw. operacji polskiej, przeprowadzonej przez sowieckie organy bezpieczeństwa w USRR w latach 1937–1938. Publikacja była prezentowana 6 września 2010 r. w Sali Wystawienniczej IPN w Warszawie oraz w Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie 14 grudnia 2010 r. z udziałem kierownictwa IPN oraz WPA SB Ukrainy.

Prezentowano także kilkakrotnie książkę *Holodomor. The Great Famine in Ukraine 1932–1933* wydaną w 2009 r. w tej samej serii. W Warszawie 9 lutego 2010 r. brali udział w prezentacji ambasador Ukrainy w Polsce, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz dyrektor Wydzielonego Państwowego Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. W dniu 8 kwietnia 2010 r. odbyła się kolejna promocja wspomnianej publikacji w budynku parafialnym ukraińskiego Kościoła greckokatolickiego (centrum diaspory ukraińskiej) w Monachium. W promocji uczestniczyli konsul generalny Ukrainy w Monachium, Jurij Jarmińko, konsul Jewhen Swary oraz przedstawiciel Konsulatu RP w Monachium. W dniu 12 kwietnia 2010 r. w budynku Stacji Polskiej PAN w Paryżu miała miejsce prezentacja wspomnianej książki z udziałem ambasadora Ukrainy w Paryżu, Kostiantyna Tymoszenki, radcy ds. politycznych, Dmytra Swystkowa, radcy ds. kulturalnych, Natalii Koczubeji, trzeciego sekretarza Ambasady Ukrainy, Oleksandra Demianuka, attaché ds. prasowych, Olgi Sobol, oraz konsula RP, Mikołaja Kwiatkowskiego.

Rozpoczęto także prace nad następnymi tomami serii, które powinny ukazać się w 2011 r. i kolejnych latach. W przygotowaniu znajdują się publikacje: *OUN w Polsce w latach 1944–1950. Likwidacja struktur kierowniczych, Poland and Ukraine in the 1930's–1940's, Przesiedlenia i eliminacja wrogięgo elementu 1939–1940* oraz *Wojska Pograniczne Ukraińskiego Okręgu Wojskowego 1945–1946*.

W związku z porozumieniem podpisanym między Instytutem Pamięci a Wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy pracownicy Wydziału Udostępniania i Informacji Naukowej kontynuowali również proces skanowania dokumentów do tematu „Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956”, które to materiały w formie elektronicznych kopii były sukcesywnie przekazywane do Wydziału Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł. Zasób IPN wzbogaciły kopie archiwaliów przekazane przez WPA SBU. Jest to zbiór elektronicznych kopii dokumentów dotyczących stosunków polsko-ukraińskich w latach 1930–1969.

Delegacja WPA SB Ukrainy w składzie: Serhij Kokin, Petro Kułakowski, Jurij Szapował, odwiedziła archiwum BUiAD.

Rafał Leśkiewicz i Andrzej Pieczunko wzięli udział w dyskusji zatytułowanej „The Politics of Archive”, zorganizowanej przez Akademię Kijowsko-Mohylańską w Kijowie 9 marca 2010 r.

Doktor Leon Popek z OBUiAD w Lublinie wygłosił wykłady: *Próby rewindykacji byłych świątyń unickich na Wołyniu w okresie międzywojennym* na konferencji „Ut unum sint” – Łuck (Ukraina), 6–9 maja 2010 r.; „Losy kapłanów Diecezji Łuckiej w czasie II wojny światowej” na międzynarodowej konferencji „Niedokończone msze wołyńskie. Martyrologium duchowieństwa wołyńskiego” – Lublin-Łuck (Ukraina), 9 lipca 2010 r. Ponadto uczestniczył w przygotowaniu wystaw „Niedokończone msze wołyńskie” w Lublinie i w Łucku (Ukraina) – 9 i 11 lipca 2010 r.

Małgorzata Gliwa z OBEP w Rzeszowie wygłosiła referat *Na granicy światów. Dzieje cerkwi grekokatolickiej w Smolniku koło Lutowiska na tle losów ludności Bieszczadów zachodnich w II poł. XX w.* – 29 XI 2010 r. Drohobycz (Ukraina) podczas X Drohobyckiej Międzynarodowej Konferencji Historycznej-Krajoznawczej „Ukraińsko-polskie pogranicze przez pryzmat stuleci”.

OBEP Lublin zorganizował w Zamościu dnia 29 czerwca 2010 r. konferencję naukowo-edukacyjną dla nauczycieli z Polski i Ukrainy, zatytułowaną „Wiek XX w świadomości Polaków i Ukraińców. Wydarzenia symbole w polskich i ukraińskich koncepcjach edukacji historycznej”.

W czerwcu 2010 r. pracownicy rzeszowskiego Oddziału IPN przeprowadzili kwerendę w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie w związku z realizowanym projektem „PPR/PZPR w Polsce Południowo-Wschodniej” oraz albumem o Wincentym Witosie.

Mariusz Zajączkowski z OBEP Lublin przeprowadził w dniach 1–7 sierpnia 2010 r. uzupełniającą kwerendę w zasobach Centralnego Państwowego Archiwum Społecznych Organizacji Ukrainy oraz Centralnego Państwowego Archiwum Wyższych Organów Władzy i Administracji Ukrainy w Kijowie.

Dr Mariusz Krzysztofiński oraz z Tomasz Bereza OBEP w Rzeszowie odbyli kwerendy w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie.

Szwajcaria

W dniach 21–23 października 2010 r. p.o. prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, dr Franciszek Gryciuk, wziął udział w jubileuszowej konferencji naukowej „Ze Szwajcarii do Polski – 140 lat Muzeum Polskiego w Rapperswilu”, przygotowanej przez Muzeum Polskie w Rapperswilu. Było to kolejne spotkanie w cyklu „Duchowe źródła nowej Europy”, w którym udział wzięli historycy, historycy sztuki, literatury, slawiści, socjologowie z Polski, Szwajcarii i Niemiec. W programie konferencji znalazł się wykład dr Małgorzaty Ptasńskiej-Wójcik z warszawskiego Biura Edukacji Publicznej IPN pt. *Szwajcaria na mapie powojennego uchodźstwa polskiego*.

Ponadto dr Małgorzata Ptasńska-Wójcik odbyła kwerendy w Muzeum Polskim w Rapperswilu oraz Foundation Archiwum Helvetio-Polonicum we Fryburgu w listopadzie 2010 roku, rozpoczynając badania nad dziejami polskiego uchodźstwa niepodległościowego w Szwajcarii po II wojnie światowej. Jest to początek nowego projektu IPN dotyczącego Polaków w Szwajcarii po II wojnie.

Węgry

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Polskich Katolików na Węgrzech pw. Św. Wojciecha i Domem Polskim w Budapeszcie (1103 Budapest, Óhegy u. 11) zaprezentowano wystawę

„Małopolskie w katyńskich dokumentach dr. J. Robla” w sierpniu-wrześniu 2010 r., której finał 12 września 2010 r. połączono z pokazem filmu *Tajemnice archiwum Robla*, prelekcją i dyskusją na temat historycznych i prawnych aspektów Zbrodni Katyńskiej.

Pracownicy Sekcji Konserwacji Materiałów Archiwalnych oraz Sekcji Obsługi Magazynów WGOiOM brali udział w konferencji „Masowe odkwaszanie zbiorów archiwalnych”, zorganizowanej w Budapeszcie 23 września 2010 r. przez Archiwum Historyczne Węgierskich Służb Specjalnych.

OBEP w Poznaniu podjął współpracę z Janosem Tischnerem z Instytutu Historii Rewolucji Węgierskiej w Budapeszcie w celu uzyskania zdjęć archiwalnych z 1956 r., wykonując dokumentację fotograficzną miejsc pamięci o rewolucji węgierskiej 1956 r. w Budapeszcie.

Wielka Brytania

Ze Studium Polski Podziemnej w Londynie pozyskano zbiór elektronicznych kopii materiałów filmowych dotyczących gen. T. Bora-Komorowskiego, Powstania Warszawskiego oraz mikrofilmów zawierających kopie prasy podziemnej, a także tabele i zestawienia ze stanu przemysłu polskiego.

Kwerendy archiwalne odbył dr Waldemar Grabowski z BEP Centrala w Studium Polski Podziemnej, Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego oraz w Narodowym Archiwum Brytyjskim w ramach projektu naukowo-badawczego IPN „Wojna i okupacja 1939–1945”.

Dr Krzysztof Kaczmarek z OBEP w Rzeszowie odbył kwerendy w Studium Polski Podziemnej w Londynie oraz Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego w Londynie.

Dr Tomasz Łabuszewski i Jacek Pawłowicz z OBEP Warszawa odbyli kwerendy w Studium Polski Podziemnej w Londynie, a także w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego w Londynie.

Popularyzacji wiedzy o historii Polski i działalności IPN służyły również wizyty młodzieży, w tym studentów z Den International Hojskole (International People's College) w Helsingoer w Danii we wrocławskim oddziale IPN (28 września 2010 r.) oraz uczestników „Międzynarodowego Spotkania Młodzieży z okazji XXX-lecia Solidarności” w Delegaturze w Bydgoszczy (październik 2010 r.). Ponadto OBUiAD w Katowicach gościł 25 listopada 2010 r. przedstawiciela Stowarzyszenia „Memoriał”.

Należy dodać, iż poza wymienionymi działaniami prokuratorzy pionu śledczego skierowali 147 wniosków o udzielenie pomocy prawnej oraz zwrócili się w trybie art. 586 § 1 kpk do polskich przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych z wnioskami o wykonanie czynności procesowych najczęściej polegających na przesłuchaniu obywateli polskich w charakterze świadków; w okresie sprawozdawczym Oddziałowa Komisja ŚZpNP w Warszawie zarejestrowała 1 Europejski Nakaz Aresztowania skierowany do władz Królestwa Szwecji.

W ramach współpracy międzynarodowej w dniu 7 kwietnia 2010 r. Dyrektor Głównej Komisji ŚZpNP wziął udział w spotkaniu Grupy do Spraw Trudnych, które miało miejsce w Smoleńsku.

3. Sekretariat Prezesa IPN

Sekretariat Prezesa (SP) to jednostka organizacyjna kierowana przez dyrektora Dorotę Koczwańską-Kalińską, realizująca swoje zadania przez pracowników zatrudnionych w Wydziale Obsługi Bieżącej (11 osób), Wydziale Informacji i Komunikacji Społecznej (9 osób) oraz Samodzielnej Sekcji ds. Serwisów Internetowych (7 osób). Od 2010 r. Sekretariat Prezesa IPN koordynuje działalność Centrum Edukacyjnego IPN im. Janusza Kurtyki „Przystanek Historia”. W ramach tej komórki znajduje się także samodzielne stanowisko rzecznika IPN, które sprawuje Andrzej Arseniuk.

Wydziałem Obsługi Bieżącej kieruje naczelnik Joanna Pobocho, Wydziałem Informacji i Komunikacji Społecznej – Karolina Jackowska, Samodzielną Sekcją ds. Serwisów Internetowych – kierownik Sebastian Górkiewicz, a pracę w Centrum Edukacyjnym IPN koordynuje Iwona Gałęzowska.

Do zadań Wydziału Obsługi Bieżącej należy obsługa administracyjno-biurowa prezesa IPN, zastępców prezesa, Kolegium oraz Zgromadzenia Elektorów.

Celem Wydziału Informacji i Komunikacji Społecznej, Samodzielnej Sekcji ds. Serwisów Internetowych i Centrum Edukacyjnego IPN jest prowadzenie profesjonalnej polityki komunikacyjnej, docieranie do jak najszerszych kręgów społecznych z misją Instytutu, a tym samym kształtowanie poprzez media i inne środki komunikacji pozytywnego wizerunku Instytutu w przestrzeni publicznej. W ramach ww. komórek realizowane są następujące zadania związane z komunikacją zewnętrzną, jak i wewnętrzną Instytutu:

1) informacyjne

- relacje z mediami;
- środowiskami;
- szeroko pojętym odbiorcą;
- z poszczególnymi pionami wewnątrz Instytutu.

2) promocyjne

- związane ściśle z działaniami BEP w zakresie wydawnictw, sesji, wystaw oraz innymi pionami;
- związane z działaniami podjętymi przez Sekretariat Prezesa w ramach kampanii społeczno-edukacyjnych.

W ramach prac zespołu prowadzone są działania związane z bieżącymi relacjami z mediami, monitorowaniem mediów, z prowadzeniem stron internetowych, obsługą wydarzeń specjalnych, obsługą wydarzeń zagranicznych, obsługą bieżącą, współpracą z oddziałowymi komórkami informacyjnymi i tymi w delegaturach, doradztwem strategicznym. Wszystkie działania komórek realizowane są w ścisłej współpracy z poszczególnymi pionami IPN w Centrali, Oddziałach i Delegaturach.

Do najważniejszych przedsięwzięć Wydziału Informacji i Komunikacji Społecznej oraz Samodzielnej Sekcji ds. Serwisów Internetowych należy zaliczyć:

- Obchody 10-lecia Instytutu Pamięci Narodowej

Uroczystości te odbyły się 8 października 2010 r. na Zamku Królewskim i poprzedzone były odsłonięciem tablicy upamiętniającej zmarłego w katastrofie smoleńskiej prezesa Instytutu prof. dr. hab. Janusza Kurtykę. Podczas uroczystości na Zamku Królewskim Szef Kancelarii Prezydenta, minister Jacek Michałowski, wręczył pracownikom IPN „za zasługi w dokumentowaniu i upamiętnianiu prawdy o najnowszej historii Polski” złote, srebrne i brązowe Krzyże Zasługi. Wszyscy zgromadzeni mogli także wysłuchać wykładu prof. Pawła Śpiewaka na temat wpływu Instytutu na świadomość społeczną w Polsce i wziąć udział w dyskusji. W ramach obchodów wydana została *Kronika. 10 lat IPN* stanowiąca podsumowanie pierwszej dekady działalności Instytutu, pamiątkowy znaczek oraz medal. Samodzielna Sekcja ds. Serwisów Internetowych uruchomiła portal www.10lat.ipn.gov.pl i przygotowała ulotki informacyjne wraz z zaproszeniami.

Obchody na Zamku Królewskim były połączone ze spotkaniem Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb, która skupia instytuty archiwalne z Bułgarii, Czech, Niemiec, Węgier, Rumunii, Słowacji i Polski.

W ramach zadań Sekcji został przetłumaczony z języka angielskiego na język polski, zredagowany i przygotowany do druku „Informator o Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb”.

- Kontynuację projektu „Rok Kultury Niezależnej”

Celem projektu jest uświadomienie społeczeństwu skali niezależnych działań w sferze kultury, podejmowanych w dekadzie lat 80., oraz ukazanie – szczególnie młodemu pokoleniu – roli, jaką kultura niezależna odegrała w kształtowaniu postaw czy dokonywaniu wyborów w komunistycznej rzeczywistości. Projekt został zainaugurowany w maju 2009 r. koncertem piosenki niezależnej w Warszawie oraz wystawą plenerową „Kultura niezależna w fotografii”.

W roku 2010 w ramach projektu IPN włączył się w skierowaną do młodzieży akcję społeczno-edukacyjną towarzyszącą filmowi *Beats of freedom. Zew wolności* w reż. Leszka Gnoińskiego i Wojciecha Słoty. *Beats of freedom* to porywający film o polskim rocku w czasach PRL-u, w którym legendy artystycznego podziemia dzielą się wspomnieniami o muzyce, życiu i paranoicznej cenzurze. W filmie występują m.in. Marek Niedźwiecki, Krzysztof Skiba, Jurek Owsiak, Kazik Staszewski (Kult), Muniek Staszczuk (T.Love), Kora Jackowska (Maanam) i Tomek Lipiński (Tilt i Brygada Kryzys). Uroczysta premiera filmu odbyła się 11 marca 2010 r. w Sali Kongresowej. Dodatkowo Instytut Pamięci Narodowej zorganizował specjalne pokazy filmu dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w warszawskiej Kinotece. Pokazom towarzyszyły krótkie prelekcje Marka Wiernika poruszające problem niezależności w muzyce. Wspólnie z Narodowym Centrum Kultury Instytut wydał materiał edukacyjny z gotowymi scenariuszami lekcji historii, języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie oraz esejami poświęconymi tematyce polskiej muzyki młodzieżowej w latach 1960–1990. Teka edukacyjna w nakładzie 5000 egzemplarzy trafiła do szkół ponadgimnazjalnych. Specjalne premierowe pokazy filmu odbyły się również w Łodzi i we Wrocławiu.

W ramach projektu „Rok Kultury Niezależnej” powstała również seria filmów autorstwa Piotra Śliwowskiego i Marty Dzido. „Kultura Niezależna w PRL” to cykl filmów dokumentalnych prezentujący poprzez wypowiedzi świadków i uczestników ruchu kontrkultury dorobek każdej z dziedzin kultury niezależnej. Całości dopełniają bogate materiały archiwalne pochodzące z kronik filmowych, Archiwum IPN, telewizyjnych materiałów propagandowych, dzienników telewizyjnych i zapisów operacyjnych Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa. „Kultura Niezależna w PRL” to najbardziej autentyczne świadectwo walki o zachowanie wolności sumienia i myśli oraz próba przywracania pamięci o najważniejszych formach oporu przeciw systemowi i ukazania zaangażowania zarówno elit intelektualnych jak i zwykłych obywateli w przetrwanie wolnej myśli w czasach, kiedy myśl niepodlegająca kontroli była zakazana. W roku 2010 zrealizowano następujące filmy *Wolne Słowo, Kościół oazą wolności, Kino Prawdy, Drugi obieg sztuki, Teatr dla wolności*. Na rok 2011 zaplanowane zostały kolejne odcinki.

30 listopada 2010 r. w Muzeum Narodowym w Krakowie odbył się wernisaż wystawy „Pokolenie '80” podsumowującej projekt „Rok Kultury Niezależnej”. Celem wystawy było ukazanie twórczości artystów rozpoczynających swą samodzielną drogę artystyczną w latach 80. w obszarze kultury niezależnej i zaprezentowanie szerokiej publiczności powstałych w tamtym czasie prac plastycznych, utworów literackich, twórczości muzycznej, działań teatralnych i alternatywnych. Trzon wystawy stanowiło blisko sto prac plastycznych – obrazy, rzeźby, grafiki, plakaty, fotografie – około czterdziestu twórców, reprezentatywnych dla różnych nurtów artystycznych. Obok prac plastycznych na wystawie „Pokolenie '80” można było się zapoznać z powstałymi w owym szczególnym czasie utworami literackimi, twórczością muzyczną, działaniami teatralnymi i alternatywnymi, a także filmowymi i dźwiękowymi nagraniami spektakli teatralnych, recytatorskich i koncertów muzycznych (zarówno nagrania bardów „Solidarności”, jak i muzyki z festiwalu w Jarocinie). Poprzez prezenta-

cję multimedialną pokazane zostały działania alternatywne, uliczne happeningi, twórczość literacka i poetycka. W trakcie wystawy można było uczestniczyć w spektaklu legendarnego Teatru Ósmego Dnia, posłuchać poezji na zrekonstruowanym spotkaniu twórców „Na Głos-u”, wydrukować plakat metodą sitodruku lub szablonu i ulotkę na spirytusowym powielaczu. Dla jak najatrakcyjniejszego przedstawienia problematyki na wystawie wykorzystane zostały różne środki medialne: monitory, projektory, telebimy, wielkogabarytowe wydruki. Wystawie towarzyszył obszerny katalog ukazujący dokonania artystyczne twórców ruchu kultury niezależnej, będący naukowym opracowaniem całego zjawiska. Zarówno w publikacji, jak i w ekspozycji zaprezentowane zostało bogactwo i różnorodność postaw i trendów artystycznych, manifestowanych w latach 80. w niezależnym ruchu wystawienniczym, które mocno odcisnęły ślad na rzeczywistości tamtego czasu. Wystawa była czynna do 16 stycznia 2011 r. Pomysłodawcą i autorem koncepcji wystawy był dr hab. Tadeusz Boruta. Wystawa została zorganizowana wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Narodowe w Krakowie, Stowarzyszenie NZZ 1980 oraz Narodowe Centrum Kultury.

Wszystkie podejmowane w ramach projektu Rok Kultury Niezależnej przedsięwzięcia znalazły swoje odzwierciedlenie w bogato ilustrowanych publikacjach albumowych, które razem tworzą unikalną serię wydawniczą, trwale dokumentującą dorobek kultury niezależnej. Dotychczas ukazały się wydawnictwa poświęcone muzyce młodzieżowej pt. „Niezależna muzyka rockowa” oraz prasie podziemnej pt. *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*. Na rok 2011 zaplanowano kolejne publikacje z serii poświęcone m. in. literaturze, fotografii, poczcie podziemnej.

Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej wspólnie z Samodzielną Sekcją ds. Serwisów Internetowych opracował kalendarz na rok 2011 pt. „Kultura Niezależna w PRL”.

- Uczczenie pamięci „Żołnierzy Wyklętych”

1 marca 2010 r. w Dzień Żołnierzy Antykomunistycznego Podziemia, choć formalnie jeszcze nieustanowionym przez Parlament RP, Instytut uczcił żołnierzy podziemia niepodległościowego. Tego dnia ukazały się w prasie („Rzeczpospolita”, „Gazeta Polska”, „Gość Niedzielny”) okolicznościowe dodatki. W Programie 1 TVP z inicjatywy Instytutu i przy jego udziale wyemitowany został 8-odcinkowy cykl krótkich form dokumentalnych pt.: *Żołnierze Wyklęci* ukazujący sylwetki żołnierzy, którzy poświęcili życie, walcząc o niepodległość ojczyzny.

- Obchody 70. Rocznicy Zbrodni Katyńskiej

Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej 7 kwietnia 2010 r. w Centrum Edukacyjnym IPN w ramach obchodów rocznicy Zbrodni Katyńskiej zorganizował promocję wydawnictw Instytutu m.in. najnowszej publikacji pt. *Zbrodnia Katyńska w kręgu prawdy i kłamstwa* i Teki edukacyjnej „Zbrodnia Katyńska”. Samodzielną Sekcją ds. Serwisów Internetowych przygotowała podstronę poświęconą Zbrodni Katyńskiej www.ipn.gov.pl/katyn oraz ulotkę informującą o inicjatywach podjętych w Oddziałach IPN.

Instytut, zaproszony do współpracy przez aktora i reżysera, twórcę i właściciela Teatru Kamienica, Emiliana Kamińskiego, współtworzył widowisko teatralne *Apel Katyński*.

- Organizację „Nocy Muzeów”

15 maja 2010 r. już po raz drugi Instytut Pamięci Narodowej uczestniczył w jednej z największych imprez kulturalnych Europy – „Nocy Muzeów”. To niezwykle święto kultury jest ciekawą inicjatywą, która daje ogromną szansę na poznanie zarówno historii naszego kraju, jak i pracy Instytutu. W warszawskiej edycji uczestniczyło ponad 150 muzeów, galerii oraz instytucji kulturalnych, które odwiedziło łącznie blisko 200 tys. zwiedzających.

Instytut otworzył swoje archiwa w gmachu głównym przy ul. Towarowej 28 (prezentację przygotowało Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów) i Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki przy ul. Marszałkowskiej 21/25 (prezentację przygotował Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej).

W Centrum Edukacyjnym IPN Przystanek Historia na tłumy zwiedzających czekało wyjątkowe widowisko multimedialne 39–89. *Zrozumieć Polskę* będące połączeniem muzyki, słów i materiałów archiwalnych przygotowane przez L.U.C-a. Goście mogli obejrzeć przegląd filmów historycznych m.in. *Beats of freedom. Zew wolności* i *Historię polskiego rocka*. Najmłodszy uczestnicy „Nocy Muzeów” mogli zapoznać się z tajnikami gry edukacyjnej „Awans – zostań Marszałkiem Polski”. W sali wystawienniczej prezentowana była wystawa „Rzeczpospolita utracona” obrazująca straty poniesione przez Polskę w wyniku działań dwóch totalitaryzmów. W trakcie „Nocy Muzeów” była możliwość nabycia publikacji IPN – przy ul. Towarowej 28 i przy ul. Marszałkowskiej 21/25, a między Archiwum przy Towarowej i Przystankiem Historia kursowały busy.

- Organizację 9. edycji nagrody Kustosz Pamięci Narodowej

W czerwcu 2010 r. wręczono Nagrody „Kustosz Pamięci Narodowej”. Laureatami 9. edycji nagrody zostali śp. dr hab. Janusz Kurtyka, ksiądz Tadeusz Isakowicz-Zaleski, prof. Jan Łopuski, Niezależny Komitet Historyczny Badania Zbrodni Katyńskiej, Komitet Katyński i Muzeum Sługi Bożego Księdza Jerzego Popiełuszki. Uroczystość odbyła się w Teatrze Kamienica w Warszawie. Poprowadził ją spektakl *Apel Katyński* w reżyserii Emiliana Kamińskiego.

- Organizację konkursu „Książka Historyczna Roku”

Instytut Pamięci Narodowej wspólnie z Telewizją Polską i Polskim Radiem jest organizatorem konkursu „Książka Historyczna Roku”. Celem konkursu jest popularyzowanie dziejów Polski XX wieku oraz krzewienie czytelnictwa książek historycznych. Nagroda im. Oskara Haleckiego w konkursie „Książka Historyczna Roku” przyznawana jest w dwóch kategoriach:

- najlepsza książka naukowa opisująca losy Polski i Polaków w XX wieku;
- najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski w XX wieku.

28 listopada 2010 r. podczas uroczystej gali w siedzibie Telewizji wyłonieni zostali laureaci 3. edycji konkursu. Patronat honorowy nad spotkaniem objął Prezydent RP Bronisław Komorowski. Laureatami zostali:

– W kategorii „Najlepsza książka naukowa opisująca losy Polski i Polaków w XX wieku” Mieczysław Nurek za książkę *Gorycz zwycięstwa. Los Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie po II wojnie światowej 1945–1949*.

– Nagrodę Czytelników w tej samej kategorii otrzymał Sławomir Cenckiewicz za książkę *Anna Solidarność. Życie i działalność Anny Walentynowicz na tle epoki (1929–2010)*.

– W kategorii „Najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski w XX wieku” zwyciężyła praca Olega Zakirova *Obcy element. Dramatyczne losy oficera KGB w walce o wyjaśnienie zbrodni katyńskiej*.

– Nagrodę Czytelników w tej samej kategorii przyznano Adamowi Zakrzewskiemu za książkę *Auto-Moto PRL. Władcy dróg i poboczy*.

- Kontynuację projektu „Życie za Życie”

W roku 2010 kontynuowany był projekt „Życie za Życie” realizowany przez Instytut Pamięci Narodowej i Narodowe Centrum Kultury. Celem tej niezwyklej kampanii jest pokazanie postaw Polaków, którzy z narażeniem własnego życia ratowali Żydów. W roku 2010 w ramach akcji uroczyste otwarto wystawę „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” połączoną z prapremierą filmu *Świat Józefa* w reżyserii Rafała Wierzyńskiego. Premiera telewizyjna miała miejsce 5 listopada 2010 r. na antenie TVP 1. Akcji towarzyszyły spoty telewizyjne emitowane we wszystkich kanałach telewizji publicznej a patronat nad nią objęli wicepremier Waldemar Pawlak, ambasador Izraela w Polsce Zvi Rav-Ner, abp Józef Michalik i Naczelny Rabin Polski – Michael Schudrich.

We wrześniu 2010 r. została podpisana umowa o współpracy IPN i Narodowego Centrum Kultury w ramach akcji społeczno-edukacyjnej pod hasłem „Życie za życie. Pamięci Polaków, którzy narażali

życie, by ratować Żydów”, której efektem jest przejście opieki nad portalem www.zyciezazycie.pl. Samodzielna Sekcja ds. Serwisów Internetowych rozpoczęła prace nad gruntowną modernizacją portalu w zakresie merytorycznym i wizerunkowym. Została już zaprojektowana i wdrożona nowa szata graficzna oraz struktura serwisu. Działa również w pełni funkcjonalna wersja testowa serwisu.

- Współpracę z Radiem Plus

W październiku 2010 r. nawiązana została współpraca z „Radiem Plus”. Wspólnie przy udziale historyków zatrudnionych w Instytucie przygotowywane są audycje radiowe pt. „Polityka historyczna”. Program jest emitowany w każdą niedzielę o godz. 17.00. Łącznie współpraca obejmuje przygotowanie ok. 50 audycji poruszających zagadnienia z najnowszej historii Polski. Celem cyklu jest przypomnienie zapomnianych bohaterów, wyjaśnienie trudnych kwestii z naszej przeszłości, w tym m.in. dotyczących relacji Polski z jej sąsiednimi narodami.

- Organizację rocznicy wydarzeń „Grudzień’70”

W 2010 r. przypadła 40. rocznica wydarzeń na Wybrzeżu. W ramach obchodów rewolty grudniowej Instytut przygotował i włączył się w kilka inicjatyw mających na celu przypomnienie, zwłaszcza młodemu pokoleniu, mało znanych wydarzeń z 1970 r. W grudniu Samodzielna Sekcja ds. Serwisów Internetowych uruchomiła portal edukacyjny www.grudzien70.ipn.gov.pl. Specjalna strona internetowa zawiera m.in. wstęp historyczny, szczegółowe kalendarium wydarzeń, unikalne materiały dokumentalne, zdjęcia, quiz sprawdzający wiedzę internautów, a także filmy, m.in. dokument Jerzego Eislera i Jacka Sawickiego *Dni, które wstrząsnęły Polską*.

Kolejną inicjatywą Instytutu jest film dokumentalny o charakterze edukacyjnym *Dlaczego? Czarny czwartek. Gdynia 70*. Obraz w przystępny sposób wyjaśnia genezę, przebieg i konsekwencje rewolty grudniowej z 1970 r. Dotychczas nieznaną relację świadków, a także rekonstrukcje wydarzeń uzupełniają obraz tragicznych wydarzeń na Wybrzeżu. Film adresowany jest przede wszystkim do młodego pokolenia.

W oparciu o film edukacyjny *Dlaczego? Czarny czwartek. Gdynia 70* Instytut przygotował tekę edukacyjną, która zawiera scenariusze lekcji historii, WOS i języka polskiego oraz ćwiczenia źródłowe. Rozpowszechnianie materiałów wśród nauczycieli towarzyszyć ma kampanii informacyjno-edukacyjnej, która planowana jest w lutym 2011 r.

Instytut objął również patronat nad filmem fabularnym pt. *Czarny czwartek. Gdynia ’70* w reż. Antoniego Krauzego, który trafi do kin w lutym 2011 r. Emisji w kinach będzie towarzyszyła kampania edukacyjna w ramach której Instytut współpracuje z dystrybutorem filmu *Czarny czwartek. Gdynia ’70* Kinem Świat. Przed seansami filmowymi będą odbywały się prelekcje historyków IPN, a nauczyciele otrzymają materiały do wykorzystania w pracy z uczniami.

- Koordynację prac nad powstaniem publikacji poświęconej Leopoldowi Okulickiemu

W 2010 r. trwały prace nad zebraniem materiału dokumentacyjnego i ikonograficznego, które posłużyły do stworzenia albumu *Generał Leopold Okulicki 1898–1946*. Album jest realizacją planu rozpoczętego przez prezesa IPN, Janusza Kurtykę, i historyka warszawskiego oddziału IPN Jacka Pawłowicza. Punktem wyjścia do pracy była książka autorstwa Janusza Kurtyki *Generał Leopold Okulicki „Niedźwiadek” 1898–1946*, wydana poza cenzurą w 1989 r. Uzupełniona o bogaty zbiór ikonograficzny i pamiątki z rodzinnej kolekcji, stanowi obszerne wydawnictwo albumowe, dokumentujące życie i działalność generała Okulickiego. Na podstawie opracowanych i odnalezionych materiałów jest tworzona strona internetowa www.okulicki.ipn.gov.pl, która zostanie uruchomiona w pierwszej połowie 2011 r.

- Inne projekty

W 2010 r. Wydział Informacji i Komunikacji Społecznej nawiązał współpracę z parafią pw. Wszystkich Świętych w Warszawie. Wspólnie będą organizowane spotkania poświęcone

najnowszej historii Polski. Pierwsza dyskusja wokół książki Karola Madaja i Małgorzaty Żuławnik „*Proboszcz getta*” połączona z emisją filmu Macieja Pawlickiego o księdzu Marcelim Godlewskim – wieloletnim i bohaterskim proboszczu parafii, cieszyła się dużym zainteresowaniem. W roku 2011 planowane są regularne spotkania.

Instytut uczestniczył w Międzynarodowych Tarach Książki w Paryżu, Frankfurtach, Moskwie oraz Targach Książki Historycznej w Warszawie, gdzie zaprezentował książkę *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* i przygotował przegląd filmów dokumentalnych.

W związku z wysyłką do szkół bezpłatnych egzemplarzy publikacji *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* Sekcja utworzyła podstronę www.ipn.gov.pl/synteza, na której znalazł się opis publikacji, przykładowe strony oraz formularz zamówienia bezpłatnych egzemplarzy dla szkół.

Z inicjatywy Instytutu ukazywały się tematyczne dodatki w „Rzeczpospolitej”, „Tygodniku Powszechnym”, „Niezależnej Gazecie Polskiej”, „Naszym Dzienniku”, „Gościu Niedzielnym”.

Instytut współpracował również z portalami historycznymi Fronda.pl i wpolityce.pl, publikując dodatki historyczne.

Zadania Samodzielnej Sekcji ds. Serwisów Internetowych

Codzienna aktualizacja strony głównej IPN www.ipn.gov.pl (umieszczanie tekstów i zdjęć, uaktualnianie struktury serwisu, publikowanie sprawozdań z imprez w miejsce zapowiedzi). Przygotowywane i rozsyłane są także do zarejestrowanych użytkowników newslettery informujące o inicjatywach Instytutu. Sekcja administruje stroną podmiotową BIP IPN www.bip.ipn.gov.pl, zgodnie z rozporządzeniem ministra SWiA w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej i ustawą o dostępie do informacji publicznej.

W ramach prowadzenia i redagowania wersji anglojęzycznej strony głównej IPN Sekcja tłumaczy, redaguje w języku angielskim najnowsze wiadomości dotyczące spraw zagranicznych (na podstawie informacji z polskiej wersji strony).

Niezmiernie dużym powodzeniem wśród internautów cieszy się profil IPN (fanpage) na Facebooku. Liczba użytkowników (fanów) wzrosła w ciągu roku ponad pięciokrotnie. Ponadto Sekcja prowadzi profil IPN na portalu społecznościowym Twitter.

W związku z koniecznością usprawnienia pracy Sekretariatu Prezesa IPN kierownictwo SP zleciło Samodzielnej Sekcji opracowanie, koncepcji funkcjonowania programu Redmine, wspomagającego zarządzanie projektami.

Z uwagi na dużą ilość materiałów audiowizualnych, które zostały przekazane do Sekcji w procesie tworzenia portali edukacyjnych, powstała potrzeba utworzenia elektronicznego archiwum zgromadzonych zasobów na płytach CD i DVD. Zostało ono także wzbogacone o fotografie z wydarzeń z udziałem Kierownictwa Instytutu oraz z imprez organizowanych przez IPN w całej Polsce. W ramach zadania wdrożono aplikację Disk Explorer Professional, przeszkolono użytkowników oraz sukcesywnie wprowadzono dane. Do końca roku zostało skatalogowanych i opisanych ponad 1000 płyt oraz 5500 fotografii.

- Portal www.czerwiec56.ipn.gov.pl

Poznański Czerwiec, jako pierwszy bunt robotników w PRL, był wydarzeniem o randze ogólnopolskiej, pierwszym z tzw. polskich miesięcy. Portal www.czerwiec56.ipn.gov.pl, przygotowany przez Sekcję we współpracy z poznańskim oddziałem IPN, zawiera mnóstwo ciekawych materiałów, dokumentujących wydarzenia z 1956 r. Na stronie głównej znajduje się fotokast, który stanowi tzw. historię w pigułce – bogaty materiał zdjęciowy w skrócie prezentuje, co działo się w Poznaniu w 1956 r. Portal zawiera również unikatowe materiały dźwiękowe: słuchowiska, audycje z Radia Wolna Europa i Radia Merkury.

- Portal www.popieluszko.pl

Uruchomiony w lutym 2009 r. portal www.popieluszko.pl został wzbogacony o wirtualną mapę pamięci ks. Jerzego oraz dział ze znaczkami, kartami i kopertami poczty podziemnej. Ponadto została uruchomiona wersja anglojęzyczna, na której znalazły się przetłumaczone niemalże wszystkie materiały z wersji polskiej serwisu. Prace realizowane były we współpracy z pracownikami pionu edukacyjnego.

- 30. rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”

Z okazji 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” została uruchomiona podstrona www.ipn.gov.pl/solidarnosc, prezentująca szczegółowo działania IPN związane z rocznicą.

Tabela 1. Niektóre dane dotyczące liczby publikacji na stronie IPN w latach 2002–2010

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aktualności (dot. imprez IPN)	987					851	1048	1330	1865
Komunikaty prasowe	237					117	132	151	254
Informacje o wydanych książkach	14	25	37	31	35	59	82	131	158
Newsletter wysyłany do następującej liczby adresatów						Pocz. roku 346 Koniec roku 999	Pocz. roku 1040 Koniec roku 1498	Pocz. roku 1525 Koniec roku 1824	Pocz. roku 1902 Koniec roku 3613
Portale IPN (nowe) + Podstrony okolicznościowe						2	3	5+1	4+3
Facebook – liczba użytkowników fanpage IPN								862	4405

Tabela 2. Statystyka odwiedzin portali internetowych IPN w 2010 r.

Adres portalu	Liczba odwiedzin		
lwrzesnia39.pl	269 618	klub-generalagrota.pl	152 287
ipn.gov.pl/portal/en/	164 018	bibliografia.ipn.gov.pl	74 547
ipn.gov.pl	8 229 243	en.popieluszko.pl	15 165
year1989.pl	25 462	popieluszko.ipn.gov.pl	317 739
rok1989.pl	68 307	sierpień1980.pl	118 092
kultura-niezalezna.pl	188 207	en.pilecki.ipn.gov.pl	26 108
korbonski.ipn.gov.pl	33 736	pilecki.ipn.gov.pl	125 236
czerwiec56.ipn.gov.pl	66 540	marzec1968.pl	84 966
grudzien70.ipn.gov.pl	78 372	martiallaw.pl	37 904
bip.ipn.gov.pl	236 507	13grudnia81.pl	246 327
10lat.ipn.gov.pl	11 399	slady.ipn.gov.pl	122 629
		ogółem	10 692 409

Przystanek Historia Centrum Edukacyjne im. Janusza Kurtyki

Przystanek Historia jest placówką współdziałającą ściśle z Biurem Edukacji Publicznej. Zajmuje się popularyzowaniem wiedzy o historii najnowszej i edukacją historyczną. Zadania te Centrum realizuje poprzez prezentację wystaw, organizację konferencji naukowych, spotkań filmowych oraz promocji publikacji wydawanych przez IPN. W ramach działań edukacyjnych realizowane są cykle seminaryjne, warsztaty dla uczniów oraz spaceru po wystawie.

W związku z rozwojem działalności Centrum Edukacyjnego zaistniała potrzeba uruchomienia oddzielnej podstrony www.ipn.gov.pl/przystanekhistoria prezentującej zakres i różnorodność imprez organizowanych na Przystanku Historia. Obecnie Samodzielna Sekcja ds. Serwisów Internetowych pracuje nad dalszą jej rozbudową do poziomu samodzielnego portalu.

W 2010 r. zaprezentowano 14 **wystaw**, m.in. *Puls – nieregularny kwartalnik literacki, Sprawiedliwi wśród Narodów Świata, Kultura Niezależna w Kościele, Rzeczpospolita utracona, Gdy rozum śpi... Rysunki Andrzeja Krauzego 1970–1989, Wolności! Chleba! Poznański Czerwiec w fotografii, Fenomen Solidarności, Zimna wojna. Krótka historia podzielonego świata, Skazani na karę śmierci w czasach stalinowskich i ich losy, Krew robotników nie pójdzie na marne – Grudzień '70-Styczeń '70*. W listopadzie 2010 r. 700 uczniów obejrzało wystawę *Skazani na karę śmierci w czasach stalinowskich i ich losy* i wzięło udział w warsztatach z wystawą w tle. W grudniu 2010 r. 400 uczniów obejrzało wystawę *Krew robotników nie pójdzie na marne – Grudzień '70 Szczecin '71* i uczestniczyło w zajęciach warsztatowych na temat wystawy.

W Centrum 2010 r. organizowano 11 **spotkań z książką**. Zaprezentowano m.in. publikacje *Niezależność najwięcej kosztuje. Relacje uczestników opozycji demokratycznej w Łodzi 1976–1980, Jarosław Guzy. U źródeł złego i dobrego. Rozmowy z pierwszym przewodniczącym Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS Roberta Spałka, Osądź mnie Boże... Dawida Golika i Filipa Musiała, Szyfr Lebensteina. Polska w XX wieku. Śladami rysunków Jana Lebensteina, Bunt w Sobiborze Philipa Białowitza, „Jak ci się uda uratować, pamiętaj”. Relacje „Sprawiedliwych” i o „Sprawiedliwych” z województwa zachodniopomorskiego. Odbędzie się również dyskusja wokół wywiadu-rzeki „Rozumieliśmy się w pół słowa” – Andrzeja Milczanowskiego dotyczącej historii i polityki, a także spotkanie z autorami komiksu *Wyzwolenie? 1945*, Sławomirem Zajączkowskim i Krzysztofem Wyrzykowskim.*

W Centrum odbył się **przeгляд filmów dokumentalnych** *Echa Katynia* – z udziałem twórców filmów. Prezentacja dostosowana była do potrzeb osób niedowidzących i niedosłyszących. W przeglądzie udział wzięło ponad 600 osób. Kontynuacją przeglądu był cykl warsztatów dla młodzieży, poświęcony tematyce katyńskiej. Od kwietnia do czerwca odbyły się 22 spotkania.

W 2010 r. zorganizowano 8 **konferencji**, m.in. *Zbrodniarze OUN-UPA i sprawiedliwi Ukraińcy, Opracowanie fotografii w dobie digitalizacji, Mechanizmy i ludzie władzy w PRL, Praca metodą projektu zgodnie z nową podstawą programową, Sąsiedzi Rzeczpospolitej 1939–1945*. W konferencjach wzięło udział ponad 1000 osób.

Realizując cele edukacyjne, w okresie od października do grudnia 2010 r., zorganizowano 11 **warsztatów, w których uczestniczyli uczniowie warszawskich szkół** – *Jak kostki domina: od Solidarności do upadku muru berlińskiego*.

W ramach **Klubu Gracza** dla dzieci i młodzieży zaprezentowano gry edukacyjne *Pamięć '39, Mali powstańcy, Awans – marynarka wojenna, Memoir '44* oraz grę 303.

W Centrum realizowane są przez cały rok szkolny **cykle seminariów**. W roku 2010 były to: *PRL w literaturze, Śladami powojennej historii Żydów, Kultura na emigracji, Spacerkiem po Warszawie, Polskie kino powojenne, „Czy się stoi, czy się leży...”*. *Rzecz o gospodarce PRL-u* oraz warsztaty źródłoznawcze *Historia oczami „bezpieki”*. Łącznie odbyło się 23 seminariów.

W lutym 2010 r. odbyło się uroczyste rozdanie nagród laureatom konkursu organizowanego przez IPN oraz Instytut Historyczny Polskiej Akademii Nauk **Debiut Historyczny Roku** oraz zorganizowano **debatę** *Pamięć i przyszłość. Jak odbudować polską agorę*. W debacie z okazji 30-lecia NZS, 15-lecia „Arcanów”, 10-lecia IPN udział wzięło 150 osób.

1 marca miała miejsce promocja **Biuletynu IPN** o Podhalu połączona z **koncertem** Andrzeja Kołakowskiego. W spotkaniu wzięło udział 200 osób.

Podczas wakacji zorganizowano dla dzieci i młodzieży, pozostających w mieście, akcję **Lato na Marszałkowskiej**. W każdy poniedziałek dzieci brały udział w zajęciach *Powstańcza Warszawa* – łącznie w 8 spotkaniach udział wzięło 200 dzieci. Drugim wakacyjnym przedsięwzięciem były warsztaty teatralne *200% NORMY*, które odbywały się w czterodniowych cyklach. Łącznie przeprowadzono 4 cykle, udział wzięło 120 dzieci.

Kluby Historyczne im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”

Kluby te stanowią przykład wieloletniej bliskiej współpracy Instytutu Pamięci Narodowej ze Światowym Związkiem Żołnierzy AK i innymi zainteresowanymi przekazem historycznym organizacjami pozarządowymi, a także z osobami niezrzeszonymi. Celem Klubów jest poznawanie oraz upowszechnianie wiedzy o Polskim Państwie Podziemnym, walce SZP-ZWZ-AK i innych formacji niepodległościowych z obu okupantami, o zbrodniach dokonywanych w Polsce od 1939 r., o trwającym pół wieku oporze społecznym przeciw okupantom i niesuwerennej komunistycznej władzy w Polsce.

Pierwszy Klub Historyczny powstał w Warszawie w lutym 2002 r. na podstawie umowy ŚZŻAK i Instytutu Pamięci Narodowej. W roku 2010 w całej Polsce działały już 22 Kluby Historyczne im. gen. S. Roweckiego „Grota”, skupiając kilka tysięcy członków i sympatyków, w tym młodzież szkolną (w Rzeszowie działa 23. Klub im. ppłk. Ł. Cieplińskiego).

W roku sprawozdawczym odbyło się ok. 170 spotkań, o 20 więcej niż w poprzednim. Znani historycy zarówno z IPN, jak i innych ośrodków naukowych zapoznawali członków Klubów i zaproszonych gości z wiedzą o Polskim Państwie Podziemnym, SZP-ZWZ-AK i innych formacjach niepodległościowych, o trwającym pół wieku oporze społecznym najpierw wobec okupantów, a później władzy komunistycznej, o represjach z ich strony itp.

Pod koniec 2009 r. wprowadzono również dodatkowo w Warszawie comiesięczne spotkania z filmami dokumentalnymi i ich twórcami. W maju 2010 r. został uruchomiony osobny portal internetowy Klubów <http://www.klub-generalagrota.pl>. Każdy z nich ma w nim swoją podstronę z aktualnymi informacjami, zapowiedzią spotkań, zdjęciami itp. W ramach portalu zbudowana została i nadal się rozbudowuje i udoskonala baza wiedzy. Są w niej, również w formie dźwiękowej, relacje ze spotkań, teksty referatów, biogramy postaci historycznych itp. Witryna ta ma bardzo wiele wejść i staje się coraz bardziej popularna, zwłaszcza wśród młodzieży i kombatanów.

Pełny wykaz spotkań 22 Klubów Historycznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” znajduje się w Aneksie.

Należy podkreślić, że ta ciesząca się bardzo dużym zainteresowaniem inicjatywa społeczna jest, organizacyjnie i merytorycznie prowadzona całkowicie przez Instytut Pamięci Narodowej. Kierownikiem pracy Klubów jest zastępca prezesa IPN, dr Maria Dmochowska, inicjatorka i współorganizatorka pierwszego Klubu w Warszawie. Dyrektorzy wszystkich oddziałów i niektórych delegatur IPN pełnią nadzór nad Klubami działającymi na ich terenie. W radach programowych klubów zasiadają samodzielni pracownicy naukowcy zarówno z Instytutu, jak i miejscowych wyższych uczelni. „Liderami” prowadzącymi kluby i wspomagającymi ich społeczne zarządy są pracownicy IPN.

NAGRODA KUSTOSZ PAMIĘCI NARODOWEJ

Nagroda została ustanowiona w lipcu 2002 r. przez prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. Ma charakter honorowy, a jej laureaci otrzymują tytuł Kustosza Pamięci Narodowej. Nagroda ma przywrócić szacunek dla narodowej przeszłości, chroniąc wartości, dzięki którym Polska przetrwała przez lata zniewolenia. Kapituła przyznaje Nagrodę corocznie. Kapitułę przewodniczy prezes Instytutu Pamięci Narodowej. W skład Kapituły wchodzi m.in. kolejni laureaci Nagrody. Nagroda przyznawana jest instytucjom, organizacjom społecznym i osobom fizycznym za szczególnie aktywny udział na rzecz upamiętniania historii polskiego narodu w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami Instytutu Pamięci Narodowej.

Laureaci 2010 r.

śp. prof. Janusz Kurtyka
ks. Tadeusz Isakowicz-Zaleski
prof. Jan Łopuski, Komitet Katyński
Niezależny Historyczny Komitet Badania Zbrodni Katyńskiej
Muzeum Błogosławionego
księdza Jerzego Popiełuszki

Projekt i wykonanie statuetki Paweł Erazmus

Dotychczasowi laureaci

w roku 2002

- prof. Elżbieta Zawacka
- prof. Tomasz Strzembosz
- Andrzej Zagórski

w roku 2003

- prof. Janusz Kazimierz Zawodny (USA)
- Komisja Historii Kobiet w Walce o Niepodległość
- Studium Polski Podziemnej (Wielka Brytania)

w roku 2004

- prof. Władysław Bartoszewski
- Zespół redakcyjny edycji „Zrzeszenie »Wolność i Niezawisłość« w dokumentach”
- Zofia Leszczyńska

w roku 2005

- prof. Barbara Otwinowska
- gen. Bolesław Nieczuja-Ostrowski
- ppłk. Stanisław Dąbrowa-Kostka
- o. Józef Mońko
- Stowarzyszenie „Archiwum Solidarności”

w roku 2006

- Czesława Cydzik i Eugeniusz Cydzik (Ukraina-Lwów)
- Andrzej Krzysztof Kunert
- Zofia i Zbigniew Romaszewscy
- Zakon oo. Paulinów

w roku 2007

- Halina Martinowa (Wielka Brytania)
- ks. prałat Waclaw Karłowicz
- Obywatelski Komitet Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w lipcu 1945 r.
- Paweł Jasienica (pośmiertnie).

w roku 2008

- Helena Filipinek (Łotwa)
- Irena i Jadwiga Zappe (Ukraina-Lwów)
- Zygmunt Walkowski
- Związek Polaków na Białorusi

w roku 2009

- Eugenia Maresch
- ks. Czesław Wala
- Ludwik Jerzy Rossowski
- Zespół Redakcyjny Zeszytów Historycznych
- Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie
- Instytut Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku

4. Główna i Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Rok 2010 to czas dużych zmian w Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Zmiany dotyczyły wykonywania zadań ustawowych pionu śledczego IPN, co miało bezpośredni wpływ na jego funkcjonowanie. Związane one były ze zmianą ustawy o prokuraturze, a po wydaniu przez Sąd Najwyższy uchwały z dnia 25 maja 2010 r. zmieniła się także linia orzecznicza sądów w sprawach zbrodni komunistycznych prowadzonych przez prokuratorów Komisji, a zagrożonych karą pozbawienia wolności do lat 5.

Zmieniona ustawa o prokuraturze z dnia 31 marca 2010 r. (Dz. U. z 2009 Nr 178, poz. 1375) spowodowała oddzielenie urzędu Prokuratora Generalnego od urzędu Ministra Sprawiedliwości. Między innymi zmiana ta dotknęła funkcjonowanie struktury pionu śledczego IPN w zakresie zatrudniania prokuratorów w Komisji.

Znowelizowany art. 8 ustawy o prokuraturze pozbawił przełożonych podległego służbowo prokuratora prowadzącego śledztwa możliwości wydawania poleceń co do treści czynności prawnych. Nowe rozwiązanie zmieniło zasadniczo formę sprawowanego nadzoru służbowego i umocniło niezależność prokuratorów prowadzących śledztwa. Przełożeni prokuratorów, naczelnicy i dyrektor, mogą jednak nadal wydawać polecenia i wytyczne natury ogólnej, wynikające z ustawy o prokuraturze.

W 2010 r., w związku ze zmianami ustawy o prokuraturze oraz ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, wprowadzono nowe procedury zatrudniania prokuratorów w pionie śledczym IPN¹.

Wydarzeniem zmieniającym ogólną sytuację w pionie śledczym Instytutu było wydanie przez Sąd Najwyższy 25 maja 2010 r. Uchwały I KZP 5/10 dotyczącej interpretacji przepisów ustawy o IPN w zakresie przedawnienia się karalności zbrodni komunistycznych.

Sąd Okręgowy w Lublinie zwrócił się postanowieniem z dnia 9 czerwca 2009 r., do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie następującego zagadnienia prawnego: „Czy art. 4 ust. 1a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424 z późn. zm.) samodzielnie reguluje kwestię przedawnienia karalności wszystkich zbrodni komunistycznych, o których mowa w art. 2 ust. 1 tej ustawy, czy też w tym zakresie winny mieć również zastosowanie przepisy kodeksów karnych z roku 1997 i z roku 1969 oraz art. 15 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554 z późn. zm.)?”².

¹ Zarządzenie Nr 25/10 Prezesa IPN z dnia 3 grudnia 2010 r., w sprawie sposobu postępowania w przypadku zwolnienia lub utworzenia stanowiska prokuratora w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

² Prezentując własną analizę problemu, Sąd Okręgowy wskazał na trzy różne możliwości interpretacji treści art. 4 ust. 1a ustawy o IPN oraz przepisów prawa karnego dotyczących przedawnienia, prowadzące do odmiennych wniosków:

- Pierwszy z kierunków interpretacji, nawiązujący do stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2008 r. (II AKa 46/08, LEX nr 466412), prowadziłyby do wniosku, że przedawnienie karalności zbrodni komunistycznych oceniać należy z uwzględnieniem dotychczasowych regulacji zawartych w kodeksach karnych z 1969 r. oraz z 1997 r., a także na podstawie przepisów wprowadzających ten ostatni kodeks. W ramach tego rozumowania Sąd Okręgowy akcentował znaczenie faktu, że w pierwotnym brzmieniu art. 4 ustawy o IPN w ogóle nie były określone odrębne terminy przedawnienia, a w tej sytuacji musiały znaleźć zastosowanie okresy przewidziane w przepisach kodeksów karnych, i tego stanu rzeczy nie mogła już zmienić nowelizacja ustawy o IPN z dnia 9 kwietnia 1999 r., wprowadzająca w art. 4 ust. 1a nowe terminy przedawnienia (Dz. U. Nr 38, poz. 360). Konsekwencją takiej wykładni analizowanych przepisów musiałyby być uznanie, że przestępstwo przypisane oskarżonemu uległo przedawnieniu, co prowadziłoby do konieczności uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji i umorzenia postępowania.

- Za drugim kierunkiem interpretacji, zdaniem Sądu Okręgowego, również stoją poważne argumenty, a prowadzi on do wniosków skrajnie odmiennych. Zgodnie z nim, z chwilą wejścia w życie art. 4 ust. 1a ustawy o IPN w nowym brzmieniu (dnia 13 maja 1999 r.) to właśnie ten przepis autonomicznie i kompleksowo uregulował materię dotyczącą przedawnienia karalności

Dyrektor GKŚZpNP, Zastępca Prokuratora Generalnego, skierował na prośbę Sądu Najwyższego pisemne stanowisko w odniesieniu do wystąpienia Sądu Okręgowego, wnosząc o podjęcie uchwały potwierdzającej, że artykuł art. 4 ust. 1a ustawy o IPN–KŚZpNP samodzielnie reguluje kwestie przedawnienia wszystkich zbrodni komunistycznych, o których mowa w art. 2 ust. 1 tej ustawy. Stanowisko to przemawiało za nieprzedawnianiem karalności zbrodni komunistycznych zagrożonych karą do 5 lat pozbawienia wolności.

Sąd Najwyższy stanął jednak na stanowisku, iż przepis art. 4 ust. 1a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN–KŚZpNP *nie stanowi samodzielnej podstawy normatywnej do ustalania terminu przedawnienia karalności zbrodni komunistycznych określonych w art. 2 ust. 1 tej ustawy, a przy ustalaniu tym konieczne jest uwzględnienie przepisów regulujących przedawnienie karalności przestępstw zawartych w przepisach Kodeksu karnego z 1969 r. (po nowelizacji z dnia 7 lipca 1995 r., Dz. U. Nr 95, poz. 475), Kodeksu karnego z 1997 r. oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 554 z późn. zm.)*³.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy zauważył, iż odmienne od okresów kodeksowych okresy przedawnienia, które wprowadziła ustawa o IPN, skutkowały jedynie przedłużeniem okresów przedawnienia karalności tych zbrodni komunistycznych, co do których okres przedawnienia nie upłynął przed dniem 13 maja 1999 r. Ustawa o IPN nie mogła natomiast spowodować uchylecia skutków przedawnienia, którego bieg rozpoczął się dnia 1 stycznia 1990 r. i upłynął na podstawie obowiązujących przepisów prawa karnego materialnego.

Przedstawiony kierunek interpretacyjny, zdaniem Sądu Najwyższego, nie tylko znajduje oparcie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, ale uwzględnia podstawowe zasady rządzące prawem karnym materialnym. Sąd Najwyższy wskazał, iż prezentowane przez niego stanowisko wykorzystuje też dorobek orzeczniczy Trybunału Konstytucyjnego w zakresie wzajemnych zależności instytucji przedawnienia karalności z zasadami państwa prawnego i zasadą zakazującą w tym obszarze retroaktywnego działania prawa⁴. Ten kierunek wykładni, zdaniem Sądu Najwyższego, znajduje również dodatkowe, ale może i najistotniejsze wsparcie w treści art. 44 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z jej art. 2, wyrażającym generalną ochronę fundamentalnych wartości demokratycznego państwa prawnego.

---

zbrodni komunistycznych, a zatem wyłącznie okresy w nim przewidziane należy brać pod uwagę, analizując przedawnienie w konkretnych sprawach. Byłyby to zatem okresy 30 lat dla zabójstw będących zbrodniami komunistycznymi i 20 lat dla innych zbrodni komunistycznych, liczone od dnia 1 stycznia 1990 r., a po kolejnej nowelizacji, która weszła w życie dnia 15 marca 2007 r. (Dz. U. z 2006 r. Nr 218, poz. 1592), odpowiednio okresy 40 i 30 lat, liczone od dnia 1 sierpnia 1990 r. Przyjęcie takiej wykładni art. 4 ust. 1a ustawy o IPN, jak wskazał Sąd Okręgowy, prowadziłoby do merytorycznego rozpoznania zarzutów apelacji obrońców oskarżonego, gdyż nie mogłoby być mowy o przedawnieniu karalności czynów mu przypisanych.

• Sąd Okręgowy wskazał także na trzecią możliwość interpretacji przepisów regulujących przedawnienie karalności zbrodni komunistycznych, o których mowa w art. 4 ust. 1a ustawy o IPN. W tym zakresie Sąd powołał się na treść art. 116 kk, nakazującego odpowiednie stosowanie przepisów części ogólnej Kodeksu karnego z 1997 r. do innych ustaw przewidujących odpowiedzialność karną. Skoro, zdaniem Sądu, ustawa o IPN należy do tej kategorii, to okresy przedawnienia zbrodni komunistycznych liczyć należałoby wyłącznie w oparciu o przepisy art. 101 kk i art. 102 kk, bez uprzedniego badania (w ramach art. 15 p.w.kk), czy termin przedawnienia karalności upłynął przed wejściem w życie Kodeksu karnego, a więc przed dniem 1 września 1998 r. W takim natomiast przypadku w realiach niniejszej sprawy należałoby przyjąć, że zgodnie z art. 101 § 1 pkt 3 kk, termin przedawnienia przestępstwa przypisanego oskarżonemu nie upłynął do dnia wejścia w życie znowelizowanego art. 4 ust. 1a ustawy o IPN, to jest do dnia 13 maja 1999 r., a zatem nie ma przeszkód do objęcia go okresem w tym przepisie przewidzianym.

³ OSNKW 2010/7/55, Biul. SN 2010/5/20

⁴ Sąd Najwyższy wydając Uchwałę, o której mowa wyżej, powołuje się na:

- fundamentalne zasady prawa karnego, jak *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* czy *lex retro non agit*;
- art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi, że „odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego”;
- pogląd Trybunału Konstytucyjnego, że przywrócenie z mocą wsteczną karalności czynów po upływie okresu przedawnienia może naruszać zasadę *lex retro non agit*, a „ustawa wprowadzająca ponownie karalność czynu zabronionego, pomimo upływu terminu przedawnienia, jest niedopuszczalna i narusza zasadę ochrony zaufania do państwa i prawa oraz wynikający z niej zakaz retroaktywności” (SK 44/03, pkt V.2 uzasadnienia – w tej sprawie TK ocenił konstytucyjność art. 15 p.w.kk).

Orzeczenia te, podobnie jak omawiane tutaj orzeczenie Sądu Najwyższego, z formalnego punktu widzenia wiązały tylko w sprawach, w których zostały wydane. Biorąc jednak pod uwagę istniejące rozbieżności w zakresie interpretacji przepisów w odniesieniu do kwestii przedawnienia, wynikające z wcześniejszych orzeczeń Sądu Najwyższego w podobnych sprawach, dyrektor GKŚZpNP zwrócił się do Prokuratora Generalnego z wnioskiem o wystąpienie do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w celu rozstrzygnięcia kwestii okresu przedawnienia karalności zbrodni komunistycznych przez ten sąd w powiększonym składzie.

Przed rozstrzygnięciem wniosku zapadły kolejne dwa orzeczenia Sądu Najwyższego, wydane w wyniku rozpoznania kasacji Dyrektora Głównej Komisji, od wskazanych na wstępie wyroków Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Obydwie kasacje Sąd uznał za oczywiście bezzasadne, dzieląc stanowisko wyrażone w uchwale z dnia 23 maja 2010 r.

Prokurator Generalny uznał za niezasadne argumenty przedstawione przez Dyrektora Głównej Komisji, przemawiające za skierowaniem wspomnianego pytania prawnego do Sądu Najwyższego, i przedstawił własną ocenę prawną, zbieżną w całości z zaprezentowanym wyżej stanowiskiem zawartym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r.

W piśmie skierowanym przez Prokuratora Generalnego do Zastępcy Prokuratora Generalnego – Dyrektora GKŚZpNP podkreślono, iż w pełni podzielone zostały, a utrwalone w judykaturze Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego, zapatrywania prawne o braku prawnej możliwości „odzycia” przedawnienia karalności czynów zabronionych przez ustawę karną, co do których okres przedawnienia już upłynął.

Mając na uwadze jednolitą wykładnię, prezentowaną zarówno przez Sąd Najwyższy, jak i Prokuratora Generalnego, Dyrektor Głównej Komisji skierował do podległych prokuratorów wytyczne, zalecając przyjęcie tej wykładni w bieżącej działalności. W szczególności zwrócił się do prokuratorów pionu śledczego IPN o dokonanie analizy postępowań w sprawach zbrodni komunistycznych, aktualnie prowadzonych przez prokuratorów oddziałowych komisji oraz postępowań zawieszonych, w celu podjęcia decyzji w przedmiocie podstaw prawnych do ich kontynuowania.

W wyniku analizy śledztw prowadzonych przez Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ustalono dotychczas, że w świetle zapatrywań Sądu Najwyższego przedawnieniu uległa karalność przestępstw, będących przedmiotem 246 śledztw w sprawach o zbrodnie komunistyczne. Dotychczas umorzono na tej podstawie 181 postępowań, analiza kolejnych spraw jest w toku⁵.

W stosunku do decyzji prokuratora o umorzeniu śledztwa strony postępowania, w tym osoby pokrzywdzone, upoważnione są do składania zażaleń na postanowienie prokuratora, korzystając z przewidzianych prawem środków odwoławczych (zażalenie na postanowienie prokuratora o umorzeniu śledztwa lub zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa).

Oceny prawne przedstawione przez Sąd Najwyższy i Prokuratora Generalnego rozstrzygały jedynie kwestię okresu przedawnienia karalności zbrodni komunistycznych, zdefiniowanych w art. 2 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o IPN. Nie odnosiły się jednakże do treści zbrodni zdefiniowanej w zdaniu drugim, to jest przestępstw przeciwko dokumentom.

⁵ Na dzień 1 stycznia 2011 r. stan załatwienia tej kategorii spraw w poszczególnych Oddziałowych Komisjach Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, według przekazanych danych statystycznych, przedstawiał się następująco:

1. OK Białystok – liczba spraw do zakończenia 19, zakończonych 19;
2. OK Gdańsk – liczba spraw do zakończenia 27, zakończonych 27, zakończonych przez sąd 5;
3. OK Katowice – liczba spraw do zakończenia 29, zakończonych 17;
4. OK Kraków – liczba spraw do zakończenia 8, zakończonych 5;
5. OK Lublin – liczba spraw do zakończenia 16, zakończonych 7, zakończonych przez sąd 5;
6. OK Łódź – liczba spraw do zakończenia 23, zakończonych 15;
7. OK Poznań – liczba spraw do zakończenia 16, zakończonych 11;
8. OK Rzeszów – liczba spraw do zakończenia 11, zakończonych 9;
9. OK Szczecin – liczba spraw do zakończenia 24, zakończonych 19;
10. OK Warszawa – liczba spraw do zakończenia 35, zakończonych 14;
11. OK Wrocław – liczba spraw do zakończenia 38, zakończonych 30, zakończonych przez sąd 2.

Dyrektor Głównej Komisji zwrócił się zatem do Prokuratora Generalnego o rozstrzygnięcie również tego zagadnienia prawnego.

Mimo omówionych wyżej trudności natury interpretacyjno-prawnej praca prokuratorów i realizacja zadań nałożonych ustawą w zakresie ścigania pozostałych zbrodni przebiegała prawidłowo i na poziomie analogicznym do lat ubiegłych.

Na uwagę zasługuje, podobnie jak w latach ubiegłych, dobra współpraca prokuratorów Komisji Ścigania z pozostałymi pionami merytorycznymi IPN, czego wyrazem jest wzajemna pomoc w realizacji ustawowych zadań oraz pomoc prokuratorów w programach badawczych i działalności publikacyjno-edukacyjnej prowadzonej w Instytucie Pamięci Narodowej.

Należy podkreślić, że mimo zmian w przepisach dotyczących prokuratury aktywność śledcza oraz poziom realizowanych czynności nie uległy zachwianiu. Analiza danych przekazanych przez oddziałowe komisje wskazuje, że na jednego prokuratora pionu śledczego w 2010 r. średnie krajowe obciążenie wynosiło 23,13 śledztwa, a zakończenie 11,7 postępowań.

W okresie statystycznym z funkcji prokuratora oddziałowej komisji w stan spoczynku odszedł jeden prokurator oraz jeden z prokuratorów po długiej chorobie zmarł. W dalszym ciągu z urlopu bezpłatnego korzysta jeden prokurator OKŚZpNP w Warszawie. Jeden z prokuratorów Głównej Komisji został powołany na stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej.

W okresie sprawozdawczym prokuratorzy kontynuowali prace zmierzające do zakończenia działań mających na celu wprowadzanie Elektronicznego Wykazu Postępowań, który ułatwi pracę prokuratorom pionu śledczego. Wykaz ten został przygotowany i wprowadzony, dzięki wysiłkowi wielu pracowników Komisji w 2009 r., i obejmować ma całość śledztw (około 10 000 postępowań) prowadzonych przez pion śledczy IPN od 2000 r. System EWP pozwala na przechowywanie, katalogowanie i bezzwłoczne udostępnianie w celach służbowych i statystycznych informacji o wszystkich postępowaniach prowadzonych w skali całego kraju, od momentu powołania obecnej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

W ostatnich dniach grudnia 2010 r. przeprowadzono kontrolę funkcjonowania bazy Elektronicznego Wykazu Postępowań, która wykazała, iż w bazę EWP wpisano 33 postępowania dotyczące zbrodni wojennych, przeciwko pokojowi i ludzkości, 568 postępowań dotyczących zbrodni komunistycznych i 359 postępowań dotyczących zbrodni nazistowskich. Jako sprawy zakończone, wprowadzono 460 spraw, w tym zakończone skierowaniem aktów oskarżenia 4 sprawy, a umorzono 300 spraw. Trwają prace nad ulepszeniem funkcjonowania przedmiotowej bazy.

Po zakończeniu w 2009 r. prac skontrum akta niezakończonych śledztw, prowadzonych przez b. Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i b. Okręgowe Komisje BZpNP, przekazane zostały do dyspozycji Oddziałowych Komisji ŚZpNP. Przekazano łącznie ponad 5 tys. spraw dotyczących zbrodni nazistowskich i innych, które dotychczas pozostawały w stadium zawieszenia lub nie zostały zakończone końcowymi decyzjami merytorycznymi.

Postępowania karne objęte skontrum, zgodnie z wydanymi wytycznymi i zaleceniami, prokuratorzy Oddziałowych Komisji ŚZpNP sukcesywnie podejmują z zawieszenia i po wykonaniu niezbędnych czynności procesowych kończą decyzjami merytorycznymi.

W okresie od stycznia do grudnia 2010 r. prokuratorzy Oddziałowych Komisji podjęli 264 sprawy skontrolowane po b. Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich, z czego decyzjami merytorycznymi zakończyli 142 sprawy.

W dniu 17 czerwca 2010 r. dyrektor Głównej Komisji ŚZpNP zarządził przekazanie postępowań byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w sprawach tzw. prawników niemieckich, znajdujących się w archiwum Oddziałowej Komisji w Poznaniu. Akta tych spraw zawierają materiały dotyczące bezprawnych wyroków wydawanych w latach 1939–1945 przez niemieckie sądy specjalne wobec obywateli polskich. W oparciu o zarządzenie dyrektora Głównej Komisji Oddziałowa Komisja w Poznaniu przekazała do poszczególnych komisji łącznie 561 jednostek aktowych w tym:

1. do OKŚZpNP w Białymstoku 7 jednostek aktowych,

2. do OKŚZpNP w Gdańsku 263 jednostki aktowe,
3. do OKŚZpNP w Katowicach 44 jednostki aktowe,
4. do OKŚZpNP w Krakowie 29 jednostek aktowych,
5. do OKŚZpNP w Lublinie 37 jednostek aktowych,
6. do OKŚZpNP w Łodzi 67 jednostek aktowych,
7. do OKŚZpNP w Rzeszowie 4 jednostki aktowe,
8. do OKŚZpNP w Szczecinie 16 jednostek aktowych,
9. do OKŚZpNP w Warszawie 57 jednostek aktowych,
10. do OKŚZpNP we Wrocławiu 37 jednostek aktowych.

W Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Poznaniu pozostało do załatwienia 170 jednostek aktowych.

W dniu 17 czerwca 2010 r. w Głównej Komisji również opracowano zalecenia dotyczące sposobu postępowania z tymi sprawami.

Materiały dotyczące zbrodni popełnionych na terenie Polski przez jednostki Wehrmachtu w okresie II wojny światowej są przygotowywane do przekazania i tym samym merytorycznego ich zakończenia. Zasób ten obejmuje ponad 200 jednostek archiwalnych, w których zgromadzono dane odnoszące się do licznych przestępstw wyczerpujących znamiona zbrodni wojennych dokonanych na żołnierzach Wojska Polskiego i ludności cywilnej.

Tabela 1. Realizacja wytycznych dyrektora GKŚZpNP z dnia 31 grudnia 2010 r.

Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w	Liczba spraw podjętych lub wszczętych	Liczba spraw zakończonych decyzjami merytorycznymi	Ogólny koszt tłumaczeń w 2010 r. w zł
Białymstoku	21	6	4984,23
Gdańsku	31	19	11 843, 26
Katowicach	11	0	10 685,90
Krakowie	38	2	-
Lublinie	30	24	-
Łodzi	19	23	8326,00
Poznaniu	44	25	14 630,93
Rzeszowie	17	18	10 658,84
Szczecinie	16	6	354,27
Warszawie	14	10	10 111,85
Wrocławiu	23	9	6392,06
Razem	264	142	77 987,34

4.1. Działalność śledcza Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

W okresie objętym sprawozdaniem do Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęły łącznie 1122 sprawy. Prokuratorzy KŚZpNP w 2010 r. zakończyli 1174 postępowania (w tym 781 dotyczyło zbrodni komunistycznych, 358 – zbrodni nazistowskich, a 35 – zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości, w tym zbrodni ludobójstwa⁶).

⁶ Spośród wymienionych 35 postępowań 27 dotyczyło zbrodni nacjonalistów ukraińskich, popełnionych na Polakach, a 8 dotyczyło zbrodni, których ofiarami byli obywatele polscy narodowości ukraińskiej.

Większość postępowań zakończyła się wydaniem postanowienia o umorzeniu śledztwa, w tym 365 zakończono umorzeniem śledztwa wobec niewykrycia sprawcy (sprawców) przestępstwa, zaś kolejnych 546 zakończono umorzeniem z innych powodów art. 17 § 1 pkt 1 – 11 kpk (np. wobec śmierci podejrzanego, wobec braku ustawowych znamion czynu zabronionego itp.).

Prokuratorzy skierowali do sądów 17 aktów oskarżenia, którymi objęto łącznie 22 oskarżonych.

Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN–KŚZpNP w art. 45 ust. 3 wskazuje, że wśród celów śledztwa prowadzonego przez pion śledczy IPN (oprócz wymienionych w art. 297 kodeksu postępowania karnego) znajduje się obowiązek wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy, jak również ustalenia wszystkich osób pokrzywdzonych. Zapis ten obliguje prokuratorów do ustalenia osób bezpośrednio pokrzywdzonych przestępstwem oraz – w przypadku ich śmierci – prawnych następców, którzy w rozumieniu ustawy są także pokrzywdzonymi.

W 2010 r. prokuratorzy oddziałowych komisji w 182 sprawach, po przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego, wydali postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa, a w 47 – inne decyzje kończące postępowanie (np. decyzję o połączeniu danego śledztwa z innymi, prowadzonymi już postępowaniami lub decyzję o przekazaniu postępowania, według właściwości, do innego organu itd.).

W okresie sprawozdawczym, z uwagi na długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą kontynuowanie postępowań, w 13 śledztwach wydano postanowienia o ich zawieszeniu.

W 2010 r. prokuratorzy pionu śledczego IPN przesłuchali łącznie 7094 świadków, z czego 5580 przesłuchano w ramach własnych śledztw, prowadzonych w poszczególnych oddziałowych komisjach, zaś kolejnych 1514 świadków – w ramach pomocy prawnej na rzecz innych komisji. Okoliczność ta ma kluczowy wymiar dla przyszłych badań historycznych.

Dokonując oceny pionu śledczego IPN, należy pamiętać o znaczeniu upływu czasu dla pracy prokuratorów. Upływ czasu od popełnienia zbrodni ma ogromny wpływ na okres trwania śledztwa oraz jego efektywność, rozumianą jako możliwość skierowania do sądu aktu oskarżenia. Umierają pokrzywdzeni, świadkowie, a sprawcy, którzy pozostają przy życiu, ze względu na swój wiek i stan zdrowia często nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej. W związku z upływem czasu brak jest dokumentów mogących być dowodami w sprawie. Konieczne stają się przeprowadzanie badań archiwalnych. Podkreślić przy tym należy, że prokuratorzy Komisji nadal pozostają zobowiązani ustawą do wyjaśnienia wszystkich okoliczności popełnienia zbrodni w okresie, o którym mówi ustawa o IPN, nawet jeżeli skierowanie aktu oskarżenia nie jest możliwe, i czynią, co w ich mocy, aby sprostać woli ustawodawcy.

Podkreślenia wymaga także fakt, iż na prokuratorze IPN ciąży obowiązek samodzielnego wykonywania większości czynności w prowadzonym śledztwie (tylko w niektórych sprawach zleca się wykonywanie jakiegokolwiek czynności np. policji).

Dla lepszego zobrazowania sytuacji, w oparciu o przekazane przez naczelników Oddziałowych Komisji dane statystyczne ustalono liczbę postępowań wymagających wieloletniego zbierania materiału dowodowego, w których niemożliwe jest szybkie wydanie decyzji merytorycznej kończącej śledztwo, mimo upływu wielu lat od ich wszczęcia lub podjęcia z zawieszenia. W tabeli uwzględniono podział na zbrodnie komunistyczne, nazistowskie i inne.

Tabela 2. Informacja o liczbie śledztw prowadzonych przez OK z rozbiciem na okresy trwania postępowań

	Do 1 roku	Do 3 lat	Do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zk	333	169	77	118	697
Zn	278	75	15	23	391
Zi	11	3	1	38	53
Razem	622	247	93	179	1141

Analizując powyższą tabelę, należy zwrócić uwagę na dużą liczbę śledztw dotyczących zbrodni komunistycznych prowadzonych przez okres dłuższy niż 5 lat. Wyjaśnić trzeba, iż jest to spowodowane metodą prowadzenia śledztw przyjętą przez byłą Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Prokuratorzy KBZpNP wszczynali duże śledztwa dotyczące długiego okresu, jak i bardzo wielu czynów popełnionych w latach 40. i 50. XX wieku. Jako przykład może posłużyć śledztwo prowadzone przez prokuratora OK w Białymstoku w sprawie wywiezienia obywateli polskich przez władze sowieckie z obszaru woj. białostockiego, w okresie od 17 września 1939 r. do czerwca 1941 r.⁷ czy też prowadzone w OK w Warszawie śledztwo dotyczące zbrodni popełnionych w latach 1944–1956 przez funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie⁸.

Drugą grupę śledztw, prowadzonych przez okres powyżej 5 lat, stanowią postępowania w sprawach zbrodni popełnionych w czasie II wojny światowej na ludności polskiej przez nacjonalistów ukraińskich. Śledztwa te są bardzo pracochłonne, wymagające ustalenia i przesłuchania w charakterze świadków setek, a w niektórych sprawach nawet tysięcy osób oraz skierowania wielu wniosków o międzynarodową pomoc prawną.

W minionym roku prokuratorzy pionu śledczego IPN wielokrotnie powoływali biegłych sądowych i zlecali im wykonanie ekspertyz. Do wydania jednej wspólnej ekspertyzy powoływani byli czasem biegli sądowi różnych specjalności, którzy razem dokonywali badań; przykładowo można wskazać na sprawę dotyczącą śmiertelnego pobicia w Krakowie w dniu 7 maja 1977 r. Stanisława Pyjasa⁹ oraz sprawę prowadzoną w OK we Wrocławiu dotyczącą wytworzenia przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od 1983 r. do 1985 r. w Opolu dokumentów poświadczających nieprawdę w zakresie podjętej przez Ryszarda B. współpracy ze Służbą Bezpieczeństwa¹⁰. W drugiej z wymienionych spraw w toku czynności śledczych ustalono, że większość kwestionowanych przez pokrzywdzonego materiałów archiwalnych, w tym tak zwany kwestionariusz TW wraz ze zdjęciem osoby pozyskanej, znajdowało się jedynie na mikrofilmach, które mimo sporządzenia ich w papierowej wersji nie były dostatecznie czytelne i uniemożliwiały właściwe ukierunkowanie czynności śledczych. Z tych względów powołano biegłego z zakresu technik audiowizualnych z Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu. Uzyskane z pracowni audiowizualnej sprawozdanie, w powiązaniu z opinią biegłego z zakresu grafologii, umożliwiło jednoznaczne potwierdzenie zeznań pokrzywdzonego i przyjętej w postępowaniu hipotezy, że tajnym współpracownikiem o pseudonimie „Robert” była inna osoba, a akta TW zostały w tym zakresie sfałszowane.

Prokuratorzy kończą śledztwa wydaniem decyzji merytorycznej w danej sprawie, kierując do właściwego sądu akty oskarżenia albo wydają decyzje o umorzeniu postępowania czy też odmowie jego wszczęcia. Stronie pokrzywdzonej służy – jak już wspomnieliśmy wyżej – prawo do wniesienia zażalenia na decyzję prokuratora. Kodeks postępowania karnego przewiduje, że zażalenie wniesione na decyzję o umorzeniu śledztwa bądź odmowę jego wszczęcia przed przekazaniem go do rozpoznania właściwemu sądowi jest przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Naczelnika Oddziałowej Komisji, który może je uwzględnić i zaskarżoną decyzję uchylić lub też – w przypadku nieuwzględnienia – przedstawić właściwemu sądowi do rozpoznania.

---

⁷ Sygn. S 32/00/Zk.

⁸ Sygn. S 11/01/Zk.

⁹ Sygn. S 35/08/Zk.

¹⁰ Sygn. S 28/09/Zk.

W 2010 r. spośród 108 wniesionych zażaleń jedno zostało uwzględnione w trybie art. 463 § 1 i 465 § 1 kodeksu postępowania karnego przez prokuratora, co stanowi 0,001 proc. wniesionych zażaleń. Pozostałe 107 zażaleń skierowano do rozpoznania przez właściwe sądy, które w 7 przypadkach uwzględniły wniesione zażalenie (co stanowi 0,07 proc. rozpoznanych zażaleń), przy czym 2 z zażaleń dotyczyły decyzji o umorzeniu postępowania, a 5 – postanowienia o odmowie wszczęcia śledztwa.

Prokuratorzy, jak i pracownicy sekretariatu uczestniczyli w różnego rodzaju szkoleniach dających możliwość podniesienia kwalifikacji zawodowych. Szkolenia są również okazją do wymiany poglądów na temat problemów związanych z pracą w pionie śledczym.

Główna Komisja ŚZpNP w dniach 26–28 maja 2010 r. zorganizowała w Ośrodku Szkoleniowym w Jachrance ogólnopolskie szkolenie prokuratorów Komisji oraz szkolenie zawodowe dla pracowników sekretariatów KŚZpNP.

W trakcie szkolenia pracowników sekretariatu zajmowano się kwestiami współpracy sekretariatów oddziałowych komisji z sekretariatem Wydziału Nadzoru nad Śledztwami GK, obsługi nowo wprowadzonego elektronicznego urządzenia ewidencyjnego, tj. EWAP, i analizą Zarządzenia Nr 5/10 Prokuratora Generalnego z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury, a także statystycznej rejestracji zapadłych orzeczeń.

Prokuratorzy Głównej Komisji w ramach sprawowanego nadzoru nad śledztwami, prowadzonymi przez oddziałowe komisje przeprowadzili w 2010 r. wizytacje w Oddziałowych Komisjach w Katowicach, Łodzi i Rzeszowie oraz 15 kontroli podległych komisji.

W okresie statystycznym naczelnicy Oddziałowych Komisji rozpoznali 13 skarg, które po przeprowadzonym postępowaniu zostały uznane za bezzasadne. Główna Komisja ŚZpNP w omawianym okresie otrzymała 6 skarg, z których 5 zostało w 2010 r. rozpoznanych i uznanych za niezasadne.

Oddziałowe Komisje w 2010 r. otrzymały łącznie 160 wniosków o udostępnienie informacji publicznej, 94 wnioski dotyczyły postępowań już zakończonych, a 66 – postępowań będących w toku. Prokuratorzy rozpoznali 94 wnioski i udostępnili w trybie ustawy o udostępnieniu informacji publicznej akta spraw prawomocnie zakończonych, a w 66 przypadkach w trybie art. 156 § 1 kpk wydano zarządzenia o udostępnieniu akt innym osobom. W okresie sprawozdawczym Główna Komisja ŚZpNP otrzymała jeden wniosek o udzielenie informacji publicznej o materiałach zgromadzonych przez b. Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce, dotyczących Johna Demianiuka strażnika w nazistowskim obozie w Sobiborze. Dyrektor Głównej Komisji ŚZpNP w dniu 31 maja 2010 r. wyraził zgodę na zapoznanie się z tymi materiałami.

W oparciu o materiały nadesłane przez Naczelników Oddziałowych Komisji ustalono, że pion śledczy Instytutu Pamięci Narodowej w 2010 r. w ramach obrotu z zagranicą skierował 147 wniosków o udzielenie pomocy prawnej, w tym 116 – do Niemiec, 1 – do Włoch, 2 – do Francji, 8 – do USA, 4 – do Rosji, 1 – do Czech, 1 – do Słowacji, 1 – do Szwecji, 5 – do Kanady, 1 – do Hiszpanii, 1 – do Danii, 4 – do Ukrainy, 1 – do Białorusi, 1 – do Norwegii. Komisja ŚZpNP otrzymała do realizacji 24 wnioski o pomoc prawną, z których 23 pochodziło z Niemiec, a jeden z Austrii.

Prokuratorzy w 2010 r. zwrócili się w trybie art. 586 § 1 kpk do polskich przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych z 23 wnioskami o wykonanie czynności procesowych, najczęściej polegających na przesłuchaniu obywateli polskich w charakterze świadków.

W okresie statystycznym Oddziałowa Komisja w Warszawie zarejestrowała jeden Europejski Nakaz Aresztowania skierowany do władz Królestwa Szwecji.

W związku z działaniami podjętymi przez Dyrektora Głównej Komisji, po wydaniu przez Sąd Najwyższy orzeczenia w sprawie przedawnienia się karalności zbrodni komunistycznych zagrożonych karą poniżej 5 lat pozbawienia wolności, ustalono, iż na dzień 1 stycznia 2011 r. stan załatwienia tej kategorii spraw w poszczególnych Oddziałowych Komisjach ŚZpNP przedstawiał się następująco:

**Tabela 3. Postępowania umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 6 kpk
– stan na 31 grudnia 2010 r.**

Oddziałowe Komisje Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	Śledztwa Zk prowadzone przez OK stan na 31 grudnia 2010r.	Liczba spraw do zakończenia związku z uchwałą SN z dnia 25 maja 2010 r. stan na 16 sierpnia 2010r.	Liczba spraw zakończonych przez prokuratorów	Liczba spraw zakończonych przez sądy	Umorzenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 i 2 kpk
Białystok	72	19	12	1	
Gdańsk	48	27	27	7	
Katowice	84	29	20		6
Kraków	94	8	5	2	2
Lublin	85	16	7	6	
Łódź	57	23	13	2	
Poznań	42	16	11		
Rzeszów	71	11	8		
Szczecin	68	24	20		1
Warszawa	119	35	11		8
Wrocław	87	38	28	2	2
Ogółem	827	246	162	20	19

Jak wynika z powyższej tabeli, oddziałowe komisje w dniu 16 sierpnia 2010 r. prowadziły 246 postępowań, które zgodnie z treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r. powinny zostać zakończone na podstawie art. 11 § 1 pkt 6 kpk.

Prokuratorzy pionu śledczego do dnia 31 grudnia 2010 r. z 246 zakończonych postępowań zakończyli 162 na podstawie art. 11 § 1 pkt 6 kpk, a 19- na podstawie art. 11 § 1 pkt 1 i 2 kpk. Spośród wszystkich zawisłych przed Sądami spraw 20 postępowań zostało zakończonych na podstawie art. 11 § 1 pkt 6 kpk.

Decyzje merytoryczne kończące postępowanie w sprawach objętych zakresem przedmiotowym uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2010 r. są sukcesywnie podejmowane przez prokuratorów Oddziałowych Komisji.

Z uwagi na to, iż prowadzone postępowania są często wielowątkowe i bardzo obszerne, zakończenie w roku 2010 wszystkich postępowań, w których stwierdzono występowanie ujemnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 6 kpk, nie było możliwe. Z informacji przekazanych przez naczelników Oddziałowych Komisji wynika, że śledztwa te powinny być zakończone w pierwszym kwartale 2011 r.

W niektórych sprawach, zwłaszcza dotyczących zbrodni komunistycznych popełnionych w latach 1944–1956, prokuratorzy uznali, że przestępstwa będące przedmiotem postępowań stanowią zbrodnie przeciwko ludzkości w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r., Nr 63, poz. 424 z późn. zm.) i że ich karalność nie ulega przedawnieniu. W pojedynczych przypadkach skierowano wnioski o zagraniczną pomoc prawną. Decyzje merytoryczne w tych sprawach podjęte zostaną po wykonaniu wniosków.

4.2. Udział prokuratorów pionu śledczego w postępowaniu przed sądem; najważniejsze skierowane w 2010 r. akty oskarżenia i uzyskane orzeczenia

W okresie sprawozdawczym prokuratorzy IPN skierowali do sądów 17 aktów oskarżenia wobec 22 osób oraz 4 wnioski o zastosowanie przepisów ustawy o amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389), z których:

- Oddziałowa Komisja w Gdańsku skierowała 6 aktów oskarżenia (S 61/08/Zk, S 49/09/Zk, S 74/09/Zk, S 75/09/Zk, S 79/09/Zk, S 101/09/Zk) i jeden wniosek (S 7/09/Zk) o zastosowanie ustawy o amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389);
- Oddziałowa Komisja w Krakowie skierowała 2 akty oskarżenia (S 4/09/Zk, S 56/10/Zk) i jeden wniosek (S 47/07/Zk) o zastosowanie amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389);
- Oddziałowa Komisja w Lublinie w 2010 r. skierowała 2 akty oskarżenia (S 15/10/Zk, S 94/08/Zk);
- Oddziałowa Komisja w Poznaniu jeden wniosek (S 50/09/Zk) o zastosowanie amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389);
- Oddziałowa Komisja w Rzeszowie skierowała 3 akty oskarżenia (S 72/09/Zk, S 90/09/Zk, S 59/10/Zk);
- Oddziałowa Komisja w Warszawie skierowała 3 akty oskarżenia (S 44/01/Zk, S 51/06/Zk, S 60/10/Zk),
- Oddziałowa Komisja we Wrocławiu skierowała jeden akt oskarżenia (S 33/09/Zk) i jeden wniosek (S 94/08/Zk) o zastosowanie amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389).

W okresie sprawozdawczym do sądów okręgowych wniesiono 12 apelacji i 15 zażaleń w trybie art. 459 § 1 i 3 kpk.

W 2010 r. sądy rozpoznające akty oskarżenia wniesione przez prokuratorów pionu śledczego IPN wydały orzeczenia wobec 113 oskarżonych (dla przykładu w roku 2009 orzeczenia zapadły wobec 53 oskarżonych). Wobec 4 oskarżonych wydano w roku 2010 wyroki skazujące, 6 oskarżonych uniewinniły sądy pierwszej instancji, wobec 9 zastosowano przepisy ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii (Dz. U. z 1989 r., Nr 64, poz. 389), a postępowanie wobec 94 oskarżonych umorzono na podstawie art. 17 § 1 pkt. 1-11 kpk .

Wyroki uniewinniające zapadły w następujących sprawach:

1. W sprawie S 145/02/Zk – wyrokiem Sądu Rejonowego w Koninie wydanym w dniu 29 czerwca 2010 r. Leon W. skazany został za znęcanie się nad Leszkiem D. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat, oraz grzywnę w kwocie 5000 zł. Sąd przyjął, że kierowanie gróźb wobec Wiesława W. wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 167 § 1 kk z 1969 r., i na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii umorzył postępowanie przeciwko Leonowi W. o przestępstwo zmuszania Wiesława W., Ewy Z. i Teresy W. do określonego zachowania. Ponadto sąd przyjął, że przestępstwo popełnione przez Leona W. wobec Stanisława A. wyczerpuje znamiona przestępstwa groźby karalnej oraz zmuszania osoby do określonego zachowania, i umorzył postępowanie w tej części, przyjmując, że karalność tego czynu uległa przedawnieniu. Zbigniew G. został uniewinniony od zarzutu znęcania się nad Leszkiem D. W sprawie nie wnoszono apelacji, wyrok jest prawomocny.

2. W sprawie S 42/08/Zk – wyrokiem Sądu Rejonowego w Przeworsku Wydział II Karny z dnia 31 maja 2010 r. sygn. akt II K 81/09, uniewinniono oskarżonego Józefa K. od obu zarzucanych mu czynów. Józef K. został oskarżony o to, że będąc funkcjonariuszem Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Przeworsku w latach 1946–1947, woj. podkarpackie, wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi co do liczby i tożsamości funkcjonariuszami tego urzędu dopuścić się podczas i w związku z urzędowaniem dwóch zbrodni komunistycznych, będących jednocześnie zbrodniami przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu swej władzy poprzez fizyczne i moralne znęcanie się nad pozbawionymi wolności i przetrzymywanymi w areszcie tego urzędu Tadeuszem G. i Heleną R. w celu wymuszenia na nich złożenia określonych wyjaśnień. Od wyroku tego wniesiono apelację.

3. W sprawie S 1/07/Zk – w dniu 12 lutego 2007 r. skierowany został do Sądu Rejonowego w Białogardzie II Wydział Karny akt oskarżenia przeciwko Janowi D., Waławowi Bernardowi K. i Waławowi S., którym zarzucono popełnienie zbrodni komunistycznej polegającej na

przekroczeniu uprawnień związanych z orzekaniem w Kolegium Rejonowym do Spraw Wykroczeń przy Naczelniku Miasta Białogard i bezprawnym ukaraniu Grażyny Anny Sz. oraz Andrzeja Sz.

Wyrokiem z dnia 19 stycznia 2010 r. Sąd Rejonowy w Białogardzie II Wydział Karny uznał oskarżonych Jana D. oraz Waclawa S. za winnych popełnienia czynów z art. 231 § 1 kk i inne. Uniewinnił zaś Waclawa K. od popełnienia zarzucanego mu czynu. Od tego wyroku apelacje złożyli prokurator dnia 2 marca 2010 r., oskarżony Waclaw S. dnia 5 marca 2010 r. oraz obrońca Jana D. dnia 10 marca 2010 r. Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2010 r., sygn. V Ka 239/10, Sąd Okręgowy w Koszalinie V Wydział Karny Odwoławczy, uwzględniając apelacje oskarżonego Waclawa S. oraz adwokata oskarżonego Jana D., zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Białogardzie II Wydział Karny w ten sposób, że uniewinnił Jana D. i Waclawa S. W pozostałej części utrzymał wyrok Sądu Rejonowego w Białogardzie w mocy.

4. W sprawie S 15/07/Zk – postępowanie w odniesieniu do oskarżonego Waclawa Józefa R. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie w dniu 15 stycznia 2010 r. umorzył na podstawie art. 17 1 punkt 5 kpk (śmierć oskarżonego). W części dotyczącej Walerego Romana K. WSO w Warszawie wyrokiem z dnia 24 lutego 2010 r. uniewinnił oskarżonego. Wyrok nie jest prawomocny.

5. W sprawie S 37/05/Zk – wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2010 r., sygn. akt. IIK 65/08, Sąd Rejonowy w Lubinie uniewinnił Kazimierza F. oskarżonego o to, że w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 19 lutego 1982 r. w Lubinie i Głogowie jako funkcjonariusz Wydziału VI SB KWMO w Legnicy znęcał się fizycznie i psychicznie nad zatrzymanym, a następnie internowanym Franciszkiem M. w ten sposób, że naruszał jego nietykalność cielesną, groził pozbawieniem życia, popełnieniem przestępstwa na szkodę osób najbliższych, oraz używał wobec niego słów obelżywych, chcąc w ten sposób zmusić go do udzielenia informacji oraz podjęcia współpracy z organami SB, oraz o to, że w czerwcu 1982 r. w Lubinie jako funkcjonariusz Wydziału VI SB KWMO w Legnicy, po przewiezieniu do lasu, oddał kilka strzałów z pistoletu w ziemię w pobliżu stóp Franciszka M., czym wzbudził u niego uzasadnioną obawę dokonania gwałtownego zamachu na jego życie lub zdrowie. Wyrok ten zaskarżony został przez prokuratora Oddziałowej Komisji we Wrocławiu. Wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2010 r., sygn. akt IVKa 460/10, Sąd Okręgowy w Legnicy utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Wyrok ten jest prawomocny.

6. W sprawie S 55/05/ZK – wyrokiem z dnia 18 października 2010 r. Sąd Rejonowy Katowice-Zachód w Katowicach, sygn. III k 1388/07, uniewinnił Józefa B. oskarżonego o to, że w dniu 16 grudnia 1981 r. w Katowicach, pełniąc funkcję dyrektora naczelnego Centralnego Ośrodka Informatyki Górnictwa i będąc tym samym funkcjonariuszem państwa komunistycznego, przekroczył swoje uprawnienia, działając na szkodę interesu prywatnego w ten sposób, że złośliwie naruszając prawa pracownicze, rozwiązał umowy o pracę z 13 pracownikami za udział w 24-godzinnej akcji strajkowej, na podstawie przepisów nieobowiązującego jeszcze dekretu o stanie wojennym i bez podania konkretnej podstawy prawnej, a to z następującymi osobami: Mieczysławem C., Antonim Ch., Lesławem F., Pawłem G., Krystianem K., Ryszardem K., Jackiem M., Bogusławem S., Jerzym S., Michałem S., Andrzejem S., Ryszardem S. i Grażyną Z., co stanowiło represję za próbę przeciwstawienia się tych osób i zaprotestowanie przeciwko wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego Sąd stwierdził w ustnym uzasadnieniu wyroku, że oskarżony nie miał świadomości, iż w dniu 16 grudnia 1981 r. przepisy dekretu o stanie wojennym jeszcze nie obowiązywały, a jego działania nie nosiły znamion złośliwego naruszenia praw pracowniczych. Wyrok do chwili obecnej nie jest prawomocny.

4.3. Śledztwa prowadzone w okresie sprawozdawczym budzące szerokie zainteresowanie społeczne, niezakończone wydaniem decyzji merytorycznej

Niektóre ze śledztw wzbudziły duże zainteresowanie społeczne lub też z innych powodów uznane zostały za śledztwa mające szczególne znaczenie. Poniżej prezentujemy kilka takich śledztw:

1. W sprawie Zbrodni Katyńskiej stanowiącej zbrodnię wojenną i zbrodnię przeciwko ludzkości, zabójstw nie mniej niż 21 768 obywateli polskich dokonanych w okresie od dnia 5 marca do bliżej nieustalonego dnia i miesiąca 1940 r. na terytorium ZSRR przez funkcjonariuszy tego państwa, działających zgodnie z podjętą w Moskwie w dniu 5 marca 1940 r. uchwałą Biura Politycznego Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików). Przedmiotowe śledztwo jest prowadzone przez OKŚZpNP w Warszawie od dnia 30 listopada 2004 r.

2. W sprawie zabójstwa w lipcu 1945 r. w nieustalonym miejscu grupy około 600 osób zatrzymanych podczas tzw. oblawy lipcowej, przeprowadzonej przez wojska 50. armii sowieckiej (81. korpusu) oraz wspomagające je jednostkami NKWD z 62. i 64. dywizji wojsk wewnętrznych dwie kompanie 1. pułku praskiego w sile 160 ludzi pod dowództwem porucznika Sznepfa, nielicznych funkcjonariuszy PUBP w Augustowie, polskich działaczy komunistycznych, tj. o czyny z art. 225 § 1 kk z 1932 r. i inne.

3. W sprawie pozbawienia życia około 2116 osób na początku 1945 r. przy ul. Solnej w Malborku. Prace ekshumacyjne trwały ponad 5 miesięcy i w ich wyniku odkopano szczątki zmarłych. Na podstawie oględzin szczątków ludzkich ustalono, iż w masowym grobie pochowano zwłoki 1001 kobiet, 377 dzieci i 381 mężczyzn.

Śledztwo w dniu 1 września 2010 r. zostało umorzone wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu – zbrodni wojennej.

4. W sprawie zabójstwa w okresie od września do grudnia 1941 r. w lasach Niesłusz–Rudzica oraz lasach w pobliżu Kazimierza Biskupiego około 4500 osób narodowości żydowskiej przez funkcjonariuszy gestapo, SS i policji porządkowej.

5. W sprawie zabójstwa Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy Stefana Starzyńskiego, dokonanego w dotychczas nieustalonym miejscu w okresie od grudnia 1939 r. do maja 1945 r., zostało podjęte z zawieszenia przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie w dniu 20 lipca 2005 r. Jest ono kontynuacją prowadzonego w latach 1969–1972 przez byłą Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce śledztwa w tej sprawie.

W toku śledztwa sprawdzanych jest wiele wersji m.in. ta, że prezydent Stefan Starzyński został aresztowany w Warszawie na przełomie jesieni i zimy 1939 r. w ramach „czystek” dokonywanych przez IV grupę operacyjną Policji Bezpieczeństwa pod dowództwem Lothara Beutel i że został zamordowany w Warszawie (Park Natoliński) lub pod Warszawą (Palmiry).

6. W sprawie zbrodni ludobójstwa polegającej na zamordowaniu w dniach 8 i 9 sierpnia 1944 r. w ruinach Teatru Wielkiego w Warszawie około 350 osób należących do polskiej ludności cywilnej oraz usiłowania zabójstwa Waldemara Ś. i Jerzego S. Śledztwo w niniejszej sprawie wszczęto w dniu 18 grudnia 2000 r.

INFORMACJA STATYSTYCZNA

Z DZIAŁALNOŚCI Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu za okres styczeń – grudzień 2010 r.

Jednostka	Pozostało z poprzedniego okresu			Wpływ			Zatutowano			Zastosowano aresztowanie			Skierowano do sądu		Zawieszono	Odmówiono wszczęcia	Zatutowano w inny sposób	Umorzono na podst. art. 17 § 1 pkt 1-11 kpk	Umorzono na podst. art. 322 kpk	
	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Akt oskarżenia w tym osób	Wniosek o amnestię						
0	1a	1b	1c	2a	2b	2c	3a	3b	3c	4	4a	4b	4c	5	6	7	8	9	10	11
Bi	70	29	1/1	55	30	-/-	65	15	-/-	106	60	44	1/1	-	-/-	-	4	8/5	42	21
Gd	54	35	1/1	57	45	-/2	78	28	1/3	85	33	52	-/-	-	6/7	1	-	23/1	52	27
Ka	86	27	1/-	59	99	1/-	70	87	2/-	114	75	39	-/-	-	-/-	-	1	17/2	116	23
Kr	67	41	1/-	84	48	-/1	62	32	1/-	147	89	57	-/1	-	2/2	1	2	20/9	27	34
Lu	85	31	5/-	74	43	4/1	76	45	2/-	120	83	29	7/1	-	2/3	-	-	19/5	20	77
Łd	68	32	-/-	39	33	1/1	53	39	1/1	80	54	26	-/-	-	-/-	-	-	15/1	33	45
Po	45	42	-/-	25	52	-/1	42	36	-/1	86	28	58	-/-	-	-/-	1	-	9/1	45	23
Rz	73	22	8/-	76	31	15/-	84	31	18/-	92	65	22	5/-	-	3/3	-	1	16/3	67	43
Sz	80	13	2/-	44	21	1/3	80	9	1/-	76	50	21	2/3	-	-/-	-	1	16/5	43	25
Wa	112	22	-/3	61	26	-/4	81	21	-/3	123	92	27	-/4	-	3/6	-	4	32/10	39	17
Wr	99	6	28/-	60	25	-/-	90	15	1/-	112	68	16	28/-	-	1/1	1	-	7/5	62	30
Razem	1191	839	47/5	634	452	22/13	781	358	27/8	1141	697	391	43/10	-	17/22	4	13	182/47	546	365

INFORMACJA STATYSTYCZNA
Z DZIAŁALNOŚCI Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu za okres styczeń – grudzień 2010 r.

Jednostka	Liczba przesłuchanych świadków w śledztwach własnych			Liczba przesłuchanych świadków w drodze pomocy Oddziałowych Komisji			Liczba przesłuchanych w śledztwach własnych			Liczba przesłuchanych w drodze pomocy prawnej dla innych Oddziałowych Komisji			Zażalenia skierowane do sądu		Zażalenia uwzględnione przez prokuratora w trybie art. 463 §1 i 465 §1 kpk		Zażalenia uwzględnione na umorzenie		Zażalenia przez sąd		Prawomocne postanowienia		Osądzono osób		Uniewinniono osób		Skazano osób		Zastosowano amnestię co do osób		Umorzono na podstawie art. 17 § 1 pkt 1-11 kpk		Wniesiono apelacje		Wnioskowano kasacje		Zastosowano art. 160 § 4 kpk	
	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	Zk	Zn	Zi/Zi 54-55	na umorzenie	na odmowę wszeźcia	na odmowę wszeźcia	na umorzenie	na odmowę wszeźcia	345 kpk	397 kpk	Sąd Okręgowy	Sąd Apelacyjny	30	31	32	33	34	35	36	37	38								
																															na umorzenie	na odmowę wszeźcia	na odmowę wszeźcia	na umorzenie	na odmowę wszeźcia			
0	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38											
Bi	142	131	-/-	76	25	-/-	1	-	-/-	-	-/-	23	24	4/-	-	-	-	-	4	-	-	3	1	-/2*	-/2*	-/2*	-	-										
Gd	384	65	-/4	117	36	6/-	10	-	-/-	-	-/-	10/-	5/-	2	-	2	-	-	36	-	-	-	36	2/5*	-/2*	-	-											
Ka	637	131	-/-	128	17	6/-	4	-	-/-	-	-/-	14/-	3/-	2	-	-	-	-	4	1	-	-	3	-/2*	-/2*	-	-											
Kr	197	48	-/-	99	18	5/-	2	-	-/-	1	-	-/-	11/-	1/-	-	-	-	-	5	-	-	-	5	-/2*	-/2*	-	-											
Lu	502	351	81/-	58	17	3/-	3	-	-/-	2	-	-/-	4/-	5/-	-	-	-	-	32	-	-	-	32	2/1*	-/2*	-	-											
Łd	252	54	-/1	62	13	2/-	4	-	-/-	-	-/-	6/-	3/-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	8	-/1*	-/2*	-	-											
Po	184	44	-/-	85	36	13/-	1	-	-/-	-	-/-	3/1	-/-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-/2*	-/2*	-	-											
Rz	728	247	98/-	24	6	3/-	2	-	-/-	-	-/-	7/-	5/-	-	-	1	1	-	4	1	-	-	3	2/2*	-/2*	-	-											
Sz	281	6	2/16	160	16	8/3	8	-	-/-	1	-	-/-	2/-	1/-	-	1	-	-	6	1	-	4	1	2/2*	-/2*	-	-											
Wa	445	71	-/41	179	69	14/1	4	-	-/-	-	-/-	7/-	6/-	-	-	1	-	-	8	1	2	-	5	1/4*	-/2*	-	-											
Wr	276	12	149/-	144	50	15/-	4	-	-/-	-	-/-	6/-	3/-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	3/2*	-/2*	-	-											
Razem	4028	1160	330/62	1132	303	75/4	43	-	-/-	4	-	-/-	72/1	36/-	2	5	1	-	113	6	4	9	94	12/15*	-/2*	-	-											
Σ		5580		1514			43	4					108/1		2	5	1	-	113	6	4	9	94	12/15*	-/2*	-	-											

* Liczba zażaleń wniesionych w trybie art. 459 § 1 i 3 kpk.

5. Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów

Zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Instytut gromadzi, ewidencjonuje i udostępnia dokumenty organów bezpieczeństwa państwa, wytworzone oraz zgromadzone od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. przez cywilny aparat represji państwa polskiego oraz do dnia 31 grudnia 1990 r. przez wojskowy aparat bezpieczeństwa państwa. Jednocześnie IPN gromadzi i opracowuje dokumenty organów bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i ZSRR, archiwalia dotyczące zbrodni nazistowskich i komunistycznych oraz wszelką dokumentację świadczącą o zbrodniach przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodniach wojennych. W ustawowym zainteresowaniu Instytutu Pamięci znajdują się również dokumenty dotyczące innych represji z motywów politycznych popełnionych na osobach narodowości polskiej i obywatelach polskich innych narodowości. Do jego archiwum przekazywane są także dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach lustracyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów z chwilą prawomocnego zakończenia tych postępowań. Ważną częścią zasobu IPN są archiwa osobiste, archiwa rodzinne i zbiory prywatne, przekazywane Instytutowi przez prywatnych darczyńców.

Pion archiwalny Instytutu tworzą: Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów (BUiAD), oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów (OBUiAD) oraz wydziały udostępniania i archiwizacji dokumentów w delegaturach (WUiAD).

W skład Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów wchodzi:

1. Wydział Ewidencji;
2. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów;
3. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej;
4. Wydział Obsługi Bieżącej;
5. Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł;
6. Samodzielna Sekcja Realizacji Skarg, Kontroli i Analiz.

Odpowiednio w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów funkcjonują referaty: ewidencji; gromadzenia, opracowywania i obsługi magazynów; udostępniania i informacji naukowej; stanowiska edycji źródeł oraz stanowiska obsługi kancelaryjnej. Odmienną strukturę ze względu na brak własnego zasobu archiwalnego posiada OBUiAD w Warszawie, który składa się z dwóch referatów: Reprografii i Digitalizacji, oraz Udostępniania i Informacji Naukowej.

W roku sprawozdawczym zaszły zmiany w kierownictwie Biura: dr. Zbigniewa Nawrockiego, który kierował BUiAD od 2006 r., zastąpił dr Rafał Leśkiewicz.

Znaczący wpływ na funkcjonowanie archiwum wywarła kolejna nowelizacja ustawy o IPN (ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów – Dz. U. z 2010 r., Nr 79, poz. 522 z późn. zm.). Wprowadziła ona m.in. istotne zmiany w zasadach udostępniania dokumentów oraz określiła termin opracowania inwentarza zasobu IPN, co w założeniu ma poszerzyć i ułatwić dostęp użytkowników do akt.

Zasób archiwalny Instytutu, według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r., wynosił **89 089,88 mb**. W stosunku do 2009 r. zwiększył się więc o 284 mb. Większość nabytków została pozyskana z archiwów policji, archiwów wojskowych (w tym materiały przejęte z wojskowych komend uzupełnień), organów więziennictwa oraz sądów i prokuratur. W archiwum BUiAD w Warszawie zasób zmniejszył się do **30 718,53 mb** akt, głównie w wyniku przekazania do OBUiAD i delegatur materiałów po b. Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W dalszym ciągu prowadzone były prace nad przeglądem archiwaliów pod względem ich przydatności do realizacji ustawowych celów IPN, m.in. we współpracy z policją, wojskiem, organami więziennictwa oraz sądami i prokuraturami.

Do priorytetów pionu archiwalnego w 2010 r. należała kontynuacja programu informatyzacji i digitalizacji archiwum IPN. Rozbudowa systemu informacji naukowej, dostarczającego coraz pełniejszej wiedzy o zasobie archiwalnym Instytutu, dokonywała się głównie poprzez rozwój ilościowy i jakościowy (zwiększenie głębi informacyjnej, poprawa funkcjonalności) istniejących elektronicznych baz danych, w szczególności zintegrowanego systemu informacji archiwalnej *Nexus*. Baza ta w 2010 r. zawierała już ponad **16 mln** rekordów opisujących jednostki archiwalne i przeszło **17 mln** rekordów indeksu osobowego. Dostęp do bazy danych *Nexus* mają również użytkownicy korzystający z czytelni Instytutu na terenie całego kraju. Trwają też prace nad przygotowaniem inwentarzy archiwalnych opisujących poszczególne zespoły wchodzące w skład zasobu Instytutu.

Systematycznie zwiększa się liczba cyfrowych kopii jednostek archiwalnych, które mogą być udostępniane użytkownikom. W okresie sprawozdawczym wykonano kopie **21 tys. j.a.**, około **28 tys.** mikrofilmów i mikrofisz, a także **38 tys.** fotografii. Równolegle trwa proces digitalizacji kartotek – w 2010 r. formę cyfrową uzyskało ponad **600 mb** kart.

Do pionu archiwalnego IPN w roku sprawozdawczym wpłynęło **49 520** wniosków, natomiast zrealizowano **54 603**. Znacznie zwiększyła się liczba wniosków byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa o wydanie kopii ich dokumentów osobowych w związku z realizacją tzw. ustawy „dezubekizacyjnej”. Wydział Ewidencji oraz odpowiednie referaty i sekcje w OBUiAD i delegaturach zrealizowały ponad **194 tys.** zapytań dla służb specjalnych, pionu lustracyjnego IPN oraz WUiIN, referatów i sekcji udostępniania i informacji naukowej.

W roku sprawozdawczym kontynuowano realizację Ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2009 r., Nr 24, poz. 145), zwanej ustawą „dezubekizacyjną”. Łącznie w latach 2009–2010 sprawdzono prawie **200 tys.** osób, przy czym w stosunku do ponad **43 tys.** wydano informacje o przebiegu ich służby w organach bezpieczeństwa państwa.

W 2010 r. ukazało się **8 publikacji** przygotowanych przez Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł. Pracownicy Wydziału także koordynowali i nadzorowali pracę nad wydawnictwami przygotowywanymi przez archiwistów OBUiAD, spośród których 5 zostało opublikowanych w okresie sprawozdawczym.

W zakresie popularyzacji wiedzy o zasobie IPN pion archiwalny wziął udział w kolejnej edycji „Nocy Muzeów”, podczas której otwarto dla zwiedzających archiwa zarówno w Warszawie, jak i w oddziałach oraz delegaturach. Spośród licznych przedsięwzięć popularyzatorskich wspomnieć należy także o prezentacji zorganizowanej przez BUiAD wystawy „...A akta zniszczyć. Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy”, przygotowanej z okazji dziesięciolecia działalności IPN oraz roku przewodnictwa Instytutu w Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb.

5.1. Ewidencja

Wydział Ewidencji oraz referaty ewidencji w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów wykonywały zadania w zakresie:

- Gromadzenia, porządkowania i opracowywania zbiorów kartotecznych i pomocy ewidencyjnych z zasobu archiwalnego IPN;
- Współpracy z wydziałem oraz referatami udostępniania i informacji naukowej w zakresie udzielania informacji na podstawie powierzonego zasobu;
- Udzielania informacji innym jednostkom IPN oraz podmiotom prawnym na podstawie powierzonego zasobu;
- Współpracy z Biurem Lustracyjnym i oddziałowymi biurami lustracyjnymi w zakresie udzielania informacji na podstawie zbiorów ewidencyjnych, udostępniania materiałów bądź ich kopii,

koordynacji prac na rzecz BL i oddziałowych biur lustracyjnych, prowadzonych przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów;

- Udzielania informacji uprawnionym służbom specjalnym na podstawie materiałów ewidencyjnych, udostępniania materiałów bądź ich kopii;
- Realizacji decyzji prezesa IPN w przedmiocie uchylenia lub zatwierdzenia zastrzeżenia dostępu do dokumentów, o których mowa w art. 39 ustawy o IPN.

5.1.1. Wydział Ewidencji

5.1.1.1. Wielkość zasobu kartotecznego i ewidencyjnego

Zasób kartoteczny i ewidencyjny pozostający w dyspozycji Wydziału Ewidencji obejmuje **6350,77 mb**. W 2010 r. Wydział przejął **30,3 mb** pomocy ewidencyjnych:

- 25 mb kartoteki paszportowej przekazanej przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki;
- 4,5 mb kartotek przekazanych przez wojskowe komendy uzupełnień;
- 0,58 mb kartoteki Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom w Warszawie dot. osób represjonowanych, przekazanej przez sędziego Sądu Okręgowego w stanie spoczynku, Krzysztofa Kaubę (b. Zastępcę Rzecznika Interesu Publicznego);
- 0,2 mb kart ewidencyjnych funkcjonariuszy SB przekazanych przez Policję;
- 0,015 mb kart ewidencyjnych żołnierzy b. WSW przekazanych przez Żandarmerię Wojskową;
- 0,01 mb kart rejestracyjnych ewidencji operacyjnej przekazanych przez Straż Graniczną;
- 14 pudeł zawierających karty ewidencyjne w rozsypie przekazanych przez Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów.

W okresie sprawozdawczym zwrócono do ABW **0,38 mb** kart z kartoteki ogólnoinformacyjnej b. Biura „C” MSW.

5.1.1.2. Porządkowanie oraz zabezpieczanie zasobu ewidencyjnego

Prace związane z porządkowaniem i zabezpieczaniem zasobu objęły **409,09 mb**. Polegały one na układaniu kartotek, wkładaniu kart w kieszenie foliowe i ich opisywaniu (opis każdej z nich zawierał dane osobowe). Do najważniejszych prac należało m.in. zabezpieczenie 154 mb kart z kartoteki byłych funkcjonariuszy MSW; scalenie i włożenie w kieszenie foliowe 54 mb kart z kartoteki paszportowej m.st. Warszawy wg dzielnic oraz 35 mb kartotek WSW i Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego; włożenie w kieszenie foliowe i opisanie 38,5 mb kart z kartoteki ogólnoinformacyjnej SUSW.

5.1.1.3. Digitalizacja zasobu kartotecznego

W okresie sprawozdawczym kontynuowano digitalizację kartoteki ogólnoinformacyjnej b. Biura „C” MSW, którą rozpoczęto w październiku 2008 r. Zespół liczący 12 osób i dysponujący 15 stanowiskami skanującymi od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. zeskanował **406,45 mb**, co daje **808 450** kart. Zweryfikowano także poprawność opisu **108 900** kart. Dotąd zdigitalizowano łącznie ponad 1300 mb kartotek, czyli ok. 3 mln kart. Ponadto wyłączono ok. 38,6 mb kart zawierających rejestracje milicyjne. Podczas skanowania dokonywano anonimizacji zapisów niejawnych podlegających ochronie.

5.1.1.4. Tworzenie pomocy ewidencyjnych

W 2010 r. w Wydziale Ewidencji funkcjonowały 42 bazy, które liczyły **1 605 330** rekordów. W roku sprawozdawczym do już istniejących baz wprowadzono **50 634** rekordy. Ponadto rozpoczęto tworzenie baz: EO (Ewidencja Operacyjna) MSW i dzienników rejestracyjnych WSW, obejmujących zapisy znajdujące się w zbiorze ogólnym. Do 31 grudnia 2010 r. wprowadzono do tych baz **113 278** rekordów.

5.1.1.5. Zbiór zastrzeżony

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. prezes IPN wydał ogółem **291** decyzji odnoszących się do wyodrębnionego, tajnego zbioru w archiwum w IPN, w tym 214 decyzji uchylających zastrzeżenie dostępu do dokumentów, 36 decyzji zatwierdzających zastrzeżenie dostępu do dokumentów, 17 decyzji odmawiających zatwierdzenia zastrzeżenia dostępu do dokumentów oraz 24 decyzje umarzające postępowanie w sprawach dotyczących zatwierdzenia lub uchylecia zastrzeżenia dostępu do dokumentów. Ponadto Wydział Ewidencji skierował do Kolegium IPN 15 projektów decyzji. W okresie sprawozdawczym ze zbioru zastrzeżonego do zbioru ogólnego wyłączono **289 j.a.**, natomiast do zbioru zastrzeżonego włączono **699 j.a.** i **1,5 mb** kart ewidencji operacyjnej.

W 2010 r. Wydział Ewidencji weryfikował informacje dotyczące **973** pozycji z wykazów kart ewidencji operacyjnej, znajdujących się w zasobie BUiAD, i **762** pozycji z wykazu kart ewidencji operacyjnej, przesłanych przez oddziałowe biura udostępniania i archiwizacji dokumentów – pod kątem zasadności zastrzeżenia do nich dostępu.

5.1.1.6. Kwerendy i sprawdzenia

Wydział Ewidencji realizował w 2010 r. wnioski osób ubiegających się o wgląd w kopie dotyczących ich dokumentów, ponadto wnioski prokuratorskie, naukowo-badawcze oraz innych uprawnionych organów, jak również zapytania kierowane z Biura Lustracyjnego, oddziałowych biur lustracyjnych oraz uprawnionych służb specjalnych. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. do Wydziału Ewidencji wpłynęło **45 500** zapytań. W okresie tym udzielono **45 276** odpowiedzi, przy czym **18 951** WUiIN, referatom oraz sekcjom udostępniania i informacji naukowej, **17 962** służbom specjalnym i **8363** pionowi lustracyjnemu IPN.

W okresie sprawozdawczym Wydział Ewidencji wypożyczył lub udostępnił służbom ochrony państwa, organom lustracyjnym i prokuratorom z OKŚZpNP **6114** j.a. Znalazły się wśród nich także materiały z tajnego, wyodrębnionego zbioru w archiwum IPN.

W związku z poczynionymi ustaleniami między Instytutem Pamięci Narodowej a Ministerstwem Obrony Narodowej od początku 2010 r. oddziałowe biura lustracyjne przesyłają do Wydziału Ewidencji oddzielne zapytania dotyczące sprawdzeń w zbiorze wyodrębnionym MON. Jest to odzwierciedlone w liczbie wpływających i zrealizowanych zapytań na rzecz Biura Lustracyjnego.

W okresie od 25 listopada do 31 grudnia 2010 r. w związku z wyborami samorządowymi Wydział Ewidencji realizował dla oddziałowych biur lustracyjnych kwerendę na potrzeby katalogu osób publicznych. Na podstawie opracowanej przez Wydział w porozumieniu z Biurem Lustracyjnym specjalnej procedury, obejmującej sprawdzenia w zasobie kartotecznym i elektronicznym BUiAD, oraz przy pomocy powołanego w tym celu zespołu 13 archiwistów Wydział Ewidencji dokonał sprawdzeń **1056** osób wybranych na stanowiska prezydentów miast, burmistrzów, wójtów oraz członków zarządów województw i powiatów.

W trakcie bieżących prac kwalifikowano do wybrakowania druki K-3, zawierające wypisy z pomocy ewidencyjnych zgodnie z procedurą stworzoną w 2007 r. Powołane komisje brakowania zakwalifikowały do zniszczenia łącznie 1020 kart K-3 o charakterze manipulacyjnym.

5.1.2. Referaty/Sekcje Ewidencji

5.1.2.1. OBUiAD w Białymstoku

Stan ogólny kartotek będących w posiadaniu Referatu Ewidencji wynosił ok. **215 mb** kart ewidencyjnych. Wydzielony zasób aktowy Referatu obejmujący pomoce ewidencyjne liczył **19,08 mb** (1611 j.a.). W 2010 r. przybyło ok. **5 mb** kartotek (ok. 9050 kart), w tym większość to kartoteki członków PZPR b. WUSW w Olsztynie, karty ewidencyjne funkcjonariuszy oraz pracowników cywilnych

b. KW MO/WUSW w Białymstoku, Łomży, Olsztynie i Suwałkach oraz karty do kartotek b. OKBZp-NP w Białymstoku. Do zbioru wyodrębnionego IPN przekazano 7 kart ewidencyjnych (**0,002 mb**).

Prace nad porządkiem zasobu sprowadzały się do uzupełniania kartotek o nowe karty i ewentualnych korekt ich układu. Wraz ze skanowaniem kart ewidencyjnych zakończono prace nad łączeniem rozdrobionych podkartotek w dwie podstawowe kartoteki ogólnoinformacyjne, z zachowaniem kartotek pomocniczych, paszportowych oraz innych instytucji. Uporządkowano w ten sposób łącznie **175 mb** kartotek (w 2010 r. – 20,5 mb) z równoczesnym ich zabezpieczeniem nowymi kieszeniami foliowymi.

W roku sprawozdawczym digitalizowano dopływy do kartotek osobowych funkcjonariuszy SB, MO i pracowników cywilnych, kartoteki operacyjne i zagadnieniowe pionu MO b. KW MO w Białymstoku oraz kartotekę paszportową KW MO w Olsztynie dotyczącą wyjazdów na stałe. Do końca 2010 r. zeskanowano łącznie **298 230** kart ewidencyjnych, czyli **145,50 mb** kartotek (w okresie sprawozdawczym: **65 449** kart – **36,12 mb**). Formę cyfrową uzyskało też 148 j.a. pomocy ewidencyjnych (dotąd łącznie zeskanowano 231 j.a.). Wykorzystywano 2 stanowiska do digitalizacji zasobu kartotecznego, obsługiwane przez 2 pracowników.

Referat Ewidencji wspólnie z Referatem Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów dysponował 49 bazami danych obejmującymi łącznie ok. **1 600 000** rekordów, które w 2010 r. uzupełniono o ok. 50 000 rekordów. Tworzona w Referacie pomocnicza kartoteka ewidencyjna osiągnęła rozmiar ok. **45 mb** (ok. 170 000 kart).

5.1.2.2. OBUiAD w Gdańsku

Całość zasobu kartotecznego wynosiła z końcem 2010 r. **140 mb**. Inne pomoce ewidencyjne liczą **11,08 mb**. Przejęto z wojskowych komend uzupełnień **3,73 mb** kartotek osobowych żołnierzy pełniących służbę w wojskowym aparacie bezpieczeństwa (9183 karty). Do zbioru wyodrębnionego IPN w celu weryfikacji przesłano 9 kart (**0,01 mb**), Delegaturze ABW w Gdańsku przekazano 13 kart (**0,01 mb**), zaś do KWP w Gdańsku zwrócono 8456 kart (**3 mb**) odnoszących się do rejestracji milicyjnych.

Uporządkowano, nadano układ alfabetyczny i zabezpieczono poprzez włożenie do koszulek foliowych kartotekę książeczek żeglarskich b. KW MO w Gdańsku (5,37 mb, 14 587 kart); ponadto uporządkowano kartoteki osobowe żołnierzy (3,73 mb, 9183 karty) i nadano układ alfabetyczny kartotece paszportowej b. KW MO w Gdańsku (0,70 mb, 2119 kart).

W 2010 r. zeskanowano **22,99 mb** (**73 189** kart). Większość z nich stanowiły kartoteki paszportowe oraz kartoteki książeczek żeglarskich. Prace te były wykonywane na 3 stanowiskach przez 2 pracowników Referatu i osoby odbywające staż lub praktyki archiwalne w OBUiAD w Gdańsku. Dotychczas zeskanowano **123,66 mb** (**365 708** kart).

Referat Ewidencji korzystał do celów służbowych z baz danych liczących **85 847** rekordów. W 2010 r. wprowadzono **29 064** rekordy do baz już istniejących i dwóch nowo utworzonych: dzienniki archiwalne spraw oraz TW Wydziału WSW JW MSW w Gdańsku i skorowidze więźniów Zakładu Karnego w Sztumie w latach 1945–1957.

5.1.2.3. OBUiAD w Katowicach

Stan zasobu Referatu Ewidencji wynosi **827,77 mb** kartotek i **28 mb** innych pomocy ewidencyjnych. Metraż powiększył następujące nabytki: karty paszportowe przekazane przez Oddział IPN w Krakowie (5,86 mb), karty ewidencyjne żołnierzy przejęte z WKU (15,65 mb) oraz karty odzyskane z worów ewakuacyjnych (7 mb). Ponadto pozyskano 19 tomów (0,34 mb) inwentarzy akt osobowych funkcjonariuszy WUSW w Katowicach.

W 2010 r. porządkowano karty z tzw. worów ewakuacyjnych. Pracownicy OBUiAD z podartych części skompletowali, połączyli w całość, a następnie ułożyli w porządku alfabetycznym 12 787 kart.

Do tej pory zeskanowano **167,95 mb (348 572 karty)**. W 2010 r. rozpoczęto digitalizację kartoteki zagadnieniowej. W roku sprawozdawczym zeskanowano łącznie **11,15 mb (20 626 kart)**. Prace były prowadzone na 3 stanowiskach. Pod względem poprawności opisu zweryfikowano 52,36 mb (96 869 kart) zeskanowanych w programie EAKOI.

Pracownicy Referatu brali udział w tworzeniu inwentarza archiwalnego do zespołów WUSW w Bielsku-Białej i Częstochowie, a także baz EZAN i *Nexus*.

5.1.2.4. OBUiAD w Krakowie

Zasób kartoteczny OBUiAD w Krakowie obejmuje łącznie **629,74 mb**, natomiast inne pomoce ewidencyjne to razem **5,84 mb**. Pozyskano **0,01 mb** kart ewidencyjnych żołnierzy z wojskowych komend uzupełnień podległych Wojewódzkiemu Sztabowi Wojskowemu w Krakowie. Odnaleziono też i przejęto na stan Referatu Ewidencji **0,14 mb** dzienników rejestracyjnych i archiwalnych. Zasób kartoteczny zmniejszył się o **6,03 mb**. W większości były to fragmenty kartotek paszportowych przekazanych do OBUiAD w Katowicach. Ponadto zwrócono poprzednim dysponentom 0,12 mb kart, a 0,05 mb (203 karty) zostało przekazane do zbioru wyodrębnionego IPN.

Ułożono 99,45 mb kart, w tym 4 mb kartoteki zabezpieczono za pomocą kopert bezkwasowych.

W okresie sprawozdawczym większość z poddanych digitalizacji kartotek stanowiły kartoteki paszportowe oraz b. OKBZpNP. Łącznie zeskanowano **225,14 mb** kartotek z zasobu OBUiAD w Krakowie, w tym w okresie sprawozdawczym **74,55 mb (219 032 karty)**. Wykorzystywano 5 stanowisk przy obsadzie 1–4 osób. Prace związane z digitalizacją zmikrofilmowanych materiałów ewidencyjnych kontynuował Referat Gromadzenia OBUiAD w Krakowie.

Łącznie użytkowano 6 baz (oprócz EAKOI) liczących **487 432** rekordy. W roku sprawozdawczym do 5 baz danych tworzonych w Referacie Ewidencji wprowadzono 1857 rekordów.

5.1.2.5. OBUiAD w Lublinie

Zasób ewidencyjny OBUiAD w Lublinie wynosił **299,65 mb** (w tym **172,49 mb** kartotek). W 2010 r. pozyskano **1,3 mb** kart, z czego ponad połowę stanowiły karty ewidencyjne żołnierzy przekazane przez WKU. Ponadto przejęto karty ewidencyjne członków ORMO, karty ewidencyjne funkcjonariuszy SB (przekazane przez KWP) oraz kopie kart żołnierzy WSW (za pośrednictwem BUiAD w Warszawie).

W toku digitalizacji porządkowano kartoteki funkcjonariuszy/pracowników RSW oraz zabezpieczano karty koszulkami foliowymi. Czynności te objęły w okresie sprawozdawczym ok. 18 mb. Inne zabiegi zabezpieczające i konserwacyjne dotyczyły ok. 2 mb dokumentów.

W ciągu 2010 r. ukończono digitalizację kart z kartoteki funkcjonariuszy/pracowników RSW oraz kartoteki MOB WUSW Lublin i w całości zeskanowano tzw. kartotekę ujawnieniową. Zdigitalizowano też znaczną część kart członków ORMO. Formę cyfrową uzyskało w 2010 r. **80 580 kart (31,41 mb)**. Łącznie dotąd zdigitalizowano **87,29 mb** kartotek. W okresie sprawozdawczym działały okresowo 2 stanowiska skanowania.

W Referacie funkcjonowało 15 głównych zbiorów danych (nie licząc SEP), które obejmowały łącznie **723 729** rekordów. Wprowadzono do nich w 2010 r. **81 798** rekordów, w tym około połowy z nich złożyło się na 5 nowych baz. Prowadzono też dalsze prace nad odtwarzaniem zniszczonych na przełomie lat 1989–1990 inwentarzy akt grupy sygnaturowej I z WUSW w Białej Podlaskiej i w Chełmie.

5.1.2.6. OBUiAD w Łodzi

Referat Ewidencji OBUiAD w Łodzi posiada w swoim zasobie **221,01 mb** kartotek oraz **2,54 mb** oryginałów i kserokopii dzienników rejestracyjnych i archiwalnych b. WUSW w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu, Skierniewicach i Kaliszu. W opisywanym okresie z zasobu wyłączono

6 kart (**0,01 mb**), które przekazano do wyodrębnionego zbioru IPN. Wyłączenia dotyczyły kartoteki ogólnoinformacyjnej i zniszczeniowej b. WUSW w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach.

Referat posiada 12 baz (**903 526** rekordów). W związku z tworzeniem inwentarza WUSW w Sieradzu wprowadzono dane do bazy *Nexus* oraz dokonano **727** sprawdzeń osób w aplikacji PESEL-NET.

5.1.2.7. OBUiAD w Poznaniu

Zasób kartoteczny na koniec 2010 r. wynosił **246,52 mb**, natomiast ewidencyjny zasób aktowy **16,78 mb**. W okresie sprawozdawczym wydzielono z kartotek ogólnoinformacyjnych karty w celu przekazania ich do właściwych archiwów wyodrębnionych (**1,5 mb**). Do zasobu włączono karty ewidencyjne funkcjonariuszy MO, UB/SB i służby więziennej wyjęte z teczek osobowych podczas porządkowania materiałów archiwalnych (**0,01 mb**). Ponadto z ABW przejęto 228 kserokopii kart koordynacyjnych KW MO/WUSW w Poznaniu (**0,05 mb**).

Prowadzono prace porządkowe w kartotekach członków ORMO, w trakcie których zabezpieczono je z zastosowaniem koszulek foliowych. Przeprowadzono kwerendę w pomocach ewidencyjnych w celu zidentyfikowania zapisów na kartach kryptonimowych (bez nazwisk) przed ich zeskanowaniem i włączeniem do kartotek ogólnoinformacyjnych.

Kontynuując digitalizację zasobu kartotecznego, archiwiści wykonali **1700** skanów kart (**1,6 mb**), na co składały się karty wydzielone z materiałów aktowych, karty ewidencyjne funkcjonariuszy MO, UB/SB i służby więziennej oraz kartoteki kryptonimowe. Sprawdzono poprawność wykonania skanów i wprowadzonych danych oraz dokonano korekt w bazach. Łącznie od początku digitalizacji zasobu kartotecznego zeskanowano **82,74 mb**, co stanowi ponad **227 000** kart.

Realizowany był też projekt stworzenia aplikacji, która obejmuje rekonwersję ksiąg więziennych oraz skorowidzów zakładów więziennych z Rawicza i Wroniek. W ramach tego projektu zeskanowano kartotekę osób zmarłych w więzieniu we Wronkach w latach 1945–1956 (**0,3 mb**). Formę elektroniczną nadano również **24 j.a.** inwentarzy, protokołów brakowania akt SB oraz pomocy ewidencyjnych z lat 1955–1962.

Do bazy *Nexus* przekazano **30 329** rekordów, odnoszących się do podręcznego zasobu ewidencyjnego wraz z indeksami osobowymi oraz indeksów kartotek pomocniczych. Kontynuowano tworzenie indeksów elektronicznych oraz bazy spisów zdawczo-odbiorczych.

5.1.2.8. OBUiAD w Rzeszowie

Zasób kartoteczny OBUiAD w Rzeszowie liczył **297,66 mb**. Inne pomoce ewidencyjne należące do Referatu Ewidencji to razem **5,12 mb**.

W 2010 r. przejęto **0,92 mb** kart m.in. z WKU w Sanoku (0,56 mb) i w Jarosławiu (0,05 mb) oraz karty ewidencyjne funkcjonariuszy SB z KWP w Rzeszowie (0,01 mb).

Kartoteki są zabezpieczane przed zniszczeniem za pomocą koszulek foliowych, zaś sprawdzenie prawidłowości układu kartotek trwa na bieżąco.

Na początku 2010 r. poddano weryfikacji skany **26 100** kart z kartoteki zagadnieniowej b. WUSW w Rzeszowie.

Referat korzysta z 14 własnych baz komputerowych i 4 przejętych z innych instytucji, liczących łącznie **426 562** rekordy. Ponadto wykorzystywany jest ogólnopolski system informacji archiwalnej *Nexus*.

5.1.2.9. OBUiAD w Szczecinie

Referat Ewidencji OBUiAD w Szczecinie dysponował zasobem kartotecznym liczącym **124,93 mb** oraz zbiorem pomocy ewidencyjnych o łącznym metrażu **8,40 mb** (bez uwzględnienia

spisów zdawczo-odbiorczych). W 2010 r. przejęto z Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego **6,2 mb** kartoteki paszportowej, a z wojskowych komend uzupełnień **6,36 mb** kart ewidencyjnych. Z BUiAD w Warszawie pozyskano **0,15 mb** kart inwentarzowych odnoszących się do zbioru po b. GKBZpNP. Na stanie Referatu znajduje się obecnie 248 j.a., z czego 9 przejęto z RGOiOM w 2010 r.

W związku z digitalizacją zasobu kartotecznego sprawdzono prawidłowość układu 9,73 mb zeskanowanych kart i część z nich zabezpieczono koszulkami foliowymi. Zweryfikowano poprawność opisu i jakość skanów dla ponad 15 mb kart, zdigitalizowanych w 2009 r., a ok. 2000 kart poddano konserwacji. Sprawdzone i uporządkowano alfabetycznie kartoteki przekazane przez poszczególne WKU. Zabezpieczono i poddano konserwacji 16 pomocy ewidencyjnych.

W okresie sprawozdawczym zdigitalizowano **34 824** karty, co stanowi **9,73 mb**, głównie z kartoteki emigracyjnej b. KW MO/WUSW Koszalin. Przy digitalizacji pracowały 2 osoby na jednym stanowisku w systemie zmianowym. Łącznie od początku digitalizacji zeskanowano **81,82 mb**, tj. ok. **185 000** kart.

Referat Ewidencji korzystał w roku sprawozdawczym z 10 baz elektronicznych, liczących **384 705** rekordów. W 2010 r. dodano łącznie **85 278** rekordów oraz uzupełniono ok. 240 już istniejących pozycji. Referat uczestniczył też w pracach nad projektami ogólnopolskimi: uzupełniano bazę ewidencji spisów zdawczo-odbiorczych oraz system *Nexus*.

5.1.2.10. OBUiAD we Wrocławiu

Stan ogólny zasobu kartoteczny wynosił **963,03 mb**, a metraż pozostałych pomocy ewidencyjnych **8,57 mb**. W okresie sprawozdawczym przybyło **6,95 mb** kart, głównie przekazanych z dolnośląskich WKU. Do wyodrębnionego zbioru IPN przekazano 1 kartę wyłączoną ze zbioru ogólnego.

Prace porządkowe polegały na włączaniu do kartotek odtworzeniowych i paszportowych kart znalezionych w aktach (327 kart), porządkowaniu kartotek b. OKBZpNP oraz pomocniczych i paszportowych WUSW (13,60 mb), a także na zabezpieczaniu kart funkcjonariuszy przez wkładanie do koszułek foliowych (0,5 mb).

Kontynuowano digitalizację kartoteki zagadnieniowej KW MO we Wrocławiu oraz w całości zeskanowano kartotekę czynnych zainteresowań/kart rejestracyjnych WUSW we Wrocławiu. Łącznie w 2010 r. formę cyfrową uzyskało **8,78 mb** kartotek (**26 925** kart). Od początku procesu digitalizacji kartotek zeskanowano **161,76 mb** kartotek (**387 331** kart). Oddział IPN we Wrocławiu posiada 4 stanowiska do skanowania kartotek.

Referat Ewidencji wykorzystuje 10 baz z **889 448** rekordami, oprócz baz intranetowych (łącznie liczba rekordów z bazą *Nexus* wynosi 5 035 667). W 2010 r. wprowadzono do baz danych **6506** rekordów odnoszących się do materiałów archiwalnych przejętych w roku sprawozdawczym. Prace związane z pomocami ewidencyjnymi skupione były przede wszystkim na uzupełnianiu bazy *Nexus*.

5.1.2.11. Delegatura w Bydgoszczy

Zasób kartoteczny Delegatury w Bydgoszczy obejmuje łącznie **191,84 mb** oraz **3,9 mb** innych pomocy ewidencyjnych. W 2010 r. przejęto **0,68 mb** kartotek, na które w większości składają się kartoteki przekazane przez WKU i jednostki wojskowe (0,45 mb) oraz karty przekazane przez Sekcję Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów, które wyłączono z akt w trakcie prac porządkowych (0,22 mb).

W roku sprawozdawczym uporządkowano kartotekę paszportową i nadano jej układ alfabetyczny. Kartoteki żołnierzy LWP zostały scalone i uporządkowane rocznikami, a karty ewidencyjne, wyłączone z dokumentacji aktowej, zostały uporządkowane i scalone z kartoteką.

Digitalizacji poddano karty przekazane przez Sekcję Gromadzenia i włączone do kartotek: odtworzeniowej, ogólnoinformacyjnej oraz funkcjonariuszy (**132 karty**, tj. **0,07 mb**). Do 2010 r. zdigitalizowano 9 kartotek liczących **87,48 mb**. Sekcja posiada 2 skanery, obecnie skanowaniem zajmuje się jedna osoba.

Do realizacji bieżących zadań Sekcja Ewidencji opracowuje i wykorzystuje 7 baz danych, obejmujących **435 970** rekordów, przy czym w roku sprawozdawczym wprowadzono **4602** rekordy. Do bazy *Nexus* przekazano 2139 rekordów, dotyczących nabytków z 2010 r.

5.1.2.12. Delegatura w Kielcach

Zasób kartoteczny Delegatury IPN w Kielcach wynosił łącznie **49,65 mb** (inne pomoce – **0,68 mb**). W roku sprawozdawczym został uzupełniony o kartotekę ewidencyjną poborowych przejętą z WKU w Sandomierzu (**1 mb**).

W 2010 r. dokonano przeglądu kartotek MOB na zakłady pracy i na osoby oraz kartoteki pomocniczej kryptonimów i pseudonimów w celu przygotowania ich do digitalizacji. Ponadto do kartotek MOB zostały włączone karty pochodzące z kartoteki ogólnoinformacyjnej.

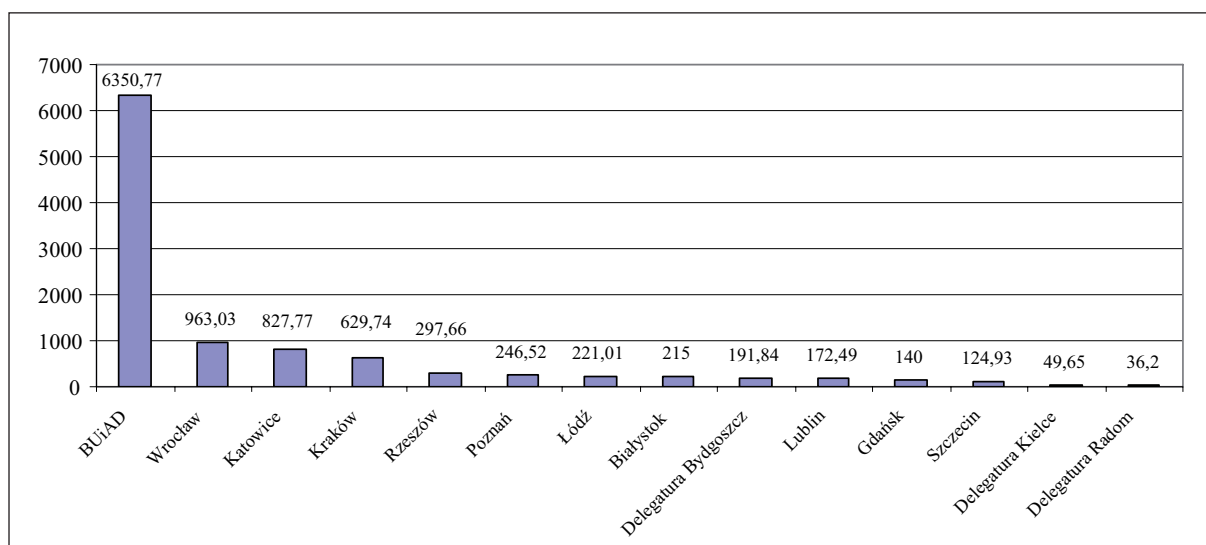
W 2010 r. zdigitalizowano kartotekę MOB na osoby (3,26 mb) i rozpoczęto digitalizację kartoteki MOB na zakłady pracy. W sumie w roku sprawozdawczym zeskanowano kartoteki o łącznym metrażu **4,83 mb**, co stanowi **12 583** karty. W latach 2008–2010 zdigitalizowano **43,48 mb** kartotek, przy czym część z nich została zeskanowana w OBUiAD w Krakowie.

5.1.2.13. Delegatura w Radomiu

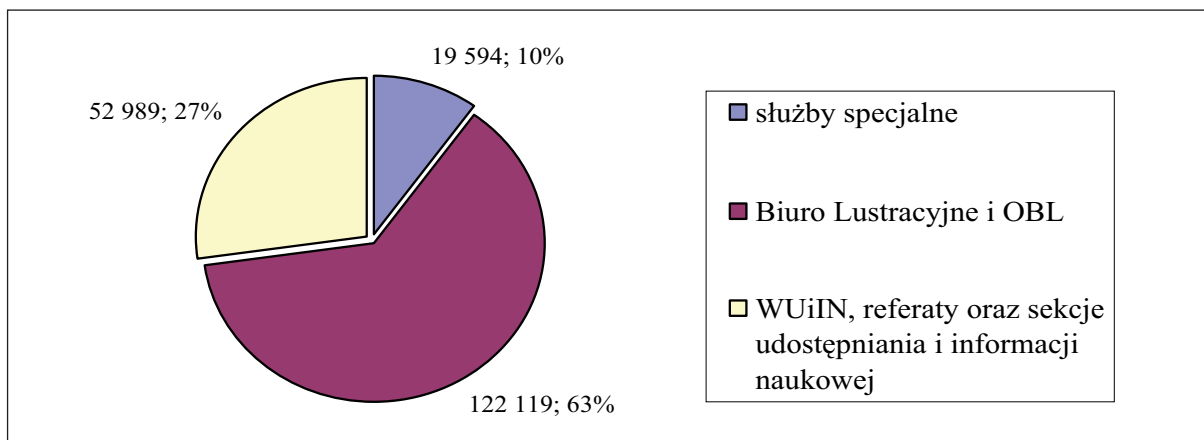
Wielkość zasobu kartotecznego w Delegaturze IPN w Radomiu w okresie sprawozdawczym nie uległa zmianom i wynosiła **36,2 mb**.

W 2010 r. zeskanowano **30** kart. Były to głównie karty ewidencyjne funkcjonariuszy MO/SB (**0,01 mb**). Zweryfikowano 739 kart. Od początku procesu digitalizacji skanowaniu poddano **56 592** karty (**24,18 mb**). Delegatura w Radomiu posiada jedno stanowisko do skanowania kartotek.

Delegatura wykorzystywała w roku sprawozdawczym 14 baz zawierających **21 043** rekordy, opisujące głównie zasób kartoteczny. Podstawową bazą jest *Nexus*, liczący na poziomie opisu jednostki archiwalnej **343 455** rekordów, a na poziomie indeksu osobowego **348 580** rekordów. W chwili obecnej tworzony jest również inwentarz akt WUSW w Radomiu, w ramach którego opracowano 8650 j.a.

Wykres 1. Zasób kartoteczny (wartości w mb)

Wykres 2. Liczba zrealizowanych zapytań

5.1.3. Ewidencja – dane statystyczne

Tabela 1. Liczba zapytań oraz udostępnionych akt*

Oddział	Liczba zapytań wpływających				Liczba zapytań zrealizowanych				Liczba j.a. udostępnionych/wypożyczonych			
	ogółem	służby specjalne	Biuro Lustracyjne i OBL	WUiIN, referaty i sekcje udostępniania i informacji naukowej	ogółem	służby specjalne	Biuro Lustracyjne i OBL	WUiIN, referaty i sekcje udostępniania i informacji naukowej	ogółem	służby specjalne	Biuro Lustracyjne i OBL	prokuratorzy**
BUiAD	45 500	13 882	13 682	17 936	45 276	17 962	8363	18 951	6114	1871	4157	86
Białystok	10 926	271	9123	1532	11 022	276	9176	1570	354	26	328	0
Gdańsk	11 281	122	8238	2921	11 662	122	8619	2921	3056	0	3056	0
Katowice	10 660	182	7758	2720	11 665	187	8529	2949	1532	12	1520	0
Kraków	11 857	130	8423	3304	12 624	130	8811	3683	1412	2	1410	0
Lublin	10 519	22	7912	2585	10 755	22	8056	2677	1206	0	1206	0
Łódź	11 443	159	8098	3186	11 457	159	8046	3252	2616	16	2600	0
Poznań	12 448	197	8342	3909	12 063	199	8518	3346	21	15	6	0
Rzeszów	14 257	67	11 489	2701	14 920	67	11 947	2906	2560	16	2544	0
Szczecin	12 007	97	8147	3763	12 253	98	8540	3615	1041	4	1037	0
Wrocław	11 746	208	8486	3052	12 413	209	8868	3336	170	127	43	0
Delegatura Bydgoszcz	10 921	151	8472	2298	10 349	163	8015	2171	1352	0	1352	0
Delegatura Kielce	9257	0	8367	890	9543	0	8491	1052	220	0	220	0
Delegatura Olsztyn	84	0	0	84	84	0	0	84	0	0	0	0
Delegatura Radom	8617	0	8178	439	8616	0	8140	476	202	0	202	0
Razem	191 523	15 488	124 715	51 320	194 702	19 594	122 119	52 989	21 856	2089	19 681	86

* Sprawy realizowane na rzecz innych podmiotów niż służby specjalne i BL oraz OBL są przekazywane do referatów ewidencji za pośrednictwem WUiIN, referatów i sekcji udostępniania i informacji naukowej.

** Rubryka dotyczy wyłącznie spraw realizowanych przez Wydział Ewidencji BUiAD i odnosi się do realizacji art. 39a ustawy o IPN.

Tabela 2. Digitalizacja kartotek

Oddział	Liczba zdigitalizowanych kart	Wielkość zdigitalizowanego zasobu w metrach bieżących	Liczba zweryfikowanych kart
BUiAD	808 450	406,45	108 900
Białystok	65 449	36,12	188 051
Gdańsk	73 189	22,99	50 000
Katowice	20 626	11,15	96 869
Kraków	219 032	74,55	251 179
Lublin	80 580	31,41	0
Łódź	0	0	0
Poznań	1700	1,6	0
Rzeszów	0	0	26 100
Szczecin	34 824	9,73	35 574
Wrocław	26 925	8,78	0
Delegatura Bydgoszcz	132	0,07	4521
Delegatura Kielce	12 583	4,83	0
Delegatura Radom	30	0,01	739
Razem	1 343 520	607,69	761 933

5.2. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów

Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów, jak również referaty i sekcje gromadzenia, opracowywania i obsługi magazynów w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów i delegaturach wykonywały zadania w zakresie:

- Przejmowania dokumentów do zasobu archiwalnego Instytutu Pamięi Narodowej;
- Porządkowania i archiwalnego opracowywania przejętej dokumentacji;
- Tworzenia pomocy archiwalnych w formie inwentarzy, w tym inwentarzy elektronicznych;
- Zabezpieczania i konserwacji dokumentów zgromadzonych w zasobie archiwalnym;
- Bieżącej obsługi magazynów archiwalnych, w tym dbania o właściwe warunki przechowywania dokumentów;
  - Digitalizacji zasobu archiwalnego (w BUiAD zasób aktowy i mikrofilmowy digitalizuje Wydział Obsługi Bieżącej);
  - Prowadzenia archiwów zakładowych, przejmujących dokumentację spraw zakończonych z komórek organizacyjnych Instytutu Pamięi, oraz jej udostępniania.

5.2.1. Wydział Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów

5.2.1.1. Stan zasobu

Na dzień 31 grudnia 2010 r. zasób archiwalny Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów wynosił **30 718,53 mb**, przy czym wielkość nabytków w okresie od stycznia do grudnia 2010 r. osiągnęła wartość **99,25 mb**.

Największą grupę przyjętych dokumentów stanowiły materiały archiwalne z instytucji wojskowych: Centralnego Archiwum Wojskowego, wojskowych komend uzupełnień, Archiwum Ministerstwa Obrony Narodowej (**81,91 mb**). W okresie sprawozdawczym kontynuowano proces przeglądu i typowania w sieci wojskowych komend uzupełnień akt personalnych żołnierzy wojskowych organów bezpieczeństwa. W wyniku tych prac z WKU Warszawa-Śródmieście, Warszawa-Żoliborz

i Warszawa-Praga Północ przejęto 4883 j.a. (19,2 mb) akt i kart ewidencyjnych. Prowadzony był też przegląd dokumentacji przechowywanej w WKU Warszawa-Praga Południe oraz weryfikacja poprawności spisów zdawczo-odbiorczych z WKU Ostrołęka, Nowy Dwór Mazowiecki, Wyszków. W oparciu o ustalenia poczynione z MON przyjęto do zasobu archiwalnego IPN dokumentację z archiwów podległych CAW. Dotyczy to m.in. akt jednostek Wojskowej Służby Wewnętrznej (224 j.a., 9,6 mb), prokuratur Wojsk Wewnętrznych (1164 j.a., 25,2 mb), a także teczek akt personalnych sędziów i prokuratorów wojskowych (11 j.a., 0,2 mb). Centralne Archiwum Wojskowe przekazało akta postępowania prowadzonego przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego przeciwko płk. Ryszardowi Kuklińskiemu (8 j.a., 0,3 mb). Nabytki z archiwów wojskowych uzupełniły również tecki akt personalnych żołnierzy przekazane przez Komendę Główną Żandarmerii Wojskowej (68 j.a., 0,38 mb).

Kolejną grupę przejmowanej dokumentacji stanowiły materiały archiwalne z Głównego Archiwum Policji oraz Komendy Stołecznej Policji w Warszawie (**6,6 mb**). Przegląd kontynuowany w tych instytucjach przez pracowników Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów skutkował dopływem do zbioru akt personalnych funkcjonariuszy, zbioru dokumentacji administracyjnej jednostek MO oraz zarządzeń i decyzji komendantów MO. Z GAP pozyskano również 18 j.a. materiałów filmowych dotyczących m.in. obchodów w 1984 r. 40-lecia MO i SB; oględzin miejsca katastrofy samolotu rządowego w 1973 r.

W ramach nabytków z sądów i prokuratur powszechnych warto wyróżnić przyjęte do zasobu BUiAD z Sądu Okręgowego w Warszawie akta sprawy karnej przeciwko generałom W. Ciastoniowi i Z. Płatkowi (42 j.a., **1,5 mb**).

Komenda Główna Straży Granicznej przekazała do IPN protokoły i mapy dotyczące delimitacji granicy państwowej wytworzone przez jednostki podlegające Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego (30 j.a., **0,98 mb**).

Podjęto także działania mające na celu zebranie całości danych na temat dokumentacji wytworzonej i przechowywanej w b. Wydziale Ochrony i Dowodzenia Centralnego Zarządu Zakładów Karnych. W oparciu o nadsyłane z OBUiAD dane wystąpiono do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z propozycją dokonania szczegółowych uzgodnień w zakresie przyszłej współpracy.

W 2010 r. kontynuowano starania mające na celu wypracowanie procedury przekazywania do zasobu archiwalnego Instytutu akt przechowywanych w archiwach podległych NDAP, które zgodnie z zapisami powinny zostać przekazane do IPN. W oparciu o umowę użyczenia przekazano do IPN dokumenty z Archiwum Akt Nowych (akta personalne ministrów spraw wewnętrznych – 23 j.a., **0,14 mb**) i Archiwum Państwowego m.st. Warszawy (akta sprawy przeciwko W. Sile-Nowickiemu i innym – 5 j.a., **0,4 mb**). Sporządzono także projekt wniosku do NDAP z prośbą o ujednoczenie procedur w tym względzie.

Ważną grupę nabytków stanowiły również kopie dokumentacji pozyskanej w ramach współpracy z archiwami zagranicznymi:

- z Wydzielonego Archiwum Państwowego Służby Bezpieczeństwa Ukrainy – zbiór elektronicznych kopii dokumentów dotyczących stosunków polsko-ukraińskich w latach 1930–1969;
- ze Studium Polski Podziemnej – zbiór elektronicznych kopii materiałów filmowych dotyczących pogrzebu gen. T. Bora-Komorowskiego, Powstania Warszawskiego oraz materiałów mikrofilmowych zawierających kopie prasy podziemnej, a także tabele i zestawienia ze stanu przemysłu polskiego;
- z Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce – elektroniczne kopie zespołów Ukraińska Misja Wojskowa w Polsce, Poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej w Rio de Janeiro, Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Watykanie, Samodzielna Placówka Wywiadowcza ESTEZET, Radio Wolna Europa, zbiór elektronicznych kopii mikrofilmów dot. czasopisma „Nowy Świat” (polonijny dziennik wydawany w Nowym Jorku).

Z dużej partii darów przekazanych do zasobu archiwalnego IPN przez osoby prywatne warto wymienić Dokumenty Rady Naczelnej Koła Byłych Żołnierzy AK w Londynie (65 j.a., 1 mb) oraz

Archiwum Samorządu Studentów Akademii Medycznej w Warszawie (11 j.a., 0,18 mb), zeszyt pracy i notatki płk. Stanisława Zarakowskiego (3 j.a., 0,08 mb), kartotekę osób represjonowanych wytworzoną przez Prymasowski Komitet Pomocy Osobom Pozbawianym Wolności i ich Rodzinom (0,58 mb), dokumenty z okresu Powstania Warszawskiego, odnalezione w czasie prac budowlanych na terenie prywatnej posesji, oraz zbiór listów wysłanych z obozu koncentracyjnego Mauthausen.

Z uwagi na trwający proces weryfikacji dokumentacji z zasobu archiwalnego BUiAD, w 2010 r. wyłączono **360,15 mb**. Wielkość ubytków kształtowały przede wszystkim prace przy realizacji Uchwały nr 3/09 Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 14 lipca 2009 r. w sprawie dokonania dyslokacji materiałów w ramach sieci archiwalnej Instytutu Pamięci Narodowej akt postępowań prokuratorskich i sądowych prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego (Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r. o zbrodniarzach faszystowsko-hitlerowskich i zdrajcach Narodu Polskiego). W ten sposób rozesłano **315,5 mb** dokumentacji do OBUiAD w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Wrocławiu oraz do Delegatury w Kielcach.

Ponadto ze względu na zasadę pertynencji terytorialnej wyłączono z zasobu BUiAD i rozesłano do właściwych oddziałów i delegatur IPN dokumenty wytworzone przez ORMO (ok. **8 mb**).

5.2.1.2. Opracowywanie zasobu archiwalnego (dokumentacja aktowa)

Proces opracowywania dokumentacji aktowej w BUiAD w 2010 r. obejmował następujące zadania:

1. Opracowywanie techniczne jednostek archiwalnych wytypowanych w toku kwerend do udostępnienia. Łącznie opracowano **18 213 j.a.** Czynność polegała na zabezpieczeniu teczki w taki sposób, aby uchronić ją przed zniszczeniem, kradzieżą bądź zagubieniem. Jednocześnie zgodnie z przyjętą wcześniej praktyką w zakres tych prac wchodziła także odbudowa układu poszczególnych dokumentów wewnątrz teczki.

2. Kontynuacja prac nad opracowywaniem materiałów przekazanych do zasobu IPN w workach ewakuacyjnych w stanie tzw. rozsypu. Dokumentację tę po wstępnej selekcji i wyodrębnieniu tematu scalano, tworząc zwarte jednostki archiwalne. Materiał, który nie został skompletowany w teczki spraw, ułożono w fascykuly, przyjmując zasadę przyporządkowania dokumentów poszczególnym komórkom i jednostkom organizacyjnym. Działaniom tym towarzyszyło tworzenie archiwalnych pomocy ewidencyjno-informacyjnych w wersji elektronicznej. W 2010 r. zostały opracowane w ten sposób m.in.:

- Broszury, biuletyny wewnętrzne, zarządzenia, wydawnictwa książkowe MSW (**34,4 mb, 7900 j.a.**);
- Materiały wytworzone przez Zarząd WSW Jednostek Wojskowych MSW (**6,5 mb, 422 j.a.**);
- Materiały byłego Wydziału IV Biura „C” MSW dotyczące Iwana Ohijenki, ukraińskiego teologa prawosławnego, filologa, historyka literatury i kultury (**1,7 mb, 165 j.a.**);
- Dokumentacja Biura Paszportów i Dowodów Osobistych MSW (**5,8 mb, 152 j.a.**);
- Materiały wytworzone przez Wydział Paszportów Komendy Stołecznej MO w Warszawie, Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Warszawie, WUSW w Płocku i Radomiu oraz referaty paszportów rejonowych urzędów spraw wewnętrznych w Wołominie i Pruszkowie (**5,2 mb, 244 j.a.**).

3. Budowa Systemu Informacji Archiwalnej *Nexus*. W 2010 r. pracownicy BUiAD wprowadzili do systemu *Nexus* **1 685 964** rekordy na poziomie opisu jednostki archiwalnej oraz **1 715 469** rekordów na poziomie opisu indeksu osobowego.

Docelowo system *Nexus* ma zobrazować cały zasób archiwalny Instytutu. Są w nim ewidencjonowane jednostki archiwalne zachowane w postaci dokumentacji aktowej (teczki), mikrofilmów, dokumentacji audiowizualnej (na poziomie opisu jednostki archiwalnej). Obok opisu jednostek archiwalnych oraz osób w nich wymienionych system pozwala na umieszczenie informacji kon-

tekstowej, która przybliży użytkownikom warunki wytworzenia i użytkowania materiałów archiwalnych, pozwalając lepiej interpretować ich znaczenie.

W październiku 2010 r. dokonano integracji systemów *Nexus* oraz *Paszporty 2* (po wcześniejszych pracach analitycznych). Efektem tego jest potężna „hurtownia” danych prezentujących opisy jednostek archiwalnych wg ujednoliconego kwestionariusza (ok. **14 mln** rekordów). Podczas integracji zachowano również możliwość podglądu danych ze starego systemu. Jest to pierwsze publiczne udostępnienie rejestru b. MSW. Rekordy te czekają teraz na weryfikację ze stanem magazynowym.

4. Kontynuacja elektronicznej inwentaryzacji dokumentacji, odbywająca się poza systemem *Nexus*, jednak skutkująca docelowo zaimportowaniem do niego wszystkich stworzonych poza systemem danych. W 2010 r. prace inwentaryzacyjne dotyczyły m.in.:

- Dokumentacji organów represji i administracji III Rzeszy Niemieckiej;
- Dokumentacji wojskowych organów bezpieczeństwa państwa polskiego, w tym akt operacyjnych Głównego Zarządu Informacji WP, WSW oraz Zarządu II Sztabu Generalnego WP;
- Dokumentacji cywilnych organów bezpieczeństwa państwa polskiego, w tym akt paszportowych Komendy Stołecznej MO w Warszawie, akt administracyjnych MSW, kart uposażeń Wyższej Szkoły Oficerskiej MSW w Legionowie, zbioru akt więziennych;
- Dokumentacji prokuratur i sądów powszechnych, w szczególności akt postępowań prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego, jak również akt innych sądów dotyczących osób represjonowanych z motywów politycznych,
- Kopii dokumentacji przejętej z archiwów i instytucji zagranicznych.

5. Prace nad projektem *Index pamięci Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom w czasie II wojny światowej*. W bieżącym roku opracowano **224 j.a.**, zwiększając o taką samą liczbę rekordów tworzoną równocześnie elektroniczną bazę danych.

5.2.1.3. Skontrum

1. W 2010 r. skontrum zasobu archiwalnego BUiAD w Warszawie objęło 1000,6 mb materiałów archiwalnych, a efekt tych prac stanowią 434 protokoły skontrum.

2. W okresie od 16 listopada 2009 r. do 28 maja 2010 r. zostało przeprowadzone skontrum materiałów archiwalnych, znajdujących się w zbiorze wyodrębnionym, w którym przechowywana jest dokumentacja przekazana przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W wyniku prac skontrolnych sporządzono 737 protokołów.

3. Od 31 maja 2010 r. do 2 sierpnia 2010 r. zostało przeprowadzone skontrum znajdujących się w zbiorze wyodrębnionym materiałów archiwalnych, przekazanych przez Agencję Wywiadu. W wyniku prac skontrolnych sporządzono 79 protokołów. Nie wykazano żadnych braków.

4. W dniu 29 października 2010 r. rozpoczęto skontrum materiałów archiwalnych, znajdujących się w zbiorze wyodrębnionym, zawierającym akta przekazane przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego. Do dnia 31 grudnia 2010 r. sporządzono 9 protokołów. Nie stwierdzono dotąd żadnych braków w materiałach archiwalnych.

5.2.1.4. Opracowywanie, konserwacja i digitalizacja dokumentacji audiowizualnej

Audiowizualny zasób BUiAD tworzą materiały fotograficzne, filmowe i dźwiękowe. W jego skład wchodzi ok. **3,5 mln** zdjęć, **1387 j.a.** materiałów filmowych oraz **459 j.a.** zawierających zapis dźwiękowy.

Działania skupione wokół opracowywania dokumentacji audiowizualnej przebiegały w kilku powiązanych ze sobą nurtach. Pierwszy polegał na digitalizacji, opracowaniu technicznym i merytorycznym materiałów audiowizualnych, z uwzględnieniem podziału na filmy, fotografie i nagrania foniczne. Drugi zmierzał do budowy odpowiedniego środowiska informatycznego, pozwalającego na cyfrowe opracowanie materiałów. Trzeci nakierowany był na rozszerzenie wiedzy o materiałach

audiowizualnych wytworzonych i gromadzonych przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa, znajdujących się obecnie w zasobie IPN.

Przebieg procesu opracowywania dokumentacji fotograficznej w BUiAD objął następujące zagadnienia:

1. Digitalizacji materiałów zdjęciowych podlegały przede wszystkim fotografie przejęte z archiwum Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Łączna pojemność wytworzonych danych cyfrowych materiałów fotograficznych wyniosła **549,78 GB** w **25 395** plikach.

2. Inwentaryzacja elektroniczna zeskanowanych fotografii w systemie ZEUS, zasilonym w 2010 r. **2299** nowymi rekordami. Ze względu na prace nad inwentarzem zasobu fotografii GKBZpNP dokończono jedynie opis tematów: Kampania wrześniowa 1939 r., w tym skany zdjęć pozyskane przez IPN w 2008 r. z National Archive and Records Administration (NARA) w College Park (Maryland, USA); pierwsza i trzecia pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski.

3. Tworzenie od marca 2010 r. inwentarza zasobu fotografii GKBZpNP. Prace polegały na wykonywaniu opisów merytorycznych 798 tematów zdjęć luźnych i 120 albumów wchodzących w skład opracowywanego zbioru. Za temat zdjęć luźnych przyjęto hasło tematyczne nadane w Głównej Komisji.

Proces opracowywania dokumentacji filmowej objął następujące zagadnienia:

1. Konserwacja **55 j.a.** w ramach umowy o współpracy z Instytutem Józefa Piłsudskiego w Nowym Jorku oraz **9 j.a.** przejętych ze Straży Granicznej.

2. Digitalizacja **242 j.a.**, co stanowiło **311,6 GB**.

3. Kontynuacja procesu przenoszenia zdigitalizowanych materiałów filmowych z kaset DV-cam/HDV do systemu cyfrowej obróbki obrazu AVID. W 2010 r. na macierz dyskową zaimportowano **59 j.a.** o łącznej pojemności **185,14 GB**.

4. Konserwacja i digitalizacja materiałów filmowych nadesłanych z oddziałów i delegatur IPN. Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. do Sekcji Opracowywania Dokumentacji Audiowizualnej przekazano **184 j.a.**

Proces opracowywania dokumentacji fonicznej objął zagadnienia:

1. Kontynuacja wyodrębniania materiałów dźwiękowych z dokumentacji aktowej.

2. Digitalizacja **70 j.a.** o łącznej pojemności **108,63 GB**.

Sekcja koordynowała również prace nad modyfikacją systemu ZEUS dla potrzeb opracowywania materiałów dźwiękowych i filmowych. Prace testowe zakończono w grudniu 2010 r. i zainstalowano aplikację na komputerach Sekcji Opracowywania Dokumentacji Audiowizualnej.

5.2.1.5. Konserwacja

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono konserwację obiektów stanowiących zasób archiwalny zarówno BUiAD, jak i oddziałów oraz delegatur IPN. Obiekty kierowane są do Pracowni Konserwacji w procesie ich wypożyczenia. Konserwacja finalizowana jest wykonaniem kopii cyfrowej przez Pracownię Digitalizacji i Reprografii Wydziału Obsługi Bieżącej według przyjętych w IPN standardów. Po digitalizacji obiekty otrzymują właściwą oprawę introligatorską. W 2010 r. pracom obejmującym pełną konserwację obiektów, czyli oczyszczanie z brudu, rozdzielanie kart i oczyszczanie z nalotów grzybowych, prasowanie, reperacje, laminowanie, formatowanie, zszywanie i oprawę, poddano łącznie **218 j.a.** Do najciekawszych prac w tym okresie można zaliczyć:

1. Konserwację różańca z chleba, wykonanego przez osadzonego w więzieniu w Potulicach;

2. Prace przy zabezpieczeniu mikrofilmów przekazanych przez Studium Polski Podziemnej w Londynie;

3. Konserwację albumu fotograficznego pt. *Martyrologia nauczycieli bydgoskich w latach 1939–1945* przyjętego do zasobu BUiAD z archiwum GKBZpNP;

4. Konserwację ulotki dot. akcji balonowej NSZZ „Solidarność”;
5. Konserwację materiałów z ekshumacji z akt sprawy OKBZpNP dot. zbrodni hitlerowskich na terenie Kobierzyna;
6. Konserwację i wykonanie klasera do przechowywania pieczęci niemieckich jednostek administracji cywilnej i wojskowej oraz jednostek wojskowych z terenu Generalnego Gubernatorstwa;
7. Konserwację akt KBW zawierających różnego formatu mapy na kalce technicznej.

Pod koniec 2010 r. rozpoczęto konserwację mapy sytuacyjnej z Departamentu Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa. Prace przy tym obiekcie są utrudnione ze względu na duży format i wrażliwość na wodę, gdyż na mapę naniesione są opisy wykonane farbami wodnymi.

W ramach zadań Sekcji Konserwacji Materiałów Archiwalnych prowadzono kontrolę warunków przechowywania archiwaliów w pomieszczeniach magazynowych i wybranych miejscach pracy IPN. Przeprowadzono również doraźne badania mikrobiologiczne dokumentów podejrzanych o skażenie mikrobiologiczne. Czynności konserwatorskie są rejestrowane w dzienniku działań Pracowni Konserwacji, który stanowi część składową systemu *Nexus*.

5.2.1.6. Magazyny archiwalne

Na dzień 31 grudnia 2010 r. WGOiOM sprawował opiekę nad 23 pomieszczeniami magazynowymi. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2010 r. magazyny archiwalne BUiAD zrealizowały ogółem **126 664** zamówienia na wypożyczenie jednostek archiwalnych. Na stan magazynu przyjęto ponownie **120 859 j.a.**

Podobnie jak w latach ubiegłych, dokonywano prac porządkowych i reorganizacyjnych. Dyslokacja zasobu pomiędzy magazynami skutkowałą przemieszczeniem ok. **500 mb** akt.

Pod kontrolą Sekcji Obsługi Magazynów grupa stażystów kontynuowała prace nad zbiorem książeczek paszportowych. Działania te polegały na odbudowie układu pierwotnego sygnatur w ramach poszczególnych serii. Dokumentacja ta, wyselekcjonowana ze względu na aktotwórcę jeszcze w 2009 r., liczyła **3700 mb**. W 2010 r. odtworzono układ dla serii akt paszportowych z Ciechanowa, Grodziska Mazowieckiego, Legionowa, Piaseczna, Płocka, Warszawy-Ursynów.

Finalizowano także ewidencjonowanie oraz odtwarzanie pierwotnego układu dokumentacji wytworzonej bądź zarchiwizowanej przez WSW. Ostatni etap tych prac dotyczył zabezpieczenia materiałów archiwalnych przez zapakowanie ich w pudła z tektury bezkwasowej. Na dzień 31 grudnia 2010 r. dokumentacja ta liczy 44 209 j.a., z czego 21 010 posiada nową sygnaturę i jest zapakowane w pudła bezkwasowe.

Dokonano również brakowania elektronicznych kopii materiałów archiwalnych, przechowywanych w postaci płyt CD w magazynach BUiAD. Komisja powołana przez Dyrektora Biura, składająca się z przedstawicieli Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów, Wydziału Udostępniania i Informacji Naukowej oraz Wydziału Obsługi Bieżącej, sporządziła protokół oceny dokumentacji niearchiwalnej wraz z załączonym wykazem tych jednostek. Wytypowano do zniszczenia wszystkie nagrane płyty CD, które posiadają więcej niż jeden egzemplarz (4461 sztuk). Następnie komisyjnie zniszczono przedmiotowe kopie, co potwierdzono protokołem zniszczenia.

Topografię materiałów archiwalnych, funkcjonującą od 2007 r. na poziomie spisu w aplikacji *Wypożyczenie2*, w 2010 r. rozpoczęto wprowadzać do nowego modułu w aplikacji *Nexus*, przy czym poziom opisu objął jednostkę archiwalną. W okresie sprawozdawczym topografię stworzono dla **2 240 404** obiektów. Jednocześnie trwały prace nad wdrożeniem aplikacji *Wypożyczenie2* w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów oraz w delegaturach IPN.

5.2.1.7. Archiwum Zakładowe

Na dzień 31 grudnia 2010 r. zasób Archiwum Zakładowego liczy **31 357 j.a.**, co stanowi **431,17 mb** (z czego kategorii „A” **13 813 j.a.**, tj. **140,03 mb**, a kategorii „B” **17 544 j.a.**, tj. **291,14 mb**), zarejestrowanych na **865** spisach zdawczo-odbiorczych.

Włączono w 2010 r. do zasobu Archiwum **4978 j.a.**, co stanowi **77,16 mb** (z czego kategorii „A” **2272 j.a.**, tj. **22,68 mb**, natomiast kategorii „B” **2706 j.a.**, tj. **54,48 mb**), rejestrując je na **105** spisach zdawczo-odbiorczych.

W okresie sprawozdawczym Archiwum Zakładowe wypożyczyło **1258 j.a.**

Wydano zgodę na wybrakowanie dokumentacji kategorii „BC” w Audycie Wewnętrznym (**7 j.a.**, tj. **0,01 mb**), BUiAD (**17 j.a.**, tj. **1,0 mb**) oraz Sekretariacie Prezesa i zastępców prezesa (**184 j.a.**, tj. **2,96 mb**). Łącznie do wybrakowania przeznaczono **208 j.a.**, co stanowi **3,97 mb**.

W celu lepszej administracji zasobem Archiwum Zakładowego prowadzona jest aplikacja AZAK, do której wpisano w 2010 r. **3731** rekordów (łącznie baza zawiera **18 731** rekordów).

Kontynuowano prace wstępne w zakresie realizacji Uchwały nr 5/09 Kolegium IPN–KŚZpNP z 8 września 2009 r. w sprawie wyłączenia materiałów po byłej GKBZpNP znajdujących się w Archiwum Zakładowym i włączenia ich do zasobu historycznego IPN.

Pracownicy Archiwum Zakładowego prowadzili konsultacje lub szkolenia w zakresie instrukcji kancelaryjnej i archiwalnej w Gospodarstwie Pomocniczym IPN, Sekretariacie Prezesa, Biurze Lustracyjnym, Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Biurze Budżetu Finansów i Kadr, Biurze Organizacyjnym, Audycie Wewnętrznym, Biurze Edukacji Publicznej, Biurze Ochrony oraz dla Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.

We wrześniu 2010 r. została przeprowadzona kontrola działalności Archiwum Zakładowego, w wyniku której stwierdzono, iż przedmiotowa komórka organizacyjna funkcjonuje sprawnie i prawidłowo, zgodnie z przepisami określonymi w *Regulaminie działania archiwum zakładowego*.

5.2.2. Referaty/Sekcje Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów

5.2.2.1. OBUiAD w Białymstoku

Ogólny stan zasobu na koniec 2010 r. osiągnął wielkość **3271,47 mb** akt. W okresie sprawozdawczym pozyskano **24,23 mb** materiałów archiwalnych. Zdecydowaną większość nabytków, tj. **21,86 mb** akt, przejęto w wyniku przeglądu archiwów zakładowych jednostek organizacyjnych policji. Z archiwów wojskowych komend uzupełnień pozyskano **0,96 mb** dokumentacji, głównie akt osobowych oraz kart ewidencyjnych poborowych odbywających służbę w wojskowych organach bezpieczeństwa. Od osób prywatnych przyjęto darowizny o łącznej wielkości **1 mb**, z czego największą stanowi zbiór materiałów zgromadzonych przez Helenę Pasierbską – założycielkę i prezesa Stowarzyszenia „Rodzina Ponarska”. Do Delegatury IPN w Olsztynie przekazano zbiór akt jednostek organizacyjnych więziennictwa podległych Okręgowemu Zarządowi Zakładów Karnych w Olsztynie liczący **120,1 mb**.

W okresie sprawozdawczym prace związane z porządkowaniem i opracowaniem zasobu zdominował projekt edycji inwentarzy archiwalnych akt wytworzonych przez WUSW w Łomży i Suwałkach. Prace te polegały na uzupełnieniu opisów w bazie *Nexus*, systematyzacji chronologii i struktury wewnętrznej, zgodnie z wytycznymi Zespołu Metodycznego, oraz przygotowaniu wstępu do inwentarza. W wyniku podjętych działań zmodyfikowano **11 341** rekordów.

Dużo uwagi poświęcono stworzeniu ewidencji akt spraw prowadzonych przez sądy i prokuratury na mocy tzw. dekretu sierpniowego, a przejętych z GKŚZpNP w 2009 r. Wersja elektroniczna pomocy zostanie włączona do bazy *Nexus* po ukończeniu całości prac. W okresie sprawozdawczym opisano **1517 j.a.**, tj. ok. **57 proc.** zbioru.

Kontynuowano prace nad bazą danych ewidencji zasobu *Nexus*, które polegały na oczyszczeniu wcześniej przekazanych danych z błędów, poprawieniu głębi informacyjnej opisów oraz dołączeniu indeksów osobowych. Bazę zasiłowały też rekordy dotyczące akt paszportowych zaimportowane z Systemu Ewidencji Paszportowej i baz przekazanych przez OBUiAD. W 2010 r. wprowadzono

791 898 rekordów zasobu oraz **798 479** rekordów indeksu. Oprócz tego dokonano modyfikacji **13 724** istniejących rekordów.

Rozpoczęto prace nad uporządkowaniem akt paszportowych zgodnie z układem pierwotnym sygnatur wytwórcy. Dotąd objęły one ok. 187 mb akt paszportowych WUSW w Białymstoku i w Suwałkach. Dokonano też zmiany klauzul 8302 j.a., w większości mikrofilmów. Opracowaniu technicznemu akt przed udostępnieniem poddano **4115 j.a.** Czynnościami zabezpieczającym przed zniszczeniem poddano łącznie 286 j.a.

W 2010 r. w OBUiAD w Białymstoku dokonano digitalizacji **451 j.a.**, **6376** mikrofilmów oraz **223** fotografii. Od początku digitalizacji zasobu wykonano kopie elektroniczne **1014 j.a.**, **12 540** mikrofilmów i mikrofisz i **1257** obrazów. Do aplikacji EZAN wprowadzono 73 rekordy. W lutym zakończono prace nad digitalizacją zasobu mikrofilmowego Oddziału za pomocą specjalistycznego skanera, który następnie przekazano do Oddziału w Lublinie. W celu usprawnienia prac związanych z digitalizacją zasobu Referat pozyskał nowy skaner. Wyposażenie OBUiAD stanowi 5 skanerów.

Zasób przechowywany jest w 10 pomieszczeniach magazynowych o powierzchni 523,4 m² usytuowanych na trzech kondygnacjach. W omawianym okresie przeprowadzono generalne sprzątnięcie magazynów. Dobry stan higieniczny pomieszczeń magazynowych potwierdziły wyniki badań środowiskowych warunków pracy.

5.2.2.2. OBUiAD w Gdańsku

Z końcem 2010 r. zasób obejmował **3472,58 mb**. Na **78,34 mb** nabytków w większości złożyły się akta personalne i karty ewidencyjne żołnierzy LWP przekazane przez WKU (49,45 mb) oraz materiały z OKŚZpNP (18,76 mb). Pozyskano też 1,51 mb dokumentacji w formie darów od Społecznego Komitetu Budowy Pomników Ofiar Grudnia 1970 w Gdyni, Witolda Andrzeja Bielachowicza, Ryszarda Dąbrowskiego, Romana Jankowskiego, Zofii Madej, Waldemara Dunajewskiego, Edwarda Mellera i Magdaleny Tyszkiewicz. Wśród nich znalazły się fotografie dokumentujące wydarzenia na Wybrzeżu w 1970 i 1980 r. oraz materiały na temat działalności NSZZ „Solidarność” i innych organizacji opozycyjnych, m.in. nietypowe obiekty: flagi, transparenty, ulotki i matryce offsetowe.

Podczas przeglądu w jednostkach WKU podlegających Wojewódzkim Sztabom Wojskowym w Gdańsku i w Olsztynie wytypowano do przejścia 3168 j.a. oraz 10 210 kart ewidencyjnych. Łącznie z WKU przejęto **3094 j.a.** akt personalnych żołnierzy oraz **9042** karty ewidencyjne.

W jednostkach policji przejrzano 13 760 j.a. i wytypowano do przejścia 81 j.a. W 2010 r. przejęto **235 j.a.** Sądy i prokuratury Apelacji Gdańskiej, a także areszty śledcze i zakłady karne przeprowadzają na potrzeby IPN kwerendę dotyczącą materiałów znajdujących się w zainteresowaniu Instytutu. W roku sprawozdawczym przejęto z tych instytucji odpowiednio **136 j.a.** i **290 j.a.**

Z GKŚZpNP w Warszawie przejęto akta b. OKŚZpNP w Gdańsku w liczbie 1955 j.a. Jest to dokumentacja dotycząca spraw karnych prowadzonych na podstawie dekretów z dnia 31 sierpnia 1944 r. i 28 czerwca 1946 r.

Opracowaniu technicznemu poddano łącznie **2595 j.a.**

Na początku 2010 r. w związku z uruchomieniem aplikacji *Nexus* ukończono uzupełnianie indeksu osób występujących w materiałach archiwalnych (**63 180** rekordów). Do aplikacji ZEUS wprowadzono **1186** rekordów, a bazę EZAN uzupełniono o **312** dokumentów.

Skontrum przeprowadzone na podstawie 115 spisów zdawczo-odbiorczych objęło **108,23 mb**, czyli **26 142 j.a.**

W 2010 r. zeskanowano **1164 j.a.** dokumentacji aktowej, a od początku prac nad digitalizacją – **3295 j.a.** Sekcja Reprografii wykorzystuje 4 skanery. W zasobie OBUiAD znajduje się **100 j.a.** dokumentacji filmowej, które są sukcesywnie digitalizowane. Obecnie formę cyfrową posiada 41 j.a. W najbliższym czasie zdigitalizowane zostaną materiały filmowe (27 j.a.) przejęte z KWP w Gdańsku. Trwają poszukiwania odpowiedniego sprzętu w celu zdigitalizowania pozostałych

32 j.a. Spośród **77 j.a.** dokumentacji dźwiękowej postać cyfrową nadano 75 j.a., w tym 10 j.a. w 2010 r.

W 2010 r. fotografie są digitalizowane i katalogowane przy wykorzystaniu aplikacji ZEUS. Do końca 2010 r. formę cyfrową nadano w ten sposób **3950** fotografiom. Ponadto w ramach zabezpieczenia zasobu zeskanowano **5257** fotografii, które również zostaną skatalogowane w aplikacji ZEUS. Opracowano także katalogi materiałów audiowizualnych oraz mikrofilmów i negatywów z zasobu Oddziału.

OBUIAD w Gdańsku posiada 4 magazyny archiwalne zlokalizowane w 2 budynkach. W 2010 r. uporządkowano akta paszportowe, nadając układ właściwy dla danej serii – ułożono w ten sposób 2300 mb.

5.2.2.3. OBUIAD w Katowicach

Stan zasobu na koniec 2010 r. wynosił **11 715,77 mb**. Z łącznej liczby **77,07 mb** nabytków najwięcej materiałów pozyskano z sądów i prokuratur powszechnych (47,63 mb) oraz z WKU (20,05 mb). Spośród **2,17 mb** ubytków większość stanowią akta ORMO przekazane zgodnie z pertynencją do OBUIAD w Krakowie. Mniejsze ilości akt zwrócono KWP w Katowicach oraz przekazano do OKŚZpNP w Katowicach.

Do najciekawszych nabytków należą akta sądów i prokuratur dotyczące spraw prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r. oraz akta Działu Ochrony b. Okręgowego Zarządu Zakładów Karnych w Katowicach.

Przeгляд materiałów pod kątem przydatności dokumentacji do zadań statutowych IPN i typowanie ich do przejęcia prowadzone były w instytucjach wymiaru sprawiedliwości (w tym w organach więziennictwa) oraz w komendach policji. Szacowana liczba przeznaczonych do przejęcia akt to ok. 3000 j.a.

Opracowano technicznie **7008 j.a.** Uporządkowano akta operacyjne i administracyjne znajdujące się w workach ewakuacyjnych – łącznie ok. 5 mb akt (603 j.a).

Prace nad bazami danych związane były z przygotowaniem danych do włączenia do aplikacji *Nexus* oraz wprowadzaniem nowych rekordów lub ich modyfikowaniem. Dotyczyło to łącznie **87 729** rekordów. Dodatkowo uzupełniano także bazy EZAN, ZEUS, księgę nabytków i ZEZOR – łącznie **1481** nowych rekordów.

W 2010 r. rozpoczęto prace nad inwentarzem zasobu archiwum IPN w Katowicach. W związku z tym do bazy *Nexus* wprowadzono i zweryfikowano dane o materiałach wytworzonych przez KW MO/WUSW w Częstochowie (23 458 rekordów) i KW MO/WUSW w Bielsku-Białej (43 442 rekordy). Najbardziej zaawansowane są prace nad inwentarzem KW MO/WUSW w Częstochowie.

Przy okazji prac nad wspomnianymi inwentarzami prowadzono skontrum materiałów archiwalnych, które objęło **270 mb** akt.

Do digitalizacji wykorzystuje się 3 skanery, w tym jeden przemysłowy. Są one obsługiwane przez 2 pracowników. Od momentu rozpoczęcia digitalizacji dokumentacji aktowej zeskanowano **1903 j.a.**, z czego w okresie sprawozdawczym **784 j.a.** Digitalizowane są także jednostki zawierające dokumentację fotograficzną – **735** plików (obrazów) oraz mikrofilmy – **225 j.a.**

Oddział w Katowicach dysponuje w ramach jednego budynku sześcioma magazynami przeznaczonymi na 10 583 mb akt (razem z archiwum zakładowym). Ponadto wynajmowane są od Archiwum Państwowego w Katowicach dwa pomieszczenia łącznie mogące pomieścić 1500 mb, w których przechowywane są akta paszportowe.

5.2.2.4. OBUIAD w Krakowie

Zasób OBUIAD w Krakowie wynosił **6185,81 mb**. W stosunku do 2009 r. zwiększył się o **60,03 mb**, w tym za pośrednictwem BUiAD uzyskano 46,15 mb materiałów zgromadzonych przez

GKBZpNP – głównie akta postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z 31 sierpnia 1944 r. Do najciekawszych nabytków zaliczyć należy: przekazaną przez KWP w Krakowie dokumentację Wydziału Kadr i Szkolenia WUSW w Krakowie dotyczącą struktury etatów SB w jednostkach organizacyjnych MO i rozkazy organizacyjne, materiały Zwiadu Karpackiej Brygady WOP pozyskane z Karpackiego Oddziału Straży Granicznej w Nowym Sączu oraz dary Izabelli Rejduch-Samkowej (albumy z podziękowaniami za pomoc materialną z Belgii w okresie stanu wojennego), Piotra Lelena (druki ulotne i plakaty NSZZ „Solidarność”) i Anny Jarek (materiały dotyczące pomocy udzielanej Polakom w niewoli niemieckiej).

W okresie sprawozdawczym w archiwach policji przeglądowi poddano 6963 j.a. oraz 16 mb kartoteki, z czego do przejścia zakwalifikowano 367 j.a., natomiast w Areszcie Śledczym w Krakowie przejrzano 337 j.a. akt osobowych funkcjonariuszy służby więziennej i wytypowano do przejścia 128 j.a. Zakończono przegląd akt osobowych i kartoteki funkcjonariuszy MO w archiwum KWP w Krakowie, któremu poddano ok. 18 000 j.a., tj. ok. 265 mb akt, i ok. 15 mb kartoteki. Do przejścia wytypowano dokumenty z 900 teczek akt osobowych oraz 1156 kart ewidencyjnych.

Poddano opracowaniu **29 717 j.a.**, przede wszystkim zespoły akt WUSW w Nowym Sączu i Tarnowie oraz akta postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z 31 sierpnia 1944 r., ponadto technicznie i merytorycznie opracowywano nabytki z 2010 r. oraz rozpoczęto opracowywanie akt WUSW w Krakowie oraz akt WSR w Krakowie. Zakończono prace związane z weryfikacją klauzul tajności dokumentacji mikrofilmowej (7058 j.a., tj. 6,69 mb).

W referacie funkcjonuje 5 baz danych (z czego 4 on-line): *Nexus* o łącznej liczbie **1 346 555** rekordów zasobu i **1 429 977** indeksu (o informacje o nabytkach uzupełniany jest funkcjonujący tymczasowo lokalny Zintegrowany System Zarządzania Informacją Archiwalną, jednak opracowanie zasobu prowadzone jest wyłącznie w systemie *Nexus*), baza akt typowanych dla Yad Vashem, ZEUS, EZAN oraz *Sędziowie i prokuratorzy*.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono skontrum akt postępowań prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego (**4261 j.a.** tj. **46,04 mb**), a także zbioru Andrzeja Zagórskiego (**16,2 mb**).

W ramach współpracy Pracownia Introligatorska Archiwum Państwowego rozszyła i zabezpieczyła 55 j.a. akt WSR w Krakowie celem ich digitalizacji.

W 2010 r. digitalizacja oprócz materiałów przeznaczonych do udostępnienia skoncentrowała się wokół zadań związanych z realizacją kwerendy „Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956” oraz kwerendy dotyczącej martyrologii wsi polskiej. Wykorzystywanych jest 7 skanerów do akt i 2 do mikrofilmów. Łączna liczba j.a. zeskanowanych w okresie sprawozdawczym to **1410 j.a.** dokumentacji aktowej i **188 j.a.** dokumentacji mikrofilmowej. Od początku prac nad digitalizacją formę cyfrową uzyskało łącznie **3269 j.a.** Dokumentacja fotograficzna jest skanowana i opracowywana w ramach bazy ZEUS, do której w okresie sprawozdawczym wprowadzono **1451** rekordów (łącznie 4471 rekordów).

Referat dysponuje 3 magazynami. W okresie sprawozdawczym magazyn dokumentacji aktowej był kilkakrotnie zalewany, ale obecnie, po przeprowadzeniu niezbędnych prac zabezpieczających, wilgotność powietrza w magazynach utrzymuje się w normie.

5.2.2.5. OBUiAD w Lublinie

Stan zasobu na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosił **2960,19 mb**. W okresie sprawozdawczym przejęto **45,14 mb** akt. Większość z nich (41,05 mb) to akta spraw karnych i postępowań prokuratorskich prowadzonych na podstawie Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r., przekazane przez BUiAD.

W KWP w Lublinie i w Radomiu dokonano przeglądu 2500 spisów zdawczo-odbiorczych akt kategorii „B” przekazywanych przez jednostki policji b. województwa chełmskiego i siedleckiego. Rozpoczęto również szczegółowy przegląd wytypowanych wcześniej materiałów archiwalnych

(docelowo ok. 2000 j.a.). W efekcie rozpoczętych prac odnaleziono już około 20 j.a., które powinny zostać przekazane do zasobu OBUiAD.

W 2010 r. rozpoczęto przegląd materiałów w WKU podległych Wojewódzkim Sztabom Wojskowym w Lublinie oraz w Warszawie. Dotąd przejęto akta personalne i karty ewidencyjne z WKU w Garwolinie oraz Mińska Mazowieckim. Rozpoczęto także przegląd w archiwum zakładowym więzienia w Chełmie. W jego trakcie wytypowano do przekazania do zasobu archiwalnego OBUiAD ok. 70 j.a.

Kontynuowano prace nad uporządkowaniem i przełożeniem materiałów do pudeł bezkwasowych (ponad 850 mb akt). Uporządkowano i przekazano do wprowadzenia przez BUiAD **15 973** rekordy opisujące jednostki archiwalne oraz **16 915** rekordów indeksu osobowego do tworzonej bazy akt ORMÓ. Bazę akt b. GKBZpNP dotyczących postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z 31 sierpnia 1944 r. uzupełniono o **3840** rekordów opisu jednostek archiwalnych oraz **5278** rekordów indeksu osobowego. Zmodyfikowano wpisy dotyczące ponad 4500 j.a. b. WUSW w Chełmie w celu ujednoczenia i wykorzystania w przyszłym inwentarzu akt tego zespołu. Rozpoczęto też modyfikację rekordów akt b. WUSW w Białej Podlaskiej.

Opracowano technicznie **3520** jednostek. W trakcie porządkowania materiałów paszportowych z powodu braku wolnych powierzchni magazynowych dokonano dyslokacji części akt paszportowych do magazynu Delegatury IPN w Radomiu.

W okresie sprawozdawczym skontrum objęło **17 398 j.a.**, czyli **43,5 mb**.

Oddział dysponuje 4 skanerami do akt, skanerami do fotografii i mikrofilmów. Efektem podjętych prac w zakresie digitalizacji jest zeskanowanie w okresie sprawozdawczym **759 j.a.** materiałów aktowych (ogółem od rozpoczęcia procesu digitalizacji **2057 j.a.**). W 2010 r. poddano digitalizacji całość zgromadzonych w zasobie OBUiAD mikrofilmów – **13 423** mikrofisz. Wprowadzono do bazy ZEUS **1017** zdjęć (od początku 2126). Bazę EZAN uzupełniono o **127** normatywów (łącznie dotąd 245 dokumentów).

Zasób OBUiAD jest zgromadzony w 3 magazynach.

5.2.2.6. OBUiAD w Łodzi

W okresie sprawozdawczym zasób archiwalny OBUiAD w Łodzi powiększył się o 30,21 mb i obecnie liczy **4201,23 mb**. Oddział przejął do zasobu **30,52 mb** materiałów archiwalnych, w tym z BUiAD w Warszawie – 26,89 mb zgromadzonych przez OKBZpNP w Łodzi akt postępowań prokuratorskich i sądowych prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego z 1944 r.

Z zasobu wyłączono **0,31 mb** materiałów archiwalnych, w tym 0,3 mb akt funkcjonariuszy RUSW w Kutnie i Łęczycy, które zgodnie z zasadą pertynencji terytorialnej przesłano do BUiAD w Warszawie, oraz 0,01 mb materiałów ewidencyjnych przekazanych do zbioru wyodrębnionego IPN.

W ramach współpracy z policją pracownicy RGOiOM zaopiniowali 111 protokołów brakowania z KWP w Łodzi oraz z jednostek jej podległych, a także z komend powiatowych z terenu byłego województwa kaliskiego. W trakcie tych prac przeglądowi poddano łącznie 1768 j.a., z których do przejęcia zakwalifikowano 21 j.a. Ponadto dokonano przeglądu 15 257 j.a. dokumentacji osobowej funkcjonariuszy MO, w tym 99 zakwalifikowano do przejęcia. Łącznie w okresie sprawozdawczym w archiwach policyjnych kwerendzie poddano 17 025 j.a., z których do przejęcia wytypowano 120 j.a. Ponadto w Prokuraturze Okręgowej w Łodzi przeprowadzono ekspertyzę 58 j.a., z których 29 wytypowano do przejęcia.

Pod względem technicznym opracowano **1101 j.a.** W ramach merytorycznego opracowywania zasobu archiwalnego kontynuowano prace związane z rozbudową systemu *Nexus*. Łącznie w okresie sprawozdawczym wprowadzono **6017** nowych rekordów (w tym zasób – 668 rekordów, a indeks – 5349 rekordów). Jednocześnie edycji poddano **19 036** rekordów.

Ponadto w okresie sprawozdawczym zinwentaryzowano w bazie elektronicznej akta postępowań prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego. W grudniu 2010 r. wspomniana baza za-

wierająca opisy **2561 j.a.** wraz z indeksem osobowym liczącym **2954** rekordy została przesłana do BUiAD w Warszawie celem zaimportowania do aplikacji *Nexus*.

Zakończono porządkowanie akt paszportowych, polegające głównie na nadaniu im układu według numerów akt („starych” sygnatur) w obrębie wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych (**2855,57 mb** akt). Przeglądowi pod kątem ustawy o ochronie informacji niejawnych w 2010 r. poddano 1143 j.a.

Obecnie OBUiAD w Łodzi dysponuje 2 profesjonalnymi skanerami. W okresie sprawozdawczym procesowi digitalizacji poddano **708 j.a.** (od lipca 2007 r. łącznie **1562 j.a.**). Oprócz tworzenia kopii cyfrowych akt i mikrofilmów zdigitalizowano i opracowano merytorycznie **2411** aktów normatywnych wytworzonych w resorcie spraw wewnętrznych, które zamieszczono w aplikacji EZAN. W okresie sprawozdawczym zdigitalizowano i opracowano w systemie ZEUS **840** fotografii (od kwietnia 2008 r. łącznie opracowano 2534 zdjęcia).

OBUiAD w Łodzi posiada 5 pomieszczeń magazynowych o łącznej powierzchni 426 m².

5.2.2.7. OBUiAD w Poznaniu

Zasób OBUiAD w Poznaniu obejmował w końcu 2010 r. **4921,64 mb** akt. W okresie sprawozdawczym zgromadzono **47,97 mb**, z czego największą grupę stanowiły akta przekazane przez OKŚZpNP – 36 mb, WKU – 4,91 mb i policję – 3,62 mb. W ramach porządkowania zasobu wyodrębniono i przekazano do Oddziałowej Komisji **10 mb** akt spraw niezakończonych.

Najciekawsze nabytki to materiały pozyskane od osób prywatnych. Wśród darów znalazły się m.in.: zbiór fotografii obrazujący budowę pomnika i obchody rocznicowe Poznańskiego Czerwca '56, materiały dokumentujące pielgrzymki do Polski papieża Jana Pawła II oraz dokumenty i fotografie dotyczące „Solidarności” Regionu Piłskiego.

Do 30 czerwca 2011 r. przedłużono umowę z Fundacją Wielkopolskie Archiwum Solidarności na przechowywanie, udostępnianie i opracowywanie dokumentów i sprzętu NSZZ „Solidarność” z lat 80.

W 2010 r. archiwiści poznańskiego Oddziału IPN prowadzili przegląd dokumentacji zgromadzonej w archiwach sądów powszechnych, policji oraz WKU. Łącznie przejrzano około 4500 mb akt, z czego przejęto **9,93 mb** materiałów archiwalnych.

Uporządkowano 98 proc. liczącego 3150,64 mb zasobu akt paszportowych.

W ramach opracowywania zasobu archiwalnego prowadzone były prace nad zespołami archiwalnymi WUSW w Lesznie i WUSW w Koninie oraz zespołu Wojskowego Sądu Rejonowego w Zielonej Górze. Ponadto wykonano opisy do pozyskanych z BUiAD **3592 j.a.** spraw karnych prowadzonych na podstawie Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r., przeznaczonych dla aplikacji *Nexus*, oraz wykonano **4706** rekordów indeksów osobowych. Ponadto opisano 8510 j.a. przejętych z WKU.

W okresie sprawozdawczym aplikacja *Nexus* osiągnęła wielkość **1 059 264** rekordy opisujące j.a. oraz **1 181 195** rekordów na poziomie indeksu osobowego.

W 2010 r. zdigitalizowano **1368 j.a.**, natomiast od początku procesu digitalizacji w Oddziale IPN w Poznaniu formę cyfrową uzyskały łącznie **4223 j.a.** W 2010 r. przy użyciu specjalistycznego skanera rozpoczęto skanowanie mikrofilmów. Na 8857 mikrofilmów znajdujących się w zasobie zeskanowano **4713**. W okresie sprawozdawczym wykorzystywano 6 skanerów. Ponadto na podstawie umowy o współpracy z Archiwum Państwowym w Poznaniu poddano digitalizacji wielkoformatowe archiwalia na przystosowanym do tego typu materiałów skanerze znajdującym się w poznańskim Archiwum Państwowym.

Aplikację ZEUS uzupełniono o **553** zeskanowane fotografie, a EZAN o **285** wpisów, natomiast dokumentację audiowizualną przekazano do BUiAD w Warszawie, gdzie została poddana specjalistycznej konserwacji i cyfryzacji.

Dokumentacja aktowa znajdująca się pod opieką archiwistów poznańskiego Oddziału IPN jest przechowywana w 12 pomieszczeniach magazynowych o łącznej powierzchni 524,48 m².

5.2.2.8. OBUiAD w Rzeszowie

Stan zasobu rzeszowskiego Oddziału IPN na dzień 31 grudnia 2010 r. wynosił **2929,46 mb**. W okresie sprawozdawczym przejęto łącznie **155,26 mb** akt, w tym 123,48 mb akt osobowych funkcjonariuszy oraz materiałów paszportowych przekazanych przez policję, a także 26,7 mb materiałów archiwalnych przekazanych przez BUiAD, zgromadzonych przez b. GKBZpNP, dotyczących postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r.

Zakończono przejmowanie akt osobowych funkcjonariuszy SB z KWP w Rzeszowie i jednostek jej podległych. Łącznie w okresie sprawozdawczym pozyskano ponad **240 j.a. (4 mb)**. W wyniku przeglądu materiałów w WKU dotychczas przejęto jedynie część wytypowanej dokumentacji – 154 teczki akt personalnych i 1096 kart ewidencyjnych, co stanowi **3,4 mb**.

W okresie sprawozdawczym uporządkowano i opracowano **4517 j.a.**, głównie akt niezbędnych do realizacji kwerend. Przeglądowi w celu ustalenia klauzuli tajności poszczególnych teczek poddano ponad 2700 j.a.

Zabiegom konserwatorskim poddano **2875 kart** najbardziej zniszczonych dokumentów, które ze względu na zły stan techniczny zostały wyłączone z udostępniania. W całości poddano konserwacji **13 j.a.**

Baza danych zawierająca opis materiałów znajdujących się w dyspozycji rzeszowskiego Oddziału IPN liczy **604 623** rekordy na poziomie jednostki archiwalnej oraz **734 872** rekordy w indeksie osobowym. Łącznie w 2010 r. do bazy *Nexus* zostało dopisanych ok. **1650** nowych rekordów, w tym dotyczące nowo pozyskanych dokumentów. Ponadto prowadzono prace nad opisem elektronicznym akt spraw prowadzonych w trybie tzw. dekretu sierpniowego (ponad **2640 j.a.**).

Rozpoczęcie digitalizacji mikrofilmów poprzedziły intensywne prace przygotowawcze, polegające na przeglądzie, opisaniu i dostosowaniu klauzuli ponad **12 780** mikrofisz.

W związku z przygotowaniem inwentarza archiwalnego obejmującego materiały WUSW w Krośnie i w Tarnobrzegu dokonano edycji ponad **8240** rekordów. Do inwentarza WUSW w Krośnie sporządzono wstęp oraz opracowano indeksy.

Obecnie pracownia reprografii dysponuje 5 skanerami, w tym 2 przemysłowymi i skanerem do mikrofisz. W okresie sprawozdawczym procesowi digitalizacji poddano **1174 j.a.**, natomiast od 2007 r. formę cyfrową nadano w sumie **2737 j.a.** Ponadto od listopada 2010 r. rozpoczęto w OBUiAD digitalizację zasobu mikrofilmowego, który liczy **41 383** mikrofisz. Dotąd zeskanowano **317 j.a.**

Zasób rzeszowskiego Oddziału IPN nie obejmuje wyodrębnionego zbioru fotograficznego, stąd do systemu ZEUS włączane są zdjęcia znajdujące się w materiałach aktowych. W okresie sprawozdawczym do systemu ZEUS wprowadzono **375** zdjęć (od 2008 r. **3512** zdjęć), głównie przedstawiające żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych powracających do kraju z Wielkiej Brytanii. Skatalogowano też fotografie członków nielegalnych organizacji i zdjęcia pochodzące ze zbiorów prywatnych darczyńców.

Wypożyczenia materiałów archiwalnych odbywają się w obrębie czterech magazynów archiwalnych o łącznej powierzchni 524,1 m² wyposażonych zarówno w regały stacjonarne, jak i kompaktowe. Rezerwa na przyjęcie akt wynosi ok. 1800 mb.

5.2.2.9. OBUiAD w Szczecinie

Zasób OBUiAD w Szczecinie obejmował **3250,78 mb**. Łączny metraż nabytków to **31,06 mb**, z których najliczniejsze grupy stanowią materiały z archiwów wojskowych (13,51 mb), akta postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z 31 sierpnia 1944 r. (9 mb) oraz dokumentacja z archiwów policji (5,05 mb). Do Oddziału IPN w Poznaniu przekazano 1 mb akt przejętych z ABW/UOP.

W 2010 r. dokonano w jednostkach wojskowych komend uzupełnień przeglądu teczek akt personalnych żołnierzy oraz zbiorów kartotecznych, z których zakwalifikowano do przejęcia 1243

teczki i 86 kart ewidencyjnych. W wyniku kwerendy w zasobach sądów i prokuratur powszechnych i wojskowych przejęto 9 j.a. Kontynuowano współpracę z KWP w Szczecinie i Gorzowie Wielkopolskim w zakresie przejmowania wytypowanych w latach ubiegłych materiałów archiwalnych i wystąpiono o przekazanie inwentarzy archiwalnych akt funkcjonariuszy SB. Przejęto do zasobu inwentarze akt z KWP w Gorzowie Wielkopolskim.

Rozwijano współpracę z archiwami państwowymi. W jej ramach ustalono m.in. warunki przejmowania materiałów archiwalnych z jednostek organizacyjnych więziennictwa, sądownictwa i prokuratury znajdujących się pod nadzorem archiwów państwowych oraz rozpoczęto przygotowania do przeglądu materiałów, mającego na celu wyłonić akta spraw osób represjonowanych z motywów politycznych.

Za pośrednictwem Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej w Koszalinie i Szczecinie przeprowadzono kwerendę w jednostkach penitencjarnych, która ujawniła materiały znajdujące się w zainteresowaniu Instytutu.

W zakresie opracowania i porządkowania zasobu przejrano i odtajniono 2677 j.a., opracowano technicznie **2349 j.a.**, poddano zabiegom konserwatorskim **410 j.a.** Ułożono według starych sygnatur 487 mb akt paszportowych i wypisano 38 192 obwoluty do wniosków paszportowych. Zewidencjonowano też literaturę bezdebitową zgromadzoną w zespole KW MO/WUSW w Szczecinie.

W 2010 r. przygotowano do publikacji inwentarze archiwalne zespołów Wojskowego Sądu Rejonowego (2101 pozycji inwentarzowych, 4818 haseł indeksu osobowego) oraz Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Szczecinie (1325 pozycji, 1566 haseł indeksu osobowego).

W 2010 r. funkcjonowało 5 baz elektronicznych, do których wprowadzono dotychczas **71 764** rekordy. W roku sprawozdawczym wprowadzono do nich kolejne **33 515** rekordów, przede wszystkim do aplikacji *Nexus*.

W 2010 r. w związku z trwającymi równolegle pracami nad publikacją wspomnianych inwentarzy przeprowadzono inwentaryzację obu zespołów. Zweryfikowano w zespole WSR w Szczecinie **2325 j.a.**, co stanowi **40 mb**, oraz w zespole WPR w Szczecinie **1353 j.a. (13,08 mb)**.

OBUiAD w Szczecinie dysponuje 4 skanerami, w tym 2 przemysłowymi. W 2010 r. zeskanowano **1061 j.a.**, natomiast od początku prac nad digitalizacją – **2012 j.a.**

Oddział w Szczecinie dysponuje 8 pomieszczeniami archiwalnymi przeznaczonymi na 3336 mb akt oraz jednym pomieszczeniem zaadoptowanym na potrzeby archiwum zakładowego, w którym można przechowywać 72 mb akt.

5.2.2.10. OBUiAD w Warszawie

Oddział w Warszawie nie posiada własnego zasobu archiwalnego. Referat Reprografii i Digitalizacji wykonuje kopie dokumentów zamówione na potrzeby udostępniania wnioskodawcom oraz udostępniane w Czytelni. W 2010 r. przejął wykonywanie kopii dla badaczy i dziennikarzy, które wcześniej sporządzało Gospodarstwo Pomocnicze IPN. Dodatkowo pracownicy Referatu mają obowiązek pobierania opłat za wykonywane usługi reprograficzne. W roku sprawozdawczym zdigitalizowano **2537 j.a.** w całości, wykonano 319 263 karty kserokopii i wydruków oraz wydano 184 płyty z nagraniem materiałów archiwalnymi. W związku z udostępnianiem akt i digitalizacją w 2010 r. opracowano **1477 j.a.** Referat jest odpowiedzialny również za prowadzenie archiwum zakładowego Oddziału IPN w Warszawie.

5.2.2.11. OBUiAD we Wrocławiu

Zasób wrocławskiego Oddziału IPN liczy łącznie **9648,66 mb**. W 2010 r. przejęto **75,33 mb** materiałów archiwalnych. Zwrócono poprzednim dysponentom **0,17 mb**. Największe nabytki to: 26,46 mb akt przejętych po b. GKBZpNP, głównie dotyczących spraw z tzw. dekretu sierpniowego, 19,64 mb z jednostek więziennictwa, 13,69 mb z archiwów wojskowych i 11,62 mb z archiwów

policji. Do najciekawszych należą akta spraw prokuratorskich przeciwko byłym funkcjonariuszom podejrzanym o nielegalne niszczenie akt SB na przełomie 1989 i 1990 r.

Do OBUiAD w Poznaniu zgodnie z zasadą pertynencji terytorialnej przekazano teczkę akt osobowych pochodzące z KPP w Górze (0,11 mb). Zwrócono też tom akt do Sądu Rejonowego Wrocław-Fabryczna (0,06 mb).

W okresie sprawozdawczym typowano materiały w celu przejęcia do wrocławskiego archiwum IPN w opolskiej KWP i podległych jej jednostkach terenowych, wojskowych komendach uzupełnień oraz w Sądzie Okręgowym w Świdnicy i Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej.

Kontynuowano prace nad uporządkowaniem i ewidencją materiałów ORMÓ oraz nabytków, w tym akt spraw z tzw. dekretu sierpniowego. W ramach merytorycznego opisu zasobu archiwalnego wrocławskiego Oddziału IPN opracowano łącznie **13 429 j.a.** Czynności te wykonywano w związku z tworzeniem inwentarzy zespołów WUSW w Wałbrzychu i Legnicy. Opracowano technicznie **8322 j.a.**

W 2010 r. poddano skonstruowaniu akta zawarte w 20 spisach zdawczo-odbiorczych, łącznie **2828 j.a.**, co stanowi **31,92 mb**.

W pracowni reprograficznej do cyfryzacji zasobu wykorzystuje się 6 skanerów oraz aparat cyfrowy. Łącznie, od momentu rozpoczęcia procesu digitalizacji wykonano skany dla **2780 j.a.**, w tym w okresie sprawozdawczym – **1774 j.a.** Do bazy EZAN w 2010 r. wprowadzono **437** dokumentów.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano prace nad przygotowaniem całości zbioru mikrofisz (27 501 j.a. – 8,14 mb) do nadania im postaci cyfrowej, po otrzymaniu specjalistycznego skanera z OBUiAD w Poznaniu. W 2010 r. wykonano skany dla **10** mikrofisz. We wrześniu 2010 r. za pomocą sprzętu przekazanego przez OBUiAD w Lublinie zakończono proces digitalizacji wszystkich (**114** szt.) posiadanych mikrofilmów szpulowych, przy czym w okresie statystycznym wykonano skany **56** mikrofilmów. Prace nad digitalizacją fotografii wykonywane w systemie ZEUS objęły **1283** fotografie.

Zasób zgromadzony jest w 2 pomieszczeniach magazynowych o łącznej powierzchni 766 m². Magazyny posiadają rezerwę na przejęcie 1500–2000 mb akt.

5.2.2.12. Delegatura w Bydgoszczy

Stan ogólny zasobu Delegatury wynosił **3083,32 mb**. Nabytki w 2010 r. wyniosły ogółem **64,18 mb**. Najwięcej dokumentacji pozyskano z GKŚZpNP (42,23 mb) oraz z policji (10,46 mb). W formie daru (0,07 mb) przekazali swoje kolekcje: Czesław Rządkosz, Czesław Wierzbicki, Czesław Zienowicz, Andrzej Bogucki, Henrieta Żurawska, Lech Wierzbicki.

Z zasobu Delegatury wyłączono **181,58 mb** materiałów archiwalnych, w tym 180,20 mb zwrócono do AWL w Toruniu, natomiast pozostałe akta, zgodnie z zasadą pertynencji – do OBUiAD i delegatur IPN (akta ORMÓ, akta użyczone z AWL w Toruniu oraz księgozbiór i katalogi biblioteczne przekazane przez OKŚZpNP).

Do najciekawszych nabytków można zaliczyć m.in. Kroniki Pomorskiego Okręgowego Wojskowego w Bydgoszczy, kroniki obchodów jubileuszowych MO i SB, księgi funkcjonariuszy podległych „w walce o utrwalenie władzy ludowej”. Wartościowym nabytkiem jest także oryginał miniatury ulotki dotyczącej akcji balonowej „Solidarności” przekazanej jako dar przez Andrzeja Boguckiego.

W roku sprawozdawczym zakończono przegląd akt w jednostkach policji podległych Komendzie Wojewódzkiej w Bydgoszczy, jest natomiast kontynuowany w KWP w Bydgoszczy. Łącznie dokonano przeglądu 19 131 j.a., wytypowano do przejęcia 95 j.a., a dotychczas przejęto **836 j.a.** W wojskowych komendach uzupełnień dokonano przeglądu 13 192 j.a., wytypowano do przejęcia 1437 j.a. oraz 6947 kart ewidencyjnych, z czego dotychczas przejęto **79 j.a.** oraz **280** kart ewidencyjnych.

Opracowano łącznie **15 750 j.a.** Przeprowadzono prace porządkowe w zbiorze akt paszportowych KW MO/WUSW we Włocławku, natomiast trwa jeszcze porządkowanie akt paszportowych z KW MO/WUSW w Toruniu. Technicznie opracowano **9453 j.a.** Do BUiAD w Warszawie w celu konserwacji wysłano 21 j.a., mapę wielkoformatową, różaniec wykonany z chleba oraz miniaturową ulotkę.

Przygotowano inwentarz archiwalny WUSW w Toruniu (**15 750 j.a.**), aktualnie na etapie weryfikacji poprawności wpisów w bazie *Nexus*.

Ogółem wprowadzono dane do 10 aplikacji bazodanowych, liczących łącznie **528 010** rekordów (w roku sprawozdawczym **352 108** rekordów). Do bazy *Nexus* w 2010 r. wprowadzono **348 196** rekordów zasobu, a liczba rekordów indeksu osiągnęła wartość **526 032**. Baza akt paszportowych (**187 235** rekordów) została dołączona do bazy *Nexus*. Do bazy ORMOW wprowadzono **3366** rekordów, a do jej indeksów **2842**, ponadto uzupełniano inwentarz topograficzny (**138** rekordów, ogółem 978) oraz bazę EZAN (**408** rekordów, łącznie 830).

W roku sprawozdawczym kontynuowano prace skontrolne zasobu archiwalnego: dokonano przeglądu **16 127 j.a.**, tj. **181,62 mb**, i sporządzono łącznie 37 protokołów skontrolnych.

W pracach związanych z digitalizacją zasobu Sekcja wykorzystuje 5 skanerów. W 2010 r. zeskanowano **1019 j.a.** dokumentacji aktowej (od początku prac nad digitalizacją **1995 j.a.**) oraz **4193 j.a.** mikrofilmów. W roku sprawozdawczym Wydział zakończył digitalizację mikrofisz i rozpoczął digitalizację mikrofilmów szpulowych. Zeskanowano także **1434** fotografie, z czego **906** umieszczono w bazie ZEUS, która liczy łącznie **3035** rekordów. Za pośrednictwem BUiAD w Warszawie wykonano kopie cyfrowe 2 szpulowych taśm magnetofonowych.

W Delegaturze jest 5 magazynów materiałów archiwalnych jawnych oraz 1 magazyn przystosowany do przechowywania dokumentów niejawnych.

5.2.2.13. Delegatura w Kielcach

Stan zasobu archiwalnego Delegatury IPN w Kielcach wynosi **1701,40 mb**. W 2010 r. zasób Delegatury powiększył się o **26,15 mb** materiałów archiwalnych. Najobszerniejszym nabytkiem było 21,42 mb akt sądów i prokuratur powszechnych, w większości spraw z tzw. dekretu sierpniowego przekazanych przez BUiAD.

W grudniu 2010 r. do Delegatury IPN w Radomiu przekazane zostały akta procesowe Sądu Wojewódzkiego w Kielcach Ośrodka Zamiejscowego w Radomiu (**0,06 mb**).

W poszczególnych komendach powiatowych policji województwa świętokrzyskiego przejrano 2281 j.a., spośród których do przejęcia zakwalifikowano 7 j.a.

Pracownicy pionu archiwalnego opracowywali materiały archiwalne na bieżąco w miarę przyjmowania dokumentacji.

W 2010 r. baza Delegatury IPN w Kielcach uzupełniana była w ramach dopływu materiałów do zasobu archiwalnego (ok. **4300** rekordów). Jednocześnie przygotowywano ją do przekazania do BUiAD w Warszawie w celu włączenia do aplikacji *Nexus*. Od kwietnia 2010 r. w Delegaturze trwają też prace nad inwentarzem archiwalnym zespołu akt Wojskowego Sądu Rejonowego w Kielcach.

W 2010 r. prace skontrolne objęły **348,58 mb**, tj. **32 132 j.a.** Efekty prac ujęto w 33 protokołach skontrolnych.

Digitalizacja odbywa się w pracowni reprografii wyposażonej w 5 skanerów, łącznie ze sprzętem do skanowania kartotek i mikrofilmów. W 2010 r. zeskanowano **241 j.a.** dokumentacji aktowej i **118** mikrofilmów (od 2008 r. **454 j.a.** akt i **383 j.a.** mikrofilmów). Dla Delegatury w Kielcach za pośrednictwem BUiAD zdigitalizowano dokumentację filmową z 1 j.a. (tj. 3 filmy szpulowe z niemieckimi materiałami szkoleniowymi z okresu II wojny światowej). Za pomocą systemu ZEUS w roku sprawozdawczym wykonano **314** skanów i pełnych opisów fotografii.

Materiały archiwalne w Delegaturze IPN w Kielcach przechowywane są w 2 magazynach.

5.2.2.14. Delegatura w Olsztynie

Stan zasobu Delegatury IPN w Olsztynie wynosił **246,3 mb**. Spośród **137,32 mb** nabytków większość to dokumentacja z jednostek więziennictwa (130,06 mb).

Najciekawsze nabytki to m.in. akta spraw karnych, które odbywały się przed sądami wojskowymi i powszechnymi (strajk w Olsztyńskich Zakładach Graficznych w 1981 r., pobicie działaczy NSZZ „Solidarność” w 1985 r.).

Na bieżąco dokonywane jest opiniowanie materiałów przeznaczonych do brakowania przez komendy policji. W 2010 r. wystawiono 18 tego typu opinii. Ponadto przejęto 711 j.a. z komend powiatowych policji. Podjęto współpracę z wojskowymi komendami uzupełnień i pozyskano dotąd karty ewidencyjne z WKU w Giżycku. Dokonano też w zasobie Prokuratury Okręgowej w Olsztynie przeglądu repertoriów Prokuratury Wojewódzkiej w Olsztynie i na tej podstawie wyselekcjonowano, a następnie przejęto akta spraw karnych prowadzonych w latach 90., dotyczących zdarzeń z lat 1945–1990.

Zasób archiwalny poddawany jest też opracowaniu technicznemu przy przygotowywaniu do udostępnienia lub wypożyczenia. W związku z licznymi nabytkami w roku sprawozdawczym kontynuowano pracę nad wprowadzaniem danych do bazy *Nexus*. Podjęto działania zmierzające do opracowania przewodnika po zespole akt dotyczących WSR w Olsztynie. Przeprowadzono też skontrum tego zespołu akt (**33,14 mb, 2615 j.a.**).

Delegatura dysponuje 4 magazynami ze stacjonarnymi regałami.

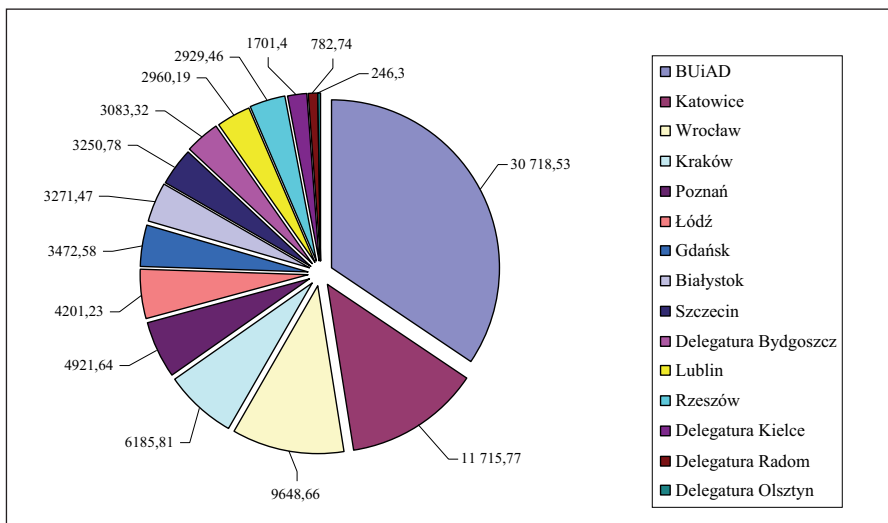
5.2.2.15. Delegatura w Radomiu

Stan zasobu Delegatury IPN w Radomiu wynosi **782,74 mb**. W porównaniu z 2009 r. wzrost on o **7,77 mb**. Główne nabytki w okresie sprawozdawczym stanowiły akta dotyczące postępowań prowadzonych w trybie Dekretu PKWN z dnia 31 sierpnia 1944 r. Wśród innych materiałów archiwalnych przekazanych do zasobu Delegatury IPN w Radomiu znalazły się akta osobowe funkcjonariuszy MO/SB, dary osób prywatnych oraz karty ewidencyjne osób niepodlegających obowiązkowi służby wojskowej.

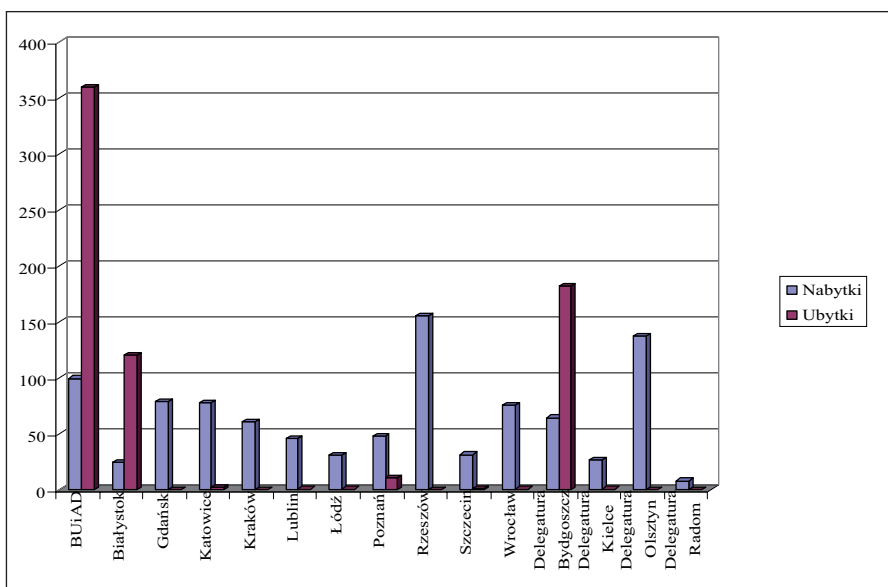
Technicznie opracowano **1122 j.a.** W okresie sprawozdawczym przeprowadzono prace mające na celu uporządkowanie magazynu z materiałami operacyjnymi, polegające na ułożeniu akt zespółami oraz przełożeniu ich w pudła bezkwasowe. Rozpoczęto również prace związane z umieszczeniem akt paszportowych w pudłach bezkwasowych (przepakowano ok. 10 proc.). Trwa porządkowanie książeczek paszportowych.

Obecnie Delegatura IPN w Radomiu posiada 2 stanowiska wyposażone w skanery do dokumentacji aktowej oraz 1 skaner do mikrofilmów. Przed digitalizacją jednostki poddawane są podstawowym zabiegom konserwatorskim (w 2010 r. 52 j.a.). W roku sprawozdawczym digitalizacji poddano **215 j.a.** Od początku procesu digitalizacji i skanowaniu poddano **471 j.a.**

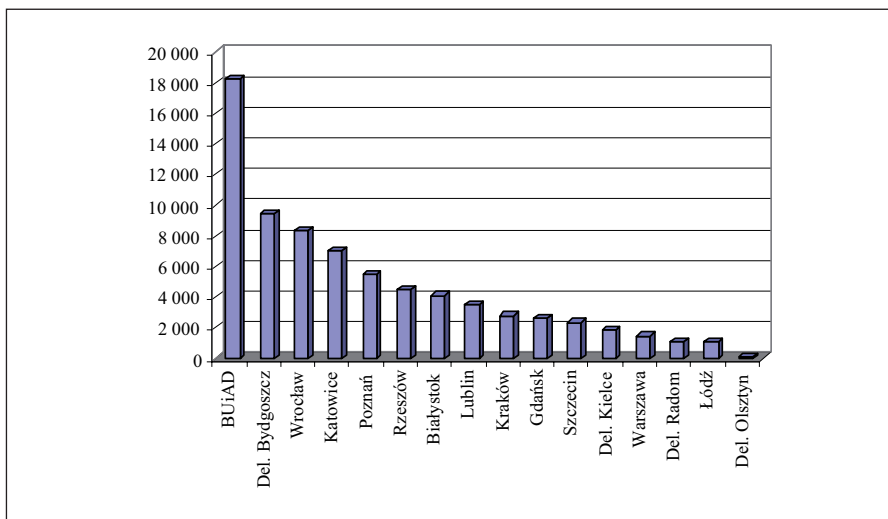
Delegatura IPN w Radomiu posiada 1 magazyn znajdujący się w strefie bezpieczeństwa oraz 2 magazyny poza tą strefą. Łącznie pojemność magazynów wynosi około 1 km akt.

Wykres 3. Wielkość zasobu archiwalnego IPN (w mb) wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

Wykres 4. Nabytki i ubytki (w mb) w okresie sprawozdawczym wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.

Wykres 5. Opracowanie techniczne zasobu archiwalnego

5.2.3. Gromadzenie, opracowywanie i obsługa magazynów – dane statystyczne

Tabela 1. Stan zasobu archiwalnego

1	2	W mb													Zasób (mb)			
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16	17	
BUAD	Okres sprawozdawczy	<i>UOP (zlikwidowany)</i> ABW	AW	<i>WSI (zlikwidowane)</i> SKW SWW	MSWiA	Policja	Policja (materiały paszportowe)	Więziennictwo	OKSŻpNP	Archiwa państwowe	Archiwa wojskowe	Straż Graniczna	Organy administracji publicznej	Sądy i prokuratury powszechne	Sądy i prokuratury wojskowe	Dary i kolekcje prywatne	Razem	
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	7463,08	311,66	1343,17	7285,16	200,71	7406,06	22,94	2074,59	146,07	1582,44	915,24	1956,9	128,54	124,78	18,09	30 979,43	
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	1,59	0,67	0,86	0,05	6,6	0	0	0	0	0,14	81,91	1,29	0	2,92	0,1	3,12	99,25
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0,87	0,09	0	0	0	0	0	0	357,19	0	0	0	0	0	0	2	360,15
Białystok	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	7463,8	312,24	1344,03	7285,21	207,31	7406,06	22,94	1717,4	146,21	1664,35	916,53	1956,9	131,46	124,88	19,21	30 718,53	
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	532,05	0	0	0	299,86	1796,34	126,63	27,27	94,45	201,06	24,88	149,34	96,31	9,05	10,1	3367,34	
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,18	0	0	0	21,86	0	0,02	0	0,06	0,96	0	0	0	0,15	1	24,23	
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	120,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120,10
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	532,23	0	0	0	321,72	1796,34	6,55	27,27	94,51	202,02	24,88	149,34	96,31	9,2	11,1	3271,47	

Gdańsk	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	528,24	0	0	0	0	21,25	11,67	170,15	14,8	8,59	38,16	0	7,26	3394,24
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,04	0	0	0	0	18,76	0	49,71	0	0,13	2,19	0	1,51	78,34
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	528,28	0	0	0	0	40,01	11,67	219,86	14,8	8,72	40,35	0	8,77	3472,58
Katowice	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	1312,68	0	0	135	0	20,16	76,72	47,55	20	249,75	216,32	0,02	8,98	11 640,87
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,3	0	0	0	0	0,04	0	20,05	0,03	5,86	47,63	0	0,27	77,07
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	2,05	0	0,01	0	0	0	0	0	0	0	2,17
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	1312,98	0	0	132,95	0	20,19	76,72	67,6	20,03	255,61	263,95	0,02	9,25	11 715,77
Kraków	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	771,59	0	0	29,85	0	54,6	117,39	78,57	13	505,7	53,33	2,13	62,82	6125,78
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0,3	0	46,15	0	1,45	0,12	0,12	0,06	0	0,53	60,03
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	771,59	0	0	30,15	0	100,75	117,39	80,02	13,12	505,82	53,39	2,13	63,35	6185,81
Lublin	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	538,61	0	0	0	0	21,15	11	148,42	6,5	13,4	123,24	0	11,35	2915,12
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	41,05	0	0,89	0	0	0,22	0	0,01	45,14
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0,01	0	0	0	0	0,06	0	0	0	0	0	0	0	0,07
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	538,6	0	0	0	0	62,14	11	149,31	6,5	13,4	123,46	0	11,36	2960,19

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Łódź	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	374,18	0	0	0	455,21	2855,61	3,7	175,41	20,66	20,55	0	115,51	142,27	2,07	5,85	4171,02
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	1,27	0	0	26,89	0	1,18	0	0	0,75	0,3	0,13	30,52
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0,01	0	0	0	0,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,31
Poznań	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	374,17	0	0	0	456,18	2855,61	3,7	202,3	20,66	21,73	0	115,51	143,02	2,37	5,98	4201,23
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	642,88	0	0	0	276,49	3150,63	65,68	56,82	0,3	22,4	18,14	488,36	111,42	0,79	49,76	4883,67
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,88	0	0	0,2	3,62	0,01	0	36	0,17	4,91	0	0	1,4	0	0,78	47,97
Rzeszów	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	10,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	643,76	0	0	0,2	280,11	3150,64	65,68	82,82	0,47	27,31	18,14	488,36	112,82	0,79	50,54	4921,64
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	350,12	0	0	0	22,8	1913,45	23,25	15,36	60	19,15	5,2	137,4	55,64	0	8,72	2774,20
Szczecin	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,05	0	0	0,1	4,47	119,01	0	26,7	0	3,4	0	0	1,27	0	0,26	155,26
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	350,17	0	0	0	22,9	2032,46	23,25	42,06	60	22,55	5,2	137,4	56,91	0	8,98	2929,46
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	489,11	0,53	0	58,8	272,58	1922,69	22,44	10,57	11,06	85,27	9,3	220,47	107,29	0	10,61	3220,72
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,06	0,05	0	0,23	5,05	0,03	0	9	0	13,51	0	0	0,63	0	2,5	31,06
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	488,17	0,58	0	59,03	277,63	1922,72	22,44	19,57	11,06	98,78	9,3	220,47	107,92	0	13,11	3250,78

Wrocław	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	1552,17	0	0	0	0	570,59	5759,75	83,81	85,6	20,22	105,79	36,94	1077,28	242,75	16,09	22,51	9573,50
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,02	0,22	0	0	0	11,63	0,03	19,64	26,46	0,55	13,69	0,08	0	2,21	0	0,8	75,33
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0,11	0	0	0	0	0	0	0	0,06	0	0	0,17
Delegatura Bydgoszcz	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	1552,19	0,22	0	0	582,11	5759,78	103,45	112,06	112,06	20,77	119,48	37,02	1077,28	244,9	16,09	23,31	9648,66
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	572,32	0,07	0	37,83	244,4	1380,1	65,05	49,91	49,91	2,86	332,75	0	255,45	225,52	33,15	1,31	3200,72
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,03	0	0,04	0,45	10,46	0,01	2,16	42,23	42,23	0	1,82	0	4,6	2,11	0,2	0,07	64,18
Delegatura Kielce	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0,44	0	0	0	0,7	0,7	0	180,44	0	0	0	0	0	181,58
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	572,35	0,07	0,04	37,84	254,86	1380,11	67,21	91,44	91,44	2,86	154,13	0	260,05	227,63	33,35	1,38	3083,32
	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	376,8	0	0	27	76,3	787,5	2,65	17,6	17,6	21,01	17,35	0	299,1	50	0	0	1675,31
Delegatura Olsztyn	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,96	0	0	0	2,36	0	0	0	0	0	1,27	0	0	21,42	0	0,14	26,15
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,06	0	0	0,06
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	377,76	0	0	27	78,66	787,5	2,65	17,6	17,6	21,01	18,62	0	299,1	71,36	0	0,14	1701,40
Delegatura Olsztyn	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	0	0	0	0	0	0	0	4,12	4,12	0	9,98	0	0	94,88	0	0	108,98
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	130,06	0	0	0	0,1	0	0	7,16	0	0	137,32
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	0	0	0	0	0	0	130,06	4,12	4,12	0	10,08	0	0	102,04	0	0	246,30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Delegatura Radom	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	192,22	0	0	7,61	49,06	324	1,5	0	0	0	0	156,7	43,8	0	0,08	774,97
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	0,17	0	0	0	1,14	0	0	0	0	0,4	0	0	6,05	0	0,01	7,77
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	192,39	0	0	7,61	50,2	324	1,5	0	0	0,4	0	156,7	49,85	0	0,09	782,74
Razem	Stan zasobu na dzień 01.01.2010	15 696,05	312,26	1343,17	7604,05	4159,04	44 244,63	544,48	2634,41	593,41	2841,43	1064	5633,95	1729,47	188,08	217,44	88 805,87
	Nabytki w okresie sprawozdawczym	4,28	0,94	0,9	1,33	82,97	119,09	160,53	273,28	0,92	195,25	1,52	10,71	96,02	0,75	11,13	959,62
	Ubytki w okresie sprawozdawczym	1,89	0,09	0	2,49	0,52	0	120,1	367,96	0	180,44	0	0	0,12	0	2	675,61
	Stan zasobu na dzień 31.12.2010	15 698,44	313,11	1344,07	7602,89	4241,49	44 363,72	584,91	2539,73	594,33	2856,24	1065,52	5644,66	1825,37	188,83	226,57	89 089,88

Tabela 2. Baza Nexus*

Oddział	Liczba rekordów opisujących zasób	Liczba rekordów indeksu osobowego
BUiAD	2 351 777	2 479 463
Białystok	956 766	952 031
Gdańsk	859 572	870 400
Katowice	2 576 221	2 572 549
Kraków	1 346 555	1 429 977
Lublin	771 698	837 729
Łódź	1 271 846	1 695 420
Poznań	1 059 264	1 181 195
Rzeszów	604 623	734 872
Szczecin	801 016	896 852
Wrocław	2 075 316	2 072 203
Delegatura Bydgoszcz	520 423	526 032
Delegatura Kielce	482 196	491 607
Delegatura Olsztyn	10 079	12 526
Delegatura Radom	343 455	348 580
Razem	16 030 807	17 101 436

* Łączna liczba rekordów w bazie wg stanu na dzień 4 stycznia 2011 r.

Tabela 3. Bazy danych ZEUS i EZAN*

Oddział	Nazwa bazy danych	Liczba rekordów wprowadzonych	Łączna liczba rekordów w bazie
BUiAD	ZEUS	2299	16 066
	EZAN	0	1068
Białystok	ZEUS	223	1257
	EZAN	73	305
Gdańsk	ZEUS	1186	3950
	EZAN	312	805
Katowice	ZEUS	643	2812
	EZAN	702	1914
Kraków	ZEUS	1451	4471
	EZAN	996	1897
Lublin	ZEUS	1017	2126
	EZAN	127	245
Łódź	ZEUS	840	2534
	EZAN	2411	3796
Poznań	ZEUS	553	1606
	EZAN	285	935
Rzeszów	ZEUS	375	3512
	EZAN	287	749
Szczecin	ZEUS	986	4046
	EZAN	437	1438

Wrocław	ZEUS	1283	3714
	EZAN	437	924
Delegatura Bydgoszcz	ZEUS	906	3035
	EZAN	408	830
Delegatura Kielce	ZEUS	314	871
	EZAN	248	255
Delegatura Olsztyn	ZEUS	0	0
	EZAN	0	0
Delegatura Radom	ZEUS	0	0
	EZAN	0	0
Razem	ZEUS	12 076	50 000
	EZAN	6723	15 161

* ZEUS – system elektronicznej archiwizacji fotografii. EZAN – Ewidencja Zarządzeń i innych Aktów Normatywnych [organów bezpieczeństwa państwa].

Tabela 4. Wypożyczenia magazynowe

Oddział	Liczba j.a. wypożyczonych z magazynów	Liczba j.a. zwróconych do magazynów
BUiAD	126 664	120 859
Białystok	17 705	17 457
Gdańsk	13 261	12 995
Katowice	14 898	15 213
Kraków	42 740	43 856
Lublin	11 038	11 551
Łódź	25 283	24 803
Poznań	7887	11 931
Rzeszów	16 991	16 817
Szczecin	12 920	13 341
Wrocław	17 137	17 455
Delegatura Bydgoszcz	13 997	12 839
Delegatura Kielce	4105	3399
Delegatura Olsztyn	3896	3525
Delegatura Radom	2722	2832
Razem	331 244	328 873

Tabela 5. Opracowanie techniczne zasobu archiwalnego

Oddział	Liczba j.a. opracowanych technicznie
BUiAD	18 213
Białystok	4115
Gdańsk	2595
Katowice	7008
Kraków	2794
Lublin	3520

Łódź	1101
Poznań	5500
Rzeszów	4517
Szczecin	2349
Warszawa	1477
Wrocław	8322
Delegatura Bydgoszcz	9453
Delegatura Kielce	1905
Delegatura Olsztyn	94
Delegatura Radom	1122
Razem	74 085

Tabela 6. Digitalizacja (wykonanie kopii wzorcowych)*

Oddziały i delegatury	Rodzaj dokumentacji	j.a./obrazy**	GB
BUIAD***	dokumentacja aktowa	9041	35 560,09
	mikrofilmy i mikrofiszce	2935	6098,05
	dokumentacja fotograficzna	23 917	549,78
	dokumentacja filmowa	242	311,60
	dokumentacja dźwiękowa	70	108,63
Białystok	dokumentacja aktowa	451	1325,12
	mikrofilmy i mikrofiszce	6376	1779,39
	dokumentacja fotograficzna	223	15,22
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Gdańsk	dokumentacja aktowa	1164	3825,50
	mikrofilmy i mikrofiszce	0	0
	dokumentacja fotograficzna	5257	96,92
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	10	53,03
Katowice	dokumentacja aktowa	784	2815
	mikrofilmy i mikrofiszce	225	48,96
	dokumentacja fotograficzna	735	10,93
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Kraków	dokumentacja aktowa	1410	3888,75
	mikrofilmy i mikrofiszce	188	107,88
	dokumentacja fotograficzna	1451	21,70
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Lublin	dokumentacja aktowa	759	1780,35
	mikrofilmy i mikrofiszce	8095	5104,23
	dokumentacja fotograficzna	917	487,13
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0

Oddziały i delegatury	Rodzaj dokumentacji	j.a./obrazy**	GB
Łódź	dokumentacja aktowa	708	2410,23
	mikrofilmy i mikrofiszce	0	0
	dokumentacja fotograficzna	840	22,30
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Poznań	dokumentacja aktowa	1368	3458,90
	mikrofilmy i mikrofiszce	4713	2674,64
	dokumentacja fotograficzna	553	24,05
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Rzeszów	dokumentacja aktowa	1174	2975,14
	mikrofilmy i mikrofiszce	317	155,55
	dokumentacja fotograficzna	597	18,23
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Szczecin	dokumentacja aktowa	1061	3024,51
	mikrofilmy i mikrofiszce	480	257,85
	dokumentacja fotograficzna	986	18,15
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Wrocław	dokumentacja aktowa	1774	4063,63
	mikrofilmy i mikrofiszce	66	254,36
	dokumentacja fotograficzna	1283	17,63
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura Bydgoszcz	dokumentacja aktowa	1019	2838,03
	mikrofilmy i mikrofiszce	4193	1852,94
	dokumentacja fotograficzna	1434	55,49
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura Kielce	dokumentacja aktowa	241	1314,73
	mikrofilmy i mikrofiszce	118	111,16
	dokumentacja fotograficzna	314	1,24
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Delegatura Radom	dokumentacja aktowa	55	149,90
	mikrofilmy i mikrofiszce	160	54,70
	dokumentacja fotograficzna	20	0,60
	dokumentacja filmowa	0	0
	dokumentacja dźwiękowa	0	0
Razem	dokumentacja aktowa	21 009	69 429,88
	mikrofilmy i mikrofiszce	27 866	18 499,71
	dokumentacja fotograficzna	38 527	1339,36
	dokumentacja filmowa	242	311,60
	dokumentacja dźwiękowa	80	161,66

* Skanowana dokumentacja aktowa definiowana jest trzema rodzajami plików, tj. plikami wzorcowymi tiff dla każdej skanowanej karty, strony lub klatki mikrofilmu, plikiem użytkowym PDF wykonanym dla całej skanowanej jednostki archiwalnej oraz elektroniczną kartą inwentarzową w postaci pliku XML. Standard skanowania dokumentacji aktowej zakłada wykonywanie kopii wzorcowych przy zachowaniu rozdzielczości 300 dpi, 24-bitowej głębi kolorów oraz zapis danych w formacie tiff. Skanowanie dokumentacji fotograficznej odbywa się przy zachowaniu formatu tiff, rozdzielczości 600 dpi oraz 24-bitowej głębi kolorów dla zdjęć kolorowych i 8-bitowej dla zdjęć czarno-białych. Obrazy cyfrowe fotografii otrzymują rozmiar nie mniejszy niż 13 na 18 cm.

** W przypadku dokumentacji fotograficznej liczba digitalizowanych jednostek podawana jest w obrazach.

*** Digitalizację j.a. dokumentacji aktowej i mikrofilmów/mikrofilmów prowadzi Wydział Obsługi Bieżącej.

5.3. Udostępnianie i informacja naukowa

5.3.1. Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej

W przedstawionym okresie sprawozdawczym weszła w życie ustawa z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2010 r., Nr 79, poz. 522 z późn. zm.) będąca nowelizacją aktów prawnych fundamentalnych dla działalności pionu udostępniania.

W związku z wejściem w życie wspomnianej nowelizacji zmiany nastąpiły również w wewnętrznych aktach normatywnych, które wprowadzono w postaci zarządzeń wydawanych przez Prezesa IPN – KŚZpNP, tj.:

1. Zarządzenie nr 6/10 z dnia 29 czerwca 2010 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu udostępniania dokumentów w czytelniach akt jawnych IPN – KŚZpNP;

2. Zarządzenie nr 7/10 z dnia 29 czerwca 2010 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu zastrzegania danych osobowych, informacji oraz danych w dokumentach zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN – KŚZpNP;

3. Zarządzenie nr 8/10 z dnia 29 czerwca 2010 r. zmieniające zarządzenie w sprawie postępowania z wnioskami kierowanymi do IPN – KŚZpNP.

W ramach prowadzonej działalności ustawowej Wydział Udostępniania i Informacji Naukowej zrealizował **10 212** spraw przy **9996** sprawach wpływających.

W zakresie informacji naukowej w 2010 r. podjęto realizację kwerend archiwalnych w związku z:

- Projektem Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych na temat mniejszości narodowych w Polsce;
- Projektem Komendy Głównej Straży Granicznej (budowa strony internetowej) oraz Wydziału Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł (publikacja materiałów źródłowych) dot. formacji granicznych w Polsce.

Ponadto w związku z 70. rocznicą Zbrodni Katyńskiej pracownicy Wydziału przygotowali do publikacji na stronie internetowej Instytutu Pamięci bazę materiałów archiwalnych, będących świadectwem represji władz komunistycznych wobec osób i instytucji głoszących prawdę o Katyniu. Dodatkowo uczestniczyli w testowaniu stworzonej w tym celu aplikacji komputerowej, jak również koordynowali wpisywanie danych we wszystkich oddziałach i delegaturach IPN oraz dokonywali weryfikacji całości wprowadzonych rekordów.

Wydział kontynuował także inne, rozpoczęte w ubiegłych latach projekty, dotyczące m.in.:

- Realizacji elektronicznego inwentarza akt spraw karnych z okresu stanu wojennego, podczas której uzupełniano bazę o nowo odnalezione sprawy oraz weryfikowano rekordy wpisywane przez oddziały i delegatury IPN;
- Realizacji projektu dla Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie (The United States Holocaust Memorial Museum), polegającego na wypożyczeniu i przygotowaniu do mikrofilmowania znacznej ilości materiałów dot. zagłady Żydów z zasobu po b. Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Równocześnie na potrzeby kwerend prowadzonych dla Muzeum Holokaustu

udostępniane są na bieżąco akta osób podejrzanych o przestępstwa z dekretu PKWN „O wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną, jeńcami oraz zdrajców Narodu Polskiego” z dnia 31 sierpnia 1944 r.

W związku z porozumieniem podpisanym między Instytutem Pamięci a Wydzielonym Archiwum Państwowym Służby Bezpieczeństwa Ukrainy pracownicy Wydziału kontynuowali również proces skanowania dokumentów do tematu „Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956”, które to materiały w formie elektronicznych kopii były sukcesywnie przekazywane do WBAiEŻ.

W okresie sprawozdawczym realizowano także kwerendy związane z:

- Projektem badawczo-dokumentacyjnym poświęconym dziejom NSZZ „Solidarność” 1980–1989 (kontynuacja);
- Projektem badawczym „Wojskowe organy bezpieczeństwa państwa w latach 1943–1990” (kontynuacja);
- Projektem publikacji „Słownika biograficznego powstańców warszawskich”.

Ponadto wyodrębniony zespół ds. zbrodni nazistowskich od połowy 2010 r. uczestniczył w budowie portalu informacyjnego „Praca przymusowa na rzecz III Rzeszy” – www.zwangsarbeit.eu, zainicjowanego przez Fundację „Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość” (Stiftung „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft”) oraz Archiwum Federalne Niemiec (Das Bundesarchiv Deutschland). Ta potężna międzynarodowa baza danych zawiera opisy dokumentów dotyczących pracy przymusowej w nazistowskich Niemczech i na okupowanych przez nie terytoriach innych państw, m.in. Polski. W portalu dostępne są również informacje o pracy przymusowej w obozach koncentracyjnych, gettach, o pracy jeńców wojennych, Żydów i innych grup ofiar. Do chwili obecnej pracownicy Wydziału wprowadzili do bazy **30** szczegółowych rekordów w oparciu o zespoły aktowe z zasobu archiwalnego, przekazanego po b. GKBZpNP.

Zespół ds. zbrodni nazistowskich uczestniczył również w przejmowaniu przez WUiIN kartotek historycznych wytworzonych w latach II wojny światowej, głównie przez organa administracji III Rzeszy, a także kartotek pomocniczych do zasobu archiwalnego po b. GKBZpNP, które do tej pory znajdowały się w dyspozycji Wydziału Gromadzenia, Opracowania i Obsługi Magazynów. Do końca grudnia 2010 r. przejęto ok. 300 kartotek, w tym m.in. kartoteki osobowe RSHA i członków NSDAP. Do chwili obecnej zespół uporządkował przejętą kartotekę skazanych przez sądy polskie w okresie powojennym oraz jest w trakcie porządkowania kartoteki osobowej zbrodniarzy hitlerowskich. Przejęcie pomocy ewidencyjnych i kartotek do zasobu archiwalnego po b. GKBZpNP ma na celu usprawnienie pracy zespołu, przyspieszenie realizacji prowadzonych kwerend oraz efektywniejsze uczestnictwo Wydziału w realizowanych projektach.

Pracownicy Wydziału opracowywali także kwerendy archiwalne oraz udostępniali materiały archiwalne w związku z realizacją wniosków służbowych dla prokuratorów GKŚZpNP oraz OKŚZpNP, prokuratorów Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych, prowadzących badania naukowe pracowników Biura Edukacji Publicznej i oddziałowych biur edukacji publicznej oraz pracowników BUiAD, oddziałowych biur i delegatur IPN oraz innych jednostek i komórek organizacyjnych Instytutu Pamięci. W toku rozpatrywania wskazanych kategorii wniosków zakończono realizację **1207** spraw. Udostępniono przy tym **10 388 j.a.**, natomiast do służbowego wykorzystania wypożyczono **3636 j.a.**

W ramach działalności archiwalnej Wydział realizował swoje zadania ustawowe, prowadząc kwerendy oraz udostępniając materiały na wnioski następujących podmiotów:

- Organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania w związku z prowadzonymi przez nie postępowaniami karnymi, cywilnymi i administracyjnymi;
- Organów administracji publicznej;
- Osób fizycznych, w przypadku których znaczną część stanowiły kwerendy o tematyce wschodniej, tj. dot. repatriacji i „mienia zabużańskiego” oraz represji stosowanych wobec obywateli polskich przebywających na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej Polskiej oraz byłych terenach ZSRR.

Łącznie na potrzeby wspomnianych podmiotów – nie licząc wniosków związanych z realizacją tzw. ustawy „dezubekizacyjnej”, które opisane są szczegółowo dalej – zrealizowano **1161** spraw, wypożyczono lub udostępniono **2163 j.a.** i wydano **63 850** kart kopii, odpisów, wypisów i wyciągów z dokumentacji aktowej.

Gromadzono także dokumentację na potrzeby wniosków naukowo-badawczych oraz dziennikarskich. Naukowcy z kraju i zagranicy złożyli łącznie **109** wniosków, w ramach których udostępniono **12 311 j.a.**, natomiast na **15** złożonych wniosków dziennikarskich udostępniono **4355 j.a.** W przypadku tych ostatnich liczba udostępnionych materiałów zwiększyła się niemal dwukrotnie w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Warte odnotowania są również niezwykle pracochłonne kwerendy realizowane przez wyodrębniony zespół ds. emerytalno-rentowych, dot. m.in. potwierdzania okresu zatrudnienia i wynagrodzenia otrzymywanego przez pracowników b. organów bezpieczeństwa. Przy realizacji tego rodzaju spraw w 2010 r. dokonano przeglądu **2560 j.a.** i wydano **2770** kopii kart oraz wyciągów z akt.

Pracownicy Wydziału realizowali także kwerendy archiwalne na potrzeby osób występujących do prezesa IPN z wnioskami:

- Z art. 29a ustawy o IPN, na mocy którego prezes Instytutu Pamięci informuje w ciągu 14 dni w formie zaświadczenia, czy dane osobowe wnioskodawcy są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5, oraz innych osób, udostępnionym w Instytucie Pamięci od dnia 26 listopada 2004 r. W tym trybie w 2010 r. zrealizowano **119** wniosków;

- O wydanie decyzji potwierdzających uwięzienie w latach 1944–1956 bez wyroku za działalność polityczną lub religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość Polski, oraz z wnioskami o potwierdzenie faktu eksterminacji lub przymusowego wynarodowienia, realizowanymi w związku z art. 8 ust. 2 lit. „a” i „b” ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r., Nr 42, poz. 371 z późn. zm.);

- O wydanie decyzji potwierdzających okres osadzenia w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski po dniu 31 grudnia 1956 r. za działalność polityczną, w związku z realizacją art. 117 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Inną ważną kategorią spraw prowadzonych na wnioski OBUiAD są sprawy dot. osób przesładowanych i represjonowanych przez III Rzeszę Niemiecką, realizowane przy wykorzystaniu elektronicznej bazy danych *OuSArchiv*, udostępnionej dzięki staraniom Ministerstwa Spraw Zagranicznych Instytutowi Pamięci przez Międzynarodową Służbę Poszukiwawczą z siedzibą w Bad Arolsen, która to baza posiada kopie cyfrowe dokumentów oraz informacje dotyczące więźniów obozów koncentracyjnych, gett, więzień hitlerowskich oraz robotników będących na pracach przymusowych na terenie III Rzeszy, a także terenów przyłączonych. W ramach realizacji tej kategorii wniosków zakończono **987** spraw.

Ponadto pracownicy Wydziału prowadzili kwerendy we francuskich archiwach, poszukując materiałów dot. Polaków internowanych w obozach francuskich w okresie II wojny światowej oraz pomagali w prowadzeniu korespondencji w języku francuskim między OKŚZpNP w Katowicach a archiwami francuskimi i merostwem w Lorinet w związku ze śledztwem prowadzonym przez wyżej wskazaną Komisję.

Wydział administruje także Czytelnią Akt Jawnych w BUiAD, w której udostępnia się dokumenty na potrzeby realizacji wniosków służbowych, naukowych i dziennikarskich. W okresie sprawozdawczym Czytelnię odwiedziło **2517** osób, w tym do wniosków dziennikarskich **477** osób, do wniosków służbowych **536** osób oraz do wniosków naukowo-badawczych **1504** osoby. Łącznie udostępniono im **32 230 j.a.**, w tym **5271** w formie elektronicznej.

Użytkownicy Czytelni mieli również możliwość przeprowadzenia samodzielnych kwerend za pomocą zainstalowanych tam baz danych. Z aplikacji *Nexus* skorzystano 281 razy; z aplikacji

ZEUS – 21 razy, natomiast z bazy danych *OuSArchiv* – 24 razy. W ostatnim czasie za pomocą tej ostatniej aplikacji szczegółową kwerendę rozpoczęli pracownicy Fundacji Polsko-Niemieckie Pojednanie w ramach programu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”.

Ponadto ze wskazania BUiAD Biuro Organizacyjne umożliwiło pracownikowi Czytelni dostęp do dysku sieciowego, na którym przechowywane są cyfrowe kopie fotografii wprowadzone do systemu ZEUS w oddziałach i delegaturach Instytutu Pamięci, co w znacznym stopniu usprawniło realizację zleceń na cyfrowe kopie zdjęć.

W związku z wydanym przez Prezesa Rady Ministrów Rozporządzeniem z dnia 15 września 2010 r. w sprawie opłat za usługi reprodukcyjne Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2010 r., Nr 173, poz. 1169) od września w czytelnich IPN, w tym w Czytelni Akt Jawnych działającej w siedzibie BUiAD, pobierane są opłaty za świadczone usługi reprograficzne.

Wydział Udostępniania zajmował się także wypożyczaniem materiałów archiwalnych na potrzeby oddziałowych biur oraz Delegatur IPN. W ramach realizacji tej kategorii spraw udostępniono lub wypożyczono łącznie **27 085 j.a.**, w tym **1933** płyt CD oraz **4497** jednostek wysłanych za pomocą serwera FTP.

Aplikacja FTP pozwala na przesyłanie elektronicznych kopii akt i mikrofilmów w formacie PDF, jak również plików z fotografiami i filmami w odpowiednich dla nich formatach. System ten pozwolił znacznie przyspieszyć proces wysyłania i udostępniania kopii dokumentacji w formie elektronicznej. Serwery i aplikacja FTP działają w pionie archiwalnym od lutego 2009 r. W chwili obecnej serwer FTP w Centrali BUiAD połączony jest z 11 serwerami oddziałowymi oraz z serwerem Delegatury IPN w Bydgoszczy. Połączenie z Delegaturą IPN w Radomiu znajduje się na etapie testów. Pozostałe delegatury nie są podłączone do systemu przesyłania plików, jak również serwery oddziałów nie są połączone między sobą.

W okresie sprawozdawczym za pomocą serwera FTP wysłano łącznie z Centrali do oddziałów i Delegatury IPN **7972** zdigitalizowane jednostki archiwalne. Dla porównania w 2009 r. za pomocą tej aplikacji wysłano do oddziałów kopie cyfrowe **5358 j.a.** Ponadto operator FTP w Centrali IPN od lutego do końca roku odebrał i przeniósł na wewnętrzny dysk BUiAD **4461** plików z kopiami cyfrowymi fotografii, przesłanych z oddziałów IPN na potrzeby aplikacji ZEUS.

W okresie sprawozdawczym Zespół realizujący ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... (Dz. U. z 2009 r., Nr 24, poz. 145), zwanej ustawą „dezubekizacyjną”, kontynuował rozpoczęte w 2009 r. zadanie polegające na wystawianiu informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa świadczeniobiorców Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA i Biura Emerytalnego Służby Więziennej.

W tym okresie pojawiła się również nowa kategoria spraw – pisma Sądu Okręgowego, XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych, nadsyłane w związku ze składaniem przez funkcjonariuszy objętych skutkami ww. ustawy odwołań od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA, powstających m.in. w oparciu o informacje o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa przygotowane przez IPN.

W 2010 r. do IPN wpłynęło **28** wniosków z właściwych organów emerytalnych, obejmujących zapytania dotyczące **5242** świadczeniobiorców. Instytut udzielił odpowiedzi w stosunku do wszystkich tych osób, w tym:

- Wystawiono **336** informacji o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa;
- W stosunku do **267** osób poinformowano organy emerytalne, że w wyniku kwerendy przeprowadzonej w zgromadzonym i dostępnym zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci nie odnaleziono dokumentów potwierdzających pełnienie służby w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;

- W stosunku do **4639** osób nie odnaleziono dokumentów osobowych w zgromadzonym i dostępnym zasobie archiwalnym Instytutu.

a) Ponowne kwerendy

W 2010 r. wszczęto z urzędu, na wniosek organu emerytalnego oraz osób indywidualnych, ponowną kwerendę w przypadku **4207** osób. W tym okresie do organów emerytalnych wysłano zaktualizowane dane dotyczące **4188** osób w oparciu o ponowioną kwerendę, w tym wytworzono **3511 nowych** informacji o przebiegu służby w związku ze zmianą stanu faktycznego i prawnego; w przypadku **695** osób po ponownej kwerendzie uznano, że dokumenty zgromadzone w zasobie IPN nie pozwalają na jednoznaczne stwierdzenie, że funkcjonariusze pełnili służbę w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów. Ponowną kwerendą objęte są dane dot. 1 osoby.

b) Pisma z organów emerytalnych w sprawach konkretnych funkcjonariuszy

Do zespołu realizującego ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym... wpłynęło **151** pism z organów emerytalnych, zawierających np. prośby o wyjaśnienie rozbieżności między dokumentacją emerytalną a wystawioną przez Instytut informacją o przebiegu służby. Trzy pisma pozostają w realizacji.

c) Pisma w sprawach indywidualnych

W 2010 r. do zespołu realizującego ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wpłynęły **1242** pisma, w tym:

- **392** z oddziałowych biur udostępniania i archiwizacji dokumentów, zawierające prośby o przesłanie kopii wyników kwerendy oraz kopii kart ewidencyjnych, w oparciu o które wydana została informacja o przebiegu służby. Wszystkie pisma zostały zrealizowane.

- **850** indywidualnych od funkcjonariuszy, kwestionujących poprawność wystawionej przez Instytut Informacji o przebiegu służby. W realizacji zespołu pozostaje **14** pism.

Pisma Sądu Okręgowego, XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych

W okresie **od 10 czerwca 2010 r.** (data wpływu pierwszego pisma do IPN) **do końca 2010 r.** wpłynęły **1103** pisma Sądu Okręgowego, XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych z żądaniem wystawienia **w terminie 7 dni** szczegółowej informacji o przebiegu służby funkcjonariuszy, którzy złożyli odwołanie od decyzji dyrektora organu emerytalnego. Sąd zwracał się również o dodatkowe wyjaśnienia dot. m.in. podania podstawy prawnej zaliczenia danej jednostki organizacyjnej jako spełniającej kryteria art. 2 ustawy o ujawnianiu..., merytorycznego odniesienia się do zarzutów podnoszonych przez osoby skarżące, a także sporządzenia i przesłania kopii dokumentacji osobowej.

W tym okresie przesłano do Sądu **1850** kart uwierzytelnionych kopii z akt osobowych oraz sporządzono **600** wyciągów z akt osobowych ze szczegółowym przebiegiem służby. Obecnie w realizacji pozostaje **5** pism. W celu realizacji pism Sądu otrzymano z oddziałów i delegatur IPN elektroniczne kopie **370** jednostek archiwalnych.

Kwerenda w materiałach archiwalnych

Na potrzeby realizacji tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” wypożyczono i wykonano kwerendę w ok. **8000 j.a.** z dostępnego zasobu IPN.

W zespole trwały również prace studyjne dotyczące wykazu struktur organów bezpieczeństwa państwa. Na potrzeby tych prac wypożyczono i przeprowadzono kwerendę w ok. **3000 j.a.**

5.3.2. Referaty/Sekcje Udostępniania i Informacji Naukowej

Referaty Udostępniania i Informacji Naukowej w oddziałowych biurach udostępniania i archiwizacji dokumentów wraz z sekcjami w delegaturach realizowały następujące kategorie wniosków:

- Wnioski, o których mowa w art. 29a ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej;
- Wnioski o udostępnienie dokumentów dotyczących wnioskodawcy na zasadach określonych w art. 30–35c;

- Wnioski o udostępnienie dokumentów na zasadach określonych w art. 36 ustawy o IPN organom władzy publicznej oraz innym instytucjom, organizacjom i osobom w celach wykonywania zadań ustawowych, prowadzenia badań naukowych i publikacji materiału prasowego;
- Wnioski o udostępnienie dokumentów osób publicznych na zasadach określonych w art. 22–28 ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów;
- Wnioski o udostępnienie do wglądu kopii akt spraw lustracyjnych zakończonych prawomocnym wyrokiem sądu na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji...;
- Wnioski o udostępnienie dokumentów do celów służbowych uprawnionym pracownikom Instytutu Pamięci.

Znaczący wpływ na pracę referatów i sekcji udostępniania miała wspomniana już kolejna nowelizacja ustawy o IPN oraz ustawy o ujawnianiu, która weszła w życie 27 maja 2010 r. Odtąd każda osoba ubiegająca się o udostępnienie dotyczących jej dokumentów otrzymuje akta bez anonimizacji i w oryginale. Kopie udostępnia się, gdy dokumenty są w złym stanie, ubiega się o nie w tym samym czasie więcej osób lub gdy Instytut nie dysponuje oryginałami. Wyłącznie kopie udostępniane są w przypadku dokumentów wytworzonych przez wnioskodawcę lub przy jego udziale w ramach czynności wykonywanych w związku z jego pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa państwa albo w związku z czynnościami wykonywanymi w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji.

W przypadku wniosków o udostępnienie dokumentów w celu wykonywania zadań ustawowych, prowadzenia badań naukowych lub publikacji materiału prasowego akta będą udostępniane w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku, gdy znane są sygnatury wnioskowanych dokumentów i nie wymagają dodatkowych kwerend. Wyjątek stanowią sytuacje, w których dokumenty te znajdują się w opracowaniu technicznym, konserwatorskim lub gdy są wypożyczone. Badacze i dziennikarze mają też prawo do uzyskania informacji ze znajdujących się w zasobie archiwalnym IPN zbiorów danych, rejestrów i kartotek organów bezpieczeństwa państwa, w tym dotyczących tożsamości tajnych informatorów lub pomocników przy operacyjnym zdobywaniu informacji.

W ciągu 2010 r. OBUiAD i delegatury przyjęły **39 524** wnioski, a zrealizowały **44 391**. Największa liczba wniosków wpłynęła do OBUiAD w Warszawie (ponad 7000), Krakowie (ponad 4500), Katowicach, Wrocławiu i Lublinie (ponad 3000).

Wśród różnych kategorii spraw należy zwrócić uwagę na wnioski realizowane dla sądów w związku z nowelizacją ustawy z 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz sprawy związane z dochodzeniem roszczeń przez byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, którym w następstwie tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” ograniczono wysokość emerytur. Znaczący wzrost odnotowano w przypadku wniosków b. funkcjonariuszy i pracowników organów bezpieczeństwa państwa. Liczba tych spraw wzrosła trzykrotnie w odniesieniu do 2009 r. W 2010 r. wydano b. funkcjonariuszom 73 000 kopii dokumentów, czyli ponad 10 razy tyle ile w 2009 r.

Ponadto pracownicy referatów oraz sekcji udostępniania i informacji naukowej byli zaangażowani w realizację zadań wspomnianej już tzw. ustawy „dezubekizacyjnej”. Łącznie od 2009 r. oddziały i delegatury udzieliły odpowiedzi na 49 535 zapytań organów emerytalnych, dotyczących okresu służby funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa państwa. Fakt służby został potwierdzony w 23 576 przypadkach, natomiast w odniesieniu do 25 959 osób kwerenda przyniosła wynik negatywny. Przeprowadzano również ponowną weryfikację przebiegu służby na wnioski organów emerytalnych i byłych funkcjonariuszy oraz udzielano odpowiedzi na zapytania sądu związane z tymi sprawami.

Materiały archiwalne są udostępniane użytkownikom w czytelniach akt jawnych i tajnych. Użytkownicy mogą korzystać tam z czytników mikrofilmów oraz stanowisk komputerowych, które umożliwiają przeglądanie cyfrowych kopii archiwaliów oraz zapewniają dostęp do pomocy archi-

walnych, w tym do bazy *Nexus* oraz aplikacji ZEUS. Ogółem w czytelnich akt jawnych znajdujących się w OBUiAD i delegaturach udostępniono użytkownikom **105 532 j.a.** (łącznie z centralą BUiAD – **137 557 j.a.**, z czego prawie 12 proc. w formie elektronicznej).

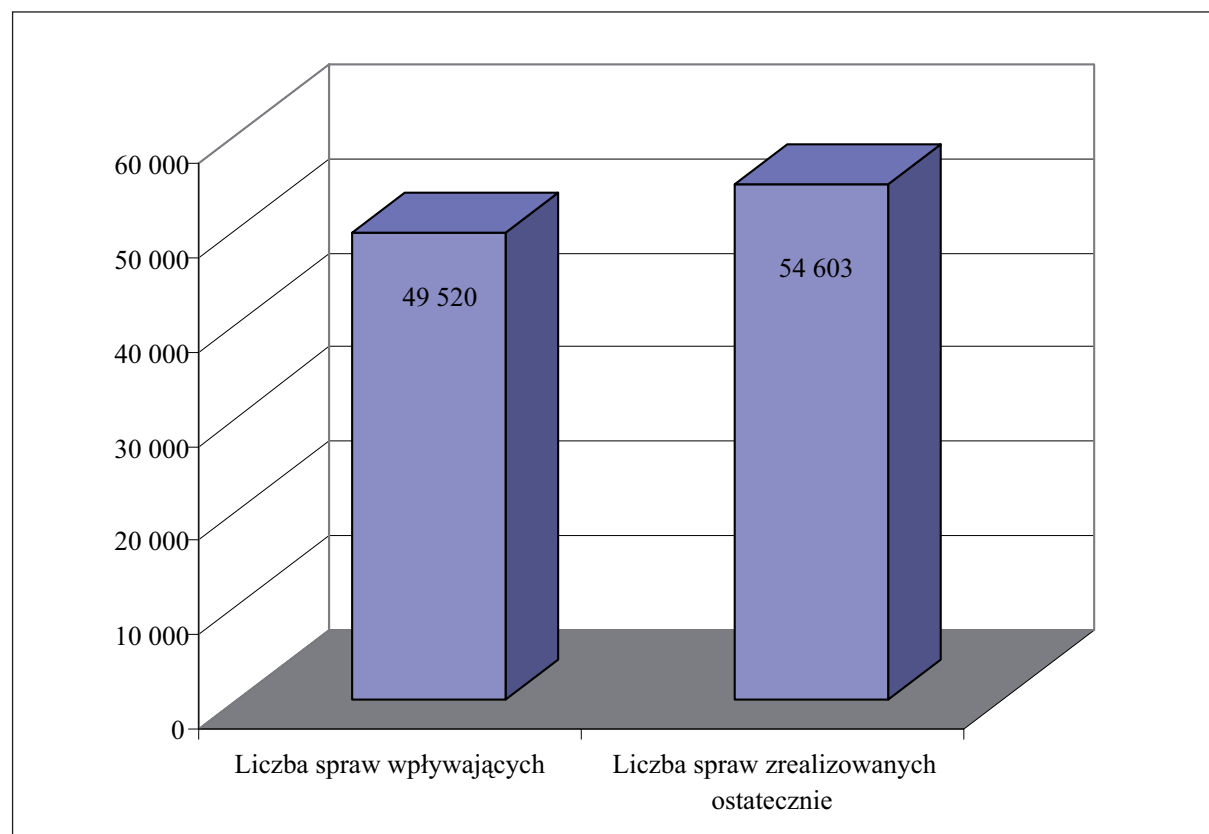
5.3.3. Samodzielna Sekcja Realizacji Skarg, Kontroli i Analiz BUiAD

Samodzielna Sekcja realizuje zadania w zakresie udzielania odpowiedzi na skargi wnioskodawców dotyczące spraw rozpatrywanych w BUiAD, OBUiAD i delegaturach IPN. Od 2010 r. do zadań sekcji należy ponadto udzielanie informacji dotyczących zasad udostępniania zasobu archiwalnego IPN. W przypadku zapytań o dokumenty dotyczące konkretnych osób, udzielenie odpowiedzi poprzedza wstępna kwerenda w dostępnych pomocach ewidencyjnych (np. baza *Nexus*, baza *OuSArchiv*). W okresie sprawozdawczym udzielono odpowiedzi na **453 skargi i zapytania**.

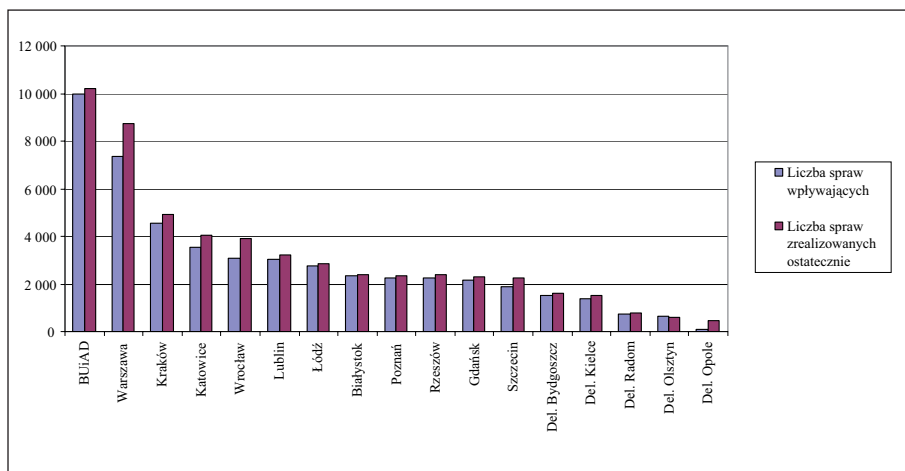
Sekcja koordynuje też wpływ do Biura Prawnego IPN odwołań od decyzji administracyjnych i zażaleń na postanowienia wydawane w I instancji w oddziałach i delegaturach Instytutu Pamięci. W 2010 r. koordynowano przekazanie dokumentacji do **156 postępowań odwoławczych**. Liczba decyzji wydawanych w I instancji znacznie zmniejszyła się po nowelizacji ustawy o IPN. W ramach korespondencji manipulacyjnej z Biurem Prawnym IPN oraz sądami administracyjnymi przesłano **292 pisma**. Ponadto wykonano **866 kart kopii** materiałów archiwalnych na potrzeby postępowań w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym. Pracownikom Biura Prawnego IPN udostępniono **122 j.a.**

W 2010 r. przeprowadzono 2 kompleksowe kontrole: we wrześniu w Archiwum Zakładowym BUiAD, a w grudniu w OBUiAD we Wrocławiu. Ponadto w omawianym okresie opracowano i wdrożono do stosowania w pionie archiwalnym IPN procedury kontroli wewnętrznej.

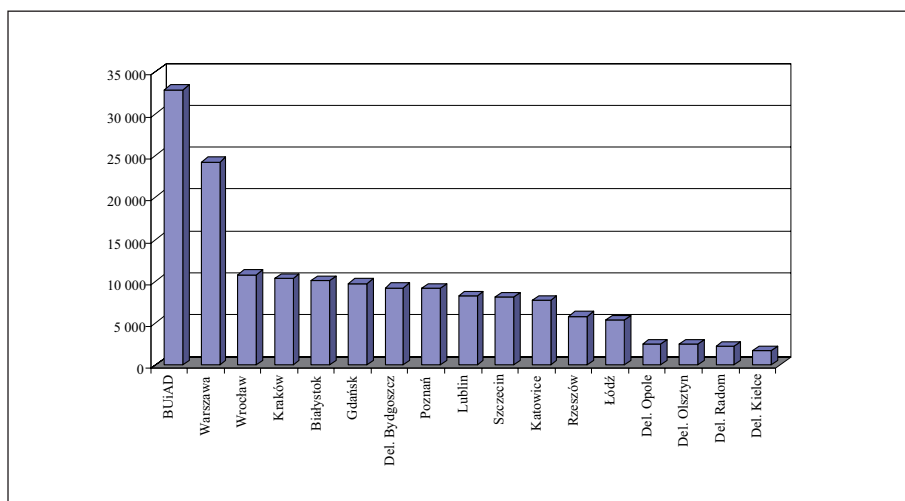
Na potrzeby dyrektora BUiAD przygotowano 4 kompleksowe zestawienia dotyczące działalności pionu archiwalnego i opracowywano na bieżąco analizy realizacji konkretnych spraw.

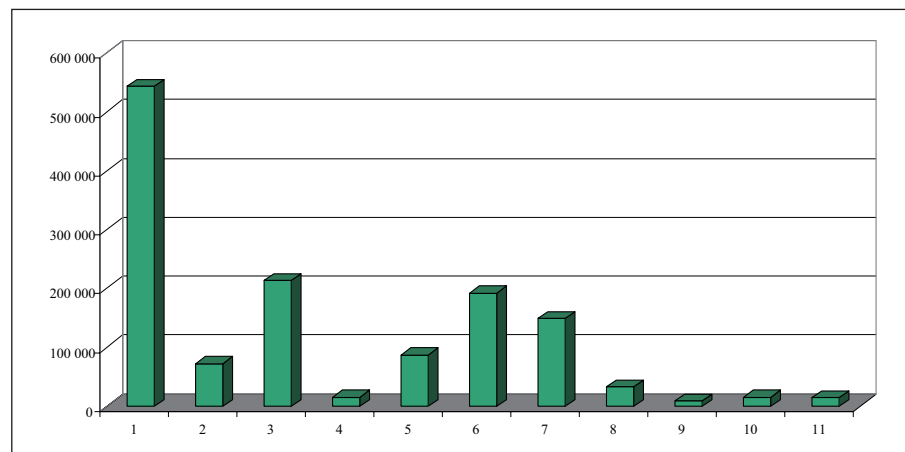
Wykres 6. Udostępnianie dokumentów – liczba spraw (dane ogólne)

Wykres 7. Udoŝtępnianie dokumentów – liczba spraw (dane szczególowe)

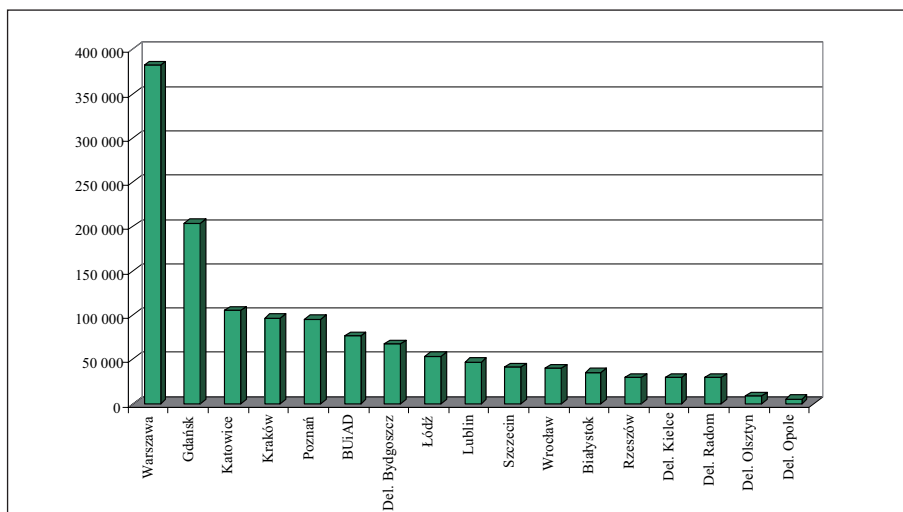

Wykres 8. Liczba udoŝtępnionych i wypoŝyczonych jednostek archiwalnych

Wykres 9. Kopie wydane wnioskodawcom – główne kategorie wniosków

- 1 – wnioski o wydanie kopii dokumentów
- 2 – wnioski b. funkcjonariuszy o wydanie kopii akt osobowych
- 3 – wnioski naukowo-badawcze
- 4 – wnioski dziennikarskie
- 5 – wnioski pionu śledczego IPN
- 6 – wnioski pionu edukacyjnego IPN
- 7 – wnioski organów sprawiedliwości i ścigania
- 8 – wnioski administracji publicznej
- 9 – wnioski osób fizycznych
- 10 – wnioski służbowe realizowane dla innych jednostek i komórek organizacyjnych IPN
- 11 – wnioski o udoŝtępnienie do wglądu kopii akt sprawy lustracyjnej

Wykres 10. Kopie wydane wnioskodawcom (liczba kart) – BUiAD, OBUiAD i delegatury

5.3.4. Udostępnianie i informacja naukowa – dane statystyczne

Tabela 1. Dane ogólne

Oddziały	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie
BUiAD	9996	1132	10 212
Białystok	2354	346	2383
Gdańsk	2164	341	2292
Katowice	3526	518	4056
Kraków	4530	701	4939
Lublin	3021	749	3241
Łódź	2765	226	2866
Poznań	2247	638	2333
Rzeszów	2245	224	2408
Szczecin	1867	508	2249
Warszawa	7341	2011	8736
Wrocław	3072	705	3931
Delegatura Bydgoszcz	1502	308	1598
Delegatura Kielce	1392	200	1507
Delegatura Olsztyn	629	80	600
Delegatura Opole	114	99	476
Delegatura Radom	755	241	776
Razem	49 520	9027	54 603

Tabela 2. Realizacja wniosków o udostępnienie dokumentów (art. 30–35 ustawy o IPN)*

Oddział	Wnioski o udostępnienie kopii zanonimizowanych dokumentów				Wnioski o udostępnienie kopii lub oryginałów dokumentów (do maja 2010 r.)				Wnioski o wydanie kopii dokumentów				Wnioski o wydanie przedmiotów				Wnioski o podanie nazwisk i danych pracowników, funkcjonariuszy i TW												
	Przyjęte	W trakcie realizacji	Zrealizowane	Liczba wnioskodawców, którym udostępniono dokumenty	Liczba udostępnionych dokumentów	j.a.	karty	Liczba decyzji odmownych w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o IPN	Liczba decyzji w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o IPN	Przyjęte	Zrealizowane	Liczba wydanych kopii (karty)	Uwierzytel-nionych	Neuwierzytel-nionych	Przyjęte	W trakcie realizacji	Zrealizowane	Liczba wydanych przedmiotów	Przyjęte	W trakcie realizacji	Zrealizowane	Liczba not ujawniających dane funk-cjonariuszy i TW	Liczba funkcjonariuszy ujawnionych w notach	Liczba TW ujawnionych w notach	Liczba decyzji odmawiających poda-nia danych funkcjonariuszy i TW	Liczba funkcjonariuszy, których podania danych odmówiono	Liczba TW, których podania danych odmówiono		
Białystok	232	36	332	143	430	15 154	12	14	44	44	3881	122	0	122	0	0	0	0	17	2	17	16	0	34	8	0	21		
Gdańsk	222	72	305	224	635	48 559	10	33	94	94	14 068	186	2	186	2	0	0	0	9	11	15	16	52	82	6	0	20		
Katowice	423	155	704	366	878	61 651	26	48	128	128	19 710	320	0	320	0	0	0	0	39	7	49	26	7	84	36	1	202		
Kraków	422	224	718	357	1445	49 937	17	15	24	32	3 127	309	4	310	33 669	19 177	1	0	3	46	14	61	119	870	225	59	150	255	
Lublin	346	90	558	190	458	25 361	29	13	61	61	9 610	169	2	168	22 704	0	2	0	1	7	62	8	110	41	101	0	0	0	
Łódź	390	78	443	133	352	19 044	5	21	38	38	15 784	116	2	117	20 623	0	0	0	1	22	5	29	19	0	25	12	1	17	
Poznań	240	142	375	232	679	70 667	2	14	93	94	26 000	205	8	198	32 397	2560	1	0	1	26	10	25	18	2	34	21	0	65	
Rzeszów	210	43	413	212	517	10 230	27	9	131	131	9 122	185	0	185	624	11 346	0	0	27	2	33	34	97	39	19	0	75		
Szczecin	224	81	378	238	297	25 394	14	29	98	98	9 612	199	0	199	18 799	0	0	0	11	2	16	12	0	27	10	14	39		
Warszawa	894	190	1311	768	2268	275 885	77	148	183	195	84 783	601	1	612	214 543	0	3	0	3	338	102	46	103	170	52	297	77	36	433
Wrocław	230	250	429	162	367	20 489	8	44	56	56	4 551	145	0	145	18 399	656	0	0	13	0	12	12	2	38	13	5	32		
Delegatura Bydgoszcz	129	39	174	106	469	28 491	10	26	35	35	4 235	88	0	88	12 496	0	0	0	16	4	20	15	1	39	10	0	52		

Delegatura Kielce	77	34	200	142	489	13 722	21	14	51	60	4903	109	0	117	13 990	0	1	0	1	3	5	6	20	21	20	48	18	6	70
Delegatura Olsztyn	69	0	70	74	314	8225	2	5	18	18	2583	45	0	46	6389	0	0	0	0	1	0	2	3	0	13	0	0	0	0
Delegatura Opole	61	99	163	51	60	2979	0	0	14	14	786	56	0	51	2979	0	0	0	0	13	0	0	2	2	7	1	0	1	1
Delegatura Radom	53	112	93	64	47	5135	4	0	24	24	1939	38	0	38	2009	77	0	0	0	1	35	13	24	0	36	0	0	0	0
Razem	4222	1645	6666	3462	9705	680 923	264	433	1092	1122	214 694	2893	19	2902	486 327	57 219	8	0	9	358	355	206	423	617	1146	1129	290	213	1282

*W tabeli podano łącznie dane za cały rok. Dane odnoszące się tylko do okresu sprzed nowelizacji (do maja 2010 r.) dotyczą liczby decyzji odmownych w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o IPN oraz wniosków o udostępnienie nieanonimizowanych kopii lub oryginałów dokumentów. Dane wyłączenie dla okresu po nowelizacji zawierają kolumny: liczba udostępnionych dokumentów – j.a. oraz liczba decyzji w trybie art. 31 ust. 1 ustawy o IPN.

Tabela 3. Realizacja art. 29a ustawy o IPN

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	
			Dane są tożsame	Dane nie są tożsame
BUiAD	118	0	19	100
Białystok	11	0	0	11
Gdańsk	10	2	0	8
Katowice	18	0	2	18
Kraków	45	2	0	46
Lublin	11	0	0	11
Łódź	20	0	0	20
Poznań	16	0	0	16
Rzeszów	9	1	0	8
Szczecin	7	1	0	6
Warszawa	14	0	5	11
Wrocław	16	2	0	14
Delegatura Bydgoszcz	1	0	0	2
Delegatura Kielce	9	1	1	7
Delegatura Olsztyn	2	0	0	0
Delegatura Opole	3	0	0	0
Delegatura Radom	2	0	0	2
Razem	312	9	27	280

Tabela 4. Realizacja art. 35b ustawy o IPN (uzupełnienia do zbioru dokumentów dotyczących wnioskodawcy)

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych, do których dołączono uzupełnienia	Liczba pomocy ewidencyjnych, do których dołączono uzupełnienia
Białystok	5	0	5	31	51
Gdańsk	4	1	3	2	8
Katowice	2	0	2	1	0
Kraków	4	0	4	24	43
Lublin	1	0	1	0	0
Łódź	2	0	2	3	0
Poznań	3	1	2	18	17
Rzeszów	4	0	4	4	0
Szczecin	2	0	2	2	0
Warszawa	15	0	15	15	2
Wrocław	1	0	1	0	0
Delegatura Bydgoszcz	0	0	0	0	0
Delegatura Kielce	2	0	2	2	0
Delegatura Olsztyn	0	0	0	0	0
Delegatura Opole	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	0	0	0	0	0
Razem	45	2	43	102	121

Tabela 5. Realizacja art. 35c ustawy o IPN (udostępnianie dokumentów osobowych pracowników lub funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa)*

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	Liczba udostępnionych jednostek archiwalnych	Wnioski funkcjonariuszy i pracowników organów bezpieczeństwa o wydanie kopii dokumentów (liczba wniosków wpływających)	Liczba kopii dokumentów wydanych pracownikom i funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa (karty)
BUIAD**	93	6	87	0	93	714
Białystok	89	18	72	1	82	3057
Gdańsk	63	14	55	16	34	416
Katowice	113	29	97	18	81	8178
Kraków	78	15	80	24	46	2603
Lublin	44	18	61	3	20	1169
Łódź	122	16	111	63	69	6121
Poznań	56	12	57	10	40	839
Rzeszów	54	20	38	32	28	609
Szczecin	48	9	55	19	26	835
Warszawa	816	249	710	193	694	40 533
Wrocław	79	11	75	0	79	2331
Delegatura Bydgoszcz	45	7	41	9	33	3620
Delegatura Kielce	11	2	12	8	4	208
Delegatura Olsztyn	8	0	9	0	3	0
Delegatura Opole	13	15	10	6	10	10
Delegatura Radom	16	4	13	7	13	1334
Razem	1748	445	1583	409	1355	72 577

* Liczba wniosków wpływających, w trakcie realizacji i zrealizowanych łącznie dla wniosków o udostępnienie dokumentów osobowych pracowników lub funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa oraz wniosków b. funkcjonariuszy i pracowników o wydanie kopii dotyczących ich dokumentów osobowych.

** Techniczne przygotowanie dokumentacji dla OBUiAD i delegatur.

Tabela 6. Realizacja art. 37 ustawy o IPN (zastrzeżenie danych osobowych oraz innych informacji i danych)

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	Informacja o zastrzeżeniu danych osobowych (art. 37 ust. 1)		Informacja o zastrzeżeniu innych informacji i danych (art. 37 ust. 2)	
				Liczba jednostek archiwalnych, w których dokonano zastrzeżeń	Liczba pomocy ewidencyjnych, w których dokonano zastrzeżeń	Liczba jednostek archiwalnych, w których dokonano zastrzeżeń	Liczba pomocy ewidencyjnych, w których dokonano zastrzeżeń
Białystok	2	0	2	1	7	0	0
Gdańsk	4	0	6	2	1	2	0
Katowice	1	0	1	1	0	0	0
Kraków	1	0	1	0	2	0	0
Lublin	0	0	1	6	4	6	4
Łódź	0	0	0	0	0	0	0
Poznań	0	0	2	0	0	3	0
Rzeszów	0	0	1	2	0	0	0
Szczecin	1	0	1	0	0	0	0
Warszawa	3	1	3	133	6	133	6
Wrocław	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura Bydgoszcz	1	0	1	0	0	1	0
Delegatura Kielce	0	0	1	14	1	0	0
Delegatura Olsztyn	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura Opole	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	0	0	0	0	0	0	0
Razem	13	1	20	159	21	145	10

Tabela 7. Realizacja wniosków w trybie art. 25–28 ustawy o ujawnianiu... (udostępnianie informacji o osobach publicznych)

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	Liczba udostępnionych jednostek archiwalnych (w tym udostępnione kopie, odpisy, wypisy i wyciągi)	Liczba decyzji odmownych w trybie art. 27 ust. 1 ustawy o ujawnianiu
Białystok	16	11	6	2	4
Gdańsk	0	0	5	189	0
Katowice	3	1	19	14	2
Kraków	6	0	6	366	0
Lublin	6	1	7	0	0
Łódź	4	0	4	3	0
Poznań	3	0	3	5	0
Rzeszów	5	0	6	77	0
Szczecin	7	3	6	524	2
Warszawa	16	26	42	399	0
Wrocław	15	19	18	38	2
Delegatura Bydgoszcz	1	0	2	50	0
Delegatura Kielce	1	0	1	0	0
Delegatura Olsztyn	5	0	5	3	0
Delegatura Opole	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	1	1	0	0	0
Razem	89	62	130	1670	10

Tabela 8. Wnioski naukowo-badawcze

Oddział	Liczba wniosków wpływających		Liczba wniosków w trakcie realizacji		Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie		Liczba badaczy, którym udostępniono dokumenty	Liczba udostępnionych jednostek archiwalnych	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)
	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych			
BUiAD*	76	33	3	1	92	40	1504	12 311	0
Białystok	64	2	60	0	61	2	173	2238	16
Gdańsk	176	4	89	0	183	4	317	5432	84 550
Katowice	146	1	66	0	182	1	323	2544	1633
Kraków	886	7	80	0	828	7	434	4376	23 531
Lublin	505	6	170	1	535	6	443	4613	2705
Łódź	84	0	24	0	102	0	170	2058	3574
Poznań	90	3	101	0	120	3	447	3955	23 759
Rzeszów	142	0	31	0	120	0	309	3080	3852
Szczecin	81	0	103	0	77	0	227	2814	5829
Warszawa	1490	297	438	81	1869	385	722	15 384	30 899
Wrocław	116	0	85	0	176	0	288	4128	6052
Delegatura Bydgoszcz	49	0	60	0	54	0	209	2709	10 643
Delegatura Kielce	38	0	31	0	13	0	109	675	791
Delegatura Olsztyn	37	1	16	0	26	1	27	1887	1151
Delegatura Opole	28	0	25	0	3	0	57	1751	669
Delegatura Radom	19	0	27	0	17	0	96	1392	13 192
Razem	4027	354	1409	83	4458	449	5855	71 347	212 846

* Podane wielkości odnoszą się do spraw przekazanych zgodnie z właściwością miejscową do oddziałów IPN.

Tabela 9. Wnioski dziennikarskie

Oddział	Liczba wniosków wpływających		Liczba wniosków w trakcie realizacji		Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie		Liczba dziennikarzy, którym udostępniono dokumenty	Liczba udostępnionych jednostek archiwalnych	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)
	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych			
BUiAD*	13	2	0	0	14	2	477	4355	0
Białystok	12	0	13	0	13	0	16	175	0
Gdańsk	15	0	2	0	22	0	17	138	1090
Katowice	32	1	7	0	52	1	33	200	5
Kraków	132	0	12	0	123	0	60	476	2008
Lublin	34	0	5	0	51	0	36	217	177
Łódź	21	0	10	0	30	0	22	113	221
Poznań	34	0	23	0	38	0	59	954	1451
Rzeszów	9	0	4	0	5	0	14	115	500
Szczecin	11	0	6	0	19	0	20	148	91
Warszawa	672	0	200	0	798	0	279	2830	8800
Wrocław	25	0	15	0	29	0	29	546	312
Delegatura Bydgoszcz	12	0	9	0	9	0	15	242	283
Delegatura Kielce	12	0	9	0	6	0	25	105	108
Delegatura Olsztyn	2	0	0	0	2	0	3	8	1
Delegatura Opole	2	0	2	0	0	0	9	123	73
Delegatura Radom	3	0	5	0	1	0	4	30	240
Razem	1041	3	322	0	1212	3	1118	10 775	15 360

* Podane wielkości odnoszą się do spraw przekazanych zgodnie z właściwością miejscową do oddziałów IPN.

Tabela 10. Wnioski o udzielenie informacji (art. 36 ust. 4b)*

Oddział	Liczba wniosków wpływających		Liczba wniosków w trakcie realizacji		Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie		Liczba wydanych odpisów, wypisów i wyciągów ze zbiorów danych (karty)	Liczba tajnych informatorów lub pomocników przy operacyjnym zdobywaniu informacji, których tożsamość ujawniono
	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych	krajowych	zagranicznych		
Białystok	4	0	2	0	2	0	78	3
Gdańsk	3	0	1	0	2	0	85	0
Katowice	19	0	2	0	17	0	0	0
Kraków	77	2	30	0	57	2	1201	66
Lublin	18	0	6	0	12	0	87	0
Łódź	17	0	2	0	15	0	77	5
Poznań	6	0	5	0	1	0	10	3
Rzeszów	9	0	4	0	5	0	190	22
Szczecin	7	0	0	0	7	0	1	1
Warszawa	14	0	14	0	0	0	0	0
Wrocław	4	0	0	0	4	0	0	0
Delegatura Bydgoszcz	8	0	3	0	5	0	2	2
Delegatura Kielce	20	0	11	0	9	0	8	6
Delegatura Olsztyn	1	0	0	0	1	0	0	0
Delegatura Opole	3	0	0	0	3	0	6	6
Delegatura Radom	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	210	2	80	0	140	2	1745	114

* Dotyczy wniosków badaczy i dziennikarzy o uzyskanie informacji ze znajdujących się w zasobie archiwalnym IPN zbiorów danych, rejestrów i kartotek organów bezpieczeństwa państwa, w tym dotyczących tożsamości tajnych informatorów lub pomocników przy operacyjnym zdobywaniu informacji. W tabeli podano dane łącznie dla naukowców i dziennikarzy.

Tabela 11. Realizacja spraw dla pionu śledczego IPN

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostępnionych	wypożyczonych		
BUiAD	384	118	436	503	2035	7888	7603
Białystok	175	15	176	1115	92	3461	953
Gdańsk	152	26	156	361	144	3290	748
Katowice	247	25	268	59	1150	247	130
Kraków	137	114	196	0	632	5189	1029
Lublin	266	67	265	277	1039	1976	1911
Łódź	246	21	247	393	128	15 989	399
Poznań	154	42	170	295	217	13 381	649
Rzeszów	516	54	515	771	88	5422	3938
Szczecin	297	99	344	1	1040	8913	835
Warszawa	0	0	0	0	0	0	0
Wrocław	216	40	296	158	628	868	978
Delegatura Bydgoszcz	187	54	185	1	907	9175	908
Delegatura Kielce	60	1	61	12	96	726	134
Delegatura Olsztyn	11	7	14	5	17	50	17
Delegatura Opole	81	0	81	69	43	1089	112
Delegatura Radom	233	22	217	377	105	9932	67
Razem	3362	705	3627	4397	8361	87 596	20 411

Tabela 12. Realizacja spraw dla pionu edukacyjnego IPN

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostępnionych	wypożyczonych		
BUiAD	794	269	675	9047	1013	3570	11 847
Białystok	170	19	171	1206	158	6855	1530
Gdańsk	197	24	214	2108	148	73 294	1651
Katowice	146	40	151	1945	247	1251	1585
Kraków	634	2	634	1403	681	116	2099
Lublin	244	59	222	776	241	7704	1017
Łódź	95	4	100	564	258	860	450
Poznań	98	49	91	991	101	15 309	882
Rzeszów	252	12	248	811	108	4920	293
Szczecin	161	85	158	1021	1876	4688	1714
Warszawa	228	165	191	3115	0	41 549	3042
Wrocław	333	16	481	2193	1107	2136	1444
Delegatura Bydgoszcz	256	52	238	3178	54	25 507	3232
Delegatura Kielce	50	1	49	101	180	2407	274
Delegatura Olsztyn	47	16	32	217	13	935	55
Delegatura Opole	39	1	38	464	0	0	464
Delegatura Radom	8	2	10	160	0	1345	0
Razem	3752	816	3703	29 300	6185	192 446	31 579

Tabela 13. Realizacja spraw dla organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostępnionych	wypożyczonych		
BUiAD	1361	17	1385	91	196	61 480	2449
Białystok	138	13	132	0	18	2608	463
Gdańsk	302	28	298	12	185	2336	905
Katowice	207	6	323	6	545	23 250	613
Kraków	205	24	225	142	176	3665	831
Lublin	148	42	147	0	323	9678	1515
Łódź	258	2	264	0	65	2632	379
Poznań	186	11	196	0	347	729	402
Rzeszów	94	1	106	0	115	727	333
Szczecin	103	17	169	2	97	969	128
Warszawa	89	17	106	21	7	21 107	172
Wrocław	346	50	454	154	991	4702	1117
Delegatura Bydgoszcz	154	8	173	0	252	3500	535
Delegatura Kielce	56	12	48	0	16	10 710	92
Delegatura Olsztyn	2	0	7	0	2	0	2
Delegatura Opole	2	0	2	0	0	0	6
Delegatura Radom	66	7	61	84	12	1083	92
Razem	3717	255	4096	512	3347	149 176	10 034

Tabela 14. Realizacja spraw dla organów administracji publicznej

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostępnionych	wypożyczonych		
BUiAD	480	41	458	1	1875	1794	821
Białystok	252	9	249	1	46	4519	340
Gdańsk	97	7	96	0	3	1707	127
Katowice	268	31	296	10	7	590	435
Kraków	369	54	415	26	149	3906	982
Lublin	54	11	58	0	43	235	463
Łódź	235	18	234	0	119	3025	408
Poznań	51	8	58	108	22	2733	147
Rzeszów	58	4	58	2	0	683	109
Szczecin	87	14	85	8	67	340	95
Warszawa	769	155	1002	4	1	9281	393
Wrocław	720	93	747	344	89	3891	756
Delegatura Bydgoszcz	31	3	29	0	10	171	76
Delegatura Kielce	19	0	19	0	4	82	15
Delegatura Olsztyn	18	12	7	0	0	0	18
Delegatura Opole	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	6	2	7	0	1	3	17
Razem	3514	462	3818	504	2436	32 960	5202

Tabela 15. Realizacja spraw dla osób fizycznych

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
BUiAD	1369	35	1400	576	1174
Białystok	149	14	151	313	437
Gdańsk	161	12	164	851	453
Katowice	271	56	299	1048	535
Kraków	150	27	213	1707	202
Lublin	162	40	172	264	1435
Łódź	280	11	287	247	592
Poznań	147	17	162	164	91
Rzeszów	119	10	124	405	611
Szczecin	107	15	133	482	83
Warszawa	569	99	561	995	310
Wrocław	228	29	276	646	317
Delegatura Bydgoszcz	81	12	87	361	221
Delegatura Kielce	57	2	64	144	36
Delegatura Olsztyn	35	11	27	205	28
Delegatura Opole	14	0	14	94	6
Delegatura Radom	25	0	31	12	14
Razem	3924	390	4165	8514	6545

Tabela 16. Realizacja spraw dla BUiAD, OBUiAD i WUiAD

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostęp-nionych	wypoży-czonych		
BUiAD	5193	624	5408	317	26 768	67 140	43 875
Białystok	519	54	531	337	819	15 949	1822
Gdańsk	449	40	470	204	895	18 426	1345
Katowice	651	50	634	33	1984	3783	1644
Kraków	865	95	850	0	907	2302	2404
Lublin	500	73	493	0	1183	3066	2351
Łódź	332	30	310	0	475	2392	519
Poznań	521	90	505	3	1570	997	1489
Rzeszów	413	35	403	1192	482	979	1145
Szczecin	336	65	409	0	637	928	934
Warszawa	524	154	653	2022	174	21 694	2044
Wrocław	679	92	837	215	1464	10 897	9816
Delegatura Bydgoszcz	310	49	322	5	808	1300	1051
Delegatura Kielce	632	48	644	20	1420	107 700	1579
Delegatura Olsztyn	285	18	290	833	200	19	1297
Delegatura Opole	7	0	7	15	0	8	15
Delegatura Radom	259	24	243	258	178	1356	603
Razem	12 475	1541	13 009	5454	39 964	258 936	73 933

Tabela 17. Realizacja pozostałych wniosków służbowych (dotyczy spraw realizowanych dla innych jednostek i komórek organizacyjnych IPN)

Oddział	Liczba spraw wpływających	Liczba spraw w trakcie realizacji	Liczba spraw zrealizowanych ostatecznie	Liczba jednostek archiwalnych		Liczba wydanych kopii, odpisów, wypisów i wyciągów (karty)	Liczba przejrzanych j.a.
				udostępnionych	wypożyczonych		
BUiAD	80	18	96	838	588	498	1944
Białystok	329	80	283	4534	17	1720	3509
Gdańsk	14	10	4	378	0	7758	362
Katowice	14	1	13	114	0	27	237
Kraków	128	3	127	292	130	2	428
Lublin	55	20	37	258	10	124	302
Łódź	117	3	137	1246	26	128	1308
Poznań	313	119	215	1218	184	3250	703
Rzeszów	5	2	3	99	0	0	22
Szczecin	74	8	76	0	169	31	22
Warszawa	35	1	34	2	3	1	8
Wrocław	4	0	6	10	20	0	30
Delegatura Bydgoszcz	97	8	132	1137	191	1308	1381
Delegatura Kielce	6	0	8	0	26	84	33
Delegatura Olsztyn	47	0	47	0	24	0	51
Delegatura Opole	0	0	0	0	0	0	0
Delegatura Radom	1	0	6	12	0	0	13
Razem	1319	273	1224	10 138	1388	14 931	10 353

Tabela 18. Działalność Czytelni Akt Jawnych

Oddział	Liczba osób	Liczba wizyt	Liczba udostępnionych j.a.
BUiAD	2517	3517	32 230
Białystok	371	1161	8690
Gdańsk	503	1362	10 832
Katowice	522	1034	5267
Kraków	582	1460	5054
Lublin	487	1434	4972
Łódź	452	707	4293
Poznań	623	1534	7655
Rzeszów	580	1031	4501
Szczecin	358	723	3898
Warszawa	2093	3832	28 104
Wrocław	480	754	5151
Delegatura Bydgoszcz	366	1179	7809
Delegatura Kielce	320	417	1695
Delegatura Olsztyn	128	199	3093
Delegatura Opole	99	262	2034
Delegatura Radom	212	562	2279
Razem	10 693	21 168	137 557

Tabela 19. Realizacja wniosków w trybie art. 18 ustawy o ujawnianiu... (udostępnianie do wglądu kopii akt sprawy lustracyjnej)

Oddział	Liczba wniosków wpływających	Liczba wniosków w trakcie realizacji	Liczba wniosków zrealizowanych ostatecznie	Liczba udostępnionych kopii (karty)
Białystok	0	0	0	0
Gdańsk	0	0	0	0
Katowice	0	0	0	0
Kraków	0	0	0	0
Lublin	0	0	0	0
Łódź	0	0	0	0
Poznań	0	0	0	0
Rzeszów	3	1	2	94
Szczecin	0	0	0	0
Warszawa	5	174	125	14 398
Wrocław	0	0	0	0
Delegatura Bydgoszcz	1	0	1	181
Delegatura Kielce	0	0	0	0
Delegatura Olsztyn	0	0	0	0
Delegatura Opole	1	1	0	0
Delegatura Radom	0	0	0	0
Razem	10	176	128	14 673

Tabela 20. Skargi na sposób realizacji wniosków, na które odpowiedzi udziela Dyrektor Oddziału IPN

Oddział	Skargi		
	wpływające	w trakcie realizacji	załatwione
Białystok	1	0	1
Gdańsk	1	0	1
Katowice	2	0	2
Kraków	3	1	2
Lublin	1	0	1
Łódź	0	0	0
Poznań	1	0	1
Rzeszów	1	0	1
Szczecin	6	0	11
Warszawa	2	0	2
Wrocław	4	0	3
Delegatura Bydgoszcz	0	0	0
Delegatura Kielce	0	0	0
Delegatura Olsztyn	0	0	0
Delegatura Opole	0	0	0
Delegatura Radom	0	0	0
Razem	22	1	25

Tabela 21. Realizacja ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... (Dz. U. z 2009 r., Nr 24, poz. 145) w 2010 r. – dane BUiAD*

Kategoria spraw	Liczba spraw wpływających	Pozostało w realizacji	Liczba spraw zrealizowanych
Zapytania organów emerytalnych**	28 wniosków dotyczących 5242 funkcjonariuszy	0	5242
Pisma organów emerytalnych	151	3	148
Pisma z OBUiAD i delegatur	392	0	392
Pisma indywidualne funkcjonariuszy	850	14	836
Pisma Sądu Okręgowego	1103	5	1098

* Pisma organów emerytalnych, OBUiAD i delegatur, funkcjonariuszy oraz sądu okręgowego są wliczone do danych w tabelach 1, 13, 14, 15, 16.

**Sprawy realizowane w Centrali i oddziałach/delegaturach IPN.

Tabela 22. Sprawy związane z realizacją ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji... (Dz. U. z 2009 r., Nr 24, poz. 145) w 2010 r. – dane OBUiAD i delegatur*

Oddział	Pisma organów emerytalnych			Pisma indywidualne funkcjonariuszy			Pisma Sądu Okręgowego		
	wpływa- jące	w trakcie realizacji	zrealizo- wane	wpływa- jące	w trakcie realizacji	zrealizo- wane	wpływa- jące	w trakcie realizacji	zrealizo- wane
Białystok	30	0	30	82	17	66	70	9	61
Gdańsk	36	0	36	23	0	23	95	0	95
Katowice	13	0	13	8	0	8	27	0	27
Kraków	40	0	40	19	0	19	16	0	16
Lublin	0	0	0	22	0	22	52	0	52
Łódź	18	0	20	17	0	17	62	3	59
Poznań	3	0	3	14	0	14	103	0	103
Rzeszów	7	0	8	17	0	17	10	0	10
Szczecin	0	0	0	16	0	16	20	0	20
Warszawa	3	0	3	0	0	1	1	0	1
Wrocław	4	0	4	24	0	24	66	0	66
Delegatura Bydgoszcz	5	0	5	14	0	14	50	0	50
Delegatura Kielce	5	0	5	9	0	9	2	0	2
Delegatura Olsztyn	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Delegatura Radom	0	0	0	3	0	3	4	0	4
Razem	164	0	167	270	17	255	578	12	566

* Sprawy są wliczone do danych w tabelach 1, 13, 14, 15.

Tabela 23. Odwołania i skargi (Samodzielna Sekcja Realizacji Skarg, Kontroli i Analiz)

Odwołania od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów do prowadzenia badań naukowych (art. 36 ust. 1 pkt. 1,2,3)		Odwołania od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów w zakresie udostępnienia dokumentów (art. 31 ust.1)		Odwołania od decyzji o odmowie podania nazwisk i dalszych danych identyfikujących informatorów, pracowników i funkcjonariuszy (art.35)		Odwołanie od decyzji o odmowie udostępnienia dokumentów osoby publicznej (art. 22)		Zażalenia na postanowienia w toku postępowania administracyjnego	
wpływające	przekazane do BP	wpływające	przekazane do BP	wpływające	przekazane do BP	wpływające	przekazane do BP	wpływające	przekazane do BP
6	6	96	97	29	29	0	0	11	11
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Odwołania od decyzji odmownych na wnioski osób nieuprawnionych		Korespondencja w związku z rozpatrywaniem odwołań od decyzji i zażeń na postanowienia		Skargi na sposób realizacji wniosków, opieszłość działania		Udostępnianie akt pracownikom BP		Kopie wykonane na potrzeby postępowania w WSA	
wpływające	zatwierdzone	wpływające	zatwierdzone	wpływające	zatwierdzone	liczba j.a.	liczba kart		
11	11	293	292	457	453	122	866		
0	0	2	2	6	6				

5.4. Obsługa bieżąca

W ramach Wydziału Obsługi Bieżącej funkcjonują: Sekcja Digitalizacji i Reprografii oraz Sekcja Obsługi Kancelaryjnej. Do zadań Sekcji Digitalizacji i Reprografii należy sporządzanie kopii elektronicznych materiałów archiwalnych w związku z realizacją bieżących zadań BUiAD oraz digitalizacja prewencyjna zasobu związana z koniecznością zabezpieczenia oryginalnych archiwaliów zachowanych w większości na papierze bardzo niskiej jakości, wynikającej z surowców użytych do jego produkcji.

W grudniu 2010 r. zakres zadań Wydziału został rozszerzony. Po wprowadzeniu cennika za usługi reprodukcyjne na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 września 2010 r. w sprawie opłat za usługi reprodukcyjne IPN Sekcja Digitalizacji i Reprografii wykonuje odpłatne kopie materiałów archiwalnych, realizowane dotychczas przez Gospodarstwo Pomocnicze IPN.

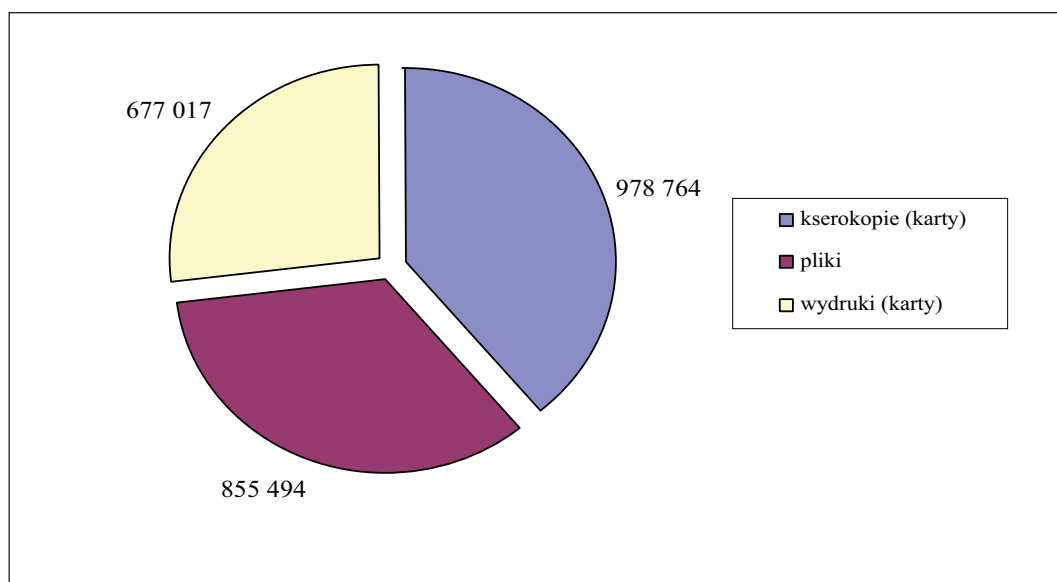
Ponadto postanowiono poddać digitalizacji prewencyjnej 40 508 j.a. (430,57 mb) znajdujących się w zasobie BUiAD, głównie dokumentacji najbardziej zagrożonej zniszczeniem ze względu na zły stan techniczny lub częste udostępnianie. W połowie grudnia 2010 r. Wydział Ewidencji przekazał do Wydziału Obsługi Bieżącej pierwszą partię materiałów archiwalnych – 14 tomów dzienników archiwalnych MSW sygnatura I „Stara sieć”.

Obecnie Pracownia Reprografii działająca w ramach Sekcji dysponuje 19 zestawami do digitalizacji akt (w tym 2 do skanowania dokumentów wielkoformatowych), 4 zestawami do digitalizacji mikrofilmów i mikrofisz oraz 3 stanowiskami do weryfikacji wykonanych kopii elektronicznych.

W okresie sprawozdawczym wykonano kopie cyfrowe **9041 j.a.** dokumentacji aktowej oraz **2934 j.a.** w formie mikrofilmów i mikrofisz. Materiały archiwalne, podlegające cyfryzacji zgodnie z zasadą digitalizacji całości akt i ustandaryzowanymi procedurami skanowania, przechowywane są na bezpiecznej macierzy dyskowej. Kopie wykonane w 2010 r. zajmują łącznie ponad **40 TB**.

Sekcja Obsługi Kancelaryjnej koordynowała obieg korespondencji kompetentnie i terminowo. W okresie sprawozdawczym wpłynęło 61 387 pism (w tym 49 852 to poczta zewnętrzna, a 11 535 to poczta wewnętrzna), natomiast wysłano 66 654 pism (w tym 28 030 to poczta zewnętrzna, a 38 624 to poczta wewnętrzna).

Ponadto Sekcja Obsługi Kancelaryjnej organizowała zaopatrzenie w sprzęt komputerowy, techniczny, materiały informatyczne, kancelaryjno-biurowe, środki czystości i odzież ochronną pracowników Biura. Efektywne wykonywanie tych obowiązków pozwoliło na sprawną realizację zadań wszystkich wydziałów BUiAD w 2010 r.

Wykres 11. Reprografia zasobu archiwalnego IPN

5.4.1. Obsługa bieżąca – dane statystyczne

Tabela 1. Reprografia

Oddział	Kserokopie (karty)	Skany dokumentacji aktowej*			Wydruki (karty)
		j.a.	pliki	Liczba CD i DVD	
BUiAD	4380	8414	52 174	2112	96 966
Białystok	34 828	108	3807	34	9371
Gdańsk	134 364	79	5890	44	85 802
Katowice	168 274	1882	33 742	2590	101 239
Kraków	189 403	217	9198	104	6205
Lublin	9681	731	88 416	476	339
Łódź	51 795	58	889	9	188
Poznań	68 562	366	4169	182	5764
Rzeszów	17 667	31	395	18	726
Szczecin	0	0	0	0	0
Warszawa	99 487	2537	362 871	184	319 263
Wrocław	30 202	2622	278 298	1840	32 916
Delegatura Bydgoszcz	96 919	745	13 519	545	5966
Delegatura Kielce	28 400	40	677	186	6781
Delegatura Olsztyn	3880	0	0	0	3
Delegatura Opole	4489	43	35	9	0
Delegatura Radom	36 433	141	1414	39	5488
Razem	978 764	18 014	855 494	8372	677 017

* Dotyczy kopii wykonanych wyłącznie na bieżące potrzeby, w celu udostępnienia użytkownikom (wykonane wg innych standardów niż przewidziane w instrukcji digitalizacji oraz zamówienia nieobejmujące całych jednostek archiwalnych).

Tabela 2. Obsługa korespondencji

Oddział	Korespondencja wpływająca	Korespondencja wysyłana
BUiAD	61 387	66 654
Białystok	5484	5706
Gdańsk	8987	8666
Katowice	17 581	17 059
Kraków	18 521	14 114
Lublin	8829	6890
Łódź	7975	9988
Poznań	8188	6447
Rzeszów	8686	6384
Szczecin	8634	6747
Warszawa	20 354	26 256
Wrocław	16 584	21 084
Delegatura Bydgoszcz	15 757	13 394
Delegatura Kielce	4969	4034
Delegatura Olsztyn	628	473
Delegatura Opole	876	519
Delegatura Radom	10 065	10 046
Razem	223 505	224 461

5.5. *Badania archiwalne i edycja źródeł*

Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł realizuje zadania w zakresie opracowywania wydawnictw źródłowych, współpracy edytorskiej z jednostkami terenowymi BUiAD, badań źródłowych nad zasobem IPN oraz współpracy archiwalno-historycznej z archiwami Służby Bezpieczeństwa Ukrainy.

W skład Wydziału wchodzi cztery zespoły:

- Zespół Edycji Źródeł,
- Zespół Prac Redakcyjnych i Korekt,
- Zespół Badań Archiwalnych,
- Zespół do spraw Międzynarodowej Współpracy Archiwalnej.

W dniu 1 października 2010 r. nastąpiła zmiana na stanowisku naczelnika Wydziału. Obowiązki pełnione dotąd przez dr. Jerzego Bednarka przejął dotychczasowy jego zastępca, Marcin Majewski.

W omawianym okresie Wydział realizował następujące zadania:

1. Opracowanie wydawnictw.
2. Redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”.
3. Międzynarodowa współpraca archiwalno-historyczna.
4. Współpraca z instytucjami krajowymi.
5. Współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD.
6. Redakcja katalogów archiwalnych.
7. Przygotowanie wystawy „...A akta zniszczyć. Archiwalia komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy”.
8. Indywidualne prace naukowe.
9. Realizacja spraw bieżących.

5.5.1. *Opracowanie wydawnictw*

Wydawnictwa źródłowe opublikowane

Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa, t. 1 Działalność w latach 1945–1947, wstęp J. Gmitruk, wybór W. Bagieński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagieński, P. Byszewski, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010. s. 836.

Prezentowany wybór źródeł obejmuje okres od 1945 r. do października 1947 r., czyli czas działalności Stanisława Mikołajczyka w kraju. Pełnił on wówczas stanowisko wicepremiera oraz ministra rolnictwa i reform rolnych, a po sfałszowanych wyborach od stycznia 1947 r. był posłem Sejmu Ustawodawczego. W publikacji znalazły się dokumenty wytworzone przez MBP obrazujące działalność polityczną Stanisława Mikołajczyka, a także przebieg śledztwa, które wszczęto po jego ucieczce z kraju.

Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa, t. 2 Działalność w latach 1947–1958, wstęp W. Bagieński, F. Dąbrowski, wybór W. Bagieński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagieński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, Warszawa-Łódź, 2010; s. 1024.

Tom drugi serii obejmuje okres od października 1947 r., tj. od ucieczki Stanisława Mikołajczyka z kraju, do końca 1958 r. Zaprezentowano w nim dokumenty wytworzone przez różne agendy MBP/KdsBP i MSW, omawiające działalność polityczną prezesa PSL. Dotyczą one m.in. jego aktywności w Międzynarodowej Unii Chłopskiej, spotkań oraz rozmów z politykami amerykańskimi i europejskimi, a także problemów związanych z działalnością PSL, m.in. rozłamu, który nastąpił na przełomie 1954 i 1955 r.

Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa, t. 3 *Działalność w latach 1959–1966*, wstęp W. Bagiński, F. Dąbrowski, wybór W. Bagiński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagiński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, Warszawa-Łódź, 2010; s. 888.

Tom trzeci prezentowanego wyboru źródeł stanowi ciąg dalszy opisu działalności Stanisława Mikołajczyka na emigracji, od 1959 r. do jego śmierci w 1966 r. Przedstawiono w nim m.in. przebieg gry operacyjnej MSW krypt. „Wirus”, w ramach której „bezpiece” udało się zbudować kontrolowany przez siebie kanał łączności między kierownictwem emigracyjnego PSL a ludowcami w kraju. Opisane zostało także powołanie przez wywiad MSW sterowanego przez siebie odłamu PSL, którego celem było pogłębianie rozłamu w stronnictwie i walka ze Stanisławem Mikołajczykiem.

Żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w fotografiach por. Wiesława Szpakowicza, oprac. A. Marcinkiewicz, Warszawa 2010, s. 272.

Prezentowany album został przygotowany w oparciu o materiały pochodzące z archiwum rodzinnego Jana Szpakowicza. Są to fotografie wykonane przez jego ojca, por. Wiesława Szpakowicza, który brał udział w kampanii 1939 r., a następnie służył w PSZ na Zachodzie. Zginął 30 października 1942 r. podczas lotu do Polski. Samolot Halifax lecący z Wielkiej Brytanii z ekipą „cichociemnych” rozbił się w Norwegii. Album składa się z części wstępnej omawiającej historię PSZ na Zachodzie autorstwa A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, biogramu por. Wiesława Szpakowicza autorstwa K. Tochmana oraz ok. 150 zdjęć nigdy wcześniej niepublikowanych. Fotografie ukazują tworzenie armii polskiej we Francji, jej ewakuację i odbudowę w Wielkiej Brytanii, a następnie formowanie i szkolenie 4. Kadrowej Brygady Strzelców oraz 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej.

We współpracy z OBEP w Rzeszowie ukazał się też album:

Adam Doboszyński 1904–1949, wstęp, wybór zdjęć i oprac. K. Kaczmarek, P. Tomasiak, Rzeszów 2010, s. 248.

Adam Doboszyński (1904–1949) działacz polityczny, publicysta, ideolog ruchu narodowego. Organizator tzw. wyprawy myślenickiej (23 czerwca 1936 r.), w czasie wojny krytyk polityki premiera gen. Władysława Sikorskiego. Po wojnie, w grudniu 1946 r., potajemnie wrócił do kraju. W lipcu 1947 r. został ujęty przez funkcjonariuszy UB i poddany brutalnemu śledztwu. W wyniku jednego z najgłośniejszych procesów pokazowych w powojennej Polsce oskarżony fałszywie o współpracę z Niemcami, 11 lipca 1949 r. skazany na śmierć i 29 sierpnia 1949 r. stracony. Album zawiera ponad 200 ilustracji (fotografii, dokumentów, wycinków z prasy) w większości o unikalnym charakterze i publikowanych po raz pierwszy, przedstawiających główne wydarzenia z życia Adama Doboszyńskiego.

Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł sprawował również pieczę nad redakcją i nadzór wydawniczy nad albumem:

Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana/Siege of Warsaw in the photographs of Julien Bryan, red. J.Z. Sawicki, T. Stempowski, Warszawa 2010, s. 222.

Książka jest pierwszą tak obszerną i wszechstronną prezentacją dorobku Juliana Bryana. Jej głównym tematem jest oblężenie Warszawy przez wojska niemieckie w 1939 r., a szczególnie losy cywilnych mieszkańców stolicy Polski widziane okiem amerykańskiego fotografa. Oprócz szerokiego wyboru zdjęć w tomie znalazły się nietłumaczone wcześniej na język polski reportaże Bryana oraz relacje Polaków, którzy mu pomagali. „Wprowadzenie” J. Z. Sawickiego i tekst T. Stempowskiego są współczesną próbą umieszczenia dorobku amerykańskiego fotografa w szerszym kontekście historycznym.

Wydawnictwa źródłowe w przygotowaniu

Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki (1984–1985), t. 2, oprac. J. Gołębiowski, J. Mysiakowska-Muszyńska, A.K. Piekarska, P. Byszewski, C. Wilanowski.

Kolportaż „Odezwy Konfederacji Narodowej do Narodu Polskiego” w 1970 r. Sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „Fala”, wstęp, wybór i oprac. P. Byszewski.

Marzec 1968 w dokumentach MSW, t. 2, cz. 2, *Kronika wydarzeń*, oprac. P. Tomasik.

Wybrakowany Offset. Niezależna Oficyna Wydawnicza w dokumentach Służby Bezpieczeństwa, wybór i oprac. M. Biełaszko, C. Wilanowski.

Repatriacja żołnierzy PSZ na Zachodzie w negocjacjach TRJN z władzami brytyjskimi, oprac. A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk.

Księga bezprawia. Akta normatywne kierownictwa resortu bezpieczeństwa publicznego (1944–1956), wybór i oprac. B. Kopka.

Departament I MSW, t. 1, *Instrukcje*, t. 2, *Kadry*, oprac. W. Bagiński, A.K. Piekarska.

Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki (1986–1994), t. 3, oprac. J. Gołębiowski, J. Mysiakowska-Muszyńska, A.K. Piekarska, P. Byszewski, C. Wilanowski.

Władysław Zarzycki, *Nie ma, synku, śmierci piękniejszej jak żołnierska* (lub *Pamiętnik dla syna*), oprac. P. Niwiński.

A jednak przeżyli... Wspomnienia Polaków z Wileńszczyzny z obozów NKWD-MWD (1945–1949), oprac. D. Rogut.

Monografie w przygotowaniu

M. Żuławnik, *Polska prasa polityczno-informacyjna na Mazowszu Północnym w latach 1918–1939*.

M. Majewski, *Kresowa Brygada Kawalerii w kampanii 1939 roku*.

5.5.2. Redakcja czasopisma „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”

Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł wydał w 2010 r. trzeci tom czasopisma naukowego pt. „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” (pierwszy ukazał się w czerwcu 2008 r.). Periodyk służy prezentowaniu zagadnień dotyczących szeroko rozumianej archiwistyki w kontekście funkcjonowania archiwum IPN i charakteru zgromadzonego w nim zasobu. Na łamach pisma publikowane są informacje dotyczące różnych aspektów aktywności archiwum Instytutu. Ważne miejsce zajmuje też popularyzacja zgromadzonego zasobu poprzez krytyczne omówienia oraz edycje najciekawszych dokumentów archiwalnych. Formuła pisma umożliwia zamieszczanie na jego łamach prac przygotowanych przez badaczy z innych ośrodków naukowych i archiwów, korzystających z zasobu IPN lub też pragnących włączyć się w naukową debatę o archiwum IPN.

5.5.3. Międzynarodowa współpraca archiwalno-historyczna

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN, mając na uwadze poszerzenie wiedzy dotyczącej najnowszych dziejów Polski, a w szczególności tragicznych losów Polaków w latach 1939–1956 na terenach byłego ZSRR, współpracuje w zakresie prac archiwalno-historycznych z Wydzielonym Państwowym Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Współpraca ta została rozpoczęta na mocy porozumienia z dnia 27 września 2001 r. zawartego między ministrem spraw wewnętrznych i administracji RP Markiem Biernackim oraz ówczesnym prezesem IPN prof. Leonem Kieresem. W jego ramach oraz podpisanej przez prezesa IPN i szefa SBU 3 sierpnia 2009 r. umowy o współpracy Wydział w okresie sprawozdawczym opublikował ósmy tom serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych-czterdziestych XX wieku”:

Wielki Terror: operacja polska 1937–1938, cz. 1–2, wybór i oprac. J. Bednarek, D. Bojko, W. Chudzik, J. Karbarz-Wilińska, S. Kokin, S. Koller, P. Kułakowski, M. Majewski, M. Semczyszyn, J. Szapował, przekład M. Chilińska, W. Chudzik, J. Karbarz-Wilińska, S. Koller, M. Semczyszyn, Warszawa-Kijów 2010, s. 1984.

Kolejny tom wspólnej polsko-ukraińskiej serii wydawniczej jest poświęcony tzw. operacji polskiej, przeprowadzonej przez sowieckie organy bezpieczeństwa w USRR w latach 1937–1938. Publikowane dokumenty ukazują prowadzone w latach 1935–1939 pod rządami ludowych komisarzy spraw wewnętrznych Ukrainy antypolskie działania, które faktycznie przerodziły się w czystkę etniczną. W pierwszej części publikacji zamieszczono 97 dokumentów pochodzących z archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Dotyczą one m.in. zwalczania przez sowiecki aparat bezpieczeństwa tzw. polskiego szpiegostwa, deportacji z pasa przygranicznego Polaków i Niemców do Kazachstanu oraz działań w ramach tzw. operacji polskiej. W części drugiej opublikowano 106 dokumentów z archiwum SBU zawierających m.in. zestawienia statystyczne, raporty, doniesienia agenturalne i inne materiały na temat „operacji polskiej” z 1938 r. i walki z tzw. polskim szpiegostwem w 1939 r. Publikacja była prezentowana 6 września 2010 r. w Sali Wystawienniczej IPN w Warszawie oraz 14 grudnia 2010 r. w Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie z udziałem kierownictwa IPN oraz WPA SB Ukrainy.

W 2010 r. rozpoczęto także prace nad następnymi tomami serii, które powinny ukazać się w 2011 r. i kolejnych latach. W przygotowaniu znajdują się publikacje:

OUN w Polsce w latach 1944–1950. Likwidacja struktur kierowniczych, t. 9, oprac. zbiorowe.

Poland and Ukraine in the 1930's–1940's, oprac. zbiorowe.

Przesiedlenia i eliminacja wrogiego elementu 1939–1940, t. 10, oprac. zbiorowe.

Wojska Pograniczne Ukraińskiego Okręgu Wojskowego 1945–1946, t. 11, oprac. zbiorowe.

Ponadto w 2010 r. BUiAD podjął współpracę naukowo-archiwalną z Centrum Badania Eksterminacji i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy oraz Litewskim Archiwum Specjalnym. W ramach tej współpracy przeprowadzono kwerendę w archiwach litewskich dotyczącą polskiej i litewskiej konspiracji antykomunistycznej w latach 1939–1952. Wybrane dokumenty mają być opublikowane w 2011 r. Prace te koordynuje WBAiEŻ.

Równocześnie trwają przygotowania do wydania publikacji *Pamiętnik partyzanta* L. Balinkeviciusa, które nastąpi po ostatecznej akceptacji umowy licencyjnej z Centrum Badania Eksterminacji i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy.

Rozpoczęto także prace nad wydaniem drukiem przekazanych do BUiAD przez rumuński Instytut do spraw Badania Zbrodni Komunistycznych dokumentów dotyczących obywateli polskich internowanych przez Rumunię w 1939 r. Materiały do planowanej publikacji o roboczym tytule *Polacy w Rumunii 1939–1947* zostały już przetłumaczone, liczą ok. 800 stron i wymagają opracowania.

5.5.4. Współpraca z instytucjami krajowymi

W 2010 r. do BUiAD zgłosili się przedstawiciele Komendy Głównej Straży Granicznej z propozycją przygotowania wspólnej publikacji źródłowej dotyczącej formacji granicznych II Rzeczypospolitej, w związku z planowanymi w 2011 r. obchodami 20-lecia Straży Granicznej. W skład zespołu redakcyjnego ze strony IPN weszli dr Rafał Leśkiewicz (p.o. dyrektora BUiAD), Marcin Majewski (naczelnik WBAiEŻ), dr Sebastian Pilarski (OBUiAD w Łodzi) oraz dr Paweł Skubisz (OBEP w Szczecinie). Merytoryczny nadzór nad projektem publikacji (wybór i opracowanie dokumentów) pod roboczym tytułem *Represje wobec funkcjonariuszy formacji granicznych II Rzeczypospolitej* objął Wydział Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł.

5.5.5. Współpraca edytorska z jednostkami terenowymi BUiAD

Wydział nadzorował i koordynował prace naukowo-badawcze podejmowane przez jednostki terenowe. Przygotowywane przez pion archiwalny w oddziałach IPN publikacje były oceniane pod

względem edytorskim przez pracowników WBAiEŻ. Dodatkowo na potrzeby wydawnictw jednostek terenowych prowadzone były prace redakcyjne i korekty. Z nadzorowanych przez Wydział publikacji w 2010 r. ukazały się drukiem:

- *Kryptonim „Klan”. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” w Gdańsku*, t. 1; *wrzesień 1980 – wrzesień 1981*, wstęp S. Cenckiewicz, wybór i oprac. M. Kruk, R. Żydonik (współpraca S. Cenckiewicz), Warszawa-Gdańsk 2010, s. 800 (OBUiAD w Gdańsku).

- *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Pomorzu i Kujawach (luty–grudzień 1945)*, red. nauk. B. Binaszewska, P. Rybarczyk, wstęp P. Rybarczyk, wybór i oprac. K. Bartosik, B. Binaszewska, R. Gajos, A. Huniewicz, J. Jaworska, M. Łopatka, P. Rybarczyk, B. Siwiec, Warszawa-Bydgoszcz-Gdańsk 2010, s. 543 (Delegatura w Bydgoszczy).

- *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej (Studia i materiały poznańskiego IPN, t. XIII)*, red. nauk. R. Kościński, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010, s. 208 (OBUiAD w Poznaniu).

- *Wybory do sejmu z 19 stycznia 1947 roku w województwie poznańskim. Wybór źródeł*, wstęp P. Orzechowski, wybór i oprac. P. Drzymała, W. Makuch, A. Chmielewska-Metka, P. Orzechowski, A. Piotrowski, Poznań 2010, s. 602 (OBUiAD w Poznaniu).

- *NSZZ „Solidarność” w regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa 1980–1981*, wstęp, wybór i oprac. S. Pilarski, R. Rabiega, Warszawa-Łódź 2010, s. 714 (OBUiAD w Łodzi).

W okresie sprawozdawczym rozpoczęte zostały prace nad kolejnymi wydawnictwami oddziałowych biur udostępniania i archiwizacji dokumentów. Do Wydziału z prośbą o opinię edytorską nadesłane zostały w 2010 r. następujące publikacje:

- *Incydent czy prowokacja? Bydgoski marzec 1981*, red. nauk. P. Rybarczyk, wybór i oprac. R. Gajos, K. Osiński, P. Rybarczyk (Delegatura w Bydgoszczy – OBUiAD w Gdańsku).

- *Wszyscy proletariusze bądźcie piękni! Pomarańczowa Alternatywa w dokumentach aparatu represji PRL (1987–1989)*, wstęp, wybór i oprac. J. Dardzińska, K. Dolata (OBUiAD we Wrocławiu).

- *Zabezpieczenie przez KW MO w Gdańsku wizyt Josipa Broz-Tito, Rezy Pahlaviego i Charles’a de Gaulle’a w Trójmieście w latach 1964–1967*, wybór, wstęp i oprac. P. Namsólek (OBUiAD w Gdańsku).

- *Inwentarz idealny akt Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku 1946–1955*, oprac. D. Burczyk (OBUiAD w Gdańsku).

- *W godzinie próby. Żołnierze podziemia niepodległościowego w Białostockiem po 1944 roku i ich losy*, oprac. A. Chmielewska, J. Drozdowska, J. Gogolewska (OBUiAD w Białymstoku).

- R. Michalski, *Śladami Zbrodni Katyńskiej* (OBUiAD w Katowicach).

- *Inwentarz archiwalny Wojskowego Sądu Rejonowego w Zielonej Górze*, wstęp i oprac. B. Tomczak (OBUiAD w Poznaniu).

- *Kryptonim „Mazowsze”. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze 4 IX 1980–13 XII 1981*, wybór i oprac. U. Kraśnicka-Zajdler (OBUiAD w Warszawie).

- J. Wysocki, *Ukraińcy na Lubelszczyźnie w latach 1944–1989* (OBUiAD w Lublinie).

5.5.6. Redakcja katalogów archiwalnych

Pracownicy Wydziału koordynują i uzupełniają publikację na stronie internetowej Instytutu tematycznych pomocy archiwalnych, które opisują treść i formę archiwaliów z zasobu IPN. Przedstawiają one opis poszczególnych jednostek archiwalnych ułożonych w porządku rzeczowym. W 2010 r. prowadzono prace nad kolejnymi edycjami dwóch zamieszczonych na stronie IPN katalogów: „Żydzi polscy i Żydzi w Polsce” oraz „Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956”. Przesłane przez Centralę, oddziały i delegatury kolejne informacje stanowić będą: w przypadku katalogu żydowskiego – trzecią edycję, a ukraińskiego – edycję drugą. Katalog „Żydzi polscy i Żydzi w Pol-

sce” zostanie powiększony o 1364 nowe rekordy, a 963 rekordy uzupełnią materiał dotyczący katalogu „Ukraińcy w Polsce w latach 1944–1956”.

Wszystkie rekordy zostały opracowane redakcyjnie i poddane korekcie przez M. Kościańską. Materiał ten zostanie połączony z już istniejącymi rekordami i tym samym przygotowany do wprowadzenia przez informatyków na stronę IPN.

5.5.7. Przygotowanie wystawy „...A akta zniszczyć. Archiwalia komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy”, Warszawa 7–21 października 2010 r.

Pracownicy WBAiEŻ, Antoni Zieliński, Anna Marcinkiewicz oraz Anna Piekarska, wspólnie z pracownikami Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów, brali czynny udział w przygotowaniu tej wystawy, opracowywali jej koncepcję, dokonali wyboru materiałów na plansze wystawowe, przygotowali komentarz na makiety plansz oraz współpracowali z grafikami przy ich opracowaniu.

5.5.8. Indywidualne prace naukowe

Równoległe do prac wynikających z zakresu obowiązków i kompetencji Wydziału Badań Archiwalnych i Edycji Źródeł jego pracownicy uczestniczyli w projektach badawczych realizowanych przez BEP, przygotowywali artykuły naukowe i popularnonaukowe, których podstawą źródłową jest zasób archiwalny IPN, oraz brali udział w konferencjach naukowych. Ponadto w zależności od indywidualnych aspiracji naukowych prowadzili przygotowania do dysertacji doktorskich z zakresu najnowszej historii Polski.

5.6. Działalność naukowa i popularyzatorska

„Noc Muzeów” 15/16 maja 2010 r.

IPN uczestniczył w kolejnej edycji tej ogólnopolskiej imprezy. Zainteresowani mogli odwiedzić siedziby Centrali BUiAD w Warszawie przy ul. Towarowej 28, OBUiAD w Gdańsku, Katowicach, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Wrocławiu oraz Delegatury w Bydgoszczy. Program przewidywał m.in. prezentację różnych aspektów pracy pionu archiwalnego, wystawy archiwaliów oraz zwiedzanie magazynów archiwalnych.

5.6.1. BUiAD

1. Wystawy

„...A akta zniszczyć. Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy” – Warszawa, 7–27 października 2010 r.

Wystawa została otwarta 7 października 2010 r. na placu Zamkowym w Warszawie z okazji dziesięciolecia działalności IPN oraz roku przewodnictwa w Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb. Główną ideą ekspozycji było przedstawienie modelu funkcjonowania archiwów byłych komunistycznych służb specjalnych w Polsce i innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Ukazano na niej zasady prowadzenia ewidencji operacyjnej i zdobywania wiedzy o obywatelach (w tym inwigilacji), przedstawiono metody represji stosowane przez aparat bezpieczeństwa oraz sposoby niszczenia dokumentacji służb komunistycznych w okresie przemian ustrojowych. Wykorzystano materiały archiwalne z zasobu IPN oraz dokumentację udostępnioną przez instytucje zagraniczne, w tym wchodzące w skład Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb. Przygotowanie wystawy koordynował P. Zielony z Wydziału Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów we współpracy z innymi wydziałami BUiAD.

„Amerykanin w Warszawie. Stolica w obiektywie Julienu Bryana 1936–74” – Warszawa, 19 listopada 2010 – 20 lutego 2011 r.

Multimedialna wystawa, prezentująca dorobek amerykańskiego fotografa z czasu wojny i z jego powojennych wizyt w Polsce, została przygotowana wspólnie z Domem Spotkań z Historią w oparciu o materiały zgromadzone w archiwum IPN. Kuratorami wystawy z ramienia IPN byli pracownicy WGOiOM, dr J. Z. Sawicki i T. Stempowski.

2. Udział w konferencjach

Organizacja konferencji naukowej „Opracowanie fotografii w dobie digitalizacji” – Warszawa, 27 października 2010 r. (Sekcja Opracowywania Dokumentacji Audiowizualnej WGOiOM).

W. Bagieński, *Działania wywiadu cywilnego PRL wobec PSL w latach 1954–1966* (konferencja „Inwigilować, neutralizować, rozbijać. Stefan Korboński i emigracja polityczna jako obiekt zainteresowania wywiadu PRL w latach 1945–1989” – Warszawa, 24–25 marca 2010 r.).

J. Bednarek, *Działalność edytorska pionu archiwalnego IPN*, M. Majewski, *Akta dotyczące Ericha Kocho w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie*, A. Marcinkiewicz-Gołaś, *Akta dotyczące żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie* (prezentacja działalności wydawniczej pionu archiwalnego IPN – Łódź, 10 marca 2010 r.).

M. Biełaszkowski, *Rola prasy w kształtowaniu się środowisk katolickich w latach 1945–1948. Casus »Tygodnika Powszechnego«, »Tygodnika Warszawskiego« i »Dziś i Jutro«* (konferencja „Aparat bezpieczeństwa wobec inteligencji 1945–1956” – Warszawa, 24 września 2010 r.).

F. Dąbrowski, *Stanisław Mierzwa w świetle dokumentów sprawy operacyjnej krypt. „Wirus”* (konferencja „Stanisław Mierzwa 1905–1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy” – Kraków, 19 października 2010 r.).

R. Leśkiewicz, *Rodzaje archiwalnych pomocy informacyjnych zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

R. Leśkiewicz, *Buddyjskie stowarzyszenia wyznaniowe w Poznaniu w latach osiemdziesiątych XX wieku* (konferencja „Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1980–1989” – Poznań, 5 października 2010 r.).

M. Majewski, *Działania bezpieki wobec ośrodków zagranicznych ukraińskich tzw. organizacji nielegalnych* (konferencja „Internacjonalizm czy...? Działania organów bezpieczeństwa państw komunistycznych wobec mniejszości narodowych (1944–1989)” – Wrocław, 21–23 kwietnia 2010 r.).

R. Morawski, *Wydzielony zbiór fotografii po Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – historia i opracowanie* (konferencja „Opracowanie fotografii w dobie digitalizacji” – Warszawa, 27 października 2010 r.).

J. Z. Sawicki, *O pamięci Powstania Warszawskiego w PRL* (międzynarodowa konferencja „Damnatio memoriae w europejskiej kulturze politycznej” – Szczecin, 21 października 2010 r.).

W. Sawicki, *Inwentarz archiwalny akt Wojskowej Służby Wewnętrznej (1943/1957–1990)* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

W. Sawicki, *Ewidencja operacyjna wywiadu wojskowego PRL* (wykład – Lublin, 16 czerwca 2010 r.).

G. Wołk, *Życie codzienne w ośrodku odosobnienia w Uhercach* (konferencja „Operacja Jodła – XXVIII rocznica wprowadzenia stanu wojennego” – 30 stycznia 2010 r.).

G. Wołk, *Konfederacja Polski Niepodległej – struktury i formy działania* (konferencja „Konfederacja Polski Niepodległej w Poznańskim” – Poznań, 14 maja 2010 r.).

G. Wołk, *Prace dyplomowe funkcjonariuszy SB jako źródło historyczne* (IV Letnia Szkoła Historii Najnowszej – Dworek n. Pilicą, 13–18 września 2010 r.).

G. Wołk, *Wydawnictwa drugiego obiegu w zasobie Biura Udostępniania i Archiwizacji Doku-*

mentów IPN – zarys problematyki (konferencja „Prasa podziemna w PRL” – Olsztyn, 3–5 listopada 2010 r.).

M. Żuławnik, *Materiały archiwalne Instytutu Pamięci Narodowej jako źródło do badań nad najnowszą historią Polski* (IV Letnia Szkoła Historii Najnowszej, 16 września 2010 r.)

3. Inne formy popularyzacji

Przygotowanie i obsługa promocji książki *Obleżenie Warszawy w fotografii Julienu Bryana*.

Wydanie wspólnie z Fundacją Ośrodka „Karta” albumu *Kolory wojny*.

Organizacja wspólnie z Klubem Historycznym im. gen. Stefana Roweckiego – „Grotą” comiesięcznych spotkań z filmem historycznym oraz działania promocyjne na rzecz Klubu.

Kontynuacja projektu „Lekcje archiwalne”.

G. Wołek – udział w przygotowaniu wystawy OBEP w Poznaniu „Konfederacja Polski Niepodległej w Poznańskim”.

Obsługa wizyt krajowych i zagranicznych m.in. pracowników Instytutu Chemii i Techniki Jądrowej; przedstawicieli Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego; Dyrektora Biura Archiwum i Informacji MSZ; grupy polonijnych nauczycieli uczestniczących w IV Polonijnych Spotkaniach z Historią Najnowszą.

4. Wyróżnienia

I nagroda „Klio” dla najlepszej książki historycznej w kategorii „Varsaviana” dla albumu fotograficznego z kolekcji J. Bryana *Obleżenie Warszawy w fotografii Julienu Bryana* pod redakcją J. Z. Sawickiego i T. Stempowskiego.

5.6.2. **OBUIAD w Białymstoku**

Konferencje

W. Fedorowicz, A. Wojciulik, *Źródła archiwalne do historii Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego / Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku w latach 1944–1956* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

Współpraca z mediami

P. Czyżewski – wypowiedź dotycząca realizacji tzw. ustawy „dezubekizacyjnej” dla TVP 3 Białystok – 8 stycznia 2010 r.

5.6.3. **OBUIAD w Gdańsku**

1. Konferencje i promocje

R. Chrzanowski, *Książd H. Jastak w dokumentach IPN* (konferencja „NSZZ »Solidarność« na Pomorzu i Kujawach w latach 1980–1989” – Gdańsk, 27 sierpnia 2010 r.).

R. Chrzanowski – udział w panelu dyskusyjnym *Zawłaszczanie pamięci* w ramach obchodów 40. rocznicy rewolty grudniowej 1970 r. – Szczecin, 18 grudnia 2010 r.

M. Kruk, *Stosunek ludności powiatu świeckiego wobec konspiracji wileńskiej na Pomorzu* (konferencja „Konspiracja kresowa i przesiedleńcy z utraconych Kresów II Rzeczypospolitej w Polsce po 1945 r.” – Pisz, 22 października 2010 r.).

J. Pazda, *Charakterystyka zasobu archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku jako zbioru źródeł pierwotnych* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

Promocje książek: „*Nie było czasu na strach...*” (M. Kruk – Szczecin, 26 stycznia 2010 r.; Koszalin, 25 lutego 2010 r.; Gdańsk, 9 kwietnia 2010 r.), *Gdański Sierpień '80* (K. Lisiecki, M. Kruk – Gdańsk, 25 sierpnia 2010 r.), *Kryptonim „Klan”. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” w Gdańsku* (M. Kruk, R. Żydonik – Gdańsk, 25 sierpnia 2010 r.), *Zbrodnie bez kary. Grudzień 1970 w Gdyni* (R. Chrzanowski, A. Nadarzyńska-Piszczewiat – Gdynia, 16 grudnia 2010 r.).

2. Inne formy popularyzacji

VIII Bałtycki Festiwal Nauki w gdańskim oddziale IPN – 27–28 maja (w siedzibie OBUiAD przeprowadzono warsztaty zatytułowane „Z archiwum IPN”).

Lekcje archiwalne (przy współudziale OBEP w Gdańsku); odbyło się 6 spotkań, w których brało udział 120 osób.

5.6.4. OBUiAD w Katowicach

1. Referaty

A. Brzezina, *Co kryją teczki IPN* (wykład w cyklu „Co kryją archiwa IPN” – Częstochowa, 17 marca 2010 r.).

A. Brzezina, *Zasób archiwalny IPN i jego udostępnianie* (wykład połączony z prezentacją wydawnictw źródłowych OBUiAD – Archiwum Państwowe w Częstochowie, 30 czerwca 2010 r.).

B. Benczew, wykład dot. działalności IPN oraz Grona Młodzieży Niezależnej w Raciborzu w latach 1985–1990 (otwarcie wystawy „PRL z bliska” – Krzanowice, 11 maja 2010 r.).

B. Benczew, *Grono Młodzieży Niezależnej w Raciborzu 1985–1990* (konferencja „Młodzieżowa konspiracja i opozycja na Śląsku po roku 1945” – Opole, 1 grudnia 2010 r.).

Ł. Borkowski, wykład na temat podziemia niepodległościowego i ppor. Zdzisława Badochy „Żelaznego” z 5. Wileńskiej Brygady AK – Dąbrowa Górnicza, 20 kwietnia 2010 r.

Ł. Borkowski, prelekcja na temat Bitwy Warszawskiej z 1920 r. – Wojewódzki Sztab Wojskowy w Katowicach, 13 sierpnia 2010 r.

A. Kasprzykowski, *Sierpień 1980 na Podbeskidziu* (otwarcie wystawy „Trzy dekady temu... Solidarność na Podbeskidziu 1980–1981” – 2 września 2010 r.).

A. Kasprzykowski, *Karnawał Solidarności na Podbeskidziu* (konferencja „Solidarność – pierwszy wyłom w berlińskim murze” – 15 września 2010 r.).

R. Michalski, *Katyń – fakty, kłamstwa, przemilczenia* (konferencja edukacyjna „Zbrodnia Katyńska” – Tarnowskie Góry, 16 marca 2010 r.; konferencja popularnonaukowa „Katyń 1940–2010. Pamięć i wyjaśnienie” – Katowice, 8 kwietnia 2010 r.; Dzień Katyński i konferencja edukacyjna „Zbrodnia Katyńska” – Jastrzębie Zdrój, 16 kwietnia 2010 r.).

2. Promocje

Promocja książki *Ruch pielgrzymkowy na Jasną Górę 1945–1989. Wybór dokumentów* – Częstochowa, 10 marca 2010 r.

M. Grochowiec, R. Michalski, projekcja filmów *Katyń – Msza nad mogiłą* oraz *Kuropaty – Msza nad mogiłą* – Katowice, 24 czerwca 2010 r.

3. Inne formy popularyzacji

R. Michalski, wystąpienie dot. Zbrodni Katyńskiej w radio eM, 12 kwietnia 2010 r.

R. Michalski – opieka merytoryczna podczas wyjazdu edukacyjnego do Katynia i Smoleńska, 19–25 kwietnia 2010 r. oraz 4–11 października 2010 r. (wspólnie z Ł. Borkowskim).

A. Brzezina, M. Opara – udział w organizacji wystawy dotyczącej 30-lecia powstania NSZZ „Solidarność”, 17 września 2010 r.

T. Marszałek, Ł. Wiecha – przygotowanie prezentacji dot. konkursu plastyczno-fotograficznego na temat Zbrodni Katyńskiej i katastrofy smoleńskiej, wykorzystanej w kalendarzu wydanym przez Oddział IPN w Katowicach.

Punkt Konsultacyjny IPN w Bielsku-Białej – organizacja we współpracy z Książnicą Beskidzką wystawy „Trzy dekady temu... Solidarność na Podbeskidziu 1980–1981” (sierpień-wrzesień 2010 r.) oraz udział w organizacji prezentacji wystawy „Zbrodnia Katyńska” (marzec-wrzesień 2010 r.).

Zajęcia z młodzieżą przybliżające zasób i działalność archiwum (T. Marszałek – 8 spotkań). Wizyta studentów Wydz. Historii i Dziedzictwa Kulturowego PAT.

A. Brzezina – koordynacja prac wykopaliskowych prowadzonych przez katowicką KŚZpNP w Częstochowie-Stradomiu (kwiecień-maj 2010 r.).

5.6.5. *OBUiAD w Krakowie*

1. Udział w konferencjach i sympozjach naukowych

R. Dyrzcz, *Zasób ewidencyjny archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie – gromadzenie, struktura, digitalizacja i udostępnianie* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

R. Dyrzcz, *Teczki na księży, biskupów i parafie, czyli podstawowe formy inwigilacji Kościoła katolickiego przez komunistyczne organy bezpieczeństwa* (referat w ramach 155. spotkania z cyklu „Wieliczka-Wieliczanie” – Wieliczka, 24 listopada 2010 r.).

M. Kapusta, *Stawiali opór. Harcerskie organizacje konspiracyjne w Małopolsce 1945–1956* (referat w ramach 152. spotkania z cyklu „Wieliczka-Wieliczanie” – Wieliczka, 25 sierpnia 2010 r.).

M. Kapusta, *O strukturze aparatu represji i działaniach operacyjnych wobec harcerstwa, a w szczególności KIHAM* (konferencja w 30. rocznicę powstania Kręgu Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego – Warszawa, 27 listopada 2010 r.).

J. Kubik, *Rozpracowanie operacyjne ks. Józefa Kalemby przez Urząd Bezpieczeństwa (UB) i Służbę Bezpieczeństwa (SB)* (referat w ramach 155. spotkania z cyklu „Wieliczka-Wieliczanie” – Wieliczka, 24 listopada 2010 r.).

P. Nagel, *Udział polskich zesłańców w rozwoju Rosji w XIX wieku ze szczególnym uwzględnieniem guberni archangielskiej* (referat w ramach posiedzeń Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego – Kraków, 25 maja 2010 r.).

M. Palonek, *Próby pozyskania do współpracy przez NKWD polskich oficerów z obozów w Koziełsku, Starobielsku i Ostaszkowie* (referat w ramach posiedzeń Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego – Kraków, 28 września 2010 r.).

E. Pietrzyk, *Inwigilacja Stanisława Mierzwy 1954–1985* (konferencja „Stanisław Mierzwa 1905–1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy” – Kraków, 19 października 2010 r.).

P. Skorut, *Józef Piłsudski i piłsudczycy w propagandzie PRL w latach pięćdziesiątych XX w.* (referat w ramach posiedzeń Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego – Kraków, 23 lutego 2010 r.).

P. Skorut, *Front Jedności Narodu – ideologiczne narzędzie PZPR. Opis zjawiska z uwzględnieniem praktyki nowosądeckiej* (konferencja „Sądecka droga do komunizmu – Sądecczyzna w oczach społeczeństwa, bezpieki i partii 1945–1989” – Nowy Sącz-Marcinkowice, 8–9 maja 2010 r.).

P. Skorut, *Antykomunistyczne organizacje harcerskie w Mościcach w latach 1949–1950* (konferencja naukowa z okazji 100-lecia ruchu harcerskiego – Oświęcim, 14 maja 2010 r.).

P. Skorut, G. Baziur, *Region Kaukazu północnego w geopolityce Rosji na przykładzie wojny czecheńskiej* (III Zjazd Geopolityków Polskich – Wrocław, 20–21 października 2010 r.).

2. Popularyzacja zasobu

A. Kęszycka i W. Świątek – 15 prelekcji o działalności i zasobie IPN (dla uczestników międzynarodowej konferencji „Collectiva National Identify in Poland”, uczestników seminarium „Solidarity Movement and International Perspectives of the Cold War”, studentów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, członków Klubu Eksploratorów Historii oraz dla nauczycieli i uczniów).

M. Konieczna – 2 prelekcje dla studentów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, członków Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” oraz uczniów.

A. Czocher, M. Konieczna, R. Dyrzcz, Ł. Płatek – prezentacje dla członków Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Krakowie.

P. Skorut i W. Świątek oraz J. Kubik i W. Świątek – 2 prelekcje dla uczniów.

5.6.6. *OBUiAD w Lublinie*

1. Konferencje, referaty, wykłady, odczyty

L. Czarnecki, *Przyczyny i przebieg polskiej wojny obronnej 1939 r.* (wykład dla Sekcji Emerytów i Rencistów NSZZ „Solidarność” – Lublin, 19 września 2010 r.).

G. Joniec, *Ludzie PUBP w Tomaszowie Lubelskim*; D. Piekaruś, *Działalność PPS w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1948*; J. Romanek, *Ludowcy powiatu tomaszowskiego w walce z reżimem komunistycznym w latach 1944–1956* (konferencja „Działalność Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956”).

J. Piłat, *Co kryją archiwa IPN – czyli jak łatwo zostać wrogiem systemu...* (wykład dla międzynarodowej grupy studentów w ramach projektu BEP Pokolenie „Solidarni” – Lublin, 12 października 2010 r.).

L. Popek, *Polacy na Wołyniu w czasie II wojny światowej 1939–1945* (wykład dla szkół średnich – Janów Lubelski, 12 kwietnia 2010 r.).

L. Popek, *Wpływ działań wojennych na stosunki polsko-ukraińskie w okresie II wojny światowej* (konferencja w ramach III Forum Edukacyjnego – Chełm, 16 kwietnia 2010 r.).

L. Popek, *Armia Krajowa na Wołyniu w czasie II wojny światowej* (wykład w Zespole Szkół w Rudzie Hucie, 7 czerwca 2010 r.).

L. Popek, *Wołyńska księga sprawiedliwych. Ukraińcy ratujący Polaków przed OUN-UPA* (referat – Prabuty, 16–17 czerwca 2010 r.).

L. Popek, *Czy Polska jeszcze o Nich pamięta?* (wykład na konferencji – Lublin, 17 września 2010 r.).

L. Popek, *Martyrologium duchowieństwa wołyńskiego w czasie II wojny światowej* (wykład na konferencji – Katowice, 22–23 września 2010 r.).

L. Popek, *Sytuacja Polaków na Wołyniu w czasie II wojny światowej 1939–1945* (wykład – Ostrów Lubelski, 1 października 2010 r.).

L. Popek, *Wołyńska księga sprawiedliwych* (udział w uroczystościach „Aleja Róż Solidarności” i konferencji – Horodło, 25 września 2010 r.).

L. Popek, *Zbrodniarze z OUN-UPA i sprawiedliwi Ukraińcy. Dokumentacja i upamiętnienie* (wykład – Warszawa, 26 października 2010 r.).

L. Popek, *Dzieci Wołynia – ofiary OUN-UPA 1939–1945* (wykład – Skrobow, 6 listopada 2010 r.).

L. Popek, *Akcja ratowania cmentarzy polskich na Wołyniu* (wykład, 7 listopada 2010 r.).

J. Romanek, *Działania UBP wobec ludowców w województwie lubelskim w latach 1949–1956* (IV Kongres Historyków Wsi i Ruchu Ludowego „Chłopi w służbie ojczyzny w 115. rocznicę powstania politycznego ruchu ludowego w Polsce” – Warszawa, 1–3 września 2010 r.).

J. Romanek, *Działania aparatu bezpieczeństwa publicznego wobec ruchu ludowego w województwie lubelskim w latach 1944–1956* (konferencja „115 lat Polskiego Ruchu Ludowego” – Krasnystaw, 9 październik 2010 r.).

J. Romanek, *Dramatyczne losy żołnierzy batalionów Chłopskich na Lubelszczyźnie po 1944 r.* (konferencja „Losy żołnierzy Batalionów Chłopskich, działaczy Stronnictwa Ludowego »Roch«, członków ludowego Związku Kobiet po II wojnie światowej” – Rzeszów, 1–3 grudnia 2010 r.).

2. Wystawy

G. Joniec, J. Romanek – przygotowanie materiałów do Izby Pamięci Terroru Komunistycznego w Tomaszowie Lubelskim.

J. Piłat – przygotowanie wystaw: „W oczach władzy ludowej...” (Noc Muzeów w Oddziale IPN w Lublinie) oraz „Z archiwum IPN – aparat bezpieczeństwa wobec przeciwników politycznych” w TV Lublin.

3. Popularyzacja zasobu

L. Popek, udział w promocji książki *Pamięć i nadzieja* (Chełm – 17 listopada 2010 r.) oraz filmu *Zabili nas w Wigilię* (Lublin – 19 listopada 2010 r.).

J. Piłat – warsztaty dla studentów Instytutu Historycznego KUL (6–7 grudnia 2010 r.).

4. Reprezentacja IPN

L. Poppek – udział w pracach Wojewódzkiego Komitetu Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.

L. Poppek – przewodniczenie pielgrzymce na groby „Księża Męczenników”, zamordowanych przez OUN-UPA na Wołyniu w czasie II wojny światowej (Ukraina – 10–11 lipca 2010 r.).

L. Poppek – udział w projekcji filmów dokumentalnych poświęconych zagładzie wsi wołyńskich – Warszawa, Dom Spotkań z Historią, 17 lipca 2010 r.

W ramach współpracy z Komendą Ochotniczych Hufców Pracy w Lublinie w okresie 4–20 sierpnia 2010 r. porządkowano 9 cmentarzy polskich na Wołyniu razem z młodzieżą z OHP Lublin i Radzyń Podlaski (Ostrówki, Luboml, Kowel, Kupiczów, Turzysk, Przebraże, Koszyszcze, Zasmyki, Binduga). W czasie tego wyjazdu L. Poppek przeprowadził cykl wykładów z historii Wołynia 1939–1945 dla uczestników.

L. Poppek – liczne wywiady dla mediów lokalnych i ogólnopolskich; udział w filmach dokumentalnych *Jak ptaki bez gniazd. Zapomniane zbrodnie na Wołyniu* oraz w programie z cyklu „Było, nie minęło” o KOP „Sarny”.

5. Wyróżnienia

L. Poppek – Tytuł Bene Meritus Terre Lublinensi oraz Medal „PRO MEMORIA” (za wybitne zasługi w utrwalaniu pamięci o ludziach i ich czynach w walce o niepodległość Polski podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu).

5.6.7. **OBUiAD w Łodzi**

1. Udział w konferencjach i zespołach roboczych

P. Perzyna, M. Polańska-Bergman, *Kartoteka DVL w działalności informacyjnej łódzkiego Oddziału IPN*; P. Perzyna – prezentacja i omówienie wstępu do inwentarza zespołu akt WUSW w Sieradzu (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

S. Pilarski, *Działania Służby Bezpieczeństwa wobec struktur NSZZ „Solidarność” w województwie piotrkowskim (1980–1981)*; R. Rabiega, *Działania władz PRL wobec „Solidarności” (1980–1981)*; K. Tyłski, *Ewidencja operacyjna Służby Bezpieczeństwa* (konferencja naukowa „Czas nadziei. Z dziejów NSZZ »Solidarność« 1980–1981” – Bełchatów, 10 września 2010 r.).

R. Stasiak, *Poszukiwanie policjantów i pracowników służby więziennej – jeńców obozu NKWD w Ostaszowie* (sesja naukowa „W 70. rocznicę Zbrodni Katyńskiej” – Ozorków, 6 października 2010 r.).

S. Pilarski, *Łódzka prasa podziemna wobec procesu przemian politycznych w Polsce w 1989 roku* (konferencja naukowa „Prasa podziemna w PRL” – Olsztyn, 4 listopada 2010 r.).

J. Bednarek, *Kazimierz Nadobnik. Dramatyczna biografia ludowca po drugiej wojnie światowej*; P. Perzyna, *Błażej Stolarski. Fenomen niespełnionej kariery politycznej* (konferencja naukowa „Losy żołnierzy Batalionów Chłopskich, działaczy Stronnictwa Ludowego »Roch«, członkiń Ludowego Związku Kobiet po II wojnie światowej” – Rzeszów, 2 grudnia 2010 r.).

2. Działalność edukacyjna

Spotkanie poświęcone prezentacji *Informatora o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej* oraz „Przeglądu Archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej” w Łódzkim Domu Kultury, 10 marca 2010 r. (P. Perzyna i R. Rabiega; S. Pilarski – *Cele i metody ankietyzacji działaczy politycznych i funkcjonariuszy służb mundurowych II Rzeczypospolitej*).

Promocja książki S. Pilarskiego *Służba Bezpieczeństwa wobec przemian politycznych w latach 1988–1990. Region łódzki: Piotrków Trybunalski* (25 stycznia 2010 r.), Tomaszów Mazowiecki (10 czerwca 2010 r.), Radomsko (17 czerwca 2010 r.), Zduńska Wola (17 września 2010 r.).

Prezentacja publikacji NSZZ „Solidarność” w Bełchatowie w *dokumentach Służby Bezpieczeństwa w latach 1980–1989*, 28 sierpnia 2010 r. w Muzeum Regionalnym w Bełchatowie.

J. Bednarek – udział w promocji wydawnictwa źródłowego *Wielki Terror: operacja polska 1937–1938* w Instytucie Politologii i Badań Etnicznych im. I.F. Kurasa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie, 14 grudnia 2010 r.

Pięć lekcji z cyklu „Co kryją archiwa IPN?” (przeprowadzili: R. Rabiega, S. Pilarski, M. Tomaszewski, B. Bijak).

S. Pilarski, *Przemiany polityczne w Polsce w 1989 roku* (wykład w I Liceum Ogólnokształcącym im. Bolesława Chrobrego w Piotrkowie Trybunalskim – 25 stycznia 2010 r. i w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Radomsku – 17 czerwca 2010 r.).

P. Sokół – zajęcia dla funkcjonariuszy Komendy Miejskiej Policji, Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi oraz komend powiatowych na temat struktur organów bezpieczeństwa państwa w latach 1945–1990 (22 i 30 czerwca 2010 r.).

S. Pilarski, *NSSZ „Solidarność” w Tomaszowie Mazowieckim 1980–1983 – powstanie, działalność, inwigilacja* (wykład w Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego w Tomaszowie Mazowieckim, 14 września 2010 r.).

S. Pilarski, *Łódzka prasa niezależna wobec przemian w kraju i regionie w latach 1988–1989* (referat w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego, 15 grudnia 2010 r.).

Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”: R. Stasiak, *Ofiary Zbrodni Katyńskiej w grobach Miednoje* (Wieruszów – 16 kwietnia 2010 r., Ostrów Wielkopolski – 26 kwietnia 2010 r., Kalisz – 26 kwietnia 2010 r., Piotrków Trybunalski – 28 czerwca 2010 r.); S. Pilarski, *Władze II Rzeczypospolitej wobec kwestii czechosłowackiej w latach 1938–1939* (Kalisz – 21 czerwca 2010 r.); P. Perzyna, *Jarocin w obiektywie bezpieki* (Pabianice – 23 czerwca 2010 r., Sieradz – 19 listopada 2010 r.); S. Pilarski, *Stosunki polsko-czechosłowackie w latach trzydziestych XX w. – próba bilansu* (Wieluń – 22 października 2010 r.); R. Rabiega, *Stan wojenny w regionie łódzkim* (Piotrków Trybunalski – 15 grudnia 2010 r.; Wieluń – 17 grudnia 2010 r.).

3. Współpraca z mediami

Informacje prasowe – 17 artykułów i doniesień prasowych związanych z działalnością OBUiAD w Łodzi. Audycje radiowe – S. Pilarski – „Radio Ziemi Wieluńskiej” (22 października 2010 r.), „Radio Parada” w Łodzi (14 grudnia 2010 r.). Programy telewizyjne – S. Pilarski – udział w programach telewizji „NTL” (Radomsko, 17 i 20 czerwca 2010 r.); K. Tyłski – wywiad dla Telewizji „Dolsat” w Bełchatowie (28 sierpnia 2010 r.).

5.6.8. OBUiAD w Poznaniu

1. Działalność naukowa i popularyzatorska

W dniach 31 maja–2 czerwca 2010 r. Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu zorganizował szkolenie pionu archiwalnego IPN, podczas którego dyskutowano wspólnie o szeroko rozumianej informacji naukowej i wykorzystaniu jej dorobku w statutowych pracach IPN. Efektem wymiany doświadczeń i naukowych dyskusji jest publikacja *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*.

Wykłady i spotkania dla uczniów i studentów.

Udział w Międzynarodowym Dniu Archiwów, który poznański Oddział IPN współorganizował m.in. z Archiwum Państwowym w Poznaniu, Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu, Archiwum Oddziału PAN.

G. Barczykowski, Ł. Przybyłka, *Projekt ewidencji elektronicznej ksiąg i skorowidzów więziennej okresu stalinowskiego w zasobie archiwum oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

T. Ceglarz, *Samorząd po szczecinecku, czyli znaczenie i przebieg pierwszych wyborów do Rady Miejskiej Szczecinka z dnia 27 maja 1990 r.* (XVIII Ogólnopolski Zjazd Historyków Studentów – Szczecin, 6–8 kwietnia 2010 r.).

T. Ceglarz, *Coś więcej niż tylko intelektualna przygoda: Deo et Patriae. Zarys działalności Klubu Inteligencji Katolickiej w Szczecinku (1981–1990)*; T. Cieślak, *Polskie podziemie niepodległościowe na terenie powiatów: jarocińskiego, krotoszyńskiego i ostrowskiego w latach 1945–1947* (konferencja naukowa „Opozycja w PRL” – Poznań, 30 marca 2010 r.).

T. Cieślak, *Życie społeczno-polityczne w powiecie jarocińskim w latach 1945–1948* (sesja popularnonaukowa „Nadzieje i rzeczywistość. Przemiany społeczno-polityczne na ziemi jarocińskiej w latach 1945–1948” – Jarocin, 22 października 2010 r.).

A. Małyszka, *NSZZ „Solidarność” w gminie Swarzędz w latach 1980–1981* (konferencja naukowa „Solidarnościowa rewolucja w Wielkopolsce w latach 1980–1981” – Poznań, 9–10 września 2010 r.).

2. Wystawy i promocje

J. Kołodziejcki – wystawa fotografii „Solidarni z Rumunią” – Timiszoara (Rumunia), 23 marca 2010 r.; Międzychód, 29–30 października 2010 r.

J. Kołodziejcki (autor fotografii) – wystawa „Maciej Frankiewicz – legenda poznańskiej opozycji 1980–1989”, Wielkopolskie Muzeum Walk Niepodległościowych – Poznań 2010 r.

Promocja książek przygotowanych m.in. przez archiwistów poznańskiego Oddziału IPN: *Wojсковy Sąd Rejonowy w Poznaniu (1946–1955)*, *Speclagier NKWD nr 2 w Poznaniu. Dokumenty i Wybory do sejmu z 19 stycznia 1947 roku w województwie poznańskim. Wybór źródeł* – Poznań, 13 maja 2010 r.

5.6.9. OBUiAD w Rzeszowie

1. Udział w sesjach i konferencjach naukowych

J. Borowiec, *Służba bezpieczeństwa wobec rzeszowskiego oddziału „Solidarności Walczącej”* i B. Wójcik, *Przejawy oporu społecznego wśród młodzieży w Polsce południowo-wschodniej w latach 1957–1989* (konferencja naukowa „Z dziejów oporu społecznego w Polsce południowo-wschodniej 1956–1990” – Rzeszów, 17–18 czerwca 2010 r.).

P. Fornal, *Rada WiN Brzozów. Powstanie – działalność – likwidacja*; P. Szopa, *Przestępstwa żołnierzy Armii Czerwonej dokonane na terenie powiatu brzozowskiego w latach 1944–1945* (IV Międzynarodowa Konferencja Historyczna „Wspólne drogi różnych kultur” – Brzozów, 25 czerwca 2010 r.).

R. Witalec, *Wykorzystanie materiałów archiwalnych znajdujących się w zasobie Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie w badaniach naukowych oraz publikacjach dziennikarskich* (konferencja szkoleniowa pracowników archiwów IPN – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

B. Wójcik, *Prześladowania żołnierzy Batalionów Chłopskich na Rzeszowszczyźnie*, (konferencja naukowa „Losy żołnierzy Batalionów Chłopskich, działaczy Stronnictwa Ludowego »Roch«, członkiń Ludowego Związku Kobiet po II wojnie światowej” – Rzeszów, 2 grudnia 2010 r.).

2. Popularyzacja

P. Szopa, *Z Maryją na sztandarach. Kult Matki Boskiej Strzyżowskiej wśród konfederatów barskich* (V Sejmik Kultury pow. Strzyżowskiego – Strzyżów, 12 października 2010 r.)

P. Szopa, *Strzyżów w czasie II wojny światowej* (wykład na Uniwersytecie Trzeciego Wieku – Strzyżów, 16 listopada 2010 r.).

P. Szopa, *Zbrodnia Katyńska 1940* (wykład w Zespole Szkół – Czudec, 17 listopada 2010 r.).

Prezentacja książki R. Ziobronia, *Historia żołnierza tulacza. Działalność emigracyjna generała Władysława Bortnowskiego* – Rzeszów, Głogów Małopolski, 15 września 2010 r.

P. Szopa, prezentacja publikacji *Zbrodnia Katyńska 1940* – Strzyżów, 12 października 2010 r.

B. Wójcik, prezentacja publikacji *Represje aparatu komunistycznego wobec Polskiego Stronnictwa Ludowego na Rzeszowszczyźnie w latach 1945–1949* – Rzeszów, 1 grudnia 2010 r.

Warsztaty archiwalno-metodyczne (4 spotkania) dla uczniów, studentów i nauczycieli (prowadzenie: B. Wójcik, J. Federkiewicz, J. Kublicka, R. Witalec).

Współpraca z mediami: P. Szopa – udział w audycji Radia Rzeszów (7 listopada 2010 r.). Prasa – artykuły i informacje w „Nowinach”.

5.6.10. OBUiAD w Szczecinie

Popularyzacja zasobu

Kontynuacja tzw. lekcji archiwalnych dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych prowadzonych przez pracowników RUiIN i OBEP w Szczecinie.

Prezentacja publikacji *Szczeciński Grudzień 1970 w dokumentach Służby Bezpieczeństwa* w ramach cyklu spotkań „Przystanek Historia” – Warszawa, 13 grudnia 2010 r.

5.6.11. OBUiAD w Warszawie

J. Kuczyński – współpraca z Fundacją Pomorska Inscenizacja Historyczna przy przygotowaniu rekonstrukcji historycznej „Gdynia ’70. Za chleb i wolność, i nową Polskę...” – Gdynia, 18 grudnia 2010 r.

A. Hrom-Morawska i K. Zimowska-Grabarczyk, *Udostępnianie akt zakończonych postępowań lustracyjnych w działalności Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

5.6.12. OBUiAD we Wrocławiu

1. Udział w konferencjach

T. Balbus, *Dr Roman Korab-Żebryk (1916–2004), historyk wileńskiej Polski Podziemnej* (Klub „Grota” – Szczecin, 25 maja 2010 r.).

B. Kruk, *Militaryzacja Polskich Kolei Państwowych na przykładzie Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych we Wrocławiu w latach 1945–1949*; K. Pawlak-Weiss, *Wpływ II wojny światowej na życie gospodarczo-społeczne małego miasta dolnośląskiego na przykładzie Boguszowa* (konferencja „Gospodarka i społeczeństwo a wojskowość na ziemiach polskich na przestrzeni wieków” – Duszniki Zdrój, 28–30 maja 2010 r.).

J. Dardzińska, „*Pomarańczowa Alternatywa*” w źródłach z zasobu Instytutu Pamięci Narodowej (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

T. Balbus, *Dr Roman Korab-Żebryk (1916–2004), niezależny historyk wileńskiej Polski Podziemnej* (konferencja „Konspiracja kresowa w Polsce po 1945 r. na tle losów ludności przesiedlonej z utraconych Kresów II Rzeczypospolitej” – Pisz, 22 października 2010 r.).

2. Popularyzacja zasobu

Międzynarodowy Dzień Archiwów we wrocławskim oddziale IPN – 9 czerwca 2010 r.

T. Balbus – seria wykładów dla studentów Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Przeprowadzono 9 lekcji archiwalno-historycznych, w których uczestniczyło 142 uczniów i studentów.

D. Misiejuk, *Urząd Bezpieczeństwa wobec społeczeństwa Głubczyckiego w latach 1945–1956. Główne kierunki działań i przykłady pracy operacyjnej* (prelekcja w Liceum Ogólnokształcącym – Głubczyce, 26 kwietnia 2010 r.).

3. Inne formy działalności

T. Balbus – redakcja słownika biograficznego *Konspiracja i opór społeczny 1944–1956*, „Przeglądu Archiwalnego IPN”; udział w pracach polsko-litewskiej grupy roboczej w Warszawie i Wilnie; recenzje wydawnicze prac naukowych i recenzja filmu dokumentalnego „*Jacek*”. *Ppłk Jerzy Woźniak, oficer ZWZ-AK, kurier zagraniczny WiN, więzień bezpieki*.

5.6.13. Delegatura w Bydgoszczy

P. Rybarczyk, „Utrwalacze władzy ludowej”. *Funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa publicznego polegli w województwie pomorskim w latach 1945–1949* (referat podczas promocji książki *Rok Pierwszy*, 6 maja 2010 r.).

P. Rybarczyk, referat poświęcony tzw. utrwalaczom władzy ludowej (warsztaty źródłoznawcze w Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli – Bydgoszcz, 14 czerwca 2010 r.).

B. Siwiec, *Zbrodnie Selbstschutzu na Kujawach i Pomorzu. Tragiczna historia polskich nauczycieli w świetle opowiadania L. Sobańskiego „Puśćcie mnie do swoich dzieci”* (wykłady otwarte w siedzibie Urzędu Miejskiego – Bydgoszcz, 7 września 2010 r.).

Siedem spotkań edukacyjnych z cyklu „Lekcje archiwalne – Co kryją archiwa IPN”.

5.6.14. Delegatura w Kielcach

1. Konferencje, sesje naukowe i popularnonaukowe

M. Jedynek, *Zasób archiwalny Delegatury IPN w Kielcach jako źródło do badań nad historią II wojny światowej na Kielecczyźnie* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

M. Jedynek, *Środowisko Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury”– „Nurt”. Nieznana historia 1957–1989* (zjazd kombatanatów AK „Ponurego” i „Nurta” – Wąchock, 13 czerwca 2010 r. oraz referat na sesji popularnonaukowej „Polacy w walce o wolność w XX wieku” – Kielce, 8 grudnia 2010 r.).

M. Jedynek, *Zgrupowania Partyzanckie Armii Krajowej „Ponury”* (prelekcja dla uczniów Gimnazjum im. mjr. „Ponurego” – Bodzentyn, 16 września 2010 r.).

2. Inne formy popularyzacji

M. Jedynek, udział w audycji *Punkty widzenia* w Radiu Kielce S.A. (15 października 2010 r.).

Dzień otwarty w Delegaturze IPN w Kielcach w ramach Święta Kielc – Kielce, 25 czerwca 2010 r. (prezentacja archiwum głównego oraz pracy pionu archiwalnego IPN).

5.6.15. Delegatura w Olsztynie

Udział w przygotowaniu wystaw BEP w Olsztynie „Marcin Antonowicz 1966–1985”, „Katyń”, „Solidarność Olsztyńska 1980–1989”, „Strajk w OZGraf 1981”.

G. Jasiński – członek komitetów i rad redakcyjnych czasopism naukowych, recenzje wydawnicze i konsultacje historyczne, udział w grantie międzynarodowym „Pruzzeland” (ziemie pruskie).

5.6.16. Delegatura w Opolu

Referaty

J. Oszytko, *Wojskowy Sąd Rejonowy w Opolu jako część aparatu represji* (Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” – Opole, 17 maja 2010 r.).

J. Oszytko, *Straty osobowe wśród miejscowej ludności poniesione z rąk Sowietów podczas tzw. wyzwolenia Opolszczyzny (styczeń – marzec 1945 r.) na przykładzie młodych autochtonicznych mieszkańców powiatu opolskiego* (konferencja popularnonaukowa „Młodzieżowa konspiracja i opozycja na Śląsku po 1945 r.” – Opole, 1 grudnia 2010 r.).

5.6.17. Delegatura w Radomiu

1. Konferencje naukowe i popularnonaukowe

K. Busse, *Od nienawiści do uwielbienia – Aleksander Młyński „Dragal” w książce Stefana Skwarka i wspomnieniach Marii Dźbik*; M. Sołtysiak, *Z Batalionów Chłopskich pod rozkazy „Za-*

gończyka”. *O życiu i śmierci por. Jana Rogozińskiego „Ostrego” słów kilka...* (konferencja popularnonaukowa „Polegli na polu chwały... Losy dowódców podziemia niepodległościowego z lat 1945–1950 w regionie radomskim” – Skaryszew, 14 marca 2010 r.).

K. Busse, *Działalność młodzieżowych organizacji niepodległościowych w latach 1945–1950*; M. Sołtysiak, *Działalność podziemia poakowskiego i podziemia narodowego w 1945 r.* (konferencja naukowa „Każdy z Was musi być dla siebie dowódcą”... Podziemie niepodległościowe w regionie radomskim w latach 1945–1956” – Radom, 30 listopada 2010 r.).

D. Pawlik, K. Busse, *Organizacja pracy oraz zadania Wydziału Studiów i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Radomiu* (konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego – Komorniki pod Poznaniem, 31 maja – 2 czerwca 2010 r.).

2. Inne formy działalności

M. Sołtysiak – autor i redaktor strony internetowej <http://partyzantka-kielecczyzny.pl>, poświęconej działaniom partyzanckim w latach 1939–1956 w regionie radomskim i regionie świętokrzyskim.

6. Biuro Edukacji Publicznej

W związku z brzmieniem art. 53 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na Biuro Edukacji Publicznej (BEP) – jeden z podstawowych pionów Instytutu – nałożone zostało zadanie informowania polskiego społeczeństwa o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie nazistowskie i komunistyczne, a także o strukturach, obsadzie personalnej i sposobach działania organów aparatu represji epoki komunistycznej. W związku z decyzją ustawodawców kompetencją pionu BEP w ramach IPN jest też prowadzenie badań z zakresu najnowszej historii Polski i upowszechnianie ich wyników w postaci wydawnictw naukowych, popularnonaukowych, zbiorów dokumentów, publikacji internetowych, a także za sprawą działalności wystawienniczej i szeroko rozumianej edukacji historycznej. Nową formą pracy naukowców BEP są organizowane przez BEP działania publiczne (połączone z prezentacją wyników badań naukowych) związane z kolejnymi znaczącymi rocznicami w najnowszej historii Polski. W roku sprawozdawczym były to przede wszystkim siedemdziesiąta rocznica Zbrodni Katyńskiej, czterdziesta rocznica masakry robotników polskich na Wybrzeżu oraz trzydziesta rocznica Porozumień Sierpniowych i powstania NSZZ „Solidarność”.

Biuro Edukacji Publicznej (BEP) działa w trzech kierunkach: naukowo-eksperckim, edukacyjno-wystawienniczym i wydawniczym. Znajduje to odpowiednie odbicie w jego strukturze organizacyjnej. W centrali sprawami tymi zajmują się:

- Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych;
- Wydział Wystaw i Edukacji Historycznej;
- Wydział Wydawnictw.

W oddziałach zaś cele te są realizowane przez odpowiednie referaty (w wypadku zadań naukowych i edukacyjno-wystawienniczych) i delegowanych pracowników (w wypadku działalności wydawniczej).

6.1. Działalność naukowo-badawcza

Badaniami naukowymi w IPN zajmują się przede wszystkim historycy zatrudnieni w odpowiednim wydziale w centrali BEP w Warszawie (Wydział Badań Naukowych, Dokumentacji, Ekspertyz i Zbiorów Bibliotecznych – WBNDEiZB) oraz referatach badań naukowych działających we wszystkich jedenastu Oddziałowych Biurach Edukacji Publicznej (OBEP). Ich zadania obejmują również działalność informacyjną i ekspercką, czyli opracowywanie pogłębionych notatek służbowych (ekspertyz) zarówno na potrzeby własne Instytutu (tj. pionów prokuratorskiego, lustracyjnego i archiwalnego), jak i instytucji państwowych i społecznych, wreszcie osób prywatnych.

6.1.1. Ogólnopolskie projekty badawcze

Aktualnie realizowane zadania BEP IPN w dziedzinie badań nad historią najnowszą Polski (także w szerszym kontekście jej relacji z sąsiadami) zostały określone w zatwierdzonym przez władze IPN i Kolegium planie prac na lata 2006–2010. Zostały one podzielone na szereg wieloletnich ogólnopolskich i ponadregionalnych projektów badawczych, które są realizowane przez zespoły naukowców z centrali w Warszawie i z poszczególnych oddziałów IPN. W owych pracach, poza historykami, edukatorami i archiwistami z IPN, uczestniczy także wielu badaczy na co dzień związanych z innymi ośrodkami naukowymi (uczelnie wyższe, instytuty PAN, liczne regionalne instytucje naukowe itp.). W wielu przypadkach historycy z innych niż IPN ośrodków badawczych pełnią rolę koordynatorów i kierowników zespołów badawczych. Poszczególne ogólnopolskie projekty badawcze będą omówione kolejno poniżej.

W roku 2010 rozpoczęły się prace nad planem działań naukowo-badawczych BEP na lata 2011–2015. Jak wiadomo, w latach 2001–2005 wiodący charakter miały badania nad dziejami podziemia

niepodległościowego, natomiast w pięcioleciu 2006–2011 na czoło wysunęły się prace nad dziejami opozycji w PRL (w tym NSZZ „Solidarność”). Wśród diskutowanych priorytetów badawczych na następny okres pięcioletni wymienia się kompleksowe badania nad dziejami PZPR (ze szczególnym uwzględnieniem metod sprawowania władzy i kontroli nad społeczeństwem), badania nad dziejami polskiego wychodźstwa, opracowanie słownika dwóch okupacji (obejmującego szeroki zakres zagadnień dotyczących dziejów ziem polskich w latach 1939–1945), badania związane z biografistyką uczestników walk o niepodległość Polski w XX wieku, poszerzoną analizę kryzysu 1956 r., badania nad funkcjonowaniem Układu Warszawskiego i miejscem PRL w moskiewskim systemie sojuszów, wreszcie uruchomienie projektu wielotomowej, pogłębionej syntezy dziejów Polski w latach 1944–1989.

W ramach trwających prac przygotowawczych nad nowym planem rozpoczęto kilka projektów pilotażowych, które obejmowały m.in. konferencje i sesje naukowe (np. „Mechanizmy i ludzie władzy PRL”), wydawnictwa seryjne (*Z dziejów walk o niepodległość*, pod red. Marka Gałęzowskiego), wreszcie współpracę z partnerami zewnętrznym (m.in. Instytutem Studiów Politycznych PAN, Muzeum Powstania Warszawskiego, Woodrow Wilson Centre w Waszyngtonie). Charakter pilotażowy (związany z wyżej wymienionymi tematami badawczymi) mają też kwerendy archiwalne i badania indywidualnych badaczy (m.in. dr. Marka Gałęzowskiego, Przemysława Gasztołd-Senia, dr. Piotra Gontarczyka, dr. Daniela Koresia, dr. Łukasza Kamińskiego, dr. Krzysztofa Persaka).

Elementem podsumowującym prace BEP IPN była przygotowana, głównie wysiłkiem OBEP Łódź (we współpracy z kolegami z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego), ogólnopolska konferencja *Bez taryfy ulgowej. Dorobek naukowy i edukacyjny Instytutu Pamięci Narodowej 2000–2010* (materiały pokonferencyjne ukażą się w 2011 r.).

6.1.1.1. Struktura i metody działania aparatu bezpieczeństwa Polski Ludowej

Koordynator – dr Łukasz Kamiński (BEP Centrala), współpraca dr Władysław Bułhak.

Celem tego projektu jest kontynuacja prac nad przygotowaniem opracowań monograficznych poświęconych podstawowym strukturalnym operacyjnym aparatu bezpieczeństwa, zarówno centralnym, jak i regionalnym. Zakończenie aktualnej fazy projektu (w postaci skierowania do druku poszczególnych opracowań) przewidziane jest na 2011 r. Kontynuowano m.in. prace nad dziejami wywiadu i kontrwywiadu PRL (Departamenty I i II MSW), a także pionami UB/SB zajmującymi się zwalczaniem Kościoła katolickiego i innych wyznań (Departament IV). W ramach projektu została też przygotowana do druku polska wersja (poważnie rozszerzona i uzupełniona) kompendium pokazującego funkcjonowanie komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w poszczególnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej *Czełkisi. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego 1944–1990* pod red. dr. Krzysztofa Persaka i dr. Łukasza Kamińskiego (centrala BEP). Dr Piotr Łysakowski (centrala BEP) zajmował się współpracą wschodnioniemieckiej STASI z aparatem UB/SB w latach 1950–1990. W 2010 r. zostały zakończone prace nad obszernym tomem dokumentów *Czarna księga bezprawia* zawierającym najważniejsze tzw. normatywy (instrukcje, rozporządzenia wewnętrzne) aparatu represji z lat 1944–1956, w opracowaniu dr. Bogusława Kopki (centrala BEP, BUiAD), ze wstępem prof. Andrzeja Paczkowskiego. Publikacja ukaże się drukiem w 2011 r. Na ukończeniu są też prace nad wydaniem tomu *Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego, 1954–1956. Protokoły posiedzeń i materiały z narad*, w opracowaniu Grzegorza Majchrzaka (centrala BEP), wspólnie z prof. A. Paczkowskim. Roksana Szczęch (OBEP Kraków) prowadzi badania nad organizacją PZPR w MO/WUSW w Krakowie w latach 1956–1989/1990.

Nad projektem dotyczącym wywiadu cywilnego PRL (Departament VII MBP, Departament I KdsBP/MSW) pracuje zespół złożony z historyków z centrali BEP i OBEP Lublin (dr Władysław Bułhak, dr Sławomir Łukasiewicz). Zespół kontynuował intensywne i bardzo obszerne kwerendy archiwalne, których planowane zamknięcie w roku 2010 spowodował fakt odtajnienia nowych, bardzo istotnych serii dokumentów. Ukazały się też pierwsze publikacje naukowe i popularnonaukowe

związane z tym projektem autorstwa jego uczestników. Były one m.in. poświęcone historii i sposobom działania tzw. wywiadu nielegalnego. Wyniki prac zespołu były też prezentowane na międzynarodowych seminariach i konferencjach m.in. w Warszawie, Lublinie, Pradze, Visby (Szwecja), Turku (Finlandia) i Waszyngtonie.

W ramach projektu w okresie sprawozdawczym wydano dwie publikacje zawierające podstawowe normatywy komunistycznego aparatu represji: *Instrukcje pracy kontrwywiadowczej Wojskowej Służby Wewnętrznej wraz z instrukcjami prowadzenia dokumentacji i ewidencji (1957–1990)* (opracowanie Bartosz Kapuściak, OBL Kraków) oraz *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945–1989)* – opracowane przez Monikę Komaniecką (OBEP Kraków). Jest ona także wraz z Robertem Ciupą (OBEP Katowice) autorką albumu prezentującego metody i środki działania pionów pomocniczych UB-SB (przygotowany do druku w Oddziale IPN w Katowicach). Wojciech Frazik (OBEP Kraków) kontynuował badania dotyczące prowokacyjnej operacji MBP o kryptonimie „Cezary”. W OBEP Warszawa nad monografią *Komenda Stołeczna MO (pion SB) 1955–1989* pracuje dr Tadeusz Ruzikowski. Przez pracowników OBEP Warszawa prowadzone są także badania nad kontrwywiadem MBP/KdsBP/MSW. W ramach tego projektu ukazał się pierwszy z serii tomów dokumentów, w opracowaniu i redakcji dr. Patryka Pleskota, *Tarcza partii i narodu. Cywilny pion kontrwywiadu Polski Ludowej w latach 1945–1956. Zarys struktur i wybór źródeł*.

Podobnie ważne jak prace nad funkcjonowaniem centralnych pionów aparatu bezpieczeństwa są te odnoszące się do „regionalnej bezpieki”. W poszczególnych oddziałach i delegaturach IPN zostały opublikowane lub przygotowane do publikacji w 2011 r. opracowania poszczególnych wojewódzkich i powiatowych Urzędów Bezpieczeństwa i Urzędów Spraw Wewnętrznych. Przykładowo w OBEP Kraków efektem prowadzonej kwerendy będzie monografia powiatowych struktur nowosądeckiej bezpieki za lata 1945–1975 w opracowaniu Marcina Kasprzyckiego. Trwają końcowe prace nad monografią dotyczącą struktury i funkcjonowania pionów „B”, „T” i „W” SB w woj. krakowskim w latach 1945–1989 autorstwa Moniki Komanieckiej.

Spośród publikacji pracowników oddziału lubelskiego IPN, powstałych w ramach projektu, na uwagę zasługuje opracowanie *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, pod redakcją dr. Grzegorza Jońca (OBUiAD Lublin) oraz rozprawy dr. Sławomira Poleszaka, „*Pomoc*” sowiecka przy tworzeniu komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w Polsce, i dr. Jacka Witolda Wołoszyna, „*Ostra broń*” – agentura celna. Tajni współpracownicy w więzieniach i aresztach śledczych w latach 1944–1956. W OBEP we Wrocławiu trwają końcowe prace nad przygotowaniem monografii miejscowego WUBP (praca zbiorowa pod red. dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka i dr. Roberta Klementowskiego). Problematyki dolnośląskiej dotyczy też praca *Twarze dolnośląskiej bezpieki. Obsada kierowniczych stanowisk Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku 1945–1990. Informator personalny* (redakcja i opracowanie Paweł Piotrowski, dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, Wojciech Trębacz). Dr Tomasz Gałwiazek zakończył prace nad monografią PUBP w Oławie, a dr hab. Jarosław Syrnyk nad PUBP w Wołowie. Daniel Rubiś (OBEP Poznań) prowadzi kwerendę w zasobach archiwum poznańskiego IPN dotyczącą opracowania *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Środzie Wlkp.* W OBEP Białystok badania w ramach projektu kontynuował Piotr Łapiński. Pracownicy OBEP Gdańsk (Delegatura w Bydgoszczy), Kamila Churska i dr Marek Szymaniak przygotowują monografię „*Zapobiegać, rozpoznawać, wykrywać*”. *Kadra, struktury i główne kierunki działalności Służby Bezpieczeństwa w województwie bydgoskim w latach 1957–1990*, a Krzysztof Filip (OBEP Gdańsk) – *Milicja Obywatelska w Sopocie w latach 1945–1947*. W OBEP Łódź dr Joanna Żelazko współorganizowała konferencję *Działalność stalinowskiego aparatu bezpieczeństwa w Łowiczu i powiecie łowickim* oraz kontynuowała kwerendę w aktach osobowych funkcjonariuszy w celu przygotowania publikacji o obsadzie personalnej UB w woj. łódzkim.

Przygotowywane do publikacji są też nowe wyniki badań nad zbrodniczą działalnością tzw. Wojskowych Sądów Rejonowych (WSR). Dr Marcin Zwolski (OBEP Białystok) kontynuował

kwerendy archiwalne i biblioteczne, zbierał i spisywał relacje, kontynuował prace nad opracowaniem monograficznym *Więzienia w Białymstoku 1939–1956*; obronił pracę doktorską na wyżej wspomniany temat.

6.1.1.2. Aparat bezpieczeństwa w walce z podziemiem politycznym i zbrojnym 1944–1956

Koordinator – dr Tomasz Łabuszewski, współpraca Monika Koszyńska, Kazimierz Krajewski (OBEP Warszawa), dr hab. Piotr Niwiński (Uniwersytet Gdański).

W ramach tego projektu przedstawiane są wyniki badań nad dziejami podziemia niepodległościowego w powojennej Polsce. Pod koniec 2006 r. zainicjowano nową fazę prac badawczych, której najważniejszym elementem jest trwający obecnie projekt „Śladami zbrodni” dokumentujący miejsca zbrodni komunistycznych popełnionych w latach 1944–1956, którego wyniki prezentowane są na odpowiednim portalu internetowym (<http://www.slady.ipn.gov.pl>) – omówionym szerzej w części sprawozdania poświęconej działalności edukacyjnej BEP. Rozpoczęty został drugi etap programu „Śladami zbrodni”, tym razem skupiony na losach ludności polskiej i polskiego podziemia w województwach wschodnich II Rzeczypospolitej. Prace – z udziałem m.in. specjalistów z Uniwersytetu Gdańskiego na czele z dr. hab. Piotrem Niwińskim – koordynuje na szczęblu ogólnokrajowym Kazimierz Krajewski (OBEP Warszawa).

Na końcowym etapie kwerend znajdują się dwa opracowania realizowane przez Kazimierza Krajewskiego i dr. Tomasza Łabuszewskiego (OBEP Warszawa): *Podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* i *Anatomia zdrady*, poświęcone zagładzie oddziału kpt. Kazimierza Kamińskiego „Huzara”. Z kolei Mariusz Bechta (OBEP Warszawa) zamknął pracę nad monografią *Inspektorat Podlaski Lubelskiego Okręgu AK–DSZ–WiN*. Ten ostatni tom ukaże się w ramach oddziałowego cyklu wydawniczego *Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956*. Ważnym osiągnięciem oddziału warszawskiego było również zorganizowanie konferencji naukowej *Amnestie – drogi do zagłady czy „legalizacji”* (publikacja wyników konferencji planowana jest na drugą połowę 2011 r.). W przygotowaniu znajduje się też tom pokonferencyjny *„W sieci”*. *Rzecz o powojennych siatkach wywiadowczych* – obejmujący 13 referatów pod red. Mariusza Bechty.

Znaczącym osiągnięciem w ramach realizacji tego projektu badawczego IPN są dwie publikacje OBEP Białystok – tom dokumentów *Oblawa augustowska – lipiec 1945. Wybór źródeł*, red. dr Jan Jerzy Milewski, Anna Dyżewska, oraz Alicji Maciejowskiej *Przerwane życiorysy. Oblawa augustowska, lipiec 1945*. Dr Alicja Paczoska-Hauke (OBEP Gdańsk, Delegatura w Bydgoszczy) kontynuowała prace redakcyjne nad monografią, która ma ukazać się drukiem w 2011 r.: *„Szary” – „Ryś” – „Mściciel”*. *Z dziejów podziemia zbrojnego na Kujawach w latach 1945–1947*, oraz kwerendę dotyczącą konspiracji akowskiej w powiecie toruńskim i lipnowskim. W OBEP Kraków ukazał się szereg publikacji opisujących działalność podziemia po 1944 r. Zakończono jeden z etapów badań nad aktywnością oddziałów zbrojnych na Podhalu. Ich efektem stało się opublikowanie monografii *„Obszar opanowany przez »leśnych«”*. *Ochotnica w latach 1945–1956* oraz wydanie albumu *„Z wiarą w zwycięstwo”*. *Oddział partyzancki „Wiarusy” 1947–1949*. Autorem obydwu publikacji jest Dawid Golik (OBEP Kraków). Dr Maciej Korcuć przygotował pierwszy tom biografii Józefa Kurasia „Ognia” obejmujący lata 1915–1945, który ukaże się drukiem w 2011 r. Realizowana była też kwerenda do planowanej książki biograficznej o ppłk. Łukaszu Cieplińskim (prezes IV Komendy WiN), przygotowywanej przez Elżbietę Jakimek-Zapart (OBEP Kraków).

W ramach tego projektu prowadzone są także badania jednostkowe i zespołowe. Z ciekawszych rozpoczętych projektów warto wskazać na kontynuowaną w OBEP Lublin pracę nad monografią *„Ostatni Mohikanie”*. *Ludzie podziemia ukrywający się po 1956 r.* Podobne prace poświęcone działaniom partyzantki niepodległościowej w Świętokrzyskiem w ostatnim okresie jej istnienia prowadzi dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki (OBEP Kraków, Delegatura w Kielcach).

6.1.1.3. Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem i wolnością wyznania

Koordynator – dr Konrad Białecki (OBEP Poznań).

W obecnie prowadzonej fazie projektu głównym tematem badań i działań z dziedziny edukacji historycznej będzie zaangażowanie Kościoła we wsparcie kultury niezależnej w latach 80. XX w. Dotychczasowe prace w ramach tego projektu (skupione na opisie różnych aspektów funkcjonowania „pionu kościelnego” UB/SB) prowadzone są m.in. w OBEP Gdańsk, OBEP Katowice, OBEP Lublin, OBEP Poznań oraz w delegaturze IPN w Bydgoszczy. Uczestniczą w nich m.in. ks. dr hab. Józef Marecki (OBEP Kraków), dr Filip Musiał (OBEP Kraków) oraz dr Adam Dziurok (OBEP Katowice). W przygotowaniu jest edycja źródłowa zawierająca podstawowe instrukcje i wytyczne rozmaitych pionów, struktur i komórek MBP-KdsBP-MSW zajmujących się walką z Kościołem katolickim.

W OBEP Poznań dr Konrad Białecki koordynuje ponadregionalny podprojekt „Kluby Inteligencji Katolickiej jako przestrzeń działań niezależnych inicjatyw antysystemowych w latach osiemdziesiątych XX wieku”. Stanowi on obecnie główną formę realizacji całego projektu „Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem i wolnością wyznania”. Pod redakcją dr. Białeckiego ukazała się też książka *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1970–1980*. On też z dr Elżbietą Wojcieszek (i partnerami zewnętrznymi) zorganizowali dwie sprofilowane konferencje: *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1980–1989* i *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych na Środkowym Nadodrzu w latach 1945–1956*.

W ramach projektu przygotowywane są obecnie w OBEP Rzeszów i Gdańsk, a także w Delegaturze w Bydgoszczy publikacje: *Represje wobec katolickich metropolii lwowskich w latach 1939–1947* i *Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem katolickim w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956. Wybór dokumentów*. Izabela Mazanowska (OBEP Gdańsk, Delegatura w Bydgoszczy) przygotowuje monografię pt. *Represje władz wobec zgromadzeń zakonnych z terenu diecezji chełmińskiej w latach 1956–1970*. Z kolei pracownicy OBEP Szczecin pracują w ramach projektu nad takimi tematami jak *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na tzw. Pomorzu Środkowym w latach 1945–1989* (Paweł Szulc) i *Kościół katolicki na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1989* (Michał Siedziako).

6.1.1.4. Władze PRL wobec kryzysów społecznych i opozycji demokratycznej 1956–1990

Koordynator – dr Łukasz Kamiński (BEP Centrala).

W ramach trwającego drugiego etapu badań w 2010 r. ukazało się sześć z zaplanowanych siedmiu tomów syntezy historii NSZZ „Solidarność”. W tych tomach przedstawione zostały dzieje wszystkich regionów związku, a w szczególności funkcjonowanie „drugiego obiegu” wydawniczego, osiągnięcia kultury niezależnej, reakcje Zachodu na narodziny i trwanie „Solidarności”, w tym akcje pomocy dla polskiego społeczeństwa. Opisane zostały również losy innych głównych organizacji opozycyjnych lat 80. XX w., m.in. NSZZ „Solidarność” Rolników Indywidualnych (RI), Niezależnego Zrzeszenia Studentów (NZS), Konfederacji Polski Niepodległej (KPN), Ruchu „Wolność i Pokój” (WiP). Ostatni tom wydawnictwa, zawierający próbę syntezy dotychczasowych ustaleń, ukaze się w 2011 r. Ponadto w roku sprawozdawczym w ramach projektu ukazały się 32 książki poświęcone dziejom „Solidarności” i innych organizacji opozycyjnych lat 80. (monografie, edycje źródeł, wspomnienia, albumy). Wydano także specjalne numery „Pamięci i Sprawiedliwości” i „Biuletynu IPN”, zorganizowano kilkanaście konferencji na temat dziejów „Solidarności”, w tym dużą międzynarodową konferencję naukową „Świat wobec Solidarności”, we Wrocławiu, w której uczestniczyli badacze z 20 państw. W 2011 r. ukazą się kolejne publikacje stanowiące efekt projektu, m.in. obszerna synteza dziejów opozycji lat 1975–1980 oraz liczne edycje źródeł, w tym pełny stenogram z I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”.

W centrali BEP w realizacji projektu uczestniczyła kilkusobowa grupa badaczy. Jan Olaszek zajmował się przede wszystkim szeroko rozumianą problematyką II obiegu prasy w latach 1981–1989. Publikował też na temat propagandy władz w okresie stanu wojennego. Wraz z innym uczestnikiem projektu, Tomaszem Kozłowskim, opracowali oni naukowo i przygotowali do druku szereg podstawowych dokumentów NSZZ „Solidarność” (we wspólnych i indywidualnych edycjach). Obydwaj badacze pracowali też nad dziejami niezależnego ruchu chłopskiego, NZS i NSZZ „Solidarność” RI; pracują też nad uruchomieniem serii wydawniczej *Opozycja i opór społeczny w Polsce po 1956 r.* (pierwszy tom w przygotowaniu). Tomasz Kozłowski ze swej strony zajmował się też historią więziennictwa, m.in. wydał minimonografię *Bunt w bydgoskim Areszcie Śledczym w 1981 roku. Przejaw choroby więziennictwa w schyłkowym okresie PRL*. Kolejną członkini zespołu, Natalia Jarska, publikowała na temat niezależnego ruchu oświatowego i niezależnej nauki. Wreszcie Grzegorz Majchrzak zajmował się różnymi zagadnieniami związanymi z rozpracowaniem NSZZ „Solidarność” przez SB (jest to temat jego oczekiwanej w 2011 r. rozprawy doktorskiej). Badał on też działalność Radia „Solidarność” i pracował nad naukową edycją stenogramu I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”.

W ramach tego projektu ukazało się też bardzo ważne dla polskiej historiografii dziejów najnowszych wydawnictwo źródłowe: *Kryptonim „Gracze”. Wybór dokumentów dot. Komitetu Obrony Robotników* w opracowaniu dr. Łukasza Kamińskiego, dr. Grzegorza Waligóry (centrala BEP i OBEP Wrocław). W OBEP Białystok kontynuowano kwerendy oraz zbierano relacje związane z projektem. W ich wyniku opublikowano tom źródeł: *Stanisław Marczuk. Przywódca białostockiej Solidarności w wypowiedziach i dokumentach z lat 1980–1989* (red. M. Markiewicz). Dr Krzysztof Sychowicz był współautorem książki *W drodze do demokracji. Białostoczczyzna w latach 1988–1990*. OBEP Białystok zorganizował ogólnopolską konferencję naukową *Tam też była „Solidarność”. Małe ośrodki ruchu związkowego i ich rola w latach 1980–1990*. Trwa praca nad wspólną publikacją pracowników Delegatury w Olsztynie pod roboczym tytułem *Olsztyn w momentach przełomu – olsztyńskie daty symbole 1956–1968–1970–1976–1980/1981–1989*.

OBEP Szczecin w ramach projektu pracuje m.in. nad dziejami NZS w latach 1980–1990 (Grzegorz Czapski) i stanem wojennym w Szczecinie (Marta Marcinkiewicz). W OBEP Gdańsk dr hab. Igor Hałagida opublikował zarys dziejów NSZZ „Solidarność” Regionu Słupskiego – *NSZZ „Solidarność” Region Słupsk (1980–1990)*, t. 1, *szkice do monografii*, Gdańsk 2010. Obecnie pracuje nad tomem drugim, zawierającym materiały SB i PZPR dotyczącym tego zagadnienia. Z kolei Karol Nawrocki wydał *Zarys historii NSZZ „Solidarność” Regionu Elbląskiego (1980–1989)*. Dr Krzysztof Osiński przygotowuje monografię NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego, wybór dokumentów do dziejów Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność” w latach 1980–1990, oraz we współpracy z Piotrem Rybarczykiem i Robertem Gajosem odrębną monografię i wybór dokumentów dotyczące tzw. bydgoskiego marca z 1981 roku. Leszek Próchniak i Milena Przybysz z OBEP Łódź opracowali naukowo książkę Benedykta Czumy, *Łódzka Solidarność 1980–1981. Zapis zdarzeń* (opublikowana w 2010 r.). Opublikowano też książkę *Marzec '68 w Łodzi* (red. dr Sławomir M. Nowinowski). Dr hab. Marek Wierzbicki (Delegatura Radom, OBEP Lublin) opublikował zbiór dokumentów pt. *NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska w dokumentach (1980–1989)*. W OBEP Kraków zakończono zasadnicze prace związane z podprojektem dotyczącym opozycji lat 1980–1989 w Małopolsce i na Kielecczyźnie. Regionalne raporty dotyczące „Solidarności” w Małopolsce i w Świętokrzyskim autorstwa Marzeny Grosickiej i dr. Ryszarda Śmietanki-Kruszelnickiego (oboje z Delegatury w Kielcach), dr Cecylii Kuty oraz Ewy Zając (OBL Kraków) ukazały się w ramach wydawnictw centralnych. Trwają prace nad zebraniem i opracowaniem relacji działaczy NSZZ „Solidarność”. Skierowano do wydania tom pokonferencyjny z referatami ukazującymi działalność KPN, zredagowany przez dr. Michała Wenklara (OBEP Kraków). Przygotowywana jest edycja źródeł dotyczących krakowskich struktur NZS, druk tomu pierwszego, opracowywanego przez dr. Henryka Głębockiego i Marcina Kasprzyckiego planowany jest na 2011 r. W OBEP Poznań liczne prace związane z tym projektem wiązały się z organizacją konferencji naukowych

(m.in. *Solidarnościowa rewolucja w Wielkopolsce 1980–1981*) zagadnieniem stosunku władz komunistycznych wobec kryzysów społecznych i opozycji demokratycznej na szczeblu lokalnym (m.in. prace Agnieszki Łuczak związane z publikacją *Opozycją demokratyczną na ziemi nowosolskiej w latach 1975–1989* oraz kwerendy dr Elżbiety Wojcieszek dotyczące „Solidarności” w woj. konińskim). Ponadto dr Konrad Białecki wspólnie z dr. Waldemarem Handke przygotowuje do wydania tom źródeł NSZZ „Solidarność” *Region Konin 1980–1981*.

W OBEP Warszawa w ramach projektu opublikowano w listopadzie 2010 r. tom pokonferencyjny „PPS. Dlaczego się nie udało”, pod redakcją Roberta Spałka, oraz przygotowano do wydania w 2011 r. książki: *Relacje pomiędzy Zachodem i „Solidarnością”* (wybór i opracowanie tomu źródeł dr Patryk Pleskot) oraz *Od października do marca. Aparat bezpieczeństwa wobec inteligencji twórczej w latach 1956–1968* dr. Konrada Rokickiego (rozprawa doktorska obroniona w listopadzie 2010 r.). Planowana jest też publikacja zbioru dokumentów i relacji odnoszących się do Międzyzakładowego Robotniczego Komitetu „Solidarności” (MRKS). Prace znajdujące się na etapie przygotowywania redakcyjnego zebranych materiałów realizuje zespół: dr Jacek Pawłowicz (kierownik), dr Tadeusz Ruzikowski (OBEP Warszawa) i Piotr Byszewski (BUiAD Warszawa).

6.1.1.5. Aparat bezpieczeństwa wobec emigracji i Polonii

Koordynator – prof. dr hab. Krzysztof Tarka (Uniwersytet Opolski).

Celem nowej fazy projektu uruchomionej w 2008 r. jest przygotowanie obszernego tomu studiów monograficznych, poświęconych różnym aspektom inwigilacji emigracji i Polonii przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa. W ramach tego projektu publikowane są również prace związane z dziejami polskiego wychodźstwa politycznego. W 2010 r. ukazała się monografia dr. Sławomira Łukaszewicza (OBEP Lublin) *Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940–1971*. Ten sam autor przygotowuje opracowanie *Partia w warunkach emigracji. Na przykładzie Polskiego Ruchu Wolnościowego „Niepodległość i Demokracja”* oraz angielskie wydanie antologii tekstów pt. *Towards a United Europe* dla Departamentu Informacji Europejskiej MSZ.

Istotne prace w ramach projektu prowadziła dr Małgorzata Ptasieńska-Wójcik, która odpowiadała za kilka równolegle realizowanych przedsięwzięć. Pierwszym z nich były działania BEP związane z upamiętnieniem losów i dorobku Stefana Korbońskiego (jednej z czołowych postaci Polskiego Państwa Podziemnego, przedwojennego, wojennego i powojennego PSL, wreszcie polskiej emigracji politycznej w USA). W marcu 2010 r. zorganizowano konferencję poświęconą jednemu z czołowych działaczy Polskiego Państwa Podziemnego i powojennego uchodźstwa politycznego, Stefanowi Korbońskiemu – „Inwigilować, neutralizować, rozbijać. Stefan Korboński i emigracja polityczna jako obiekt zainteresowania wywiadu PRL w latach 1945–1989”. Planowane jest zorganizowanie uroczystości z okazji 110 rocznicy urodzin Korbońskiego w Praszce (miejsce jego urodzin) i w Kielcach, w siedzibie Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej. A także reedycja jego znanych książek: *W imieniu Kremla i Polacy, Żydzi i Holokaust*.

Dr Ptasieńska-Wójcik odpowiada także za współpracę BEP z polskimi instytucjami w stolicy Francji, a mianowicie z Instytutem Literackim w Maisons-Laffitte i z Biblioteką Polską w Paryżu. W jej ramach planowane jest zakończenie prac nad II tomem monografii autorstwa dr Ptasieńskiej *Z dziejów Biblioteki Kultury*, pomoc w powstaniu strony internetowej i bazy danych autorów oraz współpracowników „Kultury”, wreszcie zorganizowanie międzynarodowej konferencji (w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej) poświęconej znaczeniu Paryża jako miejsca dialogu narodów krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Centrala BEP (koordynacja dr Ptasieńska-Wójcik) współpracowała też z polskimi ośrodkami w Szwajcarii, konkretnie zaś z Muzeum Polskim w Rapperswilu i Fondation AHP (Archiwum Helweto-Polonicum) we Fryburgu. Podpisana została oficjalna umowa o współpracy IPN z Muzeum Polskim w Rapperswilu w zakresie prac naukowo-badawczych i archiwalnych. Planowane jest też

wspólne wydawanie „Roczników Rapperswilskich” (pod red. dr Ptasieńskiej-Wójcik). Dr Ptasieńska-Wójcik prowadziła też kwerendy do projektu „Polskie uchodźstwo niepodległościowe w Szwajcarii po 1945 roku”, a także „Polacy w Genewie w XX wieku”.

W OBEP Białystok projekt realizuje dr Piotr Kardela (Delegatura w Olsztynie). Do druku oddał liczne teksty naukowe i popularnonaukowe, m.in. *Północno-Amerykańskie Studium w świetle materiałów wywiadu cywilnego PRL* oraz *Powstanie i działalność Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w świetle materiałów wywiadu cywilnego Polski Ludowej*. Opracowuje również monografię *Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Stanach Zjednoczonych (1953–1989)*. Z kolei w OBEP Szczecin dr Paweł Skubisz pracuje nad dziejami polskich oddziałów wartowniczych przy armii amerykańskiej (1945–1989).

6.1.1.6. Aparat bezpieczeństwa wobec mniejszości narodowych

Koordinator – dr hab. Jarosław Syrynek (OBEP Wrocław).

W ramach projektu zorganizowano we współpracy z innymi instytucjami międzynarodową konferencję naukową *Internacjonalizm, czy?... Działania organów bezpieczeństwa państw komunistycznych wobec mniejszości narodowych (1944–1989)*, która odbyła się w dniach 21–23 kwietnia 2010 r. we Wrocławiu, oraz przygotowuje się wydanie w 2011 r. pokonferencyjnego tomu studiów. Ukazała się publikacja dr. Krzysztofa Sychowicza (OBEP Białystok) *Apogeuem czy schylek stalinizmu? Aparat represji wobec ludności autochtonicznej w powiatach Elk-Goldap-Olecko w latach 1953–1956*. Dr Paweł Kalisz (OBEP Białystok) prowadził kwerendę dotyczącą działań operacyjnych Wydziału III KWMO-WUSW w Suwałkach przeciwko mniejszości litewskiej w latach 1956–1975. W OBEP Gdańsk dr hab. Grzegorz Berendt przygotowuje zbiór źródeł na temat inwigilacji społeczności żydowskiej w województwie gdańskim w latach 1962–1986 oraz artykuł na temat polityki władz PRL wobec obywateli narodowości żydowskiej (w latach 1971–1989).

6.1.1.7. Aparat bezpieczeństwa wobec środowisk twórczych i naukowych

Koordinator – dr Sebastian Ligarski (OBEP Szczecin).

Celem omawianego projektu badawczego jest przedstawienie miejsca, jakie zajmował aparat bezpieczeństwa w polityce władz komunistycznych w odniesieniu do trzech kluczowych środowisk: twórców kultury, naukowców i dziennikarzy. Jest on realizowany z wyjątkowo szerokim udziałem historyków spoza IPN, przede wszystkim badaczy z instytutów historycznych Uniwersytetu Warszawskiego (IH UW) i Uniwersytetu Jagiellońskiego (IH UJ), a także Instytutu Historii PAN (IH PAN). Koordynatorami poszczególnych podprojektów są prof. Andrzej Chojnowski (IH UW), prof. Piotr Franaszek (IH UJ) i prof. Tadeusz Wolsza (IH PAN).

W ramach projektu przygotowano i opublikowano obszerną monografię dr. Patryka Pleskota (OBEP Warszawa) *Intelektualni sąsiedzi. Kontakty historyków polskich ze środowiskiem Annales 1945–1989*”. Przygotowywano również tom źródeł *Spętana Akademia* – w redakcji dr. Pleskota i dr. hab. Tadeusza Rutkowskiego (OBEP Warszawa), który ukaże się w 2011 r. W OBEP Łódź prace w ramach projektu prowadzili: Andrzej Czyżewski, Magdalena Zapolska-Downar i Paweł Spodenkiewicz. Dr Krzysztof Sychowicz (OBEP Białystok) opublikował dwa artykuły na temat działalności służby bezpieczeństwa wobec środowiska pracowników uczelni białostockich. Dr Piotr Kardela (Delegatura w Olsztynie) starał się zweryfikować pseudonimy agentury UB/SB wśród dziennikarzy Warmii i Mazur w okresie 1945–1990 oraz zlokalizował dokumentację spraw obiektowych SB związanych z mediami w byłym woj. olsztyńskim; opublikował na ten temat kilka artykułów naukowych i popularnonaukowych. Artykuły dr. Henryka Głębockiego (OBEP Kraków) oraz Edyty Krężolek (OBEP Kraków, Delegatura w Kielcach) znalazły się w publikacjach zbiorowych będących efektem podprojektu o działaniach UB/SB wobec środowisk naukowych. Przygotowano do druku popularnonaukową monografię *Granice kompromisu. Służba Bezpieczeństwa wobec środowiska „Tygodnika*

Powszechnego” 1956–1989, której autorem jest Roman Graczyk (OBEP Kraków). Dr hab. Marek Wierzbicki (OBEP Lublin, Delegatura Radom) oddał do druku obszerne studium *Młodość w Polsce w latach 1944–1956*. Dr Marcin Kruszyński (OBEP Lublin) rozpoczął prace nad przygotowaniem monografii pt. *UMCS w Lublinie w latach 1944–1956*. W OBEP Poznań Aleksandra Pietrowicz kontynuowała kwerendę dotyczącą pracowników Instytutu Zachodniego i pracowników naukowych Uniwersytetu Poznańskiego w zasobach IPN oraz Archiwum Państwowego w Poznaniu. Dr Sebastian Ligarski i Paweł Szulc z OBEP Szczecin przygotowują opracowanie *Wojenne gadzinówki: Wiadomości Szczecińskie i Monitor Dolnośląski*. W ramach projektu ma również powstać opracowanie *Uniwersytet Jagielloński a Służba Bezpieczeństwa* pod redakcją prof. Piotra Franaszka.

6.1.1.8. Wojna i okupacja 1939–1945

Koordinacja – komisja ekspertów w składzie: prof. Tomasz Szarota (przewodniczący), dr Waldemar Grabowski (sekretarz), dr Marek Gałęzowski, dr Andrzej K. Kunert, dr Andrzej Chmielarz.

W pracy nad tym projektem równolegle realizowanych jest kilka istotnych tematów badawczych. Jeden z nich poświęcony jest różnym aspektom genezy i przebiegu wojny polskiej 1939 r. Dr Bogdan Musiał (centrala BEP) oraz współpracownik BEP dr Jan Szumski przekazali do recenzji tom dokumentów z archiwów sowieckich (w sporej części dotąd niepublikowanych) poświęcony tzw. paktowi Ribbentrop-Mołotow (roboczy tytuł *Pakt Hitler-Stalin w dokumentach z archiwów rosyjskich*). Książka aktualnie jest poddawana wewnętrznym procedurom redakcyjnym. Powinna ukazać się w druku na początku roku 2011. W centrali BEP badania nad zbrodniami Wehrmachtu w 1939 r. (m.in. mordu w Ciepeliowie) prowadził Tomasz Sudoł. Z kolei dr Daniel Koreś (centrala BEP) i dr Jerzy Kirszak (OBEP Wrocław) przygotowali bardzo obszerny tom *Militarne i polityczne aspekty kampanii polskiej w 1939 r. z perspektywy 70-lecia* (łącznie 32 teksty). Będzie on opublikowany przez Oddział IPN we Wrocławiu. Na ukończeniu są prace redakcyjne (dr Tomasz Toborek) nad przygotowaniem do druku wydawnictwa pokonferencyjnego *Rok 1939 w Łodzi* (druk książki planowany jest w 2011 r.).

Inny blok zagadnień odnosi się do funkcjonowania Polskiego Państwa Podziemnego. W roku 2010 r. ukazał się album autorstwa tragicznie zmarłego prezesa IPN dr. hab. Janusza Kurtyki oraz dr. Jacka Pawłowicza (OBEP Warszawa) *Gen. Leopold Okulicki 1989–1946*. W centrali BEP swoje prace nad dziejami Polskiego Państwa Podziemnego kontynuował dr Waldemar Grabowski. Ukończył on m.in. pracę nad studiami poświęconymi administracji cywilnej w czasie Powstania Warszawskiego i roli administracji cywilnej w akcji „Burza”. Zajmował się też działalnością wywiadowczą MSW rządu RP w Londynie, sprawami polskimi w działaniach brytyjskiego Zarządu Operacji Specjalnych (SOE), Szefostwem Biur Wojskowych KG AK, wreszcie edycją dokumentów Kierownictwa Walki Podziemnej. Z kolei Maciej Żuczkowski zajmował się podziemiem socjalistycznym (m.in. Socjalistyczną Organizacją Bojową), a także działaniami komórki „999” (antykomunistycznej) kontrwywiadu AK. Z kolei dr Władysław Bułhak (centrala BEP) opublikował obszerne studium poświęcone Janowi Nowakowi-Jeziorańskiemu jako wysłannikowi KG AK na Zachód, połączone z edycją niepublikowanych dokumentów odnoszących się do misji „kuriera z Warszawy”.

Bardzo ważnym elementem tego projektu, o dużym potencjale rozwojowym, są działania realizowane wspólnie z Muzeum Powstania Warszawskiego pod kierunkiem dr. Marka Gałęzowskiego. Historycy BEP IPN uczestniczą w pracach nad najnowszą zbiorową monografią sierpniowego zrywu (Natalia Jarska, dr Maria Wardzyńska, dr Waldemar Grabowski, dr Piotr Łysakowski), a także w przygotowaniu poszczególnych biogramów do monumentalnego „Słownika Biograficznego Powstania Warszawskiego” (Maciej Żuczkowski, dr Norbert Wójtowicz, Przemysław Gasztold-Seń, dr Daniel Koreś).

W roku sprawozdawczym dr Sławomir Kalbarczyk (centrala BEP) był redaktorem opublikowanego w kwietniu 2010 r. tomu studiów *Zbrodnia Katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, stanowiących podsumowanie dotychczasowej wiedzy związanej z dwoma obszarami badawczymi: kwestią kłam-

stwa katyńskiego, czyli przemilczenia samej zbrodni jako faktu lub zrzucania odpowiedzialności za nią na Niemców, oraz walki z kłamstwem katyńskim od chwili jego sformułowania przez przywódców Związku Sowieckiego w 1941 r. W ten drugi aspekt problematyki podjętej w tym tomie wpisują się również teksty dotyczące śledztwa katyńskiego oraz kwalifikacji prawnej zbrodni, sumaryczne przedstawienie skarg wnoszonych po 1989 r. przed Europejski Trybunał Praw Człowieka, a także artykuł dotyczący edukacji i upowszechniania wiedzy o Zbrodni Katyńskiej – działań podejmowanych na tym polu już w niepodległej Polsce. Dr Kalbarczyk zajmował się też martyrologią Polaków w więzieniu przy ul. Łackiego we Lwowie. Kilka studiów odnoszących się do problematyki katyńskiej opublikował dr Witold Wasilewski (centrala BEP), dotyczyły one m.in. takich kwestii jak kłamstwo katyńskie, stosunek Kongresu USA do problemu Zbrodni Katyńskiej, wreszcie rola pogłosek i dezinformacji w obozach specjalnych NKWD. Dr Wasilewski przygotowuje też do wydania polską edycję tzw. raportu Maddena dotyczącego zbrodni katyńskiej (*Katyn Forest Massacre*). Natomiast dr Krzysztof Persak (centrala BEP) przygotował istotną analizę *Ekshumacje katyńskie. Prace archeologiczno-ekshumacyjne w Charkowie, Katyniu i Miednoje w latach 1991–1996 i ich wyniki*. Opublikowano również niemiecką wersję dokumentacyjnego wydawnictwa dr. Bogusława Kopki (centrala BEP, BUiAD) *Das KZ Warschau. Geschichte und Nachwirkungen*.

W OBEP Gdańsk dr Tomasz Ceran (Delegatura w Bydgoszczy) przygotowuje monografię dotyczącą tzw. Szmalcówki – obozu hitlerowskiego w Toruniu w latach 1941–1943. Kamila Churska i dr Marek Szymaniak (Delegatura w Bydgoszczy) prowadzą badania nad okupacją niemiecką na Pomorzu i Kujawach południowych, przygotowując do wydania album z dokumentacją fotograficzną. Barbara Męczykowska zajmuje się dziejami ludności Gdyni w okresie okupacji niemieckiej. Opublikowała artykuł na temat skonfiskowanych firm obywateli polskich, zarówno narodowości polskiej, jak i żydowskiej. Obecnie zajmuje się losami Gdynian zesłanych do obozu przesiedleńczego w Potulicach (1941–1945). Jan Daniluk prowadzi badania dotyczące funkcjonowania garnizonu niemieckiego w Gdańsku w latach 1939–1945 i miejscowych niemieckich formacji policyjnych w tym samym okresie. Oddał on do druku pierwsze artykuły poświęcone tej tematyce. Dr Katarzyna Maniewska (OBEP IPN Gdańsk, Delegatura w Bydgoszczy) opracowuje dokumenty archiwum rodzinnego Anny Jachniny ps. „Hanna” z BIP KG AK. Z kolei OBEP Katowice wydał monografię Mirosława Sikory *Niemiecka polityka narodowościowa w powiecie żywieckim 1939–1945. Akcion Saybusch i jej konsekwencje*. Rozpoczęto tam ponadto kwerendy związane z planowanym opracowaniem dotyczącym działalności hitlerowskiej Sicherheitsdienst (SD) na Górnym Śląsku w czasie wojny. W OBEP Kraków wydano monografię *Ziemiaństwo województwa krakowskiego w czasie II wojny światowej* – autorstwa dr. Marcina Chorążkiego (OKŚZpNP). Dr Tomasz Domański (Delegatura w Kielcach) wraz z sędzią Andrzejem Jankowskim finalizują prace nad monografią poświęconą martyrologii wsi kieleckiej w okresie okupacji niemieckiej. W OBEP Lublin dr Sebastian Piątkowski (Delegatura Radom) opublikował artykuły w pracach zbiorowych, m.in. *Kronika Orła Białego* oraz *Spółeczność ewangelicka Radomia podczas okupacji hitlerowskiej*. Kilka prac związanych z tematyką okupacyjną opublikował również dr. hab. Marek Wierzbicki. W OBEP Poznań dr Agnieszka Łuczak przygotowała monografię *Utracone decorum. Grabież dóbr kultury polskiego ziemiaństwa w Wielkopolsce w latach 1939–1945*, która ukaże się wiosną 2011 r. Badania na temat konspiracji wielkopolskiej, m.in. opracowanie biogramów jej uczestników, którzy ponieśli śmierć z rąk Niemców, kontynuowała dr Aleksandra Pietrowicz oraz Rafał Sierchuła (*Podziemie narodowe w Wielkopolsce w latach 1939–1949*), który opublikował kilka artykułów w lokalnych periodykach.

6.1.1.9. Słownik biograficzny „Konspiracja i opór społeczny 1944–1956”

Koordynator – rotacyjnie, przedstawiciel OBEP Warszawa, OBEP w Krakowie i we Wrocławiu.

W roku 2010 trwały prace redakcyjne i uzupełniające nad obszernym, czwartym tomem „Słownika”, który ukazał się pod redakcją dwojga pracowników OBEP Warszawa, Moniki Bielak

i Kazimierza Krajewskiego. Hasła do tego tomu opracowali historycy ze wszystkich oddziałów IPN, a także autorzy spoza Instytutu. Zostały rozpoczęte prace nad ustaleniem siatki haseł i biogramami do tomu piątego w poszczególnych oddziałach i centrali BEP.

6.1.1.10. Słownik dwóch okupacji

Koordinator: dr Marek Gałęzowski (współpraca: dr Andrzej Chmielarz, dr Andrzej K. Kunert, dr Waldemar Grabowski, Maciej Żuczowski).

Program „Słownik dwóch okupacji” był realizowany od 2007 r. Został on przerwany z powodu niepowodzenia dotychczasowych form jego realizacji. Dyrekcja BEP przygotowuje nową koncepcję dotyczącą form i zakresu badań nad dziejami obydwu okupacji z lat 1939–1945. Nadal planowany jest wielotomowy słownik encyklopedyczny zawierający kilka tysięcy pogłębionych haseł dotyczących Polskiego Państwa Podziemnego oraz uruchomienie portalu internetowego poświęconego tej tematyce. Aktualny pozostaje postulat określenia braków w wiedzy o epoce okupacji niemieckiej i sowieckiej. Zgodnie z założeniami projektu, będą one wypełniane przez powstające w IPN, a także w innych ośrodkach naukowych, opracowania monograficzne i pogłębione studia poszczególnych tematów i problemów.

Obok wspomnianych prac koncepcyjnych w roku sprawozdawczym w ramach projektu jego zespół (dr A. Chmielarz, dr M. Gałęzowski, dr A.K. Kunert, dr W. Grabowski) opracował blok biogramów wybranych działaczy Polskiego Państwa Podziemnego (litery A–K). Niektóre hasła zostaną opublikowane w nowym wydawnictwie BEP – *Z dziejów walk o niepodległość*, którego pierwszy tom ukaze się w kwietniu br. (zamiast zapowiadanego w sprawozdaniu z poprzedniego roku czasopisma).

6.1.1.11. Stosunki polsko-żydowskie 1939–1945. Polacy ratujący Żydów

Koordinacja – dr Aleksandra Namysło (OBEP Katowice), współpraca dr hab. Grzegorz Berendt (OBEP Gdańsk).

Obecnie prace w ramach projektu prowadzone są w oddziałach: Białystok, Lublin, Rzeszów, Kraków, Katowice, Łódź, Poznań; a także w centrali BEP, w pozostałych zakończono już projekt. W centrali BEP badaniami nad historią Żydów w Polsce, stosunkami polsko-żydowskimi, wreszcie nad pomocą Żydom w okresie holocaustu zajmuje się dr Marcin Urynowicz. W okresie sprawozdawczym przygotował on do wydania wspomnienia żydowskiego działacza społecznego, Elimelecha Raka (ukazały się już drukiem); pracuje też nadal nad edycją wspomnień jednej z najbardziej zasłużonych Sprawiedliwych – Aurelii Wyleżyńskiej. Problematyką polsko-żydowską zajmował się też dr Krzysztof Persak (centrala BEP); m.in. wygłosił on referat *Jedwabne before the court: Poland's justice and the Jedwabne massacre – court proceedings and public prosecutor's investigations, 1947–1974* na konferencji „Holocaust in Occupied Poland – New Findings and New Interpretations”, zorganizowanej przez uniwersytet w Princeton w październiku 2010 r. Odrębne miejsce w badaniach relacji polsko-żydowskich zajmuje opublikowana w 2010 r. praca dr. Marka Gałęzowskiego *Na wzór Berka Joselewicza. Żołnierze i oficerowie pochodzenia żydowskiego w Legionach Polskich*, opatrzona przedmową prof. Richarda Pipesa, wybitnego historyka dziejów Rosji i Związku Sowieckiego. Praca dr. Gałęzowskiego upamiętnia czyn niepodległościowy polskich Żydów w Legionach Polskich i przedstawia dalsze ich losy. Rzeczą dotyka też badań nad martyrologią polskich Żydów w czasie II wojny światowej, gdyż większość jej bohaterów zginęła w niemieckich obozach zagłady, a kilkunastu – z rąk NKWD. Inni uczestnicy projektu także kontynuowali prace nad przygotowaniem własnych monografii na tematy z nim związane, m.in. dr Krystyna Samsonowska (OBEP Kraków), dr Sebastian Piątkowski (OBEP Lublin, Delegatura Radom), dr Tomasz Osiński (OBEP Lublin), Michał Trębacz (OBEP Łódź), Adam Sitarek (OBEP Łódź).

Ważną częścią projektu w latach 2006–2009 był podprojekt *Index Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom*, realizowany we współpracy z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych, Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau i Instytutem Yad Vashem. Jego celem jest zbadanie skali nazistowskich represji wobec Polaków udzielających pomocy Żydom w czasie okupacji, ustalenie ich nazwisk i biogramów. Wykonawcą projektu był najpierw Instytut Studiów Strategicznych w Krakowie, a w ostatnim okresie sprawozdawczym Uniwersytet Papieski Jana Pawła II również w Krakowie (d. Papieska Akademia Teologiczna). W związku ze zmianą zewnętrznego wykonawcy projektu prace merytoryczne w pełnej skali mogły się rozpocząć dopiero w drugiej połowie 2009 r. Koncentrowały się one na kontynuowaniu kwerend w archiwach polskich i zagranicznych, w polskiej i zagranicznej literaturze przedmiotu oraz wybranych rocznikach polskiej prasy, a także na wprowadzaniu zebranych informacji do komputerowej bazy danych.

W 2010 r. w realizację projektu zaangażowanych było czternastu pracowników z dziesięciu Oddziałowych Biur Edukacji Publicznej IPN. Pod koniec roku, ze względu na konieczność intensyfikacji prac weryfikacyjnych, zatrudniono na umowę-zlecenie cztery osoby, jedna przystąpiła do projektu na zasadach wolontariatu. Zadania podjęte przez realizatorów projektu w 2010 r. koncentrowały się przede wszystkim na przygotowaniu publikacji internetowej, która jest częściowym rezultatem prac IPN w ramach omawianego tutaj szerszego programu. Przygotowana publikacja jest zbiorem pierwszych pięciuset (wybranych z około 5000 rekordów Bazy INDEX) biogramów Polaków represjonowanych za pomoc Żydom, przygotowanych lub opracowanych przez pracowników IPN. Termin jej upublicznienia wyznaczono na 24 marca 2011 r. (rocznica mordu w Markowej).

Specyficznym wkładem IPN w realizację projektu jest dokumentowanie miejsc kaźni i pochówku polskich Żydów (koordynator dr Sebastian Piątkowski, OBEP Lublin, Delegatura Radom). Przy czym wykorzystywane są materiały powstałe w b. Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (i jej poprzedniczkach).

6.1.1.12. Ponadregionalne i regionalne projekty badawcze

Obok wspomnianych wyżej projektów centralnych zarówno w centrali BEP, jak i w poszczególnych OBEP realizowane są liczne regionalne i ponadregionalne projekty badawcze. Największym z nich jest realizowany przez OBEP Rzeszów projekt poświęcony działaniom aparatu bezpieczeństwa PRL wobec działaczy ruchów i środowisk politycznych II RP. Projekt zainicjowano w OBEP Rzeszów w 2008 r. Aktywnie uczestniczyli w nim również historycy z OBEP Poznań, OBEP Łódź i OBEP Warszawa. Ponadregionalnym koordynatorem projektu jest dr Krzysztof Kaczmarek. Dużym osiągnięciem było opublikowanie w ramach projektu albumu poświęconego przywódce polskiego ruchu ludowego, Wincentemu Witosowi, autorstwa Tomasza Berezy, Marcina Bukaly i Michała Kalisza. Z kolei dr Kaczmarek i Paweł Tomasik (BUiAD Warszawa) opublikowali w Rzeszowie album poświęcony Adamowi Doboszyńskiemu, kontrowersyjnemu działaczowi, a zarazem oryginalnemu myślicielowi ruchu narodowego epoki międzywojennej i wojennej, wreszcie tragicznej ofierze komunistycznego mordu sądowego.

OBEP w Rzeszowie koordynuje również rozpoczęty w 2006 r. ponadregionalny program „Osobowy wykaz ofiar konfliktu polsko-ukraińskiego 1939–1948”, w którym uczestniczą pracownicy OBEP w Gdańsku, Lublinie i Rzeszowie, delegatury IPN w Kielcach oraz historycy z innych ośrodków naukowych.

Kilka ważnych projektów regionalnych, odnoszących się do szeroko rozumianej problematyki wiejskiej i lokalnej, realizowano w OBEP Białostok. Dr Marcin Markiewicz opublikował monografię *Kolektywizacja wsi w województwie białostockim 1948–1956* (praca doktorska). Emilia Świętochowska-Bobowik prowadziła kwerendy i kompletowała bibliografię do pracy doktorskiej *Indoktrynacja władz komunistycznych wobec środowisk szkolnych województwa białostockiego w latach 1948–1956*. W planowanym opracowaniu *Zarys dziejów województwa białostockiego 1939–1956*

dokonano ostatecznego podziału prac nad poszczególnymi częściami wydawnictwa oraz zaplanowano oddanie pierwszych wersji rozdziałów do końca sierpnia 2011 r.

Kilka projektów regionalnych i ponadregionalnych (także tych związanych z ziemiami wschodnimi Rzeczypospolitej, utraconymi po II wojnie światowej) jest prowadzonych w OBEP Warszawa. W ramach serii „Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956” przygotowywana jest praca *Powiat Siedlce w pierwszej dekadzie rządów komunistycznych* (autorzy: Kazimierz Krajewski, dr Tomasz Łabuszewski, Mariusz Bechta oraz autorzy zewnętrzni). Kolejna ważna seria naukowa realizowana w tym oddziale to „Dopalenie kresów” – program kresowy związany z działalnością naukową i edukacyjną OBEP w Warszawie na Białorusi. W ramach programu, który zaowocował jak dotąd wydaniem kilku tomów dokumentów, powstał w 2010 r. album *Brygady „Łupaszki”* – obejmujący okresy wileński, białostocki, pomorski, warmińsko-mazurski i podlaski – autorstwa K. Krajewskiego, dr. T. Łabuszewskiego i dr. hab. Piotra Niwińskiego z Uniwersytetu Gdańskiego, oraz praca doktorska Elżbiety Kowalczyk *Działalność Związku Patriotów Polskich na Wileńszczyźnie 1944–1946*. Wśród projektów regionalnych realizowanych w OBEP Łódź należy wyróżnić konferencję naukową „Jeńcy wojenni z łódzkiego – ofiary zbrodni NKWD w 1940 r.”. Dr Janusz Wróbel przygotował wstęp do polskiej edycji książki Erwina Kissa o mniejszości niemieckiej w Pabianicach (tekst oddano do druku).

6.1.1.13. Indywidualne projekty badawcze

Pracownicy BEP i OBEP realizują także szereg indywidualnych projektów, których celem jest m.in. uzyskanie odpowiednich stopni i tytułów naukowych. Wyniki prowadzonych prac naukowych (a także prac teoretycznych z dziedziny edukacji historycznej) publikowane są w formie opracowań cząstkowych (artykuły, studia, edycje źródeł), syntez i monografii. Wydawane są one zarówno w pismach naukowych IPN i w formie książek publikowanych przez Wydział Wydawnictw BEP oraz oddziały, jak i w wydawnictwach zewnętrznych.

Z indywidualnych projektów badawczych warto przede wszystkim wskazać na powstającą w OBEP Kraków monografię o działalności społecznej i politycznej prof. Wacława Felczaka autorstwa Wojciecha Frazika, a także przygotowywaną przez dr. Sławomira Kalbarczyka (centrala BEP) biografię jednego z czołowych polityków II RP, premiera, prof. Kazimierza Bartla. W roku ubiegłym badacz centrali BEP Przemysław Gasztold-Señ przekazał do druku swoją monografię *Koncesjonowany nacjonalizm. Zjednoczenie Patriotyczne „Grunwald” 1980–1990*. Aktualnie badacz ten pracuje nad książką poświęconą skrajnym nurtom w PZPR w latach 1970–1990. Jego zainteresowania badawcze obejmowały też stosunki PRL z krajami Maghrebu (m.in. losy pracowników polskich na budowach w Libii i Iraku). Współpracownik centrali BEP IPN, dr Bogdan Musiał, zajmował się szeroko rozumianą problematyką polityki stalinowskiego Związku Sowieckiego wobec Polski i Niemiec. Wynikiem jego kwerend w archiwach rosyjskich była wydana w 2010 r. w Berlinie monografia *Stalins Beutezug. Die Plünderung Deutschlands und der Aufstieg der Sowjetunion zur Weltmacht*, poświęcona wpływowi reparacji wojennych i rabunku okupowanych terytoriów wschodnich Niemiec i północno-zachodniej Polski na sięgnięcie przez Związek Sowiecki po status supermocarstwa, dążącego do światowej dominacji. Z kolei Natalia Jarska (centrala BEP) opublikowała pracę poświęconą kobietom w organizacji Falanga we frankistowskiej Hiszpanii. Zajmowała się też i nadal się zajmuje historią kobiet w PRL (zwłaszcza ich pracą zawodową, co stanowi temat jej rozprawy doktorskiej). Pracownik centrali BEP dr Daniel Koreś skierował do druku obszerną książkę zatytułowaną *Gen. bryg. Aleksander Radwan-Pragłowski (1895–1974). Studium biograficzne*. Zajmował się on też badawczo historią Oddziału II SG WP (wywiadem II RP) w okresie, gdy kierował nim ówczesny płk Tadeusz Pełczyński (w czasie wojny szef sztabu KG AK) a także biografią innego czołowego oficera AK, płk. Józefa Szostaka; odpowiednie studia (książki) zostały skierowane do druku. Dr Krzysztof Persak i dr Piotr Łysakowski (obydwaj centrala BEP) pracują aktualnie nad problematyką tzw. sierpniówek (procesy i osoby skazane na mocy Dekretu PKWN

z 31 sierpnia 1944 „o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy (...) oraz zdrajców Narodu Polskiego”). Dr Persak skupia się tutaj na problemie kolaboracji z okupantem niemieckim, natomiast dr Łysakowski na wykorzystaniu dekretu w represjach wobec żołnierzy podziemia niepodległościowego. Dr Tomasz Łabuszewski (OBEP Warszawa) pracuje nad książką *Inspektorat Grodzieński AK-AKO-WiN*, a dr Bartłomiej Noszczak przygotowuje książkę *Warszawska konspiracja młodzieżowa 1945–1989*. W OBEP Kraków rozpoczęto prace nad projektem badawczym, realizowanym przez dr Joannę Lubecką, poświęconym rozliczeniu zbrodni hitlerowskich w PRL oraz na terenie NRD i RFN.

Dokładniejsze omówienie poszczególnych wydawnictw znajduje się w części niniejszego sprawozdania poświęconej działalności wydawniczej IPN. W 2010 r. pracownicy BEP opublikowali ponad 900 prac o charakterze naukowym i recenzji, a także ponad 800 artykułów popularnonaukowych.

6.1.1.14. Ekspertyzy BEP

Pracownicy naukowcy i edukatorzy BEP, zgodnie ze swoimi kompetencjami merytorycznymi, przygotowują rocznie kilkaset różnego rodzaju ekspertyz i opinii dla rozmaitych partnerów zewnętrznych. W centrali BEP zajmuje się tym specjalna wydzielona komórka (Sekcja Ekspertyz Wydziału Badań Naukowych, Dokumentacji i Zbiorów Bibliotecznych BEP) na czele z dr. Sławomirem Kalbarczykiem. W roku 2010 sekcja sporządziła opinie m.in. na potrzeby: Kancelarii Prezydenta RP, Kancelarii Premiera RP, Rzecznika Praw Obywatelskich, Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, Prokuratorów Głównej i Okręgowych Komisji ŚZpNP, Sądów Rejonowych i Okręgowych, a także organizacji kombatanckich i społecznych (takich jak np. Rodzina Policyjna 1939), wreszcie indywidualnych osób. Były one poświęcone m.in. zbrodni dokonanych na ludności cywilnej Woli w czasie Powstania Warszawskiego, charakteru obozów w Palmnicken, Koniecpolu, Cerekwicy, Tczewie, Barkniewie, Działdowie, Hohenbruch, a także KL Stutthof, Dulag 121, KL Warschau; losu pacjentów z zakładów psychiatrycznych w Choroszczy, Otwocku, Kobierzynie i Tworkach; funkcjonariuszy III Rzeszy realizujących wysiedlenie w powiecie Nidzica; ewakuacji więźniów KL Neuengamme; osób aresztowanych w akcji „Inteligencja” (Intelligenzaktion); ludności ewakuowanej z Prus Wschodnich i osadzonej na terenie KL Stutthof; egzekucji przeprowadzonych w sierpniu 1944 r. przy al. Szucha; cywilnych robotników IG Farbenindustrie; Stefana Starzyńskiego i jego zaginięcia w grudniu 1939 r.; zbrodni na słuchaczach konspiracyjnej Szkoły Podchorążych AK w Opaczu; zbiorowej mogiły w Koninie; laryngologów – ofiar Zbrodni Katyńskiej, oficerów WP – ofiar ze Starobielska i Charkowa; statusu organizacji „Służba Polsce”; wreszcie płk/gen. Juliana Skokowskiego (przywódcy Polskiej Armii Ludowej – PAL). Tylko na temat wysiedleń Polaków z ziem włączonych do III Rzeszy wystawiono 47 opinii.

6.1.1.15. Dotacje celowe dla podmiotów zewnętrznych; nadzór merytoryczny nad projektami realizowanymi przez podmioty zewnętrzne (także w formie współpracy)

W roku 2010 wspierano następujące projekty naukowe i dokumentacyjne:

1. „Index Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowców za pomoc Żydom” (omówiony wyżej).

2. „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką 1939–1945”. Celem tego projektu jest stworzenie imiennej bazy danych obejmujących obywateli państwa polskiego, którzy utracili życie lub zostali poddani wszelkiego rodzaju represjom ze strony okupanta niemieckiego. Dotychczasowe prace, wykonywane na zlecenie i pod nadzorem IPN przez dokumentatorów z Fundacji Ośrodka KARTA, polegały na scalaniu baz danych dostępnych już i opracowanych przez inne podmioty (Archiwum Akt Nowych, Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej i Wojskowej Służby Polek, Biblioteka Narodowa, Biblioteka Jagiellońska, Centralna Biblioteka Wojskowa, Centralne Archiwum Wojskowe,

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Instytut Hoovera Stanford University, Instytut Polski i Muzeum im. gen. Władysława Sikorskiego w Londynie, Instytut Zachodni, Muzeum Auschwitz-Birkenau, Muzeum Gross Rosen w Rogoźnicy, Muzeum Historii Polski, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Więzienia Pawiak, Muzeum Wojska Polskiego, Państwowe Muzeum na Majdanku, Państwowe Muzeum Stutthof, PCK, Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Romski Instytut Historyczny, Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie, Światowy Związek Żołnierzy AK, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, WBBH, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Zakład Systemów Totalitarnych i Dziejów II Wojny Światowej Instytutu Historii PAN, Żydowski Instytut Historyczny). Obecnie baza centralna liczy ok. 1,5 miliona rekordów (nazwisk). Można ją przeglądać (np. poszukując danych odnośnie do losów członków swojej rodziny w okresie II wojny światowej) w Internecie (www.straty.pl). Koordynatorem prac ze strony IPN jest dr Waldemar Grabowski. Prace nadzoruje Komisja Ekspertów oraz Rada Programowa powołana przez IPN i MKiDN. W latach 2009–2011 przewidziana jest kontynuacja projektu, nowym partnerem wykonawczym jest Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie.

3. „Indeks Represjonowanych na Wschodzie”. Jest to projekt realizowany od wielu lat przez Fundację Ośrodka „KARTA” we współpracy z rosyjskim Stowarzyszeniem „Memoriał”. Decyzją Parlamentu RP projekt ten, o wielkim znaczeniu społecznym, jest wspierany przez państwo polskie m.in. w formie dotacji celowej uchwalanej corocznie w budżecie IPN. W jego ramach zbierane są i udostępniane (m.in. przez Internet i w formie publikacji książkowych) dane o obywatelach polskich represjonowanych przez władze sowieckie w latach 1939–1959. Kolejny etap projektu miał być realizowany w trzyletnim okresie 2009–2011 na dotychczasowych zasadach przez Fundację Ośrodka KARTA, która ponownie wygrała odpowiedni konkurs ogłoszony przez IPN. Pod koniec 2010 r. nastąpiły jednak poważne problemy z dostępem do podstawowej bazy źródłowej projektu przechowywanej w regionalnych archiwach na obszarze b. ZSRR, głównie w Rosji. Trwają rozmowy i prace nad znalezieniem wyjścia z zaistniałej sytuacji kryzysowej i wypracowaniem nowej formuły realizacji tego projektu.

6.1.1.16. Bibliografia Historii Polskiej

W latach 2007–2008 IPN zakupił i przystosował do udostępniania drogą elektroniczną szereg roczników „Bibliografii Historii Polskiej” (są one dostępne pod adresem: www.bibliografia.ipn.gov.pl, a także na stronie internetowej IPN). Bibliografia ta powstaje w Pracowni Bibliografii Bieżącej IH PAN w Krakowie i jest podstawowym narzędziem pracy wszystkich badaczy zajmujących się historią Polski, a także – co nie mniej istotne – kluczową pomocą dydaktyczną w kształceniu studentów historii. Dotąd była ona dostępna (praktycznie jedynie w większych bibliotekach) w formie drukowanych tomów. W grudniu 2008 r. nastąpiło publiczne uruchomienie roboczej wersji internetowej wraz z wyszukiwarką, co spotkało się z entuzjastyczną reakcją całego środowiska historycznego. W roku 2010 usunięto większość zgłaszanych przez użytkowników problemów technicznych wiążących się z udostępnianiem w Internecie bazy elektronicznej, niedostosowanej pierwotnie do tego celu, i wprowadzono do bazy kolejne roczniki. Aktualnie dostępne są tomy Bibliografii za lata 1988–2007. Obejmuje więc praktycznie cały dorobek krajowej historiografii po upadku systemu komunistycznego w Polsce. W roku 2011 planowane jest uzupełnienie bazy o rocznik 2008 i stopniowo o roczniki z lat 1980–1987. Koordynacja dr W. Bułhak (centrala BEP), współpraca dr W. Frazik (OBEP Kraków), dr Krzysztof Persak (centrala BEP), Sebastian Górkiewicz (Sekretariat Prezesa IPN).

6.1.1.17. Konferencje naukowe

Międzynarodowe konferencje, sesje i kongresy naukowe organizowane przez IPN gromadzą historyków należących do światowej czołówki badaczy dziejów XX wieku. Przygotowanie tego typu wydarzeń wymaga wielkiego wysiłku organizacyjnego, a także – w praktyce – poszukiwania źródeł

finansowania innych niż budżet IPN. W centrali BEP zajmuje się tym specjalny zespół koordynatorów (Anna Piekarska, Dominika Krzykowska-Tworek, dr Krzysztof Persak). Nie mniej istotne są konferencje o wymiarze krajowym organizowane przez koordynatorów odpowiednich projektów badawczych omówionych powyżej, a także przez pracowników poszczególnych OBEP. Dzięki nim popularyzowane są wyniki badań historyków IPN i innych badaczy dziejów najnowszych. Sprzyjają one także otwartej dyskusji naukowej i wyznaczaniu nowych kierunków i tematów badawczych. W okresie sprawozdawczym centrala BEP i poszczególne OBEP zorganizowały 87 konferencji naukowych, popularnonaukowych i edukacyjnych samodzielnie i we współpracy z różnymi podmiotami społecznymi i naukowymi (wykaz w załączniku).

6.1.1.18. Współpraca międzynarodowa

W roku 2010 Biuro Edukacji Publicznej kontynuowało współpracę z instytucjami partnerskimi m.in. z Czech, RFN, Danii, Francji, Izraela, Słowacji, Szwajcarii, Bułgarii, Rumunii, Litwy, Łotwy, Estonii, Węgier, Wielkiej Brytanii i USA. Współpraca ta obejmowała realizację wspólnych przedsięwzięć badawczych, edukacyjnych i wystawienniczych, zagraniczne kwerendy archiwalne (które odbywali pracownicy większości oddziałów, głównie w archiwach niemieckich, ukraińskich, izraelskich oraz placówkach polskich w Wielkiej Brytanii), udział w konferencjach naukowych w charakterze prelegentów, z prezentacjami osiągnięć badawczych IPN, organizację spotkań naukowców i edukatorów. Kwestia ta jest omówiona szerzej w innym miejscu niniejszego sprawozdania.

6.2. Działalność popularyzatorska i edukacyjna BEP

Biuro Edukacji Publicznej Instytutu Pamięi Narodowej prowadzi swą działalność równolegle w trzech obszarach: edukacyjnym, naukowym i wydawniczym. Są one ze sobą wzajemnie powiązane. Działalność popularyzatorską i edukacyjną prowadzi głównie Wydział Edukacji Historycznej, referaty edukacyjne w Oddziałowych Biurach Edukacji Publicznej IPN i ich delegaturach. Aktywność ta ma na celu głównie wspieranie kształcenia historycznego Polaków oraz upowszechnianie w różnych formach wiedzy o najnowszej historii Polski. Wśród oferty WEH znajdują się m.in.: lekcje, lekcje muzealne, wykłady, konwersatoria, warsztaty, wystawy, prezentacje, oferty doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, rajdy itp. W ramach tej aktywności w każdym miesiącu realizowanych jest przynajmniej kilkadziesiąt (często ok. 100) inicjatyw skierowanych do szeroko pojętych środowisk szkolnych i akademickich. BEP IPN posiada także wiele propozycji skierowanych do ogółu społeczeństwa.

Znaczna część działań o charakterze edukacyjnym ma charakter stały i jest regularnie powtarzana w ramach kalendarza wynikającego z cyklu szkolnego oraz cyklu kalendarza rocznic historycznych.

6.2.1. Edukacja historyczna

Wydział Edukacji Historycznej Biura Edukacji Publicznej IPN prowadzi szeroko rozumianą edukację historyczną. Jego edukatorzy współpracują ze szkołami wszystkich typów, nauczycielami, wychowawcami oraz placówkami doskonalenia zawodowego pedagogów. Organizowane i prowadzone są lekcje, wykłady, warsztaty, konwersatoria i zajęcia terenowe. Prezentowane są wystawy historyczne, a także prowadzone związane z nimi lekcje, konwersatoria, warsztaty i wykłady. Pracownicy wydziału edukacyjnego przygotowują centralne i regionalne konkursy historyczne dla uczniów, nauczycieli, studentów, a także dla innych odbiorców. W WEH BEP IPN przygotowywane i prowadzone są także projekty edukacyjne dla uczniów, nauczycieli, studentów oraz innych adresatów. Edukatorzy IPN organizują i prowadzą różnorodne formy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie, wiedzy o kulturze, języka polskiego i innych przedmiotów. Zajęcia merytoryczne prowadzone są także na zaproszenie innych instytucji edukacyjnych, organizacji pozarządowych

i władz samorządowych. Ścisła współpraca jest nawiązana z polskimi ośrodkami edukacyjnymi oraz kulturalnymi poza granicami kraju. Praca edukacyjna jest prowadzona we współpracy z innymi instytucjami zainteresowanymi popularyzacją historii najnowszej, takimi jak radio, telewizja, prasa, samorządy lokalne, muzea, fundacje, organizacje harcerskie czy stowarzyszenia kombatanckie.

Zajęcia prowadzone były także dla osadzonych w zakładach karnych. Duże osiągnięcia w powyższych dziedzinach mają zwłaszcza oddziały terenowe IPN, np. OBEP Poznań (zajęcia w Zakładzie Karnym w Rawiczu), OBEP Katowice (zajęcia w ZK w Jastrzębiu Zdroju), OBEP Wrocław (współpraca z Zakładem Karnym nr I przy ulicy Kleczkowskiej we Wrocławiu), OBEP Kraków (prezentacja wystawy w Zakładzie Karnym w Trzebini).

Ścisła współpraca ma miejsce z placówkami muzealnymi w Polsce i poza nią. Pracownicy IPN współpracowali z kilkudziesięcioma muzeami w Polsce (m.in. z Muzeum Historii Polski, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum na Majdanku, Muzeum II Wojny Światowej, Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie), jak i poza jej granicami (m.in. z Instytutem i Muzeum Polskim im. gen. Sikorskiego w Londynie, Archiwum i Muzeum Historii Wojskowości Śląska Cieszyńskiego w Jabłonkowie, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Muzeum Zamojskim w Zamościu, Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie, Muzeum Lubelskim w Lublinie – Oddział Martyrologii „Pod Zegarem”, Muzeum Historii Polski w Warszawie, Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie, Muzeum Walki i Męczeństwa w Treblince, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Muzeum Kinematografii w Łodzi, Muzeum Ofiar Ludobójstwa w Wilnie, Muzeum RAF w Londynie, Muzeum Wojny im. Witolda Wielkiego w Kownie). Współpraca ta dotyczyła przede wszystkim wspólnych przedsięwzięć oraz udziału przedstawicieli IPN jako prelegentów w konferencjach organizowanych przez te ośrodki.

6.2.1.1. Uroczystości rocznicowe i portale edukacyjne BEP

Wśród organizowanych przez BEP działań publicznych związanych z rocznicami najważniejszych wydarzeń w najnowszej historii Polski w roku sprawozdawczym były przede wszystkim: siedemdziesiąta rocznica Zbrodni Katyńskiej, czterdziesta rocznica masakry robotników polskich na Wybrzeżu oraz trzydziesta rocznica Porozumień Sierpniowych i powstania NSZZ „Solidarność”. W pracach naukowych IPN zaowocowały one wspomnianymi już publikacjami: *Zbrodnia Katyńska* oraz siedmiotomową syntezą „Solidarność”. Szczególne znaczenie w szeroko pojętych działaniach edukacyjnych i popularyzatorskich miały próby dotarcia do maksymalnie szerokiego grona odbiorców. Temu służyła akcja uruchamiania przez IPN kolejnych portali edukacyjnych. Do uruchomionych w latach 2007–2009 portali: www.13grudnia81.pl; www.marzec1968.pl; www.sierpień1980.pl; www.pilecki.ipn.gov.pl; www.popieluszko.pl; www.korbonski.ipn.gov.pl; www.1wrzesnia39.pl/17wrzesnia39.pl; www.rok1989.pl, w roku sprawozdawczym doszły kolejne: www.grudzien70.ipn.gov.pl; www.czerwiec56.ipn.gov.pl; www.ipn.gov.pl/katyn.

Uzupełniony został także portal www.popieluszko.pl wzbogacony także o wersję anglojęzyczną. Wspomniane witryny internetowe od strony merytorycznej były przygotowane przez pracowników Biura Edukacji Publicznej i jego struktur oddziałowych, zaś za redakcję odpowiedzialni byli pracownicy Samodzielnej Sekcji ds. Serwisów Internetowych Sekretariatu Prezesa.

Samodzielnie pracownicy Sekcji Notacji i Filmów WEH przygotowali profil <http://www.youtube.com/user/ipnnotacje>, na którym na bieżąco prezentowane są najciekawsze fragmenty dokonanych notacji.

6.2.1.2. Współpraca z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz instytucjami zajmującymi się kształceniem nauczycieli

W 2009 r. Instytut Pamięci Narodowej wszedł w skład „Koalicji na rzecz historii najnowszej w edukacji” – ciała powołanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w związku z inauguracją

Roku Historii Najnowszej. Edukatorzy IPN swoje działania w znacznym stopniu włączyli w działania związane z Rokiem Historii Najnowszej w Edukacji. Szczególnie było to widoczne w pracy Oddziałowych Biur Edukacji Publicznej IPN. Na bieżąco propozycje Instytutu były prezentowane na stronie internetowej. Tam też zamieszczono wiele innych informacji o pracy edukacyjnej IPN, m.in. dotyczących opublikowanych przez IPN wydawnictw wraz z możliwością pozyskania ich kopii drogą elektroniczną. Udział w tym przedsięwzięciu był kontynuowany przez cały rok szkolny 2009/2010. Program został zamknięty 31 sierpnia 2010 r. podczas uroczystych obchodów 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. W podsumowującej konferencji wziął udział p.o. prezesa IPN dr Franciszek Gryciuk, a do rąk wyróżnionych uczestników programu trafiły wydawnictwa IPN. Trzydziestej rocznicy powstania „Solidarności” towarzyszyła także inicjatywa Stowarzyszenia „Projekt: Polska”, w ramach której młodzież z wielu krajów Europy brała udział we wspólnych warsztatach, spotykała się z twórcami „Solidarności”, odwiedzała miejsca pamięci oraz prowadziła dyskusje dotyczące fenomenu „Solidarności” jako ruchu społecznego czy historii Europy w latach 1980–2010. W ramach przedsięwzięcia edukatorzy IPN zorganizowali w dziewięciu miastach w Polsce cykle zajęć poświęcone historii Polski lat 70. i 80.

W ramach realizacji Programu Polonijnego BEP IPN kontynuowano kontakty z osobami przygotowującymi w MEN propozycje podstawy programowej dla szkół polskich za granicą. Podstawa ta była prezentowana i dyskutowana podczas organizowanych przez IPN spotkań dla nauczycieli polskich pracujących za granicą. W roku 2010 kontynuowana była szeroka współpraca z ośrodkami doskonalenia nauczycieli i ośrodkami metodycznymi w całym kraju. Jej ramy, wypracowane w ciągu ostatnich lat, pozostają stałe i wpisują się w cykl kształcenia będącego wypadkową zmian programowych w polskiej edukacji, rocznic ważnych wydarzeń historycznych, a także głośnych wydarzeń kulturalnych (jak np. premiery filmów).

Głównymi odbiorcami oferty IPN byli nauczyciele historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, religii, wiedzy o kulturze i innych przedmiotów. W ramach działań doskonalenia zawodowego organizowano konferencje, sesje, wykłady, warsztaty i kursy, w tym metodyczne, wśród których ważne miejsce zajmują cykle seminaryjno-warsztatowe realizowane jako ponad dwudziestogodzinne kursy doskonalenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. W trakcie konferencji metodycznych organizowanych dla nauczycieli przez doradców metodycznych historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego regularnie pojawiają się informacje o propozycjach edukacyjnych IPN, a także promocja dotychczasowych działań. Ważną grupą zainteresowaną propozycjami IPN byli nauczyciele zdobywający kolejny stopień awansu zawodowego. Organizowano dla nich szkolenia wykorzystywane w procedurze zdobywania kolejnych stopni awansu zawodowego. W październiku BEP IPN zorganizował poświęconą zmianom w edukacji historycznej ogólnopolską konferencję metodyczną „Nauczanie historii najnowszej w zreformowanej szkole”.

6.2.1.3. Współpraca ze szkołami wyższymi, środowiskiem studenckim oraz uniwersytetami trzeciego wieku

BEP IPN współpracuje z uczelniami na terenie całego kraju. Wspólne przedsięwzięcia przyjmują różnorodne formy, zgodne z możliwościami IPN i potrzebami naszych partnerów. Wspólnie organizowane są wystawy, konferencje naukowe, dyskusje panelowe, seminaria i warsztaty dla nauczycieli, wykłady dla studentów, naukowcy z różnych uczelni biorą udział w projektach naukowych (zob. wyżej) i edukacyjnych BEP, np. w pracach komisji konkursów organizowanych przez IPN. Naukowcy i edukatorzy BEP i OBEP w 2010 r. współpracowali z wieloma uczelniami wyższymi zarówno w kraju, jak i za granicą, m.in. z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, Uniwersytetem Szczecińskim, Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytetem Wrocławskim, Akademią Wychowania Fizycznego w Poznaniu – Zamiejscowym Wydziałem Kultury Fizycznej w Gorzowie Wielkopolskim, Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetem

Rzeszowskim, Uniwersytetem Śląskim, Wyższą Szkołą Europejską im. Tischnera w Krakowie, Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetem Łódzkim, Instytutem Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Wyższą Szkołą Filozoficzno-Pedagogiczną „Ignatianum” w Krakowie, Columbia University w Nowym Jorku, Univeristy of Illinois w Chicago, University of Ottawa, University of Toronto, University College Cork, Uniwersytetem Południowej Danii w Odense, Uniwersytetem w Mińsku, Uniwersytetem w Grodnie.

Stale jest uaktualniana i modyfikowana oferta dla studentów. OBEP w Poznaniu kontynuował akademicką wersję zajęć „Co kryją archiwa IPN?”. OBEP w Warszawie przygotowało konferencję edukacyjną „Sąsiedzi 1939–1945”, która została skierowana także do studentów. Na bieżąco edukatorzy IPN spotykają się ze studentami w ramach kierowanych zaproszeń. Na uczelniach prezentowane są wystawy IPN.

Edukatorzy IPN prowadzą także zajęcia w ramach uniwersytetów trzeciego wieku (np. OBEP w Katowicach, delegatura radomska OBEP w Lublinie, OBEP w Rzeszowie, OBEP w Katowicach).

6.2.1.4. Letnia Szkoła Historii Najnowszej

W 2010 r. w Nowym Mieście nad Pilicą po raz czwarty zorganizowano Letnią Szkołę Historii Najnowszej. Propozycja ta została przygotowana z myślą o doktorantach i studentach starszych lat, podejmujących w swoich badaniach problematykę związaną z najnowszymi dziejami Polski. W programie szkoły znalazły się wykłady i warsztaty prowadzone przez znanych historyków (m.in. przez prof. Antoniego Dudka, prof. Andrzeja Friszke, dr. hab. Dariusza Stołę, dr. hab. Rafała Wnuka, dr. Łukasza Kamińskiego, dr. Władysława Bułhaka), dyskusje, zajęcia seminaryjne oraz warsztaty (m.in. związane z wykorzystaniem w pracy badawczej akt aparatu bezpieczeństwa oraz źródeł „historii mówionej”, jak również szkolące umiejętność pisanie tekstu popularnonaukowego). Każdy z 21 uczestników był także zobowiązany do przygotowania i zaprezentowania dwudziestominutowego referatu na temat własnych planów badawczych lub aktualnie realizowanych prac. Referaty te zostaną opublikowane przez Biuro Edukacji Publicznej w 2011 r. Kolejna edycja Szkoły Letniej planowana jest na wrzesień 2011 r.

6.2.1.5. Współpraca z samorządami

Szczególnie ważna i bogata jest współpraca BEP i OBEP IPN z samorządami wszystkich szczebli. Wspólnie organizujemy konferencje historyczne, cykle wykładów, promujemy związki z „Małą Ojczyzną” m.in. przez przybliżanie historii najnowszej. Wyróżnić w tych działaniach można propozycje skierowane do wszystkich mieszkańców oraz środowisk szkolnych znajdujących się w gestii władz lokalnych. Współpraca jest realizowana przez różnorodne instytucje samorządowe oraz przyjmuje różnorodne formy. Szczególne wsparcie władz samorządowych różnego szczebla otrzymały szkoły realizujące przygotowane przez IPN projekty edukacyjne „Opowiem Ci o wolnej Polsce. Spotkania młodzieży ze świadkami historii” oraz „Kamienie Pamięci. Znajdź bohatera Września '39”, a także konkursy regionalne. Podczas prezentacji ich wyników bardzo często uczniów wspierali organizacyjnie przedstawiciele władz lokalnych.

6.2.1.6. Działania edukacyjne skierowane do uczniów i nauczycieli

W 2010 r. centrala i oddziały BEP IPN kontynuowały różne formy działań edukacyjnych skierowane bezpośrednio do nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie i języka polskiego oraz uczniów wszystkich poziomów kształcenia.

Wśród propozycji dla nauczycieli znalazły się:

- Konferencje edukacyjne i metodyczne (np. „Porozumienia Sierpniowe”, „Zbrodnia i kara. System prawny w służbie dwóch totalitaryzmów”, „Sąsiedzi 1939–1945” –wszystkie przygoto-

wane przez OBEP w Warszawie; „Zbrodnia Katyńska”, „»Gdy padły strzały«. Pacyfikacja śląskich zakładów przemysłowych w grudniu 1981 roku” – obie zorganizowane przez OBEP w Katowicach; OBEP w Szczecinie zorganizował trzecią edycję konferencji „Szczecin i jego miejsca”; OBEP we Wrocławiu – „Miejsca pamięci w nauczaniu historii”; OBEP Kraków – „Gorący Sierpień '80 – pragnienie wolności. Społeczne i polityczne skutki powstania NSZZ »Solidarność«”; OBEP Kraków – W drodze do prawdy o Katyniu”);

- Cykle seminaryjno-warsztatowo-wykładowe (np. „Przystanek: Polska 1939–1989” – OBEP Szczecin; „»Czy się stoi, czy się leży...«. Rzecz o gospodarce PRL-u”, „Historia oczami »bezpieki«, Kultura na emigracji” – OBEP Warszawa; „Meandry najnowszej historii Polski” – OBEP w Szczecinie; „Polska ludowa w imperium sowieckim”, „Życie codzienne w PRL”, „Kultura w PRL”, „Na drodze do III RP” – OBEP Kraków);

- Realizowane we wszystkich oddziałach kursy doskonalenia zawodowego przygotowujące do pracy z pakietami edukacyjnymi wydanymi przez IPN (m.in. „Stan wojenny”, „Prymas Tysiąclecia”, „KL Auschwitz”, „Zagłada Żydów polskich w czasie II wojny światowej”, „Polskie Państwo Podziemne w latach 1939–1941”, „Polacy ratujący Żydów w latach II wojny światowej”, „Deportacje Górnolązaków do ZSRS w 1945 roku”, „Zbrodnia Katyńska”);

- Warsztaty i lekcje przedmiotowo-metodyczne przygotowujące do prowadzenia lekcji muzealnych w oparciu o sezonowe wystawy i ekspozycje stałe (proponujemy większość ekspozycji wystaw oraz stałych ekspozycji edukacyjnych, np. „Oczy i uszy bezpieczni” – OBEP Katowice);

- Cykle tematyczne warsztatów przedmiotowo-metodycznych (m.in. „Lata 1939–1989 w obrazach – film jako źródło informacji historycznej”, „PRL w literaturze”, „Śladami Holokaustu i powojennej historii Żydów” – OBEP Warszawa; „Dlaczego należy uczyć o Zagładzie?” – OBEP Szczecin);

- Zajęcia poprzedzające seans filmu historycznego (tego typu prelekcje w 2010 r. organizowane były głównie przed filmami nawiązującymi do obchodzonych rocznic, np. „Katyń” czy „Człowiek z żelaza”, również przy okazji pokazów filmu „Beats of Freedom – Zew wolności”), a także w ramach działań systematycznych;

- Cykliczne warsztaty przedmiotowo-metodyczne i tematyczne;
- Wykłady i cykle wykładów prowadzone we wszystkich komórkach edukacyjnych Instytutu;
- Wyjazdy studyjne – Auschwitz-Birkenau (OBEP Katowice), Katyń (OBEP Kraków), Kuropaty, Katyń, Ponary (BEP, OBEP Katowice), Kuropaty, Katyń, Kłodzyczewo (OBEP Białystok);
- Wykłady podczas zewnętrznych konferencji metodycznych dla nauczycieli;
- Udział nauczycieli w sesjach naukowych organizowanych przez IPN;
- Konferencje popularnonaukowe organizowane specjalnie z myślą o nauczycielach;
- Zajęcia poświęcone wydarzeniem historycznym, których rocznice w sposób szczególny były obchodzone w 2010 r., przede wszystkim 70. rocznicy Zbrodni Katyńskiej, 70. rocznicy Bitwy o Anglię, 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” (np. marsze katyńskie, uroczystości sadzenia „dębów katyńskich”, prezentacje wystaw i gier edukacyjnych, lekcje, pokazy filmowe, wykłady, spotkania).

W końcu sierpnia 2010 r. do wszystkich szkół w Polsce trafiły specjalne przesyłki, zawierające ofertę edukacyjną IPN, zaproszenie do udziału w programach edukacyjnych „Opowiem Ci o wolnej Polsce” oraz „Kamienie Pamięci. Znajdź bohatera Sierpnia '80”. Równolegle kolportowane były także wydawnictwa z regionalnymi ofertami oddziałowych biur edukacji publicznej.

6.2.1.7. Program Polonijny BEP

Rok 2010 był kolejnym okresem realizacji Programu Polonijnego BEP IPN. Jest on skierowany do nauczycieli polonijnych oraz nauczycieli polskich pracujących poza krajem. W ramach jego

realizacji nawiązano i utrzymywano szerokie kontakty z pedagogami. W lipcu 2010 r. odbyły się IV Polonijne Spotkania z Historią Najnowszą – dwutygodniowy, intensywny kurs najnowszej historii Polski i nowoczesnych metod jej nauczania. W kursie wzięli udział nauczyciele z polskich placówek edukacyjnych z Białorusi, Bułgarii, Estonii, Francji, Kanady, Litwy, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Rumunii, Szwecji, Ukrainy, USA, Węgier, Wielkiej Brytanii. Pracownicy BEP i OBEP IPN docierali także z zajęciami poza granice kraju, m.in. do Francji, USA, na Białoruś, Litwę, Łotwę i Ukrainę. W środowiskach polonijnych w Czechach, Francji, Kanadzie, USA, a także w polskich skupiskach na Litwie, Łotwie oraz Ukrainie były także prezentowane wystawy IPN, a w oparciu o nie przeprowadzano lekcje przygotowane przez edukatorów BEP IPN.

6.2.1.8. Działania edukacyjne BEP skierowane bezpośrednio do uczniów

Bezpośrednio do uczniów skierowano m.in. następujące propozycje:

- Lekcje, warsztaty i wykłady dotyczące najważniejszych wydarzeń i zagadnień z historii najnowszej (prowadzone zarówno w siedzibach BEP i OBEP, jak również w szkołach);
- Lekcje, warsztaty i wykłady dotyczące najważniejszych wydarzeń i zagadnień z regionalnej historii najnowszej (prowadzone zarówno w siedzibach BEP i OBEP, jak również w szkołach);
- Lekcje, warsztaty i wykłady muzealne połączone z ekspozycją wystaw IPN prezentowanych w kilkudziesięciu miejscach w Polsce oraz w środowiskach polonijnych (prowadzone zarówno w siedzibach BEP i OBEP, jak również w szkołach);
- Propozycje udziału uczniów w sesjach naukowych organizowanych przez IPN;
- Propozycje kursów historii najnowszej organizowanych dla uczniów przygotowujących się do egzaminu maturalnego;
- Specjalny program wycieczek historycznych dla uczniów szkół polonijnych odwiedzających Warszawę;
- Przeglądy filmowe poprzedzone wprowadzającymi wykładami, a podsumowywane różnymi formami dyskusji (ta forma regularnie jest prowadzona nie tylko w kraju, ale także przez OBEP w Białymstoku w Wilnie);
- Wykłady otwarte i cykle wykładów prowadzone przez historyków z BEP (w siedzibie BEP i Oddziałów IPN), a także na zaproszenie domów kultury, muzeów, klubów, stowarzyszeń i innych placówek oświatowych w całym kraju;
- Serie działań w okresie przerwy w nauce szkolnej (ferie z IPN, wakacje z IPN, lato w mieście itp.).

Pośród propozycji edukacyjnych dużym zainteresowaniem cieszyły się organizowane przez IPN spotkania ze świadkami historii (np. cykl „Świadkowie historii” – OBEP w Białymstoku). W tym zakresie kontynuowana była także działalność edukacyjna w ramach klubów historycznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” i im. ppłk. Łukasza Cieplińskiego działającego przy Oddziale IPN w Rzeszowie. Informacje nt. działalności Klubów znajdują się w Aneksie.

6.2.1.9. Rajdy, gry miejskie i terenowe lekcje historii

Szczególnością popularnością wśród młodzieży cieszyły się różnego rodzaju imprezy propagujące wiedzę na temat najnowszej historii Polski (np. gry miejskie, terenowe lekcje historii, konwersatoria terenowe etc.), m.in. w maju OBEP Białystok współorganizował „Rajd Katyński”, w czerwcu odbyły się imprezy terenowe zorganizowane przez: OBEP w Katowicach – VII Rajd Turystyczno-Historyczny „Śladami miejsc pamięci” poświęcony wysiedleniom z Żywiecczyzny w 1940 r.; OBEP Kraków – „Szlakami Żołnierzy 1. pułku strzelców podhalańskich Armii Krajowej”; OBEP Warszawa – III Rajd Szlakiem „Żołnierzy Wyklętych”. W lipcu na ulicach Warszawy zorganizowano grę uliczną „Najsłynniejsze akcje Kedywu Armii Krajowej” przygotowaną przez OBEP w Warszawie. OBEP Białystok w sierpniu zorganizował II Rajd pieszy szlakiem żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej

na terenie Puszczy Białowieskiej, OBEP Rzeszów „AK w powiecie strzyżowskim”. We wrześniu odbyły się następujące rajdy: II rajd edukacyjny „Szlakami walk wojny obronnej 1939 r. w regionie świętokrzyskim” (delegatura kielecka OBEP Kraków), „Zamojszczyzna 1942–1944” (OBEP Lublin), „Szlakiem pamięci – Społeczne porozumienia 1980 r. na Śląsku” (OBEP Katowice), VI Rajd Rowerowy „Śladami historii najnowszej” (delegatura radomska OBEP w Lublinie), „Szlakiem pamięci – Społeczne porozumienia 1980 r. na Śląsku” (OBEP Katowice), „Szlakiem Zgrupowania Partyzanckiego Zrzeszenia WiN mjr. Hieronima Dekutowskiego »Zapory«” (OBEP Rzeszów). OBEP Łódź przygotował w październiku kolejną „Lekcję w terenie” – „Operacja Freston – historia Armii Krajowej i Konspiracyjnego Wojska Polskiego na ziemi radomszczańskie i gidelskiej”, OBEP Szczecin w 40. rocznicę grudnia 1970 r. zorganizował upamiętniający to wydarzenie rajd. Cykliczną działalność prowadził Historyczny Klub Turystyczny OBEP Gdańsk.

6.2.1.10. Inne formy ogólnopolskich działań edukacyjnych

Do powyższych propozycji o charakterze ogólnym, realizowanych przez poszczególne komórki Instytutu należy doliczyć zorganizowane działania o charakterze ogólnopolskim.

W 2010 r. kontynuowano program „Lekcje z historii najnowszej”. Przeszkoleni przez edukatorów IPN nauczyciele prowadzili w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych cykl lekcji dotyczących najnowszych dziejów Polski: „PRL – państwo totalitarne?”, „Prześadowani i aparat terroru 1944–1989”, „Sztuka w służbie propagandy”, „Dzieje pewnego eksperymentu – gospodarka PRL”, „Z flagą narodową poprzez najnowszą historię Polski”, „»W samo południe« – wybory 4 czerwca 1989 r.”, „»A więc wojna...« – polski wrzesień 1939 r.”. W ramach projektu „Lekcje z historii najnowszej” w 2010 r. w całym kraju zrealizowano łącznie 1706 lekcji.

Inną formę mają lekcje „Co kryją archiwa IPN?”, które są wspólnym przedsięwzięciem Biura Edukacji Publicznej IPN oraz Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN. Jest to lekcja archiwalna wykorzystująca wybrane dokumenty z archiwum Instytutu. Zajęcia te zostały przygotowane w katowickim oddziale IPN, od roku szkolnego 2009/2010 rozszerzone na cały kraj. Lekcja składa się z dwóch części: w pierwszej uczniowie poznają zasady działania archiwum i proces postępowania ze zgromadzonymi tam dokumentami; druga część zajęć to analiza przykładowych dokumentów.

Rok 2010 przyniósł rozszerzenie działalności edukatorów IPN w środowisku dzieci i młodzieży ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi. Do szkół, do których uczęszczają uczniowie niewidzący i niesłyszący, trafiło specjalnie dla nich przygotowane dwupłytowe wydawnictwo multimedialne „Historia w filmie” (red. Rafał Pękała), zawierające materiał filmowy uzupełniony o narzędzia umożliwiające percepcję tej pomocy naukowej przez osoby niesłyszące i niewidzące. W 2010 r. opublikowano w alfabecie Braille’a opracowanie Sławomira Kalbarczyka „Zbrodnia Katyńska – kilka pytań i odpowiedzi”. W kwietniu 2010 r. w Warszawie zorganizowano tygodniowy przegląd filmów o tematyce katyńskiej. Wszystkie prezentowane filmy zostały przygotowane do odbioru przez osoby niesłyszące, a dwa z nich zaopatrzone także w audiodeskrypcję dla osób niewidzących. Przeglądowi towarzyszyły warsztaty dla młodzieży, w których wzięli udział także uczniowie niesłyszący i niewidzący. Stałą współpracę z placówkami dla dzieci niewidzących prowadzi OBEP we Wrocławiu, w którym powstała przeznaczona dla nich publikacja zawierająca scenariusz lekcji poświęcony NSZZ „Solidarność”.

6.2.1.11. Wydawnictwa edukacyjne

W 2010 r. opublikowano kolejną tekę edukacyjną IPN. OBEP w Krakowie przygotowało tekę pod tytułem „Zbrodnia Katyńska”, która równolegle została udostępniona na stronach internetowych. Do odbiorców dotarło także wydawnictwo „Migawki z przeszłości. Relacje świadków historii” (wybór i opracowanie materiałów Katarzyna Cegiela, Rafał Pękała, Kamila Sachnowska, Olga

Tumińska, Małgorzata Żuławnik), które prezentuje plon przeprowadzonych dotychczas konkursów oraz projektów edukacyjnych.

W 2010 r. ukazały się materiały edukacyjne przygotowane z myślą o 40. rocznicy Grudnia 1970 r. W ich skład weszło pracownie przygotowane przez Annę Klimowicz i Olę Tumińską „To nie na darmo.... Grudzień 1970 w Gdańsku i Gdyni” oraz przygotowane przez edukatorów OBEP IPN w Warszawie materiały „Czarny czwartek. Grudzień '70”. Będą one dystrybuowane w 2011 r. w czasie projekcji w kinach filmu „Czarny czwartek”.

W 2010 r. ukazały się także wspomniane już wyżej publikacje edukacyjne przeznaczone dla dzieci i młodzieży ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi: „Historia w filmie” (red. Rafał Pękała), Sławomir Kalbarczyk, „Zbrodnia Katyńska – kilka pytań i odpowiedzi” (w alfabecie Braille’a).

W ciągu całego roku ukazywały się liczne publikacje o charakterze popularnonaukowym, wykorzystane na bieżąco w działalności edukacyjnej, np. komiksy Wojciech Birek, Mateusz Birek „Cichociemni z »Ospy«” (OBEP Rzeszów), Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, „Wyzwolenie? 1945” (OBEP Warszawa), broszura Tomasza Kozłowskiego i Jana Olszka „Solidarność 1980–1989” (BEP Centrala) – pozycja opublikowana w sześciu językach: polskim, angielskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim i japońskim.

6.2.1.12. *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989*

W listopadzie 2010 r. ukazała się książka *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989* autorstwa Adama Dziuroka, Marka Gałęzowskiego, Łukasza Kamińskiego, Filipa Musiała. Jest to popularny wykład najnowszych dziejów Polski przeznaczony dla szerokiego grona odbiorców. Została ona pomyślana jako pomoc dla uczniów, szczególnie przygotowujących się do egzaminu maturalnego z historii, oraz jako lektura dla wszystkich, których interesują dzieje najnowsze. Książka jest napisana przejrzyście i interesująco, a także bogato ilustrowana. Większość jej nakładu jest rozsyłana bezpłatnie do nauczycieli i uczniów klas maturalnych.

6.2.1.13. *Historyczne gry planszowe*

W związku z wprowadzaniem do szkół nowej podstawy programowej przedmiotu historia prowadzone są działania zmierzające do przygotowania szerszej niż dotychczas oferty skierowanej do uczniów szkół podstawowych. Nową propozycją skierowaną do młodszych odbiorców są edukacyjne gry planszowe. Taka forma pozwala przyswajać wiedzę historyczną przy okazji dobrej zabawy. Kontynuowano zajęcia w oparciu o przygotowane w 2009 r. gry przypominające o rocznicy wojny obronnej 1939 r.: „Pamięć 1939” oraz „Awans – zostań marszałkiem Polski”. W maju 2010 r., w 70. rocznicę wypłynięcia ORP „Orzeł” w ostatni rejs, ukazała się specjalna, upamiętniająca to wydarzenie edycja gry „Awans”, wzbogacona o system stopni używany w marynarce wojennej II RP. We wrześniu 2010 r. w 70. rocznicę Bitwy o Anglię opublikowano historyczną grę planszową „303”, przypominając o udziale polskich lotników w tych zmaganiach. Gra została wydana w trzech językach: polskim, czeskim i angielskim. Publikacja ta, promowana m.in. przez szwedzki zespół rockowy „Sabaton”, spotkała się z uznaniem zarówno w kraju, jak i za granicą (w Europie, Ameryce Północnej i Południowej). Wszystkie opisane powyżej gry funkcjonują także w wersji komputerowej dostępnej bezpłatnie via Internet.

W końcu 2010 r. ukazała się najnowsza historyczna gra edukacyjna IPN – „Kolejka”, opowiadająca o życiu codziennym w latach 80. W odróżnieniu od wcześniejszych propozycji, gra ta ma charakter familijny i przeznaczona jest do rozgrywania w dłuższym okresie. Gra oprócz swej zasadniczej części zawiera także opracowanie historyczne poświęcone gospodarce PRL oraz dwa filmy dokumentalne.

Historyczne gry edukacyjne IPN cieszą się bardzo dużym powodzeniem wśród odbiorców. Dystrybuowane były zarówno przez wewnętrzną sieć sprzedaży GP IPN, jak również przez dystrybutorów zewnętrznych. W całym kraju, a także w ośrodkach polonijnych, organizowane są liczne

turnieje w oparciu o gry edukacyjne powstałe w IPN. Podczas nich młodzież nie tylko wykazuje się znajomością reguł gry, ale także wiedzą historyczną z zakresu prezentowanego w grach tematu. W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek historia” od lutego 2010 r. działa „Klub gracza”, gdzie raz w miesiącu prezentowana jest inna gra planszowa opowiadająca o najnowszej historii Polski.

6.2.1.14. Wydawnictwa filmowe

W roku 2010 r. opublikowano także pozycje będące efektem długofalowej działalności ustawowej pionu edukacyjnego BEP IPN, m.in. „Z archiwum IPN” – zbiór 10 płyt DVD zawierający 80 kilkunastominutowych filmów zrealizowanych przez TVP we współpracy z OBEP w Lublinie czy seria „notacyjna” OBEP w Białymstoku (omówiona w części poświęconej projektom edukacyjnym). Nakładem OBEP w Rzeszowie ukazały się płyty „Pieśni internowanych” oraz „Zbuntowana generacja. Pokolenie Rock Galicji 1982–1989”.

6.2.1.15. Konkursy historyczne

W czerwcu zakończono realizację konkursu „Sprzączki i guziki z orzełkiem ze rdzy... Katyń – 70 lat po zbrodni”, w którym wzięło udział kilkaset osób z Polski oraz z zagranicy. Nagrodą w konkursie był wyjazd grupy ok. 100 osób i ich opiekunów do Katynia. Konkursy o tematyce katyńskiej zostały także zorganizowane przez OBEP w Rzeszowie („Katyń. Pędzłem, rylcem, ołówkiem – ale przede wszystkim sercem...”), OBEP Katowice („Pamięć o Katyniu”), kielecką delegaturę OBEP („Katyń 1940”), OBEP Warszawa („Kłamstwo, milczenie, prawda – rzecz o zbrodni katyńskiej”), OBEP Poznań („Polska i Polacy w czasie II wojny światowej”).

Rocznica powstania NSZZ „Solidarność” także była tematem licznych konkursów. OBEP w Krakowie zorganizował konkursy „30. rocznica powstania „Solidarności” i Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Małopolsce” oraz „30. rocznica powstania »Solidarności« i Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Małopolsce. Ty i ja wędrujemy szlakiem wiary, nadziei i tęsknoty, czyli historia »Solidarności« w oczach dziecka”. OBEP w Łodzi „Nie ma wolności bez Solidarności”, a OBEP Szczecin „Sierpień '80 oczami młodych”.

We wrześniu 2010 r. rozpoczął się organizowany przez WEH BEP IPN ogólnopolski konkurs historyczny „W kalejdoskopie pamięci – Polska i Polacy w latach 1939–1989”. Pierwsza jego edycja przebiega pod hasłem „Autorytet w czasach trudnych”. Celem konkursu jest zainteresowanie uczniów najnowszą historią Polski, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów rodziny oraz historii lokalnej i regionalnej. Honorowy patronat nad konkursem objęli marszałek Sejmu RP Grzegorz Schetyna, minister Edukacji Narodowej Katarzyna Hall oraz p.o. prezesa IPN dr Franciszek Gryciuk.

Równolegle w całym kraju rozpoczęto edycje konkursów regionalnych organizowanych przez OBEP (m.in.: „Dramat katyński” – OBEP w Szczecinie; „Wojna z narodem – 30. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Represje, opór, życie codzienne, skutki oraz reakcje międzynarodowe” – OBEP Kraków; „Namaluj historię dziadków” – OBEP Rzeszów, „Codziennosc – niecodziennosc w domu i w pracy. Wspomnienia z czasów PRL” – OBEP Lublin, „Wojna z narodem – 30. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Represje, opór, życie codzienne, skutki oraz reakcje międzynarodowe” – OBEP Kraków). Pracownicy BEP i jego struktur regionalnych brali udział w pracach konkursowych realizowanych przez podmioty zewnętrzne (np. w realizacji konkursu „Nasi bliscy, nasze dzieje, nasza pamięć – Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”, organizowanego przez Fundację „Polsko-Niemieckie Pojednanie” dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych).

6.2.1.16. Projekty edukacyjne

W czerwcu 2010 r. zakończyła się trzecia edycja projektu edukacyjnego pt. „Opowiem Ci o wolnej Polsce – spotkania uczniów ze świadkami historii”. Jest on realizowany wspólnie z Centrum

Edukacji Obywatelskiej i Muzeum Powstania Warszawskiego. Celem programu jest przybliżenie młodym ludziom wydarzeń związanych z najnowszą historią Polski, pokazanie, w jaki sposób w czasie 50 lat kształtowało się społeczeństwo obywatelskie.

Realizacja projektu zakończyła się ogromnym sukcesem. Udział w projekcie zgłosiło ok. 100 szkół (zarówno z kraju, jak i z zagranicy). Wśród złożonych prac były opracowania powstałe w oparciu o nieznane bądź uznawane za zaginione źródła. Relacje świadków historii, tworzące bogaty materiał źródłowy, zostaną opracowane i zarchiwizowane – najciekawsze są dostępne na stronie internetowej projektu, a także stały się podstawą książki *Migawki z przeszłości. Relacje świadków historii* (wybór i opracowanie materiałów Katarzyna Cegieła, Rafał Pękała, Kamila Sachnowska, Olga Tumińska, Małgorzata Żuławnik), którą opublikowano w 2010 r. W roku szkolnym 2010/2011 realizowana jest IV edycja tegoż projektu.

We wrześniu 2009 r. zainaugurowano projekt edukacyjny „Kamienie Pamięci – znajdź bohatera Września”. Projekt został przygotowany w ramach obchodów 70. rocznicy września 1939 roku, aby upamiętnić bohaterskie czyny żołnierzy polskich oraz ludności cywilnej, walczących w wojnie obronnej Polski. Projekt ukierunkowany był na odkrywanie tych „śladów z przeszłości”, które mogły po upływie lat ulec zatarciu w świadomości społecznej. Jego celem było pokazanie wojny przez pryzmat losów jednostki i wydarzeń lokalnych. Rezultatem działań podjętych przez uczestników projektu było upamiętnienie tych postaci i upowszechnienie wiedzy na ich temat przez artykuły, strony internetowe, wystawy czy tablice pamiątkowe. Projekt miał charakter otwarty, a skierowany był do osób indywidualnych, uczniów pod opieką nauczyciela, drużyn i zastępów harcerskich, kół naukowych, grup rekonstrukcyjnych, kół kombatanatów. Został on podsumowany w końcu kwietnia 2010 r., gdy w Warszawie na specjalnej konferencji zebrali się jego uczestnicy.

6.2.1.17. Notacje – nagrania filmowe świadków historii

Konsekwentnie Biuro Edukacji Publicznej IPN realizuje także projekt „Notacje” – filmowe nagrania relacji świadków historii. Znajdujące się w BEP (centrali i oddziałach) zarchiwizowane i zdigitalizowane nagrania są wykorzystywane w celach naukowych i edukacyjnych. Najciekawsze materiały są publikowane jako pomoce dydaktyczne dla nauczycieli historii. Ukazują się one na płytach DVD (m.in. OBEP w Białymstoku przygotowało kilka wydawnictw z wyborem notacji: 1940–2010 Katyń. 70. Rocznica Zbrodni Katyńskiej, red. Ewa Rogalewska, Białystok 2010; *Stanisław Marczuk. Przywódca białostockiej „Solidarności” w wypowiedziach i dokumentach z lat 1980–1989*, oprac. Marcin Markiewicz, Białystok 2010; *Oblawa augustowska – lipiec 1945 r.*, oprac. Ewa Rogalewska, Białystok 2010), historycznych vortalach internetowych IPN oraz na stronach serwisu YouTube. Zapis części notacji dotyczących Zbrodni Katyńskiej został też opublikowany w formie tekstowej w opracowaniu *Zbrodnia Katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. Sławomir Kalbarczyk, IPN, Warszawa 2010.

Obecnie w BEP – zarówno w centrali, jak i w oddziałach – znajduje się ponad 600 relacji świadków historii. W pierwszej kolejności nagrywane są notacje osób związanych z walką o niepodległość w czasie II wojny światowej i bezpośrednio po jej zakończeniu. W kolejnych latach w coraz większym stopniu dokumentowane będą działania opozycji antykomunistycznej w PRL i przebieg kryzysów w dziejach Polski powojennej – aż do jej ostatniej dekady. Projekt „Notacje” realizują pracownicy Biura Edukacji Publicznej, a także specjalnie przeszkoleni wolontariusze.

6.2.1.18. Lokalne projekty edukacyjne

Prowadzono także projekty edukacyjne o charakterze lokalnym, np. OBEP w Poznaniu realizowało projekty „Codzienność PRL w korespondencji z minionych lat”, „Historia z przygodą w tle. »Solidarność« mojego regionu w komiksie” oraz „Wychowywać dla pokoju w zjednoczonej Europie. Pamięć wojny w naszym wspólnym domu”, OBEP w Białymstoku zakończyło realizację

projektu „Katyń – w 70. rocznicę zbrodni”, OBEP w Szczecinie – „Młodzi młodym, czyli studenci w szkołach”.

6.2.2. Działania wystawiennicze

W ofercie edukacyjnej IPN znajduje się ponad 200 wystaw popularyzujących najnowszą historię Polski. Powstają one w oparciu o bogatą, często unikalną dokumentację fotograficzną i materiały archiwalne. Tematyka wystaw koncentruje się w szczególności na zbrodniach popełnionych przez okupantów na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, działalności polskiego podziemia niepodległościowego, protestach społecznych w PRL, historii Kościoła katolickiego, strukturze i działalności organów bezpieczeństwa PRL, a także na aktywności opozycji politycznej. Wiele wystaw związanych jest tematycznie z historią „Solidarności” i okresem stanu wojennego. Wystawom towarzyszą foldery lub katalogi, niejednokrotnie także filmy i publikacje książkowe. Elementem oferty edukacyjnej są również wykłady i lekcje „okołowystawowe” dla młodzieży szkolnej prowadzone przez pracowników IPN.

Wystawy mają charakter objazdowy i są eksponowane z dużym powodzeniem, zwłaszcza w niewielkich miejscowościach na terenie całego kraju a także poza jego granicami. Ekspozycje IPN udostępniane są bezpłatnie zainteresowanym placówkom kulturalnym i oświatowym. Ekspozycje poprzedzane są szeroką akcją informacyjną prowadzoną w lokalnych mediach i skierowaną m.in. do szkół, organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych. Niemal wszędzie wystawy są odbierane jako ważne wydarzenia kulturalne i medialne. Często powstają przy współdziałaniu regionalnych placówek muzealnych, organizacji kombatanckich, samorządów, szkół czy uczelni. Ekspozycje uzupełniają lekcje muzealne dla młodzieży prowadzone przez pracowników IPN (prawie każdej wystawie towarzyszy specjalnie przygotowana karta pracy umożliwiająca pracę z nią nauczycielom) oraz formy doskonalenia skierowane do nauczycieli. Na ogół otwarcia wystaw połączone są z przygotowaniem sesji naukowych, w których obok pracowników IPN biorą udział przedstawiciele środowisk naukowych i „świadkowie” historii. Wystawy IPN były prezentowane także poza granicami kraju w Australii, Belgii, Czechach, Francji, Irlandii, Kanadzie, Niemczech, Szwecji, USA, na Białorusi, Litwie, Łotwie, Ukrainie. Ekspozycje wystaw organizowane były wówczas we współpracy ze środowiskami uniwersyteckimi, miejscowymi środowiskami polonijnymi oraz przy wsparciu przedstawicielstw dyplomatycznych RP.

Szczególony charakter miał długoterminowy cykl zagranicznych prezentacji wystawy edukacyjnej IPN pt. „PRL – tak daleko, tak blisko...”, przybliżającej historię Polski z lat 1944–1989, oraz towarzyszący jej specjalny dodatek poświęcony roli Polski w przełomowych wydarzeniach Jesieni Narodów w 1989 r. W ciągu 2010 r. wystawa prezentowana była w trzynastu miejscach w Irlandii, Kanadzie i USA, m.in. w Woodrow Wilson Center w Waszyngtonie, na Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku, University of Toronto (Kanada), University of Ottawa (Kanada), University of Illinois w Chicago (USA) oraz na Uniwersytecie w Cork (Irlandia). Prezentacjom wystawy towarzyszyły wernisaże, organizowane wspólnie z miejscowymi partnerami. Ich stałym elementem była prezentacja dorobku naukowego i edukacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej, w tym bezpłatna dystrybucja około 2000 egz. publikacji IPN (katalogów, albumów, książek, periodyków IPN itp.). Część publikacji została przy tej okazji przekazana do bibliotek uniwersyteckich i szkolnych. Wernisażom towarzyszyły wykłady poświęcone historii Polski lat 1944–1989, prowadzone przez wybitnych historyków z IPN. Na podstawie wystawy organizowane były także (w St. Paul, Chicago, Mississauga i Waterford City) warsztaty historyczne dla polonijnej młodzieży szkolnej. W trakcie prezentacji na uniwersytetach wystawa stała się także okazją do przeprowadzenia zajęć ze studentami. Jej odbiorcami były ogółem tysiące osób, a setki słuchaczy uczestniczyło w wykładach. Obecność wystawy relacjonowana była przez miejscowe media (prasę, radio i telewizję), w tym również media polonijne. W naturalny sposób prezentacja wystawy stała się także promocją Polski za granicą. Wśród wystaw prezentowanych w 2010 r. przez IPN

poza granicami Polski istotne znaczenie miał także cykl ekspozycji wystawy „Zagłada polskich elit. Akcja AB-Katyń” w Australii, związany z 70. rocznicą Zbrodni Katyńskiej. W jego trakcie wystawę zaprezentowano w Parlamencie Australii w Canberrze, w Parlamencie Nowej Południowej Walii w Sydney oraz w University of Western Sydney. Międzynarodowy charakter miała wystawa „Battle of Britain. To commemorate the Fight for Freedom”, zaprezentowana w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli w 70. rocznicę Bitwy o Anglię. Została ona przygotowana przez IPN we współpracy z brytyjskim Muzeum RAF w Londynie i czeskim Instytutem Badania Reżimów Totalitarnych.

OBEP w Poznaniu prezentowało „Solidarni z Rumunią – Solidari cu România” w Timișoarze. Została ona przekazana stowarzyszeniu Asociația Memorialul Revoluției 16–22 Decembrie 1989 Timișoara i stała się elementem ekspozycji Memoriału Rewolucji 1989 r. OBEP Białystok w Polskiej Misji Katolickiej w Paryżu zaprezentował wystawę „Nasz duszpasterz i my. Ks. Jerzy Popiełuszko w fotografiach Jerzego Szóstko”. OBEP Kraków zaprezentowało wystawę „Małopolskie w katyńskich dokumentach dr. J. Robla” w Domu Polskim w Budapeszcie.

W 2010 r. powstało w pionie edukacyjnym IPN 58 wystaw. Wiele z nich poświęconych było najważniejszym rocznicom przypadającym w 2010 r.: Zbrodni Katyńskiej i Sierpnia 1980 r. Pełną listę zawiera załącznik nr 4 do niniejszego sprawozdania. Większości wystaw towarzyszyły starannie wydane katalogi.

Pracownicy BEP IPN od strony merytorycznej konsultowali także wystawę i publikację „... A akta zniszczyć” przygotowaną przez BUiAD.

6.2.2.1. Współpraca z mediami i inne działania popularyzujące wiedzę

Podobnie jak w latach ubiegłych pracownicy WEH BEP IPN oraz referatów edukacyjnych w oddziałach IPN prowadzili szeroką współpracę z mediami. Zakres współpracy obejmował przede wszystkim tematykę historyczną, „rocznicową”, bieżące wydarzenia z pracy IPN (sesje naukowe, konferencje, wystawy itd.). Szczególnie ważne były kontakty z mediami lokalnymi i regionalnymi. Większość OBEP IPN jest zaangażowana w przygotowywanie lokalnych wkładek historycznych do prasy oraz przygotowywanie audycji radiowych i telewizyjnych propagujących wiedzę o najnowszej historii regionalnej.

Kontynuowano dotychczasową współpracę między IPN a Polskim Radiem S.A. W czerwcu 2010 r. Biuro Edukacji Publicznej po raz dziewiąty wzięło udział w przygotowywanym przez Polskie Radio Pikniku Naukowym w Warszawie, OBEP IPN w Gdańsku uczestniczyło w VIII Bałtyckim Festiwalu Nauki, OBEP w Szczecinie – w X Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki, OBEP w Lublinie – w VII Lubelskim Festiwalu Nauki. Ponadto należy podkreślić bieżącą współpracę pracowników całego pionu edukacyjnego IPN z programami Polskiego Radia, ogólnopolskimi stacjami komercyjnymi oraz regionalnymi rozgłośniami publicznymi i komercyjnymi. Zakres powyższej współpracy to głównie komentarze nt. ważnych rocznic historycznych, wydarzeń z dziedziny najnowszej historii Polski. Spośród zrealizowanych inicjatyw można przywołać chociażby cykl programów „Ślad Pamięci” nadawany w Polskim Radiu Rzeszów (audycje były też wydane na płytach).

Historycy z IPN byli stałymi gośćmi programów realizowanych przez TVP, TVP Historia oraz TVN Discovery Historia. Pracownicy pionu edukacyjnego konsultowali także materiały towarzyszące filmowi „Beats of Freedom – Zew wolności” przygotowanemu przez TVN.

Prasa – zarówno ogólnopolska, jak regionalna – niejednokrotnie relacjonowała tematy, poruszone przez autorów „Biuletynu Instytutu Pamięci Narodowej”. Pracownicy pionu edukacyjnego IPN współpracowali w 2010 r. z wieloma tytułami ogólnopolskimi. Były to m.in. „Tygodnik Solidarność”, „Gość Niedzielny”, „Gazeta Polska”, „Newsweek”, „Tygodnik Powszechny”, „Niedziela”, „Wprost”, „Polityka”, „Nowe Państwo. Niezależna Gazeta Polska”, a także ogólnopolskie dzienniki – „Dziennik – Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza”, „Nasz Dziennik”, „Rzeczpospolita”.

W związku z realizacją Programu Polonijnego BEP IPN informacje o projekcie, a także misji edukacyjnej Instytutu ukazały się w mediach polonijnych, m.in. w TV Polonia, Polskim Radiu dla Zagranicy, „Tygodniku Wileńszczyzna”, „Kurierze Polskim” (Minnesota), „Echu Polesia” (Brześć), „Myśli” (Toronto), „Kurierze Galicyjskim” (Stanisławów), a także na wielu polonijnych stronach internetowych.

Regularnie ukazywały się wkładki historyczne przygotowywane we współpracy z różnymi ogólnopolskimi tytułami prasowymi: „Rzeczpospolita”, „Naszym Dziennikiem”, „Gościem Niedzielnym”, „Tygodnikiem Powszechnym”, „Nowym Państwem. Niezależną Gazetą Polską”, „Niezależną Gazetą Polską” oraz licznymi tytułami regionalnymi i lokalnymi.

6.3. Działalność wydawnicza BEP

Wydział Wydawnictw zajmuje się przygotowaniem do druku wszelkich publikacji ukazujących się z logo IPN (książek, zbiorów dokumentów, relacji, czasopism itd.). Prace te obejmują każdorazowo redakcję merytoryczno-językową, korektę, redakcję techniczną, opracowanie projektu graficznego, skład komputerowy, wreszcie kontrolę etapu druku (wykonywanego przez drukarnie wyłonione w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie procedur przetargowych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655. z późn. zm.).

W okresie sprawozdawczym wydano ze środków IPN 202 publikacje staraniem Biura Edukacji Publicznej IPN i Oddziałowych Biur Edukacji Publicznej IPN oraz 2 pakiety edukacyjne. W poszczególnych seriach centralnych ukazało się 31 książek:

- W serii „Monografie” – 10 pozycji,
- W serii „Dokumenty” – 8 pozycji,
- W serii „Relacje i wspomnienia” – 1 pozycja,
- W serii „Słowniki” – 1 pozycja,
- W serii „Konferencje” – 1 pozycja,
- W serii „Dziennikarze Twórcy Naukowcy” – 4 pozycje,
- W serii „Kto ratuje jedno życie...” – 1 pozycja,
- W serii „Biblioteka Biuletynu IPN” – 2 pozycje,
- W serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku, nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych” – 2 pozycje,
- W serii „Letnia szkoła historii najnowszej” – 1 pozycja,
- Poza seriami – 66 pozycji, w tym albumy – 13 pozycji, varia – 31 pozycji, informatory i katalogi wystaw – 17 pozycji, wydawnictwa multimedialne i okolicznościowe – 5 pozycji.

Ponadto ukazały się periodyki:

- „Pamięć i Sprawiedliwość” – 2 numery,
- „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” – 9 numerów, w tym 5 numerów o podwójnej objętości,
- „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” – 1 numer.

Szczegółowy wykaz pozycji wydanych przez Wydział Wydawnictw i oddziały IPN znajduje się w Aneksie w załączniku nr 1.

7. Biuro Lustracyjne

W 2010 r. istotne znaczenie dla biegu czynności podejmowanych przez Biuro Lustracyjne miały wybory samorządowe, co wiązało się z koniecznością zintensyfikowania działań mających na celu przyjmowanie oświadczeń lustracyjnych (lub informacji o ich uprzednim złożeniu) od osób kandydujących w tych wyborach, ich ewidencjonowanie, a następnie weryfikację ich prawdziwości. Oddziałowe biura lustracyjne i centrala Biura przyjęły 152 712 oświadczeń i 31 331 informacji o uprzednim złożeniu takiego dokumentu przez kandydatów biorących udział w tych wyborach. Zarejestrowano 4213 nowych oświadczeń pochodzących od osób pełniących inne funkcje publiczne. Nastąpiło podwojenie publikacji informacji w Biuletynie Informacji Publicznej w katalogu funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa PRL (7769) i katalogu osób rozpracowywanych przez te organy (1067) w stosunku do ubiegłego roku. W katalogu osób pełniących najważniejsze funkcje publiczne opublikowano 1050 nowych wpisów. Łącznie zakończono 3703 sprawy weryfikujące prawdziwość badanych oświadczeń.

Prokuratorzy skierowali 68 wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do prawdziwości badanego oświadczenia i przedstawili 17 stanowisk w tzw. postępowaniach autolustracyjnych. W 27 sprawach zapadły prawomocne orzeczenia uznające, że kwestionowane oświadczenia lustracyjne są niezgodne z prawdą.

Szczegółowe zestawienie danych dotyczących działalności Biura Lustracyjnego i podległych mu Oddziałowych Biur Lustracyjnych za rok 2010 wygląda następująco.

7.1. Wydział Ewidencji Oświadczeń Lustracyjnych, Sygnalizowania i Publikacji

7.1.1. Zadania Sekcji Ewidencji i Sygnalizowania (SEiS)

7.1.1.1. Przyjmowanie oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o ich uprzednim złożeniu

Sekcja, podobnie jak w latach ubiegłych, zajmowała się przyjmowaniem oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego nadesłanych do Biura Lustracyjnego przez organy wymienione w art. 8 ustawy z dnia 18 października 2006 r. *o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów* (Dz. U. z 2007 r., Nr 63, poz. 425 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą lustracyjną.

Wstępna ocena poprawności druku oświadczenia lustracyjnego oraz sposobu jego wypełnienia pod względem formalnym pozwalała oddzielić te oświadczenia, które należało zwrócić organom je przysyłającym, ze szczegółowym wyjaśnieniem przyczyny zwrotu.

Przyczyny zwrotu oświadczeń lustracyjnych wynikały z faktu:

- Wypełnienia oświadczenia na druku niekonstytucyjnym, tj. na druku uznanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07 za niezgodny z konstytucją;
- Wypełnienia na druku niewłaściwym, tj. oznaczonym klauzulą „ściśle tajne”;
- Złożenia oświadczenia w innej formie niż określona w ustawie;
- Wypełnienia oświadczenia w sposób uniemożliwiający stwierdzenie jaką wiedzę przekazuje osoba je wypełniająca, tj. sprzeczne w treści (wypełniona zostaje jednocześnie część negatywna i pozytywna części A oświadczenia, bez podkreślenia właściwego);
- Przekazania do BL oświadczenia bez podpisu osoby je wypełniającej;

- Przekazania oświadczenia, w którym treść dotycząca ewentualnej pracy, służby bądź współpracy była przekreślona, a nie podkreślona (o czy mówi pouczenie znajdujące się we wzorze oświadczenia).

Zwrócono również oświadczenia lustracyjne osób pełniących funkcje, co do których nie zachodził obowiązek złożenia oświadczeń lustracyjnych dotyczących faktu służby, pracy lub współpracy z organami bezpieczeństwa PRL.

Pod koniec 2009 r. dyrektor Biura Lustracyjnego zwrócił się pismem do szefa Służby Cywilnej, a w styczniu 2010 r. do dyrektora Departamentu Legislacyjno-Prawnego Ministerstwa Sprawiedliwości o opinię w sprawie określenia sposobu postępowania z oświadczeniami lustracyjnymi złożonymi przez osoby pełniące funkcje określone w art. 4 pkt 25 ustawy lustracyjnej, w związku z wyeliminowaniem z obrotu prawnego ustawy o państwowym zasobie kadrowym i wysokich stanowiskach państwowych przy jednoczesnym braku odpowiedniej nowelizacji ustawy lustracyjnej.

W związku z powyższym szef Służby Cywilnej podjął działania przygotowujące projekt ustawy o zmianie ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, w których opiniowaniu – w części zawierającej postulaty dotyczące nowelizacji ustawy lustracyjnej (dot. art. 4 pkt 25) – brało udział Biuro Prawne i Biuro Lustracyjne IPN. Do dnia 31 grudnia 2010 r. nie zostały podjęte decyzje legislacyjne w tej sprawie.

Kolejną kategorię oświadczeń lustracyjnych przeznaczonych do zwrotu stanowiły druki wypełnione przez osoby urodzone po dniu 31 lipca 1972 r., a więc nieobjęte obowiązkiem lustracyjnym wynikającym z art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

Zwrócono również adresatom oświadczenia nadesłane bezpośrednio do Biura Lustracyjnego przez „osoby prywatne” z pouczeniem, iż art. 8 ustawy lustracyjnej zawiera wykaz organów właściwych do przedłożenia oświadczeń lustracyjnych

Ponadto na bieżąco zwracano organom nadsyłającym kolejne oświadczenia lustracyjne osób, których oświadczenia znajdują się już w zasobie BL, z pouczeniem, iż osoba taka powinna złożyć jedynie informację o uprzednim złożeniu tego dokumentu.

Zwrócono także wskazane wyżej informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego, które dotyczyły oświadczeń składanych na drukach zakwestionowanych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r.

Reasumując, do 31 grudnia 2010 r. zwrócono z wyżej wymienionych przyczyn **559** sztuk oświadczeń lustracyjnych oraz **27** sztuk informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia dotyczących 586 osób. Tabela poniżej przedstawia ten proces.

Tabela 1. Zwrot oświadczeń lustracyjnych

Powód zwrotu	Liczba
SPRZECZNE W TREŚCI	40
DRUK OŚWIADCZENIA ZAKWESTIONOWANY WYROKIEM TK	50
DRUK „ŚCIŚLE TAJNE” oraz DRUK „ŚCIŚLE TAJNE” – DODATKOWY	31
INNE (funkcje, wiek, informacje o złożeniu oświadczenia na druku niekonstytucyjnym bądź z tytułu pełnienia funkcji niepodlegającej lustracji, oświadczenia „prywatne”, brak podpisu)	90 oświadczeń 27 informacji
KOLEJNE OŚWIADCZENIE	348
SUMA ZWROTÓW (oświadczeń lustracyjnych i informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego)	559 oświadczeń 27 informacji

7.1.1.2. Numerowanie i rejestracja elektroniczna oraz weryfikacja i zatwierdzanie

Zakwalifikowanym do rejestracji oświadczeniom lustracyjnym nadawano kolejne numery. Następnie rejestrowano w aplikacji *Oświadczenie*, stanowiącej elektroniczny zapis oświadczenia.

Ostatnim etapem rejestracji elektronicznej oświadczenia była weryfikacja poprawności wpisu i zatwierdzenie. Zatwierdzenie wpisu oznaczało, iż wyznaczeni pracownicy Oddziałowych Biur Lustracyjnych mieli możliwość pobrania danych z aplikacji.

W 2010 r. Biuro Lustracyjne odnotowało wpływ 4772 oświadczeń lustracyjnych, zwrócono 559 sztuk oświadczeń lustracyjnych z powodów, o których była mowa wyżej. Z tej liczby poprawiono i ponownie przesłano do BL 89 oświadczeń.

Tak więc w 2010 r. w aplikacji elektronicznej Biura Lustracyjnego zarejestrowano ostatecznie 4213 sztuk nowych oświadczeń lustracyjnych.

W sumie w zasobie BL znajduje się obecnie 151 819 sztuk oświadczeń lustracyjnych osób zobowiązanych do ich złożenia

Liczba ta nie obejmuje oświadczeń lustracyjnych, które napłynęły do oddziałowych biur lustracyjnych w związku z wyborami samorządowymi w 2010 r., co zostanie szczegółowo opisane poniżej.

Wśród oświadczeń lustracyjnych przechowywanych w zasobie Biura Lustracyjnego znajdują się 1922 sztuki oświadczeń, w których osoby je wypełniające oświadczyły, że pracowały, pełniły służbę bądź współpracowały z organami bezpieczeństwa PRL.

7.1.1.3. Korespondencja dotycząca innych zagadnień niż zwroty oświadczeń

Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania prowadziła korespondencję dotyczącą potwierdzenia faktu złożenia oświadczenia lustracyjnego, udostępnienia treści oświadczenia bądź udostępnienia jego kserokopii w związku z wnioskami od osób prywatnych, sądów, prokuratur, Państwowej Komisji Wyborczej (dot. przedterminowych wyborów na urząd Prezydenta RP), okręgowych komisji wyborczych (dot. przedterminowych wyborów na senatora RP), gminnych i miejskich komisji wyborczych (dot. wyborów w trakcie kadencji) i innych.

W sumie na wnioski ww. organów udzielono odpowiedzi dotyczących 178 osób.

7.1.1.4. Kserokopie oświadczeń lustracyjnych

Ważnym elementem pracy SEiS było wykonywanie poświadczających zgodność z oryginałem kserokopii oświadczeń lustracyjnych oraz przekazanie ich za pismem przewodnim do oddziałowych biur lustracyjnych, celem podjęcia przez nie czynności w ramach przygotowań postępowań lustracyjnych. Prowadzony jest rejestr wykonanych kserokopii oświadczeń lustracyjnych.

W 2010 r. wykonano i wysłano 4674 takie kopie. Tabela poniżej przedstawia ten proces z podziałem na poszczególne oddziałowe biura lustracyjne.

Tabela 2. Liczba wykonanych kserokopii dla poszczególnych oddziałowych biur lustracyjnych

OBL	Sztuk
Białystok	528
Gdańsk	518
Katowice	456
Kraków	418
Lublin	354

OBL	Sztuk
Łódź	338
Poznań	402
Rzeszów	390
Szczecin	272
Warszawa	547
Wrocław	451
Suma wykonanych kserokopii	4674

7.1.1.5. Sygnalizowanie

Biuro Lustracyjne IPN nie posiada kompetencji w zakresie nadzoru i kontroli nad wywiązywaniem się z obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego przez osoby do tego zobligowane na mocy art. 7 ust. 1 ustawy lustracyjnej. Dysponuje jedynie oświadczeniami przekazywanymi przez organy pozasądowe właściwe do ich przyjmowania, wskazane w art. 8 ustawy lustracyjnej. W świetle przepisów tej ustawy, to ww. organy wraz z podmiotami uprawnionymi do obsadzania konkretnych funkcji publicznych mają zapewnić dopełnienie obowiązku składania oświadczeń lustracyjnych przez osoby do tego zobowiązane (osoba, która nie złożyła takiego oświadczenia bądź złożyła je po terminie, nie powinna objąć funkcji publicznej, a jeżeli już ją pełni, powinna zostać jej pozbawiona).

Niemniej jednak zgodnie z przepisami art. 52a ust. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r., Nr 63, poz. 424 z późn. zm.) do zadań Biura Lustracyjnego należy sygnalizowanie odpowiednim organom o niewywiązywaniu się organów pozasądowych z obowiązków nałożonych ustawą tj. z obowiązku odebrania i przesłania do Biura Lustracyjnego oświadczeń lustracyjnych.

W 2010 r. dyrektor BL zwrócił się pismami informującymi o braku oświadczeń lustracyjnych do następujących organów: Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Komendy Głównej Policji, Kuratorium Oświaty w Katowicach, Kancelarii Prezydenta RP, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Krajowej Rady Sądownictwa.

Ponadto dyrektor BL zwrócił się do Ministerstwa Obrony Narodowej, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Infrastruktury, Środowiska oraz Gospodarki z prośbą o przekazanie wykazu osób pełniących w podległych jednostkach badawczo-rozwojowych funkcje publiczne wymienione w art. 4 pkt 44 b i c ustawy lustracyjnej. W wyniku analizy otrzymanych wykazów BL zwróciło się bezpośrednio do 57 jednostek badawczo-rozwojowych podległych wymienionym wyżej ministerstwom z prośbą o wyjaśnienie przyczyn nieprzekazania oświadczeń lustracyjnych.

Kontynuowano również rozpoczętą w 2009 r. korespondencję dotyczącą nieprzekazania oświadczeń lustracyjnych z Okręgowymi Izbami Radców Prawnych oraz Okręgowymi Radami Adwokackimi. Stwierdzono brak 352 oświadczeń z OIRP w Warszawie, o czym poinformowano Krajową Izbę Radców Prawnych oraz ministra Sprawiedliwości. Ponadto z OIRP w Bydgoszczy i Toruniu oraz ORA w Zielonej Górze, Toruniu i Płocku Biuro Lustracyjne nie otrzymało (mimo ponownych pism przesłanych do wiadomości odpowiednio: KIRP oraz NRA) wykazów radców prawnych i adwokatów, w oparciu o które można stwierdzić fakt ewentualnego niewywiązywania się organów z obowiązku odebrania i przesłania do BL oświadczeń lustracyjnych.

W wyniku korespondencji sygnalizacyjnej, podjętej przez Biuro Lustracyjne, do dnia 31 grudnia 2010 r. wpłynęły 734 oświadczenia lustracyjne. W części przypadków korespondencja trwa nadal.

Ponadto jeszcze w sierpniu 2009 r. dyrektor Biura Lustracyjnego zwrócił się do Ministerstwa Skarbu Państwa o przekazanie do wiadomości BL wykazu osób, które zostały wezwane przez ten urząd do złożenia oświadczenia lustracyjnego w trybie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. Nr 165, poz. 1171).

Wobec braku odpowiedzi dyrektor BL w maju 2010 r. zwrócił się do ministra Skarbu Państwa o przekazanie do wiadomości BL wykazu spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa oraz wykazu spółek, w których radach nadzorczych zasiadają przedstawiciele Skarbu Państwa.

W wyniku odpowiedzi BL otrzymało wykazy zawierające nazwy 508 spółek handlowych, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50 proc. kapitału zakładowego oraz 260 spółek handlowych, w których udział Skarbu Państwa nie przekracza 50% proc. kapitału zakładowego. Wykazy wskazywały siedzibę oraz udział procentowy Skarbu Państwa.

Określenie składu osobowego władz tych spółek celem ustalenia wpływu oświadczeń lustracyjnych do BL odbywa się w oparciu o strony internetowe tych spółek oraz MSP. Czynność ta nie została jeszcze ukończona.

7.1.1.6. Inne czynności wykonywane przez pracowników SEiS:

- Obsługa bazy PESEL. Uzyskanie wydruku z tej bazy jest niezbędne w sytuacji braku na oświadczeniu lustracyjnym numeru PESEL, dokładnego adresu zamieszkania bądź wypełnienia oświadczenia w sposób nieczytelny;

- Selekcjonowanie oświadczeń lustracyjnych pod kątem art. 22 ustawy lustracyjnej w związku z ustawowym obowiązkiem publikowania w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP) informacji zawartych w dokumentach organów bezpieczeństwa państwa, a dotyczących niektórych osób pełniących funkcje publiczne. Następnie informowanie Sekcji Udostępniania i Publikacji o fakcie wpływu oświadczeń lustracyjnych tych osób;

- Bieżące prowadzenie bazy organów przesyłających oświadczenia lustracyjne;

- Prowadzenie bazy informacji o złożeniu oświadczenia lustracyjnego (w 2010 r. do BL wpłynęły informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia dotyczące 1664 osób);

- Archiwizacja akt obejmująca korespondencje i oświadczenia lustracyjne nadesłane w roku 2007 na drukach niekonstytucyjnych, tj. uznanych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 maja 2007 r. sygn. akt K 2/07 za niezgodne z konstytucją.

Prace przygotowawcze przed właściwym procesem archiwizacji ok. 90 000 oświadczeń rozpoczęto z końcem 2009 r. i kontynuowano w 2010 r. Polegały one na:

- Wydobyciu oryginałów pism przewodnich z 240 sztuk pudeł, w których była przechowywana korespondencja i zastąpieniu ich kopiami;

- Wstępnym ułożeniu wg właściwej kolejności i przeliczeniu załączników do pism przewodnich. Ze względu na brak odpowiedniego miejsca przechowywania całości materiałów prace te wykonywane były na partiach obejmujących 40 pudeł;

- Po wyjęciu oryginałów pism przewodnich ze wszystkich pudeł można było przystąpić do wstępnego układania pism wg numerów kancelaryjnych; wcześniejszy układ był bowiem numeryczny (kolejne numery oświadczeń). Należy zaznaczyć, że od początku działalności (kwiecień 2007 r.) Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania nie została wyposażona w odpowiednie narzędzia ewidencyjne. System *Kancelaria*, a wraz z nim procedury związane z zakładaniem spraw, wprowadzony został w sierpniu 2007 r., podczas gdy praca z oświadczeniami niekonstytucyjnymi została faktycznie zakończona. Analogicznie – aplikacja *Oświadczenie* zaczęła funkcjonować w listopadzie 2007 r. Oba powyższe czynniki spowodowały, że prace przygotowawcze do archiwizacji były znacznie utrudnione i ze względu na dużą ilość materiału wymagały zaangażowania nawet połowy stanu osobowego sekcji;

- Pogrupowaniu spraw z wyjętych i uporządkowanych oryginałów pism. Za pomocą spisu organów przesyłających pisma (z braku odpowiednich narzędzi stworzono w 2007 r. podręczną bazę danych przy użyciu arkusza Excel) wyszukiwano i pogrupowano po kolei pojedyncze sprawy, zgodnie z procedurami przyjętymi wraz z wprowadzeniem systemu *Kancelaria* – jedna instytucja/organ/ – jedna sprawa. Ze względu na konieczność zachowania właściwej kolejności spraw mogła pracować przy tym tylko jedna osoba. Ponad 7000 pism dało około 3,5–4 tysięcy pojedynczych spraw, ale dokładna liczba będzie znana dopiero po zakończeniu wszystkich etapów;

- Wyjęciu załączników z pudeł i wstępnym ułożeniu teczek. Po ułożeniu i wstępnym pogrupowaniu poszczególnych spaw można było przystąpić do wyciągania załączników i podłączania ich pod poszczególne sprawy. Z ok. 90 tys. oświadczeń z 240 pudeł stworzono ok. 750 teczek.

Jesienią 2010 r. przystąpiono do właściwej archiwizacji polegającej na:

- Fizycznym oczyszczeniu zawartości teczek z pustych kart, metalowych elementów (typu spinacze, zszywki);
- Ułożeniu zawartości teczek w liczbie kart między 200 a 250 (po uporządkowaniu liczba teczek zmniejszyła się do ok. 600);
- Paginacji kart;
- Przedziurkowaniu wszystkich kart;
- Dopisywaniu w aplikacji *oświadczenie* w polu *uwagi* numeru pisma, przy którym znajduje się oświadczenie lustracyjne.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. przygotowanych do zszycia, korekty paginacji i sporządzenia spisu zdawczo-odbiorczego jest około 300 teczek (2100 oznaczonych spraw). Ta partia materiału została w lutym 2011 r. przekazana do archiwum zakładowego IPN.

7.1.1.7. Wybory samorządowe 2010

Biuro Lustracyjne opracowało i przesłało do Państwowej Komisji Wyborczej instrukcję postępowania komisji wyborczych w związku z przyjmowaniem od kandydatów w wyborach samorządowych 2010 r. oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Jednocześnie zastępcy naczelników OBL nawiązali bezpośrednie kontakty z właściwymi komisarzami wyborczymi. Rozszerzono w oddziałowych biurach lustracyjnych krąg pracowników uprawnionych do obsługi aplikacji *oświadczenia*.

Wybory samorządowe poprzedziły liczne zapytania kierowane przez samych kandydatów lub komisje wyborcze (o datę złożenia oświadczenia, jego treść). Z tego tytułu udzielono odpowiedzi w odniesieniu do **34 545** osób.

Czynność ta wymagała od oddziałowych biur lustracyjnych szczególnej organizacji pracy (praca w godzinach nadliczbowych i w dniach wolnych) ze względu na ogromną liczbę zapytań oraz krótki termin na udzielenie odpowiedzi. Informacje te były umieszczane w obwieszczeniach komisji wyborczych.

W wyborach samorządowych, których I tura odbyła się 21 listopada 2010 r., a wybory uzupełniające przeprowadzono 5 grudnia 2010 r., wzięło udział **261 875** kandydatów.

Po zakończeniu wyborów samorządowych komisje wyborcze zaczęły nadsyłać do oddziałowych biur lustracyjnych oraz bezpośrednio do Biura Lustracyjnego (sporadycznie) oświadczenia lustracyjne i informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego kandydatów (niewielka liczba komisji czynność tę podjęła jeszcze przed wyborami).

W sumie w okresie sprawozdawczym do oddziałowych biur lustracyjnych wpłynęło **152 712** sztuk oświadczeń lustracyjnych oraz **31 331** sztuk informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

W wyniku analizy wpływających dokumentów stwierdzono:

1. Wpływ oświadczeń lustracyjnych osób, których oświadczenia lustracyjne już znajdują się w zasobie Biura Lustracyjnego, a których treść jest tożsama z treścią pierwszego oświadczenia. Takie oświadczenia zostaną dołączone do będących już w zasobie. Szacuje się, iż tego typu oświadczenia mogą stanowić ok. **10 proc.** liczby oświadczeń nadesłanych przez komisje wyborcze.

2. Wpływ oświadczeń lustracyjnych wypełnionych przez osoby urodzone po 31 lipca 1972 r. Takie oświadczenia były niezwłocznie odsyłane.

3. Wpływ oświadczeń lustracyjnych sprzecznych w treści, na drukach niekonstytucyjnych oraz zawierających inne wady formalne. Takie oświadczenia na bieżąco odsyłano do właściwych komisji celem ich konwalidowania.

4. Wpływ kolejnych oświadczeń lustracyjnych, których treść była sprzeczna z treścią oświadczenia już znajdującego się w zasobie Biura Lustracyjnego. Takie oświadczenia odsyłano właściwej komisji wyborczej z adnotacją o możliwym popełnieniu przez osobę zainteresowaną przestępstwa przeciwko wyborom.

Ponadto oddziałowe biura lustracyjne na bieżąco monitorowały napływ korespondencji z poszczególnych komisji wyborczych, wychwytyjąc komisje, które nie nadesłały oświadczeń lustracyjnych bądź wskazanych powyżej informacji. Po stwierdzeniu takiego faktu oddziałowe biura natychmiast nawiązywały pisemny bądź telefoniczny kontakt w celu przypomnienia o obowiązku niezwłocznego przekazania zgromadzonych oświadczeń bądź informacji przez właściwą komisję.

Tabela 3. Liczbowe zestawienie wymienionych wyżej czynności związanych z wyborami samorządowymi

Lp.	Dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia 2010 r.	Liczba	Uwagi
1.	Wpływ oświadczeń lustracyjnych	152 712 *	
2.	Wpływ informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego	31 331 **	
3.	Liczba odpowiedzi udzielonych komisjom wyborczym na zapytanie o treść oświadczenia	34 545 ***	1 osoba = 1 odpowiedź
4.	Zwrot oświadczeń lustracyjnych osób urodzonych po 31.07.1972 r.	493	
5.	Zwrot oświadczeń - sprzecznych w treści - druk niekonstytucyjny - inne wady formalne	350	sprzeczne w treści, tj. wypełniona część negatywna i pozytywna, bez podkreślenia właściwego
6.	Wpływ oświadczeń kolejnych, których treść była sprzeczna z treścią oświadczenia już znajdującego się w zasobie BL	40	
7.	Liczba oświadczeń wprowadzonych do aplikacji <i>oświadczenie</i>	27 226	
8.	Liczba pism (lub inna forma powiadomienia) skierowanych do komisji wyborczych sygnalizujących niewywiązywanie się z obowiązku przekazania do OBL oświadczeń lustracyjnych	95	

* W tej liczbie są 884 sztuki oświadczeń, które wpłynęły bezpośrednio do BL.

** W tej liczbie jest 197 informacji, które wpłynęły bezpośrednio do BL.

*** W tej liczbie jest 51 odpowiedzi udzielonych przez BL komisjom wyborczym na zapytanie o treść oświadczenia.

Z początkiem grudnia 2010 r. oddziałowe biura lustracyjne przystąpiły do wprowadzania nowych oświadczeń lustracyjnych do aplikacji *Oświadczenie*. Do dnia 31 grudnia 2010 r. wprowadzonych zostało ok. **18 proc.** oświadczeń lustracyjnych.

Następnie oświadczenia lustracyjne będą przekazane do Biura Lustracyjnego, gdzie zostaną oznaczone numerami, a wpisy w aplikacji – zweryfikowane i zatwierdzone. Podobnie informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego zostaną przekazane do BL celem rejestracji w bazie informacji.

7.1.2. Zadania Sekcji Udostępniania i Publikacji

Do stałych zadań Sekcji Udostępniania i Publikacji w 2010 r. należało:

- 1) koordynowanie prac związanych z przygotowaniem kolejnych publikacji w katalogu osób pełniących najważniejsze funkcje publiczne (art. 22 ustawy lustracyjnej), polegające przede wszystkim na weryfikacji centralnej przygotowanych przez oddziałowe biura lustracyjne wpisów katalogowych;
- 2) monitorowanie i aktualizowanie katalogu pod kątem podlegających publikacji w BIP informacji o osobach sprawujących nadrzędne funkcje polityczne w kraju oraz członków różnego szczebla administracji państwowej, samorządowej i wymiaru sprawiedliwości;
- 3) zamieszczanie informacji o treści zarządzeń prokuratorskich o pozostawieniu spraw bez biegu wobec braku wątpliwości co do ich zgodności z prawdą i prawomocnymi wyrokami sądowymi w sprawach lustracyjnych;
- 4) stałe uzupełnianie wcześniej opublikowanych wpisów katalogowych o dotychczas nieznaną fakty, ustalone w wyniku pogłębionych kwerend archiwalnych w zasobie archiwalnym IPN.

W okresie sprawozdawczym Sekcja Udostępniania i Publikacji w ramach wykonywania czynności służbowych przygotowała **10** publikacji obejmujących nowe wpisy, które zamieszczono w BIP IPN w dniach 8 marca 2010 r., 28 kwietnia 2010 r., 28 czerwca 2010 r., 9 lipca 2010 r., 10 sierpnia 2010 r., 10 września 2010 r., 28 września 2010 r., 2 listopada 2010 r., 25 listopada 2010 r. i 23 grudnia 2010 r., oraz **6** aktualizacji (w dniach 7 stycznia 2010 r., 18 marca 2010 r., 5 maja 2010 r., 10 maja 2010 r., 24 maja 2010 r. i 23 lipca 2010 r.) już istniejących wpisów, w których uzupełniono wyniki kwerend archiwalnych, odnotowano zmiany funkcji publicznych, dopisano informacje o zarządzeniach prokuratorskich i prawomocnych wyrokach lustracyjnych oraz wycofano informacje dotyczące osób, które zmarły lub przestały pełnić określone w ustawie funkcje publiczne.

W 2010 r. w katalogu osób pełniących najważniejsze funkcje publiczne (art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej) opublikowano łącznie **1050 nowych wpisów**. Zdecydowana większość opublikowanych wpisów dotyczyła osób pełniących funkcje w samorządzie terytorialnym. Zmodyfikowano (przez uzupełnienie już istniejących wpisów, zmiany funkcji publicznych, reelekcje i zmiany dat objęcia funkcji publicznych) dalszych **1774** rekordy katalogowe i dopisano **2249** zarządzeń i orzeczeń lustracyjnych.

W 2010 r. Biuro Lustracyjne zleciło oddziałowym biuram lustracyjnym zarządzenie kwerend lustracyjnych (bądź kwerend katalogowych), niezwiązanych z wyborami samorządowymi, dotyczących **87** osób i opracowanie na ich podstawie wpisów do katalogu art. 22a także opracowanie **12** wpisów na podstawie wcześniej zgromadzonych wyników kwerend lustracyjnych.

Tabela 4. Nowe wpisy w katalogu osób pełniących funkcje publiczne (wymienione w art. 22 ustawy lustracyjnej)

	Funkcje publiczne	08.03.2010	28.04.2010	28.06.2010	09.07.2010	10.08.2010	10.09.2010	28.09.2010	02.11.2010	25.11.2010	23.12.2010	Łącznie
Pkt 3	posłowie do Sejmu RP	1	0	14	0	1	0	0	0	1	3	20
	senatorowie RP	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Pkt 4	członkowie Rady Ministrów	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Pkt 5	sędziowie Sądu Najwyższego	1	1	3	0	0	0	3	0	0	0	8

	Funkcje publiczne	08.03.2010	28.04.2010	28.06.2010	09.07.2010	10.08.2010	10.09.2010	28.09.2010	02.11.2010	25.11.2010	23.12.2010	Łącznie
Pkt 6	sędziowie Trybunału Konstytucyjnego	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	3
Pkt 7	sędziowie NSA	1	8*	10**	2	1	0	0	0	0	0	22
Pkt 8a	Rzecznik Praw Obywatelskich	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Pkt 8c	Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Pkt 11 i 11 a	Prezes i wiceprezesi NBP	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
	Rada Polityki Pieniężnej	2	2	3	0	0	0	0	0	0	0	7
Pkt 13	członkowie KRRiTV	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	5
Pkt 15	prokuratorzy IPN	2	0	6	1	1	0	0	0	0	0	10
	prokuratorzy Prokuratury Krajowej	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	prokuratorzy apelacyjni	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	6
	prokuratorzy NPW	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	wojskowi prokuratorzy okręgowi	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2
Pkt 16	Szef Kancelarii Sejmu PR	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	Szef Kancelarii Prezydenta RP	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Pkt 17	sekretarze i podsekretarze stanu	4	1	6	3	2	2	2	0	2	0	22
Pkt 20	wicemarszałkowie województw	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
	członkowie Zarządów województw	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2
	prezydenci miast	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
	burmistrzowie	16	1	1	1	1	0	0	0	0	61	81
	starostowie powiatów	16	0		1	1	1	1	0	0	0	20
	wicestarostowie powiatów	17	2	3	1	0	0	2	2	0	0	27
	członkowie zarządów powiatów	72	1	14	4	3	1	6	1	0	0	102
wójtowie gmin	561	0	3	1	0	0	0	0	0	120	685	

Prokuratorzy powołani na mocy ustawy o zmianie ustawy o prokuraturze	Prokurator Generalny RP	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
	prokuratorzy Prokuratury Generalnej RP	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	7
Łącznie		699	17	76	17	18	6	14	6	4	193	1050

*) W tym 7 sędziów NSA w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Szczecinie.

***) W tym 3 sędziów NSA w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Szczecinie.

Pod względem statystycznym omówione wcześniej czynności związane z modyfikacją wpisów katalogowych, dopisywaniem zarządzeń lustracyjnych i wycofywaniem rekordów z BIP IPN ilustruje tabela poniżej:

Tabela 5. Uzupelnienia i modyfikacje istniejących wpisów w katalogu osób pełniących funkcje publiczne (o których mowa w art. 22 ustawy lustracyjnej)

Data edycji katalogu	Modyfikacje: uzupełnienia wpisów, zmiany funkcji publicznych, reelekcje	Zarządzenia i orzeczenia lustracyjne	Wpisy wycofane z BIP
07.01.2010	17	0	1
08.03.2010	49	29	41
18.03.2010	6	49	4
28.04.2010	9	215	6
05.05.2010	4	0	7
10.05.2010	11	0	25
24.05.2010	4	826	6
28.06.2010	59	419	66
09.07.2010	9	312	6
23.07.2010	11	237	10
10.08.2010	19	0	12
10.09.2010	5	20	6
28.09.2010	4	53	2
02.11.2010	7	62	8
25.11.2010	2	23	1
23.12.2010	1558	4	177
Łącznie	1774	2249	378

W trakcie ubiegłorocznych publikacji w związku z zachodzącymi wydarzeniami na arenie krajowej najistotniejsze znaczenie miało pilne uzupełnienie katalogu o informacje o osobach obejmujących funkcje publiczne w miejsce osób tragicznie zmarłych wskutek katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem w dniu 10 kwietnia 2010 r.

Uzupełniono również katalog o informacje o prokuratorach powołanych na mocy ustawy z dnia 9 października 2009 r. o zmianie ustawy o prokuraturze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., Nr 219, poz. 1706) do nowo utworzonej Prokuratury Generalnej RP. W związku z tym dokonano modyfikacji w zakresie funkcji publicznych w gronie prokuratorów Prokuratury Krajowej powołanych do Prokuratury Generalnej, usunięto z wykazu osób wpisy dotyczące prokuratorów Prokuratury Krajowej, którzy przeszli w stan spoczynku, nie wchodząc w skład utworzonych struktur Prokuratury Generalnej, i opracowano kilka nowych wpisów katalogowych, dotyczących nowo powołanych prokuratorów.

7.1.2.1. Wybory samorządowe 2010 r.

Ostatnia w 2010 r. publikacja poświęcona była w głównej mierze aktualizacji katalogu osób pełniących funkcje publiczne, związanej z przeprowadzonymi w dniach 21 listopada 2010 r. i 5 grudnia 2010 r. wyborami samorządowymi (dla wyłonienia wszystkich wybieranych bezpośrednio samorządowców niezbędna była też III tura wyborów – w dniu 19 grudnia 2010 r.). W ich wyniku, w trakcie wyborów bezpośrednich, wybrano **107** prezydentów miast, **796** burmistrzów i **1576** wójtów. Opublikowano łącznie w tej kategorii informacje na temat **1706** osób, w tym **185 osób nowych**, wcześniej niepublikowanych w katalogu osób pełniących funkcje publiczne o których mowa w art. 22 ustawy lustracyjnej. Trwa kompletowanie zapisów katalogowych na temat pozostałych osób wybranych w ostatnich wyborach samorządowych. Do publikacji przygotowywane są informacje o 773 osobach, w tym **457** nowych wpisów dotyczących **163** burmistrzów, **19** prezydentów miast i **275** wójtów. Ponadto na opublikowanie oczekuje **80** wpisów dotyczących członków zarządów województw (wraz z marszałkami i wicemarszałkami województw) i ok. **1570** wpisów dotyczących członków zarządów powiatów (wraz ze starostami i wicestarostami). Zakończenie prac i opublikowanie pełnego wykazu jest przewidywane w 2 etapach: do końca stycznia i do połowy lutego 2011 r.

Tabela 6. Zestawienie liczbowe osób nowo wybranych w wyborach samorządowych i reelekcji

	I Tura	II Tura	III Tura	Łącznie
Nowo wybrani – ogółem	223	414	5	642
Prezydenci miast	3	20	0	23
Burmistrzowie	73	149	2	224
Wójtowie	147 * (3)	245	3	395
Reelekcje – ogółem	1518	314	5	1837
Prezydenci miast	51	33	0	84
Burmistrzowie	448	123	1	572
Wójtowie	1019 * (2)	158	4	1181

*) W dniu 1 stycznia 2011 r. w następstwie zmian administracyjnych w RP 5 miejscowości otrzymało prawa miejskie, co skutkowało automatyczną zmianą funkcji 5 wójtów (3 nowo wybranych i 2 wybranych na kolejną kadencję) na burmistrzów.

W okresie sprawozdawczym w związku z wyborami samorządowymi w 2010 r. Oddziałowe Biura Lustracyjne IPN opracowały i wysłały do pionu archiwalnego IPN zapytania dotyczące

ok. **1200** osób i przesłały do centralnej weryfikacji **804** rekordy dotyczące członków samorządu terytorialnego (wśród nich **70** wpisów katalogowych zostało opracowanych na podstawie kompletnych wyników kwerend archiwalnych, zgromadzonych przez oddziałowe biura lustracyjne przed wyborami samorządowymi). Pracownicy Sekcji wykonywali dodatkowo zlecane analizy materiałów archiwalnych wykorzystywanych w procedurach lustracyjnych.

7.2. Wydział Przygotowywania i Publikowania Katalogów

7.2.1. Przygotowywanie i publikowanie katalogów w Biuletynie Informacji Publicznej IPN

W 2010 r. Biuro Lustracyjne wraz z oddziałami Biura Lustracyjnego, wypełniając zadania określone zapisami w art. 52a pkt 6, 7 i 8, w art. 52aa pkt 3 oraz w art. 52b pkt 1 i 2a *ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*, przygotowywało i publikowało katalogi tematyczne funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa PRL, osób pełniących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe PRL, osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL.

W okresie od stycznia do grudnia 2010 r. Biuro Lustracyjne w trzech katalogach tematycznych przygotowało **11** publikacji, które obejmowały wraz z modyfikacjami informacje o **12 563** osobach (10 754 nowe wpisy i 1809 modyfikacji). Należy zaznaczyć, że informacje o niektórych osobach publikowane były w więcej niż jednym katalogu. Modyfikacje publikacji związane były z wprowadzaniem uzupełnień i poprawek oraz adaptacją opublikowanych już danych do innych katalogów.

Tabela 7. Liczba danych o osobach opublikowanych w poszczególnych katalogach

1)	W katalogu funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa	7769
2)	W katalogu osób pełniących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe PRL	3727
3)	W katalogu osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa	1067
	Razem	12 563

Należy podkreślić, że przygotowywanie wpisów do katalogu osób rozpracowywanych oraz do wykazu osób pełniących funkcje publiczne wymaga przeprowadzenia w zasobie archiwalnym IPN pełnej kwerendy, co ma bezpośredni wpływ na liczbę opublikowanych danych (przede wszystkim w katalogu rozpracowywanych). Przypomnieć należy, że Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN na potrzeby Biura Lustracyjnego realizuje określoną porozumieniem między tymi dwoma pionami liczbę kwerend, które obejmują przede wszystkim osoby podlegające lustracji, co ma bezpośredni wpływ na tempo publikacji informacji w BIP.

Katalog osób pełniących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe PRL opracowywany jest głównie w oparciu o kwerendy prowadzone poza Instytutem (m.in. w Archiwum Akt Nowych, Centralnym Archiwum Wojskowym i Archiwum Sejmu RP), natomiast wpisy do katalogu funkcjonariuszy przygotowywane są na podstawie zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN akt osobowych.

W obu katalogach, z uwagi na ograniczone możliwości BUiAD, obecnie pomijana jest przy publikacji część informacji określonych w zapisie ustawowym (art. 52d ust. 1 pkt. 5 *ustawy z 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*) dotyczących zapisów ewidencyjnych, tj. informacji zawartych w dziennikach rejestracyjnych i archiwalnych, kartotekach i dokumentach o podobnym charakterze. W przyszłości katalogi będą uzupełniane o te informacje.

W związku z realizowaniem przez IPN zadań wynikających z ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, w pierwszej połowie 2010 r. część pracowników Biura Lustracyjnego opracowujących wpisy do katalogu funkcjonariuszy została oddelegowana do prac związanych z przekazywaniem organowi emerytalnemu informacji o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa, co skutkowało ograniczeniem liczby publikacji w wymienionym katalogu.

W minionym roku Biuro Lustracyjne oraz oddziałowe biura lustracyjne kontynuowały wysyłanie pism z prośbą o wyrażenie zgody na opublikowanie danych w katalogu osób rozpracowywanych. Zapytano o zgodę na taką publikację 902 osoby, w tym w 101 przypadkach zwrócono się do krewnych osób zmarłych (taką możliwość dopuszcza nowelizacja art. 52a pkt 7 ustawy o IPN z marca 2010 r.). Spośród tych, którzy udzielili odpowiedzi, 570 osób wyraziło zgodę na publikację, a 40 osób odpowiedziało negatywnie.

W katalogu osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL (art. 52a pkt 7 ustawy o IPN) w pierwszej kolejności publikowane są informacje o osobach, które otrzymały w Instytucie Pamięci Narodowej status pokrzywdzonego na podstawie art. 6 ustawy o IPN (uchylonego 15 marca 2007 r. w wyniku nowelizacji ustawy) lub złożyły do Instytutu wnioski o udostępnienie dokumentów (art. 30 ustawy o IPN), oraz o osobach, wobec których Biuro Lustracyjne prowadzi czynności weryfikujące prawdziwość złożonych oświadczeń lustracyjnych. W dalszej kolejności będą publikowane informacje wytypowane w oparciu o zarchiwizowane i zachowane akta operacyjne i śledcze, a następnie – typowane na podstawie zapisów w zachowanej dokumentacji ewidencyjnej.

Z uwagi na równoczesne wykonywanie przez Biuro Lustracyjne IPN licznych zadań narzuconych przez ustawodawcę (prowadzenie sprawdzeń i przygotowywanie postępowań lustracyjnych oraz opracowywanie katalogów tematycznych i wykazu osób pełniących funkcje publiczne) przygotowanie publikacji katalogu osób rozpracowywanych jest procesem rozciągniętym w czasie.

Wpisy do katalogów tematycznych i wykazu osób pełniących funkcje publiczne przygotowywane są i wstępnie weryfikowane przede wszystkim w oddziałowych biurach lustracyjnych. W 2010 r. biura te wprowadziły do aplikacji katalogowo-portalowej dane ponad 23 tys. osób.

Tabela 8. Zestawienie liczby wpisów do aplikacji portalowo-katalogowej dokonywanych przez OBL przy przygotowaniu publikacji katalogowej

Katalogi/OBL	Białystok	Gdańsk	Katowice	Kraków	Lublin	Łódź	Poznań	Rzeszów	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Razem w OBL
Katalog funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa												
Liczba osób w trakcie opracowania w OBL	119	515	79	12	61	607	101	5	0	87	27	1613
Liczba osób zweryfikowanych w OBL i przekazanych do BL	537	484	1261	839	400	196	2110	753	4124	412	639	11 755
Razem	656	999	1340	851	461	803	2211	758	4124	499	666	13 368

Liczba osób w trakcie opracowania w OBL	411	983	651	20	122	220	138	7	515	466	377	3910
Liczba osób zweryfikowanych w OBL i przekazanych do BL	465	418	147	47	73	92	228	78	454	390	376	2768
Razem	876	1401	798	67	195	312	366	85	969	856	753	6678
Katalog rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa państwa												
Liczba osób w trakcie opracowania w OBL	102	460	77	16	51	84	32	139	64	225	4	1254
Liczba osób zweryfikowanych w OBL i przekazanych do BL	54	91	50	97	57	76	47	47	79	68	70	736
Razem	156	551	127	113	108	160	79	186	143	293	74	1990
Wykaz osób pełniących funkcje publiczne (art.22 ustawy lustracyjnej)												
Liczba osób w trakcie opracowania w OBL	11	5	0	60	60	49	23	0	34	0	20	262
Liczba osób zweryfikowanych w OBL i przekazanych do BL	48	171	30	125	97	73	97	30	70	81	127	949
Razem	59	176	30	185	157	122	120	30	104	81	147	1211
Razem we wszystkich katalogach	1747	3127	2295	1216	921	1397	2776	1059	5340	1729	1640	23 247

7.3. Wydział Przygotowywania Postępowań Lustracyjnych

7.3.1. Sprawy zainicjowane zgodnie z treścią art. 52a pkt 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN–KŚZpNP

W okresie sprawozdawczym praca prokuratorów Biura Lustracyjnego była zdeterminowana – podobnie jak pracowników innych wydziałów – przeprowadzanymi pod koniec roku wyborami samorządowymi. Podjęto działania mające na celu przeprowadzenie jak najszerszej czynności weryfikujących prawdziwość oświadczeń lustracyjnych złożonych przez osoby kandydujące w tych wyborach. W minionym roku zainicjowano **5046** nowych postępowań mających na celu weryfikację prawdziwości złożonych oświadczeń. Zakończono łącznie **3703** sprawy, w tym skierowano **68** wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do prawdziwości zakwestionowanych oświadczeń, wydano **3272** zarządzenia o pozostawieniu spraw bez dalszego biegu wobec niestwierdzenia takiej wątpliwości, w **314** sprawach wydano zarządzenie o pozostawieniu bez dalszego biegu z innych przyczyn (np. na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 wobec śmierci osoby lustrowanej i inne), **21** spraw wykreślono jako załatwione w inny sposób (np. przekazano według właściwości do innego biura). Prokuratorzy przedstawili **17** stanowisk w tzw. postępowaniach autolustracyjnych prowadzonych na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy lustracyjnej. W tym miejscu podnieść trzeba, że w 2010 r. do sądów wpłynęło **11** wniosków o wszczęcie postępowania autolustracyjnego w tym trybie od osób zainteresowanych. W odniesieniu do 5 z nich sądy uznały, iż brak jest podstaw do wszczęcia takiego postępowania. Powyższe ukazuje tabela statystyczna.

Tabela 9 . Informacje o wpływie i załatwieniu spraw za 2010 r.

Miesiąc	Pozostałość z poprzedniego okresu	Wpływ do Ppl	Zakończono ogółem	Liczba wniosków o autolustrację od osób zainteresowanych (art. 20 ust. 5)	Odmowa wszczęcia postępowania autolustracyjnego	Zakończone				
						Stanowisko prokuratora w sprawie autolustracji	Skierowanie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z uwagi na brak wątpliwości	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z innych przyczyn (art. 17§ 1 pkt 11 i inne)	Załatwiono w inny sposób
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Styczeń	1268	306	201	1	0	0	1	179	11	10
Luty		413	188	3	1	1	1	162	19	5
Marzec		401	247	3	3	1	9	212	25	0
Kwiecień		370	147	2	0	2	4	134	6	1
Maj		387	332	1	0	1	8	304	7	1
Czerwiec		371	262	0	0	1	5	226	29	1
Lipiec		338	231	0	0	2	3	217	8	1
Sierpień		469	309	0	0	1	3	292	12	1
Wrzesień		417	366	1	0	1	5	337	23	0
Październik		432	386	0	1	1	5	360	20	0
Listopad		382	347	0	0	2	5	322	18	0
Grudzień		760	687	0	0	4	19	527	136	1
Razem	1268	5046	3703*	11	5	17	68	3272	314	21

* W związku z przeprowadzonymi wyborami na urząd Prezydenta RP prokuratorzy przygotowali i skierowali do sądu łącznie 11 stanowisk odnośnie zgodności z prawdą oświadczeń złożonych przez kandydatów na ten urząd, które zostały wykazane w rubryce 4 tabeli, ale nie wykazano ich w rubryce 7 z uwagi na inny charakter i tryb wydawania tych decyzji. Informacja o tym poniżej.

Należy w tym miejscu nadmienić, że w związku z wyborami na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonymi w trybie ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta RP prokuratorzy zobowiązani byli do przygotowania i przedstawienia sądowi – w wyjątkowo krótkim terminie określonym przepisami przytoczonej ustawy – stanowisk o zgodności z prawdą oświadczeń złożonych przez osoby kandydujące do tego urzędu. I tak OBL w Warszawie przedstawiło stanowiska w odniesieniu do 6 kandydatów, OBL we Wrocławiu – wobec 3 kandydatów i OBL w Katowicach – wobec 1 kandydata, OBL w Łodzi –wobec 1 kandydata.

Powyższe wyniki statystyczne uzyskano przy praktycznie niezmiennym stanie kadrowym prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych.

I tak w 2010 r. stan kadrowy prokuratorów przedstawiał się następująco w:

- OBL w Gdańsku 2 prokuratorów prowadziło 725 spraw (161 spraw niezakończonych w 2009 r. i 564 sprawy zarejestrowane w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 362 sprawy;

- OBL w Białymstoku 2 prokuratorów prowadziło 731 spraw (151 spraw niezakończonych w 2009 r. i 580 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym na jednego prokuratora przypadało średnio 365 spraw;
- OBL w Katowicach 4 prokuratorów prowadziło 669 spraw (164 sprawy niezakończone w 2009 r. i 505 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało do prowadzenia 167 spraw;
- OBL w Krakowie 3 prokuratorów (jeden z prokuratorów przebywał od marca 2010 r. do końca roku na zwolnieniu lekarskim) prowadziło 770 spraw (256 spraw niezakończonych w 2009 r. i 514 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 256 spraw;
- OBL Lublinie 1 prokurator prowadził 372 sprawy (76 spraw niezakończonych w 2009 r. i 296 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.);
- OBL w Łodzi 1 prokurator prowadził 486 spraw (152 sprawy niezakończone w 2009 r. i 334 sprawy zarejestrowane w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.);
- OBL w Poznaniu 2 prokuratorów prowadziło 352 sprawy (75 spraw niezakończonych w 2009 r. i 277 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 176 spraw;
- OBL w Rzeszowie 3 prokuratorów prowadziło 620 spraw (103 sprawy niezakończone w 2009 r. i 517 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 206 spraw;
- OBL w Szczecinie 2 prokuratorów prowadziło łącznie 330 spraw (30 spraw niezakończonych w 2009 r. i 300 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), należy odnotować jednak, że drugi z prokuratorów przebywał na urlopie macierzyńskim, a następnie wypoczynkowym od 5 maja do 5 października tego roku;
- OBL w Warszawie 3 prokuratorów prowadziło łącznie 739 spraw (77 spraw niezakończonych w 2009 r. i 669 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 246 spraw;
- OBL we Wrocławiu 1 prokurator prowadził 513 spraw (23 sprawy niezakończone w 2009 r. i 490 spraw zarejestrowanych w okresie od stycznia do grudnia 2010 r.).

Na uwagę zasługuje także fakt, iż w okresie sprawozdawczym odnotowano **52** orzeczenia prawomocne. Wśród tych orzeczeń w **27** sprawach stwierdzono **niezgodność** z prawdą złożonych i analizowanych przez sąd oświadczeń lustracyjnych. W **17** przypadkach sąd orzekł o **zgodności** z prawdą złożonych oświadczeń lustracyjnych **nie dzielając** stanowiska zajmowanego przez prokuratora Biura Lustracyjnego. W pozostałych **8** orzeczeniach sąd **podzielił** stanowisko prokuratora Biura Lustracyjnego przedłożone w trybie art. 20 ust. 5a ustawy lustracyjnej i orzekł o zgodności z prawdą złożonych oświadczeń.

Wspomnieć należy także, że w kolejnych **2** sprawach zapadły prawomocne orzeczenia o umorzeniu postępowań lustracyjnych, w tym w jednej ze spraw sąd utrzymał postanowienie o umorzeniu postępowania wydane przez Sąd Okręgowy z uwagi na nieuchylenie immunitetu osobie lustrowanej (sędziemu), co zdaniem sądu uniemożliwiło prowadzenie tego postępowania.

W tym miejscu należy odnotować istotny problem, jaki pojawił się w procedowaniu przed sądami w roku sprawozdawczym. W uchwale z dnia 13 lipca 2010 r. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego orzekło, iż odpowiedzialność osób zobowiązanych do złożenia oświadczenia lustracyjnego, w sytuacji gdy oświadczenie to jest niezgodne z prawdą, należy traktować jako odpowiedzialność karną w rozumieniu art. 42 Konstytucji RP. Tym samym – jak wynika z tej uchwały – wszczęcie przez sąd postępowania lustracyjnego mającego na celu zbadanie zgodności z prawdą złożonego oświadczenia lustracyjnego, sędziego Trybunału Konstytucyjnego (a w konsekwencji wszystkich innych osób objętych immunitetem, jak posłowie na Sejm RP, prokuratorzy), musi wiązać się z wystąpieniem o uchylenie immunitetu chroniącego przed taką odpowiedzialnością. Działanie to spowodowane było zapewne skierowaniem wniosku do Sądu Okręgowego

w Krakowie o wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec Mariana Grzybowskiego, sędziego Trybunału Konstytucyjnego.

W następstwie powyższej uchwały zapadły jednak pierwsze decyzje sądów w odniesieniu do spraw, w których prokuratorzy wnosili o wszczęcie postępowania lustracyjnego wobec osoby, której zgodnie z odpowiednimi przepisami przysługuje immunitet. W sprawie przejętej po Rzeczniku Interesu Publicznego przez OBL w Katowicach wobec prokuratora w stanie spoczynku Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział IV Karny postanowieniem z dnia 30 września 2010 r. podjął z zawieszenia, a następnie umorzył postępowanie lustracyjne z uwagi na nieuchylenie immunitetu wobec wymienionego lustrowanego. Przedmiotowe orzeczenie zaskarżył do Sądu Apelacyjnego w Katowicach prokurator OBL w Katowicach. Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z dnia 1 grudnia 2010 r. postanowił odroczyć posiedzenie w tej sprawie i wystąpił do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy, tj. czy do osoby poddawanej procedurze lustracyjnej ma zastosowanie art. 54 ustawy o prokuraturze z dnia 20 czerwca 1985 r. wskazujący konieczność wystąpienia z wnioskiem o uchylenie immunitetu wobec prokuratora, wobec którego zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa karnego. Sąd uznał bowiem, iż wspomniana uchwała pozostaje w sprzeczności z dotychczasową linią orzeczniczą aprobowaną przez Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny, który w żadnym z licznych orzeczeń dotyczących regulacji lustracyjnych nie wskazywał na ten aspekt postępowań lustracyjnych. Zdaniem sądu także poglądy doktryny i nauki prawa karnego były zdecydowane w tej kwestii, iż w wypadku procesów lustracyjnych nie można mówić o odpowiedzialności karnej. Wątpliwości sądu wzbudził też tryb wydania rzeczony uchwały i zakres jej obowiązywania.

Nie można nie wspomnieć, że w szeregu spraw, w których osobie lustrowanej przysługuje immunitet, sędziowie wstrzymali się z wyznaczaniem terminów rozpraw czy podejmowaniem decyzji do uzyskania stanowiska Sądu Najwyższego, które pozwoli na ujednoczenie trybu postępowania w tym zakresie.

7.3.2. Sprawy przejęte po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego

W 2010 r. roku kontynuowano postępowania przejęte po byłym urzędzie Rzecznika Interesu Publicznego. Wskazać należy, że w roku sprawozdawczym nadal zawieszony był bieg 3 spraw zalegających w sądach okręgowych w Łodzi, Gdańsku i Warszawie. Natomiast niżej wymienione sprawy zostały zakończone:

- Sąd Okręgowy w Warszawie XVIII Wydział Karny postanowieniem z dnia 29 marca 2010 r. podjął z zawieszenia i umorzył na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 kpk w zw. z art. 19 ustawy lustracyjnej postępowanie wobec Małgorzaty Niezabitowskiej, z uwagi na cofnięcie przez zainteresowaną wniosku o wszczęcie procedury autolustracyjnej. Orzeczenie to uprawomocniło się.

- Orzeczeniem z dnia 29 marca 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział VIII Karny uznał, iż oświadczenie złożone przez Stanisława Podedwornego jest **zgodne** z prawdą. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydział II Karny po rozpatrzeniu apelacji prokuratora orzeczeniem z dnia 8 września 2010 r. utrzymał zaskarżoną decyzję w mocy i tym samym jest ona prawomocna.

- Orzeczeniem z dnia 9 marca 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział II Karny utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie Wydział VIII Karny stwierdzające, że Stanisław Lisowski złożył **niezgodne** z prawdą oświadczenie lustracyjne. Orzeczenie to jest tym samym prawomocne.

- Orzeczeniem z dnia 8 września 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział II Karny utrzymał w mocy orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie Wydział VIII Karny uznające, iż Barbara Klim złożyła **niezgodne** z prawdą oświadczenie lustracyjne. Orzeczenie to jest prawomocne.

Podnieść należy, że prokuratorzy Biura Lustracyjnego (centrali) podejmowali także działania w sprawach przejętych po RIP. I tak w okresie sprawozdawczym sporządzono i skierowano do Sądu Najwyższego 3 stanowiska w przedmiocie wniosków o wznowienie postępowania zakończono-

nego prawomocnym wyrokiem sądu. Z udziałem prokuratorów Biura Lustracyjnego rozpoznano kasację skierowaną – na wniosek dyrektora Biura Lustracyjnego – przez Prokuratora Generalnego od orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie Wydział II Karny zmieniającego orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie, a stwierdzającego, że Danuta Dąbrowska złożyła zgodne z prawdą oświadczenie lustracyjne. Sąd Najwyższy przychylił się do wskazanej kasacji i uchylił prawomocne orzeczenie, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania.

Nadmienić też trzeba, że prokuratorzy Biura Lustracyjnego (centrali) objęli nadzorem służbowym w tym okresie **20** spraw.

8. Budżet

Budżet Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu został określony ustawą budżetową na 2010 r. w następujących wielkościach:

Tabela 1. Dochody i wydatki IPN – KŚZpNP wg ustawy budżetowej na 2010 r. w tys. zł

Dochody budżetowe	594
Wydatki budżetowe	213 846
z tego:	
– dotacje	1165
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	3352
– wydatki bieżące	199 329
– wydatki majątkowe	10 000

8.1. Wykonanie dochodów budżetowych

Wykonanie planu dochodów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wykonanie dochodów IPN – KŚZpNP w 2010 r. w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	§	Ustawa budżetowa na 2010 r.	Wykonanie w 2010 r.
	Dział 751 – ogółem		594,0	2 163,1
1	Grzywny, mandaty i inne kary pieniężne od osób fizycznych	0570	0	0,6
2	Grzywny i inne kary pieniężne od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	0580	0	0,5
3	Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych	0700	387,0	390,6
4	Wpływy z usług	0830	7,0	67,4
5	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0870	15,0	7,4
6	Pozostałe odsetki	0920	40,0	28,5
7	Wpływy z różnych dochodów	0970	127,0	1 666,2
8	Różnice kursowe	1510	0	1,9
9	Wpływy do budżetu części zysku gospodarstwa pomocniczego	2380	18,0	0

W ustawie budżetowej na 2010 r. prognozowano osiągnięcie dochodów w wysokości 594,0 tys. zł. Zrealizowane dochody były wyższe o 1 569,1 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej na 2010 r. i wyniosły 2 163,1 tys. zł, co stanowi 364,1 proc. prognozowanych dochodów. Plan dochodów stanowi jedynie prognozę dochodów, bowiem na etapie planowania budżetu trudno jest przewidzieć, na jakim poziomie te dochody zostaną zrealizowane. Dotyczy to zwłaszcza § 0970 wpływy z różnych dochodów, który obejmuje m. in. dochody z tytułu zwrotu nadpłaconych w latach ubiegłych składek ZUS.

Zrealizowane dochody wyszczególnione:

- w § 0570 na kwotę 0,6 tys. zł dotyczyły grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (kara porządkowa nałożona przez prokuratorów na osoby fizyczne);
- w § 0580 na kwotę 0,5 tys. zł dotyczyły grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (w tym m. in. wpłata odszkodowania od Poczty Polskiej za reklamację);
- w § 0700 na kwotę 390,6 tys. zł to wpływy ze spłat pożyczek udzielonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów;
- w § 0830 na kwotę 67,4 tys. zł to wpływy z tytułu usług (wykonania kserokopii materiałów archiwalnych, opłaty za usługi reprograficzne);
- w § 0870 na kwotę 7,4 tys. zł dotyczyły wpływów ze sprzedaży składników majątkowych (m. in. broni w związku z redukcją WSO – O/Białystok, pistoletów do Muzeum Lubelskiego – O Lublin, samochodu służbowego – O/Kraków, komputerów – centrala, O/Kraków i O/Poznań);
- w § 0920 na kwotę 28,5 tys. zł dotyczyły wpłat odsetek od udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów;
- w § 0970 na kwotę 1 666,2 tys. zł dotyczyły wpłat z różnych tytułów (zwrot środków Gospodarstwa Pomocniczego w związku z jego likwidacją, korekta składek ZUS za lata ubiegłe i obniżenie składek z tytułu ich terminowej realizacji, tzw. wynagrodzenie płatnika, wpłaty z tytułu faktur korygujących dotyczących rozliczeń za ubiegły rok, zwrot niewykorzystanego biletu, wpłaty z Gospodarstwa Pomocniczego z tytułu sprzedaży publikacji wydawanych przez Instytut, zwrot kaucji z tytułu umowy najmu, wpłaty dokonane przez pracowników za zagubione karty magnetyczne, legitymacje i identyfikatory, zwrot kosztów paliwa, odszkodowania wypłacone przez ubezpieczycieli m. in. za szkody komunikacyjne, za mienie zniszczone w wyniku zalania, odszkodowanie od Telekomunikacji Polskiej za awarie telefonów stacjonarnych);
- w § 1510 na kwotę 1,9 tys. zł dotyczyły wpływów z tytułu różnic kursowych.

8.2. Wykonanie wydatków budżetowych

Realizacja wydatków Instytutu Pamięci Narodowej w ramach poszczególnych działów klasyfikacji budżetowej wyglądała następująco:

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa, w tym:

- **Rozdział 75101** – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa;
- **Rozdział 75112** – Jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, w tym:

- **Rozdział 75302** – Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne.

Wielkości w obu rozdziałach działu 751 odzwierciedlają poziom wydatków poniesionych na bieżącą działalność Instytutu związaną z zatrudnieniem, kosztami utrzymania oraz realizacją zadań określonych ustawą o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Wydatki w dziale 753 obejmują wypłaty uposażeń dla prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne. Uposażenia dla prokuratorów w stanie spoczynku są wypłacane prokuratorom, dla którym Instytut był ostatnim miejscem zatrudnienia.

W trakcie roku budżetowego 2010 na podstawie decyzji Prezesa IPN dokonano zmian planu finansowego, w wyniku których dokonano przeniesienia środków budżetowych z rozdziału 75101 do rozdziału 75112 m.in. w celu realizacji zaplanowanych zadań merytorycznych przez Oddziałowe Biura Edukacji Publicznej w zakresie działalności edukacyjnej. Przeniesienie środków zostało również podyktowane koniecznością wypłaty przyznanych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych prokuratorów zatrudnionych w oddziałach Instytutu. Do rozdziału 75112 przeniesione zostały również środki na zakupy inwestycyjne. Powyższe przeniesienia środków między rozdziałami zostały podyktowane znacznym ograniczeniem przez Parlament RP budżetu Instytutu na 2010 r. w stosunku do złożonego projektu.

Strukturę wykonania wydatków budżetowych w części 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, dziale 751 i dziale 753, wg grup ekonomicznych określonych w ustawie budżetowej, przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela 3. Wykonanie planu wydatków IPN – KŚZpNP w 2010 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
					proc.	
1	2	3	4	5	6	7
Część 13 – ogółem	209 032,2	213 846,0	213 846,0	213 431,4	99,8	102,1
Dotacje	900,0	1165,0	663,7	649,6	97,9	72,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	2985,3	3352,0	2740,7	2591,9	94,6	86,8
Wydatki bieżące	195 149,6	199 329,0	200 341,6	200 090,8	99,9	102,5
Wydatki majątkowe	9997,3	10 000,0	10 100,0	10 099,1	99,9	101,0
z kwoty ogółem sfinansowane zostały wydatki w:						
Dział 751 – Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	207 573,0	212 106,0	212 106,0	211 806,4	99,9	102,0
Dotacje	900,0	1165,0	663,7	649,6	97,9	72,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1526,1	1612,0	1000,7	966,9	96,6	63,4
Wydatki bieżące	195 149,6	199 329,0	200 341,6	200 090,8	99,9	102,5
Wydatki majątkowe	9997,3	10 000,0	10 100,0	10 099,1	99,9	101,0
w tym:						
Rozdział 75101 – Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	88 227,5	92 742,0	90 418,2	90 166,9	99,7	102,2
Dotacje	900,0	1165,0	663,7	649,6	97,9	72,2

Świadczenia na rzecz osób fizycznych	874,7	1010,0	655,1	624,5	95,3	71,4
Wydatki bieżące	76 633,9	80 567,0	79 932,8	79 726,2	99,7	104,0
Wydatki majątkowe	9818,9	10 000,0	9166,6	9166,6	100,0	93,4
Rozdział 75112 – Jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej	119 345,5	119 364,0	121 687,8	121 639,5	99,9	101,9
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	651,4	602,0	345,6	342,4	99,1	52,6
Wydatki bieżące	118 515,7	118 762,0	120 408,8	120 364,6	99,9	101,6
Wydatki majątkowe	178,4		933,4	932,5	99,9	522,7
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	1459,2	1740,0	1740,0	1625,0	93,3	111,4
w tym:						
Rozdział 75302 – Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne	1459,2	1740,0	1740,0	1625,0	93,3	111,4

Plan wydatków budżetowych po zmianach na rok 2010 wynosił 213 846,0 tys. zł, z czego zrealizowane wydatki wyniosły 213 431,4 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu.

Wykonanie wydatków w poszczególnych działach według klasyfikacji budżetowej

Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Wydatki Instytutu w 2010 r. zrealizowane w ramach działu 751 wyniosły 211 806,4 tys. zł, co stanowi 99,9 proc. budżetu po zmianach na 2010 r. oraz 102 proc. w stosunku do wykonania wydatków w 2009 r. Struktura wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych przedstawia się następująco:

8.2.1. Dotacje

	w tys. zł
§ 2810 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom	500,9
§ 2830 – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	148,7

Dotacje celowe zostały przeznaczone na:

- Realizację zadania publicznego „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” przez Fundację „Polsko-Niemieckie Pojednanie”,
- Realizację zadania „Indeks – Pamięci Polaków zamordowanych i represjonowanych przez hitlerowskie Niemcy i ich sojuszników za pomoc Żydom w okresie II wojny światowej” przez Uniwersytet Papieski Jana Pawła II;

• Na realizację zadania „Indeks represjonowanych. Weryfikacja i udostępnienie danych przez organa państwowe ZSRR w latach 1939–1956” przez Fundację Ośrodka KARTA.

8.2.2. Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Wykonanie w tej grupie wydatków przedstawia się następująco:

	w tys. zł
§ 3020 – nagrody i wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń	444,7
§ 3030 – różne wydatki na rzecz osób fizycznych	458,5
§ 3040 – nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń	3,9
§ 3250 – stypendia różne	59,8

i dotyczy:

• Świadczeń wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (zakup odzieży ochronnej dla pracowników archiwów, zwrot kosztów zakupu okularów pracownikom zatrudnionym przy monitorach komputerowych);

• Zakupu umundurowania wewnętrznej służby ochrony i wypłaty ekwiwalentu za jego czyszczenie;

• Zwrotu kosztów przejazdów biegłych i świadków;

• Wypłaty diet oraz zwrotu kosztów przejazdu dla członków Kolegium Instytutu zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 listopada 2000 r. oraz ustawą z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o IPN–KŚZpNP;

• Wynagrodzeń wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów, w szczególności biegłym w postępowaniu dochodzeniowym, sądowym, wynagrodzeń tłumaczy przysięgłych;

• Zakupu nagród dla uczniów laureatów w konkursach historycznych, m.in. „Katyń pędzłem, rylcem, ołówkiem – ale przede wszystkim sercem...” oraz „Żywe Muzeum” organizowanego z okazji 30-lecia NSZZ „Solidarność”;

• Wypłaty stypendium doktorskiego lub habilitacyjnego pracownikom Instytutu.

W grupie wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych nastąpiło zmniejszenie wydatków w stosunku do roku 2009 o 36,6 proc.

8.2.3 Wydatki bieżące

Największą pozycję w dziale 751 stanowią wydatki bieżące, które wzrosły w stosunku do 2009 r. o 2,5 proc. Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia w kwocie 129 603,3 tys. zł.

Wykonanie wydatków bieżących w 2010 r. wyniosło 200 090,8 tys. zł, tj. 99,9 proc. budżetu po zmianach.

8.2.3.1. Wynagrodzenia

Wykonanie wydatków w poszczególnych paragrafach wynosi:

	w tys. zł
§ 4010 – wynagrodzenia osobowe pracowników	102 334,2
§ 4030 – wynagrodzenia osobowe prokuratorów	18 187,1
§ 4040 – dodatkowe wynagrodzenie roczne	9082,0

W 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Instytucie Pamięci Narodowej wyniosło łącznie z wypłatami z zakładowego funduszu nagród, z tzw. trzynastką, 5217 zł, z czego przeciętne wynagrodzenie osób nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń wyniosło 4742 zł, zaś prokuratorów – 12035 zł.

Zrealizowane zatrudnienie oraz wykorzystanie środków na wynagrodzenia prezentują dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 4. Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w IPN–KŚZpNP w latach 2009 i 2010 wg Rb-70

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2009 r.			Wykonanie 2010 r.		
		Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie (w tys. zł)	Przeciętne wynagrodzenie przypadające na 1 pracownika zatrudnionego na pełnym etacie (w zł)	Przeciętne zatrudnienie	Wynagrodzenie (w tys. zł)	Przeciętne wynagrodzenie przypadające na 1 pracownika zatrudnionego na pełnym etacie (w zł)
1	2	3	4	5	6	7	8
	Część 13 ogółem	2056	126 623	5132	2070	129 603	5217
	w tym:						
1.1	Osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagradzania § 4010, § 4040	1924	108 464	4698	1935	110 107	4742
1.2	Prokuratorzy § 4030, § 4040	132	18 159	11 464	135	19 496	12 035

Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2010 r. w porównaniu z 2009 r. wynika głównie ze wzrostu wynagrodzeń osób objętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń (prokuratorów). Podstawę do ustalenia wynagrodzenia zasadniczego prokuratorów w 2010 r. stanowiło przeciętne wynagrodzenie w II kwartale 2009 r. w wysokości 3081,48 zł. Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale 2009 r. w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale 2008 r., które stanowiło podstawę do naliczania wynagrodzenia prokuratorów w 2009 r., skutkowało wzrostem tych wynagrodzeń.

8.2.3.2. Honoraria

§ 4090 honoraria	w tys. zł 496,2
------------------	--------------------

Wydatki dotyczyły działań statutowych Instytutu, w głównej mierze działalności edukacyjnej prowadzonej przez Biuro Edukacji Publicznej IPN.

8.2.3.3. Wynagrodzenia bezosobowe

§ 4170 – wynagrodzenia bezosobowe	w tys. zł 2257,7
-----------------------------------	---------------------

Są to wynagrodzenia wypłacane na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło. Dotyczą przede wszystkim działalności edukacyjnej (np. prowadzenie lekcji z najnowszej historii Polski) i wydawniczej, jak również prowadzonych prac badawczych.

8.2.3.4. Pochodne od wynagrodzeń

Wykonanie w tej grupie wydatków wynosi:

	w tys. zł
§ 4110 – składki na ubezpieczenie społeczne	16 401,2
§ 4120 – składki na Fundusz Pracy	2463,3

Składki na ubezpieczenia społeczne i na Fundusz Pracy wypłacono zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 późn. zm.).

8.2.3.5. Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

	tys. zł
§ 4440 – odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	2284,1

Odpis został zrealizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tj. Dz. U. z 1996 r., Nr 70, poz. 33 z późn. zm.). Wykonanie funduszu jest uzależnione od średniorocznego zatrudnienia, które w 2010 r. wyniosło 2070 etatów (wg sprawozdania RB-70) oraz od wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzednim, tj. 2009 lub w drugim półroczu roku poprzedniego (jeśli jest wyższe). W 2010 r. do naliczania wysokości odpisu przyjęto przeciętne wynagrodzenie w II półroczu 2009 r. w wysokości 2794,25 zł.

8.2.3.6. Podatki i opłaty na rzecz budżetu państwa

§ 4510 – opłaty na rzecz budżetu państwa	126,4
--	-------

Jest to opłata za dzierżawę wieczystą gruntu w Warszawie przy ul. Towarowej 28, gdzie znajduje się centrala Instytutu.

8.2.3.7. Podatki i opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego

	w tys. zł
§ 4480 – podatek od nieruchomości	341,1
§ 4500 – pozostałe podatki na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	0,9

Wydatki te dotyczą zapłaty podatku od nieruchomości przez centralę Instytutu w lokalizacji w Warszawie przy Pl. Krasińskich 2/4/6 oraz zapłaty podatku przez wszystkie oddziały Instytutu.

Podatek od środków transportu został zapłacony przez centralę IPN. Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązek podatkowy ciąży na właścicielach niektórych środków transportu, w tym m.in. autobusów. W związku z tym, że centrala Instytutu posiada bus, który jest zaliczany do ww. kategorii środków transportu, dokonano zapłaty przedmiotowego podatku.

8.2.3.8. Zakup towarów i usług

Pozycja ta dotyczy zakupu towarów i usług związanych z utrzymaniem zajmowanych obiektów oraz prowadzeniem działalności statutowej.

Głównymi pozycjami wydatków w tej grupie były:

	w tys. zł
§ 4300 – zakup pozostałych usług	20 928,7

Wydatki zostały poniesione głównie na:

- utrzymanie pomieszczeń biurowych i archiwów w Warszawie oraz w 11 oddziałach;
- usługi pocztowe i inne;
- wydatki związane z organizacją wystaw, konferencji, sesji;
- druk książek i czasopism (publikacji).

§ 4210 – zakup materiałów i wyposażenia 6859,0

Wydatkowana kwota dotyczy zakupu podstawowych materiałów biurowych, materiałów dla potrzeb archiwów (teczki, pudła itp.), materiałów związanych z działalnością edukacyjną (wystawy, konferencje itp.), prenumeraty prasy, zakupu środków czystości.

§ 4260 – zakup energii 3916,5

Wydatki obejmują opłaty za dostawę energii elektrycznej, ciepłej, gazu oraz wody.

§ 4400 – opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe 3551,3

§ 4270 – zakup usług remontowych 2056,1

Wydatki dotyczą m.in. remontów i konserwacji budynków, sieci, urządzeń i instalacji w tym centralnego ogrzewania, instalacji wodociągowo-kanalizacyjnej, a także systemów zabezpieczeń elektronicznych, serwerów itp.

§ 4370 – opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii stacjonarnej 992,4

§ 4750 – zakup akcesoriów komputerowych, w tym programów i licencji 709,4

§ 4360 – opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej 336,2

§ 4740 – zakup materiałów papierniczych do sprzętu drukarskiego i urządzeń kserograficznych 317,4

§ 4380 – zakup usług obejmujących tłumaczenia 278,4

Wydatki dotyczą tłumaczeń dokonanych w związku z prowadzoną przez poszczególne piony Instytutu działalnością merytoryczną, w tym m.in.

- przez pion edukacyjny (tłumaczenie artykułów, dokumentów do wydawanych publikacji i albumów, tłumaczenie publikacji IPN na języki obce, tłumaczenie folderów wystawienniczych, tłumaczenie tekstów wystaw, tłumaczenie na potrzeby przygotowywanego przez OBEP w Poznaniu wielojęzycznego portalu internetowego);
- przez pion archiwalny (tłumaczenie materiałów archiwalnych);
- przez pion śledczy (tłumaczenia dokumentów na potrzeby śledztw prowadzonych przez prokuratorów oddziałowych komisji, tłumaczenie postanowień prokuratorów).

§ 4240 – zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek 237,0

Wydatki zostały poniesione m. in. na zakup bibliografii BEP (pomoc dydaktyczne) oraz książek do biblioteki IPN.

§ 4390 – zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii	157,9
--	-------

W paragrafie tym zostały zaklasyfikowane wydatki poniesione m. in. na uzyskanie opinii prawnych, opinii rzeczoznawców, opinii budowlanych, ekspertyz medycznych biegłego sądowego, ekspertyz dot. pomiaru środowiska pracy, wyceny składników majątku.

§ 4280 – zakup usług zdrowotnych	136,8
----------------------------------	-------

Wydatki zostały poniesione na badania okresowe pracowników.

§ 4350 – zakup usług dostępu do sieci Internet	83,7
--	------

8.2.3.9. Pozostałe wydatki

§ 4700 – szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej	353,0
--	-------

§ 4430 – różne opłaty i składki	303,6
---------------------------------	-------

Wydatki zostały poniesione na ubezpieczenia majątkowe.

§ 4140 – wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	1802,4
---	--------

§ 4410, § 4420 – podróże służbowe krajowe i zagraniczne	2192,4
---	--------

Podstawowa część wydatków na podróże to służbowe wyjazdy prokuratorów związane z prowadzonymi śledztwami, wyjazdy archiwistów w związku z przejmowaniem akt oraz wyjazdy związane z prowadzeniem kwerend, prezentowaniem wystaw i organizowaniem sesji naukowych poza siedzibami jednostek organizacyjnych Instytutu.

§ 4450 – udzielone pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów	574,0
---	-------

§ 4600 – kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych	2,5
---	-----

§ 4610 – koszty postępowania sądowego i prokuratorowskiego	322,1
--	-------

§ 4950 – różnice kursowe	6,4
--------------------------	-----

8.2.4. Wydatki majątkowe

Przyznane ustawą budżetową na 2010 r. dla IPN środki na wydatki majątkowe wynosiły 10 000 tys. zł i były równe środkom przyznanym w 2009 r. W lipcu 2010 r. decyzją prezesa IPN–KŚZpNP zwiększono środki na wydatki majątkowe do kwoty 10 100 tys. zł. Wydatki majątkowe w 2010 r. zrealizowano na kwotę 10 099,1 tys. zł, co stanowiło 99,9 proc. planu.

Realizacja wydatków majątkowych:

§ 6050 – wydatki inwestycyjne w 2010 r. zrealizowano na kwotę 5453,7 tys. zł, tj. 99,9 proc. środków ujętych w planie finansowym na 2010 r.

§ 6060 – wydatki na zakupy inwestycyjne zrealizowano na kwotę 4645,3 tys. zł, tj. 99,9 proc. środków ujętych w planie finansowym na 2010 r.

Tabela 5. Wydatki majątkowe IPN–KŚZpNP w 2010 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Rok 2009	Rok 2010			proc.
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5:4 (proc.)
1	2	3	4	5	6
Wydatki majątkowe ogółem	9997,3	10 000	10 100	10 099,0	99,9
Z tego:					
§ 6050	6273,0	5500	5453,8	5453,7	99,9
§ 6060 w tym:	3724,3	4500	4646,2	4645,3	99,9
rozdz. 75101	3545,9	4500	3712,8	3712,8	100
rozdz. 75112	178,4	0	933,4	932,5	99,9

Tabela 6. Realizacja wydatków majątkowych w 2010 r.

LP.	KLASYFIKACJA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH	Wydatki zrealizowane w 2010 r. (zł)
1	2	3
1	Inwestycje pozostałe polegające na budownictwie ujęte w § 6050, w tym:	5 453 749,90
2	Zakupy inwestycyjne niezwiązane z budownictwem ujęte w § 6060	4 645 316,27
2.1. Rozdział 75101, w tym		3 712 846,26
	Sprzęt komputerowy	2 960 484,58
	Zakup wartości niematerialnych i prawnych	281 287,32
	Pozostały sprzęt	292 914,36
	Środki transportu	178 160,00
2.2. Rozdział 75112		932 470,01
	Sprzęt komputerowy	369 171,88
	Zakup wartości niematerialnych i prawnych	9760,00
	Pozostały sprzęt	332 938,13
	Środki transportu	220 600,00

Efekty rzeczowe realizowanych w 2010 r. zadań inwestycyjnych

Celem zapewnienia właściwych warunków realizacji statutowych zadań IPN, jak również kierując się potrzebą spełnienia oczekiwań społecznych w zakresie wdrażania nowych technik archi-

wizacji i udostępniania materiałów historycznych, działalność inwestycyjna Instytutu w głównej mierze skupiała się wokół działań dotyczących kontynuacji programu digitalizacji zasobów archiwalnych.

W ramach powyższych działań w roku 2010 zrealizowano następujące zadania inwestycyjne:

1. W zakresie inwestycji polegających na budownictwie finansowanych z § 6050:

- rozpoczęto realizację rozbudowy obiektu magazynowo-biurowego w Katowicach przy ul. Józefowskiej 102. Termin zakończenia prac został określony na II kwartał 2012 r. i jest uzależniony od wysokości środków finansowych na zadania inwestycyjne w latach następnych. Realizacja obiektu wyposażonego w komorę fumigacyjną, pracownię reprografii oraz pomieszczenia pracy archiwistów pozwoli na zapewnienie właściwych warunków przechowywania archiwaliów oraz przyspieszenie procesu digitalizacji archiwów;

- opracowano dokumentację budowlano-wykonawczą adaptacji budynku magazynowego „B” przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie. Zlokalizowanie struktur Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w bezpośrednim sąsiedztwie archiwów IPN usprawni w przyszłości prace z materiałami archiwalnymi i przyspieszy proces digitalizacji dokumentów historycznych;

- zakończono kompleksową modernizację i rozbudowę budynków siedziby IPN w Łodzi przy ul. E. Orzeszkowej wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą techniczną. Zadanie to umożliwiło rezygnację z wynajmowania pomieszczeń komercyjnych oraz poprawiło warunki pracy (stworzenie nowoczesnej i w pełni funkcjonalnej siedziby oddziału);

- poprawiono warunki pracy w siedzibie Oddziału IPN w Poznaniu przy ul. Rolnej 45a (montaż dodatkowych okien połaciowych w pomieszczeniach biurowych);

- w celu zabezpieczenia budynków przed uszkodzeniami w okresie zimowym zamontowano systemy antyoblodzeniowe rynien w budynku Centrali IPN przy ul. Towarowej w Warszawie oraz w siedzibie Oddziału IPN w Lublinie;

- zamontowano klimatyzator w serwerowni oraz żaluzje dźwiękochłonne wokół agregatu w obiektach Oddziału IPN w Rzeszowie;

- zaprojektowano i wykonano system zabezpieczeń oraz sieć LAN w nowej lokalizacji Oddziału IPN w Krakowie przy ul. Dunajewskiego.

2. W zakresie zakupów inwestycyjnych finansowanych z § 6060:

- rozbudowano system informatyczny służący do hierarchicznego przechowywania danych. Rozbudowanie posiadanego środowiska do przechowywania danych zwiększyło pojemność systemu pamięci masowych, który służy do przechowywania zdigitalizowanych jednostek archiwalnych. Zadanie stanowiło kontynuację kierunku działań inwestycyjnych mających na celu utworzenie jednolitej bazy cyfrowych kopii zasobów archiwalnych IPN. Bardzo duża pojemność biblioteki w połączeniu ze zrealizowanymi w roku ubiegłym elementami systemu informatycznego pozwala prowadzić proces digitalizacji archiwów i ich udostępniania w formie elektronicznej;

- zakupiono sprzęt sieciowy umożliwiający podłączenie nowej serwerowni Centrali Instytutu przy ul. Towarowej 28 w Warszawie do infrastruktury sieciowej IPN. Zakup sprzętu sieciowego pozwolił na zwiększenie wydajności połączeń sieciowych między budynkami „C” i „D”. W efekcie usprawniono pracę zespołu reprografii digitalizującego zasób archiwalny oraz poprawiono efektywność i niezawodność istniejących systemów informatycznych;

- na potrzeby warszawskich lokalizacji IPN zakupiono 9 serwerów oraz 5 urządzeń typu auto-loader taśmowy do sporządzania kopii zapasowych. Zakup urządzeń stworzył warunki do sprawniejszego przetwarzania materiałów cyfrowych w pracy Instytutu. Urządzenia kopii zapasowych zapewniają zabezpieczenie danych przed ich utratą;

- w związku z rekonfiguracją środowiska udostępniającego aplikację portalową i dane katalogów zakupiono licencję aplikacji VMware na 16 socketów. W wyniku rekonfiguracji pozyskane zostały urządzenia, które wraz z zakupionym oprogramowaniem umożliwią wykorzystanie zwolnionych serwerów na potrzeby innych aplikacji i jako serwery zapasowe. Docelowo na serwery mają być przeniesione maszyny aplikacji wykorzystywanych przez Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów, Biuro Lustracyjne, Biuro Edukacji Publicznej oraz Oddziały Instytutu. Urządzenia mają także służyć jako serwery zapasowe dla systemu finansowo-księgowego używanego w Instytucie;

- w 8 oddziałach zakupiono macierze dyskowe i serwery plików;
- zakupiono 2 szafy ognioodporne na nośniki magnetyczne;
- zakupiono 4 samochody osobowe oraz 1 dostawczo-osobowy, które zastąpiły całkowicie wyeksploatowane pojazdy tego samego typu;
- zakupiono sprzęt biurowy i komputerowy.

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

W tym dziale Instytut Pamięci Narodowej realizuje wydatki w ramach rozdziału 75302 – uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne w ramach § 3110 – świadczenia społeczne.

plan – 1740,0 tys. zł

Wykonanie wydatków w dziale 753 wyniosło 1625,0 tys. zł, co stanowi 93,4 proc. planu.

Liczba świadczeniobiorców wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. wyniosła 17 osób, z tego 16 osób otrzymywało uposażenie dla prokuratora w stanie spoczynku, a jedna osoba uposażenie rodzinne.

8.3. *Zatrudnienie*

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. w Instytucie Pamięci Narodowej było zatrudnionych 2238 osób, co przeliczeniu na etaty stanowi 2188,68 etatów, w tym 135 etatów prokuratorских. W pionie śledczym Instytutu było zatrudnionych 108 prokuratorów, natomiast w pionie lustracyjnym – 27 prokuratorów.

Pracownicy Instytutu Pamięci Narodowej posiadają wysokie kwalifikacje. Instytut zatrudnia wielu specjalistów m.in. z zakresu prawa i historii. W pionie archiwalnym zatrudnieni są kustosze, a w pionie edukacyjnym naukowcy i badacze, posiadający stopnie naukowe. Instytut zatrudnia również specjalistów z różnych dziedzin, m.in. zamówień publicznych, informatyki oraz programistów i inspektorów nadzoru budowlanego.

Spośród 2238 pracowników Instytutu 1881 osób posiada wykształcenie wyższe, co stanowi 84 proc. zatrudnionych, w tym 4 osoby posiadają tytuł naukowy profesora, 14 osób tytuł naukowy doktora habilitowanego i 131 osób tytuł naukowy doktora.

Największy odsetek pracowników Instytutu stanowią pracownicy zatrudnieni w ustawowych pionach IPN:

- w pionie udostępniania, tj. w Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów oraz biurach oddziałowych – 884,80 etatów, co stanowi 40,4 proc.;
- w pionie edukacji, tj. w Biurze Edukacji Publicznej oraz biurach oddziałowych – 293,50 etatów, co stanowi 13,40 proc.;
- w pionie lustracyjnym, tj. w Biurze Lustracyjnym oraz w biurach oddziałowych – 215,0 etatów, co stanowi 9,8 proc.;
- w pionie śledczym, tj. w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i w komisjach oddziałowych – 180,75 etatów, co stanowi 8,3 proc.

Łącznie stanowi to 71,9 proc. ogółu zatrudnionych. Pozostali pracownicy wykonują zadania z zakresu inwestycji, zamówień publicznych, BHP, ochrony obiektów, a także obsługi prawnej, informatycznej i finansowo-księgowej.

Stan zatrudnienia w komórkach wykonujących zadania związane z obsługą prawno-administracyjną jest uzależniony od zakresu zadań statutowych IPN.

Zadania z zakresu obsługi prawnej Instytutu wykonują prawnicy zatrudnieni w Biurze Prawnym w Centrali Instytutu oraz w referatach prawno-organizacyjnych w oddziałach IPN. Realizują oni zadania w zakresie obsługi prawnej, legislacyjnej i orzecznictwa Instytutu. Zajmują się opiniowaniem projektów umów zawieranych przez IPN z innymi podmiotami, opiniowaniem przesłanych do IPN projektów ustaw w ramach uzgodnień międzyresortowych, opracowywaniem projektów wewnętrznych aktów prawnych, w tym m. in. zarządzeń prezesa Instytutu, decyzji dyrektora generalnego, decyzji dyrektorów oddziałów i nowelizacji tych aktów.

Pracownicy Wewnętrznej Służby Ochrony wykonują zadania w zakresie ochrony zgromadzonego zasobu archiwalnego, osób i mienia w obiektach Instytutu, konwojowania materiałów archiwalnych i wartości pieniężnych, ochrony danych osobowych i informacji niejawnych. Zajmują się również realizacją przedsięwzięć organizacyjnych i zabezpieczenia technicznego w obiektach Instytutu, realizacją zadań obronnych oraz utrzymaniem systemów zabezpieczeń przeciwpożarowych. Prowadzą także bieżący nadzór nad realizacją przepisów w zakresie ochrony przeciwpożarowej w IPN.

Pracownicy Biura Zamówień Publicznych, Mienia i Inwestycji wykonują czynności związane z planowaniem oraz realizacją zadań z zakresu inwestycji budowlanych oraz zakupów inwestycyjnych, niezbędnych dla zapewnienia właściwych warunków funkcjonowania komórek organizacyjnych IPN. Zakres działalności biura obejmuje również całokształt czynności związanych z przygotowaniem i prowadzeniem procedur zamówień publicznych udzielanych w ramach działalności Instytutu. Do zadań pracowników biura należy także zapewnienie funkcjonowania kolumny transportowej, ewidencjonowanie majątku ruchomego i nieruchomego oraz obsługa umów najmu i użyczenia nieruchomości na potrzeby centrali Instytutu Pamięci;

Biuro Budżetu, Finansów i Kadr zajmuje się obsługą finansowo-kadrową Instytutu. Pracownicy biura opracowują m.in. projekt budżetu Instytutu i prowadzą bieżące sprawy związane z jego realizacją, zajmują się obsługą bankową, kasową, finansową i księgową Instytutu, jak również realizują zadania w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy pracowników Instytutu oraz spraw związanych z ubezpieczeniami społecznymi.

Zadania z zakresu obsługi informatycznej Instytutu wykonują pracownicy Biura Organizacyjnego. Zajmują się oni m.in. administrowaniem aplikacjami informatycznymi, zarządzaniem intranetem IPN, teleinformatycznym systemem do przetwarzania informacji niejawnych, zapewnieniem opieki serwisowej sieci rozległej i sprzętu informatycznego dla sieci lokalnej.

9. Gospodarstwo Pomocnicze IPN–KŚZpNP

Gospodarstwo Pomocnicze Instytutu Pamięci Narodowej, utworzone na podstawie zarządzenia Prezesa IPN nr 7/00 z dnia 30 października 2000 r., świadczyło w okresie sprawozdawczym odpłatne usługi (po kosztach własnych) na rzecz jednostki macierzystej w zakresie:

- gospodarowania nieruchomościami w Warszawie – przy ul. Towarowej, Kłobuckiej, Chłodnej, Hrubieszowskiej, Marszałkowskiej;
- usług remontowych, konserwatorskich, porządkowych i zaopatrzeniowych;
- usług reprograficznych.

Przedmiotem działalności Gospodarstwa Pomocniczego IPN było gospodarowanie nieruchomościami pozostającymi w dyspozycji IPN oraz prowadzenie działalności wydawniczej IPN.

W 2010 r. Gospodarstwo Pomocnicze osiągnęło przychody ze sprzedaży publikacji w wysokości 2706 tys. zł. Sprzedaż publikacji realizowana była przez hurtownie, księgarnie, punkty sprzedaży w oddziałach IPN, a także punkt sprzedaży przy ul. Towarowej 28 oraz ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie. Gospodarstwo prowadziło również sprzedaż wysyłkową publikacji IPN przez księgarnię internetową www.poczytaj.pl oraz bezpośrednio dla potrzeb Instytutu (której kwota wyniosła 1509 tys. zł). Sprzedaż książek dla podmiotów zewnętrznych opiewała na sumę 1197 tys. zł. Gospodarstwo obsługiwało realizację rocznej prenumeraty „Biuletynu IPN”. Zaangażowane było również do obsługi promocji publikacji organizowanych przez IPN oraz targów książek na terenie Polski. W ramach podpisanej umowy z ARS POLONA S.A. Centrala Handlu Zagranicznego realizowana była sprzedaż zagraniczna.

W roku 2010 prowadzono sprzedaż usług reprograficznych dla osób indywidualnych, instytucji naukowych, Instytutu Męczenników i Bohaterów Holokaustu Yad Vashem oraz Muzeum Holokaustu Stanów Zjednoczonych – na kwotę 234 tys. zł. Sprzedaż prowadzona była na podstawie zleceń składanych w czytelnich akt jawnych we wszystkich oddziałach i centrali IPN.

Na podstawie zarządzenia nr 14/10 Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Gospodarstwo Pomocnicze zostało z dniem 1 września 2010 r. postawione w stan likwidacji, która zakończyła się 31 grudnia 2010 r.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym IPN, zadania zlikwidowanego Gospodarstwa przejęło:

- W zakresie utrzymania nieruchomości (w tym utrzymanie porządku), druku i dystrybucji publikacji oraz zaopatrzenia w drobny sprzęt i materiały – Biuro Gospodarcze;
- W zakresie obsługi pracowni reprografii oraz fumigacji – Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów.

W związku z likwidacją Gospodarstwa Pomocniczego Instytutu Pamięci Narodowej do dnia 31 grudnia 2010 r. publikacje IPN znajdujące się w sprzedaży u podmiotów zewnętrznych (w księgarniach oraz hurtowniach) były z nich stopniowo wycofywane, co ograniczyło do nich dostęp. Nieprzejęcie przez Instytut zewnętrznej sieci dystrybucji GP spowoduje, że sprzedaż publikacji na początku 2011 r. odbywać się będzie w punktach sprzedaży centrali Instytutu i jego oddziałach.

Procedury przetargowe dotyczące dystrybucji wydawnictw Instytutu w roku sprawozdawczym nie zostały uruchomione. Rozpoczęto je w roku bieżącym, tj. w 2011, co było niedopatrzeniem związanym z trudnościami, które przeżywał Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w ubiegłym roku.

ANEKS

**do Informacji o działalności
Instytutu Pamięci Narodowej
– Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu**

Spis treści:

Załącznik nr 1: Wydawnictwa	5
Załącznik nr 2: Publikacje pracowników IPN	15
Załącznik nr 3: Wystawy	100
Załącznik nr 4: Konferencje. Sesje naukowe i popularnonaukowe	107
Załącznik nr 5: Spotkania Klubów im. Gen. Stefana Roweckiego „Grota” w roku 2010	114

ZAŁĄCZNIK NR 1: WYDAWNICTWA

Periodyki

„Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”

Miesięcznik popularnonaukowy poświęcony najnowszej historii Polski, zwłaszcza odkłamywaniu dziejów PRL. Zamieszcza rozmowy z badaczami, świadkami wydarzeń, artykuły pracowników IPN i innych historyków, archiwalia (dokumenty i zdjęcia), wspomnienia. Informuje o organizowanych przez Instytut konferencjach, uroczystościach i wystawach, głównych przedsięwzięciach badawczych i edukacyjnych, ważniejszych publikacjach. Od lipca 2006 r. na dodawanych do „Biuletynu” płytach DVD prezentujemy filmy (spektakle) historyczne i dokumentalne. W roku objętym sprawozdaniem ukazało się dziewięć numerów „Biuletynu” (w tym cztery pojedyncze o objętości ok. 124 stron i pięć podwójnych o objętości 208 stron; do wszystkich numerów dołączono tematyczne płyty DVD; do jednego numeru został dołączony osobno oprawiony zeszyt o objętości 48 stron). Nakład wynosi 10 000 egzemplarzy, z czego większość trafia do szkół ponadgimnazjalnych i zainteresowanych gimnazjów jako pomoc dla nauczycieli (historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego czy religii), a także do wybranych instytucji (zwłaszcza związanych ze szkoleniem nauczycieli). „Biuletyn” jest również wysyłany do mediów, bibliotek i osób indywidualnych w kraju i za granicą. W wolnej sprzedaży pismo jest dostępne w księgarniach, w sieci salonów EMPiK i salonach prasowych „Ruch” oraz oczywiście we wszystkich punktach sprzedaży IPN, w tym w Oddziałach i Delegaturach IPN. Po trzech miesiącach od chwili wydania każdy numer „Biuletynu” jest dostępny w formie elektronicznej na stronie internetowej Instytutu.

Numery „Biuletynu” mają zazwyczaj temat przewodni. W okresie sprawozdawczym takimi tematami były:

1. *Podhale* (2010, nr 1–2 [108–109]; dodatek: płyta DVD: Program: *Siła bezsilnych – „Ogień”*; film: *My, ogniowe dzieci*).
2. *Dekada gierkowska* (2010, nr 3 [110]; dodatek: płyta DVD ze spektaklem *Operacja RESZKA*).
3. *Zbrodnia katyńska* (2010, nr 4 [111]; dodatek: płyta DVD z filmem *Zbrodnia bez kary*).
4. *Janusz Kurtyka 1960–2010* (2010, numer specjalny [112–113]; dodatek: płyta DVD z filmem *Janusz Kurtyka*).
5. *Stulecie harcerstwa* (2010, nr 5–6 [114–115]; dodatek: płyta DVD z filmem *Oni szli SZARYMI SZEREGAMI*).
6. *Polacy–Ukraińcy, trudna przeszłość* (2010, nr 7–8 [116–117]; dodatek: płyta DVD z filmem *Było sobie miasteczko*).
7. *Trzydziestolecie Solidarności* (2010, nr 9–10 [118–119]; dodatek: płyta DVD z filmem *Robotnicy '80*).
8. *Polacy i Żydzi* (2010, nr 11 [120]; dwa dodatki: 1. płyta DVD z filmami: *Historia Kowalskich i Sarid*; osobno oprawiony zeszyt: *Niepodległościowcy, Zofia i Stefan Korbońscy*).
9. *Grudzień '70* (2010, nr 12 [121]; dodatek: płyta DVD z filmem *Czarny Czwartek Gdynia '70, Dlaczego?*).

„Pamięć i Sprawiedliwość”

Periodyk prezentuje zarówno wyniki prac badawczych prowadzonych w IPN, jak i ustalenia historyków z innych ośrodków badawczych, w tym z zagranicy. Zamieszczane są w nim rozprawy naukowe, dyskusje redakcyjne, opracowane dokumenty archiwalne, recenzje. W okresie sprawozdawczym ukazały się dwa numery „Pamięci i Sprawiedliwości”: nr 15 poświęcony badaniom nad emigracją i nr 16 poświęcony dziedzictwu NSZZ „Solidarność”.

„Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”, tom 3

Głównym celem periodyku jest prezentowanie zagadnień dotyczących szeroko rozumianej archiwistyki w kontekście funkcjonowania archiwum IPN. Na łamach pisma są poruszane następujące kwestie: kształtowanie i przechowywanie zasobu archiwalnego, jego ewidencjonowanie, metody opracowania, tryb udostępniania oraz budowa informatycznego systemu zarządzania zasobem archiwalnym. Pismo jest podzielone na następujące działy: archiwum, zasób archiwalny, dokumenty, *varia*, recenzje i kronika.

Publikacje książkowe (serie centralne)

Seria „Dokumenty”

1. *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Pomorzu i Kujawach (luty–grudzień 1945)*, red. nauk. B. Binaszewska, P. Rybarczyk, wstęp P. Rybarczyk, wybór i oprac. K. Bartosik, B. Binaszewska, R. Gajos, A. Huniewicz, J. Jaworska, M. Łopatka, P. Rybarczyk, B. Siwiec, IPN, Warszawa-Bydgoszcz-Gdańsk 2010, s. 544+16 (t. 37 serii).

2. *Kryptonim „Gracze”. Służba Bezpieczeństwa wobec Komitetu Obrony Robotników i Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR” 1976–1981*. wybór, wstęp i oprac. Ł. Kamiński, G. Waligóra, IPN, Warszawa 2010, s. 838 (t. 41 serii).

3. Pleskot P., *„Tarcza partii i narodu”. Kontrwywiad Polski Ludowej w latach 1945–1956. Zarys struktury i wybór źródeł*. IPN, Warszawa 2010, s. 424 (t. 42 serii).

4. *Koniec pewnej epoki. Wybory parlamentarne 1989 w województwie szczecińskim w dokumentach*, wstęp, wybór i oprac. A. Kubaj, IPN, Warszawa-Szczecin 2010, s. 488 (t. 43 serii).

5. *Kryptonim „Klan”. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” w Gdańsku*, t. 1: (wrzesień 1980 – wrzesień 1981), IPN, Warszawa-Gdańsk 2010, s. 800 (t. 45 serii).

6. *Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów*. T. II (czerwiec–grudzień 1989), wybór, wstęp i oprac. A. Dudek, IPN, Warszawa 2010, s. 532 (t. 46 serii).

7. *Dokumenty władz NSZZ „Solidarność” 1981–1989*, wstęp, wybór i oprac. J. Ołaszek, IPN, Warszawa 2010, s. 352. (t. 47 serii).

8. *NSZZ „Solidarność” w regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa 1980–1981*, wstęp, wybór i oprac. S. Pilarski, R. Rabiega, IPN, Warszawa-Łódź 2010, s. 1024 (t. 48 serii).

Seria „Monografie”

1. Kozłowski T., *Bunt w bydgoskim areszcie śledczym w 1981 r. Przejaw choroby więziennictwa w schyłkowej epoce PRL*, IPN, Warszawa 2010, s. 288 (t. 60 serii).

2. Michna A., *Siostry zakonne – ofiary zbrodni nacjonalistów ukraińskich na terenie metropolii łwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1939–1947*, IPN, Warszawa 2010, s. 112 (t. 61 serii).

3. Błażejowska J., *Papierowa rewolucja. Z dziejów drugiego obiegu wydawniczego w Polsce 1976–1989/1990*, IPN, Warszawa 2010, s. 312+8 (t. 62 serii).

4. Kister A., *Pretorianie. Polski Samodzielny Batalion Specjalny i Wojska Wewnętrzne 18 X 1943 - 26 III 1945*, IPN, Warszawa 2010, s. 240 (t. 63 serii).

5. Pleskot P., *Intelektualni sąsiedzi. Kontakty historyków polskich ze środowiskiem „Annalis” 1945–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 848 (t. 64 serii).

6. Łukasiewicz S., *Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940–1971*, IPN, Warszawa-Lublin 2010, s. 440+16 (t. 65 serii).

7. Kruszyński M., *Ambasada RP w Moskwie 1921–1939*, IPN, Warszawa 2010, s. 374 (t. 66 serii) (*Najlepszy Debiut Historyczny Roku 2008 im. Władysława Pobóg-Malinowskiego*).

8. Gajownik T., *Tajny front niewypowiedzianej wojny. Działalność wywiadu wojskowego na Litwie w latach 1921–1939*, IPN, Warszawa 2010, s. 400 (t. 68 serii) (*Najlepszy Debiut Historyczny Roku 2008 im. Władysława Pobóg-Malinowskiego*).

9. Ciesielski S., *Gulag. Radzieckie obozy koncentracyjne 1918–1953*, IPN, Warszawa 2010, s. 572 (t. 69 serii).

10. Madej K., *Bezradność lub represja. Władze wobec przestępczości gospodarczej w PRL (1956–1970)*, IPN, Warszawa 2010, s. 310 (t. 70 serii).

Seria „Relacje i wspomnienia”

1. Baruch Elimelech Rak, *Wspomnienia żydowskiego działacza rzemieślniczego*, tłum. i oprac. M. Urynowicz, IPN, ŻIH, Warszawa 2010, s. 218 (t. 14 serii).

Seria „Dziennikarze. Twórcy. Naukowcy”

1. *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego 1945–1990*. red. T. Wolsza, S. Ligarski, IPN, Warszawa 2010, s. 456.

2. *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w.* red. P. Franaszek, IPN, Warszawa 2010, s. 342.

3. *Artyści władzy, władza artystom*. red. A. Chojnowski, S. Ligarski, IPN, Warszawa 2010, s. 228.

4. *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku. Studia*, red. P. Szulc, T. Wolsza, IPN, Szczecin-Warszawa 2010, s. 350.

Seria „Słowniki”

1. *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, IPN, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010, s. 936.

Seria „Konferencje IPN”

1. *Wołyń 1943 – rozliczenie. Materiały pogładowej konferencji naukowej „W 65. rocznicę eksterminacji ludności polskiej na Kresach Wschodnich dokonanej przez nacjonalistów ukraińskich”*, Warszawa 10 lipca 2008, IPN, Warszawa 2010, s. 152 (t. 41 serii).

Seria „Letnia Szkoła Historii Najnowszej”

1. *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009*, seria LSHN, s. 220.

Seria „Biblioteka Biuletynu IPN”

1. Urbaniak Z., *Moja Wielkopolska*, IPN, Warszawa 2010, s. 360 (t. 3 serii).

2. *Niepodległość*, red. M. Gałęzowski, J.M. Ruman, IPN, Warszawa 2010, s. 360 (t. 4 serii).

Seria „Kto ratuje jedno życie...”

1. Madej K., Żuławnik M., *Proboszcz Getta*, IPN, Warszawa 2010, s. 184 (t. 5 serii).

Seria „Polska i Ukraina w latach trzydziestych – czterdziestych XX wieku”

1. *Wielki terror. Operacja polska 1937–1938*, cz. 1, IPN, Warszawa-Kijów 2010, s. 1036 (t. 8 serii).

2. *Wielki terror. Operacja polska 1937–1938*, cz. 2, IPN, Warszawa-Kijów 2010, s. 946 (t. 8 serii).

Seria „Pakiety edukacyjne”

1. *Zbrodnia Katyńska*, Kraków-Warszawa 2010.

2. *Grudzień '70. Materiały edukacyjne*, Warszawa 2010.

Poza seriami

Albumy

1. Błażek P., *Ryszard Siwiec 1909–1968*, IPN, Warszawa 2010, s. 224.

2. Ciołek E., *Solidarność sierpień 1980–sierpień 1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 312.
3. *Gdy rozum śpi... rysunki Andrzeja Krauzego 1970–1989*. IPN, Warszawa 2010, s. 192.
4. *Kolory wojny. Obłężenie Warszawy w barwnej fotografii Juliana Bryana*, IPN, Karta, Warszawa 2010, s. 160.
5. Kurtyka J., Pawłowicz J., *General Leopold Okulicki 1898–1946*, IPN, Warszawa 2010, s. 472.
6. Lesiakowski K., Perzyna P., Toborek T., *Jarocin w obiektywie bezpieki*. IPN, Warszawa 2010, s. 212, dodruk.
7. *Międzyszkolny Komitet Oporu*, red. B. Sokołowska-Pabjan, M. Drozda, W. Krasa, IPN, Warszawa 2010, s. 120.
8. *Migawki z przeszłości. Opowieści świadków historii*, IPN, Warszawa 2010, s. 260.
9. *Obłężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana*, IPN, Warszawa 2010, s. 222.
10. *Stefan Korboński 1901–1989*, red. M. Ptasieńska-Wójcik, IPN, Warszawa 2010, s. 320, wydanie drugie poprawione.
11. *Szyfr Lebensteina. Polska w XX wieku. Śladami rysunków Jana Lebensteina*, IPN, Warszawa 2010, s. 176.
12. *The Lebenstein code. Poland during the twentieth century along the traces of drawings by Jan Lebenstein*, IPN, Warszawa 2010, s. 184.
13. *Żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w fotografiach por. Wiesława Szpakowicza*, oprac. A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, IPN, Warszawa 2010, s. 272.

Varia

1. *...A akta zniszczyć. Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy*. BUiAD IPN, Warszawa 2010, s. 104.
2. Chojnacki P., *Ur. -'68. Notatki z ulic Krakowa 1988–89*, IPN, Warszawa 2010, s. 272.
3. *Czekiści. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego 1944–1989*, red. Ł. Kamiński, K. Persak, IPN, Warszawa 2010, s. 636+8.
4. Dziurok A., Gałęzowski M., Kamiński Ł., Musiał F., *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 512.
5. Gałęzowski M., *Na wzór Berka Joselewicza. Żołnierze i oficerowie pochodzenia żydowskiego w Legionach Polskich*, IPN, Warszawa 2010, s. 800.
6. Kalbarczyk S., *Zbrodnia Katyńska 1940. Kilka pytań i odpowiedzi*. opracowanie tyflograficzne, IPN, Warszawa 2010.
7. Kopka B., *Das KZ Warschau. Geschichte und Nachwirkungen*, IPN, Warszawa 2010, s. 352.
8. *Krajowa Komisja Porozumiewawcza NSZZ Solidarność. Posiedzenie 8–10 sierpnia 1981*, wstęp i oprac. J. Olaszek, IPN, Stowarzyszenie Archiwum Solidarności, Warszawa 2010, s. 230.
9. *Kronika. 10 lat IPN*. red. D. Koczwańska-Kalita, IPN, Warszawa 2010, s. 416.
10. *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, wstęp J. Żaryn, red. nauk. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, IPN, Warszawa 2010, s. 344.
11. *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. P. Franaszek, IPN, Warszawa 2010, s. 424.
12. *Niepiękny wiek XX*. komitet red. B. Brzostek, J. Eisler, D. Jarosz, K. Kosiński, T. Wolsza, IPN, IHP, Warszawa 2010, s. 704.
13. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 2, *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, IPN, Warszawa 2010, s. 660.
14. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 4, *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, IPN, Warszawa 2010, s. 696.
15. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 3, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, IPN, Warszawa 2010, s. 912.
16. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 5, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, IPN, Warszawa 2010, s. 944.

17. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 6, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Wali-góra, IPN, Warszawa 2010, s. 1000.
18. *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 7, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Wali-góra, IPN, Warszawa 2010, s. 576.
19. *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, IPN, Warszawa 2010, s. 284+8.
20. *Ofiary imperium. Imperia jako ofiary. 44 spojrzenia*, red. A. Nowak, IPN, Warszawa 2010.
21. *Solidarność*, IPN, Warszawa 2010, s. 72.
22. *Solidarność* (wersja japońska), IPN, Warszawa 2010, s. 72.
23. *Solidarność. History of the „Solidarity” 1980–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 72.
24. *Solidarność. История „Солидарности” 1980–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 72.
25. *Solidarność. Die Geschichte der „Solidarność” 1980–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 72.
26. *Solidarność. L’histoire de la „Solidarité” 1980–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 72.
27. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa (1945–1966)*, t. 1, *Działalność w latach 1945–1947*, wstęp J. Gmitruk, wybór dokumentów: W. Bagiński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagiński, P. Byszewski, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, J. Mysiakow-ska-Muszyńska, IPN, Warszawa 2010, s. 836.
28. Stola D., *Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949–1989*, IPN, PAN ISP, Warszawa 2010, s. 536.
29. Terlecki R., *„Solidarność”. Dekada nadziei 1980–1989*, IPN, Warszawa 2010, s. 168.
30. *Zbrodnia katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, IPN, Warszawa 2010, s. 252.
31. *Żeby Polska była polska. Antologia publicystyki konspiracyjnej podziemia narodowego 1939–1950*, wstęp, wybór i oprac. M.J. Chodkiewicz, W.J. Muszyński, IPN, Warszawa 2010, s. 1080.

Informatory i katalogi wystaw

1. *X lat Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku. Informator 2000–2010*, IPN, Białystok 2010, s. 364.
2. *Europejska Sieć Instytucji Archiwalnych zajmujących się Aktami Tajnych Służb. Dokumenty omawiające ich podstawy prawne, struktury i działania*. IPN, Warszawa 2010, s. 84.
3. *Fenomen „Solidarność”. Migawki z dziejów Polski 1980–1981*, IPN, Warszawa 2010, s. 64.
4. *Guide to the Institute of National Remembrance*. IPN, Warszawa 2010, s. 64.
5. *Katalog publikacji 2009–2010 Instytutu Pamięci Narodowej*, IPN, Warszawa 2010, s. 84.
6. *Katalog publikacji 2009–2010 Instytutu Pamięci Narodowej*, IPN, Warszawa 2010, s. 108.
7. *Katalog publikacji i wystaw Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach 2000–2010*, IPN, Katowice 2010, s. 32.
8. *Karnawał „Solidarność” w Gorzowie Wielkopolskim 1980–1981*, IPN, Szczecin 2010, ss. 22 (katalog wystawy).
9. *Koszaliński karnawał „Solidarność” 1980–1981*, IPN, Szczecin 2010, s. 22 (katalog wystawy).
10. *Na zakrętach historii. Robotnicy Łodzi 1945–1981*, IPN, Łódź 2010, s. 32 (katalog wystawy).
11. *Oferta edukacyjna Biura Edukacji Publicznej*, IPN, Warszawa 2010, s. 24.
12. *Oferta edukacyjna 2010*. IPN, Rzeszów 2010, s. 64.
13. *Przewodnik po Instytucie Pamięci Narodowej*, IPN, Warszawa 2010, s. 64.
14. *Szczeciński sierpień 1980*, IPN, Szczecin 2010, s. 32 (katalog wystawy).
15. *Zagrabione dziedzictwo, utracona pamięć. Losy ziemian małopolskich*, IPN, Kraków 2010, s. 52 (katalog wystawy).
16. *Zbrodnia Katyńska. Wielkopolanie w dołach śmierci Katynia, Charkowa i Miednoje*, IPN, Poznań 2010, s. 40 (katalog wystawy).
17. *Z archiwum kieleckiego IPN*. IPN, Kielce 2010, s. 36 (katalog wystawy).

Wydawnictwa multimedialne i okolicznościowe:

1. *1940–2010 Katyń*. IPN, Białystok 2010, s. 48 + DVD (wydawnictwo okolicznościowe).
2. *Bitwa pod Ogólami 8 lipca 1945 r.* (mapa).
3. *Deportacje obywateli polskich do ZSRS w latach 1940–1941*, IPN, Białystok 2010, s. 48 + DVD (wydawnictwo multimedialne).
4. *Oblawa augustowska lipiec 1945 r.* IPN, Białystok 2010, s. 96 + DVD (wydawnictwo okolicznościowe).
5. *Z archiwum IPN*, IPN, Warszawa-Lublin 2010, 10 płyt DVD.

Inne

1. *800 lat historii Oławy. Studia i materiały z konferencji naukowej zorganizowanej w Oławie 12-13 marca 2009 r.*, red. T. Gałwiazek, IPN, Wrocław 2010, s. 312.
2. *A kto chce być wolny*. red. F. Musiał, J. Szarek, IPN, Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 2010, s. 192 (t. 13 serii „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”).
3. *Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem katolickim w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, wstęp A. Paczoska-Hauke, wybór i oprac. T. Chinciński, A. Paczoska-Hauke, IPN, Bydgoszcz-Gdańsk 2010, s. 456+12.
4. *Aparat bezpieczeństwa w województwie gdańskim w latach 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych. Informator*, wstęp i oprac. M. Węgliński, IPN, Gdańsk 2010, s. 412+18.
5. Bielak M., Pawłowicz J., *Znane–nieznane Mazowsze niepokornych. Prasa niezależna na Mazowszu 1976–1989*, t. II, IPN, Warszawa 2010, s. 96 (seria Rok Kultury Niezależnej).
6. Brzeziński P., Chrzanowski R., Nadarzyńska-Piszczewiat A., *Zbrodnia bez kary. Grudzień 1970 w Gdyni. Przebieg wydarzeń, represje, walka o prawdę*, Verbi Causa Oficyna wydawnicza, IPN, Gdynia 2010, s. 448.
7. *Budujemy socjalizm*. Materiały pokonferencyjne, red. R. Klimentowski, S. Ligarski, IPN, Wrocław 2010, s. 216.
8. Chajko G., *Arcybiskup Bolesław Twardowski (1864–1944). Metropolita lwowski obrządku łacińskiego*, IPN, Rzeszów 2010, s. 528.
9. Chełstowski A., *Garść wspomnień z życia żołnierza-włóczęgi*, wstęp i oprac. J. Kirszak, zakończenie P. Chełstowski, IPN, Wrocław 2010, s. 176.
10. Churska K., Maniewska K., Osiński K., „Zwycięska dekada”. *Region Bydgoski NSZZ „Solidarność” w ikonografii (1980–1990)*, IPN, Bydgoszcz 2010, s. 212.
11. *Cichociemni z „Osipy”. Dzieje cichociemnych zrzuconych do Polski w nocy 1/2 IX 1942 r. w grupie o kryptonimie „Smallpox”*, scenariusz W. Birek, rysunki M. Birek, IPN, Rzeszów 2010, s. 68 (komiks).
12. Ciupa R., Rosenbaum S., *Tarnogórska Solidarność 1980–1981*, IPN, Katowice 2010, s. 96.
13. *Czerwona zaraza*. red. F. Musiał, J. Szarek, IPN, Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 2010, s. 194 (t. 14 serii „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”).
14. Czuma B., *Łódzka „Solidarność” 1980–1981. Zapis zdarzeń*, IPN, Łódź 2010, s. 456.
15. Flis S., Kazański A., *Sierpień 1980 roku w Gdyni*, IPN, Gdynia 2010, s. 44.
16. Fornal P., *Konspiracja akowska i poakowska w powiecie brzozowskim (1939–1949). Geneza, struktura, działalność i likwidacja*, IPN, Rzeszów 2010, s. 768.
17. Golik D., *Obszar opanowany przez „leśnych”. Działania partyzanckie oraz represje aparatu bezpieczeństwa na terenie Ochotnicy w latach 1945–1956*, IPN, AKADE, Kraków 2010, s. 256.
18. Hałagida I., *NSZZ „Solidarność” regionu śląskiego (1980–1990), t. 1, Szkice do monografii*, IPN, Gdynia 2010, s. 148.
19. Hytrek-Hryciuk J., „Rosjanie nadchodzą!” *Ludność niemiecka a żołnierze Armii Radzieckiej (Czerwonej) na Dolnym Śląsku w latach 1945-1948*, IPN, Wrocław 2010, s. 264.
20. *Instrukcje pracy kontrwywiadowczej Wojskowej Służby Wewnętrznej wraz z instrukcjami prowadzenia dokumentacji i ewidencji (1957–1990)*. oprac., słownik i wstęp B. Kapuściak, Kraków 2010, s. 528.

21. *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945–1989)*. wybór, wstęp i oprac. M. Komaniecka, Kraków 2010, s. 616.
22. „*Intelektualiści polscy milczą zupełnie*” *Grudzień 1970 – styczeń 1971 w Szczecinie*, red. S. Ligarski, IPN, Szczecin 2010, s. 86.
23. *Internowali w Uhercach II (16 sierpnia – 23 grudnia 1982 r.)*, zebrali i oprac. A. Perlak, M. Perlak, IPN, Wrocław 2010, s. 560+8.
24. „*Jak ci się uda uratować, pamiętaj*”. *Relacje „Sprawiedliwych” i o „Sprawiedliwych” z województwa zachodniopomorskiego*, wstęp i oprac. P. Knap, IPN, Szczecin 2010, s. 220.
25. *Jerzy Korolkiewicz 1948–1995*, IPN, Białystok 2010, s. 72.
26. Jończyk M., *Zbrodnia Katyńska na mieszkańcach Kielecczyzny. W 70. rocznicę ludobójstwa. Album dokumentacyjny*, IPN, Kielce 2010, s. 204.
27. Kaczmarek K., *Studia i szkice z dziejów obozu narodowego*, IPN, Rzeszów 2010, s. 406.
28. Kaczmarek K., Tomasiak P., *Adam Doboszyński 1904–1949*, IPN, Rzeszów 2010, s. 248.
29. Klementowski R., *W cieniu sudeckiego uranu. Kopalnictwo uranu w Polsce w latach 1948–1973*, IPN, Wrocław 2010, s. 376.
30. *Korfanty*. rysunki K. Wyrzykowski, scenariusz S. Zajączkowski, Ars Cameralis Silesiae Superiors, przy współpracy IPN, Katowice 2010, s. 52.
31. Kostium J., *Czy tak być musiało? Wspomnienia z zesłania do Kazachstanu i służby w 2. Korpusie (1939–1947)*, IPN, Rzeszów 2010, s. 264.
32. *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterem a agenturą*. Studia i materiały, t. 3, red. ks. J. Szczepaniak, M. Lasota, IPN, WHiDK Uniwersytetu Papieskiego, Kraków 2010, s. 524
33. Kowalczyk E., *Działalność Związków Patriotów Polskich na Wileńszczyźnie 1944–1946*, IPN, Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2010, s. 384 (seria Dopalenie Kresów).
34. Krajewski K., Łabuszewski T., Niwiński P., *Brygady „Łupaczki” 5 i 6 Wileńska Brygada AK w fotografii 1943–1952*, IPN, Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2010, s. 384 (seria Dopalenie Kresów).
35. Krasucki E., *Przesilenie. Szczecińskie społeczeństwo i władza w styczniu i lutym 1971 r. Obraz źródłowy*, IPN, Szczecin 2010, s. 744.
36. Krzysztofiński M., *Komuniści na Rzeszowszczyźnie 1918–1944/1945*, IPN, Rzeszów 2010, s. 432.
37. *Księgi więzienia na Zamku w Lublinie 1944–1954*. t. 2 *Księga główna więźniów śledczych 8 XII 1944–22 II 1945*, red. i oprac. A.T. Filipek, M. Krzysztofik, IPN, Lublin 2010, s. 232.
38. *Którzy bezprawiu mówią nie... „Solidarność” Regionu Podbeskidzie 1980-1989 w relacjach świadków i uczestników*, zebrali i oprac. A. Kasprzykowski, IPN, Bielsko-Biała 2010, s. 164.
39. *Lepiej za Polskę dziś umierać*. red. F. Musiał, J. Szarek, IPN, Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 2010, s. 192 (15. tom serii „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”).
40. *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, red. J. Żelasko, IPN, SNAP, Łódź 2010, s. 170.
41. Maciejowska A., *Przerwane życiorysy – Oblawa augustowska, lipiec 1945 r.*, IPN, Białystok 2010, s. 522 +DVD.
42. *Marcin Antonowicz 1966–1985*, IPN, Olsztyn 2010, s. 126.
43. Marczuk S., *Przywódca białostockiej Solidarności w wypowiedziach i dokumentach z lat 1980–1989*, IPN, Białystok 2010, s. 96 + DVD.
44. Marek Ł., ks. Trąba M., *Przypadek ks. Brunona Magota. Studium źródłoznawcze dokumentacji kościelnej i akt aparatu bezpieczeństwa*, IPN, Katowice 2010, ss. 414.
45. Markiewicz M., *Kolektywizacja wsi w województwie białostockim 1948–1956*, IPN, Białystok 2010, s. 480.
46. *Marzec '68 w Łodzi*, red. S.M. Nowinowski, współpraca A. Czyżewski, M. Zapolska-Downar, P. Spodenkiewicz, M. Przybysz, G. Nawrot, IPN, Łódź 2010, s. 752.

47. *Myśli na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, IPN, Katowice 2010, s. 430 (seria „Dziennikarze. Twórcy. Naukowcy”).
48. *Nadzorować, interweniować, karać. Nazistowski obóz władzy wobec Kościoła katolickiego w Zabrze (1934–1944). Wybór dokumentów*, oprac. S. Rosenbaum, M. Węcki, IPN, Katowice 2010, s. 414.
49. Nawrocki K., *Zarys historii NSZZ „Solidarność” regionu elbląskiego (1980–1989)*, IPN, Gdańsk 2010, s. 196.
50. *Niezależne Zrzeszenie Studentów 1980–1989. Obrazy, koncepcja, wybór i oprac.* J. Dutka, M. Zakrzewski, teksty wprowadzające J. Szarek, IPN, Kraków 2010, s. 448.
51. *Oblawa augustowska, lipiec 1945 r. Wybór źródeł*, red. J.J. Milewski, A. Dyżewska, IPN, Białystok 2010, s. 384.
52. *Ocalić od zapomnienia. Wspomnienia sybiraków*, wstęp i wybór B. Zgoła, oprac. S. Ligarski, IPN, Szczecin 2010, s. 72.
53. Osiński K., *Zarys historii NSZZ „Solidarność” regionu bydgoskiego (1980–1990)*, IPN, Gdańsk 2010, s. 288.
54. *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, IPN, Szczecin 2010, s. 240 (z serii „Rok Kultury Niezależnej”).
55. *Plastyka niezależna 1976–1989*, IPN, Poznań 2010, s. 56 (z serii „Rok Kultury Niezależnej”).
56. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, IPN, Szczecin 2010, s. 290.
57. *Polska Partia Socjalistyczna. Dlaczego się nie udało? Szkice – polemiki - wspomnienia.*, red. R. Spałek, IPN, Warszawa 2010, s. 478.
58. *Postulaty sierpniowe*, koncepcja i oprac. wystawy oraz katalogu S. Krzyżanowska, T. Przedpełski, W. Trębacz, IPN, Wrocław 2010, s. 28.
59. *„Przewodnia siła Narodu”. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, IPN, Katowice 2010, s. 240.
60. Ptaszyński R., *Wojskowy Sąd Rejonowy i Wojskowa Prokuratura Rejonowa w Szczecinie w latach 1946–1955*, IPN, Szczecin 2010, s. 338.
61. *Reaktywowanie duszpasterstwa w diecezji żytomierskiej i kamienieckiej*, wybór, wstęp i oprac. M. Dębowska, IPN, Rzeszów 2010, s. 280.
62. *Represje aparatu komunistycznego wobec PSL na Rzeszowszczyźnie w latach 1945–1949*, wybór, wstęp i oprac. B. Wójcik, IPN, Rzeszów 2010, s. 364.
63. *Rzeczpospolita utracona. Nastęstwa nazizmu i komunizmu na ziemiach polskich*, red. J. Eisler, K. Rokicki, IPN, Warszawa 2010, s. 304.
64. *Salezjańska szkoła mechaniczna w Łodzi (1922–1962). Organizacja, funkcjonowanie, represje, likwidacja. Wybór źródeł*, wstęp, wybór i oprac. K. Kolasa, J. Wąsowicz SDB, IPN, Wydawnictwo Salezjańskie, Łódź 2010, s. 492.
65. Sikora M., Bortnik-Dźwierzynska M., *Akation Saybusch. Wysiedlenie mieszkańców Żywiecczyzny przez okupanta niemieckiego 1940–1941*, IPN, Katowice 2010, s. 152.
66. Sikora M., *Niszczyć, by tworzyć. Germanizacja Żywiecczyzny przez narodowosocjalistyczne Niemcy 1939–1944/45*, IPN, Katowice 2010, s. 720.
67. Skubisz P., *Wojska Pogranicza ZSRS na odcinku z Polską w świetle materiałów wywiadu II Rzeczypospolitej (1921–1939)*, IPN, Szczecin 2010, s. 168.
68. Spodenkiewicz P., *Ksiądz Stefan Miecznikowski, jezuita i harcerz*, IPN, Łódź 2010, s. 208.
69. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa*, t. 2, *Działalność w latach 1947–1958*, wybór dokumentów W. Bagiński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagiński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, B. Kopka, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, IPN, Warszawa-Łódź 2010, s. 990.

70. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa*, t. 3, *Działalność w latach 1959–1966*. wybór dokumentów W. Bagiński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagiński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, B. Kopka, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, IPN, Warszawa-Łódź 2010, s. 864.
71. Syrnik J., *Urząd Bezpieczeństwa w Wołowie (1945-1956)*, IPN, Wrocław 2010, s. 147.
72. *Szczeciński Grudzień '70 w dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, red. T. Błaszak, M. Dźwiagała, T. Kenar, IPN, Szczecin 2010, s. 308.
73. Szopa P., *Zbrodnia Katyńska 1940. Pamięci mieszkańców powiatu strzyżowskiego zamordowanych przez Sowieców w Katyniu, Charkowie i Twerze (Kalininie)*, IPN, Rzeszów 2010, s. 168 (album).
74. Śmietanka-Kruszelnicki R., „*Solidarność*”, *opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1980-1989*, IPN, Kielce 2010, s. 56.
75. Tarasewicz M., *Sto pytań naraz. Wiersze wybrane*, wybór, wstęp, oprac. B. Maj, (t. 2 serii „Poeci zapomniani”), Kraków 2010, s. 528.
76. Toborek T., *Niezależna muzyka rokowa*, IPN, Łódź 2010, s. 290 (t. 1 serii „Rok Kultury Niezależnej”).
77. *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim. Informator personalny*, oprac. K. Churska, T. Grab, A. Paczoska-Hauke, W. Ptak, R. Rabant, M. Szymaniak, IPN, Bydgoszcz-Gdańsk 2010, s. 542.
78. *Twarze dolnośląskiej bezpieki. Obsada kierowniczych stanowisk Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, IPN, Wrocław 2010, s. 348.
79. *Tyś jest kapłanem na wzór... Ks. Jerzy Popiełuszko w Bytomiu 8 X 1984 r.*, red. A. Sznajder, Katowice 2010, s. 136.
80. *UB a młodzieżowe organizacje antykomunistyczne w latach 1945–1954 na Górnym Śląsku i Podbeskidziu. Metody operacyjne aparatu bezpieczeństwa w świetle dokumentów*, wstęp A. Badura, G. Musiał, wybór i oprac. A. Badura, L. Malczak, G. Musiał, D. Salbert, IPN, Katowice 2010, s. 416.
81. *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, IPN, Katowice 2010, s. 404.
82. *W godzinie próby. Żołnierze podziemia niepodległościowego w Białostockiem po 1944 roku i ich losy*, wybór, wstęp, i oprac. A. Chmielowska, J. Drozdowska, J. Gogolewska, IPN, Białystok 2010, s. 304.
83. *Warszawa – miasto w opresji*, red. K. Krajewski, M. Pietrzak-Merta, IPN, Warszawa 2010, s. 744 + 24 (t. 1 serii „Warszawa nie?pokonana”).
84. *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. R. Kościański, R. Leśkiewicz, IPN, Poznań-Warszawa 2010, s. 206.
85. *Wincenty Witos 1874–1945*, tekst i dobór il. T. Bereza, M. Bukała, M. Kalisz, IPN, Rzeszów 2010, s. 416.
86. *Władza wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1970–1980*, red. K. Białecki, IPN, Poznań 2010, s. 274.
87. *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939–1989*, red. B. Tracz, IPN, Muzeum w Gliwicach, Katowice-Gliwice 2010, s. 340.
88. *Wokół „mniejszego zła”. Stan wojenny w Polsce. Materiały pokonferencyjne*, red. P. Piotrowski, IPN, Wrocław 2010, s. 304.
89. *Wybory do sejmu z 19 stycznia 1947 roku w województwie poznańskim. Wybór źródeł*, wstęp P. Orzechowski, wybór i oprac. A. Chmielewska-Metka, P. Drzymała, W. Makuch, P. Orzechowski, A. Piotrowski, IPN, Poznań 2010, ss. 602.
90. *Wyniszczyć – Wypędzić – Wynarodowić. Szkice z dziejów okupacji niemieckiej na Kaszubach i Kociewiu (1939–1945)*, red. G. Berendt, IPN, Gdańsk 2010, s. 200.

91. Wyrzykowski K., Zajączkowski S., *Wyzwolenie? 1945*, IPN, Rzeszów 2010, s. 82 (komiks).
92. *Zeszyty Historyczne WiN-u* nr 32–33, *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*. IPN, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, Rok XIX, grudzień 2010 r., IPN, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, s. 872.
93. *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą*, red. F. Musiał, J. Szarek, IPN, Ośrodek Myśli Politycznej, Kraków 2010, s. 140 (t. 16 serii „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”).

ZAŁĄCZNIK NR 2: PUBLIKACJE PRACOWNIKÓW IPN

Publikacje naukowe

1. *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2010 („Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13).
2. A. Chełstowski, *Garść wspomnień z życia żołnierza-włóczęgi*, wstęp i oprac. J. Kirszak, zakończenie P. Chełstowski, Wrocław 2010.
3. *Adam Doboszyński 1904–1949*, wstęp, wybór zdjęć i oprac. K. Kaczmarski, P. Tomasiak, Rzeszów 2010.
4. Adamus A.M., [rec.], Z. Wóycicka, *Przerwana żałoba. Polskie spory wokół pamięci nazi-stowskich obozów koncentracyjnych i zagłady 1944–1950*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 1.
5. Andrzejewski M., Berendt G., *Gdańsk – miejsce rozpoczęcia II wojny światowej [w:] Od wojny do wolności. Wybuch i konsekwencje II wojny światowej 1939–1989*, red. M. Andrzejewski, G. Berendt, T. Chinciński, A. Trzeciak, Gdańsk-Warszawa 2010.
6. *Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem katolickim w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, red. T. Chinciński, A. Paczoska-Hauke, Bydgoszcz 2010.
7. *Aparat Bezpieczeństwa w województwie gdańskim w latach 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych. Informator*, opr. M. Węgliński, Gdańsk 2010, t. 5.
8. Badura A., Musiał G., *Wstęp [w:] UB a młodzieżowe organizacje antykomunistyczne w latach 1945–1954 na Górnym Śląsku i Podbeskidziu. Metody operacyjne aparatu bezpieczeństwa w świetle dokumentów*, wybór i oprac. A. Badura, L. Malczak, G. Musiał, D. Salbert, Katowice 2010.
9. Bagieński W., *O wywiadzie inaczej i polemicznie. Uwagi na temat pracy Zbigniewa Siemiątkowskiego „Wywiad a władza. Wywiad cywilny w systemie sprawowania władzy politycznej PRL”*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 3.
10. Bagieński W., *Przyczynek do historii emigracyjnej prasy „prokrajowej” [w:] Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego 1945–1990*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.
11. Balbus T., „*Nie chcemy osiemnastej republiki!*”. *Odwetowa akcja oddziału Wiktora Wójcika w Czastarach (19 II 1946 r.)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
12. Balbus T., *Edward Baszniak (1898–1956) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010. –1956. *Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
13. Balbus T., *Franciszek Borocho (1898–1965) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010. –1956. *Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
14. Balbus T., *Henryk Trojanowski (1923–2006) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
15. Balbus T., *Kazimierz Tumidajski (1925–1991) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
16. Balbus T., *Marian Sikorski (1925–1949) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
17. Balbus T., *Michał Mlejnek (1907–?) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
18. Balbus T., *Mieczysław Koziara (1922–1985) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
19. Balbus T., *Romuald Baczyński (1893–1964) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
20. Balbus T., *Stanisław Stachowicz (1914–1981) [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

21. Balbus T., *Tadeusz Jurkiewicz (1913–1971)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
22. Barczykowski G., Przybyłka Ł., *Projekt ewidencji elektronicznej ksiąg i skorowidzów więziennych okresu stalinowskiego w zasobie archiwum oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
23. Bechta M., „Profesorowi Arkadiuszowi Kołodziejczykowi i doktorowi Wiesławowi Charczukowi o sztuce prowadzenia sporów słów kilka”, „*Niepodległość i Pamięć*” 2010, nr 31.
24. Bechta M., *Czapski Karol (1915–1988)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
25. Bechta M., *Leon Klencner (1900–1986)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
26. Bechta M., *Marian Krasuski (1916–1999)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
27. Bechta M., *Szczepan Piszczek (1903–1964)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
28. Bednarek J., [rec.] Mirosław Surdej, *Oddział partyzancki Wojciecha Lisa 1941–1948*, Rzeszów-Mielec 2009, „*Rocznik Mielecki*” 2009–2010, t. XII–XIII.
29. Bednarek J., biogramy *Józefa Kubiaka (1912–1946)* i *Józefa Ślęzaka (1925–1955)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
30. Bednarek J., Ossowski A., *Kazimierz Skalski (1924–1948)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
31. Bednarek J., *Stanisław Przybylak „Marianna”* [w:] *Ostatni komendanci, ostatni żołnierze*, red. G. Kuczyński i in., Warszawa 2010.
32. Berendt G., *Gdańska prasa niemiecka wobec odrodzenia państwa polskiego* [w:] *Druza Rzeczpospolita z morzem w tle*, red. A. Drzewiecki, E. Koko, Gdańsk-Gdynia 2010.
33. Berendt G., *Obywatel Jidyszlandu* [rec. J. Nalewajko-Kulikow, *Obywatel Jidyszlandu. Rzecz o żydowskich komunistach w Polsce*, Warszawa 2009], „*Midrasz*” 2010, nr 1.
34. Berendt G., *Polacy i Żydzi w 1956 r. oczami Samuela Majzelsa*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 11.
35. Berendt G., *Polscy Żydzi wobec komunizmu przed Zagładą*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 11.
36. Berendt G., *Uniwersytet Żydowski w Gdańsku — projekt niezrealizowany* [w:] *Polska i sąsiedzi. Studia z dziejów kultury, gospodarki i myśli politycznej*, red. M. Hejger, W. Skóra, Pruszcz Gdański-Słupsk 2010.
37. Berendt G., *Wykolejeni*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 11.
38. Berendt G., *Żydzi w Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie* [w:] *Wyniszczyć, wypędzić, wynarodowić. Szkice do dziejów okupacji niemieckiej na Kaszubach i Kociewiu (1939–1945)*, red. G. Berendt, Gdańsk 2010.
39. Bereza T., *Straty ludności polskiej w wyniku zbrodni ludobójstwa dokonanych w latach czterdziestych XX wieku przez nacjonalistów ukraińskich. Program Biura Edukacji Publicznej IPN „Osobowy wykaz ofiar konfliktu ukraińsko-polskiego 1939-1948 (koreferat)* [w:] *Wołyń 1943 – rozliczenie. Materiały przeglądowej konferencji naukowej „W 65. Rocznice eksterminacji ludności polskiej na Kresach Wschodnich dokonanej przez nacjonalistów ukraińskich, Warszawa 10 lipca 2008*, Warszawa 2010.
40. Bereza T., *Sowieci – Ukraińcy – Polacy. Rejon sieniawski 1939–1941*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 7–8.
41. Bereza T., *Cencora Józef (1908-1972)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

42. Bębniak G., *Gdzie rozpuętała się wojna? Sprzeczności i kontrowersje* [w:] *Od Westerplatte do Norymbergi. II wojna światowa we współczesnej historiografii, muzealnictwie i edukacji*, Warszawa-Sztutowo 2010.
43. Bębniak G., *Opór, współpraca, symbioza. Dylematy zwierzchników Kościołów protestanckich w Polsce południowej wobec władz komunistycznych* [w:] *Władze Polski ludowej a mniejszościowe związki wyznaniowe*, red. T.J. Zieliński, Warszawa 2010.
44. Bębniak G., „Kowalski i towarzysze”. *Epizod z dziejów niemieckiej dywersji w sierpniu i wrześniu 1939 roku*, „Szkice Archiwalno-Historyczne” 2010, nr 6.
45. Bębniak G., *Ernst Ebbinghaus – od górnika do freikorzysty* [w:] *Tradycje i dziedzictwo górnicze na obszarze Katowic z perspektywy XXI wieku*, red. A. Barciak, Katowice 2010.
46. Bębniak G., *Członkowie niemieckich grup dywersyjnych z Gliwic i ziemi gliwickiej i ich działania w 1939 r.* [w:] *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939-1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.
47. Bębniak G., *Doktor Friedrich wychodzi z cienia*, „Kronika Katowic” tom XI, Katowice 2010.
48. Bębniak G., *Reakcje ludności cywilnej województwa śląskiego na wkroczenie wojsk niemieckich we wrześniu 1939 roku – próba analizy* [w:] *Ślązacy w oczach własnych i obcych*, red. A. Barciak, Katowice-Zabrze 2010.
49. Bębniak G., *Między Loben a Saybusch – problem zmiany nazw miejscowych na „wschodnim Górnym Śląsku” oraz innych ziemiach wcielonych do rejencji opolskiej i katowickiej w latach 1939-1945* [w:] *Nazwa – dokumentem przeszłości regionu. Z problematyki onomastyki śląskiej*, red. J. Nowosielska-Sobel, Wrocław 2010.
50. Bębniak G., *Emil Ruśniok* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Warszawa 2010.
51. Białecki K., Jankowiak S., *Le soulèvement de Poznań de juin 1956* [w:] *1956, une date européenne*, red. G. Mink, M. Lazar, M. Sielski, Paris 2010.
52. Białecki K., *Kościół pod okupacją* [w:] *Polska–Niemcy. Wojna i pamięć/Deutschland, Polen und der Zweite Weltkrieg. Geschichte und Erinnerung*, red. J. Kochanowski, B. Kosmala, Warszawa-Potsdam 2009.
53. Białecki K., *Podstawowe założenia polityki wyznaniowej władz PRL wobec mniejszościowych wspólnot religijnych* [w:] *Władze Polski Ludowej a mniejszościowe związki wyznaniowe*, red. T. Zieliński, Warszawa-Katowice 2010.
54. Białecki K., *Reakcje władz na konflikt w Kotłowie i powstanie parafii polskokatolickiej* [w:] *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1970–1980*, red. K. Białecki, Poznań 2010.
55. Bielak M., Krajewski K., *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
56. Bielawny K., *Kościół ewangelicko-augsburski na Warmii i Mazurach po II wojnie światowej w spojrzeniu historyczno-ekumenicznym*, Olsztyn 2008, Rec: D. Krysiak, „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 2010, nr 1.
57. Bielaszko M., *Bohdan Pilarski* [w:] B. Pilarski, *Szkice muzyczne*, Warszawa 2010.
58. Bielaszko M., *Rola prasy w kształtowaniu się środowisk katolickich w latach 1945–1948, Casus „Tygodnika Powszechnego”, „Tygodnika Warszawskiego” i „Dziś i Jutro”* [w:] *Aparat represji wobec inteligencji w latach 1945–1956*, Warszawa 2010.
59. Bittner K., „*Nie ma lepszej od żołnierskiej*”. *Festiwal Piosenki Żołnierskiej w Kołobrzegu w relacjach prasowych z lat 70.* [w:] *Kołobrzeg i okolice poprzez wieki*, red. R. Ptaszyński, Szczecin 2010.
60. Bittner K., *Kalendarium plastyki niezależnej 1976–1989* [w:] *Pokolenie’80. Katalog do wystawy*, IPN 2010.
61. Błażek P., Kamiński Ł., Majewski G., *Solidarność Polsko-Czechosłowacka 1981–1989* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989, Ruch społeczny*, t. 2, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

62. Błaszak T., Dźwigał M., Kenar T., *Szczeciński Grudzień 1970 w dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, Szczecin 2010.
63. Błaszak T., *Wydział IV KW MO/WUSW w Szczecinie w latach 1962–1989 (struktura, kadry, działalność)* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
64. Borowiec J., *Wojskowy Sąd Grupy Operacyjnej „Wisła”* [w:] *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, red. J. Izdebski, K. Kaczmarek, M. Krzysztofiński, Rzeszów 2009.
65. Borowski A., Kazański A., *Bogdanowicz Stanisław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
66. Borowski A., Kazański A., *Lis Bogdan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
67. Bortlik-Dźwierzyńska M., *Wybrane kierunki działań katowickiego aparatu bezpieczeństwa w zakresie „ochrony” przemysłu węglowego w latach 1945–1956* [w:] *Tradycje i dziedzictwo górnicze na obszarze Katowic z perspektywy XXI wieku*, red. A. Barciak, Katowice 2010.
68. Bortlik-Dźwierzyńska M., *Emil Wehrstein*, [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Warszawa 2010.
69. Brożyniak A., *NSZZ „Solidarność” Region Południowo-Wschodni* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
70. Brożyniak A., *Zapominana bitwa pod Jarosławiem z 1245 r. i jej skutki dla Europy Środkowej*, „Rocznik Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia”, t. 18, Jarosław 2010.
71. Brzechczyn K., *Program i myśl polityczna NSZZ „Solidarność”* [w:] *NSZZ „Solidarność”*, t. 2: *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa, 2010.
72. Brzechczyn K., *Political, Institutional, and Consciousness Conditions of the Round Table Agreement in Poland. An Attempt at Conceptualization* [w:] red. Riedel R., *Central Europe – Two Decades After*, Warszawa, Centre for Europe of University of Warsaw/ Institute of Political Science of Opole University, 2010.
73. Brzechczyn K., *Profesor Leszek Nowak (7 I 1943–20 X 2009) – wspomnienie*, „Ruch Filozoficzny” 2010, t. LXVII, nr 1.
74. Brzechczyn K., *The Round Table Agreement in Poland as a Case of Class Compromise. An Attempt At a Model*, „Debate: Journal of Contemporary Central and Eastern Europe” 2010, t. 18, nr 2.
75. Brzechczyn K., *Wokół „piosenki”. Festiwal Piosenki Radzieckiej w latach 1982–1984 w Zielonej Górze w perspektywie bezpieki* [w:] *W służbie władzy czy społeczeństwa? Wybrane problemy kultury i nauki na środkowym Nadodrzu w latach 1945–1989*, red. P. Bartkowiak, D. Kotlarek, Zielona Góra 2010.
76. Brzechczyn K., *Zabiegi o odzyskanie prawa do użytkowania budynków kościelnych w Poznaniu i w Kaliszu. Przyczynek do relacji władze PRL a polski Kościół chrześcijan baptystów* [w:] *Władze Polski Ludowej a mniejszościowe związki wyznaniowe*, red. T.J. Zieliński, Warszawa 2010.
77. Brzeziński P., „*Portowiec*” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
78. Brzeziński P., Chrzanowski R., Nadarzyńska-Piszczewiat A., *Bunt robotników. Gdyński Grudzień '70 z perspektywy czterdziestolecia*, „Rocznik Gdyński” 2010, nr 22.
79. Brzeziński P., Chrzanowski R., Nadarzyńska-Piszczewiat A., *Zbrodnia bez kary. Grudzień 1970 w Gdyni. Przebieg wydarzeń, represje, walka o prawdę*, Gdynia 2010.
80. Brzeziński P., *Preludium kłeski. Referendum z 29 XI 1987 r. w ocenie kierownictwa gdańskiej PZPR*, „Teki Gdańskie” 2009 [druk 2010], t. X/XI.
81. Brzeziński P., Wicenty D., *Optyka partyjna. Dzienniki gdańskie wobec wyborów 1989 r.* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. T. Wolsza, P. Szulc, Szczecin-Warszawa 2010.

82. Brzeziński P., *Wydawnictwo „Alternatywy”* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
83. *Budujemy socjalizm... Materiały pokonferencyjne*, red. R. Klementowski, S. Ligarski, Wrocław 2010.
84. Bukala M., *NSZZ „Solidarność” Region Ziemia Sandomierska* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5: *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
85. Bukowski K., *Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego na środkowym Pomorzu w latach 1945–1956*, Koszalin 2008, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 1 [rec. P. Skubisz]
86. Bukowski W., Frazik W., Musiał F., *Bibliografia prac Janusza Kurtyki*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
87. Bułhak W., *Foreign Office, SOE og Jozef Hieronim Retingers rejse til Polen* [w:] *Diktatur og demokrati. Festskrift til Kay Lundgreen-Nielsen*, [red.] T.W. Friis, K. Midtgaard, Odense 2010 [w języku duńskim].
88. Burczyk D., *Metody opracowania i rekonstrukcji zespołu archiwalnego: Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku (1946–1955)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
89. Ceran T., „Dylematy Abrahama” *Jacka Kuronia* [w:] *Trudny wiek XX. Jednostka, system, epoka*, red. G.P. Bąbiak, J. Nalewajko-Kulikow, Warszawa 2010.
90. Ceran T., *Świat idei Jacka Kuronia*, Warszawa 2010.
91. Chabros E., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
92. Chabros E., *Wojciech Jaruzelski, Mateusz Cegielka* [w:] *Encyklopedia Solidarności*, t. 1, red. A. Borowski, W. Domagalski, A. Dudek, Ł. Kamiński, M. Łątkowska, G. Waligóra, Warszawa 2010.
93. Chajko G., *Arcybiskup Bolesław Twardowski (1864–1944). Metropolita lwowski obrządku łacińskiego*, Rzeszów 2010.
94. Chmielewska A., Drozdowska J., Gogolewska J., *W godzinie próby. Żołnierze podziemia niepodległościowego po 1944 roku i ich losy*, Białystok 2010.
95. Chmielowiec P., *Decowski Henryk (1911-1982)*, [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
96. Chodakiewicz M.J., Muszyński W., *Żeby Polska była polska. Antologia publicystyki konspiracyjnej podziemia narodowego 1939–1950*, Warszawa 2010.
97. Choma-Jusińska M., *NSZZ „Solidarność” Region Chełm* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
98. Choma-Jusińska M., *Próby zainicjowania działalności opozycyjnej i opór społeczny na Zamojszczyźnie w latach 1976–1980* [w:] „Solidarność” w Zamościu i na Zamojszczyźnie – w 30. rocznicę powstania Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, Zamość 2010.
99. Chorążki M., *Ziemiańskie wobec wojny. Postawy właścicieli ziemskich województwa krakowskiego w latach 1939–1945*, Kraków 2010.
100. Churska K., Maniewska K., Osiński K., „Zwycięska dekada”. *Region Bydgoski NSZZ „Solidarność” w ikonografii (1980–1990)*, Bydgoszcz 2010.
101. Churska K., Szymaniak M., *Obsada stanowisk kierowniczych SB w województwie bydgoskim w latach 1945–1975* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.
102. Churska K., *Wybory 1989 r. w bydgoskiej i wrocławskiej prasie partyjnej* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku. Studia*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010.
103. Cieślak T., *Życie polityczne w powiecie jarocińskim*, „Zapiski Jarocińskie” 2010, nr 1.
104. Ciupa R., Rosenbaum S., *Tarnogórska Solidarność 1980–1981*, Katowice 2010.

105. Czapski G., *Nauczycielka solidarności. Działalność społeczna i opozycyjna Haliny Gańskiej* [w:] *Szczecin – historię tworzą ludzie. Druga Konferencja Edukacyjna*, red. K. Rembacka, Szczecin 2010.
106. *Czekiści. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego 1944–1989*, red. Ł. Kamiński, K. Persak, Warszawa 2010.
107. Czocher A., *Humor w okupowanym Krakowie*, „Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muzeum Historycznego Miasta Krakowa” 2009, nr 27 (publikacji nie uwzględniono w wykazie za 2009 r.).
108. Czuma B., *Łódzka Solidarność 1980–1981. Zapis zdarzeń*, Łódź 2010.
109. Czyżewski A., *Leszka Kołakowskiego boje o paszport* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
110. Czyżewski A., *NSZZ Solidarność ziemi sieradzkiej* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. IV, *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
111. Czyżewski A., *Przyczynek do dziejów Konfederacji Polski Niepodległej w Łodzi w latach 1979–1989* [w:] *Konfederacja Polski Niepodległej na drodze do wolności*, red. M. Wenklar, Kraków 2010.
112. Dardzińska J., *Pomarańczowa Alternatywa w źródłach z zasobu Instytutu Pamięi Narodowej* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięi Narodowej*, red. nauk. R. Kościński, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
113. Dąbrowski M., hasła „Antyk”, *Benicki Zenon, Binkiewicz Zenon, Blajerski Włodzimierz, Bondyra Józef, Borucki Stanisław, Bronikowska Izabella, Bryłowski Paweł, Brzozowski Mieczysław, Ciężki Lech, Czeżyk Ignacy, Czop Antoni, Derewiecki Marek, Dybowski Marcin, Dziura Julian, Falicki Paweł, Głazewski Stanisław, Graniczka Leszek, Harasim Józef, Hennel Waclaw, „Informator”, Iwaszko Janusz, Jabłońska-Deptuła Maria Ewa, Jagusiewicz Marian, Jakson Waldemar, Jankowski Ryszard, Jezior Weronika, Kitówna Zenobia, Kłoczowski Jerzy, Kraszewski Tomasz, „Kronika Wydarzeń”, Listowski Cezary, Lubelski Lipiec, Łazarz Mieczysław, Łodyga Jan, Makenson Robert, Maksymowicz Henryk, Mazurek Janusz, Michalkiewicz Krzysztof, „Miesięcznik. Opinie, Komentarze, Analizy”, Mikus Bogusław, Niezgoda Czesław, Nowak Bernard, Okoń Jan, Paga Lesław, Pastuszko vel Pastuszka Wiesław, Patyra Andrzej, Ruchlicki Wiesław, Smyk Sławomir Waldemar, Suseł Kazimierz, Szubert Barbara, Teske Andrzej, Wardawy Bronisław, Wilkowski Eugeniusz, Winiarski Janusz, Wołczyk Grzegorz, Wójcik Dariusz, Zacharow Jerzy, Zamościński Kazimierz, „Żak”, Żmudziak Zbigniew, [w:] *Encyklopedii „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.*
114. Dąbrowski M., *Preludium Sierpnia. Strajki lipcowe 1980 roku na Lubelszczyźnie*, internetowy portal historyczny Muzeum Historii Polski: www.dzieje.pl, lipiec 2010 r.
115. Dąbrowski M., *Zaczęło się w Lipcu. Strajki 1980 roku na Lubelszczyźnie*, „Biuletyn Instytutu Pamięi Narodowej” 2010, nr 9–10.
116. Dąbrowski Marcin, *NSZZ „Solidarność” Region Środkowo-Wschodni* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. V, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
117. Demczyszak I., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
118. Demczyszak I., *Siekanowicz Stanisław, Strzyż Henryk, Wierzowiecki Janusz* [w:] *Encyklopedia Solidarności*, t. 1, red. A. Borowski, W. Domagalski, A. Dudek, Ł. Kamiński, M. Łątkowska, G. Waligóra, Warszawa 2010.
119. Dębowska M., *Reaktywowanie duszpasterstwa w diecezjach żytomierskiej i kamienieckiej. Materiały źródłowe Kurii Diecezjalnej w Łucku 1941–1945*, Rzeszów 2010.
120. *Dokumenty władz NSZZ „Solidarność” 1981–1989*, wstęp, wybór i oprac. J. Olszek, Warszawa 2010.
121. Domański T. [rec.], *Epilog styczniowej insurekcji 1863 roku*, red. E. Niebelski, Lublin 2006, „Almanach Historyczny” 2009, t. 11.

122. Dudek A., *Grunwald w PRL* [w:] *Grunwald – walka 600-lecia*, red. A. Chylat, M. Horodniczy, Warszawa 2010.
123. Dudek A., Paczkowski A., *Polska* [w:] *Czekiści. Organy bezpieczeństwa w europejskich krajach bloku sowieckiego 1944–1989*, red. Ł. Kamiński, K. Persak, Warszawa 2010.
124. Dudek A., *Political Assessment of the Past in Poland* [w:] *Europe and Latin America – Looking at Each Other?*, ed. R. Stemplowski, Warsaw 2010.
125. Dudek A., *Profesor Geremek – wyborny dyplomata, anachroniczny polityk* [w:] *Bronisław Geremek. Ojciec polskiego liberalizmu*, red. P. Luty, Łódź 2010.
126. Dudek A., *Rok 1989* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, red. D. Koczwańska-Kalita, Warszawa 2010.
127. Dudek A., *Rola Instytutu Pamięci Narodowej w procesie rozliczeń z dziedzictwem dyktatury komunistycznej w Polsce* [w:] *Qvo vadis, Polonia? W drodze do demokratycznego państwa prawa. Polska 1989–2009*, red. J. Kochanowski, M. Kuruś, Warszawa 2010.
128. Dudek A., *Wygazanie sojuszu. Relacje między władzami Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego w latach 1988–1989* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989)*, t. IV, red. J. Gmitruk, E. Leniart, Warszawa 2010.
129. Dudziński T., Sychowicz K., *Monografia powiatu grajewskiego*, Grajewo 2010.
130. Dufurat K., *Cywilne struktury Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów w Bieszczadach (1945–1947)* [w:] *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, red. J. Izdebski, K. Kaczmarski, M. Krzysztofiński, Rzeszów 2009 (publikacji nie uwzględniono w wykazie za 2009 r.).
131. Dyrz R., Kotarba R., *Spuścizna Wincentego Heina*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
132. Dyrz R., Kubik J., *Eksperyment chrzanowski. Nowe formy i metody działań operacyjnych SB w województwie krakowskim w latach 1962–1963* [w:] *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
133. Dyrz R., *Teczki na księży, biskupów i parafie, czyli podstawowe formy inwigilacji Kościoła katolickiego przez komunistyczne organy bezpieczeństwa* [w:] J. Duda, *155 spotkanie z cyklu „Wieliczka-Wieliczanie” z serii: „Wieliczka za Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL-u) w latach 1944–1989”*: Ksiądz Józef Kalemba (1914–1966), wikary w parafii p.w. św. Klemensa w Wieliczce, katecheta w szkołach podstawowych w Koźmicach Wielkich, Mietniowie, Grajowie, Pawlikowicach, Raciborsku, LO w Wieliczce, proboszcz parafii p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Strumianach, „Biblioteczka Wielicka” 2010, z. 100.
134. Dyrz R., *Zasób ewidencyjny archiwum krakowskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie – gromadzenie, struktura, digitalizacja i udostępnianie* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościński, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
135. Dzienis-Todorczuk M., *Wspomnienia z dzieciństwa na Syberii*, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.
136. Dziuba A., *Jeden z frontów walki o plan sześćoletni. O działalności Referatów Ochrony Przemysłu w Gliwicach* [w:] *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939-1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.
137. Dziuba A., *Kampania wyborcza i wybory w województwie katowickim* [w:] *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.
138. Dziuba A., *Planik Antoni* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Warszawa 2010.
139. Dziuba A., Mrzyk M., *Represje stanu wojennego wobec naukowców Uniwersytetu Śląskiego* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.

140. Dziuba A., Sikora M., *SB wobec Wyższej Szkoły Ekonomicznej/Akademii Ekonomicznej w Katowicach w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Przyczynek badawczy* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

141. Dziuba A., Mrzyk M., *Skala i metody inwigilacji Uniwersytetu Śląskiego w latach osiemdziesiątych* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

142. Dziuba A., Mrzyk M., *Skala i metody inwigilacji Uniwersytetu Śląskiego w latach osiemdziesiątych* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom*. *Studia*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.

143. Dziuba A., Mrzyk M., *Stan wojenny i „stan obłężenia”. Działania SB wobec Instytutu Fizyki Uniwersytetu Śląskiego w latach osiemdziesiątych* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

144. Dziuba A., *Uniwersytet Śląski jako teren operacji kontrwywiadu i wywiadu SB. Zarys zagadnienia* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

145. Dziuba A., Rosenbaum S., *Wstęp* [w:] *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.

146. Dziuba A., Sikora M., *Wstęp* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

147. Dziuba A., Mrzyk M., *Wydział III-1 KW MO/WUSW Katowice i jego funkcjonariusze* [w:] *Myśl na uwieżi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*. *Studia i szkice*, red. A. Dziuba i M. Sikora, Katowice 2010.

148. Dziurok A., *Schwientochlowitz* [w:] *Lexikon der Vertreibungen. Deportation, Zwangsansiedlung und ethnische Säuberung im Europa des 20. Jahrhunderts*, D. Brandes, H. Sundhaussen, S. Troebst (Hg.), Wien-Köln-Weimar 2010.

149. *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t.1, red. M. Łątkowska, A. Borowski, W. Domagalski, A. Dudek, Ł. Kamiński, P. Miśkiewicz, G. Waligóra, Warszawa 2010.

150. *Exodus. Deportacje i migracje (wątek wschodni). Stan i perspektywy badań*, red. M. Zwolski, Białystok 2008, rec. M. Markiewicz, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.

151. Fedorowicz W., Wojciulik A., *Źródła archiwalne do historii Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego/Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Białymstoku w latach 1944–1956* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).

152. Filip K., *Galiński Krzysztof* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

153. Filip K., *Idziemy „tam, gdzie ostatnia świeci szubienica”. Izydor Gencza (*1919) – inspirator, współtwórca i komendant Jaszczurki*, „Rydwan” 2010, nr 5.

154. Filip K., *Stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

155. Filip K., *Zagórny Janusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010, s. 498.

156. *Finanse podziemnego Zespołu Oświaty Niezależnej w 1986 r.*, wstęp, wybór i oprac. N. Jarska, J. Olaszek, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 3.
157. Flis S., *Emigracja a czasopisma niezależne w kraju* [w:] *Papierem w system. Prasa drugo-obiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.
158. Florczyk K., *Kobiety ze sztandarem. Maria Kapturka, Helena Przybyłek, Stanisława Sobańska*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
159. Florczyk K., *Modelowy wizerunek kobiety w propagandzie okresu stalinowskiego w Polsce* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej*, t. 3, Warszawa 2010.
160. Fornal P., *Edward Rysz (1916–1996)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
161. Fornal P., *Konspiracja akowska i poakowska w powiecie brzozowskim (1939–1949). Geneza, struktura, działalność i likwidacja*, Rzeszów 2010.
162. Fornal P., *Stefan Misiąg (1909–1972)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
163. Frazik W., *Bibliografia zawartości „Zeszytów Historycznych WiN-u” nr 21–30 (2004–2009)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
164. Frazik W., *Dosyć tego! (Ulotka Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj z 1945 roku)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
165. Frazik W., *Harcistrz „Jerzy” – Kazimierz Koźniewski jako ostatni naczelnik Szarych Szeregów*, „Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa” 2009, t. 5 [druk 2010].
166. Frazik W., *Kurierskie szlaki Delegatury Rządu i Armii Krajowej* [w:] *Wojna i okupacja w Piwnicznej i na Sądecczyźnie*, Piwniczna 2010.
167. Frazik W., *Oświadczenie WiN w sprawie odezwy Rządu RP na uchodźstwie o likwidacji akcji zbrojnej w kraju (1947)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
168. Frazik W., *Rozkaz MBP nr 70 o zwalczaniu podziemia zbrojnego (23 lipca 1946 r.)*, oprac. W. Frazik, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
169. Frazik W., *Sytuacja w Związku Harcerstwa Polskiego na początku 1946 r. w świetle wyjaśnień hm. Wandy Kamienieckiej-Gryckowej*, „Krakowski Rocznik Historii Harcerstwa” 2010, t. 6.
170. Frazik W., *Uwagi na Czasie (1945)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
171. Frazik W., Kozielski M. M., *Materiały do bibliografii Zrzeszenia WiN*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
172. Gałęzowski M., *Iwanicka Maria* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
173. Gałęzowski M., *Bajkowski Jan* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
174. Gałęzowski M., *Banasik Bronisław* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, Warszawa 2010, t. 4 [Uzupełnienia i sprostowania].
175. Gałęzowski M., *Bojarski Wacław* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
176. Gałęzowski M., *Dziubecki Leon* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t.1, Warszawa 2010.
177. Gałęzowski M., Dziurok A., Kamiński Ł., Musiał F., *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2010.
178. Gałęzowski M., *Edward Szalit* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 46/4 , z. 191, Kraków 2010.
179. Gałęzowski M., *Gajcy Tadeusz* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.

180. Gałęzowski M., *Jamontt Helena* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
181. Gałęzowski M., *Kusz Adam* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
182. Gałęzowski M., Muszyński W., *Jaxa-Bykowski Ludwik* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
183. Gałęzowski M., *Na wzór Berka Joselewicza. Żołnierze i oficerowie pochodzenia żydowskiego w Legionach Polskich*, Warszawa 2010.
184. Gałęzowski M., *Nowodworski Leon* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
185. Gałęzowski M., *Piołun-Noyszewski Stanisław* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
186. Gałęzowski M., *Sipayłło Janusz* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, oprac. zbiorowe, t. 4, Warszawa 2010.
187. Gałęzowski M., *Sipayłło Maria* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, oprac. zbiorowe, t. 4, Warszawa 2010.
188. Gałęzowski M., *Tatar Piłsudskiego. Życie Aleksandra Sulkiewicza* [w:] *Niepodległość*, red. M. Gałęziowski, J. Ruman, Warszawa 2010.
189. Gałęzowski M., *Życzyńska Aniela* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
190. Gałęzowski M., *Czerwiński Jerzy Karol* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, t. 1, Warszawa 2010.
191. Gałkiewicz A., *Obóz filii łódzkiej Głównego Urzędu Rasy i Osadnictwa SS w Łodzi przy ul. Spornej* [w:] *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, Łódź 2010.
192. Gałwiazek T., *Bartoszyński Andrzej Marian, Bogusławski Przemysław Mirosław, Drobny Jacek, Kopko Marian ks., Krasiczyński Kazimierz Maria, Mateńko Juliusz Szczęsny, Seń Jan Antoni, Śnieg Stanisław Józef, Świdorski Czesław* [w:] *Encyklopedia Solidarności*, t. 1, red. M. Łątkowska, A. Borowski, W. Domagalski, A. Dudek, Ł. Kamiński, P. Miśkiewicz, G. Waligóra, Warszawa 2010.
193. Gałwiazek T., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
194. Gasztold-Seń P., „Lewica” PZPR. *Działalność Stowarzyszenia Klubów Wiedzy Społeczno-Politycznej „Rzeczywistość” w latach 1981–1983* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009*, t. 3, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
195. Gasztold-Seń P., *Niepokoje na pustyni. Reperkusje powstania NSZZ „Solidarność” wśród polskich robotników i specjalistów w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie, „Opozycja i Opór Społeczny w PRL”* 2010.
196. Gasztold-Seń P., *Początki „koncesjonowanego nacjonalizmu”. Geneza i powstanie Zjednoczenia Patriotycznego „Grunwald” 1980–1981*, „Rocznik Nauk Politycznych” 2010.
197. Gasztold-Seń P., *PRL wobec państw Maghrebu*, „Olsztyńskie Studia Afrykanistyczne 2010” seria: *Afryka w stosunkach międzynarodowych: historia, stan obecny, perspektywy*, red. B. Ndiaye, P. Letko, Olsztyn 2010.
198. Gasztold-Seń P., *Sila przeciw prawdzie. Represje aparatu bezpieczeństwa PRL wobec osób kwestionujących oficjalną wersję zbrodni katyńskiej* [w:] *Zbrodnia katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, Warszawa 2010.

199. Gąsiorowski T., *Czy „Bariera” mogła zatrzymać niemieckie dywizje pancerne?*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
200. Gieszczyńska R., *Bardowie Solidarności i „niepokorni”* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
201. Gieszczyńska R., *Marcin Antonowicz. 1966–1985 (katalog wystawy)*, Olsztyn 2010.
202. Gieszczyńska R., *NSZZ „Solidarność” Region Warmińsko-Mazurski (1980–1989)* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989. Polska Środkowo-Wschodnia*, t. 5, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
203. Gliwa M., *NSZZ „Solidarność” Region Rzeszowski* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5: *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
204. Gliwa M., *Mokrzycki Michał (1916–1977)*, [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław, 2010.
205. Głębocki H., *Uczelnie wyższe w PRL jako obiekt kontroli operacyjnej ze strony SB (wybrane problemy na przykładzie Krakowa w latach 1975–1989)* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. Piotr Franaszek, Warszawa 2010.
206. Golik D., *I. pułk strzelców podhalańskich a pogranicze polsko-słowackie w latach 1944–1945* [w:] *Górale w walce o niepodległość Polski 1769–1989*, red. J. Kowalczyk, Nowy Targ 2009 [druk 2010].
207. Golik D., *Czesław Olma „Biegły”* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
208. Golik D., *Eugeniusz Gałat „Sęp”, „Wiktor”* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
209. Golik D., *Józef Mika „Wrzos”, „Szczotka”, „Leszek”* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
210. Golik D., *Karol Drzęzła „Łaska”, „Juhas”, „Ryś”* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
211. Golik D., *Ludzia Stanisław*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
212. Golik D., *Obszar opanowany przez „leśnych”. Działania partyzanckie oraz represje aparatu bezpieczeństwa na terenie Ochotnicy w latach 1945–1956*, Kraków 2010.
213. Golik D., *Peciak Jan Jakub*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
214. Golik D., *Sowieckie oddziały dywersyjne na terenie Sądecczyzny w l. 1944–1945* [w:] *Wojna i okupacja w Piwnicznej i na Sądecczyźnie*, Piwniczna 2010.
215. Golik D., *Władysław Migdał „Mit”, „Leliwa”, „Ordon”* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
216. Golik D., *Zasady użycia i działalności oddziałów partyzanckich*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
217. Golik D., *Szczęch R., Kapłan skazany na śmierć – ks. Władysław Gurgacz SJ*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
218. Gorajczyk D., Komaniecka M., Samsonowska K., Szpytma M., Zechenter A., *Zbrodnia katyńska* 2010 „Teki Edukacyjne IPN” 2010.
219. Gorajczyk D., Komaniecka M., Samsonowska K., Szpytma M., Zechenter A., *Zbrodnia katyńska*, wyd. 2 popr. „Teki Edukacyjne IPN” 2010.
220. Grabowski W., *Artwiński Stefan* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.

221. Grabowski W., *Bień Aleksy* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
222. Grabowski W., *Uchman Jan* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
223. Grabowski W., *Barski Ignacy Józef* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
224. Grabowski W., *Biedroń-Kalinowski Adam* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
225. Grabowski W., *Biega Bolesław Józef* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
226. Grabowski W., *Bień Adam* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
227. Grabowski W., *Bryła Stefan Władysław* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
228. Grabowski W., *Departament Oświaty i Kultury Delegatury Rządu na Kraj*, „Niepodległość i Pamięć” 2010, R. XVII, nr 1 (31).
229. Grabowski W., *Dryjski Stanisław Szymon* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
230. Grabowski W., *Polskie Państwo Podziemne – aspekty cywilne* [w:] *Polski wiek XX. II wojna światowa*, red. K. Persak, P. Machcewicz, Warszawa 2010.
231. Grabowski W., *PPS w Polskim Państwie Podziemnym (1939–1945)*, [w:] *Polska Partia Socjalistyczna. Dlaczego się nie udało? Szkice – polemiki – wspomnienia*, red. R. Spalek, Warszawa 2010.
232. Grabowski W., *Rada Pomocy Żydom „Żegota” w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
233. Grabowski W., *Wasyłuk Kazimierz* [w:] *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, Kraków 2010.
234. Graczyk R., *Środowisko „Tygodnika Powszechnego” „w zainteresowaniu” Służby Bezpieczeństwa – wybrane problemy* [w:] *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.
235. Graczyk R., *„Tygodnik Powszechny” w przemianach 1989 r.* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 r.*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010.
236. Gronek-Gola M., *Kowalczyk Kazimierz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
237. Grosicka M., *Chaloński Michał Hubert* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
238. Grosicka M., *Jaworski Marian Włodzimierz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
239. Grosicka M., *Kazimierz Warchoń – komendant Młodzieżowego Ruchu Oporu (1948–1949)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
240. Grosicka M., *Śmietanka-Kruszelnicki R., NSZZ Solidarność Region Świętokrzyski* [w:] *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. 6: *Polska Południowa*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
241. Hałagida I., [rec. M. Andrzejewski, *Marzec 1968 w Trójmieście*, Warszawa 2008], „Komunikaty Instytutu Bałtyckiego” 2010.
242. Hałagida I., *Bogucka-Skowrońska Anna* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
243. Hałagida I., *Fabryka Maszyn Rolniczych Agromet-Famarol w Słupsku* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
244. Hałagida I., *Goliński Zygmunt* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

245. Hałagida I., *Greckokatolicki kapłan ks. Włodzimierz Boziuk i jego skomplikowane losy w PRL*. „Komunikaty Mazursko Warmińskie” 2009, nr 3 [druk: 2010].
246. Hałagida I., *Grządzielski Henryk* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
247. Hałagida I., *Kościół a konflikt polsko-ukraiński w latach czterdziestych XX wieku. Kościoły wschodnie (koreferat)* [w:] *Wołyń 1943 – rozliczenie*, red. R. Niedzielko, Warszawa 2010.
248. Hałagida I., *Müller Edward* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
249. Hałagida I., *Niezależny ruch studencki Uniwersytetu Gdańskiego w dwóch ostatnich dekadach PRL (szkic zagadnienia)* [w:] *Uniwersytet Gdański 1970–2010*, red. A. Paner, A. Kłoczyński, Gdańsk 2010.
250. Hałagida I., *NSZZ „Solidarność” Region Słupsk (1980–1990)*, t. 1, szkice do monografii, Gdańsk 2010.
251. Hałagida I., *Pająk Mirosław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
252. Hałagida I., *Polityka władz komunistycznych wobec Kościoła greckokatolickiego w PRL (etapy i próba ogólnej charakterystyki)* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1956*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
253. Hałagida I., *Region Słupski (1980–1990)* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 3, *Polska Północna*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
254. Hałagida I., *Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” w Słupsku w latach 1980–1981*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 2.
255. Hałagida I., *Ukraińscy duchowni greckokatolicki sędzeni w stalinowskiej Polsce (1944–1956)*, „Almanach Historyczny” 2009, t. 11 [druk: 2010].
256. Hałagida, I., *Kościół greckokatolicki w Bieszczadach (1944–1989) (szkic zagadnień)* [w:] *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, red. J. Izdebski, K. Kaczmarek, M. Krzysztofiński, Rzeszów 2009 [druk 2010].
257. *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, red. W. Frazik, 2010 „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
258. *Historia województwa podlaskiego*, red. A. Dobroński [J.J. Milewski, rozdz. XVI *W II Rzeczypospolitej*, rozdz. XVII *Ambicje i realia dwudziestolecia międzywojennego*, rozdz. XVIII *Wojna i okupacje*, rozdz. XIX *Fikcyjna niepodległość*], Białystok 2010.
259. *Historia, miasto, pamięć. Grudzień '70 – Styczeń '71 (perspektywa szczecińska)*, red. M. Kowalewski, E. Krasucki, P. Miedziński, Szczecin 2010.
260. *Historia, miasto, pamięć: Grudzień '70 – Styczeń '71 (perspektywa szczecińska)*, red. P. Miedziński, M. Kowalewski, E. Krasucki, Szczecin 2010.
261. Hrom-Morawska A., Zimowska-Grabarczyk K., *Udostępnianie akt zakończonych postępowań lustracyjnych w działalności Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
262. *Instrukcja służby Korpusu Ochrony Pogranicza*, wstęp i oprac. P. Skubisz, Warszawa 2010.
263. *Instrukcje pracy kontrwywiadowczej Wojskowej Służby Wewnętrznej wraz z instrukcjami prowadzenia dokumentacji i ewidencji (1957–1990)*, oprac. B. Kapuściak, Kraków 2010.
264. *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945–1989)*, wybór, wstęp i oprac. M. Komaniecka, Kraków 2010.
265. *Intelektualiści polscy milczą zupełnie. Grudzień 1970 – Styczeń 1971 w Szczecinie*, red. S. Ligarski, Szczecin 2010.

266. *Internowani w stanie wojennym. Dane statystyczne*, oprac. T. Kozłowski, J. Olaszek, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010.
267. *Internowani w Uhercach II (16 sierpnia–23 grudnia 1982 r.)*, zebrali i oprac. A. Perlakow, M. Perlakow, Wrocław 2010.
268. „*Jak ci się uda uratować, pamiętaj*”. *Relacje „Sprawiedliwych” i o „Sprawiedliwych” z województwa zachodniopomorskiego*, wstęp i oprac. P. Knap, Szczecin 2010.
269. Jankowski S.M., Kotarba R., *Literaci a sprawa katyńska – 1945*, wyd. 2, Kraków 2010.
270. Jarska N., *Komisja Kobieta CRZZ wobec problemów kobiet pracujących (1956–1970)*, „Polska 1944/45–1989. Studia i materiały”, t. IX, Warszawa 2010.
271. Jarska N., *Liga Kobiet w terenie. Działalność Zarządu Dzielnicowego Poznań-Wilda w latach 1956–1966* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej*, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
272. Jarska N., *Małgorzata Mazurek, „Społeczeństwo kolejki”* [rec.], „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 3.
273. Jarska N., *Niezależny ruch oświatowy i nauka niezależna* [w:] *Solidarność 1980–1989. Ruch społeczny*, t. II, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
274. Jarska N., *Obchody Dnia Kobiet w Polsce Ludowej 1945–1989*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 4.
275. Jasiński G., *Służba Bezpieczeństwa na tropie Bernharda Maxina. Przyczynek do walki z „niemieckim rewizjonizmem” w województwie olsztyńskim w latach siedemdziesiątych XX wieku*, „Rocznik Mazurski” 2010, t. XIV.
276. *Jedna nauka – wiele historii. Dzieje subdyscyplin socjologicznych w Polsce*, red. P. Łuczenko, D. Wicenty, Gdańsk 2010.
277. Jedynak M., *Zasób archiwalny Delegatury Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach jako źródło do badań nad historią Armii Krajowej i Polskiego Państwa Podziemnego na Kielecczyźnie* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościński, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
278. Kaczmarski K., *Studia i szkice z dziejów obozu narodowego*, Rzeszów 2010.
279. Kaczmarski K., *Szapiro kontra Wizbek. Przyczynek do polityki personalnej rządu gen. Władysława Sikorskiego (1939–1943)*, „Glaukopis. Pismo społeczno-historyczne” 2010, nr 17-18.
280. Kaczmarski K., *Przypadek majora „Lucjana”. Szkic biograficzny Józefa Barana vel Chrzyszczynskiego (1899–1969)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33 (*Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*).
281. Kaczmarski K., *Grotowska Maria (1916–1995)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
282. Kaczmarski K., *Lądowicz Franciszek Jan (1913–1973)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
283. Kaczmarski K., *Mirecki Adam (1909–1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
284. Kaczmarski K., *Przysiężniak Franciszek (1909–1975)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
285. Kalbarczyk S., *Iwan Sierow a Polska w latach II wojny światowej. Część I: Lata 1939–1941*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” nr 32–33. *Historia i Pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, grudzień 2010.
286. Kalbarczyk S., *Martyrologia Polaków w więzieniu przy ulicy Łąckiego we Lwowie w latach II wojny światowej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 7–8.
287. Kalbarczyk S., *Zbrodnia Katyńska po 70 latach: krótki przegląd ustaleń historiografii* [w:] *Zbrodnia Katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, Warszawa 2010.

288. *Kalendarium kultury niezależnej*, oprac. T. Ruzikowski [w:] *Pokolenie. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–1989. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, red. T. Boruta, Kraków 2010.
289. Kalisz M., *Okupacyjny dramat w Wilczyskach*, „Rocznik Sądecki” 2010, t. 38.
290. Kamiński Ł. (wspólnie z D. Brandesem), *Mikołajczyk Stanisław* [w:] *Lexikon der Vertreibungen. Deportation, Zwangsaussiedlung und ethnische Säuberung im Europa des 20. Jahrhunderts*, red. D. Brandes, H. Sundhassen, S. Troebst, Wien-Köln-Weimar 2010.
291. Kamiński Ł. (wspólnie z P. Błażkiem i G. Majewskim), *Ponad granicami. Historia Solidarności Polsko-Czechosłowackiej*, Wrocław 2009 (druk 2010).
292. Kamiński Ł. *Wprowadzenie* [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. S. Figarski, M. Mazurkiewicz, Szczecin 2010.
293. Kamiński Ł., *Aparat bezpieczeństwa i zbrodnie komunizmu* [w:] *Polski wiek XX. PRL od lipca 44 do grudnia 70*, red. K. Persak i P. Machcewicz, Warszawa 2010.
294. Kamiński Ł., *Gyvieji fakelai*, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2010-01-20-lukasz-kaminski-gyvieji-fakelai/38709/comments>
295. Kamiński Ł., *Koniec PRL-u (1980–1989)* [w:] *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, red. A. Dziurok, M. Gałeczowski, F. Musiał, Ł. Kamiński, Warszawa 2010.
296. Kamiński Ł., *Krajowa Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
297. Kamiński Ł., *Kultura niezależna po 20 latach* [w:] *Pokolenie’80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–1989*, Kraków 2010.
298. Kamiński Ł., *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009. Referaty*, Warszawa 2010 (red. wspólnie z T. Kozłowskim).
299. Kamiński Ł., *NSZZ „Solidarność” Region Dolny Śląsk* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989 Polska Południowa*, t. 6, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
300. Kamiński Ł., *Od kryzysu do kryzysu (1970–1980)* [w:] *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, red. A. Dziurok, M. Gałeczowski, F. Musiał, Ł. Kamiński, Warszawa 2010.
301. Kamiński Ł., *Od opozycji i Solidarności do upadku komunizmu* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, Warszawa 2010.
302. Kamiński Ł., *Osóbka-Morawski Edward* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 4 *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
303. Kamiński Ł., *Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
304. Kamiński Ł., *Sieć Organizacji Zakładowych NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
305. Kamiński Ł., *Służba Bezpieczeństwa wobec MKO* [w:] *Międzyszkolny Komitet Oporu*, red. B. Sokołowska-Pabjan, M. Drozd, W. Kras, Warszawa 2010.
306. Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca z perspektywy lat* [w:] *...o godność i wolność. Po prostu... Solidarność Walcząca w Trójmieście w latach 1982–1990*, opr. A. Kołodziej, R. Zwiercan, Kościerzyna 2010.
307. Kamiński Ł., *Stalinism in Poland, 1944–1956* [w:] *Stalinist terror in Eastern Europe. Elite purges and mass repression*, ed. by K. McDermott, M. Stibbe, Manchester-New York 2010.
308. Kamiński Ł., *Tadeusz Kostecki* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
309. Kamiński Ł., *The „Prague Spring”, Poland and the Warsaw Pact Invasion* [w:] *The Prague Spring and the Warsaw Pact Invasion of Czechoslovakia, 1968*, comp. and ed. by M. Mark Stolarik, Mundelein 2010.
310. Kamiński Ł., *Tymczasowa Rada NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

311. Kamiński Ł., Waligóra G., *Solidarność Walcząca* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989. *Ruch społeczny*, t. 2, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
312. Kamiński Ł., Waligóra G., *Wstęp* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989. *Ruch społeczny*, t. 2, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
313. Kamiński Ł., *Zawadzki Aleksander* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 4, *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
314. Kapusta M., [oprac.], „*Niepokorne harcerstwo*” w dokumentach SB, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
315. Karbowski G., *Kandydat na tajnego współpracownika ps. „Te”*. Przyczynek do dyskusji nad współpracą z SB, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
316. Kardela P., *Czerwony kat Olsztyna. Celestyn Nawrocki – naczelnik Wydziału Śledczego WUBP w Olsztynie*, cz. 1, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 11 (38).
317. Kardela P., *Czerwony kat Olsztyna. Celestyn Nawrocki – naczelnik Wydziału Śledczego WUBP w Olsztynie*, cz. 2, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 12 (39).
318. Kardela P., *Północno-Amerykańskie Studium Spraw Polskich w świetle materiałów wywiadu cywilnego PRL* [referat opublikowany na stronie internetowej UKSW].
319. Kardela P., *Wybory czerwcowe 1989 r. Przypadek redaktora Zenona Złakowskiego z Olsztyna* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*. *Studia*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010.
320. Kasprzycki M., *Instrukcje i zarządzenia regulujące organizację i funkcjonowanie powiatowego aparatu bezpieczeństwa PRL w latach 1952–1956*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
321. Kasprzycki M., *Sprawa Operacyjnego Rozpracowania „Instrukcja” (1982)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
322. Kasprzykowski A., *Bobowski Antoni* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
323. Kasprzykowski A., *Chamik Mieczysław* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
324. Kasprzykowski A., *Frączek Jan* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
325. Kasprzykowski A., *Grajewski Andrzej* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
326. Kasprzykowski A., *Juszczak Henryk* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
327. Kasprzykowski A., *Kabat Andrzej* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
328. Kasprzykowski A., *Kosmowski Patrycjusz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
329. Kasprzykowski A., *Okrzesik Janusz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
330. Kasprzykowski A., *Pawlusiak Alicja Ewa* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
331. Kasprzykowski A., *Podstawa Kazimierz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
332. Kasprzykowski A., *Pyzio Wiesław* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
333. Kasprzykowski A., *Staniszewska Grażyna* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
334. Kasprzykowski A., *Styczeń Mirosław* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

335. Kasprzykowski A., *Tyrlik Aleksandra* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
336. Kasprzykowski A., Węgrzyn D., *NSZZ „Solidarność” Region Podbeskidzie* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 6, *Polska Południowa*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
337. *Katalog publikacji i wystaw Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach 2000-2010*, oprac. R. Ciupa, K. Zimmer, Katowice 2010
338. Kazański A., *Baranowski Brunon* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
339. Kazański A., *Bądkowski Lech* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
340. Kazański A., Biernacki L., *Region Gdański (1980–1989)* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 3, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
341. Kazański A., *Biernacki Leszek* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
342. Kazański A., *Bodzińska Maria Julita* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
343. Kazański A., *Borowczak Jerzy* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
344. Kazański A., Borowski A., *Hall Aleksander* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
345. Kazański A., *Borusewicz Bogdan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
346. Kazański A., *Butkiewicz Andrzej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
347. Kazański A., *Czachor Marek* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
348. Kazański A., *Dąbrowski Zbigniew* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
349. Kazański A., *Dyk Piotr* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
350. Kazański A., *Falkiewicz Bogdan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
351. Kazański A., *Gajkowski Adam* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
352. Kazański A., *Godziuk Cezary* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
353. Kazański A., *Gołąb Bogusław Kazimierz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
354. Kazański A., *Grabowski Mirosław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
355. Kazański A., *Grzywaczewski Maciej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
356. Kazański A., *Hałas Jan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
357. Kazański A., *Jankowski Henryk* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
358. Kazański A., *Jankowski Maciej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
359. Kazański A., *Kapczyński Piotr* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

360. Kazański A., *Karandziej Jan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
361. Kazański A., *Kolakowski Andrzej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
362. Kazański A., *Kołodziej Andrzej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
363. Kazański A., *Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” II* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
364. Kazański A., *Krzywonos-Stycharska Henryka* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
365. Kazański A., *Kwoka Zenon* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
366. Kazański A., *Lenarciak Henryk* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
367. Kazański A., *Makar Arkadiusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
368. Kazański A., *Merkel Jacek* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
369. Kazański A., *Muskat Mariusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
370. Kazański A., *Nieznalski Bogusław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
371. Kazański A., *Nowak Czesław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
372. Kazański A., *Osipów Andrzej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
373. Kazański A., *Plażyński Maciej* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
374. Kazański A., *Płońska Maryla* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
375. Kazański A., *Pusz Krzysztof* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
376. Kazański A., *Roman Mariusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
377. Kazański A., *Rybicka-Grzywaczewska Bożena* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
378. Kazański A., *Rybicki Arkadiusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
379. Kazański A., *Samsonowicz Jan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
380. Kazański A., *Sarata-Ciechanowicz Aleksandra* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
381. Kazański A., *Sroka Bronisław* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
382. Kazański A., *Stawicka-Kolakowska Anna* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
383. Kazański A., *Szczudłowski Piotr* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
384. Kazański A., *Szczudłowski Tadeusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”*. *Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

385. Kazański A., *Szłoch Kazimierz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
386. Kazański A., *Trzeciński Władysław Jerzy* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
387. Kazański A., *Urbański Roman* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
388. Kazański A., *Zabza Teresa* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
389. Kazański A., *Zająkała Marek* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
390. Kazański A., *Zborowski Lech* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
391. Kenar T., *Geneza „Szańca Bolesławów”. Myśl zachodnia w ideologii Związku Akademickiego Młodzież Wszechpolska 1922–1939* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*. red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
392. Kenar T., *Horyzonty wobec sytuacji w PRL w latach 1956–1971*, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.
393. Kenar T., *Oddział Wojewódzki PAX w Szczecinie wobec Kościoła katolickiego* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
394. Kenar T., *Paleo- i neoendecy. Drugoobiegowa działalność wydawnicza narodowego nurtu opozycji demokratycznej w latach 1976–1989*, „Glaukopis” 2010, nr 19–20.
395. Kietliński M., Sychowicz K., *W drodze do demokracji. Białostoczczyzna w latach 1988–1990*, Białystok 2009.
396. Kirszak J., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
397. Klementowski R., *W cieniu sudeckiego uranu. Kopalnictwo uranu w Polsce w latach 1948–1973*, Wrocław 2010.
398. Kleszczyński B., *NSZZ „Solidarność” Region Podkarpacie* [w:] *Solidarność 1980–1989*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
399. Kleszczyński B., *Przed NSZZ był NiZZ. Powstanie NSZZ „Solidarność” w województwie krośnieńskim*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9-10.
400. Knap P., *„Budujemy żywe kościoły”. Zarys problematyki budownictwa sakralnego w powojennym Szczecinie* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009*, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
401. Knap P., *„Kiedyś trzeba było zgodę wyrazić”. Dążenia do rozbudowy kościoła Świętego Krzyża w Szczecinie* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
402. Knap P., *Artyści z Promenady. Służba Bezpieczeństwa wobec Festiwalu Artystycznego Młodzieży Akademickiej w Świnoujściu – lata ostatnie (1986–1989)* [w:] *Artyści władzy, władza artystom*, red. A. Chojnowski, S. Ligarski, Warszawa 2010.
403. Knap P., *O „zbrodni” na Pogodnie*, „Słupskie Studia Historyczne” 2009, nr 15 (wyd. 2010).
404. Knap P., *Polska Liga Praw Człowieka. Ruch Społeczny Nierządowy z siedzibą w Szczecinie* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, red. M. Łątkowska i in., t. 1, Warszawa 2010.
405. Kolasa K., *Działania władz terenowych oraz aparatu bezpieczeństwa wobec placówek oświatowo-wychowawczych ss. salezjanek w Łodzi i ich likwidacja*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 1.
406. Kolasa K., *Stadionowy fenomen – J. Wąsowicz SDB. Biało-zielona »Solidarność«, „Kronika Miasta Łodzi” 2010, nr 3.*

407. *Kolory wojny. Oblężenie Warszawy w barwnej fotografii Juliána Bryana/The Colors of War. The Siege of Warsaw in Julien Bryan's Color Photographs*, red. J.Z. Sawicki, T. Stempowski, Warszawa 2010.
408. Komaniecka M., *Instrukcje pracy pionów pomocniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa (1945–1989)*, Kraków 2010.
409. Komaniecka M., *Inwigilacja gen. Mieczysława Boruty-Spiechowicza i ppłk. Ludwika Muzyczki przez SB metodami techniki operacyjnej*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
410. Komaniecka M., *Przepisy w sprawie pracy jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych PRL na rzecz wywiadu (1973 r.)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].
411. *Koniec pewnej epoki. Wybory parlamentarne '89 w województwie szczecińskim w dokumentach*, wybór, wstęp, oprac. A. Kubaj, Warszawa-Szczecin 2010.
412. Koreś D., *Studium organizacji kawalerii Aleksandra Radwan-Pragłowskiego na tle porównawczym*, „Studia Historyczne” 2010, R. LIII, z. 3 (211).
413. *Korfanty*, rysunki K. Wyrzykowski, scenariusz S. Zajączkowski, Katowice 2010.
414. Korcuć M., *Przeciw sowieckiemu panowaniu. Oddziały partyzanckie na Ślądecczyźnie w latach 1945–1954 [w:] Wojna i okupacja w Piwnicznej i na Ślądecczyźnie*, Piwniczna 2010.
415. Korcuć M., *Sabotaż czy kolaboracja? Przyczynek do dyskusji o przenikaniu ludowców do UB*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
416. Kostiuk J., *Czy tak być musiało? Wspomnienia z zesłania do sowieckiego Kazachstanu i służby w 2. Korpusie gen. Władysława Andersa (1939–1947)*, wstęp i oprac. nauk. P. Chmielowiec, Rzeszów 2010.
417. Kościańska M., *Dzieje parafii w Mazewie*, „Kutnowskie Zeszyty Regionalne” 2010, t. XIV.
418. Kościelna B., *Czerwiec '76 na Pomorzu Zachodnim w świetle akt Wydziału III SB KWMO w Szczecinie*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
419. *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 3, red. M. Lasota, ks. J. Szczepaniak, Kraków 2010.
420. Kowalczyk E., *Działalność Związku Patriotów Polskich na Wileńszczyźnie 1944–1946*, Warszawa 2010.
421. Kozłowski T., *Bunt w bydgoskim Areszcie Śledczym w 1981 roku. Przejaw choroby więziennictwa w schyłkowym okresie PRL*, Warszawa 2010, 260 s. + wkł. zdj. (seria „Monografie”, t. 60).
422. Kozłowski T., *Niezależne Zrzeszenie Studentów 1980–1989 [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 7, *Wokół „Solidarności”*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
423. Kozłowski T., Olaszek J., *Niezależny ruch chłopski w Polsce 1980–1989 [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, t. 2, Warszawa 2010.
424. Kozłowski T., *Powstanie NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” 1980–1981 [w:] A.W. Kaczorowski, T. Kozłowski, J. Olaszek, „Solidarność” Rolników 1980–1989*, red. A.W. Kaczorowski, Warszawa 2010.
425. Kozłowski T., *Więziennictwo dekady Gierka [w:] Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009: referaty*, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
426. Kozłowski T., *Władze PRL wobec Niezależnego Zrzeszenia Studentów. „Kryzys rejestracyjny” październik 1980–luty 1981 [w:] Czas Przełomu. Solidarność 1980–1981*, red. W. Polak, P. Ruchlewski, J. Kufel, Gdańsk 2010.
427. Krajewski K., *Delegatura Sił Zbrojnych i Zrzeszenie WiN na terenie Warszawy i województwa warszawskiego w latach 1945–1948 [w:] Warszawa–Miasto w opresji (w ramach cyklu „Warszawa nie?pokonana”)*, red. K. Krajewski, M. Merta, Warszawa 2010.
428. Krajewski K., Łabuszewski T., *Adam Ratyniec [w:] Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

429. Krajewski K., Łabuszewski T., *Anatol Radziwonik* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
430. Krajewski K., Łabuszewski T., *Franciszek Pliszka* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
431. Krajewski K., Łabuszewski T., *Ildefons Żbikowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
432. Krajewski K., Łabuszewski T., *Jan Borysewicz* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
433. Krajewski K., Łabuszewski T., *Jan Kmiołek* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
434. Krajewski K., Łabuszewski T., *Julian Lubasowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
435. Krajewski K., Łabuszewski T., *Mieczysław Niedziński* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
436. Krajewski K., Łabuszewski T., *Stefan Pabiś* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
437. Krajewski K., Łabuszewski T., *Wacław Grabowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
438. Krajewski K., Łabuszewski T., *Zajączkowski Czesław* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
439. Krajewski K., Łabuszewski T., *Zygmunt Dąbkowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
440. *Krajowa Komisja Porozumiewawcza. Posiedzenia 8–10 sierpnia 1981*, wstęp, wybór i oprac. J. Olaszek, Warszawa 2010.
441. Krężolek E., *Aparat bezpieczeństwa wobec środowiska naukowego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach w latach 70 i 80 XX w.* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w.*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
442. Krężolek E., *Fabryka Łożysk Toczyńskich Iskra w Kielcach* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
443. Krężolek E., *Kontrola operacyjna Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach w świetle sprawy obiektowej „Bem”* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
444. Krężolek E., *Koruba Kazimierz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
445. Kruk B., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki. Obsada kierowniczych stanowisk UB i SB na Dolnym Śląsku 1945–1990*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
446. Kruk B., *Działalność Ekspozytury Kolejowej Bezpieczeństwa Publicznego przy DOKP we Wrocławiu i jej oddziałów w latach 1946–1949* [w:] *Budujemy socjalizm. Materiały pokonferencyjne*, red. R. Klementowski, S. Ligarski, Wrocław 2010.
447. Kruk M., Pokwicka K., Lisiecki K., *Gdański Sierpień '80*, wstęp A. Kazański, Gdańsk 2010.
448. Kruk M., *Sylwester Kończal (1915–1991)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, tom IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
449. Kruk M., *Wanda Minkiewicz (1921–2001)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, tom IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
450. Kruk M., *Władysława Żurawska (1919–2008)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

451. Krupa W., Łabowicz J., *Informacja o dokumentacji pochodzącej z tzw. worków ewakuacyjnych przekazanych przez Urząd Ochrony Państwa do zasobu archiwalnego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
452. Kruszyński M., *Ambasada RP w Moskwie w latach 1921–1939*, Warszawa 2010.
453. Kruszyński M., *Konsekwencje przewrotu majowego dla stosunków polsko-radzieckich, maj–grudzień 1926*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 2.
454. Kruszyński M., *Przemysł radziecki w raportach Ambasady RP w Moskwie (1921–1939)*, „История торговли, податкив та мума” 2010, nr 2.
455. Kruszyński M., *Walka Stalina o kolektywizację wsi radzieckiej w raportach posła polskiego w Moskwie Stanisława Patka i jego współpracowników*, „Teka Komisji Historycznej. Oddział PAN w Lublinie” 2010, vol. VII.
456. *Kryptonim „Gracze”. Wybór dokumentów dot. Komitetu Obrony Robotników*, wybór wstęp i oprac. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
457. *Kryptonim „Klan”. Służba Bezpieczeństwa wobec NSZZ „Solidarność” w Gdańsku*, t. 1, wrzesień 1980–wrzesień 1981, wstęp S. Cenckiewicz, wybór i oprac. M. Kruk, R. Żydonik (współpraca S. Cenckiewicz), Warszawa-Gdańsk 2010.
458. Krysiak D., *Ewangelicy w Mikołajkach. Dzieje parafii ewangelicko-augsburskiej w latach 1945–2007*, Dąbrówno 2010.
459. Krysiak D., *Problem niejednoznaczności źródeł dotyczących osób współpracujących z aparatem bezpieczeństwa PRL na wybranych przykładach księży Kościoła ewangelicko-augsburskiego w Diecezji Mazurskiej*, „Meritum” 2010, t. 2.
460. Krzysztofik M., *Protokół z narady pracowników Wydziału IV KWMO w Lublinie z 3 VII 1972 r.*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 1.
461. Krzysztofiński M., *Komuniści na Rzeszowszczyźnie 1918–1944/1945*, Rzeszów 2010.
462. Krzysztofiński M., *Kościół a konflikt polsko-ukraiński w latach czterdziestych XX wieku. Kościół rzymskokatolicki (koreferat)* [w:] *Wołyń 1943 – rozliczenie. Materiały przeglądowej konferencji naukowej „W 65 rocznicę eksterminacji ludności polskiej na Kresach Wschodnich dokonanej przez nacjonalistów ukraińskich*, Warszawa 2010.
463. Krzysztofiński M., *...Mówiliśmy, aby Polacy z Ukraińcami szanowali się... Casus ks. Franciszka Kościa*, „Zeszyty Historyczne WiN- u” 2010, nr 32–33 (*Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*).
464. Krzysztofiński M., *Kozioł Władysław* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
465. Krzysztofiński M., *Losy świętyń grekokatolickich na Rzeszowszczyźnie po 1946 r.* [w:] *Cirkev v okovách Totalitného režimu*, Coranič, J. - Šturák, P. - Koprivňáková, J. (eds.), Prešov, 2010.
466. Krzyżanowska S., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
467. *Księgi Więzienia na Zamku w Lublinie 1944–1954*, t. 2, red. A.T. Filipek, M. Krzysztofik, Lublin 2010.
468. *Którzy bezprawiu mówią nie... „Solidarność” Regionu Podbeskidzie 1980–1989 w relacjach świadków i uczestników*, zebrał i oprac. A. Kasprzykowski, Bielsko-Biała 2010.
469. Kubaj A., Kościelny R., *Region Pobrzeże 1980–1981. Polska Północna* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989. Ruch społeczny*, t. 3, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
470. Kubaj A., Kościelny R., *Region Pomorze Zachodnie 1980–1981. Polska Północna* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989. Ruch społeczny*, t. 3, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
471. Kubaj A., Kościelny R., *Stocznia Szczecińska im. Adolfa Warskiego* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, red. M. Łątkowska i in., t. 1, Warszawa 2010.
472. Kubaj A., *The Birth of Freedom – June Election of 1989 in Poland* [w:] *20. výročí Nežnej revolúcie*, red. P. Jasek, Bratysława 2010.

473. Kubik J., *Rozpracowanie operacyjne ks. Jozefa Kalemby przez Urząd Bezpieczeństwa (UB) i Służbę Bezpieczeństwa (SB)* [w:] J. Duda, *155 spotkanie z cyklu „Wieliczka–Wieliczanie” z serii „Wieliczka za Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL-u) w latach 1944–1989”*; Książd Józef Kalemba (1914–1966), wikary w parafii p.w. św. Klemensa w Wieliczce, katecheta w szkołach podstawowych w Koźmicach Wielkich, Mietniowie, Grajowie, Pawlikowicach, Raciborsku, LO w Wieliczce, proboszcz parafii p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny w Strumianach, „Biblioteczka Wielicka” 2010, z. 100.

474. Kujawa W., *Sprawa kryptonim „Pallotyni”. Służba Bezpieczeństwa wobec warszawskiego duszpasterstwa prawników (1960–1965)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.

475. Kura A., *Kwalifikacja prawna tzw. akcji antypolskiej na Kresach Wschodnich w latach czterdziestych XX wieku jako ludobójstwa. Zbrodnie nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej w latach 1939–1947 w świetle śledztw prowadzonych przez prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej* [w:] *Wołyń 1943 – rozliczenie*, Warszawa 2010.

476. Kura A., *Rolniczy ruch związkowy w PRL w latach osiemdziesiątych* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989). Między apologią a negocjacją*, t. 4, red. J. Gmitruk, E. Lenart, Warszawa 2010.

477. Kurkiewicz M., *Człowieczeństwo w fabryce śmierci* (rec. Aldo Carpi, *Dziennik z Gusen*, tłum. Graziana Melillo i Bartosz Budzyński, Wydawnictwo Replika, Zakrzewo 2009.), historycy.pl

478. Kurkiewicz M., *Demontaż solidarności* (rec. J. Guzy) *U źródeł złego i dobrego. Rozmowa z pierwszym przewodniczącym Krajowej Komisji Koordynacyjnej NZS*, Warszawa 2009), „Więź” 2010, nr 5/6.

479. Kurkiewicz M., *Kontratakujcie sami! Sowieci i ich sojusznicy wobec „Solidarności”*, dzieje.pl

480. Kurkiewicz M., *Między Polską a Rosją*, „Wiadomości Historyczne” 2010 nr 6.

481. Kurkiewicz M., Noszczak B., *Okiem sowietnika – raport doradcy z Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego ZSRS o pracy polskiego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (8 czerwca 1951 r.)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.

482. Kurkiewicz M., Plutecka M., *Kościół wobec okupantów i Polskiego Państwa Podziemnego* [w:] *W matni. Kościół na ziemiach polskich w latach II wojny światowej*, red. B. Noszczak, Warszawa 2010.

483. Kurkiewicz M., Plutecka M., *Rosyjskie pogromy w Białymstoku i Siedlcach w 2006 roku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.

484. Kurkiewicz M., *Pożytek z podsłuchów* (rec. Soenke Neitzel, *Podsluchiwni. Niemieccy generałowie w brytyjskiej niewoli 1942–1945*, Zakrzewo 2009, historycy.pl)

485. Kurkiewicz M., *Protesty poza Wybrzeżem*, dzieje.pl

486. Kurkiewicz M., *Rok 1920 w albumie* (rec. *Ojczyzna ocalona. Wojna sowiecko-polska 1919–1920*, Kraków 2010.), historycy.pl

487. Kurkiewicz M., *Urodzony 11 listopada. Szkic o Leopoldzie Lisie-Kuli* [w:] *Niepodległość*, red. M. Gałęzowski, J. Ruman, Warszawa 2010.

488. Kurpierz T., Neja J., *NSZZ „Solidarność” Region Śląsko-Dąbrowski* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 6, *Polska Południowa*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

489. Kurpierz T., *Niezależne Zrzeszenie Studentów na Uniwersytecie Śląskim w optyce i działaniach Służby Bezpieczeństwa (1980–1989). Zarys zagadnienia* [w:] *Mysł na uwięzi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.

490. Kurpierz T., *Niezależne Zrzeszenie Studentów w województwie katowickim u schyłku PRL (1988–1989)* [w:] *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.

491. Kurpierz T., Neja J., *Śląsko-dąbrowska „Solidarność” 1980–1981. Trudna droga do zjednoczenia* [w:] *Czas Przełomu. Solidarność 1980–1981*, red. W. Polak, P. Ruchniewski, 492. J. Kufel, Gdańsk 2010.
493. Kurpierz T., *Przed rozłamem. Konflikty w galicyjskim ruchu ludowym w 1913 roku*, „Wiek Stare i Nowe”, t. 1, red. I. Panic, M.W. Wanatowicz, Katowice 2009.
494. Kurpierz T., Neja J., *Region Śląsko-Dąbrowski NSZZ „Solidarność”*, [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976-1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
495. Kuświk B., *Od skautingu do „Czarnej Jedyńki”*, „Niezależna Gazeta Polska – Nowe Państwo” 2010, nr 2.
496. Kuta C., *Bohaterowie „bandytami” – zbrodniarze „bohaterami”. Wizerunek podziemia niepodległościowego w opracowaniach z okresu PRL*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
497. Kuta C., *Niezależny ruch wydawniczy 1980–1989* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 2: *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
498. Kyc K., *Aparat bezpieczeństwa wobec dziennikarzy na Podkarpaciu w latach osiemdziesiątych XX wieku. Zarys problematyki* [w:] *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego 1945-1990*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.
499. Kyc K., *Wybory 1989 r. w prasie partyjnej na Podkarpaciu* [w:] *Wolne – media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin - Warszawa 2010.
500. Leśkiewicz R. [rec.], *Informator o zasobie archiwalnym Centralnego Archiwum Wojskowego*, praca zbiorowa pod redakcją Natalii Bujniewicz, Warszawa 2008, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
501. Leśkiewicz R., *Rodzaje archiwalnych pomocy informacyjnych zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
502. Leśkiewicz R., *Znaczenie dokumentów aparatu represji PRL w badaniach historycznych* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, red. D. Koczwańska-Kalita, Warszawa 2010.
503. Ligarski S., Marcinkiewicz M. [red.], *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, Szczecin 2010.
504. *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
505. *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, red. J. Żelazko, Łódź 2010.
506. Łapiński P., *Broń strzelecka polskiego podziemia niepodległościowego na Białostoczczyźnie w latach 1939–1956 (zarys problematyki)* [w:] *Zabytki czasu minionego bogactwem teraźniejszości – militaria wśród wartości kulturowo-przyrodniczych regionu, kraju i zjednoczonej Europy. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej Osowiec-Twierdza 10–11 IX 2010*, Osowiec-Twierdza 2010.
507. Łapiński P., *Edward Topczewski (1925–1952)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
508. Łapiński P., *Franciszek Borsuk (1927–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
509. Łapiński P., *Kpt. Kazimierz Kamiński „Huzar” herbu Ślepowron (1919–1953) – zarys biografii* [w:] *Dzieje wojenne i powojenne szlachty podlaskiej*, red. S. Kordaczuk, Siedlce 2009.
510. Łapiński P., Zwolski M., *Zbigniew Rećko* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
511. Łuczak A., *Amnestie 1945 i 1947 r. jako metoda likwidacji podziemia niepodległościowego w Wielkopolsce*. „Niezależna Gazeta Polska – Nowe Państwo” 2010, nr 12.

512. Łuczak A., *Andrzej Rzewuski (1895–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
513. Łuczak A., *Budowa pomnika Poznańskiego Czerwca 1956*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010 nr 9–10.
514. Łuczak A., *Grabież mienia w Wielkopolsce w czasie okupacji niemieckiej w latach 1939–1945* [w:] *II wojna światowa w Wielkopolsce Wschodniej. Wybrane aspekty*, red. P. Goldyn, Konin 2010.
515. Łuczak A., *Grupińska Anna* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, tom 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
516. Łuczak A., *Przywracanie pamięci przez „Solidarność”, „Przewodnik Katolicki”, „Dodatek specjalny” 30 lat Solidarności* 2010, nr 35.
517. Łuczak A., *Reforma rolna i przemiany na wsi w latach 1945–1948*, „Zapiski Jarocińskie” 2010, nr 1/2.
518. Łuczak A., *Straty polskiego ziemiaństwa w powiecie jarocińskim w czasie okupacji niemieckiej w latach 1939–1945*, „Zapiski Jarocińskie” 2009, nr 3/4.
519. Łuczak A., *Wygnańcy – losy polskiego ziemiaństwa po 1939 roku* [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie. Ziemiaństwo w podróży. Materiały z IV Sesji Naukowej zorganizowanej przez Muzeum Zamoyskich w Kozłowie w dniach 8–10 X 2008 r.*, t. 2., red. H. Łaskiewicz, Lublin 2010.
520. Łukasiewicz S., recenzja książki A. Trudzika, *Polski Ruch Wolnościowy. „Niepodległość i Demokracja” i jego organ prasowy „Trybuna”. Dzieje ruchu, periodyku i innych czasopism wydawanych przez PRW „NiD”, „Pamięć i Sprawiedliwość”* 2010, nr 16.
521. Łukasiewicz S., *Trzecia Europa. Polska myśl federalistyczna w Stanach Zjednoczonych 1940–1971*, Warszawa-Lublin 2010.
522. Łukasiewicz S., *Wywiad cywilny PRL wobec polskiej emigracji na Zachodzie – przegląd struktur i kierunków działania do początku lat sześćdziesiątych* [w:] *Tajny oręż czy ofiary zimnej wojny? Emigracje polityczne z Europy Środkowej i Wschodniej*, red. S. Łukasiewicz, Lublin-Warszawa 2010.
523. Łysakowski P., artykuł recenzyjny dot. pracy *Polska-Niemcy, Wojna i pamięć*, red. J. Kochanowski, B. Kosmala, „Rocznik Polsko-Niemiecki” 2010, nr 18.
524. Maciejowska A., *Przerwane życiorysy. Oblawa augustowska – lipiec 1945 r.*, Białystok 2010.
525. Madaj K., *Awans. Zostań marszałkiem Polski. Historyczna planszowa gra edukacyjna (edycja specjalna)*, Warszawa 2010.
526. Madaj K., Ginter T., *303. Historyczna planszowa gra edukacyjna*, Warszawa 2010.
527. Madaj K., Żuławnik M., *Proboszcz getta*, Warszawa 2010.
528. Majchrzak G., „Rewolucja”. Czyli radio i telewizja pod rządami Andrzeja Drawicza w świetle dokumentów SB (23 września–15 grudnia 1989 r.) [w:] *Wolne media? Środowiska dziennikarskie w 1989 r. Studia*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Warszawa-Szczecin 2010.
529. Majchrzak G., *Działania Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w okresie stanu wojennego* [w:] *Wokół „mniejszego zła”. Stan wojenny w Polsce. Materiały pokonferencyjne*, Wrocław 2010.
530. Majchrzak G., *Radio „Solidarność”. Niezależna działalność radiowa pod szyldem „Solidarności” 1980–1989* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 2, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
531. Majchrzak G., Ruzikowski T., „Radio Solidarność” w eterze na przykładzie Warszawy [w:] *Warszawa-miasto w opresji*, red. K. Krajewski, M. Pietrzak-Merta, Warszawa 2010 (seria „Warszawa Nie?pokonana”, t. 1).
532. Majchrzak G., *Tajny współpracownik „Merkury”. Przypadek Anatola Konsika*, „Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny” 2010, nr 17.
533. Majchrzak G., *Weryfikacja dziennikarzy w okresie stanu wojennego* [w:] *Dziennikarze władzy, władze dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego 1945–1990*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.

534. Majchrzak G., *Z czarnych kart „wymiaru sprawiedliwości” w PRL – stan wojenny*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
535. Majewski M., *Ukraińskie formacje zbrojne w służbie niemieckiej (Sipo, Orpo, Waffen SS) na Lubelszczyźnie w 1944 r.* [w:] *Podzielone narody. Szkice z historii stosunków polsko-ukraińskich w latach 40-tych XX wieku*, red. M. Białokura, M. Patelski, Toruń 2010.
536. Małachowska E., *Działania aparatu bezpieczeństwa wobec duszpasterstwa akademickiego diecezji katowickiej w latach siedemdziesiątych* [w:] *Mysł na uwięzi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Studia i szkice*, red. A. Dziuba i M. Sikora, Katowice 2010.
537. *Małopolski słownik biograficzny uczestników działań niepodległościowych 1939–1956*, t. 14, red. T. Gąsiorowski, Kraków 2010.
538. Małyszka A., „Solidarność” w gminie Swarzędz w czasach „rewolucji” 1980–1981, „Zeszyty Swarzędzkie. Rocznik Regionalny” 2010, nr 2.
539. Małyszka A., *Duchowni Archidiecezji Poznańskiej w obronie wolności religijnej. Listy do rządu PRL z 1965 r.* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki, Toruń 16–17 X 2009*, red. W. Polak, W. Rozynekowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.
540. Małyszka A., *Obóz pracy przymusowej dla Żydów w Kobylnicy w świetle zeznań świadków*, „Zeszyty Swarzędzkie. Rocznik Regionalny” 2010, nr 2.
541. Małyszka A., *Przed Sierpniem był Lipiec '80*, „Magazyn Swarzędzki” 2010, nr 7.
542. Maniewska K., Osiński K., Wójtowicz P., *NSZZ „Solidarność” Region Kujawsko-Dobrzyński. Polska Północna* [w:] *NSZZ „Solidarność 1980–1989*, t. 3, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
543. Maniewska K., *Rola Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy w promowaniu i upowszechnianiu edukacji historycznej w województwie kujawsko-pomorskim* [w:] *Nauczanie historii na miarę XXI wieku. Region – Patriotyzm – Edukacja*, red. Z. Biegański, T. Maresz, Bydgoszcz 2010.
544. Mańko S., Gmitruk J., *Polski ruch ludowy wobec Żydów (1985–1939)*, Rzeszów 2010.
545. Marcinkiewicz A., *Sposób archiwizowania i przechowywania dokumentacji w Zarządzie II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
546. Marcinkiewicz M., *Elektrownia „Dolna Odra”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976 – 1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
547. Marcinkiewicz M., *Gazetki internowanych* [w:] *Papierem w system. Prasa bezdebitowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.
548. Marcinkiewicz M., *Nieudana reforma Stowarzyszenia PAX i próby utworzenia Konfederacji Polski Niepodległej w Gorzowie Wielkopolskim*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 1.
549. Marcinkiewicz M., *NSZZ „Solidarność” Region Gorzowski* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 3, *Polska Północna*, red. Ł. Kamiński i G. Waligóra, Warszawa 2010.
550. Marcinkiewicz M., *Robotnik Pomorza Zachodniego* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976 – 1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
551. Marcinkiewicz M., *Robotnik Szczeciński* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976 – 1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
552. Marecki J., *Kochał Boga, Ojczyznę i ludzi. O. Ryszard Śleboda – bytomski proboszcz i duszpasterz środowisk robotniczych* [w:] *„Tyś jest kapłanem na wzór...”. Ks. Jerzy Popiełuszko w Bytomiu. 8 X 1984 r.*, red. A. Sznajder, Katowice 2010.
553. Marecki J., *Państwo a Kościół katolicki w latach 1945–1989. „Walka o rząd dusz”*, [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1845–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.

554. Marecki J., „*Uczeni i sławieni ludzie*” [w:] *Historicus Polonus-Hungarus*, red. T. Gałuszka, M. Miławicki, B. Zągorhidi Czigány, Kraków 2010.
555. Marecki J., „*Weszli przemocą i wyrzucają*”. *Eksmisja siostr Marianek z klasztoru w Branicach*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
556. Marecki J., *Zbigniew Faryna – stachanowiec krakowskiej bezpieki* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 3, red. M. Lasota, J. Szczepaniak, Kraków 2010.
557. Marek Ł., ks. Trąba M., *Przypadek ks. Brunona Magotta. Studium źródłoznawcze dokumentacji kościelnej i akt aparatu bezpieczeństwa*, Katowice 2010.
558. Marek Ł., *Piekary w PRL* [w:] *350-lecie kultu Matki Bożej w Piekarach Śląskich. Tu przeszłość łączy się z przyszłością*, red. ks. W. Kania, ks. M. Łuczak, Katowice - Piekary Śląskie 2010.
559. Marek Ł., *Psychologia werbunku kapłanów* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą. Studia i materiały*, t. 3, red. ks. J. Szczepaniak, M. Lasota, Kraków 2010.
560. Marek Ł., *Msze święte w intencji Ojczyzny z udziałem ks. Jerzego Popiełuszki* [w:] *Tys jest kapłanem na wzór... Ks. Jerzy Popiełuszko w Bytomiu 8 X 1984 r.*, red. A. Sznajder, Katowice 2010.
561. Markiewicz M., *Kolektywizacja wsi w województwie białostockim 1948–1956*, Białystok 2010.
562. Markiewicz M., *Zbrodnia katyńska* [w:] *1940–2010 Katyń. 70. Rocznica zbrodni katyńskiej*, red. E. Rogalewska, Białystok 2010.
563. Marszałek T., *Franciszek Żymelka (1914–1977)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
564. Maruszak M., *Oddział Franciszka Rejmana „Bicza” i Leona Słowika „Uzdy”. Geneza, struktury i działalność (1944–1947)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
565. *Marzec '68 w Łodzi*, red. S.M. Nowinowski, współpraca: A. Czyżewski, M. Zapolska-Downar, P. Spodenkiewicz, M. Przybysz, G. Nawrot, Łódź 2010.
566. Maślikowski S., *Zagłada i martyrologia w świadomości szkolnej* [w:] *Konferencja „Od Westerplatte do Norymbergii. II wojna światowa we współczesnej historiografii, muzealnictwie i edukacji” 2–5 września 2009 r.*, red. P. Chruścielski, M. Owsiański, Sztutowo 2010.
567. Matwiejew G., *Piłsudskij*, Moskwa 2008. Rec. J.J. Milewski, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.
568. Mazanowska I., *Represje władz komunistycznych wobec Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej (Jabłonowo Pomorskie, Pniewite, Topolno, Toruń, Dębowa Łąka) do 1970 r.* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki*, red. W. Polak, W. Rozynekowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.
569. Mazanowska I., *Represje wobec katolickich zgromadzeń zakonnych z terenu diecezji chełmińskiej realizowane przez kolegia do spraw wykroczeń* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki*, red. W. Polak, W. Rozynekowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.
570. Michalski R., *Wokół Katynia*, „Biuletyn Izby Notarialnej” 2010, nr 2.
571. Miedzinski P., „*Zjedz obiad, najedz się, wieczorem czeka nas robota*” – *nocne pogrzeby szczecińskich ofiar Grudnia '70*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12
572. Miedziński P., *Edmund Bałuka – ideowy socjalista w realnym komunizmie. Rzec o liderze strajku ze stycznia 1971 roku* [w:] *Szczecin – historię tworzą ludzie. Druga Konferencja Edukacyjna, 9 XII 2009*, red. K. Rembacka, Szczecin 2010
573. Miedziński P., *Edmund Bałuka – prawdziwy socjalista w realnym socjalizmie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12.

574. Miedziński P., *Ikony Grudnia '70–Stycznia '71. O fotografiach z tamtych dni* [w:] *Historia, miasto, pamięć: Grudzień '70 – Styczeń '71 (perspektywa szczecińska)*, red. M. Kowalewski, E. Krasucki, P. Miedziński, Szczecin 2010.
575. Miedziński P., *'Kamień' – jak wybryk drawskich chuliganów zacieśnił więź organów KGB i SB* [w:] *Drawsko Pomorskie i okolice poprzez wieki*, red. E. Krasucki, Szczecin 2010.
576. Milczanowski P., *Morale funkcjonariuszy SB i MO w Małopolsce w ostatnich latach PRL. Wybór dokumentów*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
577. Milewski J.J., Pyżewska A., *Oblawa augustowska – lipiec 1945 r. Wybór źródeł*, red. E. Rogalewska, Białystok 2010.
578. Milewski J.J., *Województwo białostockie. Zarys dziejów (1919–1975)*, Białystok 2010.
579. Misiejuk D. [rec.], *Arkadiusz Szymczyna, Społeczne i polityczne problemy przyłączenia powiatu głubczyckiego do Polski (1945–1948)*, Branice 2008, s. 273, „Śląski Kwartalnik Historyczny »Sobótkak«” 2010, nr 4.
580. Misiejuk D., *Konspiracyjne organizacje młodzieżowe w Głubczycach (1946–1955)*, „Kalendarz Głubczycki” 2010, nr 17.
581. Mlenko M., *Z dziejów Wojskowej Komendy Uzupelnień w Białymstoku. Lata 1920–2008*, Łódź-Białystok 2009, rec. P. Łapiński, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.
582. Młynarczyk W., *Warszawska Szkoła Centralnego Komitetu Żydów w Polsce* [w:] *Warszawa miasto w opresji*, red. K. Krajewski, M. Pietrzak-Merta, Warszawa 2010.
583. *Moładź Bierasciejszczyzny. Zbornik studenckich nawukowych prac*, Brest 2009. Rec. J.J. Milewski, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.
584. Müller J., *Dzieje Ostródy*, komentarz i red. nauk. G. Białuński, G. Jasiński, E. Jelińska, tłum. D. Krzywicka-Kaendler, Ostróda 2010.
585. Musiał B., „*Die vierte Teilung Polens*” [w:] *Der militärische Widerstand gegen Hitler im Lichte neuer Kontroversen*, Hrsg. M. Becker, H. Löttel, Ch. Studt, Münster 2010.
586. Musiał B., „Niemiecko-rosyjski sojusz energetyczny: geneza, historia, perspektywy”, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 4.
587. Musiał B., *Modernisierung durch Demontagen? Zur Wirtschaftspolitik Stalins nach 1945* [w:] *Krieg und Wirtschaft. Von der Antike bis ins 21. Jahrhundert*, Hrsg. von W. Dornik, W. Iber, J. Giessauf, Wien 2010.
588. Musiał B., *Sowjetische Demontagen und Beschlagnahmungen in Polen und in den ehemaligen deutschen Ostgebieten* [w:] *Stalins Wirtschaftspolitik an der sowjetischen Peripherie*, Hrsg. W.M. Iber, P. Ruggenthaler, Wien 2010.
589. Musiał B., *Stalins Beutezug. Die Plünderung Deutschlands und der Aufstieg der Sowjetunion zur Weltmacht*, Berlin 2010.
590. Musiał F., *Pomiędzy współpracą a jej zaprzeczeniem. Trzeci głos w sprawie kontaktu operacyjnego „Zebu”*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
591. Musiał F., *Raj grabarzy narodu. Studia i materiały do dziejów aparatu represji w Polsce „ludowej” 1945–1989*, Kraków 2010.
592. Musiał F., *Rozmowy operacyjne jako element profilaktycznych i manipulacyjnych działań SB* [w:] *Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Między bohaterstwem a agenturą*, t. 3, red. M. Lasota, J. Szczepaniak, Kraków 2010.
593. Musiał F. [rec.], *Zbigniew Siemiątkowski, Wywiad a władza. Wywiad cywilny w systemie sprawowania władzy politycznej PRL*, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego – Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2009, s. 420, „Horyzonty Polityki” 2010, nr 1(1).
594. Musiał F., *Zmarł generał Mieczysław Huchla*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
595. Muszyńska J., Muszyński W., *Słownik strat obozu narodowego*, Warszawa 2010.
596. Muszyński W., *Obóz Narodowo-Radykalny i Organizacja Polska – zarys działalności przedwojennej (1933–1939)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Poznań 2010.

597. Muszyński W.J., Mysiakowska-Muszyńska J. [rec.], *Życie i śmierć dla narodu! Antologia myśli narodowo-radykalnej z lat trzydziestych XX wieku* (red.) A. Meller, P. Tomaszewski, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.
598. *Muzeum Izba Pamięci KWK „Wujek”*, oprac. R. Ciupa, Katowice 2010.
599. Mysiakowska-Muszyńska J. [rec.], Piotr Litka, *Książd Jerzy Popiełuszko. Dni, które wstrząsnęły Polską*, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.
600. Mysiakowska-Muszyńska J. [rec.], Dariusz Węgrzyn, *Aparat bezpieczeństwa wobec środowisk narodowych na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1945–1956*, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.
601. Mysiakowska-Muszyńska J., *Aparat represji wobec elit Obozu Narodowego w Polsce – życiorys niedokończony Tadeusza Łabędzkiego (1917–1946)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
602. Mysiakowska-Muszyńska J., *Koncepcje ideowe i polityczne środowiska Komitetu Legalizacyjnego Stronnictwa Narodowego (lipiec–październik 1945 r.)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
603. Mysiakowska-Muszyńska J., *Rok 1945 – okupacja sowiecka w Polsce oczyma narodowców*, „Glaukopis” 2010, nr 19–20.
604. Mysiakowska-Muszyńska J., *Tadeusz Łabędzki (1917–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
605. Mysiakowska-Muszyńska J., *Władysław Jaworski (1908–1974)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
606. *Mysł na uwięzi. Kontrola operacyjna środowisk akademickich województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.
607. Nadarzyńska A., *Kampania polska 1939 r. w materiałach archiwalnych Oddziału gdańskiego IPN* [w:] *Relacje polsko-rumuńskie w historii i kulturze. Materiały z sympozjum*, Suczawa 2010.
608. *Nadzorować, interweniować, karać. Nazistowski obóz władzy wobec Kościoła katolickiego w Zabrze (1934–1944). Wybór dokumentów*, oprac. S. Rosenbaum, M. Węcki, Katowice 2010.
609. Nagel P., *Udział polskich zesłańców w rozwoju Rosji w XIX wieku ze szczególnym uwzględnieniem guberni archangielskiej* (cz. 1), „Kasztanka. Biuletyn Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego” 2010, nr 3.
610. Nagel P., *Udział polskich zesłańców w rozwoju Rosji w XIX wieku ze szczególnym uwzględnieniem guberni archangielskiej* (cz. 2), „Kasztanka. Biuletyn Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego” 2010, nr 4–5–6.
611. Namysło A., *Śląsk i Ślązacy we wspomnieniach i relacjach jego żydowskich mieszkańców w latach trzydziestych i czterdziestych XX w.* [w:] *Ślązacy w oczach własnych i obcych*, red. A. Barciak, Katowice - Zabrze 2010.
612. Namysło A. *Der Einfluss der Zentrale der Jüdischen Ältestenräte in Ostoberschlesien auf das Verhalten der Juden* [w:] *Der Judenmord in den eingegliederten polnischen Gebieten 1939–1945*, red. J. Młynarczyk, J. Boehler, Osnabrück 2010.
613. Namysło A. (oprac.) „*Jestem feineter Schweisser. Relacja Mosze Stilanda z Dąbrowy Górniczej*”, „Zeszyty Oświęcimskie” 2009, nr 25.
614. Nawrocki K., *NSZZ „Solidarność” Region Elbląski* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 3, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
615. Nawrocki K., *Zarys historii NSZZ „Solidarność” Regionu Elbląskiego (1980–1989)*, Gdańsk 2010.

616. Nawrocki Z., Ostasz G., *Adam Wohański (1907–1985)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
617. Nawrocki Z., Ostasz G., *Antoni Stefan Słabosz (1901–1991)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
618. Neja J., *Bosowski Jerzy* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
619. Neja J., *Chmielowska Janina Jadwiga* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
620. Neja J., *Kściuczek Roman* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
621. Neja J., *Przed przełomem. Opozycja w województwie katowickim w latach 1988–1989. Próba zarysowania problemu* [w:] *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.
622. Neja J., *Sulecki Władysław* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
623. Neja J., *Świtoń Kazimierz* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
624. Neja J., *Wolne Związki Zawodowe w Katowicach, Komitet Założycielski* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
625. Noszczak B., *Okiem sowietnika: raport doradcy z Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego ZSRS o pracy polskiego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (czerwiec 1951 r.)*, „Przeгляд Archiwalny IPN” 2010, nr 3.
626. Noszczak B., *Wybrane aspekty inwigilacji Duszpasterstwa Akademickiego św. Anny przez resort bezpieczeństwa Polski Ludowej (1945–1989)*, „Nasza Przeszłość” 2010, nr 113.
627. NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 2, *Ruch społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
628. NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 3, *Polska Północna*, red. Ł. Kamiński i G. Waligóra, Warszawa 2010.
629. NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 4, *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
630. NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 5, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
631. NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 7, *Wokół Solidarności*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
632. NSZZ „Solidarność” w *Bełchatowie w dokumentach Służby Bezpieczeństwa w latach 1980–1989*, oprac. M. Jasiński, D. Rogut, K. Tyłski, Bełchatów 2010.
633. NSZZ „Solidarność” w *regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa 1980–1981*, wstęp, wybór i oprac. S. Pilarski, R. Rabięga, Warszawa-Łódź 2010.
634. NSZZ „Solidarność” *ziemia radomska w dokumentach (1980–1989)*, wstęp, wybór i oprac. M. Wierzbicki, Lublin 2010.
635. *Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana/Siege of Warsaw in the photographs of Julien Bryan*, red. J.Z. Sawicki, T. Stempowski, Warszawa 2010.
636. *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
637. *Ocalić od zapomnienia. Wspomnienia Sybiraków*, oprac. S. Ligarski, Szczecin 2010.
638. Ołaszek J., „*Ekstremiści, chuligani, politykierzy*”. *Obraz podziemnej „Solidarności” w propagandzie stanu wojennego*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 16.
639. Ołaszek J., *Służba Bezpieczeństwa na tropie „Tygodnika Wojennego”*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 4.

640. Olaszek J., *Antysolidarnościowa propaganda władz PRL* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. VII, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
641. Olaszek J., *Die Flucht von DDR-Bürgern über Polen 1989*, „Inter Finitimos” 2009, nr 10 (druk 2010).
642. Olaszek J., *Informacja i publicystyka w prasie podziemnej „Solidarności” na przykładzie tygodnika „Wola”* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009*, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
643. Olaszek J., Kozłowski T., *Niezależny ruch chłopski (1980–1989)* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. II, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
644. Olaszek J., *Ucieczki obywateli NRD przez Polskę w 1989 r. Zarys tematu* [w:] *Przyjaźń nakazana*, red. B. Kerski, K. Ruchniewicz, Wrocław 2009 [druk 2010].
645. Olaszek Jan, „*Nieliczni ekstremiści*”. *Podziemna „Solidarność” w propagandzie stanu wojennego*, Gdańsk 2010.
646. Orzechowski P., *Zdobycie Komisariatu MO w Swarzędzu 28 czerwca 1956 r.*, „Zeszyty Swarzędzkie. Rocznik Regionalny” 2010, nr 2.
647. Osiński K., [rec. K. Derdowski], *Słownik opozycji demokratycznej Regionu Bydgoskiego 1980–1989*, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.
648. Osiński K., *Aleksander Kamiński (1880–1940)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
649. Osiński K., *Aleksander Kupczyński (1873–1941)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
650. Osiński K., *Antoni Bernard Łosiński (1865–1940)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
651. Osiński K., *Antoni Bolesław Lewandowski (1892–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
652. Osiński K., *Bolesław Witkowski (1873–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
653. Osiński K., *Edward Pawłowski (1870–1939?)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
654. Osiński K., *Edward Piszcz (1908–1942)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
655. Osiński K., *Franciszek Sołtysiak (1887–1939?)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
656. Osiński K., *Jan Kwiatkowski (1881–1943)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
657. Osiński K., *Jan Stanisław Sacha (1905–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
658. Osiński K., *Jerzy Chudziński (1885–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
659. Osiński K., *Józef Mazur (1895–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
660. Osiński K., *Kazimierz Maj (1883–1943)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
661. Osiński K., *Kazimierz Rolewski (1879–1945)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
662. Osiński K., *Konrad Oktawian Fiedler (1886–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
663. Osiński K., *NSZZ „Solidarność” Region Bydgoski* [w:] *NSZZ „Solidarność 1980–1989*, t. 3, *Polska Północna*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

664. Osiński K., *Paweł Konitzer (1876–1942)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
665. Osiński K., *Paweł Ossowski (1878–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
666. Osiński K., *Piotr Jan Szturmowski (1887–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
667. Osiński K., Sierchuła R., *Józef Prądzyński (1877–1942)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
668. Osiński K., *Stanisław Pakaszewski (1890–1939?)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
669. Osiński K., *Tadeusz Janicki (1875–1939)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
670. Osiński K., *Wacław Ciesielski (1898–1941)* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955*, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
671. Osiński K., *Zarys dziejów NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego (1980–1990)*, Gdańsk 2010.
672. Osiński T., „*Strażnicy moralności podatkowej*”. *Portret zbiorowy urzędników Okręgowego Inspektoratu Ochrony Skarbowej w Lublinie (1944–1951)* [w:] *Dzieje biurokracji na ziemiach polskich*, t. III, red. A. Górak, K. Latawiec, D. Magier, Lublin-Siedlce 2010.
673. Osiński T., *Wiejska Służba Porządkowa jako przykład wykorzystania ludności do ochrony porządku publicznego w pierwszych latach Polski Ludowej* [w:] *Na straży ładu i porządku publicznego. Formacje milicyjno-policyjne na ziemiach polskich od czasów najdawniejszych do współczesności*, red. A. Duszyk, Radom 2010.
674. Osiński T., *Некоторые аспекты борьбы казначейской охраны с преступлениями во вред спиртовой и табачной монополий на территории люблинского воеводства (1944–1951)*, „Исторія торгівлі, податків та мита” 2010, nr 2.
675. Osiński T., *Участие местных органов общей администрации Народной Польши в акции регистрации военных ущербов в 1944–1946 годах на примере люблинского воеводства*, „Наукові записки : збірник праць молодих вчених та аспірантів” 2010, Том 19, Книга II, ч. 2.
676. Ossowski A., Bednarek J., *Kazimierz Skalski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
677. Ossowski A., *Franciszek Leśniak* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
678. Ossowski A., *Intelligenzaktion w Łodzi* [w:] *Nekropolia z terenu byłego poligonu wojskowego na Brusie w Łodzi*, red. M. Głosek, Łódź 2010.
679. Ossowski A., *Obozy przesiedleńcze w Łodzi przy ulicach: Łąkowej, Kopernika, 28 Pułku Strzelców Kaniowskich i Żeligowskiego* [w:] *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, red. J. Żelazko, Łódź 2010.
680. Ossowski A., *Roman Gostyński* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
681. *Ostafin Józef* (biogram), oprac. E. Pietrzyk, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 31.
682. Oszytko J., *Stan zdrowia rabina Leo BaECKa podczas jego pobytu w Opolu w latach 1897–1907 w świetle zachowanych dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym w Opolu* [w:] *Leo BaECK (1873–1956). Najślawniejszy Żyd z Leszna*, Leszno 2010.
683. Paczoska-Hauke A., *Antoni Fryszkowski „Ryś” 1924–1948 – żołnierz kujawskiego podziemia niepodległościowego*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33 [Numer specjalny – księga dedykowana Januszowi Kurtyce].
684. Paczoska-Hauke A., *Antykomunistyczna grupa „Młodzież Walcząca” z Bydgoszczy (1949–1950)*, „Kronika Bydgoska” 2010, nr 31.

685. Paczoska-Hauke A., *Gadzinowski Jerzy* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
686. Paczoska-Hauke A., *Lipiński Eugeniusz* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
687. Paczoska-Hauke A., *Reakcje mieszkańców Pomorza i Kujaw na porwanie i śmierć ks. J. Popiełuszki w świetle dokumentów SB*, „Studia Bydgoskie” 2009, nr 3 [druk 2010].
688. Paczoska-Hauke A., *Rostek Zbigniew* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
689. Paczoska-Hauke A., *Szamotołowski Mieczysław* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
690. Paczoska-Hauke A., *Wstęp* [w:] *Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem katolickim w województwie pomorskim (bydgoskim) w latach 1945–1956*, red. T. Chincinski, A. Paczoska-Hauke, Bydgoszcz 2010.
691. Palonek M., *W rękach wroga – polscy oficerowie w sowieckich obozach specjalnych. Indoktrynacja i propaganda*, „Kasztanka. Biuletyn Towarzystwa im. Józefa Piłsudskiego” 2010, nr 7.
692. Pawlik D., Busse K., *Organizacja pracy oraz zadania Wydziału Studiów i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Radomiu* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
693. Pawłowicz J., *Chmielewski Jan* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
694. Pawłowicz J., *Działania operacyjne wobec PPS w latach 1987–1990 w dokumentach Służby Bezpieczeństwa* [w:] *Polska Partia Socjalistyczna. Dlaczego się nie udało? Szkice – polemiki – wspomnienia*, red. R. Spalek, Warszawa 2010.
695. Pawłowicz J., *Kazimierz Dyksiński* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
696. Pawłowicz J., *NSZZ „Solidarność” Organizacja Regionu Płockiego*, [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
697. Pawłowicz J., *Robotnik Mazowiecki* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
698. Pazda J., *Charakterystyka zasobu archiwum Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku jako zbioru źródeł pierwotnych* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
699. Persak K., *Ekshumacje katyńskie. Prace archeologiczno-ekshumacyjne w Charkowie, Katyniu i Miednoje w latach 1991–1996 i ich wyniki*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4.
700. Perzyna P., Polańska-Bergman M., *Dzieje kartoteki niemieckiej listy narodowościowej (Deutsche Volksliste) i jej znaczenie w działalności informacyjnej Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
701. Piątkowski S., *Egzekucje publiczne w Radomiu w 1942 roku*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego” 2009, t. 43, z. 2.
702. Piątkowski S., *Harcerstwo polskie w okresie okupacji 1939–1945*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
703. Piątkowski S., *Kielce w latach 1940–1944. Miasto i jego mieszkańcy w publicystyce gadzinowego „Dziennika Radomskiego”*, „Studia Muzealno-Historyczne” 2009, t. 1 [druk 2010].
704. Piątkowski S., *Ludność niemiecka na terenach wiejskich regionu radomskiego w latach 1939–1944. Z problematyki postaw i losów* [w:] *Spółeczność ewangelicka Radomia podczas okupacji hitlerowskiej*, red. J. Kłaczek, Radom 2009 [druk 2010].

705. Piątkowski S., *Martyrologia mieszkańców Skarżyska-Kamiennej w więzieniu radomskim (grudzień 1939–sierpień 1940 r.)* [w:] *Kronika Orła Białego*, red. T. Sikora, A. Gajewski, Skarżysko-Kamienna 2009 [druk 2010].
706. Piątkowski S., *Zapomniane ofiary. O przestępcach kryminalnych i ich losach w Radomskiem w pierwszym roku okupacji hitlerowskiej* [w:] *Spółeczeństwo i kultura w regionie świętokrzyskim w XIX i XX wieku*, red. U. Oettingen, J. Szczepański, Kielce 2009 [druk 2010].
707. Piekarska A.K., *Jan Pietrzak w „Tercecie”. Działania Służby Bezpieczeństwa wobec kabaretu „Pod Egidą” w latach siedemdziesiątych* [w:] *Artyści władzy, władza artystom*, red. A. Chojnowski, S. Ligarski, Warszawa 2010.
708. Piekaruś D., *Andrzej Kolano* [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009 [druk 2010].
709. Piekaruś D., *Bolesław Komińczyk* [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009 [druk 2010].
710. Piekaruś D., Romanek J., *Działania PUBP wobec Mariana Wardy „Polakowskiego”, „Małego”, dowódcy Rejonu V Obwodu AK-WiN Tomaszów Lubelski* [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009 [druk 2010].
711. Piekaruś D., *Wojciech Kita* [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009 [druk 2010].
712. Pietrowicz A., *„Ochrona” Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przez Służbę Bezpieczeństwa w latach 1970–1979 w świetle materiałów operacyjnych do sprawy obiektowej „Collegium”* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
713. Pietrowicz A., *Antoni Piaczyński* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
714. Pietrowicz A., *Bogdan Kazimierz Narożny* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
715. Pietrowicz A., *Czesław Kielczewski* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
716. Pietrowicz A., *Działania aparatu bezpieczeństwa wobec Instytutu Zachodniego w Poznaniu w latach 1945–1955* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
717. Pietrowicz A., *Jadwiga Maria Rozmiarkówna* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
718. Pietrowicz A., *Kirył Sosnowski „Konrad” (1910–1966) - zarys biografii* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
719. Pietrowicz A., *Klemens Gorzyński* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
720. Pietrowicz A., *Konspiracyjna działalność harcerstwa wielkopolskiego podczas II wojny światowej*, Dodatek Specjalny IPN do „Niezależnej Gazety Polskiej”, październik 2010.
721. Pietrowicz A., *Rodziny wielkopolskie w cieniu zbrodni katyńskiej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4.
722. Pietrowicz A., *Stanisław Piotr Smoczkiewicz* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.

723. Pietrowicz A., *Stefan Rowiński* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
724. Pietrowicz A., *Tadeusz Strojny* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
725. Pietrowicz A., *Witold Fryderyk Grott* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
726. Pietrowicz A., *Wybitny oficer sztabu Okręgu Poznańskiego ZWZ-AK*, „Biuletyn Informacyjny ŚZŻAK Okręg Wielkopolska” 2010, nr 2 (81).
727. Pietrowicz A., *Zbrodnia katyńska. Wielkopole w dołach śmierci Katynia, Charkowa i Miednoje*. Katalog wystawy, Poznań 2010.
728. Pietrowicz A., *Życie codzienne Polaków w okupowanej Wielkopolsce (1939–1945). Materiały konferencji „Od Westerplatte do Norymbergi. Druga wojna światowa we współczesnej historiografii, muzealnictwie i edukacji”*, Muzeum Stutthof 2–5 września 2009, red. P. Chruścielski, M. Owiński, Sztutowo 2010.
729. Pietrzyk E., *Kryptonim „Klasa” i „Zielony” – sprawa Ignacego Jakubca* [w:] *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
730. Pilarski S., *Chrześcijańska Demokracja wobec ČSR w okresie narastania antagonizmu polsko-czechosłowackiego (1936–1937)* [w:] *W kręgu historii Europy Wschodniej. Studia i szkice*, red. P. Chmielewski, A. Głowacki, Łódź 2009 [druk2010].
731. Pilarski S., *Łódzka prasa oficjalna wobec procesu przemian politycznych w 1989 r.* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010.
732. Pilarski S., *Piłsudczycy wobec narastania kryzysu w stosunkach polsko-czechosłowackich w 1934 r.* [w:] *Od Rosji po Bliski Wschód. Studia historyczne z XX w.*, red. D. Rogut, Żelów 2010.
733. Pilarski S., *Sprawozdanie z konferencji naukowej „Jeńcy wojenni z Łódzkiego – ofiary zbrodni NKWD w 1940 r.”*, „Dzieje Najnowsze” 2010, z. 3.
734. Pilarski S., *Uciekinierzy z PRL – casus Andrzeja Perki*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
735. Piotrowski P., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
736. Piotrowski P., *Kompanie polowe w Ludowym Wojsku Polskim jako forma represji politycznych. Zarys problemu*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33. *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, Kraków 2010.
737. Piotrowski P., *Militarne dzieje Bieszczad w XX wieku* [w:] *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, Rzeszów 2009 [druk 2010].
738. Piotrowski P., *Polsza i interwencja* [w:] *„Prażskája wiesna” i międzynarodnyj krizis 1968 goda. Issledowanija*, Seria Rossija XX wiek, red. N.G. Tomlina, S. Karner, A.O. Czubarjans, Moskwa 2010.
739. Piotrowski P., *Służba Bezpieczeństwa w latach 1957–1990* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
740. Piotrowski P., *Udział Wojska Polskiego w realizacji stanu wojennego* [w:] *Wokół „mniej-szego zła”*, red. P. Piotrowski, Wrocław 2010.
741. Pleskot P., *„Tarcza partii i narodu”. Kontrwywiad Polski Ludowej w latach 1945–1956. Zarys struktur i wybór źródeł*, Warszawa 2010.
742. Pleskot P., *„Władcy paszportów”. Biuro Współpracy Naukowej z Zagranicą PAN. Szkic analizy* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w.*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.

743. Pleskot P., *Determinacja, appeasement czy Realpolitik? Polityczne reakcje państw zachodnich wobec fenomenu „Solidarności” (1980–1989)* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. VII, *Wokół Solidarności*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
744. Pleskot P., *Intelektualni sąsiedzi. Kontakty historyków polskich ze środowiskiem „Annales” 1945–1989*, Warszawa 2010.
745. Pleskot P., *Jak wyjechać na Zachód? Procedury wyjazdów polskich uczonych do państw kapitalistycznych z ramienia uczelni wyższych i PAN w latach 1955–1989* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. P. Franaszek, Wrocław 2010.
746. Pleskot P., *Państwo a środowiska naukowe w latach 1945–1956 (zarys problemu)* [w:] *Aparat represji wobec inteligencji w latach 1945–1956*, red. R. Habielski, D. Rafalska, Warszawa 2010.
747. Pleskot P., *Potępić, nie obrazić. Reakcje zachodniej dyplomacji na zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki*, red. W. Polak, W. Rozynekowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.
748. Pleskot P., *Sukces „grzecnej” historii. Niemiecko-francuski podręcznik historii najnowszej, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010*, t. 15.
749. Pleskot P., *Szpiedzy na emigracji. „Szpiegowska” działalność polskiej emigracji w oczach kontrwywiadu MBP (1945–1954)* [w:] *Tajny oręż czy ofiary zimnej wojny? Emigracje polityczne z Europy Środkowej i Wschodniej. Materiały konferencyjne*, Lublin 2010.
750. Pleskot P., *Zachód ratuje generała?! Paradoksy zachodniej dyplomacji w czasie przemian w Polsce (czerwiec–lipiec 1989 r.)*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, t. 16.
751. Pleskot P., *Zerkając na Moskwę. „Wybuch” „Solidarności” w ocenach dyplomacji zachodniej (sierpień 1980 r.)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
752. *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Muzeum Narodowe w Krakowie, grudzień 2010–styczeń 2011, Kraków 2010,
753. Poleszak S., *„Pomoc” sowiecka przy tworzeniu komunistycznego aparatu bezpieczeństwa w Polsce*, „Piotrkowskie Zeszyty Historyczne” 2010, t. 11.
754. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
755. *Polski wiek XX*, t. 2, *II wojna światowa*, red. K. Persak, P. Machcewicz, Warszawa 2010.
756. *Polski wiek XX*, t. 3, *PRL od lipca 44 do grudnia 70*, red. K. Persak, P. Machcewicz, Warszawa 2010.
757. Popek L., *17 września 1939 roku na Wołyniu w świetle relacji i wspomnień* [w:] *Agresja sowiecka 17 września 1939 roku na Kresach Wschodnich i Lubelszczyźnie*, Lublin 2009 (nie uwzględniono w wykazie 2009 r.).
758. Popek L., Dębowska M., *Duchowieństwo Diecezji Łuckiej. Ofiary wojny i represji okupantów 1939–1945*, Lublin 2010.
759. Popek L., Dębowska M., *Niedokończone msze wołyńskie. Martyrologium duchowieństwa wołyńskiego*, Lublin-Łuck 2010.
760. Popek L., *Fotografie – 8 sztuk* [w:] S.A. Michna, *Siostry zakonne – ofiary zbrodni nacjonalistów ukraińskich na terenie metropolii lwowskiej obrządku łacińskiego w latach 1939–1947*, Warszawa 2010.
761. Popek L., *Osobowy wykaz ofiar konfliktu ukraińsko-polskiego 1939–1948. Powiat Lubaczów. Gmina Cieszanów*, Rzeszów 2010 [recenzja publikacji Tomasza Rogaj].
762. Popek L., *Straty ludności polskiej w wyniku zbrodni ludobójstwa dokonanych w latach czterdziestych XX wieku przez nacjonalistów ukraińskich (koreferat)* [w:] *Wołyń 1943 -rozliczenie. Materiały przeglądowej konferencji naukowej „W 65. rocznicę eksterminacji ludności polskiej na Kresach Wschodnich dokonanej przez nacjonalistów ukraińskich, Warszawa 10 lipca 2008”*, Warszawa 2010.

763. Popek L., Sulik A., *Cmentarz rzymskokatolicki w Lubomlu*, Lublin 2010.
764. Popek L., *Towarzystwo Przyjaciół Krzemieńca i ziemi wołyńsko-podolskiej w Lublinie 1989–2009*, Lublin 2010.
765. Popek L., *Zbrodnie OUN-UPA w powiecie lubomelskim w 1943 r.* [w:] *Pamięć i nadzieja*, oprac. S. Koszewski, Chełm 2010.
766. *PPS. Dlaczego się nie udało*, red. R. Spałek, Warszawa 2010.
767. Próchniak L., *Kronika Łódzka* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, tom 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
768. Próchniak L., *Niezależny Klub Dyskusyjny* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
769. Próchniak L., *NSZZ „Solidarność” Region Ziemia Łódzka* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. IV, Polska Zachodnia, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
770. Próchniak L., *Puls. Niezależny Kwartalnik Literacki* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
771. „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
772. *Przesilenie. Szczecińskie społeczeństwo i władza w styczniu i lutym 1971 r. – obraz źródłowy*, wstęp i oprac. E. Krasucki, Szczecin 2010.
773. Przewłoka A., *Ginter Sleziona (Śledziona) (1928–1989)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
774. Przewłoka A., *Służba Bezpieczeństwa wobec próby założenia Klubu Inteligencji Katolickiej w Katowicach w latach 1956–1957*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 2010, t. 43, z. 1.
775. „Przewodnia siła Narodu”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
776. Przybysz M., *NSZZ Solidarność 1980–1989: NSZZ Solidarność ziemi kutnowskiej* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. IV, Polska Zachodnia, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
777. Przybysz M., *NSZZ Solidarność ziemi piotrkowskiej* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. IV, Polska Zachodnia, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
778. Przybysz M., *Solidarność ziemi kutnowskiej* [w:] *Kutno. Dzieje miasta*, red. Jan Szymczak, Łódź 2010.
779. Przybysz M., *Władysław Walos* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t.1, red. M. Łątkowska, Warszawa 2010.
780. „Przyjaciel Ludu Łecki” (elcki). *Roczniki 1842 i 1844 wraz z „Przydatkiem”*, wstęp i oprac. G. Jasiński, Ostróda 2010.
781. Ptak W., Szymaniak M., *Struktury urzędów bezpieczeństwa publicznego w województwie pomorskim/bydgoskim w latach 1945–1956* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.
782. Ptasieńska-Wójcik M., *Emigracyjna prasa ludowa 1945–1989. Zarys* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989). Między apologia a negacją*, t. 4, red. nauk. J. Gmitruk, E. Leniart, Warszawa 2010.
783. Ptasieńska-Wójcik M., *Hłasko – dylemat Giedroycia*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
784. Ptasieńska-Wójcik M., *Jerzy Giedroyc i „odzyskiwanie pamięci narodowej”*, „Zeszyty Historyczne” 2010, nr 171.
785. Ptasieńska-Wójcik M., *Między „Rzeczpospolitą utraconą” a „Rzeczpospolitą na wygnaniu”*. *Polskie ośrodki życia literackiego na emigracji* [w:] *Rzeczpospolita utracona. Następstwa nazizmu i komunizmu na ziemiach polskich*, red. J. Eisler, K. Rokicki, Warszawa 2010.

786. Ptasieńska-Wójcik M., *Reakcja paryskiej Kultury na „Polski Grudzień 1970”* [w:] *„Intelektualiści polscy milkną zupełnie”. Grudzień 1970–styczeń 1971 w Szczecinie*, red. S. Ligarski, Szczecin 2010.
787. Ptaszyński R., *Wojskowy Sąd Rejonowy i Wojskowa Prokuratura Rejonowa w Szczecinie w latach 1946–1955*, Szczecin 2010.
788. Puławski A., recenzja książki *Zagłada Żydów na polskich terenach wcielonych do Rzeszy*, red. Aleksandra Namysło, IPN, Warszawa 2008 [w:] *„Zagłada Żydów. Studia i Materiały”* 2010, nr 6.
789. Pyżewska A., *Materiały do dziejów ludności cygańskiej w woj. białostockim w latach 60. XX wieku*, „Biuletyn Historii Pogranicza” 2009, nr 10.
790. Pyżewska A., *Oblawa augustowska 1945 r. – przebieg akcji i poszukiwanie zaginionych* [w:] *Oblawa augustowska lipiec 1945 r.*, red. E. Rogalewska, Białystok 2010.
791. Rabięga R., *Gustaw Eligiusz Grabowski (Brandszteter) (1919–1998)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
792. *Raport z przebiegu rozpracowania oddziału Witolda Kopcia „Ligoty” pod kryptonimem „Zdrajcy”*, oprac. J. Romanek [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009.
793. Rączy E., *Wydarzenia we wsi Markuszowa 1942–1943. Przyczynki do stosunków polsko-żydowskich w okresie okupacji niemieckiej* [w:] *Niepiękny wiek XX*, red. J. Eisler, Warszawa 2010.
794. Rączy E., *Negatywne postawy Polaków wobec Żydów w powiecie mieleckim w latach okupacji niemieckiej*, „Rocznik Mielecki” 2009–2010, t. XII–XIII.
795. Rączy E., *Transport więźniów z obozu pracy przymusowej Szebni do KL Auschwitz 5 listopada 1943 r.*, „Zeszyty Oświęcimskie” 2009, nr 25. [druk 2010 r.]
796. *Relacje strażników pamięci o Zbrodni Katyńskiej (Zofia Błaszczuk, Krystyna Brydowska, Andrzej Jakubicz, Stefan Melak, Henryka Milewska, Marek Piskorski)*, oprac. M. Kurkiewicz, K. Starczewski [w:] *Zbrodnia Katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. Sławomir Kalbarczyk, Warszawa 2010.
797. Rembacka K., *Leonarda Borkowicza okres szczeciński. Wybrane aspekty* [w:] *Poznań, Szczecin, Wrocław. Trzy uniwersytety, trzy miasta, trzy regiony*, red. W. Łazuga, S. Paczos, Poznań 2010.
798. Rembacka K., *„Bo jedność buduje a niezgoda rujnuje”. Referendum z 30 czerwca 1946 r. w powiecie drawskim* [w:] *Drawsko Pomorskie i okolice poprzez wieki*, red. E. Krasucki, Szczecin 2010.
799. Rembacka K., *Wspomnień czas, wspomnień czar. Uwagi o szczecińskim okresie działalności Leonarda Borkowicza* [w:] *Szczecin – historie tworzą ludzie...*, red. K. Rembacka, Szczecin 2010.
800. Rembacka K., *Wydania specjalne „Jedności” i „Robotnika Szczecińskiego” z grudnia 1980 r. Ile w nich pamięci, a ile postpamięci?* [w:] *Historia, miasto, pamięć: Grudzień '70–Styczeń '71 (perspektywa szczecińska)*, red. M. Kowalewski, E. Krasucki, P. Miedziński, Szczecin 2010.
801. *Represje aparatu komunistycznego wobec Polskiego Stronnictwa Ludowego na Rzeszowszczyźnie w latach 1945–1949*, wybór, wstęp i oprac. B. Wójcik, Rzeszów 2010.
802. *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989). Między apologią a negacją*, t. 4, red. J. Gmitruk, E. Leniart, Warszawa 2010.
803. Rogalewska E., *Listy z Labiryntu. Mordechaj Tenenbaum Tamaroff i Bronia Klibańska-Winicka* [w:] *Literatura – pamięć – kultura*, red. E. Sidoruk, M.M. Leś, Białystok 2010.
804. Rogalewska E., *Przesłanie Izaaka Celnikiera* [w:] *Izaak Celnikier. Wyrzyte w pamięci. La memoire grave. Engraved in memory*, Białystok 2010.
805. *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Pomorzu i Kujawach (lutym–grudzień 1945)*, red. nauk. B. Binaszewska, P. Rybarczyk, wstęp P. Rybarczyk,

wybór i oprac. K. Bartosik, B. Binaszewska, R. Gajos, A. Huniewicz, J. Jaworska, M. Łopatka, P. Rybarczyk, B. Siwiec, Warszawa-Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

806. Rokicki K., Recenzja z książki E. Krasuckiego *Międzynarodowy komunista. Jerzy Borejsza biografia polityczna*, „Dzieje Najnowsze” (w druku).

807. Rokicki K., *Środowiska literackie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. w materiałach PZPR, ZLP, administracji państwowej i MSW. Porównanie [w:] Artyści władzy, władze artystom*, red. A. Chojnowski, S. Ligarski, Warszawa 2010.

808. Romanek J., *Bataliony Chłopskie [w:] Ziemia radzyńska 1939–1944*, red. D. Magier, Radzyń Podlaski 2010.

809. Romanek J., *Działania Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w województwie lubelskim wobec Polskiego Stronnictwa Ludowego (1945–1947) [w:] Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989). Między apologią a negacją*, t. 4, red. J. Gmitruk, E. Leniart, Warszawa 2010.

810. Romanek J., *Polskie Stronnictwo Ludowe w powiecie Tomaszów Lubelski w latach 1945–1947*, „Rocznik Historyczny Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego” 2010, nr 26.

811. Romanek J., *Wójcik Waclaw (biogram) [w:] Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2009.

812. Rosenbaum S., *Od totalistycznej monopartii do socjaldemokracji: schyłek PZPR w Zabrzu (1988–1990)*, „Kroniki Miasta Zabrze: Rocznik Muzeum Miejskiego w Zabrzu” 2010, nr 2 (19).

813. Rosenbaum S., *Partia nazistowska wobec Kościoła katolickiego w Zabrzu w świetle miesięcznych raportów sytuacyjnych zabrzańskieg kreisleitungu NSDAP (1936–1944)*, „Kroniki Miasta Zabrze: Rocznik Muzeum Miejskiego w Zabrzu” 2010, nr 2 (19).

814. Rosenbaum S., *Śłużba Bezpieczeństwa w województwie katowickim wobec emigracji Górnoszlązaków do RFN w latach siedemdziesiątych [w:] Tajny oręż czy ofiary zimnej wojny? Emigracje polityczne z Europy Środkowej i Wschodniej*, Lublin-Warszawa 2010.

815. Rosenbaum S., *Między dezintegracją a migracją. Władze komunistyczne a górnośląska ludność rodzima w Gliwicach i powiecie gliwickim 1950–1960 [w:] Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939–1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.

816. Rosenbaum S., *Atrofia miejskich organizacji partyjnych PZPR w województwie katowickim [w:] Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 r.*

817. *w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.

818. Rosenbaum S., *Wokół problemów partycypacji górnośląskiej ludności rodzimej w aparacie władzy w pierwszych latach powojennych [w:] Ślązacy w oczach własnych i obcych*, red.

819. A. Barciak, Katowice-Zabrze 2010.

820. Rotarski W., *Kazimierz Maciński [w:] Cmentarz Rakowski w Częstochowie 1910–2010. Przewodnik biograficzny*, red. J. Sętowski, R. Sitkowski, Częstochowa 2010.

821. Rotarski W., *Marek Pytel [w:] Cmentarz Rakowski w Częstochowie 1910–2010. Przewodnik biograficzny*, red. J. Sętowski, R. Sitkowski, Częstochowa 2010.

822. Rotarski W., *Bagiński Sylwester [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

823. Rotarski W., *Banaszkiewicz Adam [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

824. Rotarski W., *Bojarski Zdzisław [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

825. Rotarski W., „CDN” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

826. Rotarski W., *Gospodarek Dariusz [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

827. Rotarski W., *Jeziorowski Jerzy [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

828. Rotarski W., *Kiliński Wojciech* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
829. Rotarski W., *Konstantinidis Jorgos* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
830. Rotarski W., „*Nadzieja*” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
831. Rotarski W., *Przygodziński Aleksander* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
832. Rotarski W., *Region Częstochowa NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
833. Rotarski W., „*Solidarność HBB*” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
834. Rotarski W., *NSZZ Indywidualnego Rzemiosła „Solidarność”* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, t. 2, Warszawa 2010.
835. Rotarski W., *NSZZ „Solidarność” Region Częstochowa 1980–1989* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, red. Ł. Kamiński, Grzegorz Waligóra, t. 6, Warszawa 2010.
836. Ruzikowski T. [rec.] *Nie ma życia bez swobody. 30 lat Ruchu Młodej Polski (1979–2009)*, red. K. Marulewska, A. Lewandowski, A. Meller, Toruń 2009, „*Glaukopis*” 2010, nr 17–18.
837. Ruzikowski T., *Kościół warszawski w godzinie próby stanu wojennego – analiza aktywności* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki Toruń 16–17 X 2009 r.*, red. W. Polak, W. Rozenkowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.
838. Ruzikowski T., *Kultura niezależna* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 2, *Ruch Społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
839. Ruzikowski T., *Partia z(de)mobilizowana, czyli PZPR w stanie wojennym na przykładzie organizacji partyjnych Mazowsza oraz byłego województwa olsztyńskiego, „Polska 1944/45–1989”*, *Studia i Materiały*, t. 9, Warszawa 2010.
840. Ruzikowski T., *Zarys historii Zintegrowanego (Zautomatyzowanego) Systemu Kartotek Operacyjnych resortu spraw wewnętrznych, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”* 2010, t. 3.
841. *Rzeczpospolita utracona. Następstwa nazizmu i komunizmu na ziemiach polskich*, red. J. Eisler, K. Rokicki, Warszawa 2010.
842. Rzepka N., Waligóra G., *Winnik Jan* [w:] *Encyklopedia Solidarności*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
843. *Salezjańska Szkoła Mechaniczna w Łodzi (1922–1962). Organizacja, funkcjonowanie, represje, likwidacja. Wybór źródeł*, oprac. K. Kolasa, J. Wąsowicz SDB, Łódź 2010.
844. Samsonowska K., *Leon Schonker – niezwykle życiorys*, „*Zeszyty Historyczne WiN-u*” 2010, nr 32–33.
845. Sasanka P., *Reakcje społeczne na zamknięcie tygodnika „Po prostu”. Dzień pierwszy: 3 października 1957 r.* [w:] *Warszawa miasto w opresji*, red. K. Krajewski, M. Pietrzak-Merta, Warszawa 2010 (seria „Warszawa nie?pokonana”, t. 1).
846. Sawicki W., *Inwentarz archiwalny akt Wojskowej Służby Wewnętrznej (1943/1957–1990)* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („*Studia i materiały poznańskiego IPN*”, t. XIII).
847. Siedziako M., „*Jesteśmy liberalami*”. *Wokół myśli politycznej Kongresu Liberalno-Demokratycznego* [w:] *Polskie ugrupowania liberalne*, red. Ł. Tomczak, Wrocław 2010.
848. Siedziako M., „*Wolność słowa to sprawa obchodząca nas wszystkich*”. *Prasa niezależna w Szczecinie 1976–1989* [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.

849. Siedziako M., *Droga populistów do rządu. Przypadek Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej*, „Politicus. Czasopismo Koła Młodych Politologów” 2009, nr 1 (pismo ukazało się w 2010 r.).
850. Siedziako M., *Komunistyczne władze przeciwko katolikom świeckim. Sprawa Zarządu Szczecińskiego Klubu Katolików w 1984 r.* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.
851. Siedziako M., *Partia Demokratyczna – demokraci.pl: korzenie, koncepcje polityczne i działalność* [w:] *Polskie ugrupowania liberalne*, red. Ł. Tomczak, Wrocław 2010.
852. Siedziako M., *Powstanie i rozwój działalności Szczecińskiego Klubu Katolików (do 13 XII 1981 r.)* [w:] *Letnia Szkoła Historii Najnowszej 2009. Referaty*, red. Ł. Kamiński, T. Kozłowski, Warszawa 2010.
853. Sierchuła R., *Henryk Kierzkowski vs. podziemie narodowe*, „Wiedza i Życie – Inne Oblicza Historii” 2010, nr 1.
854. Sierchuła R., *Narodowa konspiracja wojskowa w Wielkopolsce Wschodniej podczas okupacji hitlerowskiej* [w:] *II wojna światowa w Wielkopolsce Wschodniej. Wybrane aspekty*, red. P. Gołdyn, Konin 2010.
855. Sierchuła R., *Narodowa Organizacja Wojskowa w Kraju Warty; Stefan Marcinkowski, Jan Kamiński – historia cichociemnego* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
856. Sierchuła R., *Przemysław Warmiński przywódca poznańskiego ONR* [w:] *Prasa Narodowej Demokracji*, red. A. Dawidowicz, E. Maj, Lublin 2010.
857. Sierchuła R., *Śmierć jest zapłatą za zdradę. Historia organizacji „Miecz i Plug”, „Nowe Państwo”* 2010, nr 9.
858. Sikora M. (współpraca Bortlik-Dźwierzynska M.), *Aktion Saybusch. Wysiedlenie mieszkańców Żywiecczyzny przez okupanta niemieckiego 1940–1941*, Katowice 2010.
859. Sikora M., *Osobowe Źródła Informacji Służby Bezpieczeństwa wśród kadry naukowej Politechniki Śląskiej – wybrane przykłady od lat sześćdziesiątych do końca PRL* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom. Studia*, red. Piotr Franaszek, Warszawa 2010.
860. Sikora M., „Troglodyta”. *Tajny współpracownik Służby Bezpieczeństwa na Politechnice Śląskiej 1970–1976 (1979)* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*, red. Piotr Franaszek, Warszawa 2010.
861. Sikora M., *Niszczyć by tworzyć. Germanizacja Żywiecczyzny przez narodowosocjalistyczne Niemcy 1939–1944/45*, Katowice 2010.
862. Sikora M., „Siedlungsaktion Buchenland”. *Niemcy z Bukowiny w akcji kolonizowania ziem polskich wcielonych do III Rzeszy, na przykładzie prowincji śląskiej/górnośląskiej 1940–1944* [w:] *Relacje polsko-rumuńskie w historii i kulturze (Relatii polono-romane in istorie si cultura)*, red. S. Iachimovschi, E. Wieruszewska-Calistru, Sucava 2010.
863. Sikora M., *Środowisko akademickie Politechniki Śląskiej jako „obiekt” zainteresowania SB. Wybrane wnioski i perspektywy badawcze. Ze szczególnym uwzględnieniem lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych* [w:] *Myśl na uwieczni. Kontrola operacyjna środowisk akademickich wojskowości katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku. Studia i szkice*, red. A. Dziuba, M. Sikora, Katowice 2010.
864. Sikora M., *Inwigilowanie działaczy NSZZ „Solidarność” i NZS Politechniki Śląskiej w Gliwicach w latach 1980–1989. Przyczynek badawczy* [w:] *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939–1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.
865. Sitarek A., *Scenariusz filmu dokumentalnego Aus Lodz wird Litzmannstadt* [w:] *Należę do polskiej szkoły historycznej. Studia i materiały dedykowane prof. Jakubowi Goldbergowi z okazji odnowienia doktoratu na Uniwersytecie Łódzkim*, red. R. Stobiecki, J. Walicki, Łódź 2010.
866. Sitarek A., *Transporty Żydów z Berlina do Litzmannstadt Getto 1941–1944* [w:] *Studia dedykowane Julianowi Baranowskiemu*, red. E. Wiatr, P. Zawilski, Łódź 2010.

867. Skubisz P., „*Man muss sie erledigen!*“ *Der Prozess wegen der Tötung von Deutschen in der Swinemünder Untersuchungshaft des polnischen Staatssicherheitsdienstes (UB) und der Bürgermiliz (MO) im Winter 1945/1946* [w:] *Der Golm und die Tragödie von Swinemünde. Kriegsgräber als Wegweiser zwischen Vergangenheit und Zukunft*, red. N. Köhler, Kamminke 2011 [druk w 2010].

868. Skubisz P., *Droga do Maisons-Laffitte. Bazylego Rogowskiego wspomnienie o marszałku Edwardzie Śmigłym-Rydzu* [w:] *Aparat represji wobec inteligencji w latach 1945–1956*, red. R. Habielski, D. Rafalska, Warszawa 2010.

869. Skubisz P., *Instrukcje służby KOP. Zbiór dokumentów*, Warszawa 2010.

870. Skubisz P., *Kontrola pracy operacyjnej funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w Polsce w latach 1944–1990*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 4.

871. Skubisz P., *Pazbedybatelnaja dejatelnost Korpusa Ochrany Poograniczja na uczastke granicy s Sojuzsom SSR w 1924–1939 gg.* [w:] *Istoria targibli, podatki ta mita*, nr 2, Dnipropetrowsk 2010.

872. Skubisz P., *W konfrontacji z funkcjonariuszami Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego* [w:] *Wywiad wojskowy i kontrwywiad II RP*, t. I, *Z działalności Oddziału II SG*, red. T. Dubicki, Łomianki 2010.

873. Skubisz P., *Wojska Pograniczne ZSRS na odcinku z Polską w świetle materiałów wywiadu II RP (1921–1939)*, Szczecin 2010.

874. Słowiński K., Busse K., *Radomskie Zakłady Przemysłu Skórzanego Radoskór* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

875. Sołtysiak M., biogramy: *Bembiński Stefan i Jerz Antoni Jacek* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

876. Sołtysik Ł., „*Wrocław wielokulturowy – nasze małe ojczyzny*”. *Komunikat pokonferencyjny*, „*Studia Romologica*” 2010, t. 2.

877. Sołtysik Ł., biogramy i hasła, *Czternastek Czesław Jan, Dobropolski Czesław, Hrynkiwicz Waclaw, Juniszewski Maciej Szczęsny, Juros Paweł, Kaczmarska–Perlak Maria, Langer Jerzy, Mackiewicz Zbigniew, Madziarczyk Tadeusz Józef, Marczak Mieczysław Grzegorz, Oryński Andrzej Tadeusz, Oziewicz Marian (współautor z Arturem Adamskim), Oziewicz Zbigniew (współautor z Arturem Adamskim), Pleśnar Adam, Poroszewski Andrzej, Ratajczak Franciszek, Rewers Edward, Romaniszyn Janusz, Sakwa Stanisław Wawrzyniec, Sawicki Ryszard, Sieradzki Mieczysław (współautor z Robertem Stokłosa), Skowroński Adam, Sobolewski Zygmunt, Sugalski Jan, Swakoń Jacek, Urban Kazimierz, Urban Zygmunt, Wandycz Zdzisław, Wierzejski Leszek, Żurko Jerzy, Komitet Pomocy Represjonowanym w Głogowie, Międzyzakładowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność” Województwa Legnickiego, „Na Bieżąco...” (Legnica), Region Jelenia Góra NSZZ „Solidarność” (współautor z Grzegorzem Waligórą), „Wiadomości Bieżące” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.*

878. Sołtysik Ł., *Ludność czeska na Dolnym Śląsku w latach 1945–1955* [w:] *Między przymusową przyjaźnią a prawdziwą solidarnością. Czesi-Polacy-Słowacy 1938/39–1945–1989*, cz. 2, red. P. Błażek, Ł. Kamiński, P. Jaworski, Warszawa 2009 [publikacja nie uwzględniona w sprawozdaniu za 2009 r.].

879. Sołtysik Ł., *Mniejszości narodowe i polska ludność rodzima (autochtoniczna) w Srebrnej Górze po 1945 r.* [w:] *Twierdza srebrnogórska III. Miasteczko i fortyfikacje*, red. T. Przerwa, G. Podruczny, Wrocław 2010.

880. Sołtysik Ł., *NSZZ „Solidarność” Region Jelenia Góra 1980–1989* [w:] *Solidarność 1980–1989*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, t. 6, Warszawa 2010.

881. Sołtysik Ł., Olczak M., *Zarys dziejów NSZZ „Solidarność” w Bolesławcu 1980–1989*, Bolesławiec 2010.

882. Sołtysik Ł., *Polityka Polski Ludowej wobec Romów w latach 1944/45–1989* [w:] *InteRRa 6. Interkulturalita a národnostné menšiny: v sociálnych, filozofických, pedagogických, kultúrnych, historických a prírodovedných súvislostiach. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie ko-*

nanej 22–23 października 2008 w Nitre, red. J. Balvin, L. Vavreková a kolektív, Spišská Nová Ves 2008 (publikacja nie uwzględniona w sprawozdaniu za 2009 r.).

883. Sołtysik Ł., *Roma situation In Polish People's Republic as reflected In the document from July 1984. Remarks on the consequences of 35 years of Poland's policy towards Roma community* [w:] *Situation of Roma Minority in Czech, Poland and Slovakia*, ed. by J. Balvin, Ł. Kwadrans, Wrocław 2009 [druk 2010].

884. Sołtysik Ł., *Wielki postój. Dobrowolne i przymusowe osadnictwo Romów na Dolnym Śląsku po 1945 r.*, „Rita Baum” 2010, nr 15.

885. Spałek R., *Demonstracje, protesty, zamieszki pochody w stanie wojennym w oczach opozycji i władzy* [w:] *Warszawa. Miasto w opresji*, red. K. Krajewski, M. Merta, Warszawa 2010.

886. Spałek R., *Jakub Berman. Portret politycznego emeryta w dokumentach SB*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 2 (16).

887. Spałek R., *Między pragmatyzmem a zdradą. Zawłaszczenie PPS w kraju (1944–1948)* [w:] *Polska Partia Socjalistyczna. Dlaczego się nie udało? Szkice – polemiki – wspomnienia*, red. R. Spałek, Warszawa 2010.

888. Spałek R., *W odpowiedzi na recenzję Włodzimierza Domagalskiego* [dot. książki *Warszawska ulica w stanie wojennym*], „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 15.

889. Spodenkiewicz P., *Książdz Stefan Miecznikowski. Jezuita i harcerz*, Łódź 2010.

890. Spodenkiewicz P., *Książki z epoki Republiki Weimarskiej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Łodzi* [w:] *Należę do polskiej szkoły historycznej... Studia i szkice ofiarowane prof. Jakubowi Goldbergowi z okazji odnowienia doktoratu na Uniwersytecie Łódzkim*, red. R. Stobiecki, J. Walicki, Łódź 2010.

891. Stanisław Marczyk. *Przywódca białostockiej Solidarności w wypowiedziach i dokumentach z lat 1980–1989*, red. M. Markiewicz, Białystok 2010.

892. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa*, t. 1, *Działalność w latach 1945–1947*, wstęp J. Gmitruk, wybór W. Bagieński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagieński, P. Byszewski, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.

893. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa*, t. 2, *Działalność w latach 1947–1958*, wstęp W. Bagieński, F. Dąbrowski, wybór W. Bagieński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagieński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, Warszawa-Łódź 2010.

894. *Stanisław Mikołajczyk w dokumentach aparatu bezpieczeństwa*, t. 3, *Działalność w latach 1959–1966*, wstęp W. Bagieński, F. Dąbrowski, wybór W. Bagieński, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, oprac. W. Bagieński, A. Chrzanowska, F. Dąbrowski, F. Gryciuk, S. Mańko, J. Mysiakowska-Muszyńska, P. Popiel, Warszawa-Łódź 2010.

895. Stanuch Z., *Duchowieństwo katolickie województwa szczecińskiego wobec protestów z grudnia 1970 i stycznia 1971 r.* [w:] *Intelektualiści polscy milczą zupełnie. Grudzień 1970–styczeń 1971 w Szczecinie*, red. S. Ligarski, Szczecin 2010.

896. Stanuch Z., *Polityka władz państwowych na Pomorzu Zachodnim wobec nauczania religii w latach 1945–1961* [w:] *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim i ziemi lubuskiej w latach 1945–1989*, red. ks. T. Ceynowa, P. Knap, Szczecin 2010.

897. Surdej M., *Aleksander Rusin (1914–2008). Zarys biografii*, „Rocznik Mielecki” 2009–2010, t. XII–XIII.

898. Surdej M., *Niedźwiecki Adam* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, oprac. zbiorowe, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010, t. IV.

899. Sychowicz K., *Bezpieka wobec odradzania się pamięci Katynia*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4.

900. Sychowicz K., *Działania władz i aparatu bezpieczeństwa wobec środowiska naukowego uczelni białostockich w latach 1980–1989* [w:] *Naukowcy władzy, władza naukowcom*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.

901. Sychowicz K., *Komuniści w walce z krzyżami – realizacja Okólnika nr 26 Ministerstwa Oświaty z 4 VIII 1958 r. na terenie woj. białostockiego* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci ks. Jerzego Popiełuszki*, red. W. Polak, Toruń 2010.
902. Sychowicz K., *Ks. Mirosław Ripecki – kolejny niepokorny wobec systemu komunistycznego. Głos w dyskusji* [w:] *Śladami unii brzeskiej*, red. R. Dobrowolski, M. Zemło, Lublin-Supraśl 2010.
903. Sychowicz K., *NSZZ „Solidarność” Region Białystok* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5, *Polska Środkowo–Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
904. Sychowicz K., *Pięć lat infiltracji. Kuria białostocka za rządów biskupa Henryka Gulbinowicza (1970–1975)* [w:] *Aparat bezpieczeństwa wobec kurii biskupich w Polsce*, red. A. Dziurok, Warszawa 2009 [druk 2010].
905. Sychowicz K., *Sprawa obiektowa kryptonim „Kuznia” – rozpracowywanie środowiska Politechniki Białostockiej przez Służbę Bezpieczeństwa* [w:] *Stłamszona nauka? Inwigilacja środowisk akademickich i naukowych przez aparat bezpieczeństwa w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku*, red. P. Franaszek, Warszawa 2010.
906. Syrnyk J., *Jarosław Hrycak, Nowa Ukraina. Nowe interpretacje*, Wrocław 2009, wyd. *Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka Jeziorańskiego*, „Ukrajinskyj almanach” 2010, [recenzja].
907. Syrnyk J., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
908. Syrnyk J., Hytrek-Hryciuk J., *Mniejszości narodowe w Polsce wobec fenomenu „Solidarności”* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 7, *Wokół Solidarności*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
909. Syrnyk J., *Organizacja pracy organów bezpieczeństwa w zakresie działań wobec ludności ukraińskiej na Dolnym Śląsku (1947–1989)*, „Ridna Mowa” 2010, nr 14.
910. *Szczecin – historię tworzą ludzie* [druga Konferencja Edukacyjna, 9 XII 2009, red. K. Rembacka, Szczecin 2010.
911. *Szczeciński Grudzień '70 w dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, oprac. T. Błaszak, M. Dźwigał, T. Kenar, Szczecin 2010.
912. Szczesiak M., *Jerzy Jarzyński* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łatkowska i in., Warszawa 2010.
913. Szczesiak M., *Ostatni komendant Narodowych Sił Zbrojnych Stanisław Józef Kasznica (1908–1948)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
914. Szczęch R., *Między jawnym a tajnym. Współpraca pionów wyznaniowych administracji państwowej i aparatu bezpieczeństwa na terenie Polski Południowej w celu uskutecznienia działań przeciwko duchowieństwu w latach 40. i 50. XX wieku* [w:] *Między bohaterstwem a agenturą. Kościół katolicki w czasach komunistycznej dyktatury. Studia i materiały*, t. 3, red. M. Lasota, J. Szczepaniak, Kraków 2010.
915. Szczęch R., *Praca ideowo-wychowawcza PZPR w KM MO w Krakowie w latach 1975–1976*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
916. Szopa P., *Walka o niepodległość regionu niebyleckiego w okresie II wojny światowej* [w:] *Rola miasta w środowisku wiejskim. Przyczynek do dziejów Niebyleca*, red. A. Chuchła, Niebylec 2010.
917. Szopa P., *Zbrodnia Katyńska 1940*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 9.
918. Szopa P., *Zbrodnia Katyńska 1940. Pamięci mieszkańców powiatu strzyżowskiego zamordowanych przez Sowieców w Katyniu, Charkowie i Twerze (Kalininie)*, Rzeszów 2010.
919. Szpytma M., *Niedoceniana rola i nieobecne w pamięci doświadczenia mieszkańców wsi w okresie II wojny światowej – wieś przechowująca Żydów, wieś przesiedlana, wieś wspierająca*

wypędzanych [w:] *Wież i rolnictwo w debacie publicznej – stereotypy, polityka, wiarygodność*, red. B. Fedyszak-Radziejowska, Warszawa 2010.

920. Szpytma M., *Pars pro toto. Katyńscy z Markowej – major Antoni Fleszar i kapitan Władysław Ciekot*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.

921. Szpytma M., *Struktura terenowa ZSL w latach 1949–1956 na przykładzie województwa krakowskiego* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989). Między apologią a negacją*, red. J. Gmitruk, E. Leniart, t. 4, Warszawa 2010.

922. Szpytma M., Wasilewski D., [autorzy wystawy], *Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom*.

923. Szubarczyk P., „*Idź do ojczyzny z podniesioną głową...*”. Wstęp do tomu poezji Kazimierza J. Węgrzyna, inspirowanej najnowszą historią Polski, Kubalonka 2010.

924. Szubarczyk P., „*Inka*”. II poszerzone wydanie książki o sanitariuszce AK Danucie Siedziównie „*Ince*”, Ostrołęka 2010.

925. Szubarczyk P., *Naczelnik*. O Józefie Piłsudskim, naczelniku Państwa Polskiego [w:] *Niepodległość* red. M. Gałęzowski, J. Ruman, Warszawa 2010.

926. Szubarczyk P., *Niemiecka polityka narodowościowa na Pomorzu Gdańskim w okresie okupacji 1939–1945 i jej skutki – na przykładzie powiatu starogardzkiego* [w:] *Wyniszczyć, wypędzić, wynarodowić. Szkice do dziejów okupacji niemieckiej na Kaszubach i Kociewiu (1939–1945)*, red. G. Berendt, Gdańsk 2010.

927. Szulc P., „*Filmujemy jak najwięcej, to jest nasz obowiązek wobec historii*”. *Dziennikarze i media wobec grudnia '70 i stycznia '71 w Szczecinie* [w:] „*Intelektualiści polscy milczą zupełnie*”. *Grudzień 1970–styczeń 1971 w Szczecinie*, red. S. Ligarski, Szczecin 2010.

928. Szulc P., „*Ładną gwiazdkę nam rząd zgotował!*” *Grudzień '70 w listach do Radiokomiteu*, „*Pamięć i Sprawiedliwość*” 2010, nr 2 (16).

929. Szulc P., „*Przełomowy okres*” w *Polskim Radiu Szczecin. Sprawa Władysława Daniszewskiego* [w:] *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat bezpieczeństwa wobec środowiska dziennikarskiego 1945–1990*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.

930. Szulc P., *Obraz Szczecina i Pomorza Zachodniego w wybranej publicystyce lat 40. XX w.* [w:] *Trzebiatów – pomorskie spotkania z historią – 2009*, red. J. Kochanowska, Pruszcz Gdański-Trzebiatów 2010.

931. Szulc P., *Polskie Radio Szczecin w latach 1945–1949. Rola w życiu politycznym, społecznym i kulturowym*, „*Dzieje Najnowsze*” 2009, nr 4 [druk 2010].

932. Szulc P., *Szczecińskie media wobec „krytycznych miesięcy” Polski Ludowej* [w:] *Poznań-Szczecin-Wrocław. Trzy uniwersytety, trzy miasta, trzy regiony*, red. W. Łazuga, S. Paczos, Poznań 2010.

933. Szulc P., *Szczecińskie media wobec wyborów czerwcowych 1989 r.* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. T. Wolsza, P. Szulc, Warszawa-Szczecin 2010

934. Szwagrzyk K., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.

935. Szwagrzyk K., *Kadra kierownicza Departamentu IV MBP 1945–1954* [w:] *Budujemy socjalizm... Materiały pokonferencyjne*, red. R. Klementowski, S. Ligarski, Wrocław 2010.

936. Szwagrzyk K., *Między sądem a sumieniem – casus mjr. Tadeusza Lercela*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.

937. Szwagrzyk K., *Sędziowie i prokuratorzy w procesie rotmistrza Pileckiego* [w:] *Wolni i zniewoleni. Rtm. Witold Pilecki i inni więźniowie KL Auschwitz wobec nowej rzeczywistości powojennej*, red. W. Stankowski i in., Oświęcim 2010.

938. Szwagrzyk K., *Військовий суд Операційної групи „Вісла”, „Український Альманах”, Варшава 2010.*

939. Szymaniak M., *Nota redakcyjna* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

940. Szymaniak M., *Obsada stanowisk kierowniczych UB w województwie pomorskim/bydgoskim w latach 1945–1956* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

941. Szymaniak M., Rabant T., *Obsada stanowisk kierowniczych SB w województwie bydgoskim w latach 1975–1990* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

942. Szymaniak M., Rabant T., *Obsada stanowisk kierowniczych SB w województwie toruńskim w latach 1975–1990* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

943. Szymaniak M., Rabant T., *Obsada stanowisk kierowniczych SB w województwie wrocławskim w latach 1975–1990* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

944. Szymaniak M., *Struktury Służby Bezpieczeństwa w województwach bydgoskim, toruńskim i wrocławskim w latach 1975–1990* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

945. Szymaniak M., *Wprowadzenie* [w:] *Twarze bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i wrocławskim*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.

946. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Od „Odrodzonych Narodowych Sił Zbrojnych” do „Falangi”. Zarys dziejów konspiracyjnej organizacji młodzieżowej w Radomiu (1960–1961)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.

947. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Pomianowska Wanda Salomea* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łatkowska i in., Warszawa 2010.

948. Śmietanka-Kruszelnicki R., *„Solidarność”, opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1980–1989*, Kielce 2010.

949. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Stępień Jerzy Adam* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łatkowska i in., Warszawa 2010.

950. Śmietanka-Kruszelnicki R., *W poszukiwaniu wartości poznawczych książki Jana Tomasa Grossa „Strach”*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.

951. *Tajny oręż czy ofiary zimnej wojny? Emigracje polityczne z Europy Środkowej i Wschodniej*, red. S. Łukasiewicz, Lublin-Warszawa 2010.

952. Toborek T., *Niezależna muzyka rockowa*, Łódź 2010.

953. Toborek T., *Włodzimierz Jaskulski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.

954. Tochman K.A., *Major Waclaw Kopisto. Cichociemny. Oficer AK. Sybirak*, Rzeszów 2010.

955. Tochman K.A., *Marian Jurecki-Cichociemny, Rotmistrz (1911–1941)*, „Rocznik Sądecki” 2010, t. XXXVIII.

956. Tochman, K.A., *Zdzisław Luszowicz „Szakał” (1914–2010)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.

957. Tochman K.A., *Tadeusz Józef Żelechowski*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, z. 32–33.

958. Tomasiak P., *Międzynarodowa konferencja naukowa „Polski i żydowski ruch oporu pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945”. Warszawa 23–24 marca 2009 r.*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.

959. Tomasiak P., *Nieznany artykuł Adama Doboszyńskiego o gen. Władysławie Sikorskim*, „Glaukopis” 2010, nr 17–18.

960. Tracz B., *Dekompozycja, rozkład i demontaż struktur wojewódzkich PZPR w Katowicach* [w:] *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.
961. Tracz B., *Piwo, Coca-Cola i Służba Bezpieczeństwa – przyczynek do historii Górnośląskich Zakładów Piwowniczych w Zabrze*, „Kroniki Miasta Zabrze: Rocznik Muzeum Miejskiego w Zabrzu” Zabrze 2010, nr 2.
962. Tracz B., *Propaganda komunistyczna i ideologizacja przestrzeni publicznej Gliwic w latach 1945–1989 oraz niedokończona dekomunizacja* [w:] *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939–1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.
963. Tracz B., *PZPR województwa katowickiego wobec załamania się monopartyjnego systemu władzy (1988–1989)*, „Górnik Polski. Zeszyty Naukowe Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu” 2009, nr 3.
964. Trębacz M., „Rzadko kiedy żydowski dom łączył w sobie tyle światów i tyle wartości...”. *Polsko-żydowska mozaika Rafała Lichtensteina – przyczynek do dziejów inteligencji wielokulturowej Łodzi* [w:] „Należę do polskiej szkoły historycznej”. *Studia i szkice ofiarowane prof. Jakubowi Goldbergowi z okazji odnowienia doktoratu na Uniwersytecie Łódzkim*, red. R. Stobiecki, J. Waliński, Łódź 2010.
965. Trębacz M., *Aleksander Margolis. Lekarz–społecznik, polityk, Żyd* [w:] *Studia i szkice ofiarowane Julianowi Baranowskiemu*, red. E. Wiatr, P. Zawilski, Łódź 2010.
966. Trębacz M., *Dzieci czeskie z Lidic w obozie przy ul. Żeligowskiego w Łodzi* [w:] *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, red. J. Żelazko, Łódź 2010.
967. Trębacz M., *Żydzi łódzcy w świetle liczb – spis powszechny 1931 roku* [w:] *Rola wspólnot wyznaniowych w historii miasta Łodzi*, red. M. Kulesza, J. Waliński, Łódź 2010.
968. *Twarze Bezpieki 1945–1990. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwach pomorskim/bydgoskim, toruńskim i włocławskim*. *Informator personalny*, oprac. K. Churska i in., red. M. Szymaniak, Bydgoszcz-Gdańsk 2010.
969. *Twarze dolnośląskiej bezpieki. Obsada kierowniczych stanowisk Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa na Dolnym Śląsku 1945–1990*. *Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
970. „Tyś jest kapłanem na wzór...”. *Ks. Jerzy Popiełuszko w Bytomiu 8 X 1984 r.*, red. A. Sznajder, Katowice 2010.
971. *UB a młodzieżowe organizacje antykomunistyczne w latach 1945–1954 na Górnym Śląsku i Podbeskidziu. Metody operacyjne aparatu bezpieczeństwa w świetle dokumentów*, wybór i oprac. A. Badura, L. Malczak, G. Musiał, D. Salbert, Katowice 2010.
972. *Upadek systemu komunistycznego na Górnym Śląsku. Wokół przemian 1989 roku w województwach katowickim i opolskim*, red. A. Dziuba, S. Rosenbaum, Katowice 2010.
973. Urbaniak Z., *Moja polska droga. Wspomnienia*, red. B. Polak, wstęp nauk. i przypisy A. Łuczak, Warszawa 2010.
974. Urynowicz M., *Adam Czerniakow jako publicysta. Obrońca i krytyk społeczeństwa żydowskiego, „człowiek fermentu”* [w:] *Narody i polityka. Księga jubileuszowa ku czci prof. Jerzego Tomaszewskiego*, Warszawa 2010.
975. Urynowicz M., *Raport Henry’ego Morgenthau. Przemoc antyżydowska podczas wojny z Rosją bolszewicką*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
976. Urynowicz M., *Wspomnienia po latach*. Recenzja książki Abrama i Soni Hurman *Pod osłoną nocy*, Kraków-Oświęcim 2007, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
977. *W matni. Kościół w Polsce w latach II wojny światowej*, red. B. Noszczak, Warszawa 2010.
978. Waligóra G., *Uwagi do artykułu Jana Skórzyńskiego „Apel do społeczeństwa polskiego” i geneza ROPCiO*, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 16.
979. Waligóra G., biogramy i hasła w *Encyklopedii Solidarności: Budrewicz Leszek, Gleichgewicht Bolesław, Graf Piotr, Jandziszak Tadeusz, Matuszewska (z d. Piskulska) Jadwiga, Pilchowski*

Jerzy Jacek, Tarnowski Mieczysław, Wałęsa Lech (współautorzy z: Adam Borowski, Włodzimierz Domagalski, Antoni Dudek, Łukasz Kamiński, Mirosława Łątkowska, Przemysław Miśkiewicz), Zlat Mieczysław, Amnestie, „Biuletyn Katyński”, „Bratniak”, Głodówka w kościele Świętego Krzyża w Warszawie, Głodówka w kościele św. Marcina w Warszawie, Głodówka w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, „Gospodarz”, „Komunikat” (organ Grupy Antyberufsverbot), „Opinia” (pismo ROPCiO), Polskie Porozumienie Niepodległościowe, Region Jelenia Góra NSZZ „Solidarność” (współautor: Łukasz Sołtysik), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, „Rzeczpospolita” (Pismo Komitetu Porozumienia na rzecz Samostanowienia Narodu w Warszawie), „U Progu” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. A. Borowski, W. Domagalski, A. Dudek, Ł. Kamiński, M. Łątkowska, G. Waligóra, Warszawa 2010.

980. Waligóra G., Kamiński Ł., *Solidarność Walcząca* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 2, *Ruch Społeczny*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

981. Waligóra G., Litwińska M., *Ruch „Wolność i Pokój”* [w:] NSZZ „Solidarność 1980–1989, t. 7, *Wokół „Solidarności”*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

982. Waligóra G., *PZPR wobec stanu wojennego na przykładzie województwa wrocławskiego* [w:] *Wokół „mniejszego zła”. Stan wojenny w Polsce*, red. P. Piotrowski, Wrocław 2010.

983. Waligóra G., Wołk G., *Konfederacja Polski Niepodległej 1979–1990* [w:] NSZZ „Solidarność” 1980–1989, t. 7, *Wokół „Solidarności”*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

984. Warot P., *Antoni Jutrzenka–Trzebiatowski* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

985. Warot P., *Prasa partyjna Olsztyna wobec wyborów do sejmu kontraktowego 1989 r.* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010

986. *Warszawa – miasto w opresji*, t. I serii *Warszawa nie?pokonana*, red. K. Krajewski, M. Pietrzak-Merta, Warszawa 2010.

987. *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościański, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).

988. Wasilewski W., [rec.] *Antypolski aktywista „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”* 2010, nr 12.

989. Wasilewski W., *Do końca nie znali swojego losu. Pogłoska i dezinformacja w obozach specjalnych NKWD*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4 (111).

990. Wasilewski W., *Katynia upamiętnianie* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL: 1976 – 1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

991. Wasilewski W., *Katyn 1940 – sowieckie ludobójstwo na Polakach*, Dodatek historyczny IPN, „Nasz Dziennik” 3 marca 2010 (wersja artykułu wydrukowanego [w:] *Zbrodnie przeszłości. Opracowania i materiały prokuratorów IPN. Materiały pomocnicze IPN*, t. 2, *Ludobójstwo*, red. R. Ignatiew, A. Kura, Warszawa 2008).

992. Wasilewski W., *Kłamstwo katyńskie – narodziny i trwanie* [w:] *Zbrodnia katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, Warszawa 2010.

993. Wasilewski W., *Kongres USA wobec zbrodni katyńskiej (1951–1952)* [w:] *Zbrodnia katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, Warszawa 2010.

994. Wasilewski W., *Zdzisław Jastrzębiec-Peszkowski. Harcerz. Żołnierz. Kapłan*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4.

995. Wenklar M., *Akowcy z Kresów Południowo-Wschodnich w aktach krakowskiego UB-SB*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.

996. Wenklar M., *Album o rtm. Witoldzie Pileckim „Książką Historyczną Roku 2009”*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [druk 2010].

997. Wenklar M., *Jan Jandzie* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. 4, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

998. Wenklar M. [rec.], *Polska XX wieku*, red. W. Kozub-Ciembroniewicz, B. Szlachta, Kraków 2010, „Horyzonty Polityki” 2010, nr 1(1).
999. Wenklar M., *Struktury służby bezpieczeństwa w Bochni w latach osiemdziesiątych* [w:] *Bochnia w latach 1979–1989. Szkice do portretu miasta*, red. J. Potasz, A. Pacuła, I. Sobas, Bochnia 2010.
1000. Wenklar M., *Tadeusz Gajda* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
1001. Wenklar M., *Wiesław Budzik* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
1002. Wenklar M., *Władysław Pilch* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
1003. Wenklar M., *Władysław Pudełek* [w:] *Lista strat działaczy obozu narodowego w latach 1939–1955. Słownik biograficzny*, t. 1, red. W.J. Muszyński, J. Mysiakowska-Muszyńska, Warszawa 2010.
1004. Węgliński M., Wicenty D., *Szkic do socjologicznego portretu Służby Bezpieczeństwa*, „Arcana” 2010, nr 1.
1005. Węgrzyn D., *Dionizy Ścisło* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
1006. Węgrzyn D., *Dzieje pewnej zdrady. VII Śląski Okręg NSZ (styczeń – listopad 1945)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
1007. Węgrzyn D., *Dzieje pewnej prowokacji. Śląskie Siły Zbrojne (1949–1948)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
1008. Węgrzyn D., *Operacja „Dziady” (1946–1948). Gra operacyjna górnośląskich struktur UB z Ośrodkiem Dyspozycyjnym Organizacji Polskiej w Ratyźbonie* [w:] *Tajny oręż czy ofiary Zimnej Wojny? Emigracje polityczne z Europy Środkowej i Wschodniej*, red. S. Łukasiewicz, Lublin 2010.
1009. Węgrzyn D., *Strajk generalny na Podbeskidziu i jego rola w formowaniu się struktur NSZZ „Solidarność” oraz integracji społeczności województwa bielskiego w początkach 1981 r.* [w:] *Czas Przełomu. Solidarność 1980–1981*, red. W. Polak, P. Ruchlewski, J. Kufel, Gdańsk 2010.
1010. Węgrzyn D., *Trudna koegzystencja. Stosunki pomiędzy polską administracją cywilną a władzami sowieckimi na Śląsku Opolskim w okresie od marca do grudnia 1945 roku*, „Szkice Archiwalno - Historyczne” 2010.
1011. Węgrzyn D., *W obcych mundurach. Wywiad NSZ w strukturach aparatu represji na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim (1945–1947)* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.
1012. Wicenty D., *Dziennikarzy gdańskich konstrukcja historii własnej*, recenzja publikacji *Słownik dziennikarzy i publicystów Pomorza 1945–2005*, red. J. Model, Gdańsk 2008, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
1013. Wicenty D., *Socjologia nieposłuszna w PRL? O funkcjonowaniu Zakładu Socjologii Norm i Patologii Społecznej w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji w latach 1972–1976* [w:] *Jedna nauka – wiele historii. Dzieje subdyscyplin socjologicznych w Polsce*, red. P. Łuczenko, D. Wicenty, Gdańsk 2010.
1014. Wicenty D., *Trzy dekady wobec SB: nieznanym wymiar biografii Adama Podgóreckiego*, „Prace Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego” 2010, t. 15.
1015. Wicenty D., *Zalamanie na froncie ideologicznym: o Nadzwyczajnym Zjeździe Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich 29–31 października 1980 roku* [w:] *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.
1016. Wicenty D., *Zjazd zapomniany – zjazd obserwowany. O Piątym Ogólnopolskim Zjeździe Socjologicznym w Krakowie (22–25 stycznia 1977 r.)*, „Przegląd Socjologiczny” 2010, nr 2.
1017. Wiecha Ł., *Józef Melanowski (1895–1957)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

1018. *Wielki terror: operacja polska 1937–1938*, cz. 1–2, wybór i oprac. J. Bednarek, D. Bojko, W. Chudzik, J. Karbarz-Wilińska, S. Kokin, S. Koller, P. Kułakowski, M. Majewski, M. Semczyszyn, J. Szapował, przekład M. Chilińska, W. Chudzik, J. Karbarz-Wilińska, S. Koller, M. Semczyszyn, Warszawa-Kijów 2010.
1019. Widelska-Własik K., *Nie żałuję tych moich młodych lat...*, oprac. M. Kruk, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33.
1020. Wierzbicki M., *Grzegorz Leszek Cibor* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1021. Wierzbicki M., *Młodzież w Polsce Ludowej 1945–1956* [w:] *Aparat represji wobec inteligencji w latach 1945–1956*, red. R. Habielski, D. Rafalska, Warszawa 2010.
1022. Wierzbicki M., *Niezależne organizacje młodzieżowe w Polsce w latach osiemdziesiątych XX wieku* [w:] *Solidarność” 1980–1989*, t. 7, *Wokół „Solidarności”*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1023. Wierzbicki M., *NSZZ „Solidarność” ziemia radomska* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5, *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1024. Wierzbicki M., *NSZZ „Solidarność” ziemia radomska w latach 1980–1989 na tle sytuacji politycznej w Polsce*, „Biuletyn Zarządu Regionu NSZZ «Solidarność» Ziemia Radomska” 2010, nr 9.
1025. Wierzbicki M., *Stan wojenny w województwie radomskim*, „Biuletyn Zarządu Regionu NSZZ «Solidarność» Ziemia Radomska” 2010, nr 12.
1026. Wierzbicki M., *Zjednoczenie ruchu młodzieżowego w Polsce w roku 1973* [w:] *Niepiękny wiek XX*, red. J. Eisler i in., Warszawa 2010.
1027. Wilanowski C. [rec.], *Józef Bujnowski. Walka, więzienie, zesłanie. W sześciu odślonach*, wstęp, zarys biografii i oprac. dokumentów W.K. Roman, seria: *Archiwum emigracji*, t. XXIX, Toruń 2009, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
1028. *Wincenty Witos 1874–1945*, tekst i dobór ilustracji T. Bereza, M. Bukała, M. Kalisz, Rzeszów 2010.
1029. Witalec R., *Mniejszość grecka w Bieszczadach w świetle dokumentów wytworzonych przez UB–SB* [w:] *Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989*, red. J. Izdebski, K. Kaczmarek, M. Krzysztofiński, Rzeszów 2009.
1030. Witalec R., *Wiejska spółdzielczość kredytowa na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1948* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1944–1989)*, red. J. Gmitruk, E. Leniart, Warszawa 2010.
1031. Witalec R., *Wykorzystanie materiałów archiwalnych znajdujących się w zasobie Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie w badaniach naukowych oraz publikacjach dziennikarskich* [w:] *Wartość naukowa i stan opracowania zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej*, red. nauk. R. Kościński, R. Leśkiewicz, Poznań-Warszawa 2010 („Studia i materiały poznańskiego IPN”, t. XIII).
1032. *Władza, polityka i społeczeństwo w Gliwicach w latach 1939–1989*, red. B. Tracz, Katowice-Gliwice 2010.
1033. Wojcieszek E., *Charakterystyka polityki władz wobec Kościoła katolickiego na przykładzie wybranych parafii czterech dekanatów (Archidiecezji Gnieźnieńskiej i Poznańskiej) w powiecie Jarocin w latach 1945–1948*, „Zapiski Jarocińskie. Pismo społeczno-kulturalne ziemi jarocińskiej” 2010, nr 1.
1034. Wojcieszek E., *Ks. Antoni Łassa* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1035. Wojcieszek E., *Ks. Stanisław Hartlieb i działalność ruchu oazowego w Archidiecezji Poznańskiej w świetle dokumentów aparatu represji województwa poznańskiego w latach 1970–1980* [w:] *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1970–1980*, red. K. Białecki, Poznań 2010.
1036. Wojcieszek E., *Propaganda w PRL. Urowadzenie i zamordowanie ks. Jerzego Popiełuszki oraz proces jego morderców – oficerów SB w świetle codziennej prasy poznańskiej 1984–1985* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeń-*

skiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki, Toruń 16–17 X 2009 r., red. W. Polak, W. Rozykowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.

1037. Wojcieszek E., *Środowisko Stronnictwa Narodowego w Wolsztynie po II wojnie światowej w świetle dokumentów aparatu bezpieczeństwa Wolsztyna i Poznania* [w:] *Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów*, red. R. Sierchuła, Warszawa 2010.

1038. Wojcieszek E., Zwiernik P., *Region Koniński* [w:] *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. IV, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

1039. *Wokół „mniejszego zła”. Stan wojenny w Polsce. Materiały pokonferencyjne*, red. P. Piotrowski, Wrocław 2010.

1040. *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku*, red. T. Wolsza, P. Szulc, Szczecin-Warszawa 2010.

1041. Wołk G., *Ośrodki odosobnienia dla internowanych* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa-Katowice 2010.

1042. Wołoszyn J., „Ostra broń” – agentura celna. Tajni współpracownicy w więzieniach i aresztach śledczych w latach 1944–1956, „Pamięć i Sprawiedliwość” 2010, nr 2 (16).

1043. Wołoszyn J., *Aparat represji wobec środowisk i grup młodzieżowych w powiecie tomaszowskim w latach 1944–1956* [w:] *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim w latach 1944–1956*, red. G. Joniec, Lublin 2010.

1044. Wołoszyn J., biogramy: *Danuta Józefa Magierska, Małgorzata Szewczyk, Tadeusz Klukowski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik Biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.

1045. Wołoszyn J., *Działalność duszpasterska Kościoła katolickiego wśród młodzieży w świetle dokumentów Związku Młodzieży Polskiej* [w:] *Kościół w obliczu totalitaryzmów. Zbiór studiów dla uczczenia XXV rocznicy męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki, Toruń 16–17 X 2009 r.*, red. W. Polak, W. Rozykowski, M. Białkowski, J. Kufel, Toruń 2010.

1046. Wołoszyn J., *Komunistyczny system wychowawczy w Polsce Ludowej*, „Polska 1944/45–1989. Studia i Materiały”, t. 9, Warszawa 2010.

1047. Wołoszyn J., *Tajny Związek Harcerstwa Polskiego – Pierwsza Trawnicka Drużyna Harcerska*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.

1048. Wójtowicz P., *NSZZ „Solidarność” Region Toruński* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 3, *Polska północna*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.

1049. Wójtowicz P., *Służba Bezpieczeństwa wobec bydgoskich dziennikarzy w latach sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku* [w:] *Dziennikarze władzy, władza dziennikarzom. Aparat represji wobec środowiska dziennikarskiego 1945–1990*, red. T. Wolsza, S. Ligarski, Warszawa 2010.

1050. Wójtowicz P., *Wybory czerwcowe 1989 r. w województwie toruńskim z perspektywy lokalnej prasy* [w:] *Wolne media? Środowisko dziennikarskie w 1989 roku. Studia*, red. P. Szulc, T. Wolsza, Szczecin-Warszawa 2010.

1051. Wróbel J., *Casus Stanisława Bańczyka* [w:] *Represje wobec wsi i ruchu ludowego (1939–1945)*, red. J. Gmitruk, E. Leniart (seria: „Wieś polska między dwoma totalitaryzmami”, t. III), Warszawa 2009 [druk 2010].

1052. Wróbel J., *Zgierscy Żydzi. Ostatni rozdział historii*, „Prace i Materiały Miasta Zgierza” 2010, t. VII.

1053. *Wybory do sejmu z 19 stycznia 1947 roku w województwie poznańskim. Wybór źródeł*, wstęp P. Orzechowski, wybór i oprac. A. Chmielewska-Metka, P. Drzymała, W. Makuch, P. Orzechowski, A. Piotrowski, Poznań 2010.

1054. *Wyniszczyć, wypędzić, wynarodowić. Szkice do dziejów okupacji niemieckiej na Kaszubach i Kociewiu (1939–1945)*, red. G. Berendt, Gdańsk 2010.

1055. Wysocki J., *Próby zmian nazw miejscowości na Lubelszczyźnie w latach siedemdziesiątych XX w.*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.

1056. Wysocki J., *Ukraińcy na Lubelszczyźnie w okresie PRL 1944–1989*, „Dzieje Najnowsze” 2010, nr 2.
1057. Zając P., *Kwalifikacja prawna tzw. akcji antypolskiej na Kresach Wschodnich w latach czterdziestych XX wieku jako ludobójstwo* [w:] *Konferencje IPN. Wołyń 1943 – Rozliczenie*, Warszawa 2010.
1058. Zajączkowski M., *Stanisław Książek* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, tom IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
1059. Zajączkowski M., *Wybrane aspekty militarne akcji „Wisła”. Likwidacja partyzantki sotnyka Jana Szpontaka „Zalizniaka”* [w:] *Podzielone narody. Szkice z historii stosunków polsko-ukraińskich w latach 40. XX wieku*, red. M. Białokur, M. Patelski, Toruń-Opole 2010.
1060. Zapolska-Downar M., *Stanisław Perski* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Warszawa 2010.
1061. Zawadka K., *Informacja i koordynacja - wydział organizacyjny Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Lublinie 1948–1956* [w:] *Dzieje biurokracji na ziemiach polskich*, t. III, red. A. Górak, K. Latawiec, D. Magier, Lublin-Siedlce 2010.
1062. Zawadka K., *Obywatelu Sekretarzu... – korespondencja obywateli z lubelskim KW w latach 1949–1953*, „Teka Komisji Historycznej. Oddział PAN w Lublinie” 2009, t. VI [druk 2010].
1063. Zawadka K., *Od X plenum do politycznej klęski. Tematyka PZPR na antenie Radia Lublin w 1989 roku*, „Res Historica”, Lublin 2010, t. 30.
1064. Zawistowski A., *Migawki z przeszłości. Opowieści świadków historii*, wybór i oprac. K. Cegiela, R. Pękała, K. Sachnowska, O. Tumińska, M. Żuławnik, Warszawa 2010.
1065. Zawistowski A., „Drogi” towarzysz Gierek. *O latach 1970–1980 z Małgorzatą Choma-Jusińską, Jerzym Eislerem i Andrzejem Zawistowskim rozmawia Barbara Polak*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
1066. Zawistowski A., *Gospodarka, towarzysze. Ekonomiczne podłoże kryzysu 1980 r.*, www.dzieje.pl
1067. Zawistowski A., *Jak rzeźbiono Człowieka z marmuru?*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
1068. Zawistowski A., *Polska Ludowa. Wzrost podporządkowany doktrynie politycznej* [w:] *Polskie osiągnięcia gospodarcze*, Warszawa 2010.
1069. Zawistowski A., *Zbrodnia katyńska w edukacji formalnej i nieformalnej w okresie III RP. Próba zarysu* [w:] *Zbrodnia katyńska. W kręgu prawdy i kłamstwa*, red. S. Kalbarczyk, Warszawa 2010.
1070. Zechenter A., *Enerdowskie elity podejrzanej konduity*, „Arcana” 2010, nr 96.
1071. Zechenter A., *Erich Mielke w Warszawie – relacja Stasi ze spotkania z Wojciechem Jaruzelskim i Czesławem Kiszczakiem w marcu 1981 roku*, cz. 2, „Arcana” 2010, nr 92–93.
1072. „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2009, nr 31 [red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar] [druk 2010].
1073. „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33 [red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar].
1074. Zieliński A. [rec.], *Osobowe źródła informacji – zagadnienia metodologiczno-źródłoznawcze*, red. F. Musiał, Kraków 2008, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
1075. Zieliński A., *Przykłady dokumentacji wytworzonej przez pion ewidencji operacyjnej SB w latach 1972–1990 i jej wykorzystanie do badań naukowych*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, t. 3.
1076. *Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów*, t. II, Czerwiec–grudzień 1989, wybór, wstęp i oprac. A. Dudek, Warszawa 2010.
1077. Zwiernik P., „Bibuła” SB [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.

1078. Zwiernik P., „Czas Kultury” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1079. Zwiernik P., „Hipolit” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1080. Zwiernik P., „Piast” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, tom 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1081. Zwiernik P., *Błaszczak Hubert* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1082. Zwiernik P., *Kopecki Tadeusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1083. Zwiernik P., *Krzycki Edward* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1084. Zwiernik P., *Lipiec Edward* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1085. Zwiernik P., *NSZZ „S” Region Wielkopolski* [w:] *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. IV, *Polska Zachodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1086. Zwiernik P., *NSZZ „S” w Zielonej Górze* [w:] *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. IV, *Polska Zachodnia*, Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1087. Zwiernik P., *Maszewski Jan* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1088. Zwiernik P., *Przeciw nomenklaturze*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
1089. Zwiernik P., „Robotnik” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1090. Zwiernik P., „Serwis Informacyjny” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1091. Zwiernik P., „Solidarność Wielkopolski” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1092. Zwiernik P., „Środowisko” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1093. Zwiernik P., „Veto” [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1094. Zwiernik P., *Olszowy Arkadiusz* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1095. Zwiernik P., *Stachowiak Ryszard* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1096. Zwiernik P., *Strobiń Antoni* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1097. Zwiernik P., *Szkolne Koła Oporu Społecznego* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1098. Zwiernik P., *Trudna droga do jedności*, „Przewodnik Katolicki”, 29 VIII 2010 (dodatek do nr 35 z okazji 30. rocznicy Sierpnia 1980).
1099. Zwiernik P., *Wielkopolski Klub Polityczny Ład i Wolność* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1100. Zwiernik P., Wojcieszek E., *Region Koniński* [w:] *NSZZ Solidarność 1980–1989*, t. IV, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1101. Zwiernik P., *Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Poznaniu* [w:] *Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1102. Zwolski M., „Ława” [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.

1103. Zwolski M., *Bacewicz Jan* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1104. Zwolski M., *Bajer Piotr* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1105. Zwolski M., *Biegalski Lech Antoni* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1106. Zwolski M., *Borowska Monika Urszula* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1107. Zwolski M., *Ćmielewski Jerzy* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1108. Zwolski M., *Gosk Franciszek* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
1109. Zwolski M., *Hamerszmit Kazimierz Aleksander* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1110. Zwolski M., *Kolankiewicz Wiesław* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1111. Zwolski M., *Łanczkowski Romuald* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1112. Zwolski M., *Mrozinkiewicz Bożena Maria* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1113. Zwolski M., *NSZZ „Solidarność” Region Pojezierze* [w:] *NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, t. 5: *Polska Środkowo-Wschodnia*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
1114. Zwolski M., *Parafia św. Aleksandra w Suwałkach* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1115. Zwolski M., *Region Pojezierze NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1116. Zwolski M., *Rożnowski Hipolit* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak, K. Krajewski, Kraków-Warszawa-Wrocław 2010.
1117. Zwolski M., *Słabiński Jarosław Ludwik* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1118. Zwolski M., *Tylenda Tadeusz Waclaw* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1119. Zwolski M., *Zadrag Krzysztof Antoni* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
1120. Żelazko J., *I russi e Katyń oggi*, www.poloniaeuropae.eu
1121. Żelazko J., *Józef Kaucke* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. IV, red. M. Bielak i K. Krajewski, Warszawa 2010.
1122. Żelazko J., *Kara śmierci w orzecznictwie WSR w Łodzi* [w:] *Od Rosji po Bliski Wschód. Studia historyczne z XX w.*, red. D. Rogut, Żelów 2010.
1123. Żelazko J., *Katyń w oczach Rosjan przelomu XX/XXI w.* [w:] *W kręgu historii Europy Wschodniej. Studia i szkice*, red. P. Chmielewski i A. Głowacki, Łódź 2010.
1124. Żelazko J., *Wysiedlenia mieszkańców os. im. J. Montwiłła-Mireckiego w Łodzi* [w:] *Ludność cywilna w łódzkich obozach przesiedleńczych*, red. J. Żelazko, Łódź 2010.
1125. *Żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w fotografiach por. Wiesława Szpakowicza*, oprac. A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Warszawa 2010.
1126. Żuławnik M., *Działania Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Płońsku wobec ruchu ludowego w okresie referendalno-wyborczym (1946–1947)*, „Rocznik Historyczny Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego” 2010, nr 26.

Opracowania popularnonaukowe, publicystyka

1. „...A akta zniszczyć”. *Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy. Katalog wystawy*, Warszawa 2010.
2. Bagiński W., *Wywiad PRL za uchylonymi drzwiami*, „Debata” 2010, nr 3.
3. Balbus T., *Kontrowersyjne In memoriam (o historii w krzywym zwierciadle)*, „Tygodnik Kępiński”, grudzień 2010.
4. Balbus T., *Z dziejów Polski Podziemnej*, cz. I–IX [cykl art. dot. oddziału AK Franciszka Olśzówki „Otta”. *Śmierć komendanta „Otta”* (cz. I), *Śmierć komendanta „Otta”* (cz. II), *Terror i opór* (cz. III), *Terror i opór* (cz. IV), *Czastary – odwet* (cz. VI), *Czastary – odskok i zdrada* (cz. VII), *Wiewiórka – walka* (cz. VIII), *Sowiecki odwet* (cz. IX)], „Tygodnik Kępiński”, lipiec–wrzesień 2010.
5. Benczew B., *Jak Rosjanie rabowali Racibórz*, „Nowiny Raciborskie”, 6 VII 2010.
6. Benczew B., *Ludzie Solidarności – Stanisław Szkoc*, „Nowiny Raciborskie”, 26 X 2010.
7. Benczew B., *Siła nasza leży w nas samych. Solidarność w Raciborzu*, „Nowiny Raciborskie”, 14 IX 2010.
8. Berendt G., *Kustosz prawdy*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
9. Berendt G., *Żydzi i Polacy w badaniach historycznych* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, red. D. Koczwańska-Kalita, Warszawa 2010.
10. Bereza T., *Represje NKWD wobec mieszkańców strefy przygranicznej 1939–1941*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 24 VI 2010.
11. Bereza T., Bukala M., *Wincenty Witos 1874–1945*, „Piaś z zagrody Wincentego Witos” 2010, nr 4.
12. Bereza T., *Wincenty Witos 1874–1945. Premier, prezes, emigrant (1919–1939)*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 29 XII 2010.
13. *Bezpieka nie wiedziała wszystkiego* (zapis fragmentu dyskusji z udziałem F. Musiała i M. Wenklara), „Dziennik Polski”, 16 II 2010.
14. Bielak M., Pawłowicz J., *Znane – nieznanne. Prasa niezależna na Mazowszu 1976–1989*, Warszawa 2010 (cykl: *Mazowsze niepokornych*; album).
15. Biełaszko M., Wilanowski C., *Janusz Krupski (9 maja 1951–10 kwietnia 2010)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” (numer specjalny 2010).
16. Birek W., Birek M., *Cichociemni z „Ospy”. Dzieje cichociemnych zrzuconych do Polski w nocy na 2 IX 1942 r. w grupie o kryptonimie „Smallpox”*, Rzeszów 2010.
17. *Bitwa pod Ogólami 8 lipca 1945 r./Zgrupowanie AKO „Piotrków”* [mapa], oprac. P. Łapiński, Białystok 2010.
18. Bogaczewicz S.A., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
19. Bogaczewicz S.A., biogramy: *Draguła Stanisław ks, Drzewiecki Mirosław ks, Dziełak Andrzej ks, Żralko Julian Jan ks* [w:] *Encyklopedia Solidarności*, t. 1, red. Adam Borowski, Włodzimierz Domagalski, Antoni Dudek, Łukasz Kamiński, Mirosława Łątkowska, Grzegorz Waligóra, Warszawa 2010.
20. Bogaczewicz S.A., *Biskup Paweł Latusek (1910–1973). W służbie Kościoła ziemi śląskiej*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2010, nr 32–33: *Historia i Pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*.
21. Bogaczewicz S.A., *Choć doświadczeni, pozostał wierny wyznawanym zasadom. Ks. Jan Sebastian Dybiec (1910–1992), pijar*, „Nasz Dziennik”, 13–14 lutego 2010.
22. Bogaczewicz S.A., *Ofiary stanu wojennego*, „Nowe Życie” 2010, nr 1.
23. Bogaczewicz S.A., *Wojenne cmentarze Wrocławia*, „Nowe Życie” 2010, nr 3.
24. Bortlik-Dźwierzyńska M., *„Barbórka” czy „Dzień Górnika”, czyli słowo o tym, jak partia ze świętą Barbarą konkurowała* [w:] *Przewodnia siła Narodu. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.

25. Bortlik-Dźwierzynska M., *Loty na Bornholm* [w:] *Ucieczka z zamkniętego kraju*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 10 X 2010.
26. Bortlik-Dźwierzynska M., „*Głodni i bosi fedrować nie pójdziemy!*” [w:] *Kryzys nasz codzienny*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny” 12 XII 2010.
27. Brożyniak A., *Ekiert Jan* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, Warszawa 2010.
28. Brożyniak A., *Kusiński Stanisław Karol* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
29. Brożyniak A., *Terka 8 lipca 1946 r. Przyczynę do dziejów konfliktu polsko-ukraińskiego*, „Wiedza i Życie. Inne Oblicza Historii” 2010, nr 1.
30. Brożyniak A., *Udział posterunku MO Rybotycze w walkach z banderowcami w latach 1944–1948*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 11.
31. Brożyniak A., *Obrona Kościoła w Nowosielskach* [w:] *Wincenty Witos 1874–1945*, tekst i dobór ilustracji T. Bereza, M. Bukala, M. Kalisz, Rzeszów 2010.
32. Brzechczyn K., *O solidarnościowym programie Rzeczypospolitej Samorządnej*, „Przewodnik Katolicki” 2010, nr 35, Dodatek specjalny: „30 lat Solidarności”.
33. Brzeziński P., *Ballada o Janku Wiśniewskim*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12.
34. Brzeziński P., *Czarny czwartek*, „Nasz Dziennik”, 16 XII 2010 (dodatek „Powstanie Grudniowe 1970”).
35. Brzeziński P., *Czarny czwartek*, „Rzeczpospolita”, 13 XII 2010 (dodatek „Polski Grudzień ’70”).
36. Brzeziński P., *Gdyński Grudzień ’70*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12.
37. Brzeziński P., *Na równi pochyłej. Gdyńska PZPR wobec kryzysu społeczno-ekonomicznego w latach siedemdziesiątych*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
38. Brzeziński P., *Niezabliżniona rana*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010 (dodatek „Kryzys nasz codzienny”).
39. Budrewicz L., *Głodówka w Podkowie Leśnej*, oprac. G. Waligóra, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
40. Bukala M., *Mieczysław Rokitowski – milczący świadek stanu wojennego z Przemyśla*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 1.
41. Bukala M., *Opozycyjne zwycięstwo. Wybory parlamentarne w województwie tarnobrzeskim w czerwcu 1989 r.*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 2.
42. Bukala M., *Władysław Kojder (1902–1945). Wybitny działacz ruchu ludowego*, „Jarosławski Rocznik Armii Krajowej” 2010, nr 7.
43. Bukala M., *Od czytelnika prasy ludowej do lidera ruchu ludowego*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 29 XII 2010.
44. Bułhak W., *Tajemnica akt Stasi – polski ślad*, „Rzeczpospolita”, 4 VI 2010.
45. Busse K., *Jak powstawała radomska „Solidarność”*. *Rozgrywka operacyjna*, „Miesięcznik Prowincjonalny” 2010, nr 5.
46. Busse K., *Kryptonim „Bystrzy”, czyli z mikrofonem na generała*, „Miesięcznik Prowincjonalny” 2010, nr 2.
47. Busse K., *Przed rocznicą wprowadzenia stanu wojennego*, „Miesięcznik Prowincjonalny” 2010, nr 6.
48. Cegiela K., Rysak L., Pękała R., Sachnowska K., Tumińska O., *Ćwiczenia* [w:] *Historia w filmie* (multimedialne wydawnictwo edukacyjne), red. R. Pękała, Warszawa 2010.
49. Ceglarski T., *Pierwsze w pełni wolne. W 20. rocznicę wyborów samorządowych*, „Temat” 2010, nr 514.
50. Chabros E., *Od Duszpasterstwa Ludzi Pracy do samorządu lokalnego [Emilian Kupiec]*, „Bibliotheca Bielaviana 2009”, Wrocław-Bielawa 2010.

51. Chabros E., *Rzecz o kabarecie TAM TEGO [Leszek Lor]*, „Bibliotheca Bielaviana 2009”, Wrocław-Bielawa 2010.
52. Chabros E., *Wybory czerwcowe '89 – rola komitetów obywatelskich w małych miastach na przykładzie ziemi dzierzoniowskiej*, „Bibliotheca Bielaviana 2009”, Wrocław-Bielawa 2010.
53. Chabros E., *Wybory czerwcowe 1989 roku na ziemi dzierzoniowskiej w materiałach operacyjnych Służby Bezpieczeństwa*, „Rocznik Dzierżoniowski 2009”, t. 19, Dzierżoniów 2010.
54. Chmielowiec P., *Niemiecko-sowiecki spisek przeciw Polsce*, „Nasz Dziennik”, 9 III 2010.
55. Chmielowiec P., *Wrzesień 1939 r. na Rzeszowszczyźnie*, „Niezależna Gazeta Polska – Nowe Państwo”, Dodatek specjalny IPN „Niezlomna Rzeszowszczyzna” 2010, nr 8.
56. *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznanne karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
57. Czyżewski A., *Walka o rejestrację NZS jako dramat społeczny [w:] Należę do polskiej szkoły historycznej... Studia i szkice ofiarowane prof. Jakubowi Goldbergowi z okazji odnowienia doktoratu na Uniwersytecie Łódzkim*, red. R. Stobiecki, J. Walicki, Łódź 2010.
58. Daniluk J., *Gdańska podchorążówka*, „30 Dni” 2010, nr 1.
59. Daniluk J., Wiszowaty M., *Krótką historia K! Lauda w Kownie oraz jej reaktywacji (1928–2010)*, „Korporant Polski” 2010, nr 7.
60. Dąbrowski F., *Desperacki krok [w:] Życie w komunistycznym kraju. Polacy 1944–1989: Ucieczka z zamkniętego kraju*, dodatek IPN, „Gość Niedzielny”, 10 X 2010.
61. Dąbrowski M., *Lubelski Lipiec*, „Kombatant. Biuletyn Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych” 2010, nr 6.
62. Dąbrowski M., *Lubelski Lipiec. Zryw robotników Lubelszczyzny z 1980 roku*, „Ad Rem. Pismo Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli” 2010, nr 2.
63. Dąbrowski M., *Najpierw lubelski Lipiec, potem gdański Sierpień*, „Gazeta Wyborcza”, 23 VII 2010.
64. Dąbrowski M., *Zaczął się w lipcu*, „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010.
65. *Deportacje obywateli polskich do ZSRS w latach 1940–1941*, red. W.F. Wilczewski, Białystok 2010.
66. Domański T., Jankowski A., *Wehrmacht i SS a Powstanie Styczniowe*, „Echo Dnia”, 11 XI 2010 r. (dodatek „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”).
67. Dudek A., *Doradcy '80: między entuzjazmem a sceptycyzmem*, „Rzeczpospolita”, 8 IX 2010.
68. Dudek A., *Fenomen „Solidarności”*, „Przewodnik Katolicki”, 29 VIII 2010.
69. Dudek A., *Honorowy dług wobec Kresowian*, „Rzeczpospolita”, 17 IX 2010.
70. Dudek A., *Jak Polacy zdecydują, tak będzie*, „Rzeczpospolita”, 11–12 XII 2010.
71. Dudek A., *Młodzież z partią (się rozlicza)*, „Tygodnik Powszechny”, 22 VIII 2010.
72. Dudek A., *Opozycja przedsierpniowa*, „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010.
73. Dudek A., *Wielkie uwłaszczenie*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010 (dodatek „Kryzys nasz codzienny”).
74. Dudek J., *Katyń – pamiętamy. 70 lat temu zginęło tysiące Polaków. Lubelska lista katyńska*, „Dziennik Wschodni”, 7 IV 2010.
75. Dudek J., *Zbrodnia katyńska – 5 III 1940*, „Lublin. Kultura i Społeczeństwo” 2010, nr 1–2.
76. Dutka J., Zakrzewski M., współpraca Szarek J., *Niezależne Zrzeszenie Studentów w Krakowie 1980–1989. Obrazy*, Kraków 2010.
77. Dziuba A., Dziurok A., *Grudniowy manewr [w:] „Przewodnia siła narodu”. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
78. Dziuba A., *„Sojusz bratnich partii”. Relacje pomiędzy PPR i PPS w powiecie kozielskim [w:] „Przewodnia siła narodu”. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.

79. Dziuba A., *Zbuntowani profesorowie*, „Gazeta Wyborcza” Katowice, 3 XII 2010.
80. Dziurok A., „*My się za dużo ćcaćkamy z reakcyjnym klerem*”. *O antykościelnej kampanii PZPR w 1949 r. na terenie województwa śląskiego* [w:] „Przewodnia siła Narodu”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red.
81. T. Kurpierz, Katowice 2010.
82. Dziurok A., *Czekiści* [w:] *Zbrodnie i terror komunizmu*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010.
83. Dziurok A., *Gomułkowska stabilizacja 1957–1970* [w:] *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*, Warszawa 2010.
84. Dziurok A., Grajewski A. (red.), *Niewygodny świadek prawdy*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 6 VI 2010.
85. Dziurok A., Grajewski A., Musiał F. (red.), *Kryzys nasz codzienny*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, XII 2010.
86. Dziurok A., Grajewski A., Musiał F. (red.), *Opór społeczny. Sierpień '80*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010.
87. Dziurok A., Grajewski A., Musiał F. (red.), *Ucieczka z zamkniętego kraju*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 10 X 2010.
88. Dziurok A., Grajewski A., Musiał F. (red.), *W pętach ideologii i propagandy*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010.
89. Dziurok A., *Mord na elitach* [w:] *Zbrodnia katyńska*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 11 IV 2010.
90. Dziurok A., *Nowe porządki, nowe obrządki* [w:] *W pętach ideologii i propagandy*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010.
91. Dziurok A., *Nowe zniewolenie*, „Gość Niedzielny”, 31 I 2010.
92. Dziurok A., *Sąd Niedostateczny* [w:] *Niewygodny świadek prawdy*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 6 VI 2010.
93. Fenrych Z., *Jerzy Korolkiewicz 1948–1995. Historię tworzą ludzie – Szczecin 11 grudnia*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
94. Fenrych Z., Ozga M., *Konkursy plastyczne organizowane przez IPN w Szczecinie*, „Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy” 2010, nr 6.
95. Fenrych Z., *Rajd „Nowy dom 1945” – Szczecin 11–13 grudnia*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
96. Fenrych Z., Rembacka K., *Sierpień '80 oczami młodych*, Teka Plastyczna, Szczecin 2010.
97. Flis S., Kazański A., *Sierpień 1980 w Gdyni*, Gdynia 2010.
98. Frazik W., *Bez względu na konsekwencje* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznanie karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
99. Frazik W., *Bibliofil* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010*, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
100. Frazik W., *Janusz i książki*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
101. Frazik W., *Janusz Kurtyka. Bez wielkich słów*, „Tygodnik Powszechny”, 18 IV 2010.
102. Frazik W., *Jeden z „bandy”*, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 4.
103. Frazik W., *Ostatni cichociemni*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).
104. Frazik W., *Redaktor naczelny „Zeszytów Historycznych WiN-u”* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010*, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
105. Frazik W., *Ślub Wojtka odbył się* [w:] *Ucieczka z zamkniętego kraju* (dodatek IPN do „Gościa Niedzielnego” z serii „Życie w komunistycznym kraju. Polacy w latach 1944–1989”) „Gość Niedzielny”, 10 X 2010.
106. Gałęzowski M., *Pamięć o wojnie i Zagładzie* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, red. D. Koczwańska-Kalita, Warszawa 2010.

107. Gałęzowski M., *Senator z Podhala* [dotyczy Feliksa Gwiżdża], „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
108. Gałęzowski M., *Spadkobiercy Berka Joselewicza. Żydzi w Legionach Polskich*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
109. Gałęzowski M., *Termopile Janusza Kurtyki*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr specjalny.
110. Gałwiazek T., „*Nie będzie księdzu łatwo uzyskać paszportu*”. *Wspomnienie o duszpaste-rzu z Oławy. Ksiądz prałat Jan Janowski (1935–1994)*, „Nasz Dziennik”, 5 II 2010.
111. Gałwiazek T., „*Zagadkowa*” *śmierć Hilarego Żygadły w 1946 r.*, „Gazeta Powiatowa. Wiadomości Oławskie”, 19 IV 2010.
112. Gałwiazek T., *Polskie Państwo Podziemne*, „Biuletyn ŚZŻAK” 2010, nr 1.
113. Gašiorowski T., *Armia „Kraków” idzie na wojnę* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
114. Gašiorowski T., *Bij bolszewika, bij!* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Mu-siał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
115. Gašiorowski T., *Bij bolszewika, bij!*, „Dziennik Polski”, 13 VIII 2010.
116. Gašiorowski T., „*Czarna Brygada*” [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
117. Gašiorowski T., *Pod białą-czerwoną banderą na północy* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umie-rać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
118. Gašiorowski T., *Polscy myśliwcy nad Anglią* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
119. Gašiorowski T., *Polscy myśliwcy nad Anglią*, „Dziennik Polski”, 8 X 2010.
120. Gašiorowski T., *Przeżyć w Sachsenhausen to za mało*, „Dziennik Polski”, 5 XI 2010.
121. Gašiorowski T., *Sowiecki sposób rozwiązania problemu jeńców wojennych w 1940 r.*, „Bi-blioteczka Wielicka” 2010, z. 93.
122. Gašiorowski T., *Zanim powstała Armia Krajowa* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Mu-siał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
123. Gašiorowski T., *Zanim powstała Armia Krajowa*, „Dziennik Polski”, 15 I 2010.
124. Gliwa M., *Koniec świata Bojków i Łemków. Przesiedlenia ludności ukraińskiej i rusińskiej z Bieszczad Zachodnich w latach 1944-1947*, „Miejsca Święte” 2010, nr 9 (165).
125. Gliwa M., *Dziura Stanisław Adam* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
126. Głębocki H., *Ostatnie pokolenie „niepokornych” – Niezależne Zrzeszenie Studentów w Krakowie 1980–1990*, [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archi-wów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
127. Głębocki H., *Ostatnie pokolenie niepokornych. NZS w Krakowie 1980–1990*, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 4.
128. Golik D., *Adam Stabrawa „Borowy”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
129. Golik D., *Drogi ku wolności* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
130. Golik D., *Drogi ku wolności*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).
131. Golik D., *Major Adam Stabrawa „Borowy”* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
132. Golik D., *Marsz „wyzwolicieli”*, „Ochotnica” 2010, nr 18.
133. Golik D., *Minuta przed godziną „W”* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
134. Golik D., *Operacja „Amnestia”* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archi-wów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.

135. Golik D., *Operacja „Amnestia”*, „Dziennik Polski”, 26 II 2010.
136. Golik D., *O żołnierzach „Borowego” – Podhale 27–29 listopada*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
137. Golik D., *Pancerny akord na przedpolach Świebodzic*, „Świebodzice – dzieje miasta” 2010, nr 6(151).
138. Golik D., *Pani w niebieskim palcie*, „Ochotnica” 2010, nr 19.
139. Golik D., „*Podhale w ogniu*”, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
140. Golik D., *Po „Ogniu” był „Mściciel”... Oddział partyzancki „Wiarusy” i jego rozbięcie* (www.podziemiebrojne.blox.pl/2010/05/Oddzial-Wiarusy-i-jego-rozbięcie-czesc-12.html; data zamieszczenia: 3 V 2010).
141. Golik D., „*Przyjaciół spod Tatr* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
142. Golik D., „*Przyjaciół spod Tatr*”, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
143. Golik D., *Śługa Maryi i Ojczyzny*, „Gość Niedzielny”, 7 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wolnej Polski”).
144. Golik D., *Strzegom 1945* (www.wroclaw.hydral.com; data zamieszczenia: 27 II 2010).
145. Golik D., *Testament „Hubala”* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
146. Golik D., *Testament „Hubala”*, „Dziennik Polski”, 30 IV 2010.
147. Golik D., *W matni*, „Gość Niedzielny”, 10 X 2010 (dodatek: „Ucieczka z zamkniętego kraju”).
148. Golik D., *Zapomniane groby* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
149. Golik D., „*Z wiarą w zwycięstwo*”. *Oddział partyzancki „Wiarusy” 1947–1949*, Kraków 2010.
150. Golik D., Kurzeja M., *Obóz partyzancki pod „Świnim Czołem”* [w:] M. Kurzeja, E. Strauchmann, *Partyzancką ścieżką na Turbacz*, Poręba Wielka 2009 [druk 2010].
151. Golik D., Musiał F., *Maluczko i skończy się ścieżka zarośnięta cierniem...*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
152. Golik D., Musiał F., *Maluczko i skończy się ścieżka zarośnięta cierniem* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
153. Gorajczyk D., *Śladami Sowietów po Krakowie*, „Dziennik Polski”, 19 XI 2010.
154. Gorajczyk D., *Katownie krakowskiej bezpieki*, „Dziennik Polski”, 26 XI 2010.
155. Gorajczyk D., Samsonowska K., Szpytma M., *Katyń 2. Wyprawa do Katynia oraz na miejsce katastrofy narodowej w Smoleńsku, 7–12 kwietnia 2010 r.*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
156. Graczyk R., *Historia pewnej ucieczki*, „Tygodnik Powszechny”, 5 I 2010.
157. Graczyk R., *Jaruzelski? Nie z tego paragrafu* (komentarz w Interia.pl, 25 XI 2010) <http://fakty.interia.pl/felietony/graczyk/news/jaruzelski-nie-z-tego-paragrafu,1562762>.
158. Graczyk R., *Kapuściński – Domosławski – Kurtyka* (komentarz w Interia.pl, 20 III 2010) <http://fakty.interia.pl/szukaj/news/kapuscinski-domoslowski-kurtyka,1453487>.
159. Graczyk R., *Komisja widmo*, „Tygodnik Powszechny”, 3 X 2010.
160. Graczyk R., *Komunizm, nasze życie*, „Tygodnik Powszechny”, 17 X 2010, dodatek historyczny „Intelektualiści po 1945 – do i od komunizmu”.
161. Graczyk R., *Kryzys w PRL czy PRL w (ciągłym) kryzysie?*, „Tygodnik Powszechny”, 5 XII 2010, dodatek historyczny „Grudzień ’70 – kryzys w PRL czy PRL w (ciągłym) kryzysie?”.
162. Graczyk R., *Marek P. i cztery smrody* (komentarz w Interia.pl, 23 IX 2010) <http://fakty.interia.pl/felietony/graczyk/news/marek-p-i-cztery-smrody,1535417>.
163. Graczyk R., *Nowelizacja: IPN do ordynku*, „Dziennik Polski”, 27 I 2010.

164. Graczyk R., *Pożytki z akt*, „Tygodnik Powszechny”, 12 I 2010.
165. Graczyk R., *Praca dla SB – pracą dla Polski?*, „Tygodnik Powszechny”, 19 I 2010.
166. Graczyk R., *To nie ja skreśliłem Kisielowi*, „Rzeczpospolita”, 13 II 2010.
167. Graczyk R., *„Towarzysz General” i inni* (komentarz w Interia.pl, 4 II 2010) <http://fakty.interia.pl/szukaj/news/towarzysz-general-i-inni,1434515>.
168. Graczyk R., *Trybunał wobec SB* (komentarz w Interia.pl, 25 II 2010) <http://fakty.interia.pl/szukaj/news/trybunal-wobec-sb,1444147>.
169. Graczyk R., *TW „Targowska”, czyli zawiść i pieniądze*, „Rzeczpospolita”, 22 I 2010.
170. Graczyk R., *Tygodnik, pop-kultura i ja* (komentarz w Salonie24.pl, 22 XI 2010) <http://romangraczyk.salon24.pl/>.
171. Graczyk R., Friszke A., Paczkowski A., *Komunizm, intelektualiści, Kościół*, „Tygodnik Powszechny”, 17 X 2010, dodatek historyczny „Intelektualiści po 1945 – do i od komunizmu”.
172. Graczyk R., Kamiński Ł., Machcewicz P., *Garnek na ogniu*, „Tygodnik Powszechny”, 5 XII 2010, dodatek historyczny „Grudzień ’70 – kryzys w PRL czy PRL w (ciągłym) kryzysie?”.
173. Grosicka M., *Walka o demokrację – Polskie Stronnictwo Ludowe w latach 1945–1947* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
174. *Grudzień ’70 – kryzys w PRL czy PRL w (ciągłym) kryzysie?* (dodatek specjalny „Tygodnika Powszechnego”, 5 XII 2010, red. R. Graczyk, W. Pięciak).
175. Hałagida I., *Relacje polsko-ukraińskie w badaniach IPN* [w:] *Kronika. 10 lat IPN*, red. D. Koczwańska-Kalita, Warszawa 2010.
176. *Historia ślupskiej „Solidarności” widziana oczyma historyka. Rozmowa z dr hab. I. Hałagidą*, „Magazyn Solidarność” 2010, nr 3.
177. *Historia w filmie* (multimedialne wydawnictwo edukacyjne), red. R. Pękała, Warszawa 2010.
178. Hytrek-Hryciuk J., *„Człowiek nie może opisać tego chaosu”. Legnica w ostatnich miesiącach II wojny światowej (lutymaj 1945)*, „Szkice Legnickie” 2010, nr 31.
179. Hytrek-Hryciuk J., *„Do niemieckiej kobiety. Tęsknota w propagandzie III Rzeszy* [w:] *Antropologia emocji*, t. 3, *Tęsknota. Społeczno-kulturowe mechanizmy kreowania emocji*, red. B. Płonka-Syroka, J. Radziszewska, Wrocław 2010.
180. Hytrek-Hryciuk J., *„Nowa Republika”, „Obecność”, „Odrodzenie”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
181. Hytrek-Hryciuk J., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
182. Hytrek-Hryciuk J., Syrnyk J., *Mniejszości narodowe w Polsce wobec fenomenu „Solidarności”* [w:] *NSZZ Solidarność*, t. 7, *Wokół „Solidarności”*, red. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010.
183. Hytrek-Hryciuk J., *Wróg publiczny? Działania dolnośląskiego urzędu bezpieczeństwa publicznego wobec „niemieckiego podziemia” na Dolnym Śląsku*, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka” 2010 nr 1.
184. *Informator 2000–2010. Instytut Pamięci Narodowej KŚZpNP Oddział w Rzeszowie*, Rzeszów 2010.
185. *Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Łodzi. Informator*, oprac. K. Kolasa, M. Kopczyński, S. Pilarski, M. Polańska-Bergman, R. Rabeiga, Łódź 2010.
186. Jagodzińska A., *Kapłani w pasiakach* [w:] *Polscy księża w KL Dachau*, Dodatek specjalny IPN, „Nowe Państwo. Niezależna Gazeta Polska” 2010, nr 5.
187. Jagodzińska A., *W obronie krzyża*, „Idziemy”, 12 IX 2010.
188. Jakimek-Zapart E., *O wolność obywatela i niepodległość państwa* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.

189. Jakimek-Zapart E., *O wolność obywatela i niepodległość państwa*, „Dziennik Polski”, 1 III 2010.
190. Janusz Kurtyka 1960–2010, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
191. Jarska N., „Szkoła ma służyć dziecku”. *Solidarność nauczycielska 1980–1981*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
192. Jasiak K., *Losy „dwojkarzy” z Konspiracyjnego Wojska Polskiego*, „Rocznik Powiatu Oleckiego” 2010, nr 3.
193. Jasiak K., *Ostatni leśni KWP „Murata”*, „Nowe Państwo. Niezależna Gazeta Polska” 2010, nr 47.
194. Jedynek M., *Mjr cc. Jan Piwnik „Ponury” (1912–1944)* [ulotka z okazji nadania Szko-le Podstawowej i Gimnazjum w Mominie imienia mjr. Jana Piwnika „Ponurego”], *Momina*, 30 V 2010.
195. Jedynek M., *Oblawa na „Jakobbande”*, „Wykus” 2010, nr 15.
196. Jedynek M., *Pamięci kpr. „Sołtyka”*, „Tygodnik Konecki”, 8–14 II 2010, nr 6; „Tygodnik Skarżyski”, 8–14 II 2010, nr 6; „Tygodnik Starachowicki”, 8–14 II 2010, nr 6.
197. Jedynek M., *Podharc mistrz „Oset” od „Ponurego”* [w:] *Harcerze w walce 1939–1945*, Dodatek specjalny IPN, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 10.
198. Jedynek M., *Służył u „Ponurego” i „Nurta”. Wspomnienie o Henryku Dąbczyńskim ps. „Kruk” (1921–2010)*, „Tygodnik Skarżyski”, 6–11 IV 2010, nr 14.
199. Jedynek M., *Stanisław Zasacki „Sobota”, „Słoński”, „Eskulap Świętokrzyski”* 2010, nr 3.
200. Jedynek M., *Związek Wolnego Harcerstwa Polskiego „Szare Polówki”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
201. Jończyk M., *Szlakami walk wojny obronnej 1939 r. w regionie świętokrzyskim* (www.zagnansk.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=8&artykul=1308&akcja=artykul; data zamieszczenia: 20 IX 2010).
202. Jończyk M., *Zbrodnia katyńska na mieszkańcach Kielecczyzny. W 70. rocznicę ludobójstwa*, Kielce 2010.
203. *Kalendarium kultury niezależnej*, red. T. Ruzikowski i in. [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–1989. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, red. T. Boruta, Kraków 2010.
204. *Kalendarium*, oprac. R. Chrzanowski, P. Brzeziński, A. Nadarzyńska-Piszczewiat, P. Miedziński, <http://www.grudzien70.ipn.gov.pl/portal/g70/240/Kalendarium.html>.
205. Kalisz M., *W jesieni życia*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 29 XII 2010.
206. Kalisz M., *Pobył Wincentego Witosa w Jarosławiu podczas okupacji niemieckiej*, „Jarosławski Rocznik Armii Krajowej” 2010, nr 7.
207. Kamiński Ł., *Dekada „Solidarności”* [w:] E. Ciołek, *Solidarność sierpień 1980 – sierpień 1989*, Warszawa 2010.
208. Kamiński Ł., *Dekada „Solidarności”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
209. Kamiński Ł., *Dolnośląski Grudzień*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12.
210. Kamiński Ł., *Droga do stoczni „Reżim i naród”*, Dodatek z okazji rocznicy Sierpnia '80, „Rzeczpospolita”, 31 VIII 2010.
211. Kamiński Ł., *Inne drogi do wolności*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 34.
212. Kamiński Ł., *Komuniści bez komunizmu*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 5.
213. Kamiński Ł., *Krótką historią pewnej iluzji*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 42.
214. Kamiński Ł., *Panorama dolnośląskiej opozycji*, „Pamięć i przyszłość” 2010, nr 2.
215. Kamiński Ł., *Polski los w XX wieku* [w:] *Szyfr Lebensteina. Polska w XX wieku. Śladami rysunków Jana Lebensteina*, Warszawa 2010.

216. Kamiński Ł., *Polski sierpień 1980*, Jelenia Góra 2010 [tekst w blistrze z monetą rocznicową NBP].
217. Kamiński Ł., *Strzępy wspomnień*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr specjalny (112–113).
218. Kamiński Ł., *Studenci '46, '56, '68...*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 38.
219. Kamiński Ł., *The „Solidarity” Decade* [w:] E. Ciołek, *Solidarność sierpień 1980 – sierpień 1989*, Warszawa 2010
220. Kamiński Ł., *The Fate of XX-century Poland* [w:] *The Lebenstein code. Poland during the twentieth century along the traces of drawings by Jan Lebenstein*, Warsaw 2010.
221. Kamiński Ł., *Wyzwolenie czy nowa okupacja?*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 19.
222. Kamiński Ł., *Zachód nie miał realnych planów wyzwolenia Europy Środkowej*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 20.
223. Kapusta M., *Harcerski Ruch Antykomunistyczny*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
224. Karbarz J., Superson M., Szczęch R., Szczygielska M., *Wykładowca* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010*, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
225. Karbarz J., Superson M., Szczęch R., Szczygielska M., *Wykładowca*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
226. Kardela P., *Jan Jeda, Polska Organizacja Młodzieży Katolickiej (1948–1950) i działania bezpieki*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 9.
227. Kardela P., *Karol Ripa – wicekonsul RP w Olsztynie i prezes Światowej Federacji Polsko-Węgierskiej*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 10.
228. Kardela P., *Przeciwnicy i sojusznicy gen. Andersa*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 7.
229. Kardela P., *Tajni współpracownicy bezpieki z województwa olsztyńskiego w latach 80. dokumentacji byłej SB*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 8.
230. Kardela P., Warot P., *Ideowo i politycznie ukształtowany*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 9.
231. Kardela P., Warot P., *Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród... Przedstawiciele Samorządu Rejonu Solecznickiego w Olsztynie*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 4.
232. Kasprzycki M., *Józef Bieniek (1911–2002) – „typ wybitnie wrogi w stosunku do obecnej rzeczywistości”* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
233. Kasprzycki M., *„Typ wybitnie wrogi w stosunku do obecnej rzeczywistości”. Józef Bieniek (1911–2002)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
234. Kasprzycki M., *O prawa człowieka* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
235. Kasprzycki M., *O prawa człowieka*, „Dziennik Polski”, 25 III 2010.
236. Kasprzycki M., *Po pierwsze niepodległość* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
237. Kasprzycki M., *W obronie robotników* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
238. Kasprzycki M., *W obronie robotników*, „Dziennik Polski”, 24 IX 2010.
239. Kasprzykowski A., *Solidarność Podbeskidzia 1980–2010*, dodatek do „Tygodnika Solidarność” 2010, nr 25.
240. Katalog wystawy *„Kontrkultura. Happening–Graffiti”*, wybór, oprac. E. Chabros, S. Krzyżanowska, W. Trębacz, Wrocław 2010.
241. Katalog wystawy *„Postulaty Sierpniowe”* - koncepcja i oprac. S. Krzyżanowska, T. Przedpełski, W. Trębacz, Wrocław 2010.
242. *Katyń 1940–2010*, red. E. Rogalewska, Białystok 2010.

243. Kazański A., *Akcja „Brama”* [w:] *Opór społeczny. Sierpień '80* (dodatek IPN do „Gościa Niedzielnego”, 29 VIII 2010).
244. Kazański A., *Bohaterowie wielkiego strajku w komunikacji miejskiej*, „Nasz Dziennik”, 6 IX 2010.
245. Kazański A., *II Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”*, „Magazyn Solidarność” 2010, nr 2.
246. Kazański A., *Pomnik Poległych Stoczniowców*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
247. Kazański A., *Sierpień 1980 w Gdańsku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
248. Kazański A., *Sierpień 1980 w Gdyni*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
249. Kazański A., *Wstęp* [w:] M. Kruk, K. Pokwicka, K. Lisiecki, *Gdański Sierpień '80*, Gdańsk 2010.
250. Kaźmierczak K., Orzechowski P., *Czerwiec '56 – jak poznaniacy zdobywali broń i strzelali do UB*, „Głos Wielkopolski”, 25 VI 2010.
251. Kenar T., *Myśl zachodnia Ruchu Narodowego w czasie II wojny światowej*, „Nowe Państwo. Niezależna Gazeta Polska” 2010, nr 1.
252. Kirszak J., *„Karpacka czwórka” o sobie. Gen. Kazimierz Sosnkowski, ppłk Franciszek Demel, inż. Rajmund Scholz i kpr. Alfred Codello – uczestnicy przejścia przez Karpaty na Węgry we wrześniu–październiku 1939 r. – w świetle własnych relacji* [w:] *Podkarpacki wrzesień. Polityczne i wojskowe aspekty wojny obronnej Polski 1939 r. na Podkarpaciu*, Rzeszów 2010.
253. Kirszak J., *Szlakiem Generała Sosnkowskiego*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
254. Kirszak J., *Współtwórca Niepodległości. Kazimierz Sosnkowski w latach 1885–1918* [w:] *Niepodległość*, red. M. Gałęzowski, J. Ruman, Warszawa 2010.
255. Kirszak J., *Związek Walki Czynnej* [w:] *Niepodległość*, red. M. Gałęzowski, J. Ruman, Warszawa 2010.
256. Klarman A., *„Antykolaborant”*, *Bartczak Jerzy Czesław, Bilawski Edward Józef, Huskowski Stanisław, Kieres Leon, Kwas Adam Kazimierz, Morawski Marian*, „Niezależne Słowo”, *Wardęga Jarosław Piotr, „Wolny Wagonowiec”, Zięba Jan Jacek, „Żółw”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
257. Klarman A., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
258. Klementowski R., *biogramy* [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
259. Klementowski R., *Gryfów Śląski w materiałach aparatu bezpieczeństwa* [w:] R. Skrzypek, M. Szczerepa, W. Szczerepa, *Gryfów Śląski w latach 1945–2008*, Gryfów 2010.
260. Klementowski R., *Polegli za władzę ludową*, dodatek IPN do „Głosu Niedzielnego”, 7 XI 2010.
261. Klementowski R., *Stan wojenny w województwie walbrzyskim* [w:] *Wokół „mniejszego zła”. Stan wojenny w Polsce*, red. P. Piotrowski, Wrocław 2010.
262. Klementowski R., *Warunki pracy w kopalnictwie Dolnego Śląska. Studium na przykładzie kopalni uranu w latach 1948–1956* [w:] *Budujemy socjalizm... Materiały pokonferencyjne*, red. R. Klementowski, S. Ligarski, Wrocław 2010.
263. Klementowski R., *Wielki Brat i mali bracia* [w:] dodatek IPN do „Głosu Niedzielnego”, 18 VII 2010.
264. Kleszczyński B., *Chyła Eugeniusz*, [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
265. Kleszczyński B., *Egzekucja 10 Polaków na rzeszowskim Staromieściu. Historyk: to nie byli kolejarze*, „Nowiny. Gazeta Codzienna”, 10 I 2010 (wywiad).

266. Kleszczyński B., *NSZZ „Solidarność” w Polsce południowo-wschodniej 1980–1981*, „Niezależna Gazeta Polska – Nowe Państwo”, Dodatek specjalny IPN „Niezlomna Rzeszowszczyzna” 2010, nr 8.
267. Kleszczyński B., *Spojrzenie po 21 latach. Wybory czerwcowe w województwie krośnieńskim w 1989 r.* „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 6.
268. Kleszczyński B., *Spoleczeństwo przeciw komunizmowi*, „Nasza Polska”, 6 VI 2010 (wywiad).
269. Kleszczyński B., *Supruniuk – oprawca podziemia*, „Nasza Polska”, 19 I 2010 (wywiad).
270. Kleszczyński B., *Śleboda Józef [w:] Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
271. Kleszczyński B., *Taksówkami do Gdańska, czyli jak powstawała krośnieńska „Solidarność”*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 8.
272. Kleszczyński B., *Wielkie Deportacje obywateli polskich w głąb ZSRR 1940–1941. Między dylematem badawczym a potrzebą edukacji [w:] Sybiracy*, Biblioteczka Nauczyciela, Rzeszów 2010.
273. Kleszczyński B., *Zanim nadeszły czołgi. Próba obrony Podkarpacia od zachodu we wrześniu 1939 r.* „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 3.
274. Knap P., *„Sprawiedliwych” portret zachodniopomorski*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
275. Knap P., *Kto uratuje gabinet Brodziaków?*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 9 XII 2010.
276. Knap P., *Moniuszko w Szczecinie? O pomniku, który nie powstał*, sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina 2010.
277. Knap P., *Niechciane posągi*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 14 X 2010.
278. Knap P., *Starówka po szczecińsku*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 12 VII 2010.
279. Knap P., *Szpital miejski: dzieje powojenne*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 5 III 2010.
280. Knap P., *Zachodniopomorscy „Sprawiedliwi”*, „In gremio” 2010, nr 1.
281. Komaniecka M., *Inwigilacja Krzysztofa W.*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
282. Komaniecka M., *Orędownik sprawy katyńskiej. Profesor François Naville*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 4.
283. Komaniecka M., *Zbrodnia katyńska w datach*, „Gość Niedzielny”, 11 IV 2010 (dodatek „Zbrodnia katyńska”).
284. *Kontrkultura. Happening–Graffiti*, katalog wystawy, wybór i oprac. E. Chabros.
285. Koreś D. (współautor), *Wschodnie Górne Łużyce w XX wieku [w:] Vademecum historii Górnych Łużyc*, oprac. zbiorowe, Lubań 2010.
286. Korcuć M., *„Czuję, że robię źle...”*, „Dziennik Polski”, 1 IV 2010.
287. Korcuć M., *Dwaj prezydenci – dwa światy*, „Rzeczpospolita”, 17 VII 2010 (dodatek „Plus Minus”).
288. Korcuć M., *„Element bandycko-powstańczy” zniszczyć!*, „Gość Niedzielny”, 7 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wolnej Polski”).
289. Korcuć M., *Filtrowanie Klossa i pancernych*, „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010 (dodatek „W pętach ideologii i propagandy”).
290. Korcuć M., *Kara za kontrrewolucję*, „Dziennik Polski”, 18 VI 2010.
291. Korcuć M., *„Każdemu słowu nadacie nową treść”. Polska symbolika narodowa w wydaniu komunistycznym*, „Nasz Dziennik”, 29 X 2010 (dodatek „Święta i symbole w II RP i w PRL”).
292. Korcuć M., *Konfederacja Tatrzańska. Górska odpowiedź na „krzeptowszczyznę”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
293. Korcuć M., *„Mietek” – rabezański kurier Zrzeszenia WiN*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
294. Korcuć M., *Miraż politycznego kompromisu*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).

295. Korcuć M., *Naszym lasem była polska wieś...*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).
296. Korcuć M., *Niepodległościowe podziemie zbrojne w Małopolsce*, „Biblioteczka Wielicka” 2010, z. 97: *Organizacje antykomunistyczne na terenie Małopolski i Wieliczki w okresie stalinowskim w latach 1944–1956*.
297. Korcuć M., *Pozytywista narodowej pamięci*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
298. Korcuć M., *Sily „czarnej reakcji”*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).
299. Korcuć M., *Skrywana okupacja. Polska 1944–1956* [w:] *W cieniu czerwonej gwiazdy. Zbrodnie sowieckie na Polakach (1917–1956)* oprac. zbiorowe, Kraków 2010.
300. Korcuć M., *Słowacki udział w wojnie. Okupacja Polskiego Spiszu i Orawy*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
301. Korcuć M., *Wybory 1947 – Mit założycielski komunizmu*, „Nasz Dziennik”, 29 I 2010.
302. Korcuć M., *„Wyzwoliciele” i „terrorysty”*, „Dziennik Polski”, 12 III 2010.
303. Korcuć M., *Zagłada ojcowizny*, „Tygodnik Powszechny”, 16 II 2010 (dodatek „1945: Rzeczpospolita utracona”).
304. Korcuć M., *Zgrupowanie „Ognia”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
305. Korcuć M., *Zniewoleni przez zwycięzców*, „Tygodnik Powszechny”, 5 V 2010.
306. Korcuć M., *Zwycięstwo starej propagandy*, „Dziennik Polski”, 22 V 2010.
307. Kosiński P., *Z ojców na synów? Dyskutują historycy: Jürgen Hensel, Bogusław Kopka, Paweł Kosiński, Marcin Urynowicz i Witold Wasilewski oraz Tomasz Wiścicki*, Więź 2010, nr 2–3.
308. Koszyńska M., *Czy będziesz mógł bez obrzydzenia spojrzeć w lustro, czyli o różnych postawach ludzi w trudnych czasach – scenariusz lekcji historii*, WOS lub godziny wychowawczej [w:] „Czarny czwartek”. *Grudzień '70*. Materiały edukacyjne IPN, Warszawa 2010.
309. Koszyńska M., *O nieposłuszeństwie obywatelskim w PRL, czyli fenomen „Solidarności” – scenariusz lekcji historii i WOS* [w:] *Z Solidarnością do wolności*. Teza edukacyjna IPN, Warszawa 2010.
310. Kozłowski T., *NZS* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1., red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
311. Kozłowski T., *Terrorysty z PRL*, „Newsweek”, 30 X 2010.
312. Kozłowski T., *Droga do rejestracji*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
313. Kozłowski T., *Młodszy brat „S”*, „Tygodnik Powszechny”, 19 IX 2010.
314. Kozłowski T., Olaszek J., *„Solidarność”* [broшуra w języku angielskim, francuskim, japońskim], Warszawa 2010.
315. Kozłowski T., *Trochę ze strachu, trochę z musu*, „Rzeczpospolita”, 31 VIII 2010.
316. Krajewski K., *„Wyzwolenie” 1945. Bić się czy nie bić*, „Biuletyn ZG ŚZŻAK” 2010, nr 10.
317. Krajewski K., Łabuszewski T., *Adam Ratyniec „Lampart”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierz*, Warszawa 2010.
318. Krajewski K., Łabuszewski T., *Ostatni obrońcy Kresów* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierz*, Warszawa 2010.
319. Krajewski K., *„Szczęsny”. General Stanisław Karolkiewicz 1918–2009*, Warszawa 2010.
320. Krajewski K., *Andrzej Przewoźnik. Strażnik polskich grobów*, „Biuletyn ZG ŚZŻAK” 2010, nr 4.
321. Krajewski K., *Bolesław Lisowski „Sławek”*, „Biuletyn ZG ŚZŻAK” 2010, nr 3.
322. Krajewski K., *Instytut Pamięci Narodowej*, „Biuletyn ZG ŚZŻAK” 2010, nr 9.
323. Krajewski K., *ks. Ignacy Skorupka – bohater bitwy warszawskiej 1920*, „Biuletyn ZG ŚZŻAK” 2010, nr 7–8.

324. Krajewski K., Łabuszewski T., *Akcja uwolnienia więźniów w Pułtusku*, „Kombatant” 2010, nr 2.
325. Krajewski K., Łabuszewski T., *Dwa listy z Palestyny*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
326. Krajewski K., Łabuszewski T., *Jan Kmiołek „Wir”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierze*, Warszawa 2010.
327. Krajewski K., Łabuszewski T., *Kazimierz Kamiński „Huzar”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierze*, Warszawa 2010.
328. Krajewski K., Łabuszewski T., *Mieczysław Dziemieszkiewicz „Rój”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierze*, Warszawa 2010.
329. Krajewski K., Łabuszewski T., Niwiński P., *Brygady „Łupaszk”. 5 i 6 Wileńska Brygada AK w fotografii 1943–1952*, Warszawa 2010.
330. Krajewski K., Łabuszewski T., *Obrońca Żołnierzy Wyklętych*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, 112–113, nr specjalny.
331. Krajewski K., Łabuszewski T., *Wacław Grabowski „Puszczyc”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierze*, Warszawa 2010.
332. Krajewski K., Łabuszewski T., *Wierni wyklęci*, „Rzeczpospolita”, Wkładka historyczna, 27–28 II 2010.
333. Krajewski K., *Najbardziej przegrani żołnierze zwycięskiej wojny 1920*, „Biuletyn ZG SZ-ŻAK” 2010, nr 7–8.
334. Krajewski K., *Najważniejsza była dla niego Polska*, „Nasz Dziennik” 2010, nr 88.
335. Krajewski K., Pawłowicz J., *Ostra Brama*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 7–8.
336. Krajewski K., *Ukraińskie miejsca pamięci narodowej na terenie Polski*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 7–8.
337. Krajewski K., *Zadanie: uwolnić więźniów*, „Kombatant” 2010, nr 2.
338. Krajewski K., *Żołnierze Wyklęci. Aby pamięć o nich nie zginęła*, „Kombatant” 2010, nr 12.
339. Krężolek E., *Zakazane święto. 11 Listopada w Polsce Ludowej*, „Echo Dnia”, 11 XI 2010 r. (dodatek: „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”).
340. Krzysztofiński M., *„Eugeniusz Misicki (ur. 1921), funkcjonariusz UB – SB, pplk. MO*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 29 I 2010.
341. Krzysztofiński M., *Duszpasterstwo rolników w diecezji przemyskiej*, „Nasza Ziemia. Miesięcznik NSZZ „Solidarność” RI” 2010, nr 11–12.
342. Krzysztofiński M., Kaczmarski K., *„Żołnierze wyklęci” Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 r.*, „Tygodnik Katolicki Niedziela. Edycja przemyska”, 13 VI 2010.
343. Krzysztofiński M., Kaczmarski K., *Podziemie antykomunistyczne na Rzeszowszczyźnie po 1944 r.*, „Niezależna Gazeta Polska – Nowe Państwo”, Dodatek specjalny IPN „Niezlomna Rzeszowszczyzna” 2010, nr 8.
344. Krzysztofiński M., Kaczmarski K., *W 59 rocznicę zamordowania członków IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”*, „Gazeta Codzienna Nowiny”, 26 – 28 II 2010.
345. Krzysztofiński M., *Komuniści przeciw niepodległości Polski*, „Polonia Christiana” 2010, nr 15.
346. Krzysztofiński M., *Likwidacja Salezjańskiej Szkoły Organistowskiej w Przemysłu w 1963 r.*, „Tygodnik Katolicki Niedziela. Edycja przemyska”, 17 X 2010.
347. Krzysztofiński M., *Pod nadzorem PPR*, „Gość Niedzielny. Dodatek historyczny „Zbrodnie i terror komunizmu”, 7 XI 2010.
348. Krzysztofiński M., *Stefania Romaniuk (właśc. Sara Bryn) (1908 – 1996)*, „Dodatek historyczny IPN” do „Naszego Dziennika”, 24 VI 2010.
349. Krzysztofiński M., *W trakcie Milenium Naród się policzył. Okazało się, że tych komunistów jest mniej*, „Tygodnik Katolicki Niedziela. Edycja przemyska”, 22 VIII 2010.

350. Krzyżanowska S., Trębacz W., *Postulaty sierpniowe*, katalog wystawy, Wrocław 2010.
351. Krzyżanowska S., *Wrocławski Klub Historyczny im. gen. Stefana „Grotę” Roweckiego*, „Biuletyn Informacyjny SZŻAK ZO Dolnośląskiego we Wrocławiu” 2010, nr 2.
352. Kurkiewicz M., *Wschodni sojusznicy Polski w 1920 roku*, www.dzieje.pl
353. Kurpierz T., *Prowokacja i zbrodnia* [w:] *Zbrodnie i terror komunizmu*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010.
354. Kurpierz T., *„Wśród członków PPR następuje zastraszenie i panikarskie nastroje”. O trudnych początkach partii w Beskidzie Śląskim i Żywieckim* [w:] *„Przewodnia siła Narodu”. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
355. Kurtyka J., Pawłowicz J., *Gen. Leopold Okulicki 1989–1946*, Warszawa 2010.
356. Kuta C., *„Góra chce, aby ks. Popiełuszko zginął...”* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
357. Kuta C. [współautor], *Kalendarium kultury niezależnej* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
358. Kuta C., *Katolicy świeccy w dobie gierkowskiej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
359. Kuta C., *Literatura świadectwa i sprzeciwu w czasach marnych* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
360. Kuta C., *Niezlomny rycerz*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
361. Kuta C., *Paksowiec z Podhala. Włodzimierz Wnuk (1915–1992)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
362. Kuta C., *Siła wolnego słowa z powielacza. Pisma drugiego obiegu w latach 1980–1989/1990* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
363. Kuta C., *Teoria i praktyka lustracji* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
364. Kuta C., *Wojna z „Tygodnikiem Powszechnym”*, „Rzeczpospolita”, 8 IV 2010 (dodatek „Ingerencja prewencja”).
365. Kuta C., *Wolne słowo – „oaza wolności” w czasach zniewolenia. Niezależna działalność wydawnicza w latach 1980–1989/1990* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
366. Kuźniar-Plota M., *Informacja o stanie śledztwa S 38/04/Zk w sprawie Zbrodni Katyńskiej*, „Zeszyty Katyńskie 2010”, nr 25.
367. Kuźniar-Plota M., *Kwalifikacja prawna zbrodni katyńskiej wybrane zagadnienia* [w:] *Zbrodnia katyńska w kręgu prawdy i kłamstwa*, Warszawa 2010.
368. Kwilosz J., Leśkiewicz R., Nawrocki Z., Sawicki W., *Mówił: Archiwa to „serce” IPN*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, numer specjalny.
369. Kyc K., *Zmarli zobowiązują żyjących. Janina Lewandowska z d. Dowbór-Muśnicka*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 4.
370. Kyc K., *Lipcowe strajki na Podkarpaciu*, „Nasza Polska”, 31 VIII 2010.
371. *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
372. Leśkiewicz R., *Aukcyjne odkrycie*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
373. Łapiński P., *Z dziejów polskiego podziemia niepodległościowego (1944–1956). Wspomnienia „Grzmota” – Kompania „Groma”, „Zabłudów i okolice”* 2010, nr 8.
374. Łapiński P., *Z dziejów polskiego podziemia niepodległościowego (1944–1956). Płoskie, 31 października 1944 r., „Zabłudów i okolice”* 2010, nr 1.

375. Łapiński P., *Z dziejów polskiego podziemia niepodległościowego (1939–1944)*. Pawły, 11 czerwca 1943 r., „Zabłudów i okolice” 2010, nr 4.
376. Łapiński P., *Z dziejów polskiego podziemia niepodległościowego (1944–1956)*. Wspomnienia „Zgrzyta” – *Amnestia*, „Zabłudów i okolice” 2010, nr 6.
377. Łukasiewicz S., „Polski łącznik” *Rzecz o Romanie Michałowskim*, „Przegląd Polski. Dodatek kulturalny do Nowego Dziennika”, Nowy Jork, 11 VI 2010.
378. Łysakowski P., *Zbrodnia w propagandzie niemieckiej*, „Miejsca Święte” 2010, nr 4.
379. Łysakowski P., *Przyczyny wojny 1920 roku*, „Miejsca Święte” 2010, nr 8.
380. Łysakowski P., *Rok 1940*, „Miejsca Święte” 2010, nr 4.
381. Łysakowski P., *Kazimierz Sosnkowski*, „Miejsca Święte” 2010, nr 4.
382. Łysakowski P., *Ta wojna była nieunikniona*, „Tygodnik Solidarność”, 13 VIII 2010.
383. Madaj K., Ginter T., 303. *Historyczna planszowa gra edukacyjna*, IPN, Warszawa 2010.
384. Madaj K., *Awans. Zostań marszałkiem Polski. Historyczna planszowa gra edukacyjna* (edycja specjalna), IPN, Warszawa 2010.
385. Majchrzak G., *Akcja „Skryty”*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 50.
386. Majchrzak G., *Czujni, ale praktycznie bezsilni...*, „Rzeczpospolita”, 31 VIII 2010, Dodatek „Sierpień ’80. Reżim i naród”.
387. Majchrzak G., *Kryptonim „Walec”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
388. Majchrzak G., *Operacja Prymas*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 30.
389. Majchrzak G., *Pani Anna*, „Tygodnik Powszechny”, 22 IV 2010.
390. Majchrzak G., *Parlament wolnej Polski*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 34, Dodatek „Opór społeczny. Sierpień ’80”.
391. Majchrzak G., *Pognębić figuranta*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 44, Dodatek „Zbrodnie i terror komunizmu”.
392. Majchrzak G., *Prawo, którego nie było*, „Gazeta Polska” 2010, nr 50.
393. Majchrzak G., *Radio „Solidarność” w czasie „karnawału”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
394. Majchrzak G., *Radio „Solidarność”. Niezależna działalność radiowa pod szyldem „Solidarności” 1980–1989*, „Nasz Dziennik”, 27 VIII 2010, Dodatek Historyczny IPN 8/2010.
395. Majchrzak G., *Radomskie taśmy*, „Gazeta Polska” 2010, nr 49.
396. Maniewska K., *Tu jest moja „mała ojczyzna”* [wywiad], „Gazeta Pomorska”, 2 XII 2010.
397. Marcinkiewicz M., *Papierowa rewolucja*, „In gremio” 2010, nr 2.
398. Marcinkiewicz M., *Rysunki satyryczne na łamach szczecińskiej „Jedności” (1980 – 1981)*, „In gremio” 2010, nr 6.
399. Marecki J., *Działania bezpieki wobec zakonów na Podhalu*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
400. Marecki J., Rotter L., *Koloniści niemieccy na ziemi sądeckiej*, Kraków 2010.
401. Marek Ł., *Trza w cielek duha utrzymać. Nowotarska kultura niezależna lat osiemdziesiątych w przestrzeni kościołów*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
402. Marek Ł., *Katecheta z „Miarki”*. *Ksiądz Ludwik Pitas (1913–1980)*, „Gazeta żorska”, nr 2/3, 12 II 2010 r., s. 12–13 (współautor D. Domański).
403. Markiewicz M., *Ciągle krwawiąca rana. 70 rocznica zbrodni katyńskiej*, „Magazyn Wileński” 2010, nr 4.
404. Markiewicz M., *Wykaz publikacji pracowników Oddziału IPN w Białymstoku [w:] X lat Oddziału IPN w Białymstoku. Informator 2000–2010*, Białystok 2010.
405. Maślikowski S., *Częstochowanie w Katyniu*, „Częstochowski Biuletyn Oświatowy” 2010, nr 2.
406. Maślikowski S., *Częstochowskie ślady Katynia*, „Gazeta Częstochowska” 2010, nr 16.
407. Maślikowski S., *Częstochowskie wspomnienie Katynia*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 247.

408. Maślikowski S., *Księża niezłomni*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 251 (291).
409. Maślikowski S., *Ostatnia wojenna stolica*, „Częstochowski Biuletyn Oświatowy” 2010, nr 1.
410. Maślikowski S., *Pomoc powietrzna „Sprzymierzonych” dla Powstańczej Warszawy*, „Gazeta Częstochowska” 2010, nr 33.
411. Maślikowski S., *Rok 1945. Wyzwolenie czy zniewolenie?*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 248.
412. Maślikowski S., *Rosjanie w Częstochowie. Wiosna 1945*, „Gazeta Częstochowska” 2010, nr 8.
413. Maślikowski S., *Sierpniowe pielgrzymowanie na Jasną Górę i „zagrożenie porządku publicznego”*, „Gazeta Częstochowska” 2010, nr 34/35.
414. Maślikowski S., *SP 7 LA „Biegły” przestał nadawać*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 252 (292).
415. Maślikowski S., *Współbracia księdza Jerzego*, „Gazeta Częstochowska” 2010, nr 28/29.
416. Maślikowski S., Rotarski W., *Janusz Kurtyka (1960–2010)*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 248.
417. Mazanowska I., *Kościół niezłomny: Aresztowany za „terroryzowanie księży”. Biografia biskupa chełmińskiego Kazimierza J. Kowalskiego*, „Nasz Dziennik”, 20–21 III 2010.
418. Miedziński P., *Grudniowe godziny*, dodatek specjalny IPN Szczecin zbuntowany, „Kurier Szczeciński”, 16 XII 2010.
419. Miedziński P., *Historia w obiektywie*, dodatek specjalny IPN Szczecin zbuntowany, „Kurier Szczeciński” 16 XII 2010.
420. Miedziński P., *Nocne pogrzeby ofiar*, dodatek specjalny IPN Szczecin zbuntowany, „Kurier Szczeciński”, 16 XII 2010.
421. *Migawki z przeszłości. Opowieści świadków historii*, wybór i oprac. K. Cegięła, R. Pękała, K. Sachnowska, O. Tumińska, M. Żuławnik, Warszawa 2010.
422. Milczanowski P., *Ksiądz Adolf Chojnacki*, [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznanne karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
423. Milewski J.J., *65 lat oblawy augustowskiej. Mały Katyń*, „Gazeta Wyborcza”, 20 VII 2010.
424. Milewski J.J., *Deportacja na Sybir: To był wielki szok*, „Gazeta Współczesna”, 10 II 2010.
425. Milewski J.J., *Lipiec 1945. Oblawa*, „Gazeta Współczesna”, 21 VII 2010.
426. Misiejuk D., *„Łączyła nas nienawiść do ZSRR”. Organizacje młodzieżowe w Głubczycach (1946–1955)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
427. Misiejuk D., *Dr Konstanty Glazor, lekarz powiatowy w Głubczycach w latach 1945–1948*, „Głos Głubczyc” 2010, nr 9.
428. Misiejuk D., *Niebezpieczny żart*, „Kalendarz Głubczycki” 2010, nr 17.
429. Młynarczyk W., *Ćwiczenia do lekcji języka polskiego [w:] Z Solidarnością do wolności*, Teka Edukacyjna IPN, Warszawa 2010.
430. Młynarczyk W., *To miała być pierwsza Wigilia w ich mieszkaniu... (scenariusz zajęć edukacyjnych) [w:] Czarny Czwartek. Grudzień '70*. Materiały edukacyjne IPN, Warszawa 2010.
431. Muczyński A., *Propozycje metodyczne do prezentacji multimedialnej Oblawa augustowska [w:] Oblawa augustowska – lipiec 1945*, Białystok 2010.
432. Muczyński A., *Relacje deportowanych do ZSRR – propozycje wykorzystania na lekcjach historii [w:] Deportacje obywateli polskich do ZSRR w latach 1940–1941*, Białystok 2010.
433. Musiał B., *Pożyteczni idioci*, „Rzeczpospolita”, 24–25 VII 2010.
434. Musiał B., *To nie była rosyjska zbrodnia*, „Rzeczpospolita”, 13–14 III 2010.
435. Musiał B., *Zielone światło z Kremla*, „Rzeczpospolita”, 28–29 VIII 2010.
436. Musiał F., *Bunt studentów*, „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010 (dodatek: „Opór społeczny. Sierpień 80”).

437. Musiał F., *Chruszczowa strzał w kolano* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
438. Musiał F., *Chruszczowa strzał w kolano*, „Dziennik Polski”, 19 II 2010.
439. Musiał F., *Dekrucyfikacja w PRL*, „Nasz Dziennik”, 18 VIII 2010.
440. Musiał F., *Do dwóch razy sztuka* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
441. Musiał F., *General Mieczysław Huchla*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
442. Musiał F., *Historia i pamięć. Księga dedykowana Januszowi Kurtyce*, „Dziennik Polski”, 7 XII 2010.
443. Musiał F., *Idee WiN były mu bliskie*, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 4.
444. Musiał F., *Inwigilować, zastraszać, mordować*, „Nasz Dziennik”, 5–6 VI 2010.
445. Musiał F., *Jak pułkownik Kwiatkowski*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 [dodatek: „Żołnierze Wyklęci”].
446. Musiał F., *Jaltańska zadra* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
447. Musiał F., *Jaltańska zadra*, „Dziennik Polski”, 5 II 2010.
448. Musiał F., *Jeszcze Polska nie zginęła*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 9.
449. Musiał F., *Katyńskie ludobójstwo* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
450. Musiał F., *Katyńskie ludobójstwo*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 4.
451. Musiał F., *Kontrola nowosądeckiej sieci agenturalnej w styczniu 1989 roku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
452. Musiał F., *Kontrola nowosądeckiej sieci agenturalnej w styczniu 1989 roku* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
453. Musiał F., *Krwawy koniec stabilizacji*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 12.
454. Musiał F., *Kustosz Pamięci* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010*, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
455. Musiał F., *Kustosz Pamięci* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
456. Musiał F., *Kustosz pamięci*, „Dziennik Polski”, 23 IV 2010.
457. Musiał F., *Męczennicy prawdy*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 6.
458. Musiał F., *Milsza mi śmierć niż współpraca* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
459. Musiał F., *Na sztandarze profil czwarty*, „Dziennik Polski”, 20 VIII 2010.
460. Musiał F., *Nie płaczcie, matki*, „Dziennik Polski”, 17 XII 2010.
461. Musiał F., *Nie żołnierz, lecz bandyta*, „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010 (dodatek: „W pętach ideologii i propagandy”).
462. Musiał F., *O zwycięstwo słusznej sprawy* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
463. Musiał F., *O zwycięstwo słusznej sprawy*, „Dziennik Polski”, 6 VIII 2010.
464. Musiał F., *Oaza niezależności*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 8.
465. Musiał F., *Oslabić Wojtyłę i opozycję* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
466. Musiał F., *Oslabić Wojtyłę i opozycję. Wydział IV SB w Krakowie w latach 1975–1978*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
467. Musiał F., *Parada zwycięstwa komunizmu* (www.facebook.com/notes/osrodek-mysli-politycznej/komentarz-dr-filipa-musiala-parada-zwyciestwa-komunizmu/385667658524, data zamieszczenia: 8 V 2010).

468. Musiał F., *Pilecki w spódnicy*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek: „Żołnierze Wyklęci”).
469. Musiał F., *Pokolenie buntu*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 10.
470. Musiał F., *Pomalować drzwi na biało*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010 [dodatek: „Kryzys nasz powszedni”].
471. Musiał F., *Prezes WiN* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010*, red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2010.
472. Musiał F., *Przeciw grabarzom narodu*, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 11 (dodatek „Księża Niezłomni”).
473. Musiał F., *Redaktor naczelny*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
474. Musiał F., *Rząd jedności z Sowietami*, „Dziennik Polski”, 1 VII 2010.
475. Musiał F., *Sąd nad Wolną Polską* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
476. Musiał F., *Sąd nad wolną Polską*, „Posłaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 7.
477. Musiał F., *Strażnik interesu Moskwy*, „Nasz Dziennik”, 1 XII 2010.
478. Musiał F., *Strażnik Pamięci*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 112–113.
479. Musiał F., *Szablą odbierzemy...*, „Gość Niedzielny”, 7 III 2010 (dodatek: „Żołnierze Wolnej Polski”).
480. Musiał F., *Szefowie zakopiańskiej bezpieki w latach 1956–1975* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
481. Musiał F., *Szefowie zakopiańskiej bezpieki w latach 1957–1975*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
482. Musiał F., *Sześćoletni plan pracy dla Sowietów*, „Dziennik Polski”, 23 VII 2010.
483. Musiał F., *Sztandar PZPR*, [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
484. Musiał F., *Sztandar PZPR*, „Dziennik Polski”, 22 I 2010.
485. Musiał F., *Tam defilowali zwycięzcy – tu lała się krew* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
486. Musiał F., *Tam defilowali, tu lała się krew*, „Dziennik Polski”, 7 V 2010.
487. Musiał F., *Trzeba się wziąć do roboty!* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
488. Musiał F., *Tylko prawda jest ciekawa*, „Dziennik Polski”, 13 VIII 2010.
489. Musiał F., *Wierni do końca* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
490. Musiał F., *Wolność i Niezawisłość* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
491. Musiał F., *Wolność i Niezawisłość*, „Dziennik Polski”, 3 IX 2010.
492. Musiał F., *Wolność w obozie dla młodocianych* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
493. Musiał F., *Wolność w obozie dla młodocianych*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
494. Musiał F., *Wychowani do wolności*, „Tygodnik Powszechny”, 22 VIII 2010 (dodatek: „Zbuntowani dwudziestoletni”).
495. Musiał F., *Wychowani do wolności* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
496. Musiał F., *Wypełniony kontrakt – stracona szansa* (www.omp.org.pl/blog/?p=125, data zamieszczenia: 1 VI 2010).
497. Musiał F., *Z rewolucyjną nienawiścią*, „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010 (dodatek „Zbrodnie i terror komunizmu”).
498. Musiał F., *Zabić ich*, „Gość Niedzielny”, 10 X 2010 (dodatek: „Ucieczka z zamkniętego kraju”).

499. Musiał F., *Zamordowana Polska* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
500. Musiał F., *Zamordowana Polska*, „Gość Niedzielny”, 11 IV 2010 (dodatek „Zbrodnia katyńska”).
501. Musiał F., *Zapraszamy na Milenium*, „Poślaniec. Miesięcznik katolicki” 2010, nr 11.
502. Musiał F., *Zaskakujące zwycięstwo* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
503. Musiał F., *Zbrodnia (nie)doskonała* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
504. Musiał F., *Zbrodnia (nie)doskonała*, „Gość Niedzielny”, 6 VI 2010 (dodatek „Niewygodny świadek prawdy”).
505. Musiał F., Zechenter A., *Walczyć o Polskę to walczyć z Sowietami* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
506. Musiał F., Zechenter A., *Walczyć o Polskę to walczyć z Sowietami*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wyklęci”).
507. Muszyński W., *Biografie twórców powrotu Polski nad Odrę i Nysę Łużycką*, dodatek IPN, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo”, 2010, nr 2.
508. Muszyński W., *Niepokorny z Milanówka*, dodatek IPN, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 11.
509. Muszyński W., Sierchuła R., *Hufce Polskie (1939–1946)*, dodatek IPN, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 2.
510. Muszyński W., Sierchuła R., redakcja 12 numerów Dodatku Specjalnego IPN, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010.
511. Muszyński W., *Sprawiedliwy z ONR „Falanga”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11.
512. Muszyński W., *Stanisław Sedlaczek – harcerz i działacz społeczny*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
513. Nadarzyńska-Piszczewiat A., Chrzanowski R., *Przywódcy Gdyńskiego Grudnia '70*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 12.
514. *Nadmuchana legenda Henryki Krzywonos*, „Gazeta Polska”, 8 IX 2010 (wywiad P. Harczuka z A. Kazańskim).
515. Namysło A. *Kim jestem – Polakiem, Niemcem, Żydem? Stosunki żydowsko-żydowskie na dawnym Górnym Śląsku*, „Biuletyn IPN” 2010, nr 11.
516. Namysło A., *Syjonisci i inni* [w:] *W pętach ideologii i propagandy*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010.
517. Namysło A. (oprac.), *J. Zięcik: Ukryliśmy ich w ziemiankach*, „Biuletyn IPN” 2010, nr 11.
518. *Nasz duszpasterz i my. Ks. Jerzy Popiełuszko w fotografii i wspomnieniach Jerzego Szóstko*, oprac. i wybór fotografii E. Rogalewska, wyd. II, Białystok 2010.
519. Nawrocki K., *Sierpień '80 w Elblągu*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9/10.
520. Nawrocki K., *W tle przełomowych wydarzeń historycznych. Początki Maratonu „Solidarności”*, „Teki Gdańskie” 2010, t. 10–11.
521. Nawrot G., *Święta w PRL*, portal internetowy netbird.pl
522. Neja J., „...cofniemy się o 20 lat”. *Partia wobec pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski* [w:] *„Przewodnia siła Narodu”. Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
523. Neja J., *Dwa strajki – dwa porozumienia*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 2.
524. Neja J., *Wolni związkowcy, „Życie w komunistycznym kraju. Polacy w latach 1945–1989. Opór społeczny. Sierpień '80”* (dodatek IPN do „Gościa Niedzielnego”, 29 VIII 2010).

525. Neja J., *Wykładnia Sekretarza* [w:] „Przewodnia siła Narodu”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
526. *Niepodległość pod wierchami. Z Maciejem Korkuciem i Wojciechem Szatkowskim rozmawia Dawid Golik*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
527. *Niepodległościowcy* [z Zofią Korbońską rozmawia Mateusz Szpytma], „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 11 (dodatek „Niepodległościowcy Zofia i Stefan Korbońscy”).
528. *Niepodległościowcy* [z Zofią Korbońską rozmawia Mateusz Szpytma], „Nasz Dziennik”, 20 VIII 2010.
529. Noszczak B., *Gomułka jedzie na Grunwald*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 29.
530. Noszczak B., *Kościelne komitety pomocy więzionym, internowanym, represjonowanym i ich rodzinom* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska, Warszawa 2010.
531. Noszczak B., *Liczby i ludzie*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 19.
532. Noszczak B., *Polityka państwa wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce 1944–1956* [w:] *Polski wiek XX: PRL od lipca 44 do grudnia 70*, red. K. Persak, P. Machcewicz, Warszawa 2010.
533. Noszczak B., *Sex, trawka i bomby*, „Tygodnik Powszechny” 2010, nr 37.
534. *Oblawa Augustowska lipiec 1945 r.*, red. E. Rogalewska, Białystok 2010.
535. Oferta edukacyjna Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie, Rzeszów 2010.
536. Olaszek J., *Międzyzakładowy Robotniczy Komitet Samoobrony Społecznej NSZZ „Solidarność”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
537. Olaszek J., *Oaza opozycji. Ks. Leon Kantorski i jego parafia w Podkowie Leśnej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 7–8.
538. Olaszek J., *Porozumienie „CDN”* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
539. Olaszek J., *Prasa niezależnego ruchu chłopskiego (1977–1989)* [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Warszawa 2010.
540. Olaszek J., *Przez Polskę do wolności*, „Mówią wieki” 2010, nr 3.
541. Olaszek J., *Res Publica* [w:] *Encyklopedia Solidarności. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska, Warszawa 2010.
542. Olaszek J., *Szkoła sitodruku*, „Bibuła”, VI 2010.
543. Olaszek J., *Wyrok na „Solidarność”*, „Rzeczpospolita”, 31 VIII 2010.
544. Olaszek J., *Za kratami w Peerelu...*, „Mówią wieki” 2010, nr 7 [rec. T. Kozłowski, *Bunt w bydgoskim areszcie śledczym w 1981 r. Przejaw choroby więziennictwa w schyłkowym okresie PRL*].
545. Olaszek J., *Zanim powstała „Solidarność”. Listy do strajkujących w Gdańsku w sierpniu 1980 r.*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
546. Osiński K., *Komunistyczna bezpieka wobec bydgoskiej „Solidarności” w latach 1980–1981*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
547. Osiński K., *Moim zdaniem: opisywać dzieje*, „Wolna Droga”, 25 VI 2010.
548. Ossowski A., *„Stalinie, tyś mordował Polaków w Katyniu!” Retoryka antykomunistyczna konspiracji młodzieżowej na przykładzie ulotek odnalezionych w aktach Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
549. Ozga M., Fenrych Z., *Konkursy plastyczne organizowane przez IPN w Szczecinie*, „Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy” 2010, nr 6.
550. Pawłowicz J., *Kazimierz Dyksiński „Kruczek”* [w:] *Ostatni komendanci – ostatni żołnierze*, Warszawa 2010.

551. Pękała R.B., *Historia mówiona – głos przeszłości?* [w:] *Migawki z przeszłości. Opowieści świadków historii*, Warszawa 2010.
552. Piekarz A., *Jeden z wyklętych... Stanisław Kuchciewicz „Iskra”, „Wiktor” (1922–1953)*, „Nestor. Czasopismo Artystyczne” 2010, nr 2.
553. Piotrowski P., *Armaty zamiast masła, dodatek Kryzys nasz powszedni*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010.
554. Piotrowski P., Trębacz W., „*Postulaty sierpniowe*”, „Nowe Życie. Dolnośląskie Pismo Katolickie” 2010, nr 7–8.
555. Piwko R., *Wisła 11. Urząd Bezpieczeństwa Publicznego wobec środowiska Stronnictwa Narodowego w powiecie koneckim*, „Tygodnik Konecki”, 13–19 XII 2010.
556. Pleskot P., *Modny gest „V”. Znane osoby wspierające „Solidarność”*, „Nowe Państwo” 2010, nr 7.
557. Pleskot P., *Odrodzenie – zniewolenie*, „Biuletyn Informacyjny AK” 2010, nr 10.
558. Pleskot P., *Solidarnościowi uchodźcy we Francji*, „Nowe Państwo” 2010, nr 7.
559. *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Muzeum Narodowe w Krakowie, grudzień 2010 – styczeń 2011, Kraków 2010.
560. Poppek L., *Postawić im krzyże. Pielgrzymka do grobów kapłanów luckich*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 7–8.
561. Poppek L., *Towarzystwo Przyjaciół Krzemieńca i Ziemi Wołyńsko-Podolskiej* [w:] „Ziemia Jastkowska” 2009, nr 3.
562. Przybysz M., „*Żądamy jeść, bo możemy władzę zgnieść*”. *Demonstracje uliczne w 1981 roku*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
563. Ptasińska-Wójcik M., *Zofia Korbońska (1915-2010)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 9–10.
564. Rączy E., *Żydzi na Podkarpaciu*, „VIP”, red. A. Gieroń, maj 2010.
565. Rembacka K., „*Wykupywanie towarów spożywczych trwa*”. *Polskie echa kryzysu kubańskiego z 1962 roku*, „Kurier Szczeciński”, 7 I 2010.
566. Rembacka K., *A co Ty wiesz o PRL?*, „Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy” 2010, nr 5.
567. Rembacka K., Fenrych Z., *Sierpień '80 oczami młodych*, „Teka Plastyczna”, Szczecin 2010.
568. Rembacka K., *O najnowszej historii Polski*, „Refleksje. Zachodniopomorski Dwumiesięcznik Oświatowy” 2010, nr 1.
569. Rogalewska E., *Jaki pomnik wznieść Tobie. Mordechaj Tenenbaum-Tamaroff i Bronia Klińska-Winicka*, „Tygodnik Powszechny”, 18 VIII 2010.
570. Romanek J., *Zniszczyć PSL*, „Zaczyn” 2010, nr 1.
571. Romanek J., *Zniszczyć PSL, cz. II. Pierwsza opozycja antykomunistyczna w Polsce*, „Zaczyn” 2010, nr 2.
572. Rosenbaum S., *Operacja „Tama”. Służba Bezpieczeństwa wobec masowej emigracji do RFN*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
573. Rosenbaum S., *Górnośląski archipelag obozowy*, „Gliwicki Gość Niedzielny”, 23 V 2010.
574. Rosenbaum S., *Partia komunistyczna na Górnym Śląsku wobec „autochtonów” w pierwszych latach powojennych* [w:] „*Przewodnia siła Narodu*”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
575. Rosenbaum S., *Między „ośrodkiem badań” a „placówką wychowania w duchu socjalizmu”*. *KW PZPR w Katowicach wobec Śląskiego Instytutu Naukowego w początkach jego działalności* [w:] „*Przewodnia siła Narodu*”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
576. Rotarski W., *Andrzej Wiktor Gała, Marek Pytel*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 254, s. 9.
577. Rotarski W., *Marek Pytel*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 254.

578. Rotarski W., *Demonstracje podziemnej „Solidarności” w Częstochowie*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 252.
579. Rotarski W., *Jankowski Andrzej Roman (1952–2009)*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 245.
580. Rotarski W., *Solidarność w częstochowskiej Hucie 1980–1989*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 253.
581. Rotarski W., *Teodor Harabasz (1936–2010)*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 250.
582. Rotarski W., *Mieczysław Korzeniec (1922–2010)*, „Gazeta Solidarna” 2010, nr 250.
583. *Ruch ludowy na Kielecczyźnie w latach 1939–1947*, autor wystawy M. Grosicka, Kielce 2010.
584. Ruzikowski T., Ligarski S., *Kultura niezależna [w:] Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–1989. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, red. T. Boruta, Kraków 2010.
585. Ruzikowski T., *Akcja spacerowa [w:] Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
586. Ruzikowski T., *Federacja Młodzieży Szkolnej [w:] Encyklopedia „Solidarności”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 1, red. M. Łątkowska i in., Warszawa 2010.
587. Ruzikowski T., *Kultura niezależna*, Dodatek historyczny IPN, „Nasz Dziennik”, 27 VIII 2010.
588. Rysak L., *Początki harcerstwa*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
589. Samsonowska K., *Obóz Auschwitz w 1945 r.*, „Dziennik Polski”, 27 I 2010.
590. Samsonowska K., *„Schindler's List” – a guidebook. The extermination of Cracow Jews*, Kraków 2010.
591. Sasanka P., *Sławomir Stepień. Kalendarium fotografii niezależnej (w ramach Kalendarium kultury niezależnej) [w:] Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–1989. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, red. T. Boruta, Kraków 2010.
592. Sawicki J. Z., *Julien Bryan – świadek oblężenia Warszawy*, „Mówią wieki” 2010, nr 9.
593. Sawicki W., *Współpraca Wojciecha Jaruzelskiego z organami Informacji Wojskowej w świetle materiałów wschodnioniemieckiej Stasi (studium źródłoznawcze)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
594. Semczyszyn M., *„Ukraińskie zgromadzenie o charakterze antysocjalistycznym”, czyli jak SB próbowało udaremnić wiejską zabawę*, „In gremio” 2010, nr 5.
595. Semczyszyn M., *Charakterystyka dokumentów dotyczących Grudnia'70– Stycznia'71, przechowywanych w zasobie Oddziałowego Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów IPN w Szczecinie [w:] Historia, miasto, pamięć: Grudzień'70 – Styczeń'71 (perspektywa szczecińska)*, red. M. Kowalewski, E. Krasucki, P. Miedziński, Szczecin 2010.
596. Sempołowicz M., *Uwagi oberprokuratora Najświętszego Synodu Konstantina Pobiedonosewa do memoriału generała–gubernatora wileńskiego ks. Piotra Światopolk–Mirskiego z maja 1904 r.*, „Przegląd Wschodni” 2010, z. 1.
597. Siedziako M., *„Człowiek o nieskrystalizowanym światopoglądzie”. Rzec o Michale Plater-Zyberku*, sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina 2010, nr 5.
598. Siedziako M., *Jubileusz szczecińskich katolików*, „In gremio” 2010, nr 4.
599. Sikora M., *Panther-Programm na Górnym Śląsku*, „Technika Wojskowa – Historia” 2010, nr 1.
600. Skorut P., *Rozpracowanie dziewczęcej organizacji ps. „Orleża”*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
601. Skorut P., *Śmierć satrapy*, „Dziennik Polski”, 5 III 2010.
602. Skubisz P., *Stanisław Michał Graff – oficer w zainteresowaniu komunistycznego aparatu represji*, sedina.pl magazyn. Rocznik Miłośników Dawnego Szczecina 2010, nr 5.
603. Sołtysik Ł., *Konferencja „Wrocław wielokulturowy–nasze małe ojczyzny”*. Komunikat konferencyjny, „Studia Romologica” 2010, t. 2.

604. Spałek R., „*Kredyt kierownictwa wyczerpuje się*”. *Zmiana władzy w grudniu 1970*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
605. Spałek R., *Koszmary, które śnią się nocą. Rys biograficzny Stefanii Szantyr-Powolnej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
606. Surdej M., *Poligon raketowy Blizna*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 5.
607. Surdej M., *Polskie podziemie niepodległościowe na Rzeszowszczyźnie 1944-1959*, „Podkarpacki Przegląd Samorządowy” 2010, nr 12.
608. Surmacz R., *Polska odrębność cywilizacyjna na przestrzeni dziejów*, „Przegląd Geopolityczny” 2010, nr 2.
609. Syrnyk J., *Novi dokumenty pro nahlad za uczniamy IV Zahalnooswitnoho liceju w Lihnyci*, „Nasze Słowo” 2010, nr 9.
610. Syrnyk J., *Reziume. Dla awtora „Krywodzerkalnoji monohrafiji” ta hołownoho redaktora „Naszoho Słowa”*, „Nasze Słowo” 2010, nr 17.
611. Szarek J., „*Dlaczego w Krakowie nie strajkujecie?*” [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
612. Szarek J., „*Dlaczego w Krakowie nie strajkujecie?*”, „Dziennik Polski”, 27 VIII 2010.
613. Szarek J., *Dług wolności* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
614. Szarek J., *Dług wolności*, „Gość Niedzielny”, 7 III 2010 (dodatek „Żołnierze Wolnej Polski”).
615. Szarek J., *Jaruzelska normalizacja*, „Nasz Dziennik”, 7 VI 2010.
616. Szarek J., *Ks. Jerzy – matko dałaś nam wielkiego syna*, „Źródło”, 6 VI 2010.
617. Szarek J., *Kultura niezależna w środowisku Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Krakowie* [w:] *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89. Wystawa i katalog według koncepcji Tadeusza Boruty*, Kraków 2010.
618. Szarek J., *Lubelska zaraza* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
619. Szarek J., *Lubelska zaraza*, „Dziennik Polski”, 16 VII 2010.
620. Szarek J., *Nowohuckie kościoły* [folder do wystawy], Kraków 2010.
621. Szarek J., „*NZS walczy*” – *flamastrem z butelki* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
622. Szarek J., *NZS walczy – flamastrem z butelki*, „Dziennik Polski”, 1 X 2010.
623. Szarek J., *Ostatni kresowi zagończycy*, „Polonia Christiana”, XI–XII 2010.
624. Szarek J., *Porażka GRU*, „Gość Niedzielny”, 10 X 2010 (dodatek: „Ucieczka z zamkniętego kraju”).
625. Szarek J., *Rozmawiać z terrorystą?* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
626. Szarek J., *Sowieci wkroczyli*, „Nasz Dziennik”, 17 IX 2010.
627. Szarek J., *Taksówka do wolności* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
628. Szarek J., *Towarzysze na saksach*, „Dziennik Polski”, 28 V 2010.
629. Szarek J., „*Węgrzy, chodźcie z nami, pójdziemy za Polakami...*”, „Dziennik Polski”, 23 XI 2010.
630. Szarek J., „*W odpowiedzi na mord*”, „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010 [dodatek: „Opór społeczny. Sierpień 80”].
631. Szarek J., *Wyrwani z łap NKWD*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 [dodatek „Żołnierze Wyklęci”].
632. Szarek J., *Zabili Staszka*, „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010 [dodatek: „Zbrodnie i terror komunizmu”].
633. Szarek J., *Zakopane solidarne z „Solidarnością*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.

634. Szarek J., *Zakopane solidarne z „Solidarnością”* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
635. Szarek J., *Zdzisław Ignacok. Taksówką do wolności*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
636. Szczęch R., *Dowódca „Huzar”*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 [dodatek: „Żołnierze Wyklęci”].
637. Szczęch R., *Tajne życie „Mareckiego”* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
638. Sznajder A., *Solidarni z robotami*, „Nasz Dziennik”, 31 VIII 2010, nr 203.
639. Szpytma M., *Bunt na wsi*, „Gość Niedzielny”, 29 VIII 2010 [dodatek „Opór społeczny. Sierpień ’80”].
640. Szpytma M., *Górska „Solidarność”* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
641. Szpytma M., *Górska Solidarność*, *Dziennik Polski*, 10 IX 2010.
642. Szpytma M., *Katyń. Ludobójstwo nieprzedawnione*, „Plus Ratio...” 2010, nr 13.
643. Szpytma M., *Katyń. Trzeba było zlikwidować elitę – tych, „którzy mogli się sprzeciwić”*, „Gazeta Łańcucka” 2010, nr 5.
644. Szpytma M., *Katyń – zbrodnia na Polsce* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
645. Szpytma M., *Kłamstwo katyńskie*, „Gość Niedzielny”, 11 IV 2010 [dodatek „Zbrodnia Katyńska”].
646. Szpytma M., *Kłamstwo katyńskie i jego konsekwencje w przeszłości oraz czasach dzisiejszych* (on-line, www.biuletyn.kuratorium.krakow.pl/pliki/M_Szpytma_IPN_Klamstwo_katynskie.pdf).
647. Szpytma M., *Krew na zielonym sztandarze*, „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010 [dodatek „Zbrodnie i terror komunizmu”].
648. Szpytma M., *Ludowcy w służbie Rzeczypospolitej* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
649. Szpytma M., *Ludowcy w służbie Rzeczypospolitej*, „Dziennik Polski”, 15 X 2010.
650. Szpytma M., *Najwięcej wymagał od siebie* [w:] *Janusz Kurtyka 1960–2010* [red. W. Frazik, D. Golik, F. Musiał, M. Wenklar], Kraków 2010.
651. Szpytma M., *Polacy Ratujący Żydów. Synteza na tle okupacji niemieckiej dokonana przez Małopolskie Kuratorium Oświaty w Krakowie* (on-line, www.biuletyn.kuratorium.krakow.pl/pliki/Mateusz_Szpytma_IPN.pdf).
652. Szpytma M., *Porwanie ludobójcy*, „Dziennik Polski”, 21 V 2010.
653. Szpytma M., *„Solidarność” Rolników Indywidualnych na Podhalu, Spiszu i Orawie w latach 1980–1981*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 1–2.
654. Szpytma M., *Wól do karety*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010 [„Kryzys nasz codzienny”].
655. Szpytma M., *Zielona „Solidarność”* [w:] *A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 13, Kraków 2010.
656. Szpytma M., *Zjednoczone? Stronictwo? Ludowe?* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
657. Szubarczyk P., *Bolesne rachunki*, „Nasz Dziennik”, 10 II 2010.
658. Szubarczyk P., *Czołem, Panie Majorze!*, „Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo” 2010, nr 5.
659. Szubarczyk P., *Kapłan „wedle serca Chrystusowego”*, „Nasza Polska”, 23 II 2010.
660. Szubarczyk P., *Pojednanie z pomieszaniem...*, „Nasz Dziennik”, 10 II 2010.
661. Szubarczyk P., *Zbrodnicze deportacje*, „Nasza Polska”, 16 II 2010.
662. Szubarczyk P., *Zbrodnie sowieckie na obywatelach Rzeczypospolitej Polskiej 17 IX 1939–3 I 1944* [w:] *W cieniu czerwonej gwiazdy. Zbrodnie sowieckie na Polakach (1917–1956)*, oprac. zbiorowe, Kraków 2010.

663. Szulc P., „*Akcja polityczno–wyjaśniająca*”, czyli weryfikacja szczecińskich kadr dziennikarskich w stanie wojennym, „In gremio” 2010, nr 3.
664. Szulc P., „*Radiowe słupy graniczne*”. Początki powojennej radiofonii w Szczecinie i Wrocławiu, „Pamięć i Przyszłość” 2010, nr 1.
665. Szulc P., „*Umiecie budzić tylko pogardę i nienawiść*” [w:] *Polski Grudzień '70* – dodatek do „Rzeczpospolitej”, 13 XII 2010.
666. Szulc P., *Czy dziennikarze wywołali strajk* [w:] *Szczecin zbuntowany. Grudzień '70* – dodatek do „Kuriera Szczecińskiego”, 15 XII 2010.
667. Szulc P., *Grudzień '70 w Polskim Radiu Szczecin*, „Pamięć i Przyszłość” 2009, nr 2.
668. Szulc P., *Jak Radio Wolna Europa relacjonowało Grudzień '70*, „Gazeta Wyborcza Szczecin”, 9 XII 2010.
669. Szulc P., *Tatarzy na Pomorzu Zachodnim i Ziemi Lubuskiej*, „Pamięć i Przyszłość” 2010, nr 3.
670. Szwagrzyk K., *Czułem zadowolenie, wydając wyroki na wrogów...*, „Nasz Dziennik”, 6–7 III 2010.
671. Szwagrzyk K., *Historia kata*, „Nowe Życie”, Dolnośląskie pismo katolickie 2010, nr 11.
672. Szwagrzyk K., *Nie pozwolili sobie oczu zawiązywać...*, „Nasz Dziennik”, 14 XI 2010.
673. Szwagrzyk K., *Przeciw niepodległej*, „Gość Niedzielny” (Dodatek historyczny IPN), 7 III 2010.
674. Szwagrzyk K., *Sprawiedliwość po 56. latach. Pogrzeb ppor. Mieczysława Bujaka na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie*, „Biuletyn Informacyjny AK” 2010, nr 1.
675. Szwagrzyk K., *Ślad miał po nich zaginąć*, „Gość Niedzielny” (Dodatek historyczny IPN), 7 XI 2010.
676. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Dekada „Solidarności”. Region Świętokrzyski 1980–1989*, „Echo Dnia”, 28 X 2010 [dodatek „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”].
677. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Kalendarium. Najważniejsze wydarzenia w historii Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność” 1980–1989*, „Echo Dnia”, 28 X 2010 [dodatek „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”].
678. Śmietanka-Kruszelnicki R., „*Solidarność*”, *opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim 1980–1989*, Kielce 2010.
679. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Strażnicy pamięci*, „Echo Dnia”, 29 IV 2010 [dodatek „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”].
680. Śmietanka-Kruszelnicki R., *Żołnierze „ludowego” Wojska Polskiego w pierwszych latach instalowania władzy komunistycznej*, „Echo Dnia”, 12 VIII 2010 [dodatek „Kuryer Kielecki. Specjalna gazeta okolicznościowa”].
681. Tarasewicz M., *Sto pytań naraz. Wiersze wybrane*, wybór, wstęp, oprac. B. Maj, Kraków 2010 („Poeci zapomniani”).
682. Toborek T., *Partyzant dwóch okupacji* [w:] *Bohaterowie trudnych czasów*, oprac. zbiorowe, Biblioteka „Kroniki Miasta Łodzi”, t. 7, red. G. Romanowski, M. Strąkowski, Łódź 2010.
683. Toborek T., *Stanisław Sojczyński „Warszyc” 1910–1947*, szkic historyczny w albumie *Gen. Brygady Stanisław Sojczyński „Warszyc”*, Radomsko 2010.
684. Toborek T., *Ze wspomnień „wroga ludu”* [w:] *Bohaterowie trudnych czasów* oprac. zbiorowe, Biblioteka „Kroniki Miasta Łodzi”, t. 7, red. G. Romanowski, M. Strąkowski, Łódź 2010.
685. Tochman K.A., *Wkładka historyczna* [w:] W. Birek, M. Birek, *Cichociemni z „Osipy”. Dzieje cichociemnych zrzuconych do Polski w nocy 1/2 września 1942 r. w grupie o kryptonimie „Smallpox”*, Rzeszów 2010.
686. Tochman K.A., *Porucznik Wiesław Szpakowicz (1906–1942)* [w:] *Żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w fotografiach por. Wiesława Szpakowicza*, Warszawa 2010.
687. Tracz B., Rosenbaum S., „*Spoleczeństwo ma nas dość*” – schyłek rządów PZPR w województwie katowickim [w:] „*Przewodnia siła Narodu*”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.

688. Tracz B., *Azyl w ogródkach* [w:] *Kryzys nasz codzienny*, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010.
689. Tracz B., *Długowłosi „pątnicy”. Złot hipisów na Jasnej Górze*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 3.
690. Tracz B., *Dzieje jednej nekropolii*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 43, dodatek diecezjalny: „Gość Gliwicki”.
691. Tracz B., *Fast-food r’la PRL*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 4.
692. Tracz B., *Granice „normalizacji”*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 42, dodatek diecezjalny: „Gość Gliwicki”.
693. Tracz B., *Jak kapitalizm, to kapitalizm... czyli początki renesansu „prywatnej inicjatywy”*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 10.
694. Tracz B., *Jak obchodzono 70. urodziny Stalina na Śląsku i w Zagłębiu*, „Śląsk” 2010, nr 5.
695. Tracz B., *Kronikarze naszego regionu: Benno Nietsche – historyk Gliwic*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 35, dodatek diecezjalny: „Gość Gliwicki”.
696. Tracz B., *Nieistniejący hakenkreuz – szkic z dziejów Wilczego Gardła*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 11.
697. Tracz B., *Odgórna desakralizacja*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 37, dodatek diecezjalny: „Gość Gliwicki”.
698. Tracz B., *Od prób w piwnicy do „zimowego” reggae – czyli kartki z historii gliwickiej sceny alternatywnej*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 1.
699. Tracz B., *Okno na świat*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 6.
700. Tracz B., *Pijące serce partii* [w:] „Przewodnia siła Narodu”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
701. Tracz B., *Propaganda sukcesu* [w:] „W pętach ideologii i propagandy”, Dodatek IPN do tygodnika „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010.
702. Tracz B., *Sen o „ścianie zachodniej”*, czyli jak Gliwice chciały prześcignąć Warszawę, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 12.
703. Tracz B., *Władza przeciwko św. Katarzynie*, „Gość Niedzielny” 2010, nr 46, dodatek diecezjalny: „Gość Gliwicki”.
704. Tracz B., *W poszukiwaniu centrum*, czyli krótki rekonesans po ideowej mapie miasta, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 5.
705. Tracz B., *Wrześniowa rejterada „króla ucieczek”*, „Gliwicki Magazyn Kulturalny” 2010, nr 9.
706. Trębacz W., biogramy [w:] *Twarze dolnośląskiej bezpieki 1945–1990. Informator personalny*, red. i oprac. P. Piotrowski, K. Szwaagrzyk, W. Trębacz, Wrocław 2010.
707. Trębacz W., *Koniec kłamstwa katyńskiego* [w:] „Biuletyn Informacyjny” ŚZŻAK ZO Dolnośląskiego we Wrocławiu 2010, nr 1.
708. Trębacz W., *Sztandary dla szkół imienia Bohaterów Armii Krajowej*, „Biuletyn Informacyjny” ŚZŻAK ZO Dolnośląskiego we Wrocławiu 2010, nr 2.
709. Tumińska O., Klimowicz A., *To nie na darmo. Grudzień 1970 w Gdańsku i Gdyni*, materiały edukacyjne, Warszawa 2010.
710. *Ustanowienie ks. Kazimierza Lagosza wikariuszem kapitulnym i działania aparatu bezpieczeństwa wobec kurii wrocławskiej w latach 1951–1956* [w:] *Aparat bezpieczeństwa wobec kurii biskupich w Polsce*, Warszawa 2009 (nie uwzględniono w sprawozdaniu za 2009).
711. Waligóra G., *Niezależna prasa przed powstaniem NSZ S* [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.
712. Waligóra G., *Prasa niezależna ugrupowań niepodległościowych w latach 1982–1990* [w:] *Papierem w system. Prasa drugoobiegowa w PRL*, red. M. Marcinkiewicz, S. Ligarski, Szczecin 2010.

713. Warot P., „*Proszę o zainteresowanie się tą sprawą*”. *Jadwiga Borkowska – TW ps. „IGA”/ „X-1”*, cz. 2, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 7.
714. Warot P., *Agent na medal. Docent Rotkiewicz – TW ps. „Ugo Hansen”*, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 2.
715. Warot P., *Jadwiga Borkowska – TW ps. „IGA”/ „X-1”*, cz. 3, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 9.
716. Warot P., *Olsztyńska „Różyczka”*. *Jadwiga Borkowska – TW ps. „IGA”/ „X-1”*, cz. 1, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 6.
717. Warot P., *Panie ministrze, gdziekolwiek Pan jest...*, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 5.
718. Warot P., *Prasa podziemna w PRL – relacja z konferencji naukowej Instytutu Pamięci Narodowej i Biblioteki Uniwersyteckiej UWM w Olsztynie 3–5 listopada 2010*, „*Dzieje Najnowsze*” 2010, nr 4.
719. Warot P., *Profesorowie UWM – agenci SB, TW ps. „Henryk”, TW ps. „Rak”* (cykl: *Słownik agentów olsztyńskiej SB*), „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 10.
720. Warot P., *Solidarność z walczącymi Węgrami*, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 10.
721. Warot P., *TW ps. „Adam”, TW ps. „Mieczysław”, TW ps. „Osa”* (cykl: *Słownik agentów olsztyńskiej SB*), „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 11.
722. Warot P., *Współpraca naukowca z kontrwywiadem SB – przypadek profesora Tarczyńskiego – KO „Turysta”*, „*Debata. Miesięcznik Regionalny*” 2010, nr 1.
723. Wasilewski W., *Narodziny kłamstwa*, „*Tygodnik Powszechny*”. Dodatek specjalny 2010, nr 12.
724. Wasilewski W., *Rosyjskie lekcje II wojny światowej*, „*Nasz Dziennik*”. Dodatek historyczny IPN, 26 XI 2010.
725. Wasilewski W., *Sprawa katyńska – 70 lat historii*, „*Przegląd Powszechny*” 2010, nr 4.
726. Wasilewski W., *Zachód a Katyń*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 4.
727. Wasilewski W., *Żołnierz prawdy i pojednania*, „*Nasz Dziennik*”, 8 X 2010.
728. Wenklar M., *Batalion 202*, „*Dziennik Polski*”, 10 XII 2010.
729. Wenklar M., *Czerwone święto*, „*Gość Niedzielny*”, 18 VII 2010 [dodatek „*W pętach ideologii i propagandy*”].
730. Wenklar M., *Na flankach Podhala. Trudny powrót Spiszu i Orawy do Polski po II wojnie światowej*, „*Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej*” 2010, nr 1–2.
731. Wenklar M., *Odchylenia towarzysza „Wiesława”*, „*Dziennik Polski*”, 22 X 2010.
732. Wenklar M., *Po prostu socjalizm*, „*Dziennik Polski*”, 17 IX 2010.
733. Wenklar M., *Tarnowskie żądło WiN*, „*Gazeta Polska*”, 3 III 2010 [dodatek „*Żołnierze Wyklęci*”].
734. Wenklar M., *V Komenda WiN*, „*Gość Niedzielny*”, 7 III 2010 [dodatek „*Żołnierze Wolnej Polski*”].
735. Wenklar M., *W obronie tarnowskiego Kościoła [w:] Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „*Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL*”, t. 16, Kraków 2010.
736. Wenklar M., *W obronie tarnowskiego Kościoła*, „*Niezależna Gazeta Polska. Nowe Państwo*” 2010, nr 11 [dodatek „*Księża Niezłomni*”].
737. Wenklar M., *Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” – między walką a polityką [w:] A kto chce być wolny...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „*Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL*”, t. 13, Kraków 2010.
738. Wenklar M., *Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” – między walką a polityką*, „*Gazeta Polska*”, 3 III 2010 [dodatek „*Żołnierze Wyklęci*”].
739. Wenklar M., *Żołnierze „Janiny” [w:] Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „*Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL*”, t. 15, Kraków 2010.

740. Wenklar M., *Żołnierze „Janiny”*, „Dziennik Polski”, 25 VI 2010.
741. Węgliński M., *Duduś jednoznaczny. Historia Adama Pawlikowskiego*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 12.
742. Węgliński M., Wicenty D., *„Tomasz” zdradzony, „Tomasz” nagrodzony. Przypadek Tomasa Biernackiego, rektora Politechniki Gdańskiej*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 1.
743. Węgrzyn D., *Bartek – legenda Podbeskidzia* [w:] „Gość Niedzielny”, dodatek IPN, 7 III 2010.
744. Węgrzyn D., *Jak w Żywcu PZPR z zakładu wyrzucali* [w:] „Przewodnia siła Narodu”. *Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945-1990*, red. T. Kurpierz, Katowice 2010.
745. Węgrzyn D., *Zakamuflowana zdrada*, „Inne Oblicza Historii” 2010, nr 21.
746. Wicenty D., *Nie widząc, nie słysząc, nie mówiąc. Polskiej socjologii problemy z tajnością*, „Magazyn Obywatel” 2010, nr 1.
747. Wicenty D., *Żart z organu: o fałszywej „Trybunie Ludu” z czerwca 1979 r.*, „Debata. Miesięcznik Regionalny” 2010, nr 3.
748. Wierzbicki M., *Generacja '89*, „Tygodnik Powszechny”, 22 VIII 2010.
749. Wierzbicki M., *Kapitan Żbik i inni*, „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010.
750. Wójcik B., *„Stajemy do walki o sprawiedliwość”. Niepodległościowe zmagania młodzieży na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
751. Wójtowicz P., [artykuł popularnonaukowy w formie polemicznej odpowiedzi na artykuł prasowy redaktora Krzysztofa Błażejewskiego dot. środowiska bydgoskich dziennikarzy], „Express Bydgoski”, 27 VIII 2010.
752. Wróbel J., *Fenomen polskiego państwa na uchodźstwie*, „Kalejdoskop” (Chicago), 15 I 2010.
753. Wróbel J., *Hrabianka, wojna i złoto*, „Kalejdoskop” (Chicago), 27 VIII 2010.
754. Wróbel J., *Krew przed Esplanadą cd. To była wojna na symbole. Rozmowa z Januszem Wróblem*, „Gazeta Wyborcza. Łódź”, 5 XI 2010.
755. Wróbel J., *Plany i złudzenia. Franciszek Sz wajdler – zapomniany łódzki polityk*, „Kronika Miasta Łodzi” 2010, nr 2.
756. *Z archiwum kieleckiego IPN*, autor wystawy: E. Krężolek, współpraca: T. Domański, M. Grosicka, M. Jończyk, R. Śmietanka-Kruszelnicki, Kielce 2010.
757. *Zaczęło się w lipcu. „Solidarność” w regionie Środkowo-Wschodnim 1980–1989*, katalog wystawy, Lublin 2010.
758. *Zagrabione dziedzictwo, utracona pamięć. Losy ziemian małopolskich*, autorzy wystawy: J. Dutka, M. Zakrzewski, współpraca: M. Chorążki, Kraków 2010.
759. *Zajączkowski S., Wyrzykowski K., Wyzwolenie? 1945*, współpraca, nadzór i przygotowanie wkładki historycznej: K. Krajewski, T. Łabuszewski, Warszawa 2010.
760. Zakrzewski M., *Wbrew Jalcie*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 [dodatek „Żołnierze Wyklęci”].
761. Zakrzewski M., *Sowieckie Nie dla Planu Marshalla*, „Dziennik Polski”, 9 VII 2010.
762. Zapolska-Downar M., *Marzec 1968 roku w Łodzi*, „Kronika Miasta Łodzi” 2010, nr 1.
763. Zawistowski A., *Krótką historią stopni wojskowych obowiązujących w II Rzeczypospolitej* [w:] *Awans. Zostań marszałkiem Polski. Historyczna planszowa gra edukacyjna (edycja specjalna)*, Warszawa 2010.
764. Zawistowski A., *My nie błagamy o wolność. My o nią walczyliśmy* [w:] 303. *Historyczna planszowa gra edukacyjna*, Warszawa 2010.
765. Zawistowski A., *My o svobodu neprosíme. Bojujeme o ni* [w:] 303. *Desková edukačná hra*, Warszawa 2010.
766. Zawistowski A., *O socjalistycznym podejściu do sklepu, czyli o kolejkach (i nie tylko) w PRL* [w:] *Kolejka. Historyczna gra planszowa*, Warszawa 2010.

767. Zawistowski A., *We do not beg for freedom. We fight for freedom* [w:] 303. *Historical educational board game*, Warszawa 2010.
768. Zawistowski A., *Wstęp* [w:] *Historia w filmie* (multimedialne wydawnictwo edukacyjne), Warszawa 2010.
769. Zawistowski A., *Wstęp* [w:] *Kolejka. Historyczna gra planszowa*, Warszawa 2010.
770. Zawistowski A., *Wstęp* [w:] *Olga Tumińska, Anna Klimowicz. To nie na darmo. Grudzień 1970 w Gdańsku i Gdyni*. Materiały edukacyjne, Warszawa 2010.
771. *Zbrodnia katyńska*, scenariusz M. Jończyk, E. Krężolek, P. Rokicki, A. Rudzińska, Kielce 2010.
772. *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2010, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16.
773. Zechenter A., *Anna Walentynowicz*, „Dziennik Polski”, 12 IV 2010.
774. Zechenter A., *Autorytety podejrzanej konduity*, „Dziennik Polski”, 16 VII 2010.
775. Zechenter A., *Berliński mur a okrągły stół, czyli historia pewnego pytania* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
776. Zechenter A., *Bez przebaczenia*, „Dziennik Polski”, 7 V 2010.
777. Zechenter A., *Brudne imię*, „Dziennik Polski”, 3 IX 2010.
778. Zechenter A., *Czas chadeckich wizjonerów*, „Dziennik Polski”, 21 V 2010.
779. Zechenter A., *„Danse macabre”*, „Dziennik Polski”, 20 XII 2010.
780. Zechenter A., *Dawno temu gdzieś w Laficie...* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
781. Zechenter A., *Dawno temu, gdzieś w Laficie...*, „Dziennik Polski”, 4 VI 2010.
782. Zechenter A., *Desanty straceńców*, „Dziennik Polski”, 22 X 2010.
783. Zechenter A., *Do ostatniej minuty*, „Dziennik Polski”, 18 I 2010.
784. Zechenter A., *Droga do bankructwa*, „Gość Niedzielny”, 12 XII 2010 [dodatek „Kryzys nasz codzienny”].
785. Zechenter A., *Duch Jałty w Helsinkach*, „Dziennik Polski”, 30 VII 2010.
786. Zechenter A., *Dwudziestu dwóch winnych ludzi*, „Dziennik Polski”, 27 VIII 2010.
787. Zechenter A., *Dywerysja przez szalec*, „Dziennik Polski”, 11 I 2010.
788. Zechenter A., *Dżentelmeni „okrągłego stołu”*, „Dziennik Polski”, 4 VI 2010.
789. Zechenter A., *Fińskie egzorcyzmy*, „Dziennik Polski”, 8 III 2010.
790. Zechenter A., *Gdy nadchodzi bolszewicy*, „Dziennik Polski”, 17 IX 2010.
791. Zechenter A., *Głos z popiołów*, „Gość Niedzielny”, 9 IV 2010 [dodatek „Zbrodnia katyńska”].
792. Zechenter A., *Homary na czerwono*, „Dziennik Polski”, 14 V 2010.
793. Zechenter A., *Imperatyw kategoriyczny*, „Dziennik Polski”, 22 II 2010.
794. Zechenter A., *...Jakby coś zabiło Ziemię*, „Dziennik Polski”, 29 X 2010.
795. Zechenter A., *Jak Kiszczak skórę ocalił*, „Dziennik Polski”, 1 X 2010.
796. Zechenter A., *Jana Kowalewskiego przypadku*, „Dziennik Polski”, 13 VIII 2010.
797. Zechenter A., *Janusz Kurtyka*, „Dziennik Polski”, 12 IV 2010.
798. Zechenter A., *Jedenaste przyjmij bliźniego pod swój dach* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
799. Zechenter A., *Jedyny, co bolszewika bił*, „Dziennik Polski”, 5 XI 2010.
800. Zechenter A., *Kefir Mołotowa i koniec komunizmu* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
801. Zechenter A., *KGB gra w szachy*, Kraków 2010.
802. Zechenter A., *Kryptonim „Amnestia”*, „Gość Niedzielny” 7 III 2010 [dodatek „Żołnierze Wolnej Polski”].
803. Zechenter A., *„Lalek” – ostatni żołnierz Wolnej Polski* [w:] *Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.

804. Zechenter A., *Losy Krikałowa, czyli jak rozpadł się ZSSR*, „Dziennik Polski”, 2 VII 2010.
805. Zechenter A., *Ludzie nielegalni*, „Dziennik Polski”, 9 VII 2010.
806. Zechenter A., *Łańcuch wolności [w:] Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
807. Zechenter A., *Na podbój świata wyrusza hołota*, „Dziennik Polski”, 4 I 2010.
808. Zechenter A., *Nerwy towarzysza Światły*, „Dziennik Polski”, 3 XII 2010.
809. Zechenter A., *Niegodni*, „Dziennik Polski”, 16 IV 2010.
810. Zechenter A., *Nie mają pomnika*, „Dziennik Polski”, 26 XI 2010.
811. Zechenter A., *Nie ma miejsca dla dwóch carów*, „Dziennik Polski”, 8 X 2010.
812. Zechenter A., *„Niemiecki Wałęsa”*, „Dziennik Polski”, 20 VIII 2010.
813. Zechenter A., *Nieśmiertelniki*, „Dziennik Polski”, 9 IV 2010.
814. Zechenter A., *Obrona Zielonej Góry*, „Dziennik Polski”, 28 V 2010.
815. Zechenter A., *O dwóch takich, co ukradli marksizm [w:] Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
816. Zechenter A., *„Oplatek na każde zło”*, „Dziennik Polski”, 24 XII 2010.
817. Zechenter A., *O tarczy, Moskwie oraz apokalipsie*, „Dziennik Polski”, 1 III 2010.
818. Zechenter A., *Pałowanie*, „Gość Niedzielny”, 7 XI 2010 [dodatek „Zbrodnie i terror komunizmu”].
819. Zechenter A., *Piekło było czerwone*, „Dziennik Polski”, 6 VIII 2010.
820. Zechenter A., *Platyna z rycyną*, „Dziennik Polski”, 10 IX 2010.
821. Zechenter A., *Płonąca granica*, „Dziennik Polski”, 18 VI 2010.
822. Zechenter A., *Po co była ta wojna*, „Dziennik Polski”, 10 XII 2010.
823. Zechenter A., *Podwodne harce*, „Dziennik Polski”, 15 II 2010.
824. Zechenter A., *Polska Rzeczpospolita Prawdziwa [w:] Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.
825. Zechenter A., *Polska Rzeczpospolita Prawdziwa*, „Gazeta Polska”, 3 III 2010 [dodatek „Żołnierze Wyklęci”].
826. Zechenter A., *Pospolite ruszenie epistolarne*, „Dziennik Polski”, 3 XII 2010.
827. Zechenter A., *Pralnia mózgów*, „Gość Niedzielny”, 18 VII 2010 [dodatek „W pętach ideologii i propagandy”].
828. Zechenter A., *Sam przeciw imperium*, „Dziennik Polski”, 14 VI 2010.
829. Zechenter A., *Samotny przeciwko Imperium [w:] Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
830. Zechenter A., *Są zwykli ludzie... [w:] Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
831. Zechenter A., *Są zwykli ludzie...*, „Dziennik Polski”, 15 X 2010.
832. Zechenter A., *Słoneczne wino i zmierzch Zachodu*, „Dziennik Polski”, 23 IV 2010.
833. Zechenter A., *Słowo Jaruzelskiego [w:] Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
834. Zechenter A., *Strzelali jak w Katyniu*, „Dziennik Polski”, 25 VI 2010.
835. Zechenter A., *Sylwester*, „Dziennik Polski”, 31 XII 2010.
836. Zechenter A., *Tajemnice katyńskie*, „Dziennik Polski”, 29 III 2010.
837. Zechenter A., *Trzy życia George’a Blake’a*, „Dziennik Polski”, 8 II 2010.
838. Zechenter A., *W godzinie próby generalnej*, „Dziennik Polski”, 12 XI 2010.
839. Zechenter A., *Wielka bałkańska zdrada*, „Dziennik Polski”, 30 IV 2010.
840. Zechenter A., *Władza ludowa na tropie wampira*, „Dziennik Polski”, 15 III 2010.
841. Zechenter A., *W III Rzeczpospolitej Ludowej*, „Dziennik Polski”, 5 VIII 2010.
842. Zechenter A., *„WSI sprzedadzą akta”*, „Dziennik Polski”, 17 XII 2010.
843. Zechenter A., *Z dziejów honoru i zdrady [w:] Lepiej za Polskę dziś umierać...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 15, Kraków 2010.

844. Zechenter A., *Z dziejów honoru i zdrady*, „Dziennik Polski”, 22 III 2010.
845. Zechenter A., *Z ziemi łagrów, z sowieckiej niewoli* [w:] *Zwycięstwo będzie waszą nagrodą...*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 16, Kraków 2010.
846. Zechenter A., *Z ziemi łagrów, z sowieckiej niewoli*, „Dziennik Polski”, 14 V 2010.
847. Zechenter A., *Za dużo krwi*, „Gość Niedzielny”, 9 IV 2010 [dodatek „Zbrodnia katyńska”].
848. Zechenter A., *Zabić Piłsudskiego, czyli sowieckie pomysły na Polskę*, „Dziennik Polski”, 11 VI 2010.
849. Zechenter A., *Zabiła ich historia...*, „Dziennik Polski”, 8 IV 2010.
850. Zechenter A., *Zaczęło się w trzydziestym ósmym* [w:] *Czerwona zaraza*, red. F. Musiał, J. Szarek, „Z archiwów bezpieki – nieznane karty PRL”, t. 14, Kraków 2010.
851. Zechenter A., *Zdradzone powstanie*, „Dziennik Polski”, 11 VI 2010.
852. Zechenter A., *Żelbetonowa kołyska*, „Dziennik Polski”, 25 I 2010.
853. Żelazko J., *Katyń” przykładem konspiracji młodzieżowej*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
854. Żuczkowski M., *Bohaterska Marie Springer, kobieta-wywiadowca*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej” 2010, nr 5–6.
855. Żuławnik M., *Bitwa pod Mławą (1–4 IX 1939)*, Dodatek historyczny IPN, „Nasz Dziennik”, 24 IX 2010.
856. Żuławnik M., *Świętowanie niepodległości u schyłku PRL (Płock 1978–1990)*, Dodatek historyczny IPN, „Nasz Dziennik”, 29 X 2010.
857. Żuławnik M., *Zamach w Cytadeli Warszawskiej*, Dodatek historyczny IPN, „Nasz Dziennik”, 30 IV 2010.

ZAŁĄCZNIK NR 3: WYSTAWY

Wystawy powstałe w 2010 r. i miejsca ich ekspozycji

1. *30 maja 1960. w obronie Domu Katolickiego w Zielonej Górze* – OBEP Poznań – Gorzów Wlkp., Szczecin, Warszawa, Zielona Góra.
2. „...a akta zniszczyć”. *Archiwa komunistycznego aparatu represji w Polsce i innych krajach Europy* – BUiAD – Warszawa, 7–27 października 2010 r.
3. „*Aktion Saybusch*”. *Wysiedlenie mieszkańców Żywiecczyzny przez okupanta niemieckiego 1940–1941* – OBEP Katowice – Jeleśnia, Łękawica, Międzybrodzie Bialskie, Milówka, Radziechowy-Wieprz, Żywiec.
4. *Amerykanin w Warszawie. Stolica w obiektywie Julienu Bryana 1936–74* – Dom Spotkań z Historią, BUiAD – Warszawa, 19 listopada 2010–20 lutego 2011 r.
5. *Battle of Britain. To commemorate the Fight for Freedom* – Centrala BEP – Bruksela (Belgia), Dęblin, Warszawa.
6. *Co nam dała solidarność? „Solidarność” oczami młodych* – OBEP Gdańsk – Gdańsk.
7. Ekspozycja stała w Izbie Pamięci Terroru Komunistycznego „Smocza Jama” w Tomaszowie Lubelskim – OBEP Lublin.
8. *Fenomen „Solidarności”. Migawki z dziejów Polski, 1980–1981* – Centrala BEP – Gdańsk, Dyneburg (Łotwa), Lwów (Ukraina), Soleczniki (Litwa), Warszawa, Wilno (Litwa).
9. „*Gdy rozum śpi...*”. *Rysunki Andrzeja Krauzego 1970–1989* – Centrala BEP – Bielsko-Biała, Brenna, Gdańsk, Milówka, Warszawa, Szczyrk.
10. *Gen. Władysław Anders i jego żołnierze* – OBEP Szczecin – Szczecin.
11. *Górnośląski azyl. Pielgrzymki stanowe do Piekar Śląskich w materiałach Szluby Bezpieczeństwa* – OBEP Katowice – Chorzów, Piekary Śląskie.
12. *Jan Paweł II we Wrocławiu w 1983 r.* – OBEP Wrocław, we współpracy z Uniwersytetem Wrocławskim – Nysa, Twardogóra, Wałbrzych, Wrocław.
13. *Jerzy Korolkiewicz 1948–1995* – OBEP Białystok – Białystok.
14. *Józefowi Marcinkiewiczowi w 100. rocznicę urodzin i 70. rocznicę śmierci* – Uniwersytet Gdański we współpracy z OBEP Białystok – Janów.
15. *Karnawał „Solidarności” w Gorzowie Wielkopolskim 1980–1981* – OBEP Szczecin – Dębno, Drezdenko, Gorzów Wlkp., Kostrzyn n. Odrą.
16. *Katyń 1940* – OBEP Wrocław, we współpracy z Dolnośląską Rodziną Katyńską – Legnica, Nysa, Wrocław.
17. *Komiks w PRL, PRL w komiksie* – OBEP Rzeszów – Rzeszów.
18. *Konfederacja Polski Niepodległej w Poznańskim* – OBEP Poznań – Poznań.
19. *Koszaliński karnawał „Solidarności” 1980–1981* – OBEP Szczecin – Koszalin.
20. *Kościół św. Brygidy ks. prałata Henryka Jankowskiego* – OBEP Gdańsk – Gdańsk.
21. *Krew robotników nie pójdzie na marne. Grudzień '70–Styczeń '71* – OBEP Szczecin – Warszawa.
22. *Król Kaszubów – kapłan Gdyni. Ksiądz prałat Hilary Jastak (1914–2000)* – OBEP Gdańsk – Gdynia, Kościerzyna.
23. *Książki poza cenzurą* – OBEP Rzeszów – Rzeszów.
24. *Lwów 1939–1941* – OBEP Lublin – Lwów.
25. *Marcin Antonowicz* – OBEP Białystok – Olsztyn.
26. *Miasto bez Boga? Miasto kościołów* – OBEP Kraków – Kraków.
27. *My Solidarność. NSZZ „Solidarność” Region Częstochowa 1980–1990* – OBEP Katowice – Częstochowa.
28. *Na zakrętach historii. Robotnicy Łodzi 1945–1981* – OBEP Łódź – Łódź.
29. *Niezależne Zrzeszenie Studentów w Krakowie w latach 1980–1989* – OBEP Kraków – Kraków.

30. *NSZZ „Solidarność” i opozycja demokratyczna w Wielkopolsce. 1980–1989* – OBEP Poznań – Poznań.
31. *NSZZ „Solidarność” Region Białystok 1980–1981* – OBEP Białystok – Białystok, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Korycin.
32. *O cześć drukarza, o prawdę i wiarygodność słowa. Strajk w Olsztyńskich Zakładach Graficznych 1981* – OBEP Białystok – Olsztyn.
33. *Pokolenie '80. Niezależna twórczość młodych w latach 1980–89* – OBEP Kraków – Kraków.
34. *Pola pamięci. Cmentarz Osobowicki we Wrocławiu 1945–1956* – OBEP Wrocław – Wrocław.
35. *Postulaty sierpniowe* – OBEP Wrocław – Opole, Wrocław.
36. *Postulaty sierpniowe – w XXX rocznicę powstania NSZZ „Solidarność”* – OBEP Wrocław – Nysa, Opole.
37. *Prasa i wydawnictwa niezależne na Warmii i Mazurach. 1980–1989* – OBEP Białystok i Biblioteka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – Olsztyn.
38. *Pro i kontra. Młodzież w Polsce Ludowej* – OBEP Łódź – Łódź.
39. *Puławska lista katyńska* – OBEP Lublin – Puławy.
40. *Rzeczpospolita utracona* – OBEP Warszawa – Płock, Rabka, Warszawa.
41. *Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom* – Sekretariat Prezesa IPN – Warszawa, Łańcut
42. *SB wobec „Solidarności” w latach 1981–1982* – OBEP Gdańsk – Gdynia.
43. *Sierpień '80 oczami młodych* – OBEP Szczecin – Szczecin.
44. *Solidarność – mowa symboli* – OBEP Katowice – Częstochowa (ekspozycja stała).
45. *Spółczesność w oczach władzy ludowej* – OBEP Lublin – Lublin.
46. *Strajk – porozumienia – Związek. W 30. rocznicę powstania Niezależnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Hucie „Katowice”* – OBEP Katowice – Dąbrowa Górnicza.
47. *Szczeciński Sierpień 1980* – OBEP Szczecin – Szczecin.
48. *Ta ostatnia dekada. Region radomski w latach 80. ubiegłego wieku* – OBEP Lublin – Jedlińsk, Radom.
49. *Tarnogórska Solidarność 1980–1981* – OBEP Katowice, Muzeum w Tarnowskich Górach, Biuro Terenowe Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność” w Tarnowskich Górach – Tarnowskie Góry.
50. *„Tu Radio Solidarność”* – OBEP Gdańsk – Toruń.
51. *Warto było. Niezależne Zrzeszenie Studentów AWF Poznań filia Gorzów Wlkp. 1980/1981* – OBEP Szczecin – Gorzów Wlkp., Słubice, Szczecin.
52. *Wierni ideałom. Niezależne środowiska katolików świeckich w Szczecinie w latach 1945–1989* – OBEP Szczecin – Szczecin.
53. *Z archiwum kieleckiego IPN* – OBEP Kraków – Kielce.
54. *Z dziejów oporu społecznego w Polsce Południowo-Wschodniej 1956–1990* – OBEP Rzeszów – Łańcut, Rzeszów.
55. *Zaczęło się w Lipcu. Solidarność w Regionie Środkowo-Wschodnim 1980–1989* – OBEP Lublin – Biała Podlaska, Bruksela (Belgia), Lublin, Puławy, Warszawa.
56. *Zagrabione dziedzictwo, utracona pamięć* – OBEP Kraków – Kraków.
57. *Zbrodnia katyńska* (cykl wystaw przygotowanych przez: Centralę BEP, OBEP Białystok, OBEP Gdańsk, OBEP Katowice, OBEP Kraków, OBEP Lublin, OBEP Łódź, OBEP Poznań, OBEP Rzeszów, OBEP Szczecin, OBEP Wrocław) – Białystok, Bliżyn, Bodzentyn, Borne Sulinowo, Braniewo, Busko-Zdrój, Bydgoszcz, Chorzów, Czechowice-Dziedzice, Dzierżoniów, Gdańsk, Giżycko, Gorzów Wlkp., Hława, Jarosław, Jasło, Kałków, Kąty Wrocławskie, Kędzierzyn-Koźle, Kielce, Konin, Kraków, Krosno, Kunice, Legnica, Lublin, Lubomierz, Łapy, Łomża, Łódź, Morąg, Nidzica, Nowa Dęba, Nowogród, Nysa, Olecko, Olsztyn, Opole, Otmuchów, Polkowice, Poznań, Radom, Rawicz, Resko, Siemiatycze, Słupsk, Sopot, Strzegom, Szczecin, Sztokholm (Szwecja), Szymbark,

Świdnica, Święta Katarzyna, Tuchola, Unisław, Węgorzewo, Wołczyn, Wrocław, Zamość, Zielona Góra.

58. *Zbrodnia Katyńska. Wielkopole w dolach śmierci Katynia, Charkowa i Miednoje* – OBEP Poznań – Poznań, Krzyż Wlkp.

59. *Zbuntowane miasto. Szczeciński Grudzień '70–Styczeń '71* – OBEP Szczecin – Szczecin, Warszawa.

60. *Zimna wojna. Krótka historia podzielonego świata* – OBEP Warszawa – Warszawa.

61. „Zwycięska dekada”. *Region Bydgoski NSZZ „Solidarność” w ikonografii (1980–1989)* – OBEP Gdańsk – Bydgoszcz, Lipno.

Wystawy powstałe przed rokiem 2010, prezentowane nadal w okresie sprawozdawczym

1. *1989. Narodziny wolności. Wybory czerwcowe 1989 roku w Gorzowie Wielkopolskim* – OBEP Szczecin – Barlinek, Deszczno, Dębno, Gdańsk, Gorzów Wlkp.

2. *1989. Narodziny wolności. Wybory czerwcowe 1989 roku w Koszalińskim* – OBEP Szczecin – Barwice, Białogard, Borne Sulino, Gdańsk, Koszalin.

3. *1989. Narodziny wolności. Wybory czerwcowe 1989 roku w Szczecinie* – OBEP Szczecin – Gdańsk.

4. „*A więc wojna...*”. *Ludność cywilna we wrześniu 1939 r.* – OBEP Lublin – Biłgoraj, Janów Lubelski, Krasnystaw, Kraśnik, Ryki, Zamość.

5. *Agresja sowiecka 17 IX 1939 r. na ziemiach Polski Północno–Wschodniej* – OBEP Białystok – Białystok, Czyżew, Kalnica, Węgorzewo, Łomża, Wasilków, Wyski.

6. *Akcja AB na Kielecczyźnie* – OBEP Kraków – Bliżyn, Suchedniów.

7. „*Aktion Reinhardt*” – *Zagłada Żydów w Generalnym Gubernatorstwie* – OBEP Lublin – Kraśnik, Treblinka.

8. *Aparat represji na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956* – OBEP Rzeszów – Jarosław, Kamień.

9. *Arcybiskup Ignacy Tokarczuk – Kościół, władza, opór społeczny* – OBEP Rzeszów – Jarosław, Leżajsk, Raclawice, Trynca.

10. „*Bądźcie bez litości*”. *Polityka okupacyjna władz niemieckich wobec ludności polskiej w dystrykcie radomskim* – OBEP Lublin – Bliżyn, Odrzywół, Pionki, Skaryszew, Starachowice.

11. *Budapeszt'56* – OBEP Kraków – Kęty, Olsztyn.

12. *Burza. Armia Krajowa w 1944 r.* – OBEP Kraków – Bochnia, Kraków, Kielce.

13. *Dekret o reformie rolnej 6 września 1944 r. Dokumenty i świadectwa z czasów wygnania ziemiaństwa* – OBEP Poznań – Warszawa.

14. *Deportacje mieszkańców Górnego Śląska do ZSRR w 1945* – OBEP Katowice – Bytom, Knurów, Katowice, Chorzów.

15. *Dni Powstania – Warszawa 1944* – OBEP Warszawa – Ostrołęka.

16. *Dni Solidarności* – OBEP Gdańsk, we współpracy z Ośrodkiem KARTA – Gdańsk, Pasłęk, Piła, Sztum, Warszawa.

17. *Fotografia bez cenzury 1976–1989* – OBEP Warszawa – Płock, Warszawa.

18. *General Władysław Sikorski. Polityk i żołnierz* – OBEP Kraków – Gdów, Kęty, Spytkowice.

19. *Germanizacja dzieci polskich* – OBEP Łódź – Białystok, Boćki, Kalisz, Kutno.

20. *Getta i obozy dla ludności żydowskiej podczas II wojny światowej* – OBEP Rzeszów – Dębica, Poraj.

21. *Grudzień '70* – OBEP Szczecin – Goleniów, Szczecin.

22. *Grudzień '70. Gdańsk–Gdynia* – OBEP Gdańsk – Gdańsk, Piła.

23. *Inwazja 1968* – Centrala BEP, OBEP Kraków.

24. *Jarocin w obiektywie bezpieki* – OBEP Łódź – Łódź.
25. *Katynės Žudynės* – Centrala BEP – Jeziorosy (Litwa), Wilno (Litwa).
26. *Katyń 1940 r.* – OBEP Białystok – Augustów, Białystok, Dobrzyniewo Duże, Dolistowo Stare, Grajewo, Łomża, Piątница, Przytuły, Suwałki, Szepietowo, Wasilków, Zambrów.
27. *Katyń Podhalan* – OBEP Kraków – Rabka-Zdrój.
28. *Katyń. Zbrodnia, która miał być zapomniana* – OBEP Rzeszów – Bircza, Kuryłówka, Leżajsk, Rzeszów, Sędziszów Małopolski.
29. *Kobiety internowane. Goldap 1982* – OBEP Białystok – Białystok, Ełk, Gdańsk, Grajewo, Suwałki, Sztum, Węgorzewo.
30. *Kontrkultura. Graffiti–Happening* – OBEP Wrocław – Wrocław.
31. *Koszalin 1945–1950. Historia na nowo odkryta* – OBEP Szczecin – Koszalin (eksponycja stała).
32. *Kościół na ziemi łódzkiej wobec dwóch totalitaryzmów* – OBEP Łódź – Zgierz.
33. „...ksiądz musi zaprzestać”. *Życie i działalność księdza Romana Kotlarza* – OBEP Lublin – Bliżyn, Jedlnia Kościelna, Krasnystaw, Radom, Siemno.
34. *Ksiądz Władysław Gurgacz – kapelan Polski Podziemnej* – OBEP Kraków – Brzozów, Gorlice, Stara Wieś.
35. *Kto ratuje jedno Życie, ratuje cały świat. Pomoc ludności żydowskiej pod okupacją niemiecką w woj. białostockim* – OBEP Białystok – Białystok, Bielsk Podlaski, Łomża, Tykocin.
36. *Kultura Niezależna w Kościele* – OBEP Katowice – Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kraków, Warszawa.
37. *Lipcowe święto* – OBEP Lublin – Wąbrzeźno.
38. *Listy stamtąd* – OBEP Szczecin – Choszczno.
39. *Lubelska lista katyńska* – OBEP Lublin – Lublin.
40. *Ludzie UB* – OBEP Wrocław – Wrocław.
41. *Małopolanie w katyńskich dokumentach dr. J. Robla* – OBEP Kraków – Budapeszt (Węgry), Krzyszkowice, Myślenice, Olkusz, Opatów, Oświęcim, Trzebinia, Warszawa.
42. *Marzec 68* – OBEP Warszawa – Warszawa.
43. *Minęło ponad pół wieku, lecz pamięć pozostaje. Życie w krakowskim getcie* – OBEP Kraków – Kraków.
44. *Młodzież z partią... się rozliczy. Niezależne Zrzeszenie Studentów w latach 1980–1989* – OBEP Łódź – Łódź.
45. *Nasz duszpasterz i my. Ks. Jerzy Popiełuszko w fotografiach i wspomnieniach Jerzego Szóstki* – OBEP Białystok – Białystok, Corbeil–Essonnes (Francja), Kętrzyn, Paryż (Francja), Wysokie Mazowieckie.
46. „Niech się święci...”. *Obchody świąt i rocznic w Polsce Ludowej* – OBEP Łódź – Biała Rawska, Łódź, Tomaszów Mazowiecki.
47. *Niezależne Zrzeszenie Studentów w Kielcach w latach 1981–1989* – OBEP Kraków – Kielce.
48. *Niezależne Zrzeszenie Studentów w Krakowie w latach 1980–1989* – OBEP Kraków – Kraków.
49. *Nocna rewolta. Antysowieckie zamieszki w Szczecinie z 10 grudnia 1956* – OBEP Szczecin – Koszalin, Międzyrzecz, Szczecin.
50. *Nowa Huta. Miasto walki i pracy* – OBEP Kraków – Trzebinia.
51. *O Orła w koronie...* – OBEP Kraków – Lubień, Mikuszowice, Opole, Spytkowice, Trzebinia.
52. *Obchody Milenium Chrztu Polski (1966 r.) – kraj i region* – OBEP Białystok – Białystok, Boćki.
53. *Obchody Milenium Chrztu Polski w Diecezji Przemyskiej i Administracji Apostolskiej w Lubaczowie* – OBEP Rzeszów – Jarosław, Raclawice.

54. *Oblawa augustowska – lipiec 1945 r.* – OBEP Białystok – Augustów, Białystok, Dowspuda, Suwałki, Warszawa.
55. *Ocaleni z „niehumanitarnej ziemi”. Losy uchodźstwa polskiego 1942–1950* – OBEP Łódź – Drezdenko, Łódź.
56. *Oczy i uszy bezpieki. Metody inwigilacji społeczeństwa przez Służbę Bezpieczeństwa za pomocą środków technicznych: tajnej obserwacji, dokumentacji fotograficznej, perlustracji korespondencji i podsłuchów w latach 1956–1989* – OBEP Katowice – Katowice (eksponcja stała).
57. *Ofiary stanu wojennego* – Centrala BEP – Raszyn, Wrocław.
58. *Okupacja i zbrodnie niemieckie na Kujawach i Pomorzu Południowym* – OBEP Gdańsk – Warszawa.
59. *Okupacja sowiecka na prawym brzegu Sanu 1939–1941* – OBEP Rzeszów – Nowa Dęba.
60. *Opozycja i opór społeczny w regionie świętokrzyskim w latach 1975–1989* – OBEP Kraków – Kielce.
61. *Ostatni leśni. Mazowsze i Podlasie w ogniu 1948–1953* – OBEP Warszawa – Gołotczyzna.
62. *Ostatnia droga księdza Jerzego Popiełuszki w fotografii Artura Radeckiego* – OBEP Białystok – Białystok, Juchnowiec, Liski, Nysa, Otmuchów, Suwałki, Warszawa.
63. *Pamiętny rok 1989* – OBEP Łódź – Kutno, Opatów, Zgierz.
64. *Papierowa rewolucja. Prasa bezdebitowa w PRL* – OBEP Szczecin – Gdańsk, Poznań, Resko, Szczecin.
65. *Pierwsza odłona. Okupacja niemiecka na Kaszubach i Kociewiu w 1939 r.* – OBEP Gdańsk – Chojnice, Gdynia, Pogódki, Pruszcz Gdański, Trąbki Wielkie, Warszawa
66. *„Pisz życie światłami zawsze” – Wobec opresji. Zmagania o godność, wolność i sprawiedliwość* – OBEP Poznań – Opalenica.
67. *Poczta podziemna* – OBEP Wrocław – Brzeg, Nysa, Opole, Otmuchów.
68. *Podkarpacki wrzesień 1939 r.* – OBEP Rzeszów – Dylągówka, Iwonicz Zdrój, Leżajsk.
69. *Polacy na Syberii* – OBEP Kraków – Bochnia, Kielce, Kraków, Nowy Sącz, Trzebinia.
70. *Polacy - Ukraińcy 1939–1947* – OBEP Lublin – Łuków.
71. *Polska walcząca* – OBEP Białystok – Białystok, Sokółka.
72. *Pomnażanie dobra* – OBEP Warszawa – Grodno, Płock.
73. *Powstanie Warszawskie* – OBEP Poznań – Luboń, Mielżyn, Nowy Tomyśl, Poznań, Suchy Las, Śrem, Środa Wlkp., Szubin, Wąbrzeźno.
74. *PRL – tak daleko, tak blisko...* – Centrala BEP, OBEP Warszawa – Barlinek, Bełchatów, Chicago (USA), Cork (Irlandia), Dublin (Irlandia), Elbląg, Garwolin, Gdańsk, Gdynia, Goleniów, Gorzów Wlkp., Hamilton (Kanada), Lipusz, Mississauga (Kanada), Nowy Jork (USA), Ottawa (Kanada), Paryż (Francja), St. Paul (USA), Tczew, Toronto (Kanada), Warszawa, Waszyngton (USA), Waterford (Irlandia).
75. *Proces krakowski. Działacze WiN i PSL przed sądem komunistycznym* – OBEP Kraków – Kraków, Warszawa, Trzciana.
76. *Proces kurii krakowskiej* – OBEP Kraków – Kęty.
77. *Procesy pokazowe. Zbrodnie w majestacie prawa* – OBEP Kraków – Chęciny, Trzebinia.
78. *Przeciwko kilku myślom... co nie nowe! Procesy „krajowców” za kontakty z paryską „Kulturą”* – OBEP Gdańsk – Gorzów Wlkp., Szczecin.
79. *Rdzawe druty od Ojczyzny dzielą nas... Internowani 1944–1947* – OBEP Białystok – Białystok, Kumielsk, Sejny.
80. *Represje stanu wojennego. Województwo białostockie 1981–1983/89* – OBEP Białystok – Białystok, Filipów, Giżycko, Wasilków.
81. *Represje wobec duchowieństwa śląskiego 1939–1956* – OBEP Katowice – Katowice (eksponcja stała).
82. *Represje wobec Kościoła katolickiego na Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie* – OBEP Wrocław – Jelcz-Laskowice, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Wrocław.

83. *Rozpoznawać! Wykrywać! Zapobiegać! Pod okiem „bezpieki”*. SB 1956–1989 – OBEP Gdańsk – Olsztyn.
84. *Ruch ludowy w służbie Rzeczypospolitej* – OBEP Kraków – Spytkowo.
85. *Sierpień '88. Szczeciński marsz do wolności* – OBEP Szczecin – Gdańsk.
86. *Skazani na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie* – OBEP Kraków – Gdów, Lubień.
87. *Skazani na karę śmierci w czasach stalinowskich i ich losy* – OBEP Wrocław – Gorzów Śląski, Kondratowice, Nysa, Otmuchów, Warszawa.
88. *Sługa Boży ks. Jerzy Popiełuszko* – OBEP Białystok – Biała Podlaska, Białystok, Dęby Szlacheckie, Janów Podlaski, Konin, Leszno, Lublin, Nowe Miasto Lubawskie, Ostrów Wlkp., Poznań, Puławy, Suwałki, Szubin, Śmigiel, Zambrów.
89. *Solidarni z Rumunią* – OBEP Poznań – Międzychód, Timișoara (Rumunia).
90. *Solidarność olsztyńska* – OBEP Białystok – Olsztyn.
91. *Solidarność Walcząca* – Centrala BEP – Gdańsk, Gdynia, Gorzów Wlkp., Koszalin, Kościerzyna, Sopot, Szczecin.
92. *Sowieckie piekło 1939–1956* – OBEP Poznań – Częstochowa, Krzyż Wlkp., Ostrowiec Świętokrzyski, Poznań, Rawicz, Środa Wlkp., Turek, Września.
93. *Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945* – OBEP Rzeszów – Dębica, Poraż, Rzeszów, Warszawa.
94. *Stan wojenny* – OBEP Rzeszów – Jarosław.
95. *Stan wojenny* – OBEP Szczecin – Borne Sulinowo, Koszalin.
96. *Stan wojenny – spojrzenie po latach* – OBEP Szczecin – Brójce, Koszalin, Międzyrzecz, Rogoziniec, Szczecin, Zbąszynek.
97. *Stan wojenny na Dolnym Śląsku* – OBEP Wrocław – Nysa, Wrocław.
98. *Stan wojenny w regionie świętokrzyskim* – OBEP Kraków – Kielce.
99. *Stan wojenny w SB–ckim albumie* – OBEP Kraków – Kraków, Szczecin.
100. *Stan wojenny. Spojrzenie po 20 latach* – OBEP Kraków – Bochnia, Maków Podhalański, Myślenice.
101. *Stan wojenny. Spojrzenie po 20 latach* – OBEP Lublin – Lublin, Łuków, Miętne.
102. *Stan wojenny. Spojrzenie po dwudziestu latach* – OBEP Gdańsk – Paterek.
103. *Strajki ustrzycko–rzeszowskie* – OBEP Rzeszów – Ustrzyki Dolne.
104. *Sybiracy. Deportacje obywateli polskich w głąb ZSRR (1939–1941)* – OBEP Białystok – Białystok, Boćki, Dolistowo Stare, Elbląg, Giżycko, Jaświły, Łapy, Łomża, Narewka, Suwałki.
105. *Sybiracy–Zesłańcy–Deportowani* – OBEP Rzeszów – Iwonicz–Zdrój, Jasło, Przemyśl, Rzeszów, Stalowa Wola, Ustrzyki Dolne.
106. *Szesnastu* – Centrala BEP – Warszawa.
107. *Śladami zbrodni. Centralne Więzienie Rawicz 1945–1956* – OBEP Poznań – Nowa Sól.
108. *Twarze mazowieckiej bezpieki* – OBEP Warszawa – Płock.
109. *Twarze rzeszowskiej bezpieki* – OBEP Rzeszów – Krosno.
110. *Twarze sądeckiej bezpieki* – OBEP Kraków – Marcinkowice.
111. *Twarze warszawskiej bezpieki* – OBEP Warszawa – Warszawa.
112. *Twarze zielonogórskiej bezpieki* – OBEP Poznań – Koźuchów.
113. *UB w walce z podziemiem* – OBEP Białystok – Białystok.
114. *Uciekinierzy z PRL–u* – OBEP Katowice – Frydrychowice, Gierałtowice, Nidek, Wieprz.
115. *Uroczystości Milenium Chrztu Polski w Diecezji Gorzowskiej 1966–1967* – OBEP Szczecin – Białogard, Koszalin.
116. *W godzinie próby* – OBEP Lublin – Janowiec n. Wisłą, Zwolen.
117. *W imieniu Rzeczypospolitej... Skazani na karę śmierci* – OBEP Białystok – Białystok, Zambrów.
118. *W objęciach Wielkiego Brata. Sowieci w Polsce 1944–1993* – OBEP Warszawa – Opole.

119. *W poszukiwaniu nowego domu. Migracje ludności na Pomorzu Zachodnim w latach 1945–1950* – OBEP Szczecin – Barwice, Borne Sulinowo, Szczecin, Szczecinek, Resko.
120. „*Walczyliśmy o nową Polskę, Polskę dla wszystkich*” por. Mieczysław Bujak (1926–1951) – OBEP Wrocław – Nysa, Prusy.
121. *Wielki Głód na Ukrainie* – OBEP Kraków – Kęty.
122. *Wielkopolska w cieniu WRON-y* – OBEP Poznań – Poznań, Września.
123. *Wies między dwoma totalitaryzmami* – OBEP Rzeszów – Gwoźnica Górna, Konieczkowa, Lutcza, Niebylec, Piaseczno, Połomia, Przecław, Sandomierz, Warszawa.
124. *Wojenne ślady. Dwóch fotografów, dwie perspektywy Kurta Goldmanna i Feliksa Łukowskiego* – OBEP Lublin, Fundacja „Polsko–Niemieckie Pojednanie”, Stowarzyszenie „Zug der Erinnerung” i Muzeum Zamojskie – Chełm, Hrubieszów, Lublin.
125. *Woldenberg – jenieckie losy oficerów Września* – OBEP Szczecin – Borne Sulinowo.
126. *Wolności! Chleba! Poznański Czerwiec w fotografii* – OBEP Poznań – Chodzież, Krotoszyn, Poznań, Środa Wlkp., Warszawa, Września.
127. *Wrzesień 1939* – OBEP Białystok – Olsztyn
128. *Wrzesień 1939* – OBEP Kraków – Kęty.
129. *Wybory czerwcowe 1989 r. Bydgoszcz – Toruń – Włocławek* – OBEP Gdańsk – Lipno.
130. *Z Archiwum IPN* – OBEP Lublin – Biała Podlaska.
131. *Z archiwum IPN* – OBEP Wrocław – Legnica.
132. *Z archiwum kieleckiego IPN* – OBEP Kraków – Kielce.
133. *Z Archiwum X Departamentu MBP* – OBEP Warszawa – Warszawa.
134. *Z największą brutalnością... Zbrodnie Wehrmachtu w Polsce, wrzesień–październik 1939 r.* – Centrala BEP – Miętne, Warszawa.
135. *Za świętą sprawę – Żołnierze „Łupaszki”* – OBEP Gdańsk – Hajnówka, Koszalin, Szczecin.
136. *Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń* – Centrala BEP – Adelaide (Australia), Canberra (Australia), Cieszyn (Czechy), Głogów, Józefów n. Wisłą, Jelenia Góra, Kościan, Krasnystaw, Łambinowice, Miętne, Opole Lubelskie, Poznań, Sydney (Australia), Śrem.
137. *Zagłada wielkopolskich elit 1939–1941* – OBEP Poznań – Kościana, Krzyż Wlkp., Poznań, Rawicz, Suchy Las, Śrem, Środa Wlkp., Turek.
138. *Zanim nadeszła Zagłada... Położenie ludności żydowskiej Zagłębia Dąbrowskiego w okresie okupacji niemieckiej* – OBEP Katowice – Będzin.
139. *Zaplute karły reakcji. Polskie podziemie niepodległościowe 1944–1956* – OBEP Lublin – Chełm, Gniezno, Kazimierz Dolny, Konin, Lubartów, Międzyrzec Podlaski, Opole Lubelskie, Radzyń Podlaski, Śmigiel, Władysławów, Września, Zielona Góra.
140. *Zbuntowane Miasto. Szczeciński Grudzień '70–Styczeń '71* – OBEP Szczecin – Goleniów, Szczecin.
141. *Zgasło słoneczko ludzkości...* – OBEP Wrocław – Nysa, Syców, Wrocław.
142. *Żołnierze Wyklęci. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 r.* – OBEP Rzeszów – Bircza, Raclawice, Rzeszów.
143. *Życie codzienne w okupowanej Wielkopolsce* – OBEP Poznań – Chodzież, Lusowo, Poznań, Swarzędz, Środa Wlkp.
144. *Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)* – OBEP Rzeszów – Nowa Dęba.

ZAŁĄCZNIK NR 4: KONFERENCJE, SESJE NAUKOWE I POPULARNONAUKOWE

CENTRALA

1. 24–25.03 – Warszawa, *Inwigilować, neutralizować, rozbijać. Stefan Korboński i emigracja polityczna jako obiekt zainteresowania wywiadu PRL w latach 1945–1989*, konferencja naukowa. **Organizator:** BEP Centrala.
2. 16.05 – Gdynia, *25-lecie Solidarności Walczącej w Trójmieście*, konferencja Popularnonaukowa. **Organizatorzy:** BEP Centrala, OBEP Gdańsk, Komitet Organizacyjny Obchodów 25-lecia Solidarności Walczącej.
3. 15–17.10 – Dębe k. Warszawy, *Nauczanie historii najnowszej w zreformowanej szkole*, konferencja edukacyjna. **Organizator:** BEP Centrala.
4. 21–23.10 – Wrocław, *Świat wobec „Solidarności” 1980–1989*, międzynarodowa konferencja naukowa. **Organizatorzy:** BEP Centrala i Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego.
5. 26.10 – Warszawa, *Zbrodniarze z OUN–UPA i sprawiedliwi Ukraińcy. Dokumentacja i upamiętnienie*, konferencja. **Organizatorzy:** IPN, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Stowarzyszenie Upamiętnienia Ofiar Zbrodni Ukraińskich Nacjonalistów.
6. 27.10 – Warszawa, *Opracowanie fotografii w dobie digitalizacji*, konferencja. **Organizator:** Sekcja Opracowywania Dokumentacji Audiowizualnej BUiAD.
7. 25–26.11 – Warszawa, *Solidarność” od wewnątrz 1980–1981*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** BEP Centrala i Instytut Studiów Politycznych PAN.

ODDZIAŁ BIAŁYSTOK

8. 4–5.03 – Białystok, *Historia. Dialog. Edukacja*, konferencja dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Białystok, VIII LO im. Króla Kazimierza Wielkiego w Białymstoku, Uniwersytet w Białymstoku.
9. 14.04 – Giżycko, *Straty osobowe za pierwszego i drugiego Sowieta*, sesja Popularnonaukowa. **Organizatorzy:** OBEP Białystok, Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Starostwo Powiatowe w Giżycku.
10. 22.08 – Białystok, Konferencja historyczno–naukowa w ramach obchodów 30-lecia NSZZ „Solidarność”. **Organizatorzy:** OIPN Białystok, Zarząd Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność”.
11. 3–5.11 – Olsztyn, *Prasa podziemna w PRL*, ogólnopolska konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Białymstok – Delegatura w Olsztynie, Biblioteka Uniwersytecka UWM w Olsztynie.
12. 2–4.12 – Białowieża, *Tam też była „Solidarność”. Małe ośrodki ruchu związkowego i ich rola w latach 1980–1990*, konferencja naukowa. **Organizator:** OBEP Białystok.

ODDZIAŁ GDAŃSK

13. 14.01 – Gdańsk, *Wojna o akta*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Gdańsk, Stowarzyszenie Federacji Młodzieży Walczącej, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich – Oddział w Gdańsku, Wydział Historyczny Uniwersytetu Gdańskiego.
14. 25–26.03 – Gdańsk, *Emigracja a środowiska kultury niezależnej w kraju*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Gdańsk, partnerzy: Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”.
15. 11.06 – Toruń, *Radio „Solidarność”*, sesja popularnonaukowa. **Organizatorzy:** OBEP Gdańsk – Delegatura w Bydgoszczy, Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu.

16. 27–28.08 – Gdańsk, *Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” na Pomorzu i Kujawach w latach 1980–1989*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Gdańsk, Wydział Historyczny Uniwersytetu Gdańskiego.

ODDZIAŁ KATOWICE

17. 12.01 – Katowice, *Kościół a kultura niezależna*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

18. 11.02 – Kraków, *Symbioza Kościoła krakowskiego z kulturą niezależną w latach 80.*, konferencja w ramach obchodów Roku Kultury Niezależnej. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, OBEP Kraków, Katolickie Centrum Kultury w Krakowie.

19. 3.03 – Katowice, *KL Auschwitz–Birkenau – kombinat śmierci*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

20. 24.03 – Katowice, *Marzec '68*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół Ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

21. 9.04 – Katowice, *„Gdy wszyscy bracia milczą*, konferencja naukowa w 70. rocznicę zbrodni na polskich policjantach w Twerze. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Ogólnopolskie Stowarzyszenie „Rodzina Policyjna 1939 r.”, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach.

22. 19.04 – Katowice, *Zbrodnia Katyńska*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

23. 29.04 – Zabrze, *Obóz władzy wobec społeczeństwa. Zabrze 1939–1989*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Muzeum Miejskie w Zabrzu.

24. 24.05 – Katowice, *Ks. Popieluszko i inni*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

25. 10.06 – Jastrzębie Zdrój, *Solidarni z bloń*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Stowarzyszenie 10 Czerwca, Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój, Zarząd Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność”.

26. 16.06 – Częstochowa, *Bogu i Ojczyźnie. Dziedzictwo księdza Jerzego Popieluszki*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Zarząd Regionu Częstochowskiego NSZZ „Solidarność”.

27. 9.09 – Częstochowa, *XXX lat Solidarności w regionie częstochowskim*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Urząd Miasta Częstochowy, Muzeum Częstochowskie.

28. 11.09 – Dąbrowa Górnicza, *W 30. rocznicę powstania „Solidarności” śląsko-dąbrowskiej*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, NSZZ Solidarność Region Śląsko-Dąbrowski.

29. 21.09 – Katowice, *Solidarność 1980–1981*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

30. 22.09 – Żywiec, *Żywiecczyzna podczas okupacji*, konferencja naukowa w 70. rocznicę wysiedleń mieszkańców Żywiecczyzny. **Organizator:** OBEP Katowice.

31. 8.10 – Toszek, *Toszek na mapie powojennych obozów Górnego Śląska*, konferencja naukowa. **Organizator:** OBEP Katowice.

32. 20.10 – Tarnowskie Góry, *Ku wolnej Polsce*, konferencja naukowa poświęcona 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w Tarnowskich Górach. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Muzeum w Tarnowskich Górach.

33. 26.10 – Katowice, sesja edukacyjna dla nauczycieli na temat deportacji do ZSRR. **Organizatorzy:** OBEP Szczecin, Wydawnictwo Kubajak.

34. 28.10 – Gliwice, *Kresowianie na Górnym Śląsku*, konferencja naukowa **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Muzeum w Gliwicach.

35. 23.11 – Katowice, *Prawo i bezprawie cenzury PRL*, cykliczna konferencja edukacyjna dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Katowice, Fundacja Rozwoju PATRIA z Jaworzna.

36. 16.12 – Katowice, *Gdy padły strzały. Pacyfikacja śląskich zakładów przemysłowych w grudniu 1981 roku*, sesja edukacyjna. **Organizator:** OBEP Katowice.

ODDZIAŁ KRAKÓW

37. 9.02 – Nowy Wiśnicz, *Małopolski Rok Historii Najnowszej*, konferencja dla nauczycieli historii szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Delegatura Małopolskiego Kuratorium Oświaty w Tarnowie.

38. 15.04 – Oświęcim, *Małopolski Rok Historii Najnowszej*, konferencja dla nauczycieli historii szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, MCDN–ODN Oświęcim.

39. 21.04 – Starachowice, *Polityka okupacyjnych władz niemieckich wobec ludności polskiej w powiecie starachowickim 1939–1945*, konferencja naukowa. **Organizator:** OBEP Kraków – Delegatura w Kielcach.

40. 8–9.05 – Marcinkowice, *Sądecka droga do komunizmu – Sądecczyzna w oczach społeczeństwa, bezpieki i partii w latach 1945–1989*, konferencja. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Fundacja Sądecka.

41. 17.05 – Kraków, konferencja poświęcona zbrodni katyńskiej dla uczniów Zespołu Szkół Społecznych nr 1. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Zespół Szkół Społecznych nr 1 w Krakowie.

42. 17.06 – Olkusz, *W drodze do prawdy o Katyniu*, konferencja dla nauczycieli. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Doradca Metodyczny MCDN w Olkuszu.

43. 15.09 – Oświęcim, konferencja dla nauczycieli połączona z prezentacją założeń projektu *Salon historyczny* i oferty edukacyjnej IPN. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, MCDN ODN Oświęcim.

44. 27.09 – Kraków, *Gorący Sierpień '80 – pragnienie wolności. Społeczne i polityczne skutki powstania NSZZ „Solidarność”*, sesja naukowo-edukacyjna w ramach Małopolskiego Programu Edukacji Patriotycznej. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Region Małopolski NSZZ „Solidarność”, Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą”.

45. 19.10 – Kraków, *Stanisław Mierzwa 1905–1985. Działacz ludowy i niepodległościowy*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchosławicach, Wydział Historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego.

46. 20.10 – Sandomierz, *Dzieje Batalionów Chłopskich i ruchu ludowego na Kielecczyźnie*, konferencja edukacyjna. **Organizator:** OBEP Kraków – Delegatura w Kielcach.

47. 22.10 – Opatów, *Dzieje Batalionów Chłopskich i ruchu ludowego na Kielecczyźnie*, konferencja edukacyjna. **Organizator:** OBEP Kraków – Delegatura w Kielcach.

48. 27.10 – Kielce, *Dzieje Batalionów Chłopskich i ruchu ludowego na Kielecczyźnie*, konferencja edukacyjna. **Organizator:** OBEP Kraków – Delegatura w Kielcach.

49. 17.11 – Oświęcim, *Rola i zadania aparatu bezpieczeństwa w Polsce „ludowej”*, konferencja edukacyjna. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, MCDN ODN w Oświęcimiu.

50. 9.12 – Kraków, *Dramat wołyński. Martyrologia Polaków na Kresach Wschodnich*, konferencja edukacyjna. **Organizatorzy:** OBEP Kraków, MCDN ODN w Krakowie.

ODDZIAŁ LUBLIN

51. 14.03 – Skaryszew, *Polegli na polu chwały... Losy dowódców podziemia niepodległościowego w regionie radomskim w latach 1945–1950*, konferencja popularno-naukowa. **Organizator:** OBEP Lublin – Delegatura w Radomiu.

52. 29.06 – Zamość, *Wiek XX w świadomości Polaków i Ukraińców. Wydarzenia symbole w polskich i ukraińskich koncepcjach edukacji historycznej*, konferencja naukowo-edukacyjna dla nauczycieli z Polski i Ukrainy. **Organizator:** OBEP Lublin.

ODDZIAŁ ŁÓDŹ

53. 15.01 – Łódź, *Wysiedlenie mieszkańców Łodzi w 1940 r.*, sesja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP IPN Łódź, Urząd Miasta Łodzi.

54. 15.04. – Łódź, *Jeńcy wojenni z Łódzkiego – ofiary zbrodni NKWD w 1940 r.*, sesja naukowa w 70. rocznicę zbrodni katyńskiej. **Organizatorzy:** OIPN Łódź, Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Łodzi, Archiwum Państwowe w Łodzi, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi.

55. 27.10 – Łódź, *Solidarność z bliska. Powstanie i funkcjonowanie struktur NSZZ „Solidarność”*, konferencja popularnonaukowa. **Organizatorzy:** OBEP Łódź, Instytut Historii UŁ, PTH.

56. 25.11 – Piotrków Trybunalski, *„Dla nas świętością jest Kraj i Naród!” Żołnierze Konspiracyjnego Wojska Polskiego w walce z reżimem komunistycznym*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Łódź, Instytut Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach Filia w Piotrkowie Trybunalskim, Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim.

57. 26.11 – Łowicz, *Działalność stalinowskiego aparatu bezpieczeństwa w Łowiczu i powiecie łowickim*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Łódź, Łowicki Ośrodek Kultury, Oddział Archiwum Państwowego m. st. Warszawy w Łowiczu, Muzeum w Łowiczu.

58. 8–10.12 – Łódź, *Bez taryfy ulgowej. Dorobek naukowy i edukacyjny Instytutu Pamięci Narodowej 2000–2010*, ogólnopolska historiograficzna konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Łódź, Katedra Historii Historiografii Uniwersytetu Łódzkiego.

ODDZIAŁ POZNAŃ

59. 14.05 – Poznań, *Konfederacja Polski Niepodległej w Poznańskim*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OIPN Poznań, Społeczny Komitet Obchodów XXX-lecia KPN.

60. 21.05 – Poznań, *Śladami zbrodni – drezdeński szafot*, polsko-niemiecka konferencja Naukowa. **Organizator:** OBEP Poznań.

61. 31–2.06 Komorniki pod Poznaniem, Ogólnopolska konferencja metodyczno-szkoleniowa pionu archiwalnego IPN. **Organizator:** OBUiAD Poznań.

62. 9–10.09 – Poznań, *Solidarnościowa rewolucja w Wielkopolsce w latach 1980–1981*, konferencja naukowa. **Organizator:** OBEP Poznań.

63. 5.10 – Poznań, *Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1980–1989*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OIPN Poznań, Instytut Historii UAM, Wydział Teologiczny UAM.

64. 22.10 – Jarocin, *Nadzieje i rozczarowania*, konferencja popularnonaukowa **Organizatorzy:** OBEP Poznań, Muzeum Regionalne w Jarocinie.

65. 28.10 – Paradyż, *Władze PRL wobec Kościołów i związków wyznaniowych na Środkowym Nadodrzu w latach 1945–1990*, konferencja. **Organizatorzy:** OBEP Poznań, Zielonogórsko-Gorzowskie Wyższe Seminarium Duchowne w Paradyżu.

66. 10.11 – Zielona Góra, *NSZZ „Solidarność” i opozycja demokratyczna w województwie zielonogórskim w latach 1980–1989*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OIPN Poznań, Zarząd NSZZ „Solidarność” Region Zielonogórski.

ODDZIAŁ RZESZÓW

67. 17–18.06 – Rzeszów, *Z dziejów oporu społecznego w Polsce Południowo–Wschodniej 1956–1990*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Rzeszów, Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie.

68. 11.10 – Rzeszów, *Jan Paweł II. Odwaga świętości*, konferencja edukacyjna. **Organizatorzy:** OBEP Rzeszów, Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie, Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli.

69. 1–3.12 – Rzeszów, *Losy żołnierzy Batalionów Chłopskich, działaczy Stronnictwa Ludowego „Roch”, członkiń Ludowego Związku Kobiet po II wojnie światowej*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Rzeszów, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukaszczyka.

ODDZIAŁ SZCZECIN

70. 14–15.01 – Szczecin, *Polskie oddziały wartownicze przy armii amerykańskiej w latach 1945–1989*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Szczecin, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego.

71. 20.01 – Szczecin, *Wokół Zjazdu Szczecińskiego 1949 r.*, konferencja naukowa.

Organizatorzy: OBEP Szczecin, Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego.

72. 18–20.05 – Szczecin, *Ideologia i propaganda wobec architektonicznego wizerunku miast Polski Ludowej*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Szczecin, Stowarzyszenie Architektów Polskich Oddział w Szczecinie.

73. 4.09 – Szczecin, *„Triumf i Tragedia”. Polska pomiędzy wojną 1920 r. a zbrodnią w Katyniu 1940 r.*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Szczecin, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego.

74. 20–21.10 – Szczecin, *Damnatio memoriae w europejskiej kulturze politycznej*, międzynarodowa konferencja. **Organizatorzy:** OBEP Szczecin, IHiSM Uniwersytetu Szczecińskiego.

75. 10.12. – Szczecin, *Szczecin i jego miejsca*, konferencja edukacyjna. **Organizator:** OBEP Szczecin.

76. 17.06 – Szczecin, *Solidarność z błoń*, seminarium naukowe. **Organizator:** OBEP Szczecin.

ODDZIAŁ WARSZAWA

77. 8–10 – Sulejówek, Warszawa, *Historia najnowsza w edukacji*, konferencja popularnonaukowa. **Organizatorzy:** OBEP Warszawa, Ośrodek Rozwoju Edukacji.

78. 7.09 – Płock, *Solidarność 30 lat później*, konferencja popularnonaukowa. **Organizatorzy:** OBEP Warszawa, Region Płocki NSZZ Solidarność, Międzyzakładowa Komisja Oświaty i Wychowania w Płocku.

79. 22.09 – Warszawa, *Porozumienia Sierpniowe*, konferencja dla nauczycieli **Organizatorzy:** OBEP Warszawa, Dom Spotkań z Historią.

80. 14–15.10 – Warszawa, *Mechanizmy i ludzie władzy w PRL*, konferencja naukowa.

Organizator: OBEP Warszawa.

81. 28.10 – Warszawa, *Zbrodnia i kara. System prawny w służbie dwóch totalitaryzmów i czasach rozliczeń*, konferencja dla nauczycieli. **Organizator:** OBEP Warszawa.

82. 4.12 – Warszawa, *Sąsiedzi 1939–1945*, konferencja dla nauczycieli, edukatorów i Studentów.
Organizator: OBEP Warszawa.

ODDZIAŁ WROCŁAW

83. 13.01 – Nysa, *Struktura i działalność IPN – KŚZpNP*, konferencja edukacyjna dla nauczycieli historii i dyrektorów szkół podstawowych. **Organizator:** OBEP Wrocław.

84. 8.03 – Opole, Konferencja metodyczna dla nauczycieli. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu.

85. 22–23.04 – Wrocław, *Internacjonalizm, czy...? Działania organów bezpieczeństwa państw komunistycznych wobec mniejszości narodowych*, konferencja. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, BEP Warszawa, Instytut Historii Uniwersytetu Wrocławskiego.

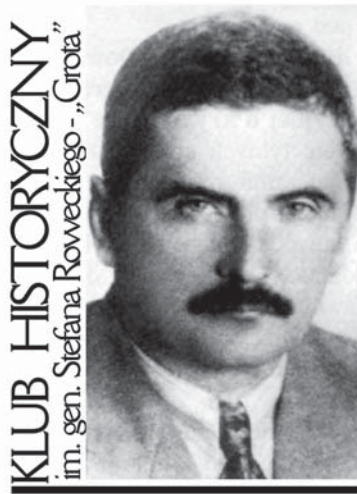
86. 20.05 – Kluczbork, *Jak uczyć o historii najnowszej? W 30. rocznicę powstania „Solidarności”. Stan wojenny i agonia PRL-u*, konferencja dla nauczycieli i maturzystów. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli.

87. 24–25.09 – Kraków, Gross-Rosen, Lubiąż, *Miejsca pamięci w nauczaniu historii*, konferencja edukacyjna dla nauczycieli z udziałem kombatanatów z Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Klub Historyczny im. Gen. Stefana Roweckiego „Grota”.

88. 19.10 – Wrocław, *Nie tylko walka... Akowcy na Dolnym Śląsku*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, Okręg Dolnośląski Światowego Związku Żołnierzy AK, Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, Centrum Integracji i Rozwoju Społecznego we Wrocławiu.

89. 1.12 – Opole, *Młodzieżowa konspiracja i opozycja na Śląsku po 1945 r.*, konferencja naukowa. **Organizatorzy:** OBEP Wrocław, władze miejskie Opola.

**Kluby historyczne
im. gen. Stefana Roweckiego „GROTA”
w roku 2010**

**BIAŁYSTOK
BRZEG
GORZÓW WIELKOPOLSKI
KALISZ
KATOWICE
KOSZALIN
KRAKÓW
LUBLIN
ŁÓDŹ
OPOLE
PABIANICE**

**PIOTRKÓW TRYBUNALSKI
POZNAŃ
PUŁAWY
SIERADZ
SKIERNIEWICE
SZCZECIN
TRÓJMIASTO
WARSZAWA
WARSZAWA-BIAŁOŁĘKA
WIELUŃ
WROCLAW**

ZAŁĄCZNIK NR 5: SPOTKANIA KLUBÓW IM. GEN. STEFANA ROWECKIEGO „GROTA” W ROKU 2010

Białystok			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
3 III 2010	„Rotmistrz Witold Pilecki”	Piotr Łapiński	Otwarcie wystawy <i>Rtm. Witold Pilecki. Ochoтник do Auschwitz</i>
28 V 2010	Bieg rtm. W. Pileckiego	Paweł Kalisz	Projekcja filmu <i>Ochoтник do Auschwitz</i> – reż. Michael Bay; organizacja zawodów sportowych dla szkół ponadgimnazjalnych
27 IX 2010	„Polskie Państwo Podziemne”	–	Projekcja filmu <i>Polskie Państwo Podziemne</i> – reż. Andrzej Sapija
15 XII 2010	40. rocznica strajków na Wybrzeżu	Łukasz Lubicz-Łapiński	Projekcja filmu <i>Pamiętajcie Grudzień...</i> – reż. Janusz Marszałec
Brzeg			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
20 I 2010	„Internat po ludzku”	Andrzej Ogonek	
14 II 2010	Udział w uroczystościach związanych z 68. rocznicą utworzenia Armii Krajowej		Kościół Św. Mikołaja
4 III 2010	„Żołnierze Wyklęci”	Janusz Jakubów	
27 V 2010	Spotkanie z okazji 65. rocznicy ucieczki żołnierzy AK z obozu w Skrobowie	mjr Tadeusz Czajkowski	
23 VI 2010	„Generał Stefan Rowecki »Grot«”	dr Tomasz Gałwiazek	
1 VIII 2010	Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przed tablicą pamiątkową w Pęcicach pod Brzegiem, gdzie mieścił się niemiecki obóz, do którego trafili m.in. żołnierze AK		
27 IX 2010	Udział w uroczystościach związanych z 71. rocznicą powstania Polskiego Państwa Podziemnego		Kościół Św. Mikołaja
27 IX 2010	„Wspomnienie na temat konspiracyjnej działalności Karola Wojtyły”	por. Eugeniusz Mróz	
25 XI 2010	„Zdobycie Lubartowa przez 27 DP AK”	por. Roman Domański ps. „Sęp”	
Gorzów Wielkopolski			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
14 I 2010	Pokaz spektaklu <i>Inka 1946</i> – reż. Natalia Koryncka-Gruz	Jarosław Palicki	

18 II 2010	Pokaz filmu <i>Ocalić od zapomnienia. Szkolni reporterzy kostrzyńskim Sybirakom</i>	Jarosław Palicki	
17 III 2010	„Formy pomocy represjonowanym do 1989 r.”	Teresa Klimek	
7 IV 2010	„Komunizm – ideologia i praktyka zbrodni”	Władysław Czyżewski	
20 V 2010	„Korpus Ochrony Pogranicza – życie codzienne”	dr Paweł Skubisz	
17 VI 2010	„Gorzowska opozycja lat 70.”	Marta Marcinkiewicz	
23 IX 2010	„II konspiracja niepodległościowa”	Władysław Czyżewski	
19 X 2010	„Aparat władzy wobec twórców w PRL”	dr Sebastian Ligarski	
18 XI 2010	„Propaganda PRL”	Paweł Szulc	
8 XII 2010	„Kościół katolicki wobec Sierpnia ‘80”	Michał Siedziako	
Kalisz			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
12 I 2010	„Ruch Młodej Polski – powstanie i działalność”	dr Marek Kozłowski	Gościem spotkania był O. Bronisław Sroka, jezuita, współtwórca Ruchu Młodej Polski
22 II 2010	„Zapomniani bohaterowie – Poznań, luty 1945”	dr Łukasz Jastrząb	
16 III 2010	„Polityka władz wobec Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w okresie internowania prymasa Stefana Wyszyńskiego”	dr hab. Jan Żaryn	
26 IV 2010	„Ofiary zbrodni katyńskiej w grobach Miednoje – w 70. rocznicę zbrodni”	Ryszard Stasiak; wprowadzenie do wykładu: dr Krystian Bedyński	Spotkanie z młodzieżą szkolną w Ostrowie Wielkopolskim; podczas wykładu miała miejsce prezentacja multimedialna
24 V 2010	„Mieczysław Kościelniak – więzień KL Auschwitz–Birkenau Nr 15261”	Judyta A. Dymkowska, bratanica M. Kościelniaka	Podczas odczytu miała miejsce prezentacja multimedialna i wystawa pamiątek po M. Kościelniaku
21 VI 2010	„Władze II RP wobec kwestii czechosłowackiej w latach 1938–1939”	dr Sebastian Pilarski	
13 IX 2010	„Wspomnienia o działalności podczas II wojny światowej i studenckim życiu w okresie powojennym”	dr med. Józef Tylus	
25 X 2010	„Ojciec Stefan Dzierżek SJ”	dr Marek Kozłowski	
22 XI 2010	Spotkanie poświęcone pamięci gen. bryg. Augusta Emila Fiedorfa „Nila”	Wprowadzenie do filmu: Artur Ossowski	Spotkanie z młodzieżą szkolną w Ostrowie Wielkopolskim; po wprowadzeniu zaprezentowano film <i>On wierzył w Polskę</i> – reż. Alina Czerniakowska
20 XII 2010	„Ojciec Miecznikowski – jezuita, harcerz”	Paweł Spodenkiewicz	Spotkanie podsumowujące działalność Klubu w 2010 r.

Katowice			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
8 IV 2010	„Katyń 1940–2010. Pamięć i wyjaśnienie”	Rafał Michalski, dr Marek Bernacki, prok. Andrzej Majcher	Honorowy Patronat Kuratora Oświaty w Katowicach, Stanisława Fabera; prezentacja książki <i>By czas nie zatarł i niepamięć</i> , red. mjr Marian Piotrowicz
Koszalin			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
25 I 2010	„Polskie lotnictwo myśliwskie we Francji w 1940 r.”	Grzegorz Śliżewski	Prezentacja książki Grzegorza Śliżewskiego <i>Cyrk Skalskiego</i>
25 II 2010	Promocja książki <i>Nie było czasu na strach</i> – wspomnień Janiny Smoleńskiej „Jachny”	Marzena Kruk, Edyta Wnuk – autorki książki	Pokaz filmu ze szczecińskiej promocji książki oraz prezentacja multimedialna dotycząca „Jachny” przygotowana przez ppłk. dr. Wojciecha Grobelskiego
30 III 2010	100. rocznica urodzin „Łupaszki”	Spektakl Teatru „Na Bosaka” pt. <i>Łupaszka – święty czy grzeszny</i>	Przed spektaklem w Teatrze Propozycji <i>Dialog</i> młodzież rozkolportowała w mieście ulotki (kopie ulotek z 1946 r. „Nie jesteśmy żadną bandą...”)
29 IV 2010	„Szare Szeregi« – organizacja, działalność, legenda”	Bernard Konarski	
10 V 2010	Wieczornica poświęcona „Łupaszce” i jego żołnierzom	dr Zenon Kachnicz, Edyta Wnuk	Udział członków klubu „Historicus” – studentów Politechniki Koszalińskiej
20 VII 2010	„W strażnicy i w domu. Życie codzienne w Korpusie Ochrony Pogranicza 1924–1939”	dr Paweł Skubisz	
29 IX 2010	„Katyń – dowody zbrodni”	Kacper Pencarski	Projekcja filmu dokumentalnego o odkryciu zbrodni katyńskiej oraz wystawa tematyczna
12 X 2010	„Aparat represji wobec twórców w PRL”	dr Sebastian Ligarski	
23 XI 2010	„Żołnierze wyklęci – Zdzisław Broński ps. »Uskok«”	Michał Ruczyński	Pokaz materiału filmowego (<i>Z archiwum IPN</i>), prezentacja multimedialna na temat Z. Brońskiego, odczytanie fragmentów jego wspomnień
21 XII 2010	„Represje antypolskie na Ukrainie w latach 1929–1939”	Michał Ruczyński	
Kraków			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
31 V 2010	„Płaszczyzny sporów politycznych polskiej emigracji we Francji w latach 1944–1946”	Paweł Sękowski	

27 IX 2010	Sesja naukowo-edukacyjna „Gorący sierpień '80 – pragnienie wolności. Społeczne i polityczne skutki powstania NSZZ »Solidarność«”	Adam Gliksman, Ewa Zając, Jarosław Szarek, Leszek Jaranowski, działacze „Solidarności” z lat 1980–1989 (Mieczysław Gil, Stanisław Malara, Teresa Starmach, Andrzej Szkaradek)	Pokaz druku „bibuły” na oryginalnych urządzeniach ze stanu wojennego; konkurs edukacyjny
25 X 2010	„Rzeczpospolita utracona”	Jacek Pawłowicz	Zwiedzanie wystawy <i>Rzeczpospolita utracona</i>
Lublin			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
25 I 2010	„Sowieckie przygotowania do wojny rewolucyjnej w latach 30. XX w.”	dr hab. Bogdan Musiał	Współpraca z Instytutem Historii KUL
Łódź			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
20 I 2010	„Obóz – więzienie na Radogoszczu” – w 65. rocznicę zamordowania ok. 1 500 więźniów Radogoszcza	Antoni Galiński	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
24 II 2010	„Eszelony w nieznanie... W 70. rocznicę deportacji obywateli II Rzeczypospolitej w głąb ZSRR”	prof. dr hab. Albin Głowacki	
10 III 2010	Prezentacja działalności wydawniczej pionu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej, połączona z wykładami pracowników BUiAD	dr Jerzy Bednarek, dr Anna Marcinkiewicz-Gołaś, Marcin Majewski, Paweł Perzyna, dr Sebastian Pilarski, Robert Rabiega	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
15 IV 2010	Sesja naukowa w 70. rocznicę zbrodni katyńskiej „Jeńcy wojenni z Łódzkiego – ofiary zbrodni NKWD w 1940 r.”		Sesję zorganizowano w ramach uroczystości przygotowanych przez Łódzki Wojewódzki Komitet Obchodów 70. Rocznicy zbrodni katyńskiej
26 V 2010	„Generał Władysław Anders – w 40. rocznicę śmierci”	prof. dr hab. Włodzimierz Kozłowski	
23 VI 2010	„Cenzura w PRL – w 20. rocznicę likwidacji”	dr Zbigniew Romek	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
29 VII 2010	„Powstanie Warszawskie na niemieckich zdjęciach lotniczych”	Zygmunt Walkowski	Spotkanie okolicznościowe w zw. z 66. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego; wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
25 VIII 2010	„»Sierpień '80« – w 30. rocznicę podpisania Porozumień Gdańskich”	prof. dr hab. Przemysław Waingertner	
15 IX 2010	„Admirał Józef Unrug – dowódca obrony Helu”	Mariusz Borowiak	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna

27 X 2010	„Oddział II Sztabu Głównego WP”	prof. dr hab. Andrzej Peplowski	Wykład był połączony z promocją książki Andrzeja Peplowskiego <i>Wywiad polski na ZSRR 1921–1939</i>
24 XI 2010	„Żołnierz wolności – Antoni Purlal 1895–1943”	Romuald Kaczmarek	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
7 XII 2010	Spotkania poświęcone zbrodniom popełnionym przez Niemców w Łodzi na Brusie w latach 1939–1940 – wykłady: „Badania archeologiczne masowych mogił na terenie byłego poligonu na Brusie”; „Egzekucja inteligencji łódzkiej na Brusie w dniu 12 listopada 1939 r. w świetle akt Oddziałowej KŚZpNP w Łodzi”	prof. dr hab. Marian Głock, Sławomir Abramowicz	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
Opole			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
22 II 2010	„Generał »NIL« w świetle dokumentów”	dr Ksawery Jasiak	Pokaz filmu <i>General Nil</i> – reż. Ryszard Bugajski
22 III 2010	„Proces szesnastu przywódców Polski Podziemnej w Moskwie”	Wiktor Krzewicki	
19 IV 2010	„Zbrodnia katyńska w świetle dokumentów”	Andrzej Koziar	Prezentacja filmu <i>Pamięć i ból Katyń</i> – reż. Aleksander Marinczenko
17 V 2010	„Wojskowy Sąd Rejonowy w Opolu jako część aparatu represji”	Janusz Oszytko	
14 VI 2010	„Represje wobec Kościoła katolickiego na Śląsku Opolskim po 1945 r.”	dr Stanisław Bogaczewicz	
7 XII 2010	„Jan Paweł II Papież Wolności i Solidarności”	dr Stanisław Bogaczewicz	Prezentacja filmu <i>Człowiek w bieli</i> – reż. Andrzej Baworowski oraz wystawa okolicznościowa <i>Jan Paweł II w numizmatyce polskiej</i>
Pabianice			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
21 I 2010	Repatriacja ludności polskiej z głębi ZSRR w latach 1945–1949	Wojciech Marciniak	Prezentacja multimedialna
25 II 2010	„Sprawa powrotu Polskich Sił Zbrojnych z Zachodu po II wojnie światowej”	dr Janusz Wróbel	Projekcja filmu <i>Dzieci</i> ; promocja książki Janusza Wróbla <i>Na rozdrożu historii</i>
17 III 2010	„Martyrologia duchowieństwa ewangelickiego w Polsce w czasie II wojny światowej na przykładzie rodziny biskupa Juliusza Burschego i rodziny Kruschów”	Alicja Dopart	
21 IV 2010	„Zbrodnia katyńska w oczach współczesnych Rosjan”	dr Joanna Żelazko	

19 V 2010	„W mrokach propagandy – propaganda jako trzeci filar władzy ludowej w Polsce w latach 1944–1989”	Sebastian Adamkiewicz	Prezentacja multimedialna
23 VI 2010	„Jarocin w oczach bezpieki”	Paweł Perzyna	Prezentacja multimedialna
15 IX 2010	„Wrzesień 1939 r. na Kresach Wschodnich RP – wybrane zagadnienia”	Antoni Galiński	Prezentacja multimedialna
5 XI 2010	„Proces gen. Augusta Fieldorfa »Nila«,,	prof. dr hab. Andrzej Rzepliński	
16 XII 2010	„Wprowadzenie stanu wojennego w Łodzi i regionie”; „Moje internowanie”	Przemysław Stępień; Józef Śreniowski	Prezentacja multimedialna
Piotrków Trybunalski			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
13 IX 2010	„Kołyma – zapomniane ludobójstwo”	Wojciech Marciniak	Prezentacja multimedialna
28 X 2010	„W mrokach propagandy – propaganda jako trzeci filar władzy ludowej w Polsce w latach 1944–1989”	Sebastian Adamkiewicz	Prezentacja multimedialna
18 XI 2010	Spotkanie poświęcone pamięci gen. bryg. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” – w 60. rocznicę aresztowania przez Urząd Bezpieczeństwa	dr Tomasz Toborek	Projekcja filmu <i>On wierzył w Polskę</i> – reż. Alina Czerniakowska
15 XII 2010	„Stan wojenny w regionie łódzkim”	Robert Rabięga	Program poetycko-muzyczny <i>Ocal mnie, Panie, od nienawiści</i> przygotowany przez młodzież IV LO im. gen. S. Roweckiego „Grota” w Piotrkowie pod kierunkiem Lidii Fałek
Poznań			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
9 II 2010	„Gen. Władysław Anders w świetle najnowszych badań”	prof. Bogusław Polak	
30 III 2010	„Pamięć ocalić”. Prezentacja książki Teresy Tomsia <i>Dom utracony, dom ocalony</i>	Teresa Tomsia	Prezentacja filmu o wywózkach z ziemi nowogrodzkiej 14.04.1940
7 XII 2010	„Wysiedlenie i praca przymusowa – wspomnienia niemieckiego parobka”	Zdzisław Urbaniak	Prezentacja książki Zdzisława Urbaniaka <i>Moja Wielkopolska</i>
Puławy			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
11 I 2010	Otwarcie w siedzibie Starostwa Powiatowego w Puławach wystawy <i>Ochotnik do Auschwitz</i>		Wystawę przygotowała Dolnośląska Inicjatywa Historyczna, Klub był współorganizatorem; w kolejnych tygodniach wystawa odwiedziła 11 szkół na terenie powiatu

25 I 2010	„Sowieckie przygotowania do wojny rewolucyjnej w latach 30-tych XX w.”	dr hab. Bogdan Musiał	Spotkanie związane z publikacją książki Bogdana Musiała <i>Na Zachód po trupie Polski</i>
2 III 2010	„Społeczeństwo i władze wobec wyborów do Sejmu Ustawodawczego 19 stycznia 1947 r.”	prof. dr hab. Janusz Wrona	
22 IV 2010	Wspomnienia z okresu służby w zgrupowaniu AK–DSZ–WiN mjr cc. Hieronima Dekutowskiego „Zapory”.	mjr Marian Pawełczak „Morwa”	Pokaz zdjęć z prywatnych zbiorów bohatera spotkania
22 V 2010	VI Rajd „Orlika” w 65. rocznicę bitwy w Lesie Stockim (24 maja 1945 r.)		Rajd pieszy połączony z grą terenową, zakończony apelem i spotkaniem przy ognisku; współorganizatorzy: Związek Strzelecki, GH im. 15. Pułku Piechoty „Wilków”, Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”, Drużyna Harcerska ZHP im. mjr Mariana Bernaciaka „Orlika” w Końskowoli oraz Polskie Towarzystwo Tatrzańskie w Puławach
16 VI 2010	„Komuniści na terenie Podobodu Dęblin–Ryki Armii Krajowej podczas II wojny światowej. Studium zdrady i zbrodni”	dr Mirosław Sulej	Prelekcji towarzyszył pokaz zdjęć i dokumentów zebranych przez autora
22 IX 2010	„Puławski wrzesień '39”	Sławomir Pać	
21 X 2010	Wernisaż wystawy <i>Chłopcy malowani</i> w Młodzieżowym Domu Kultury w Puławach.	Wojciech Kostecki	Wystawie towarzyszyła krótka prelekcja Sławomira Pacia poświęcona historii budynku MDK związanej ściśle z historią Puław w XX w.; współorganizator: Młodzieżowy Dom Kultury
27 X 2010	Prezentacja książki Zbigniewa Kiełba <i>Przerwane życiorysy. Listy katyńskie osób związanych z Puławami i powiatem puławskim oraz Dęblinem do roku 1939</i>	Zbigniew Kiełb	
27 XI 2010	Wycieczka puławskich gimnazjalistów do Warszawy na Cmentarz Wojskowy na Powązkach i do Muzeum Wojska Polskiego.		Uczniowie Gimnazjum nr 3 w Puławach; współorganizator: Oddział IPN w Lublinie
14 XII 2010	„Historia NSZZ »Solidarność« w Puławach w latach 1980–1989”	Marcin Dąbrowski	
Sieradz			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
18 I 2010	Sesja popularno-naukowa w ramach obchodów 65. rocznicy zamordowania w nocy z 17 na 18 stycznia 1945 r. ok. 1500 więźniów więzienia na Radogoszczu, w tym 10 żołnierzy AK z placówki w Kuźnicy Błońskiej	Jerzy Kowalski, Józef Szubzda, Antoni Galiński	„Gmina Klonowa w okresie wojny i okupacji”, „Obwód sieradzki Armii Krajowej”, „Aresztowanie w grudniu 1944 r. żołnierzy Armii Krajowej z placówki w Kuźnicy Błońskiej i ich losy”; wykładom towarzyszyły prezentacje multimedialne

5 III 2010	„Niemieckie więzienia w okupowanej Łodzi”	Antoni Galiński	W 65. rocznicę wymordowania więźniów Radogoszcza
13 IV 2010	Wykład okolicznościowy z okazji obchodów 70. rocznicy zbrodni katyńskiej	dr Janusz Wróbel	
14 V 2010	„Kołyma zapomniane ludobójstwo”	Wojciech Marciniak	Prezentacja multimedialna
11 VI 2010	„Ścigałem Iwana Demianiuka”	dr Jacek Wilczur	
10 IX 2010	„Pogranicze w ogniu – incydenty na granicy polsko-niemieckiej w przededniu II wojny światowej”	dr Janusz Wróbel	
8 X 2010	„Auschwitz-Birkenau – wybrane problemy”; „Mieszkańcy sieradzkiego w KL Auschwitz”	dr Adam Cyra, Bohdan Piętka	Prezentacje multimedialne
19 XI 2010	„Wywiad polski w czasie II wojny światowej”	prof. dr hab. Tadeusz Dubicki	
20 XII 2010	„Stan wojenny – Boże Narodzenie w więzieniu sieradzkim”	Alfred Skórzewski	
Skierniewice			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
25 I 2010	Posiedzenie inauguracyjne Klubu połączone z wykładem „Generał Grot”	dr Andrzej Krzysztof Kunert	Wystąpienia prelegentów uświetnił występ artystyczny młodzieży z Gimnazjum Nr 1 w Skierniewicach
4 III 2010	„Przyszli po nas o świcie...O masowych wywózkach z Kresów Wschodnich RP 1940–1941”	prof. dr hab. Albin Głowacki	
20 IV 2010	„Stan badań nad zbrodnią katyńską”	prof. dr hab. Maria Blomberg	
11 V 2010	„Generał Władysław Anders – dowódca i polityk” – w 40. rocznicę śmierci	dr Janusz Wróbel	Projekcja filmu <i>Dzieci</i> nakręconego przez czołówkę filmową II Korpusu Polskiego
18 VI 2010	„Represje sądowe wobec żołnierzy II Konspiracji w powiatach łowickim, skierniewickim i rawskim”	dr Joanna Żelazko	
08 IX 2010	„Wrzesień 1939 r. w Skierniewickim – wybrane problemy”	Antoni Galiński	Wystąpienie uzupełnił film dokumentalny o okupowanej Warszawie, z przedmową prof. Władysława Bartoszewskiego
05 X 2010	„Solidarność czas nadziei i czas walki” – w 30. rocznicę podpisania Porozumień Gdańskich	Grzegorz Majchrzak	Ponadto swoją działalność w skierniewickich strukturach „Solidarności” wspominali: Anna Urbanowicz, Elżbieta Sadowicz, Marian Grochowski i Jan Wiczorek
16 XI 2010	„Pawiak – więzienie śledcze warszawskiego gestapo”	Joanna Gierczyńska	Wystąpienie pani Anny Czubatki, która urodziła się na Pawiaku; pani Anna podzieliła się z gośćmi wspomnieniami z tego okresu, które przekazała jej matka

14 XII 2010	„Feliks Milan, katorżnik Nr W-738. Losy żołnierzy Armii Krajowej w sowieckich łagrach po 1944 r.”	Wojciech Marciniak	Prelekcję uświetnił występ młodzieży przedstawiającej jasełka
Szczecin			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
28 I 2010	„Działalność Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej »Warta« i jej rozpracowanie przez aparat bezpieczeństwa”	dr Agnieszka Łuczak	
25 II 2010	„Zjednoczenie Patriotyczne »Grunwald«. Koncesjonowany nacjonalizm ostatniej dekady PRL-u”	Przemysław Gasztold-Señ	
18 III 2010	„Dwa fragmenty polskiej historii oczami świadka i uczestnika wydarzeń: tajne nauczanie w Warszawie 1940–1944 oraz odbudowa harcerstwa 1946–1948”	Maria Dmochowska	
22 IV 2010	„Więziennictwo dekady Gierka”	Tomasz Kozłowski	
25 V 2010	„Roman Korab-Żebryk 1916–2004. Wilniuk, żołnierz, historyk”	dr Tomasz Balbus	
17 VI 2010	„Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie”	dr Tomasz Toborek	
23 IX 2010	Promocja książki Rafała Sierchuły <i>Obóz narodowy w obliczu dwóch totalitaryzmów</i>	Rafał Sierchuła, dr Tomasz Kenar	
28 X 2010	„Na strażnicy i w domu. Życie codzienne Korpusu Ochrony Pogranicza”	dr Paweł Skubisz	
16 XI 2010	„Żołnierze Wyklęci: Zdzisław Broński ps. »Uskok«”	Michał Ruczyński	
15 XII 2010	„Historia przerywana czy konfrontacja? Lwów i jego dzieje w historiografii polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej”	Magdalena Semczy-szyn	
Trójmiasto			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
9 IV 2010	Promocja książki Janiny Wasilójć-Smoleńskiej <i>Nie było czasu na strach... Z Janiną Wasilójć-Smoleńską rozmawiają Marzena Kruk i Edyta Wnuk</i>	Janina Wasilójć-Smoleńska Komentarz: Piotr Niwiński, Marzena Kruk, Janusz Marszałec, Aleksander Gosk	Prezentacja multimedialna
12 V 2010	„Dzieło Marszałka Józefa Piłsudskiego”; „Pokolenie epoki Piłsudskiego w Dołach Ponarskich”	prof. dr hab. Eugeniusz Koko, Piotr Szubarczyk, dr Maria Wieloch	Prezentacja multimedialna

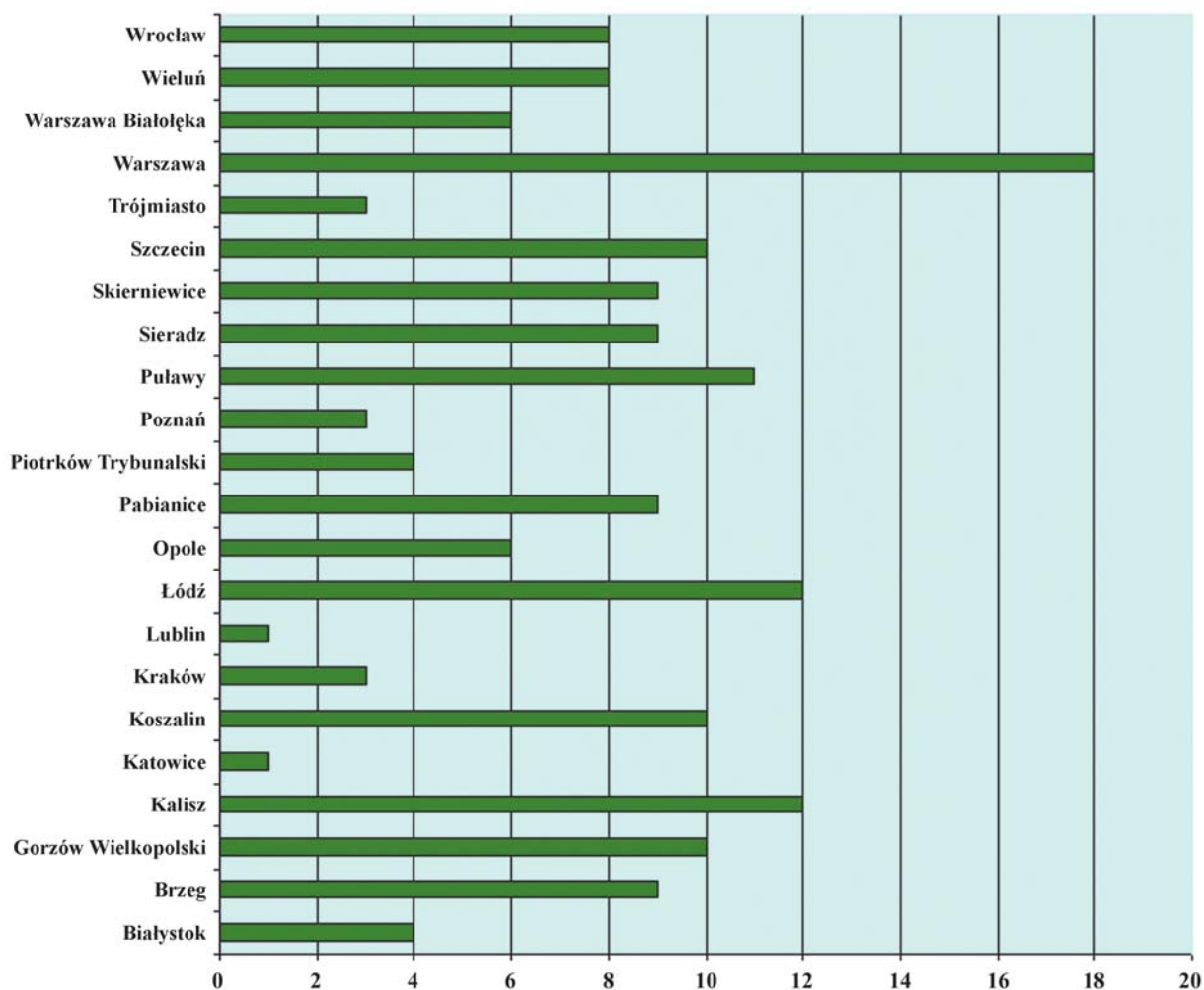
8 XII 2010	Losy żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych po II wojnie światowej	prof. dr hab. Mieczysław Nurek	
Warszawa			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
21 I 2010	„Wymiar sprawiedliwości Polskiego Państwa Podziemnego”	dr Andrzej Krzysztof Kunert	
25 I 2010	Spotkanie filmowe: <i>Zapomniane Powstanie</i> – reż. Krzysztof Magowski	Wprowadzenie: dr hab. Jacek Sawicki, gość: Krzysztof Magowski	
18 II 2010	„Tajne nauczanie i wychowanie – walka o tożsamość i świadomość narodu polskiego”	dr hab. Piotr Rozwadowski	
22 II 2010	Spotkanie filmowe: <i>Atak Hitlera na Polskę. Jak rozpoczęła się II wojna światowa</i> – reż. Nadine Klemens (Deutsche Welle) i Jan Strękowski	Wprowadzenie: dr hab. Jacek Sawicki, gość: dr Jochen Böhrer	
18 III 2010	„Marszałek Edward Śmigły-Rydz – mity i mistyfikacje”	prof. dr hab. Wiesław Wysocki	
22 III 2010	Spotkanie filmowe: <i>Taśmy marca</i> – reż. Jacek Sawicki	Wprowadzenie: dr hab. Jacek Sawicki, gość: prof. dr hab. Jerzy Eisler	
15 IV 2010	„Manipulacje wokół sprawy katyńskiej”	prof. dr hab. Wojciech Materski	
20 V 2010	„»Akcja 1005« – niemiecka akcja zacierania śladów popełnionych zbrodni”	prof. dr hab. Tomasz Szarota	
24 V 2010	Spotkanie filmowe: <i>Obroża</i> – reż. Marian Kubera i Hubert Kossowski	Wprowadzenie: dr hab. Jacek Sawicki, gość: Hubert Kossowski	
7 VI 2010	Spotkanie filmowe: <i>Amerikanin w PRL</i> – reż. Piotr Morawski	Wprowadzenie: dr hab. Jacek Sawicki, gość: Piotr Morawski.	
17 VI 2010	„Co zostało z dziedzictwa Testamentu Polski Walczącej?”	prof. dr hab. Wiesław Wysocki	
3 IX 2010	Spotkanie Klubu z udziałem Sama Bryana pt. „Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana”	prof. Henryk Samsonowicz, Tomasz Stempowski	Prezentacja albumu <i>Oblężenie Warszawy w fotografii Juliana Bryana</i>
9 IX 2010	„»Solidarność« zwycięska czy »Solidarność« przegrana?”	prof. dr hab. Jerzy Eisler, prof. dr hab. Andrzej Friszke	
11 X 2010	Spotkanie filmowe: <i>Tajne taśmy SB</i> – reż. Piotr Morawski	Wprowadzenie: Radosław Poboży	Prezentacja Tomasza Stempowskiego pokazująca metody działań operacyjnych służb bezpieczeństwa
21 X 2010	„Skrytobójcze mordy na księżach w latach 80.”	Zbigniew Branach, dr Piotr Łysakowski, dr Bartłomiej Noszczak	

18 XI 2010	„Działalność i rozbiście III Zarządu Głównego Zrzeszenia WiN”	dr Tomasz Łabuszewski	
22 XI 2010	Spotkanie filmowe: <i>Z pokolenia na pokolenie</i> – reż. Andrzej Sapija	Wprowadzenie: Tadeusz Filipkowski, gość: Andrzej Sapija	
9 XII 2010	„Dni, które wstrząsnęły Polską”	prof. dr hab. Jerzy Eisler	Pokaz filmu <i>Dni, które wstrząsnęły Polską</i> w reż. Jacka Sawickiego
Warszawa Białoleka			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
13 III 2010 25 III 2010	„Bł. ks. Jerzy Popiełuszko”	dr Piotr Łysakowski, gość: reż. Rafał Wiczynski	Pokaz filmu <i>Zwycięzcy nie umierają – opowieść o księdzu Jerzym</i> – reż. Rafał Wiczynski
20 V 2010	„Spotkanie poświęcone pamięci tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej Prezesa ŚZŻAK, płk. Czesława Cywińskiego”	dr Józef Rell, dr Janusz Kotański	Pokaz dokumentu <i>Notacje Katyńskie – Czesław Cywiński</i> ; gość specjalny: Anna Cywińska – córka zmarłego, Jacek Kaznowski – burmistrz dzielnicy Warszawa Białoleka; wystawa odznaczeń śp. Cz. Cywińskiego; pokaz filmu <i>Ostatni świadek</i> – reż. Paweł Woldan
17 IX 2010	„Agresja Związku Radzieckiego na Polskę 17 września 1939 r.”	dr Krzysztof Persak, gość: Alina Czerniakowska	Pokaz filmu <i>Ułani, ulani</i> – reż. Alina Czerniakowska
24 XI 2010	„Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 roku”	dr Norbert Wójtowicz	Pokaz filmu <i>Musieli zwyciężyć</i> – reż. Alina Czerniakowska
17 XII 2010	„Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce – 13 XII 1981”	Tomasz Kozłowski	Pokaz filmu <i>Klisze pamięci</i> – reż. Alina Czerniakowska, oraz filmu <i>Gruźniowa noc</i> – reż. Aleksander Gosk
Wieluń			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
29 I 2010	„Dlaczego musimy pamiętać o porozumieniach jałtańskich”	prof. dr hab. Paweł Chmielewski	
22 III 2010	„Do syberyjskiej tajgi i w stepy Kazachstanu. Wywózki obywateli polskich w głąb ZSRR w latach 1940–1941”	prof. dr hab. Albin Głowacki	
9 IV 2010	„Zbrodnia katyńska – pamięć i propaganda”	dr Joanna Żelazko	Przed wykładem odbył się krótki występ artystyczny w wykonaniu młodzieży z II LO w Wieluniu
21 V 2010	„Marszałek Józef Piłsudski – życie i działalność” – w 75. rocznicę śmierci	prof. dr hab. Kazimierz Badziak	
11 VI 2010	„Obóz koncentracyjny Auschwitz-Birkenau”	dr Adam Cyra	Wykładowi towarzyszyła prezentacja multimedialna
22 X 2010	„Stosunki polsko-czechosłowackie w latach 30. XX wieku – próba bilansu”	dr Sebastian Pilarski	

19 XI 2010	„Mogily zamordowanych przez Niemców w 1939 r. na byłym poligonie Brus w Łodzi”	Antoni Galiński	
17 XII 2010	„Stan wojenny w regionie łódzkim”; „Pomoc Kościoła dla represjonowanych w okresie stanu wojennego”	Robert Rabięga; Przemysław Stępień	
Wrocław			
Data	Tematyka spotkania	Prelegent	Informacje dodatkowe
28 I 2010	„Ludwik Marszałek”	dr hab. Tomasz Balbus	
25 II 2010	„Stefan »Grot« Rowecki”	dr Tomasz Gałwiaczek	
25 III 2010	„Emil »Nil« Fieldorf”	dr hab. Krzysztof Szwagrzyk	
22 IV 2010	„Ksiądz Peszkowski”	dr Stanisław Bogaczewicz	
27 V 2010	„Anna Walentynowicz”	dr Grzegorz Waligóra	
23 IX 2010	„Kazimierz Sosnkowski”	dr Jerzy Kirszak	
28 X 2010	„Roman Dmowski”	prof. dr hab. Krzysztof Kawalec	
23 XI 2010	„Józef Piłsudski”	prof. dr hab. Włodzimierz Suleja	

Liczba spotkań Klubów Historycznych im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w 2010 r.

**ADRESY BIUR, ODDZIAŁÓW I DELEGATUR
INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ**

www.ipn.gov.pl

p.o. Prezesa IPN dr Franciszek GRYCIUK	ul. Towarowa 28 00-839 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 581 85 22, 581 85 23, fax. (0-22) 581 85 24
Zastępca Prezesa IPN Maria DMOCHOWSKA	ul. Towarowa 28 00-839 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 581 85 79, fax. (022) 581 87 58
Główna Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu Dyrektor prok. Dariusz GABREL	pl. Krasińskich 2/4/6 00-207 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 530 86 56 fax. (0-22) 530 90 87
Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów p.o. Dyrektora dr Rafał LEŚKIEWICZ	ul. Towarowa 28 00-839 Warszawa sekretariat, tel. (0-22) 581 86 01 fax. (0-22) 58186 34
Biuro Edukacji Publicznej Dyrektor dr Łukasz KAMIŃSKI	ul. Hrubieszowska 6a 01-209 Warszawa sekretariat tel. (0-22) 431 83 83, fax. (0-22) 431 83 80
Biuro Lustracyjne Dyrektor prok. Jacek WYGODA	ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa sekretariat: tel. (0-22) 693 45 73, (0-22) 693 45 82
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku	ul. Warsztatowa 1A 15-637 Białystok sekretariat: tel. (0-85) 664 57 01, fax. (0-85) 664 57 00
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku	ul. Witomińska 19 81-311 Gdynia sekretariat: tel. (0-58) 660 67 00, fax. (0-58) 660 67 01
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach	ul. Kilińskiego 9 40-061 Katowice sekretariat: tel. (0-32) 609 98 41, fax. (0-32) 609 98 42
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie	ul. Reformacka 3 31-012 Kraków sekretariat: tel. (0-12) 421 19 61, 426 21 35, fax. (0-12) 421 11 00
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie	ul. Szewska 2 20-086 Lublin sekretariat: tel. (0-81) 536 34 01, fax. (0-81) 536 34 02

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi	ul. Orzeszkowej 31/35 91-479 Łódź sekretariat: tel. (0-42) 616 27 45, fax. (0-42) 616 27 48
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu	ul. Rolna 45a 61-487 Poznań sekretariat: tel. (0-61) 835 69 00, fax. (0-61) 835 69 03
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie	ul. Słowackiego 18 35-060 Rzeszów sekretariat: tel. (0-17) 860 60 18, fax. (0-17) 860 60 39
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie	ul. Janickiego 30 71-270 Szczecin tel. (0-91) 48 49 800, fax. (0-91) 48 49 811
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie	ul. Stawki 2 00-193 Warszawa sekretariat: tel. (0-22) 860 70 10, 860 70 11 fax (0-22) 860 70 13
Oddział Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu	ul. Sołtysowicka 21a 51-168 Wrocław sekretariat: tel. (0-71) 326 76 00, fax. (0-71) 326 76 03
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Bydgoszczy	ul. Grudziądzka 9/15 85-130 Bydgoszcz sekretariat: tel. (0-52) 325 95 00, fax. (0-52) 325 95 01
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Gorzowie Wlkp.	ul. Jagiellończyka 8 66-400 Gorzów Wielkopolski sekretariat: tel./fax (0-95) 71 15 725
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach	Al. Na Stadion 1 25-127 Kielce sekretariat: tel. (0-41) 340 50 50, fax. (0-41) 340 50 96
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Koszalinie	ul. Andersa 34 75-950 Koszalin sekretariat: tel./fax (0-94) 342 85 02
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Olsztynie	ul. Partyzantów 87 10-402 Olsztyn sekretariat: (0-77) 521 48 00, fax (0-89) 521 48 01
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Opolu	ul. Oleska 31 45-052 Opole sekretariat: tel./fax (0-77) 453 84 78
Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Radomiu	ul. Żeromskiego 53 26-600 Radom tel. (0-48) 368 24 02.

Wydawnictwa
Instytutu Pamięci
Narodowej
– Komisji Ścigania
Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

SPIS TREŚCI

Solidarność.....	3
Albumy	5
Monografie.....	7
Słowniki.....	8
Relacje i wspomnienia	8
Dziennikarze Twórcy Naukowcy.....	8
Dokumenty.....	8
Szkoła letnia.....	10
Kto Ratuje Jedno Życie.....	10
Konferencje.....	10
Biblioteka Biuletynu IPN.....	10
Polska i Ukraina w latach trzydziestych	10
Rok Kultury Niezależnej.....	11
Varia	12
Pakiety Edukacyjne.....	14
Katalogi – Informatory	15
Periodyki.....	15
Biuletyny IPN	16
Publikacje oddziałowe	17
Białystok	17
Białystok – wydawnictwa multimedialne.....	18
Gdańsk	18
Katowice	20
Kielce	21
Kraków.....	22
Lublin.....	23
Łódź	23
Poznań.....	24
Rzeszów	25
Szczecin	26
Warszawa	28
Wrocław	28
Portale internetowe uruchomione w roku 2010.....	30

SOLIDARNOŚĆ

NSZZ
Solidarność
1980-1989

Program i wytyczne polityczne NSZZ „Solidarność”
Niemaleny ruch obywateli w Polsce 1980-1989
NSZZ Instytut Badawczy i Centrum Solidarność
Niemaleny ruch obywateli i walka nielegalna 1980-1989
„Dziś i jutro” w roku 1989 - podsumowanie kartki papieru.
Pisma socjokulturalne 1980-1989/1990
Niemaleny ruch wydawniczy 1980-1989
Kultura niezależna
Radio „Solidarność”. Niesłyszana działalność radiowa pod przyłóżem „Solidarność” 1980-1989
Solidarność Wielkopolska
Spokojna reakcja Związku na fenomen „Solidarność” i rola emigracyjnych struktur związkowych 1980-1989
Solidarność Polsko-Czechosłowacka 1981-1989

NSZZ
Solidarność
1980-1989

Region Gdańsk
Region Pomorza Zachodnie
Region Bydgoski
Region Toruński
Region Łódzki
Region Śląski
Region Lubelski
Region Pomorski
Region Górnego Wielkopolski
Region Kujawy i Ziemia Łobeska

NSZZ
Solidarność
1980-1989

Region Wielkopolska
Region Ziemia Łódzka
Region Województwo Śląskie
Region Łódzki
Region Ziemia Kujawska
Region Ziemia Górska
Region Łęczycki
Region Wielkopolska Południowa
Region Ziemia Sieradzka
Region Ziemia Piotrkowska

NSZZ
Solidarność
1980-1989

Region Białystok
Region Bydgoski
Region Mazowiecki-Mazurski
Region Mazowiecki
Organizacje Regionu Północnego
Region Ziemia Łódzka
Region Sieradzki-Wielkopolski
Region Chełmski
Region Ziemia Łódzka
Region Łęczycki
Region Lubelski
Region Lubuski
Region Śląski

NSZZ
Solidarność
1980-1989

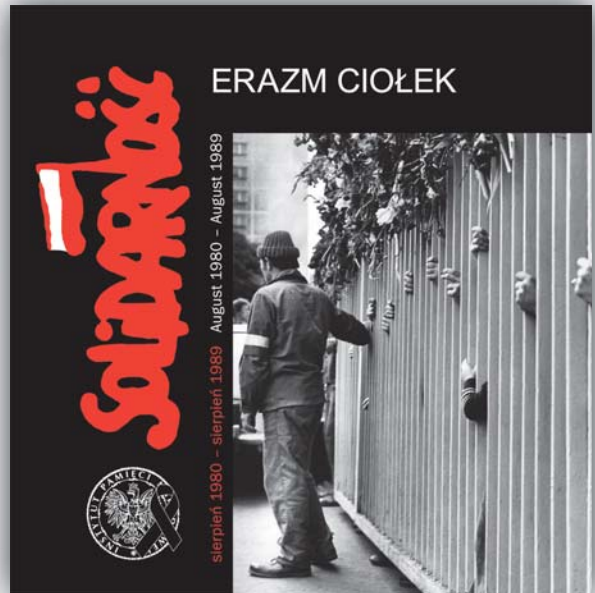
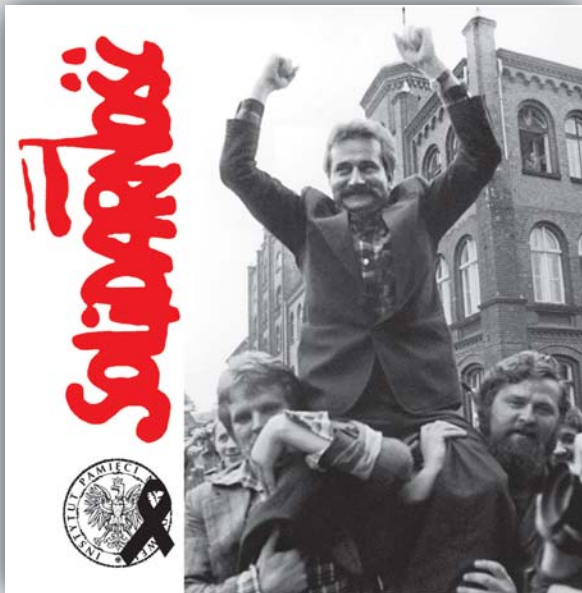
Region Małopolska
Region Śląsko-Lubuski
Region Łódzki
Region Ziemia Górska
Region Śląski Opolski
Region Lubelski
Region Górnego Wielkopolski
Region Częstochowski

NSZZ
Solidarność
1980-1989

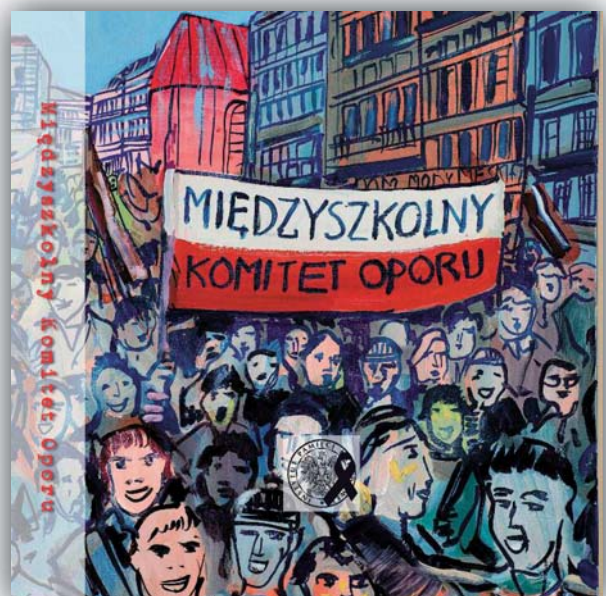
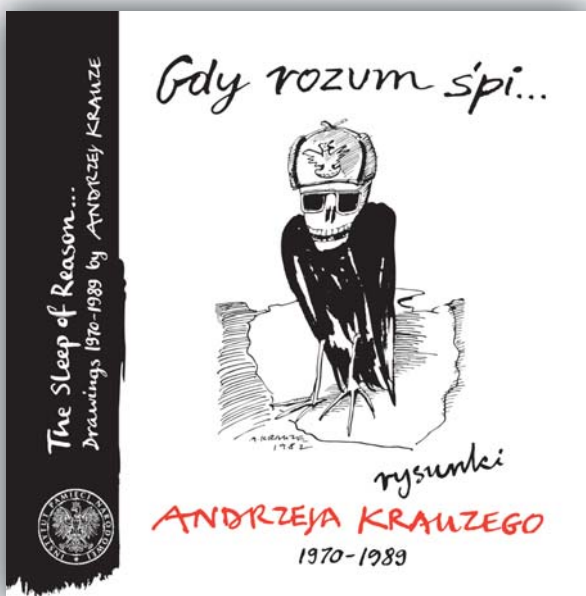
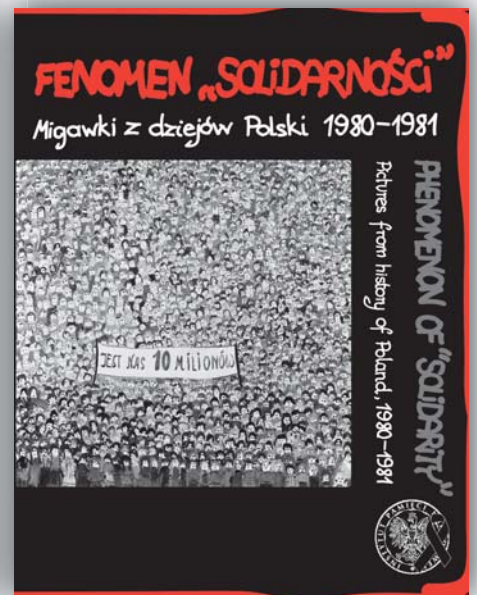
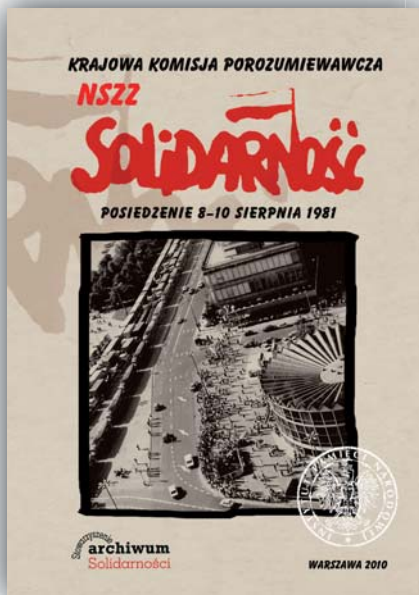

„Działalność emigracyjna wobec praktycznych wyzwań w historii Solidarności”
Determinacja, apasement czy Realpolitik? Polityczne reakcje państw zachodnich wobec fenomenu „Solidarność”
Antysolidarnościowa propaganda władz PRL
Niesłyszana działalność radiowa 1980-1989
Kuchnia „Solidarność” 1980-1989
Wieloletni „Solidarność”. Harcerstwo „niepokorne” i nielegalna w Polsce 1980-1990
Niesłyszana działalność w środowiskach w Polsce lat osiemdziesiątych
Konfederacja Polscy Kierownicy 1979-1990
Tulecia Partii Socjalistycznej 1980-1990
Ważniejsze narodowe w Polsce wobec fenomenu „Solidarność”

SOLIDARNOŚĆ

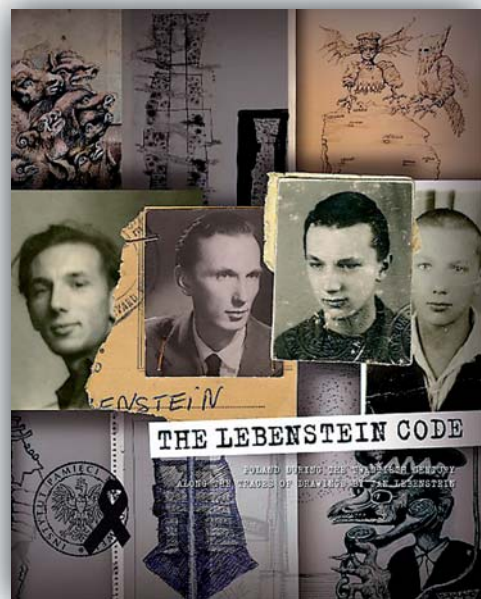
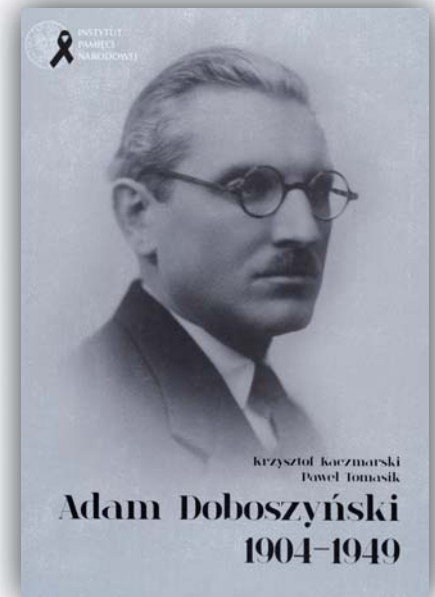
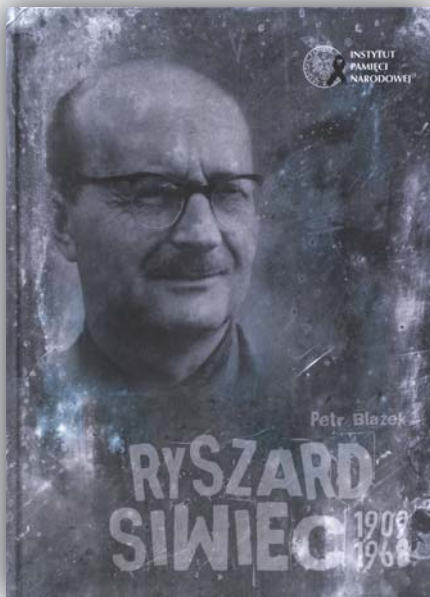
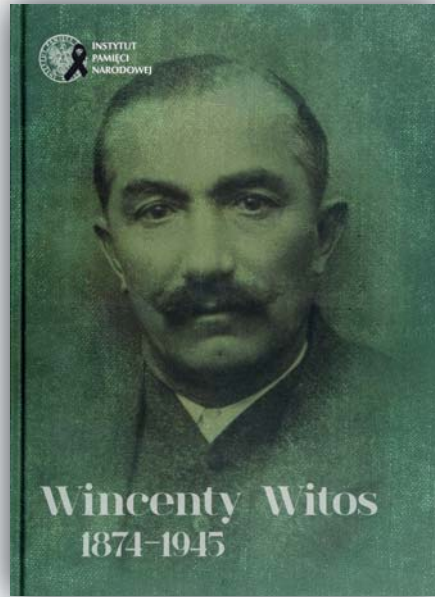

6 wersji językowych

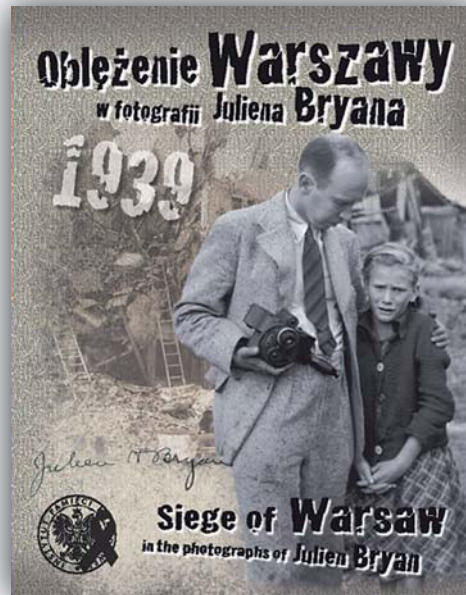
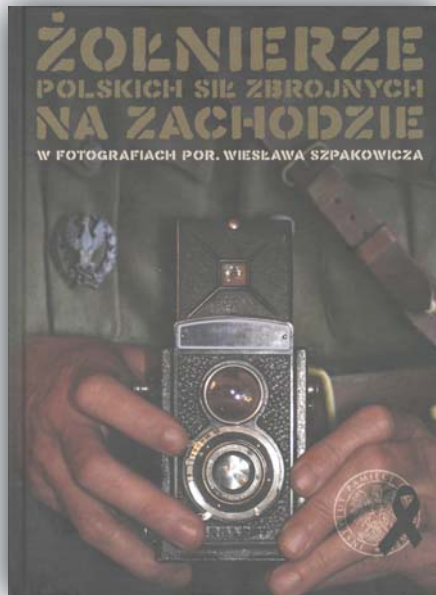
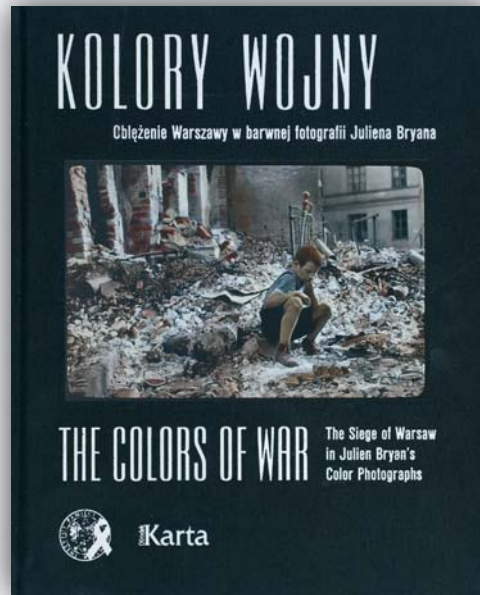

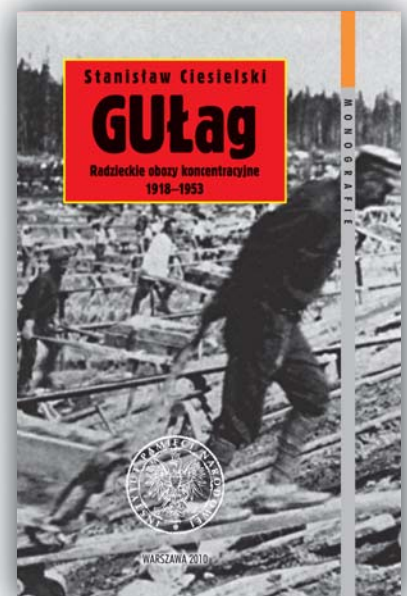
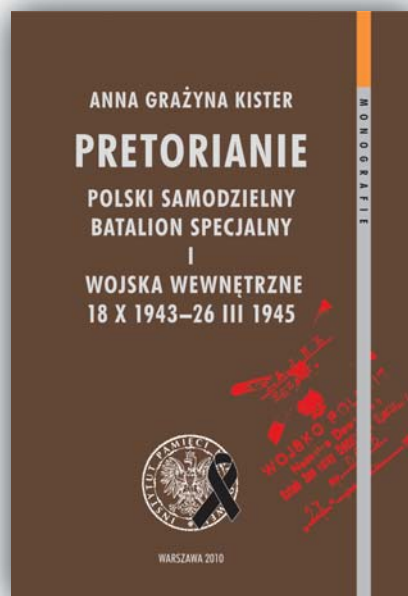
ALBUMY

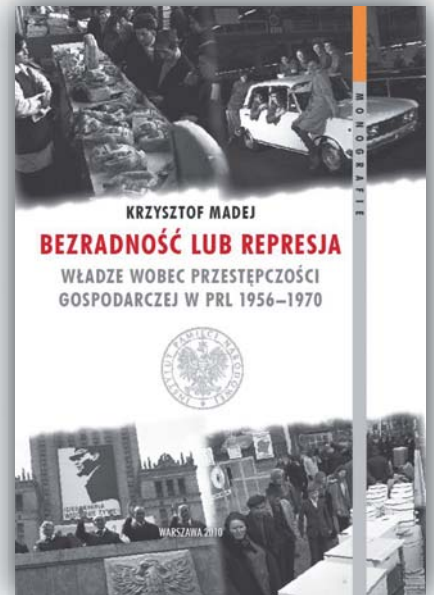
ALBUMY

MONOGRAFIE

MONOGRAFIE

KONKURS NA NAJLEPSZY DEBIUT
IMIENIA WŁADYSŁAWA POBÓG-MALINOWSKIEGO

HISTORYCZNY ROKU

WARSAWA 2010

MONOGRAFIE

Tajny front niewypowiedzianej wojny
Tomasz Gajownik
Działalność polskiego wywiadu wojskowego
na Litwie w latach 1921–1939

WARSAWA 2010

MONOGRAFIE

PAPIEROWA REWOLUCJA
Justyna Błaziejowska
Z dziejów drugiego obiegu
wydawniczego w Polsce
1976–1989/1990

WARSAWA 2010

MONOGRAFIE

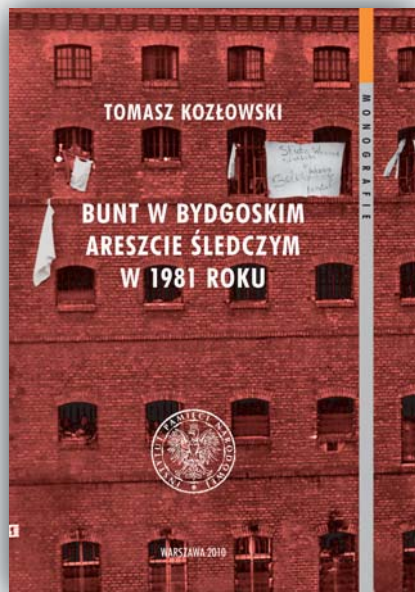
AMBASADA RP W MOSKWIE 1921–1939
Marcin Kruszyński

WARSAWA 2010

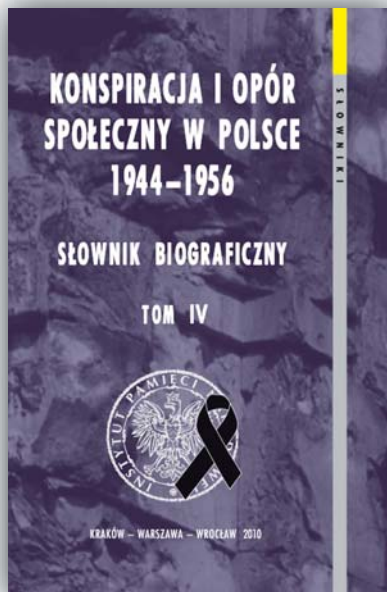
MONOGRAFIE

The central graphic features a large, stylized number '1' composed of red and yellow brushstrokes. To the left, the text 'KONKURS NA NAJLEPSZY DEBIUT' and 'IMIENIA WŁADYSŁAWA POBÓG-MALINOWSKIEGO' is written vertically. To the right, the text 'HISTORYCZNY ROKU' is written horizontally. Below this, three book covers are displayed at an angle. Each cover includes the logo of the Institute of National Remembrance and the year 'WARSAWA 2010'.

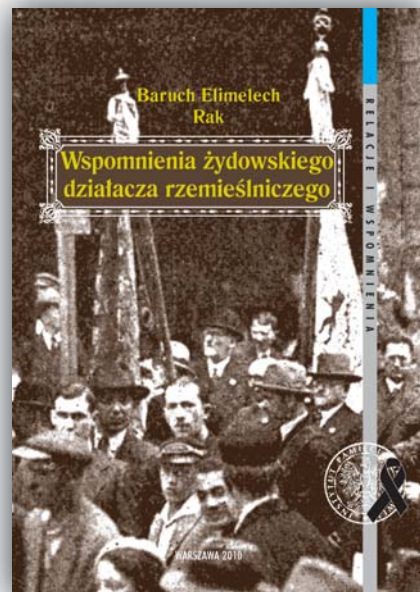
MONOGRAFIE

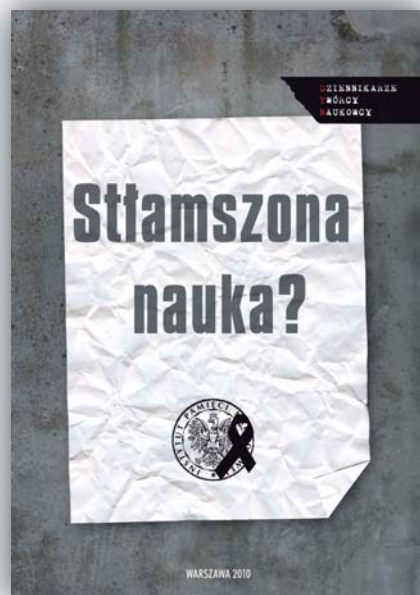
SŁOWNIKI

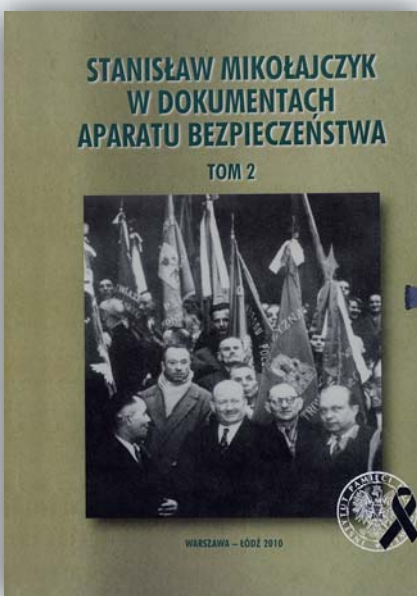
RELACJE I WSPOMNIENIA

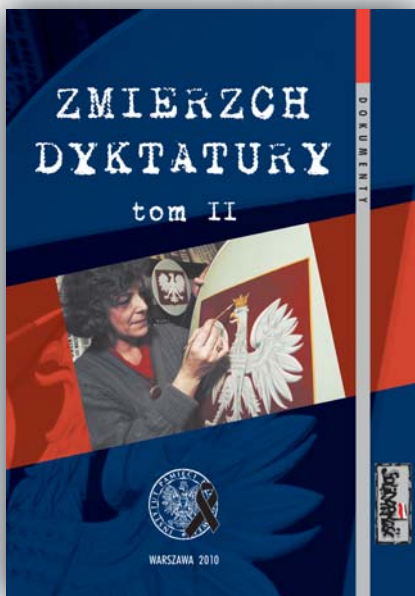
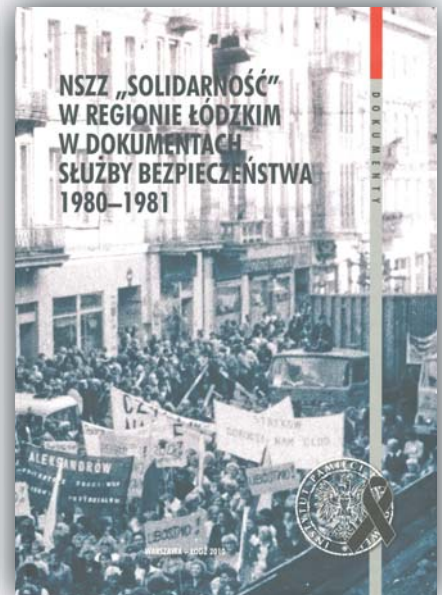
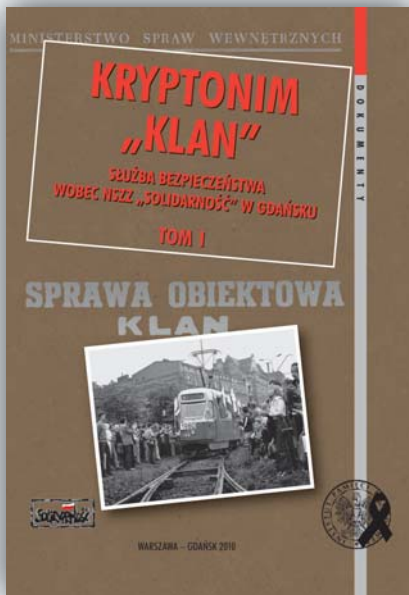
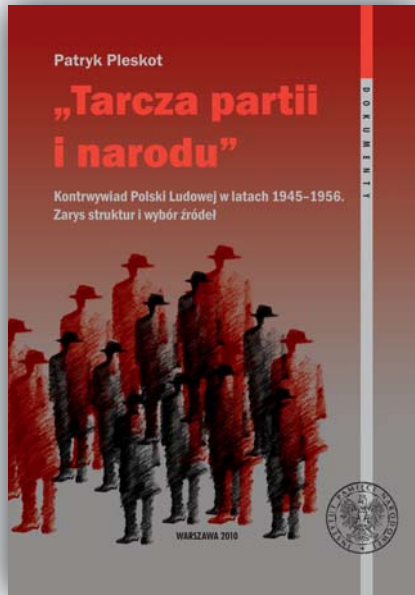
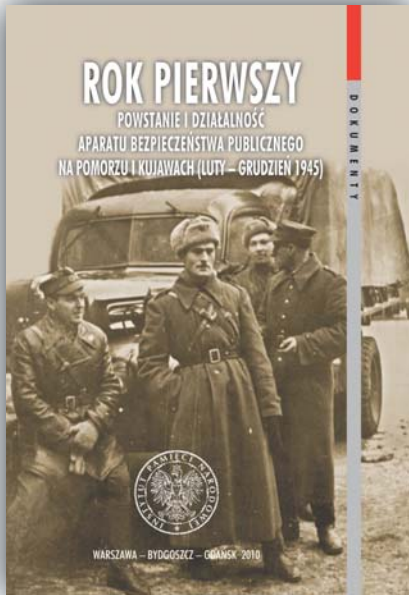

DZIENNIKARZE TWÓRCY NAUKOWCY

DOKUMENTY

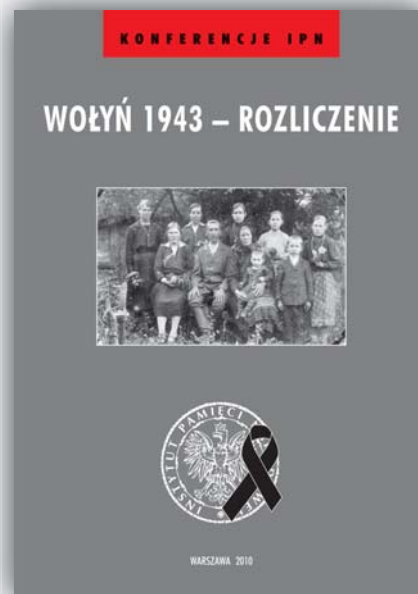
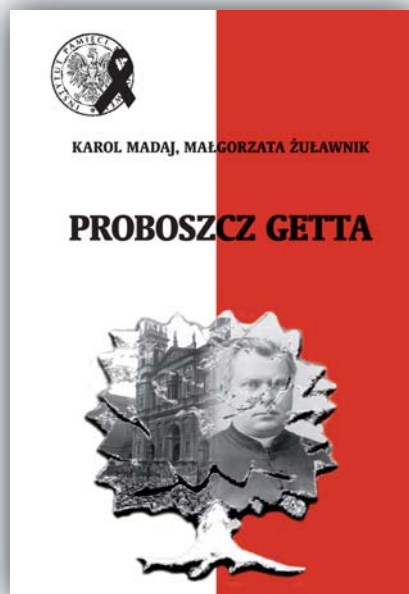
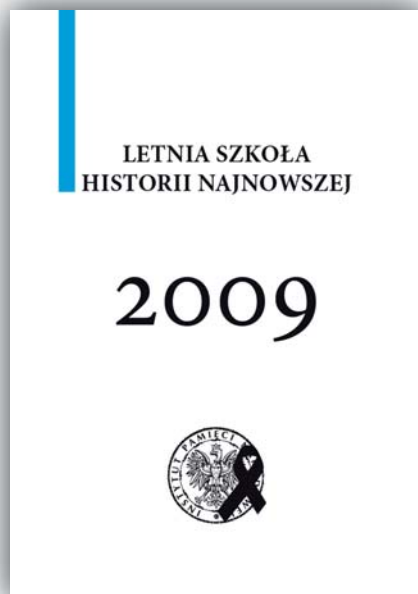

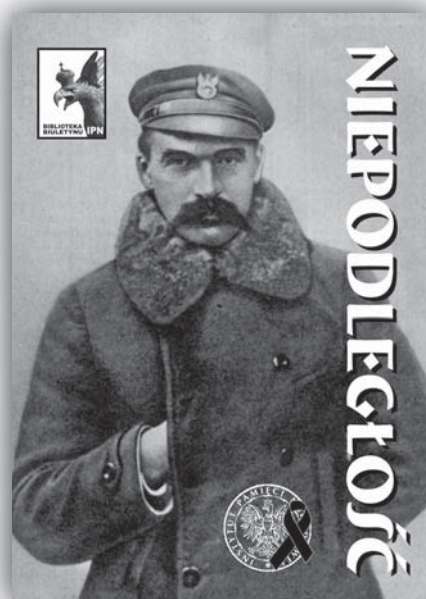
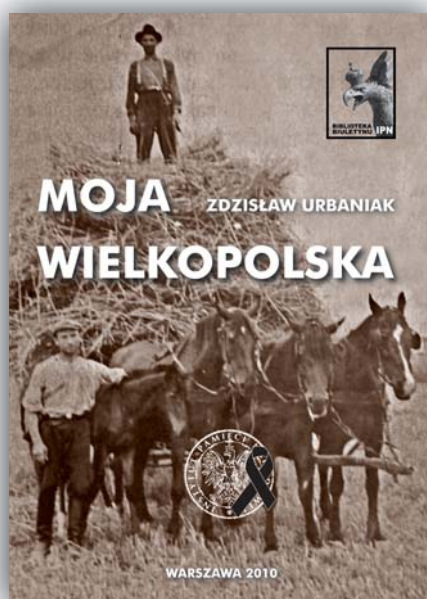
SZKOŁA LETNIA

KTO RATUJE JEDNO ŻYCIE...

KONFERENCJE

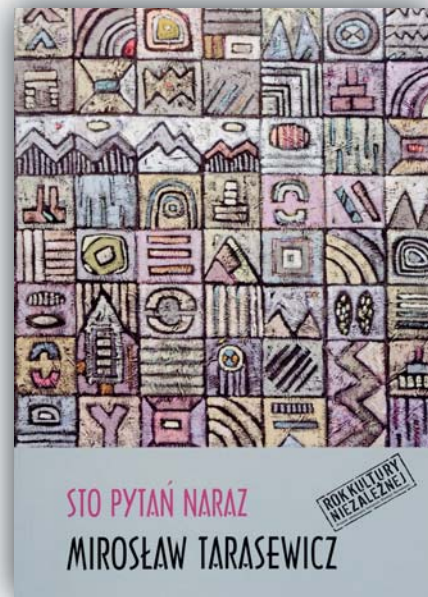
BIBLIOTEKA BIULETYNU IPN

POLSKA I UKRAINA W LATACH TRZYDZIESTYCH

ROK KULTURY NIEZALEŻNEJ

1918

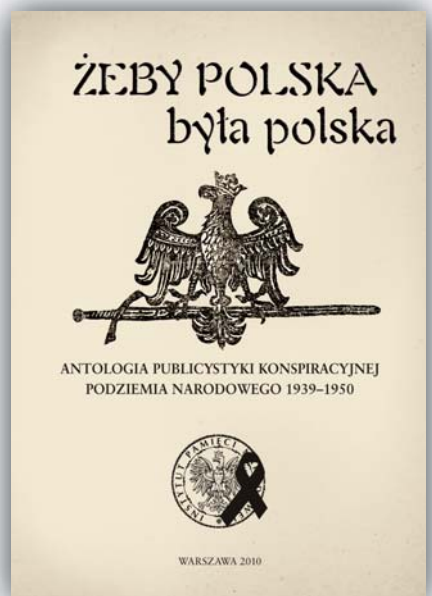
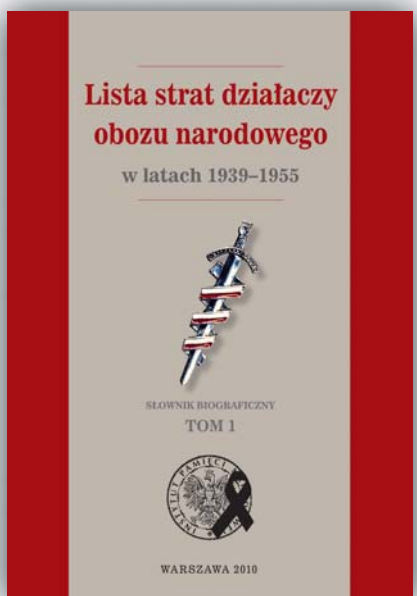
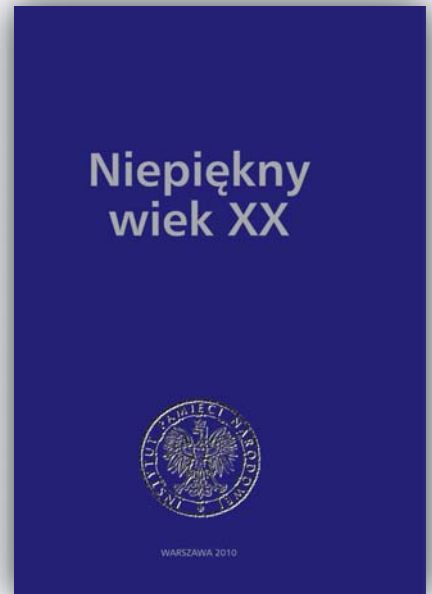
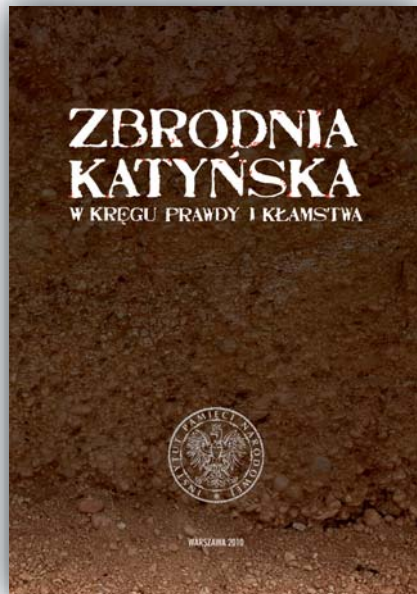
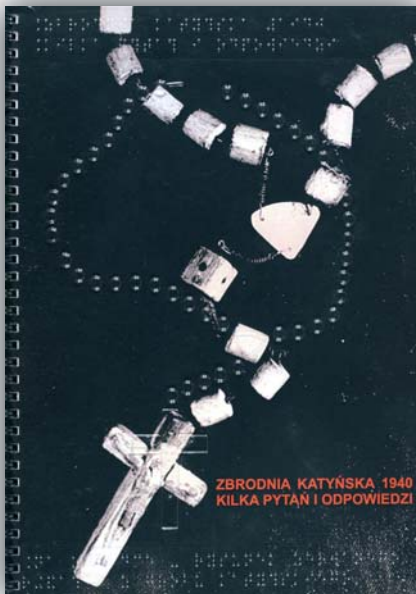
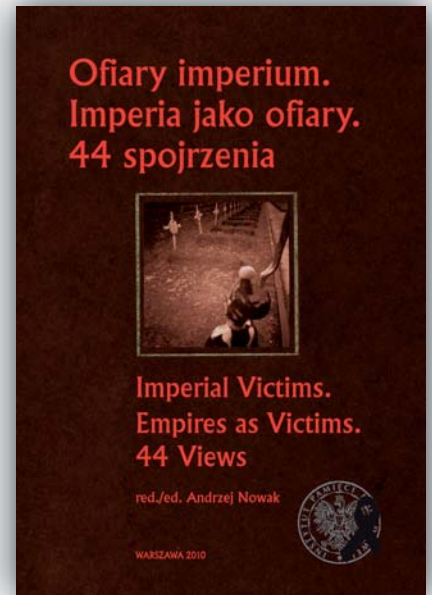
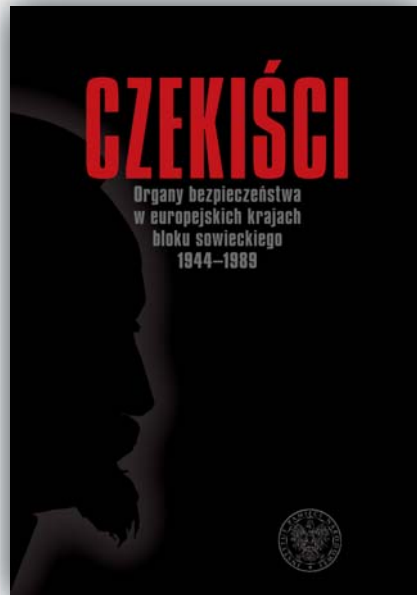
OD NIEPODLEGŁOŚCI
DO NIEPODLEGŁOŚCI

1989

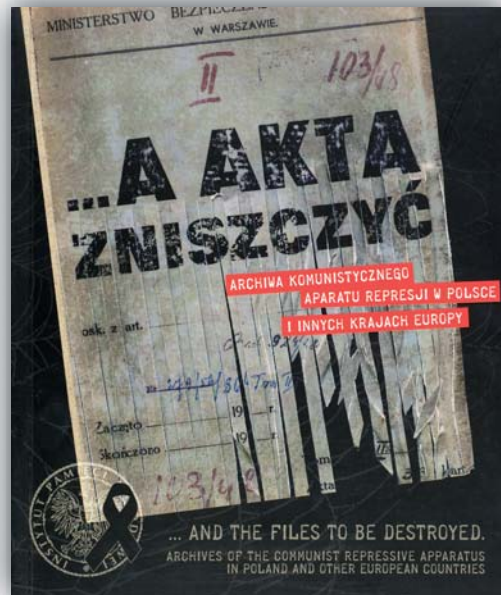
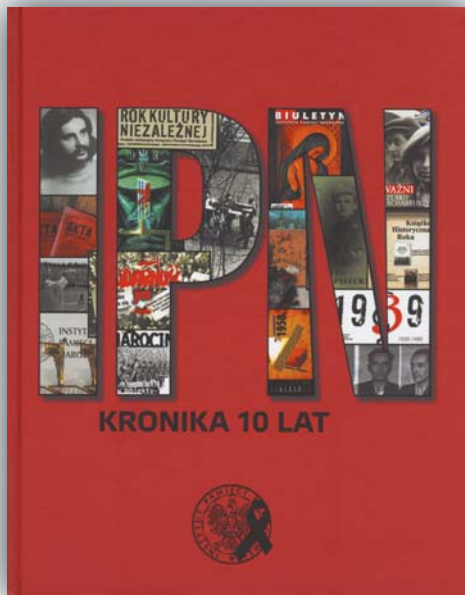
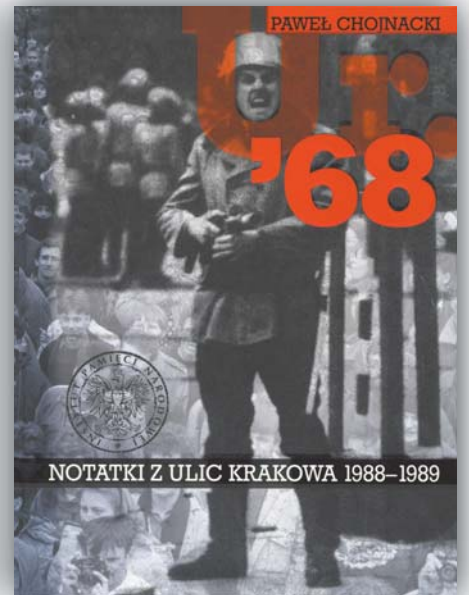
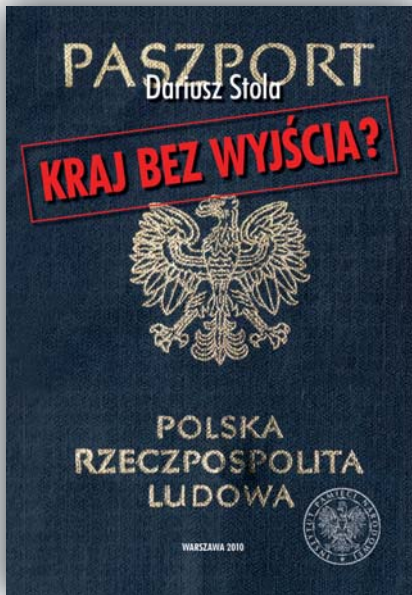
HISTORIA POLSKI

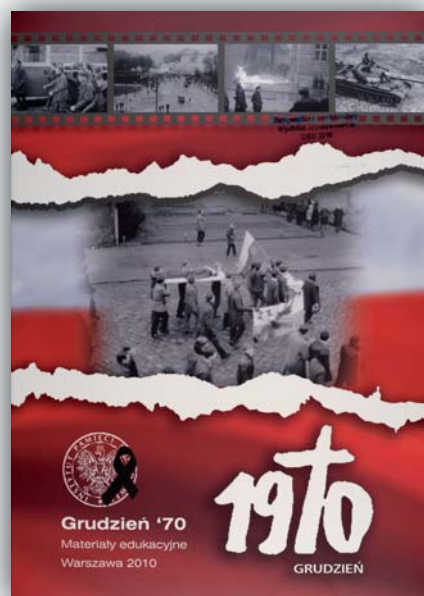
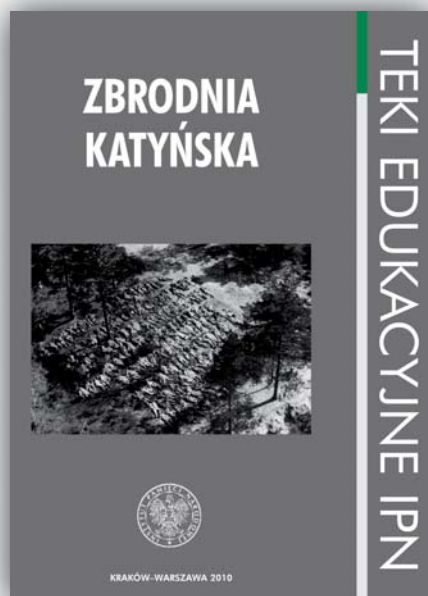

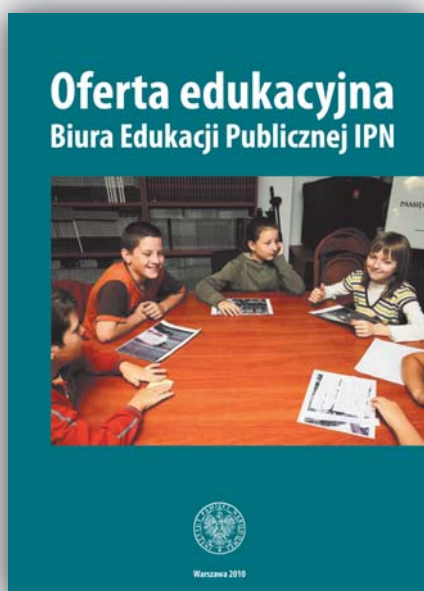
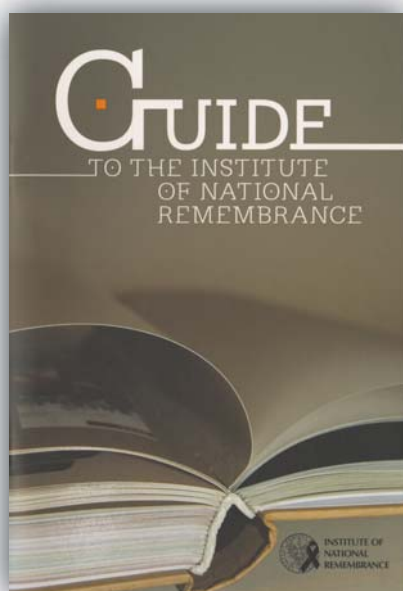
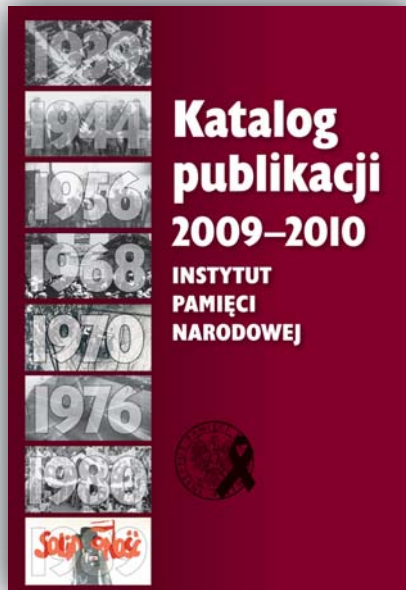
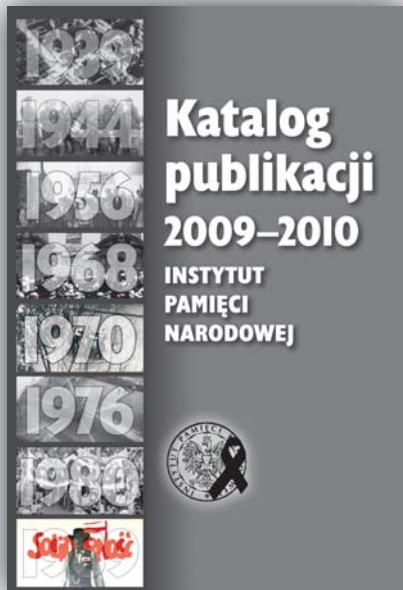
VARIA

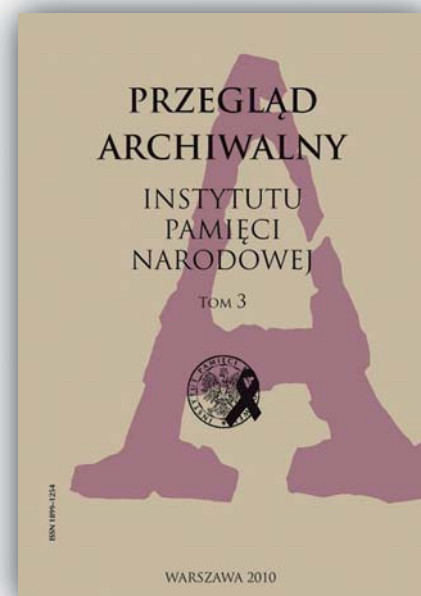
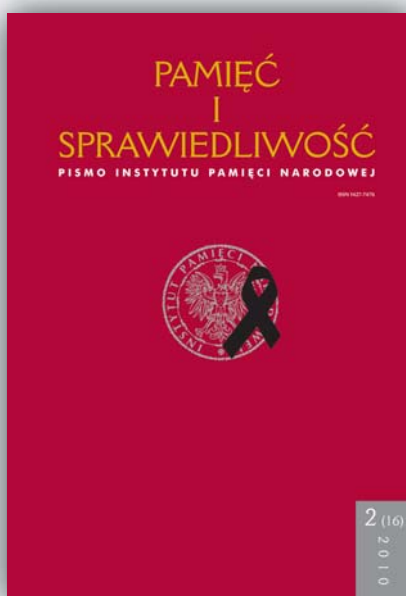
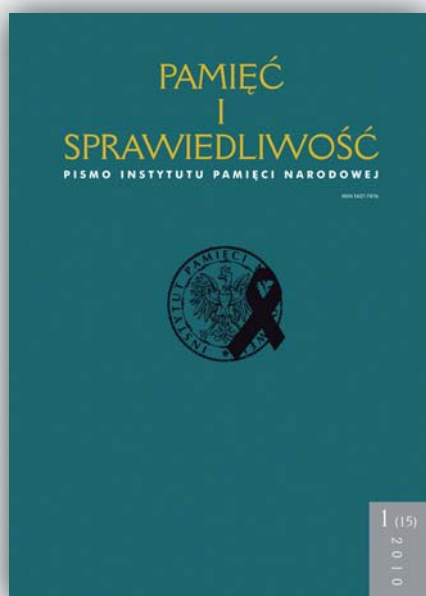
PAKIETY EDUKACYJNE

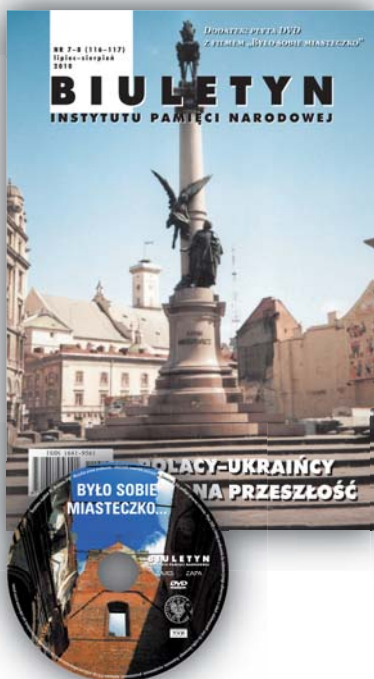
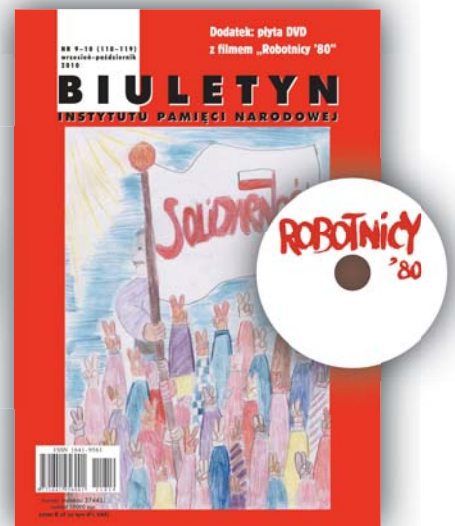
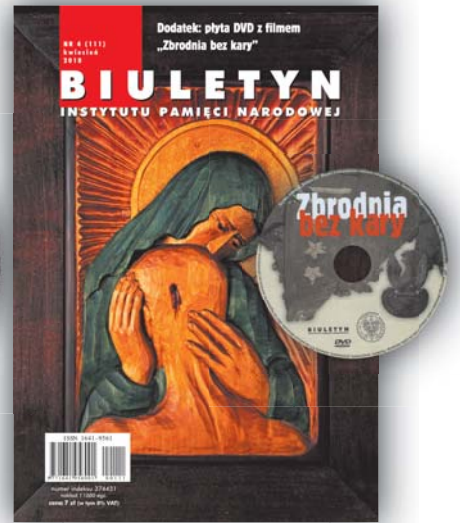
KATALOGI – INFORMATORY

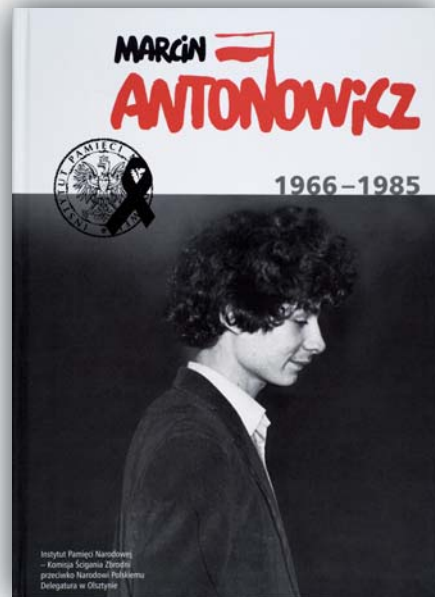
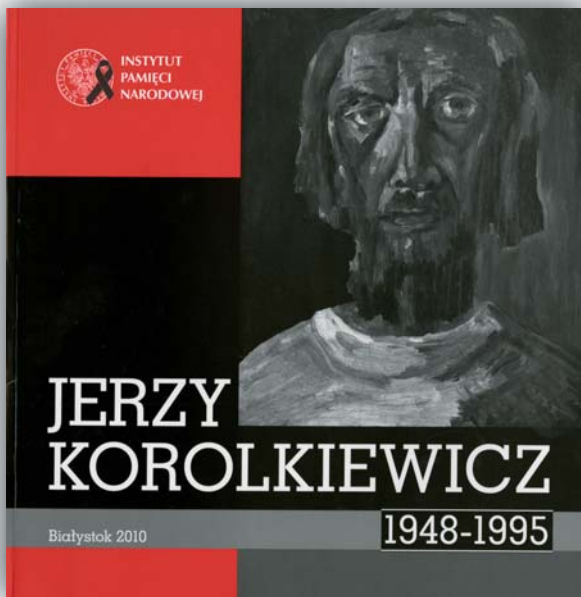

PERIODYKI

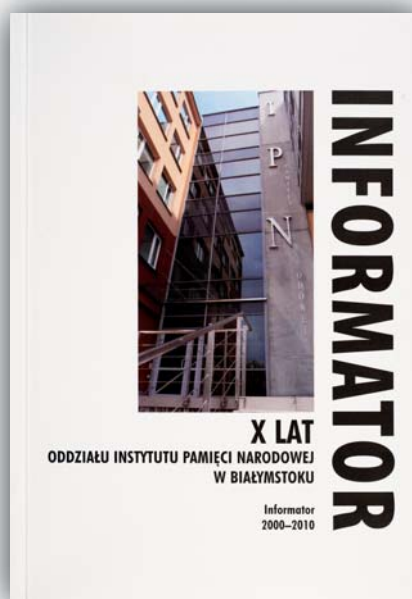
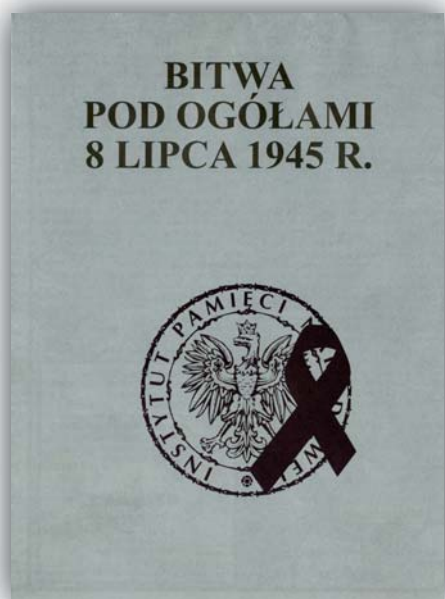

BIULETYNY IPN

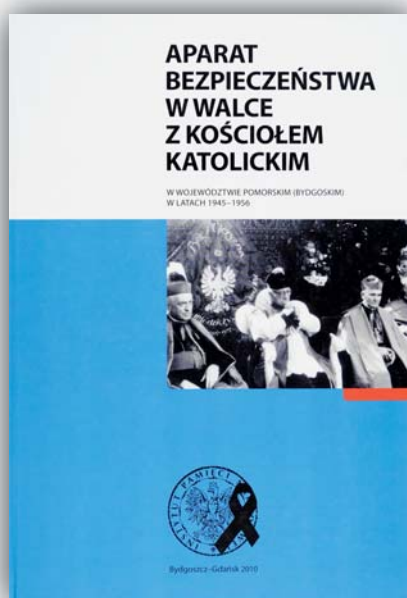
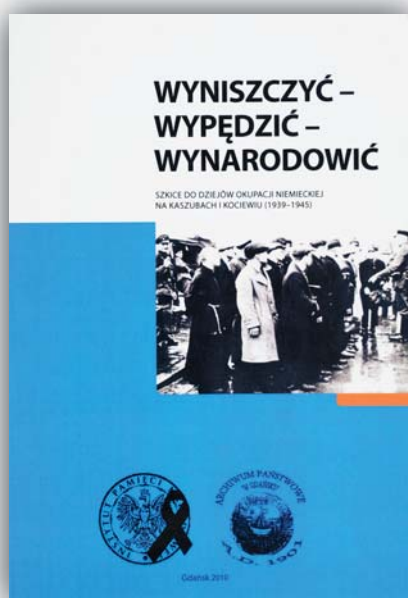
BIAŁYSTOK

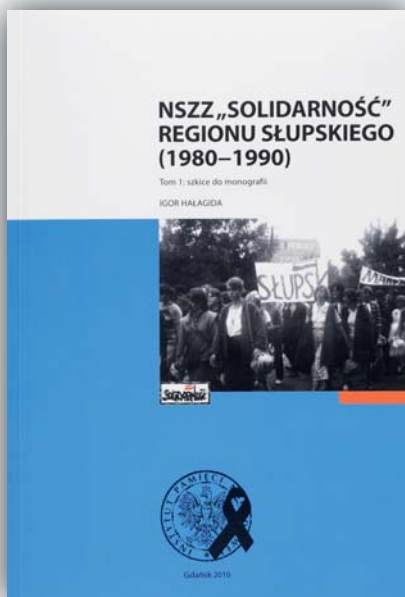
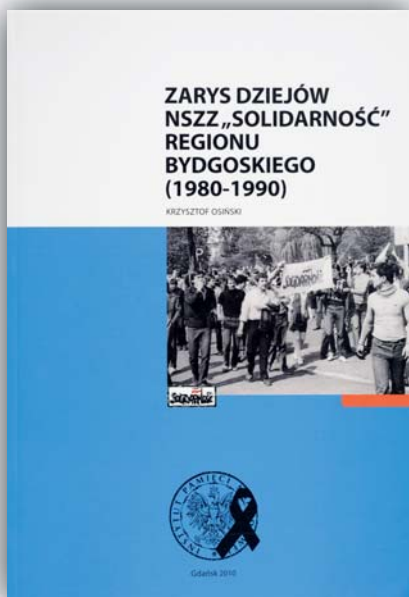
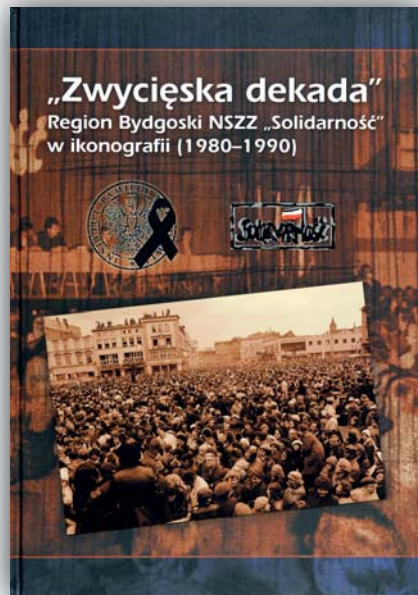
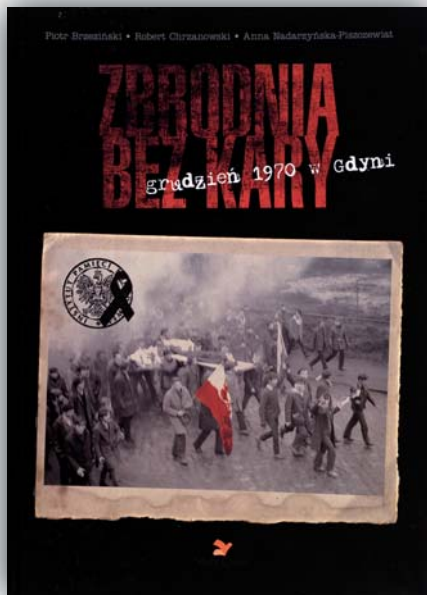

BIAŁYSTOK – WYDAWNICTWA MULTIMEDIALNE

GDAŃSK

KATOWICE

Nadzorować, interweniować, karać
Nazijski obóz władzy wobec Kościoła katolickiego
w Zabrze (1934–1944)
Wybór dokumentów

IPN KATOWICE

**Władza, polityka i społeczeństwo
w Gliwicach w latach 1939–1989**

IPN KATOWICE

Mirosław Sikora

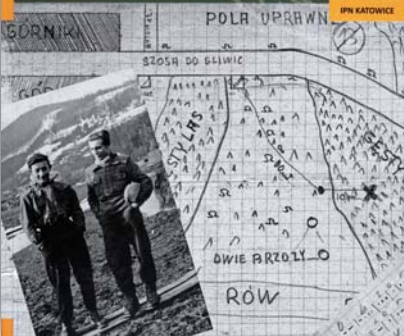
Niszczyć, by tworzyć
Germanizacja Żywiecczyny
przez narodowosocjalistyczne Niemcy 1939–1944/45

IPN KATOWICE

UB a młodzieżowe organizacje antykomunistyczne
w latach 1945–1954
na Górnym Śląsku i Podbeskidziu.
Metody operacyjne aparatu bezpieczeństwa
w świetle dokumentów

IPN KATOWICE

„Przewodnia siła Narodu”

Z dziejów partii komunistycznej na Górnym Śląsku
i w Zagłębiu Dąbrowskim 1945–1990

IPN KATOWICE

Lucja Marek
ks. Mariusz Trąba

Przypadek ks. Brunona Magotta
Studium źródłoznawcze dokumentacji kościelnej
i akt aparatu bezpieczeństwa

IPN KATOWICE

Tyś jest kapłanem na wzór...

Ks. Jerzy Popiełuszko w Bytomiu
8 X 1984 r.

IPN KATOWICE

Myśl na uwięzi

Kontrola operacyjna środowisk akademickich
województwa katowickiego przez Służbę Bezpieczeństwa
w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku
Studia i szkice

IPN KATOWICE

Którzy bezprawiu mówią nie...

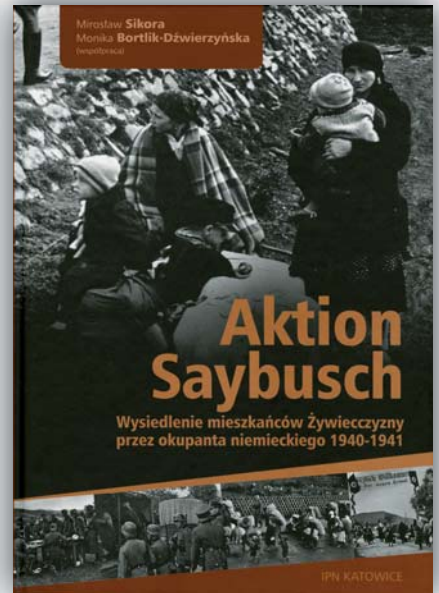
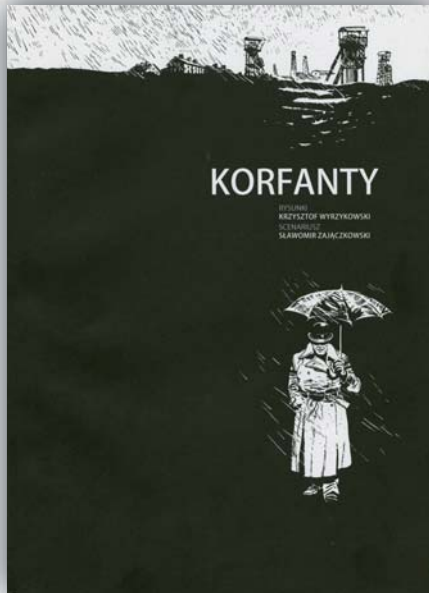
„Solidarność” Regionu Podbeskidzie 1980–1989
w relacjach świadków i uczestników

IPN KATOWICE

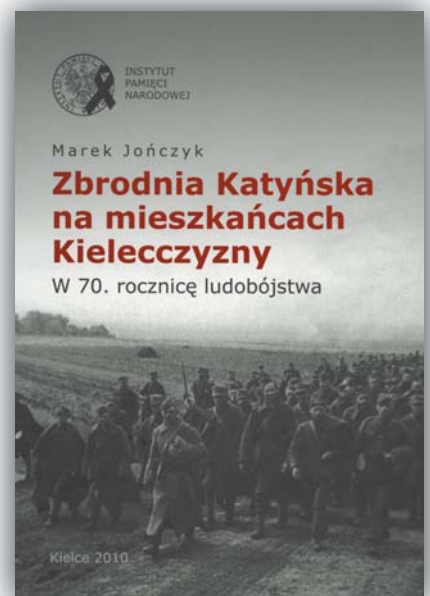
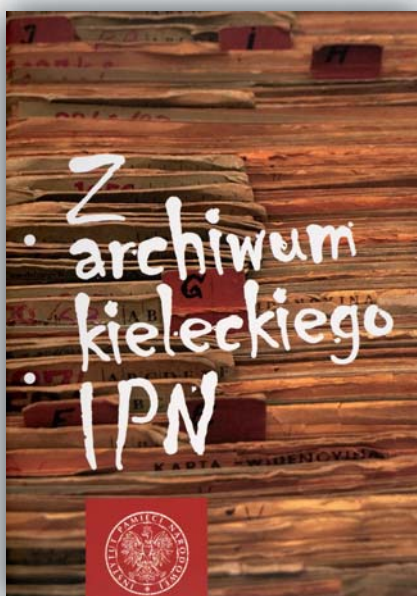

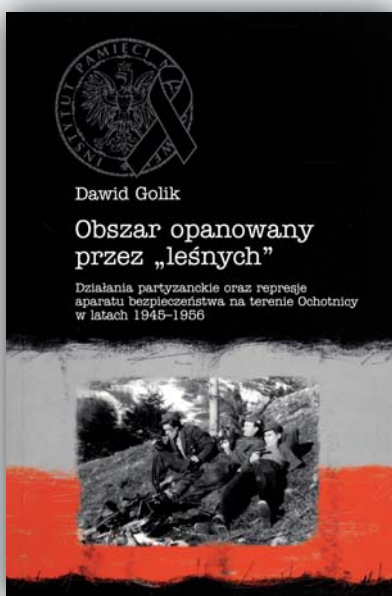
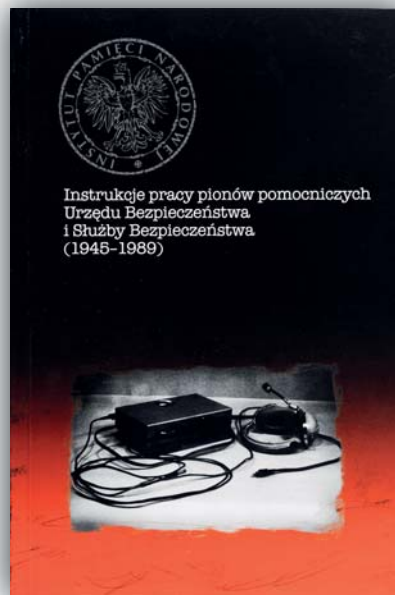
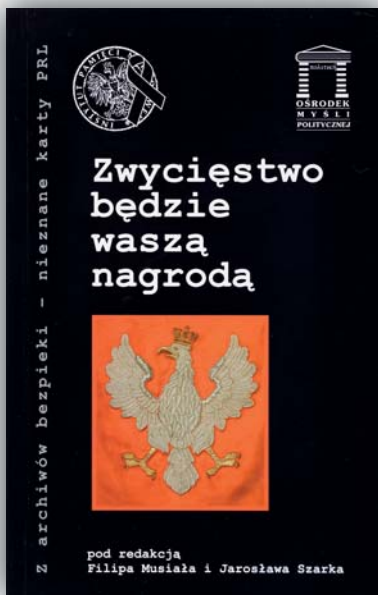
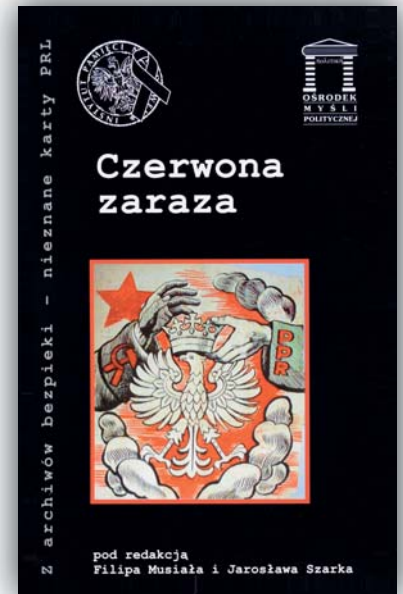
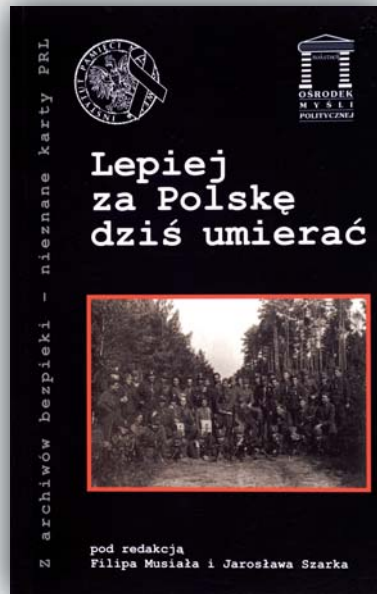

KATOWICE

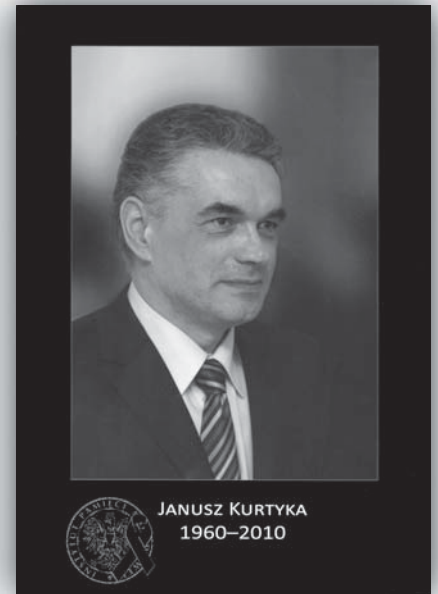
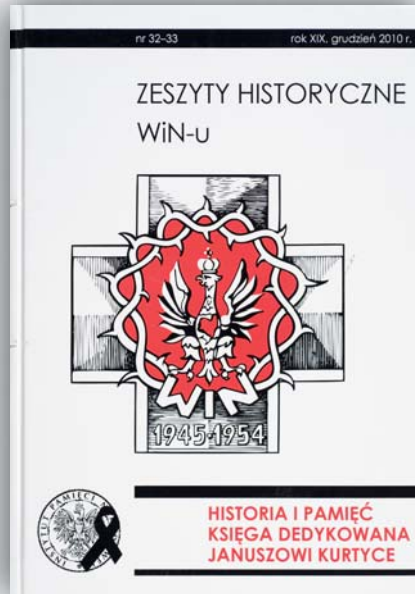
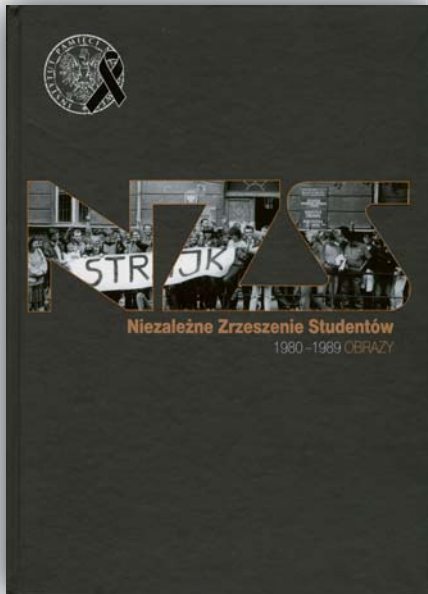

KIELCE

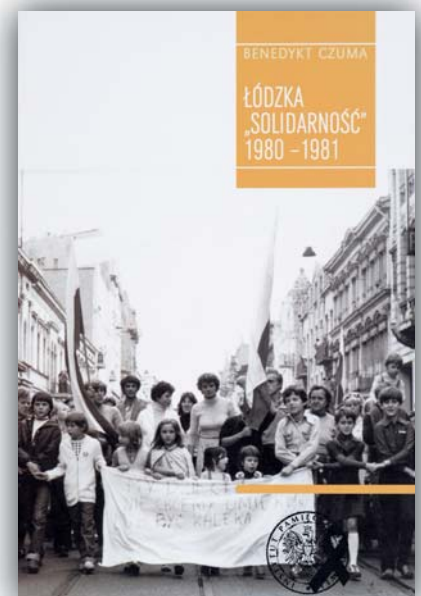
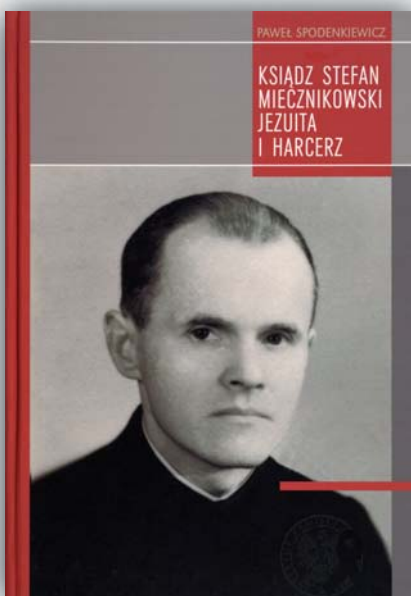
KRAKÓW

LUBLIN

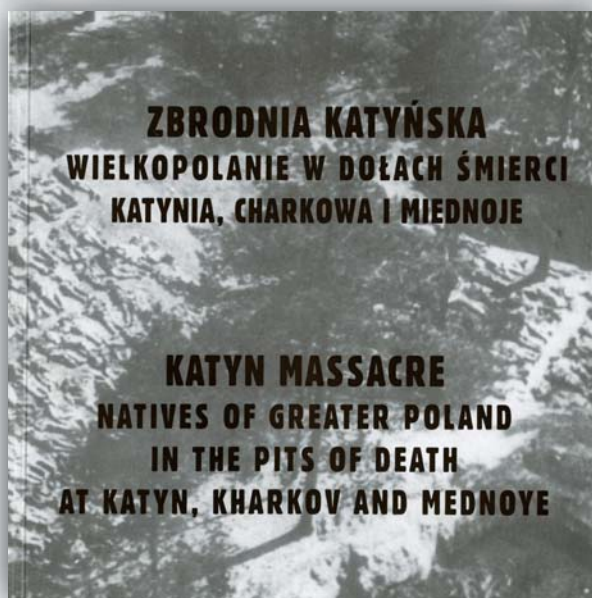
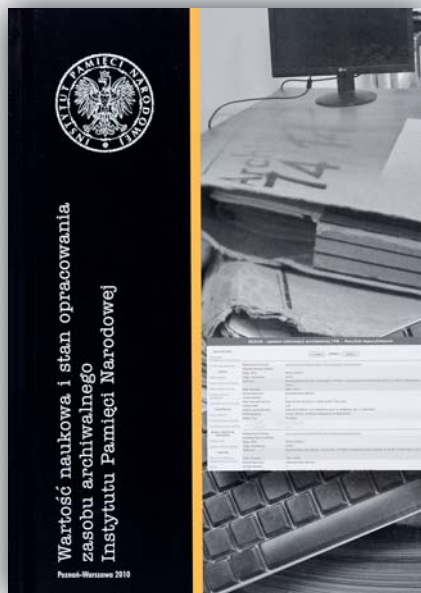
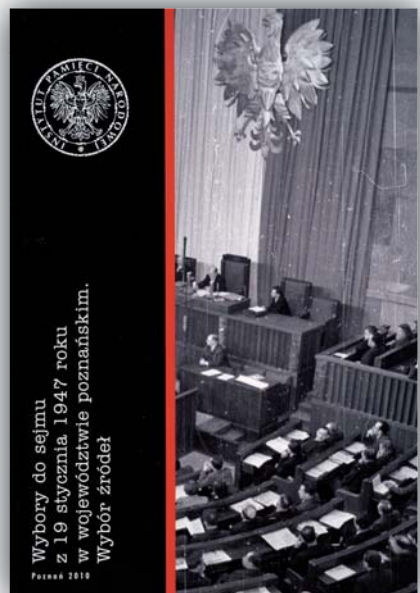
ŁÓDŹ

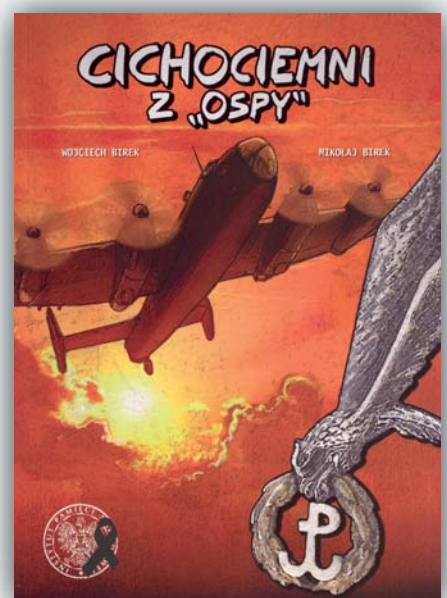
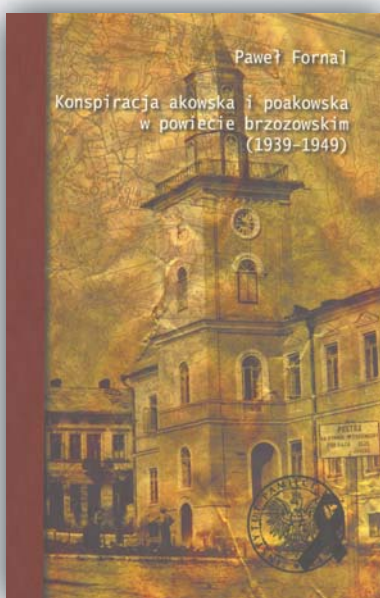
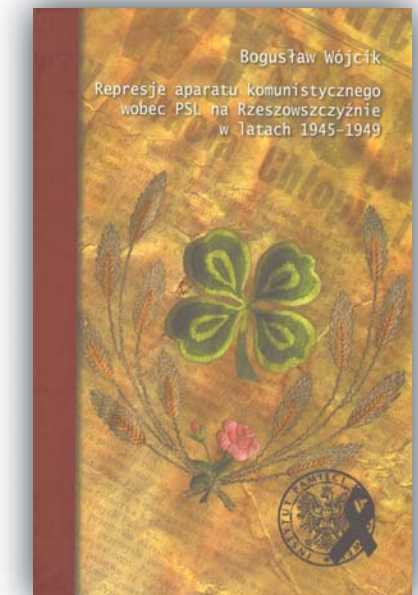
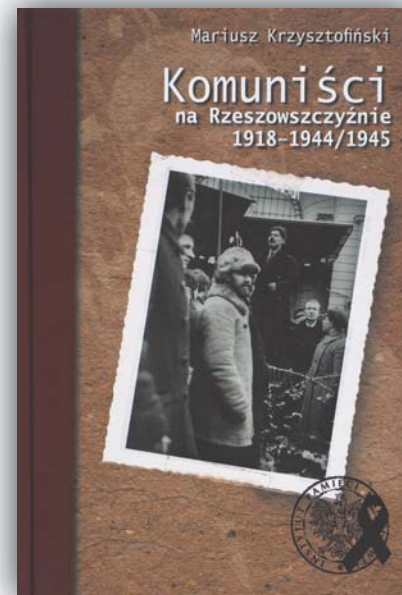
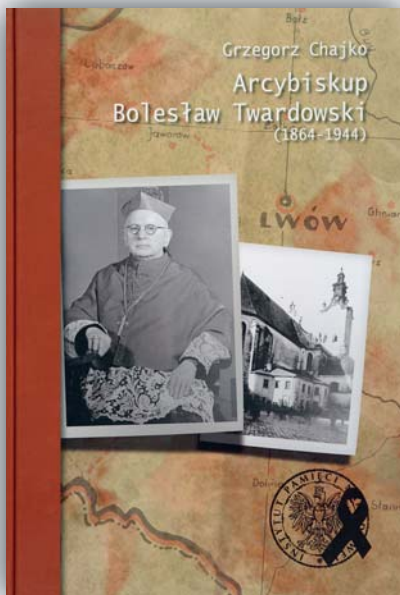
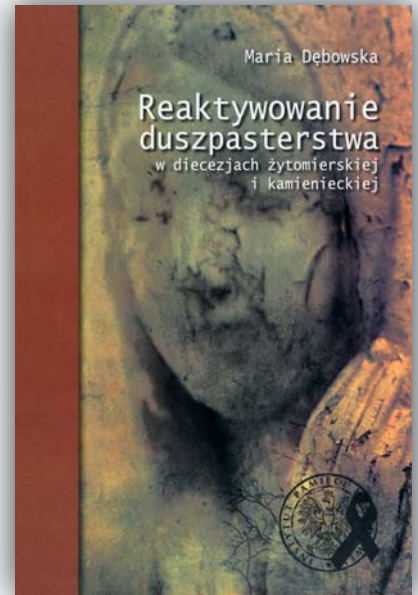
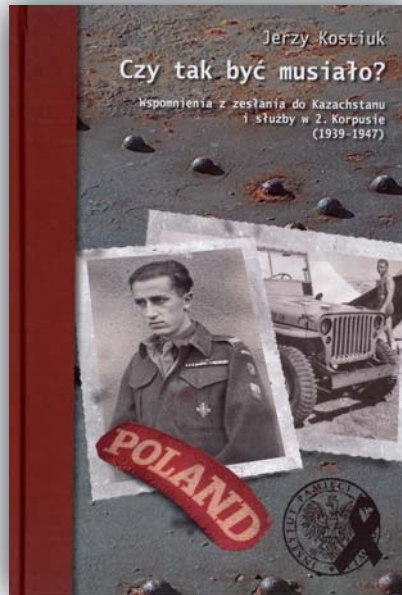
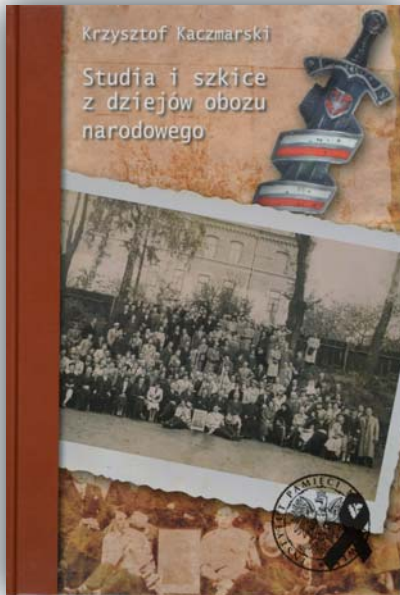
ŁÓDŹ

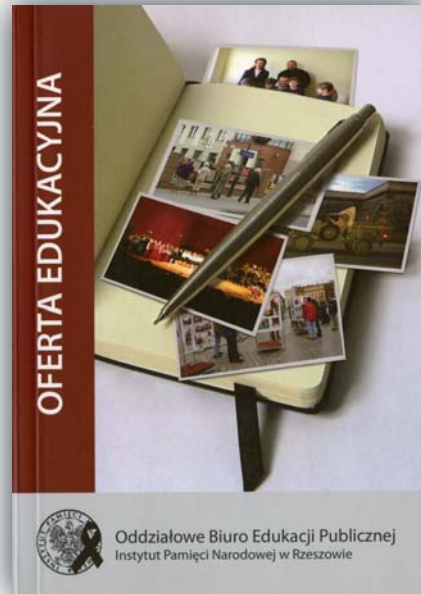
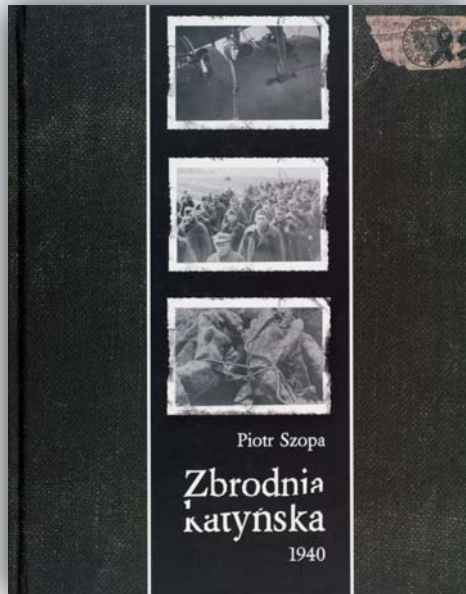
POZNAŃ

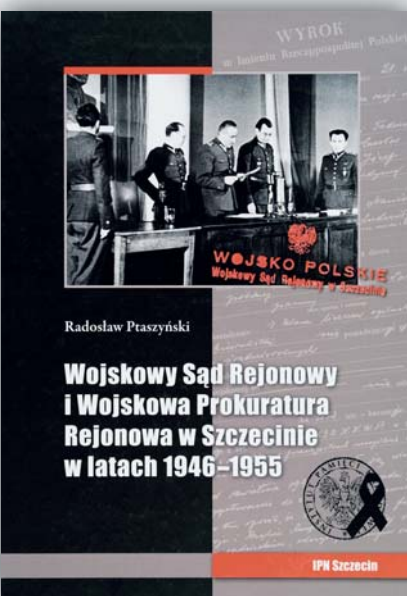
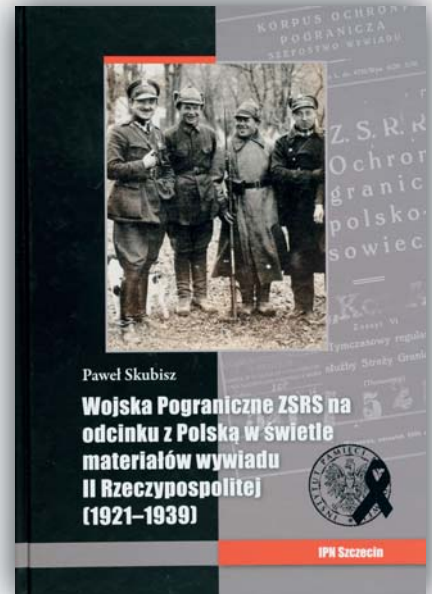
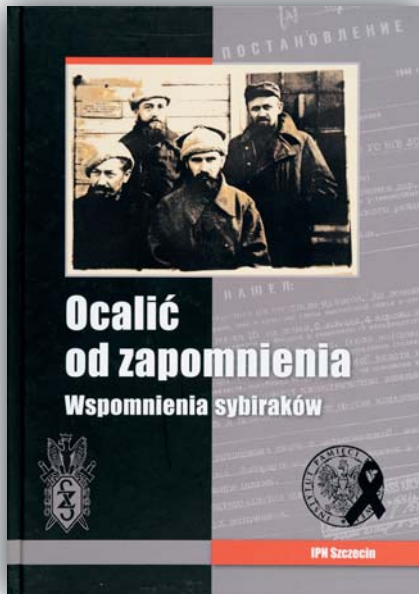
RZESZÓW

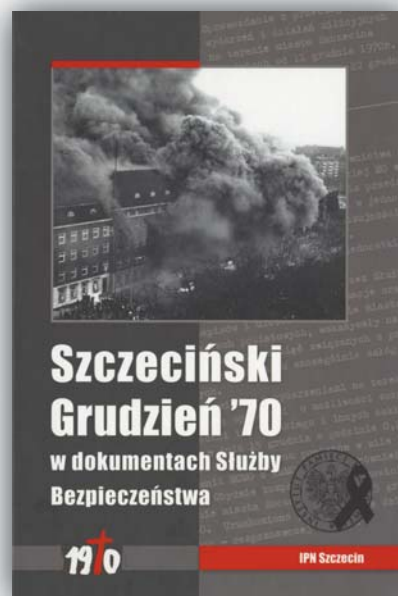
RZESZÓW

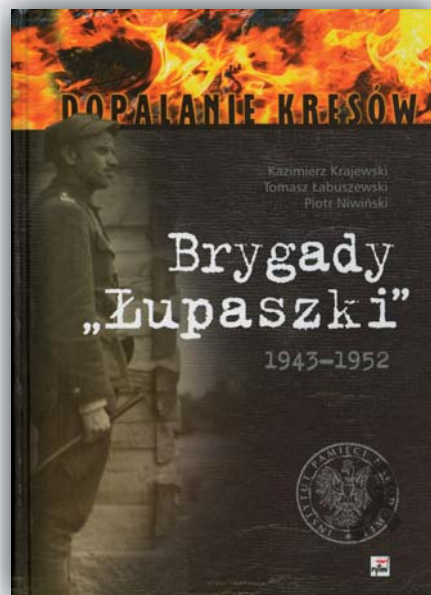
SZCZECIN

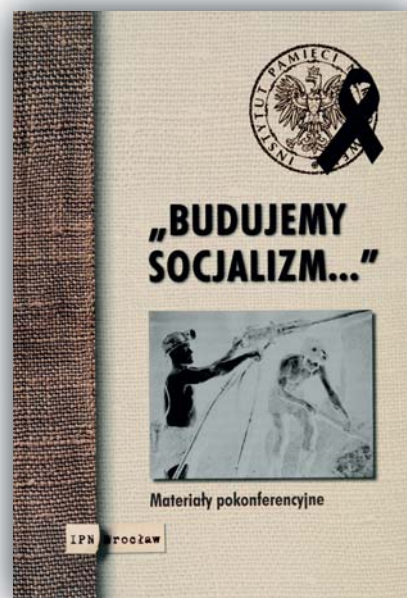
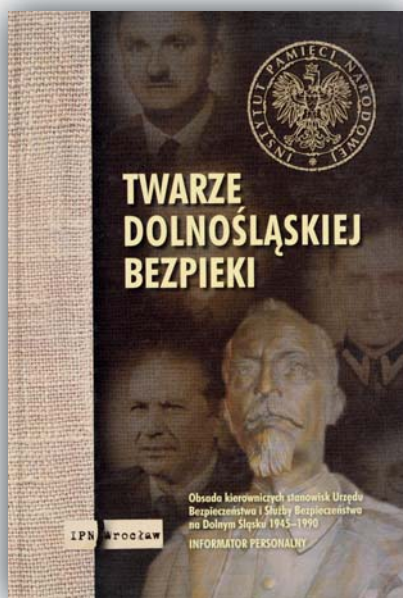
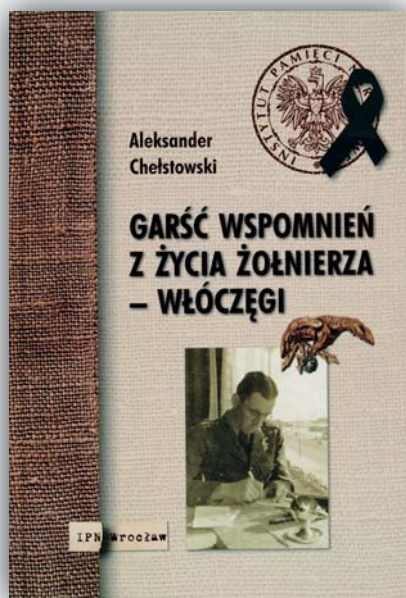
SZCZECIN

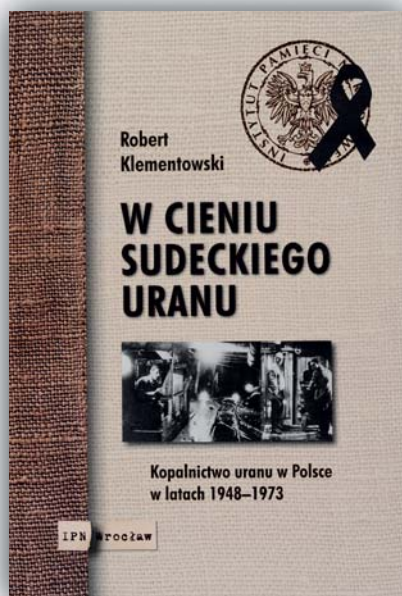
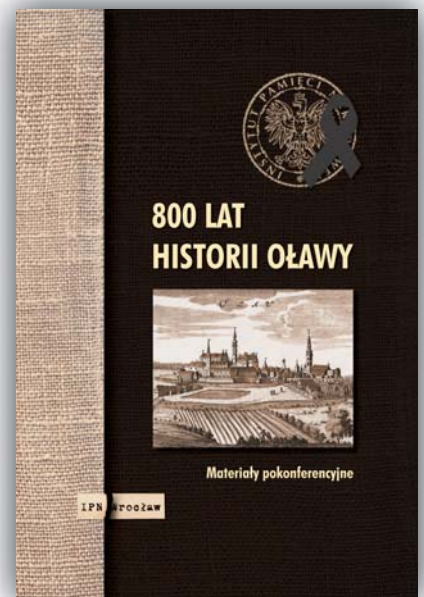
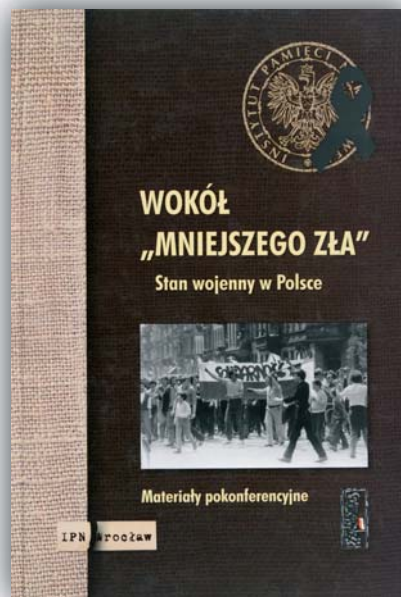
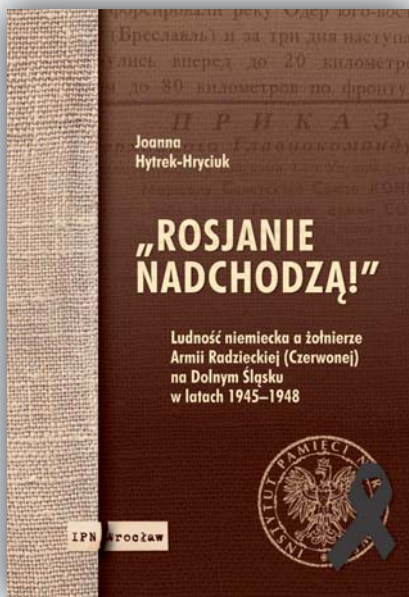
WARSZAWA

WROCLAW

INSTITUT PAMIĘCI NARODOWEJ

wpisz szukaną frazę

poznański czerwiec '56

Historia Kalendarium Ofiary i represje Walka o pamięć Czytelnia Fotogaleria Multimedia

28 czerwca 1956

Godz. 6.00: Załoga W 3 nie podjęła pracy i zgromadziła się w hall przesuwnic. Następnie robotnicy podzieliли się na grupy i obeszli inne wydzielone ZISPO (W 2, W 4, W 6, W 8).

Godz. 6.35: Robotnicy ZISPO wyszli z zakładu ul. Dzierżyńskiego udali się w kierunku centrum miasta.

Zobacz całe kalendarium >

© 2010 Instytut Pamięci Narodowej

Kontakt | Podzielowanie | Mapa serwisu

www.czerwiec56.ipn.gov.pl

REWOLTA GRUDNIOWA 1970

Gdynia • Gdańsk • Elbląg • Szczecin

**45 ZABIŁYCH
1165 OSÓB ZOSTAŁO RANNYCH
KILKA TYŚCIECY ZATRZYMANYCH**

HISTORIA KALENDARIUM OFIARY DOKUMENTY GALERIA MULTIMEDIA CZYTELNA

KALENDARIUM

22 XII 1970 r. (wtorek)
00:30 – Szczecin: dyktando portu informuje, że strajk został odciekany.

17 XII 1970 r. (czwartek)
00:00 – Gdynia: do Stoczni im. Komuny Paryskiej wkraczają oddziały wojskowe.

19 XII 1970 r. (sobota)
02:35 – Szczecin: zostaje wydane zalecenie, aby ludzom udającym się do stoczni nie przeszkadzać i nie blokować wejść.

20 XII 1970 r. (niedziela)
09:00 – Szczecin: zatrzymane zostają dwa samochody roznoszące prasę i papierosy dla „Bactur” (...)

HISTORIA

Podwyżka cen stała się bezpośrednią przyczyną gwałtownych robotniczych protestów, do których doszło na Wybrzeżu w grudniu 1970 roku. Jako pierwsza zastrajkowała 14 grudnia Stocznia im. Lenina w Gdańsku. Nie po raz pierwszy i nie były one ostatnie w dziejach PRL, władzy tamtejsze były przeciwko robotnikom posiadającej i większe niż podległymi ramowy. Najtragiczniejszy przebieg miały wydarzenia w Gdyni, gdzie doszło do prawdziwej masakry. Według oficjalnych danych w Grudniu śmierć ponosili łącznie 45 osób, a 1165 zostało rannych.

QUIZ

Skąd się wzięła wieś o wydzierżawieniu GDAŃSKA 70

Kiedy rozpoczęły się pierwsze manifestacje w Gdańsku?

- 13 grudnia 1970 r.
- 14 grudnia 1970 r.
- 15 grudnia 1970 r.

KAZA - Balada o Janie Wdowickim

© 2010 Instytut Pamięci Narodowej

WWW.GRUDZIEŃ70.IPN.GOV.PL

Mapa serwisu Kontakt Podzielowanie

www.grudzien70.ipn.gov.pl